

ខុទ្ទកនិកាយេ

ថេរាបទានបាឡិ

(បឋមោ ភាគោ)

១. ពុទ្ធវគ្គោ

១. ពុទ្ធអបទានំ

១. តថាគតំ ជេតវនេ វសន្តំ, អបុច្ឆិ វេទេហមុនី នគរោ;
“សព្ពព្រាហ្មណ៍ កិរ នាម ហោតិ, ភវន្តិ តេ ហេតុភិ កេហិ វិ”។
២. តទាហ សព្ពព្រាហ្មណ៍ មហេសី, អានន្ទកន្ធ�ំ មធ្យស្សនេ;
“យេ បុព្ពពុទ្ធសុ **[សព្ពពុទ្ធសុ (ស្សា.)]** កតាធិការា, អលទ្ធមោក្ខា ជិនសាសនេសុ។
៣. “តេនេវ សម្ពោធិមុខេន ជីវា, អដ្ឋាសយេនាបិ មហាពលេន;
បញ្ញាយ តេជេន សុតិក្ខបញ្ញា, សព្ពព្រាហ្មណ៍ អនុបាបុណន្តិ។
៤. “អហម្មិ បុព្ពពុទ្ធសុ, ពុទ្ធក្នមភិបត្តយី,
មនសាយេវ ហុតាន, ធម្មរាជា អសង្ខិយា។
៥. “អថ ពុទ្ធបទានានិ, សុណាថ សុទ្ធមានសា;
តិសបារមិសម្បណ្ណា, ធម្មរាជា អសង្ខិយា។
៦. “សម្ពោធិ ពុទ្ធសេដ្ឋានំ, សសង្ខេ លោកនាយកេ;
នសង្ខេ ធម្មស្សិតា, សិរសា អភិវាទយី **[អភិវាទយេ (ស្សា.)]**។
៧. “យាវតា ពុទ្ធខេត្តេសុ, រតនា វិជ្ជន្តិសង្ខិយា;
អាកាសដ្ឋា ច ភូមដ្ឋា **[ភូមដ្ឋា (សី. ស្សា.)]**, មនសា សព្ពមាហវី។
៨. “តត្ថ រូបិយភូមិយំ, បាសាទំ មាបយី អហំ;
នេកកុម្មំ រតនមយំ, ឧត្តិទ្ធំ នកមុគ្គតំ។
៩. “វិចិត្តថម្ពំ សុកតំ, សុវិភត្តំ មហារហំ;
កនកមយសង្ខាដំ, កោន្តច្ចុត្តេហិ មណ្ឌិតំ។
១០. “បឋមា វេន្តវិយា ភូមិ, វិមលព្ពសមា សុភា;
នឡិនជលជាតិណ្ណា, វរកញ្ចនភូមិយា។
១១. “បវាឡំសា បវាឡណ្ណា, កាចិ លោហិតកា សុភា;
ឥន្ទគោបកវណ្ណកា, ភូមិ ឱភាសតី ទិសា។
១២. “សុវិភត្តា យរមុខា, និយ្យហា សីហបញ្ញា;
ចតុរោ វេទិកា ជាលា, គន្ធាវេន្យា មនោរមា។
១៣. “នីលា បីតា លោហិតកា, ឱទាតា សុទ្ធកាឡកា;
កុដាគារវរូបេតា, សត្តរតនភូមិសា។
១៤. “ឱលោកមយា បទុមា, វាឡវិហង្កសោភិតា;
នក្ខត្តតារកាតិណ្ណា, ចន្ទសូរេហិ **[ចន្ទសូរិយេហិ (សី. ស្សា.)]** មណ្ឌិតា។

១៥. “ហេមជាលេន សញ្ញន្ទា, សោណ្ឌកិដ្ឋិណិកាយុតា;
វាគវេកេន ក្នុងន្តិ, សោណ្ឌមាលា មនោរមា។
១៦. “មញ្ជេដ្ឋកំ លោហិតកំ, បីតកំ ហរិបិញ្ញវំ;
នានារង្កេហិ សម្បីតំ [សំចិត្តំ (ស្យា.)], ឧស្សិកន្ធដមាលិនី [មាលិនី (សី.)]។
១៧. “ន នំ [នានា (សី. ស្យា.)] ពហូនេកសតា, ផលិកា រជតាមយា;
មណិមយា លោហិតង្កា, មសារគល្លមយា តថា;
នានាសយនវិចិត្តា, សណ្តកាសិកសន្តតា។
១៨. “កម្សុលា ទុក្ខលា ចីនា, បង្កណ្ណា បណ្ណបារុវា;
វិវិធក្ករណំ សព្ពំ, មនសា បញ្ញបេសហំ។
១៩. “តាសុ តាស្វេ ភូមិសុ, រតនក្នុងលង្កតំ;
មណិវេរោចនា ឧក្កា, ធារយន្តា សុតិដ្ឋវេ។
២០. “សោភន្តិ ឯសិកា ថម្កា, សុភា កញ្ចនតោរណា;
ជម្ពោនទា សារមយា, អថោ រជតមយាបិ ច។
២១. “នេកា សន្ធិ សុវិភត្តា, កវាដគ្គឡចិត្តិកា;
ឧភតោ បុណ្ណយដានេកា, បទុមុប្បលសំយុតា។
២២. “អតីតេ សព្ពពុទ្ធេ ច, សសង្ឃេ លោកនាយកេ;
បកតិវណ្ណរូបេន, និម្មិនិត្វា សសាវកេ។
២៣. “ភេន ទ្វារេន បរិសិត្វា, សព្ពេ ពុទ្ធា សសាវកា;
សព្ពសោណ្ឌមយេ បីបេ, និសិន្នា អរិយមណ្ឌលា។
២៤. “យេ ច ឯតរហិ អត្ថិ, ពុទ្ធា លោកេ អនុគ្គរា;
អតីតេ វត្តមានា ច, ភវនំ សព្ពេ សមាហរិ។
២៥. “បច្ចេកពុទ្ធេនេកសតេ, សយម្ព អបរាជិតេ;
អតីតេ វត្តមានេ ច, ភវនំ សព្ពេ សមាហរិ។
២៦. “កប្បរក្ខា ពហូ អត្ថិ, យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា;
សព្ពំ ទុស្សំ សមាហន្តា, អច្ឆាទេមិ តិចីវរំ។
២៧. “ខន្នំ ភោជ្ជំ សាយនីយំ, សម្បន្នំ បានភោជនំ;
មណិមយេ សុភេ បត្តេ, សំបូរេត្វា អទាសហំ។
២៨. “ទិព្វវត្ថុសមា ហុត្វា, មដ្ឋា [មដ្ឋា (សី.)] ចីវរសំយុតា;
មជ្ជរា សក្ខរា ចេវ, តេលា ច មជ្ជជាណិតា។
២៩. “តប្បិតា បរមន្នេន, សព្ពេ តេ អរិយមណ្ឌលា;
រតនគព្ពំ បរិសិត្វា, កេសវី គុហាសយា។
៣០. “មហារហម្ពិ សយនេ, សីហសេយ្យមកប្បយុំ;
សម្បជានា សមុដ្ឋាយ, សយនេ [សេយ្យេ (ស្យា.)] បល្លង្កមាភុជុំ។
៣១. “គោចរំ សព្ពពុទ្ធានំ, ឈានវតិសមប្បិតា;
អញ្ជេ ធម្មានិ ទេសេន្តិ, អញ្ជេ កិឡន្តិ តទ្ធិយា។
៣២. “អញ្ជេ អភិញ្ញា អប្បេន្តិ, អភិញ្ញា វសិភាវិតា;
វិកុព្ពនា វិកុព្ពន្តិ, អញ្ជេនេកសហស្សិយោ។
៣៣. “ពុទ្ធាបិ ពុទ្ធេ បុច្ឆន្តិ, វិសយំ សព្ពញ្ញមាលយំ;
គម្ពិរំ និបុណំ ហានំ, បញ្ញាយ វិនិពុដ្ឋវេ។

៣៤. “សាវកា ពុទ្ធេ បុច្ឆន្តិ, ពុទ្ធា បុច្ឆន្តិ សាវកេ;
អញ្ញមញ្ញា បុច្ឆិតា [បុច្ឆន្តិ (សី. ស្យា.)], អញ្ញោញ្ញំ ព្យាករោន្តិ តេ។

៣៥. “ពុទ្ធា បច្ចេកពុទ្ធា ច, សាវកា បរិចារកា;
ឯវំ សកាយ រតិយា, បាសាទេភិរមន្តិ តេ។

៣៦. “ឆត្តា គិដ្ឋន្ត រតនា, កញ្ញនាវេឡបន្តិកា;
មុត្តាជាលបរិក្ខិតា, សព្វេ ធារេន្ត [ធារេន្តិ (ក.)] មត្តកេ។

៣៧. “ភវន្ត ចេឡវិតានា, សោណ្ឌតារកចិត្តិតា;
វិចិត្តមល្យវិតតា, សព្វេ ធារេន្ត មត្តកេ។

៣៨. “វិតតា មល្យទាមេហិ, គន្ធទាមេហិ សោភិតា;
ទុស្សទាមបរិកិណ្ឌា, រតនទាមភូសិតា។

៣៩. “បុប្ផាភិកិណ្ឌា សុចិត្តា, សុរភិគន្ធភូសិតា;
គន្ធបញ្ញង្គលិកតា [គន្ធបញ្ញង្គលំ កតា (អដ្ឋ.)], ហេមច្ឆទននាទិតា។

៤០. “ចតុទ្ធិសា បោក្ខរញ្ជោ, បទុមុប្បលសន្តតា;
សោវណ្ណរូបា ខាយន្ត, បន្ទំរេណុរជុត្តតា។

៤១. “បុប្ផន្ត បាទបា សព្វេ, បាសាទស្ស សមន្តតោ;
សយញ្ញ បុប្ផា មុញ្ជិតា, គន្ធា ភវនមោភិរុំ។

៤២. “សិខិនោ គត្ថ នច្ឆន្ត, ទិព្វហំសា បក្ខជរេ;
ករវីកា ច កាយន្ត, ទិជសង្ឃា សមន្តតោ។

៤៣. “ភេរិយោ សញ្ញា វជ្ជន្ត, វិណា សញ្ញា រសន្ត [វន្ត (សី. ស្យា.)] តា;
សញ្ញា សង្កឹតិ វត្តន្ត, បាសាទស្ស សមន្តតោ។

៤៤. “យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ, ចក្កវាឡេ តតោ បរេ;
មហន្តា ជោតិសម្បន្នា, អច្ឆិន្នា រតនាមយា។

៤៥. “គិដ្ឋន្ត សោណ្ឌបល្លង្កា, ទីបរុក្ខា ជលន្ត តេ;
ភវន្ត ឯកបដ្ឋោតា, ទសសហស្សិបរម្យរា។

៤៦. “គណិកា លាសិកា ចេវ, នច្ឆន្ត អច្ឆរាគណា;
នានារង្គា បទិស្សន្ត, បាសាទស្ស សមន្តតោ។

៤៧. “ទុមក្កេ បព្ពតក្កេ វា, សិនេវតិវិមុទ្ធនិ;
ឧស្សាបេមិ ធនំ សព្វំ, វិចិត្តំ បញ្ញវណ្ណិកំ។

៤៨. “នរា នាគា ច គន្ធព្ពា, សព្វេ ទេវា ឧបេន្ត តេ;
នមស្សន្តា បញ្ញលិកា, បាសាទំ បរិវារយុំ។

៤៩. “យំ កិញ្ចិ កុសលំ កម្មំ, កត្តព្ពំ កិរិយំ មម;
កាយេន វាចា មនសា, តិទសេ សុកតំ កតំ។

៥០. “យេ សត្តា សញ្ញិនោ អត្ថិ, យេ ច សត្តា អសញ្ញិនោ;
កតំ បុញ្ញផលំ មយ្ហំ, សព្វេ ភាគី ភវន្ត តេ។

៥១. “យេសំ កតំ សុវិទិតំ, ទិន្នំ បុញ្ញផលំ មយា;
យេ ច គត្ថ [តស្មិ (សី. ក.)] ន ជានន្តិ, ទេវា គន្ធា និវេទយុំ។

៥២. “សព្វលោកម្ហិ [សព្វេ លោកម្ហិ (ស្យា. ក.)] យេ សត្តា, ជីវន្តាហារហេតុកា;
មនុញ្ញំ ភោជនំ សព្វំ [សព្វេ (ស្យា.)], លភន្ត មម ចេតសា។

៥៣. “មនសា ទានំ មយា ទិន្នំ, មនសា បសាទមាវហិ;

បូជិតា សព្វសម្ពុទ្ធា, បច្ចេកា ជិនសាវកា។

៥៤. “តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិជ្ជិហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវគីសមគច្ឆហំ។

៥៥. “ទុវេ ភវេ បជានាមិ, ទេវត្តេ អថ មានុសេ;
អញ្ញំ គគី ន ជានាមិ, មនសា បត្តនាផលំ។

៥៦. “ទេវានំ អធិកោ ហោមិ, ភវាមិ មនុស្សាធិបោ;
រូបលក្ខណសម្បន្នោ, បញ្ញាយ អសមោ ភវេ។

៥៧. “ភោជនំ វិវិធំ សេដ្ឋំ, រតនញ្ច អនប្បកំ;
វិវិធានិ ច វត្ថានិ, នភា [នភសា (ស្យា.)] ខិប្បំ ឧបេន្តិ មំ។

៥៨. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, ទិញ្ច ភក្ខា ឧបេន្តិ មំ។

៥៩. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, រតនា សព្ពេ ឧបេន្តិ មំ។

៦០. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, សព្ពេ គន្ធា ឧបេន្តិ មំ។

៦១. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ [យត្ថ (ស្យា.), យញ្ញំ (ក.)] ហត្ថំ បសាវេមិ, សព្ពេ យានា ឧបេន្តិ មំ។

៦២. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, សព្ពេ មាលា ឧបេន្តិ មំ។

៦៣. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, អលង្ការា ឧបេន្តិ មំ។

៦៤. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, សព្ពា កញ្ញា ឧបេន្តិ មំ។

៦៥. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, មធុសក្ខរា ឧបេន្តិ មំ។

៦៦. “បថព្យា បព្ពតេ ចេវ, អាកាសេ ឧទកេ វនេ;
យំ យំ ហត្ថំ បសាវេមិ, សព្ពេ ខដ្ឋា ឧបេន្តិ មំ។

៦៧. “អធនេ អទ្ធិក [អទ្ធិកេ (ស្យា.)] ជនេ, យាចកេ ច បថាវិនោ;
ទទាមិហំ [ទទាមិហ (សី.) ទទាមិ គំ (ស្យា.)] ទានវំ, សម្ពោជិវបត្តិយា។

៦៨. “នាទេន្តោ បព្ពតំ សេលំ, គជ្ជេន្តោ ពហលំ គិរិ;
សទេវកំ ហាសយន្តោ, ពុទ្ធនោ លោកេ ភវាមហំ។

៦៩. “ទិសា ទសវិធា លោកេ, យាយតោ នត្ថិ អន្តកំ;
តស្មិញ្ច ទិសាភាគម្ហិ, ពុទ្ធខេត្តា អសដ្ឋិយា។

៧០. “បភា បកិគ្គិតា មយ្ហំ, យមកា វសិវាហនា;
ឯត្ថន្តរេ វសិជាលំ, អាណោកោ វិបុលោ ភវេ។

៧១. “ឯត្ថកេ លោកធាតុម្ហិ, សព្ពេ បស្សន្ត មំ ជនា;
សព្ពេ មំ អនុវត្តន្ត, យាវ ព្រហ្មនិវេសនំ [សព្ពេវ សុមនា ហោន្ត, សព្ពេ មំ អនុវត្តរេ (សី. ស្យា.)]។

៧២. “វិសិដ្ឋមធុនាទេន, អមតភេរិមាហនិ;
ឯត្ថន្តរេ ជនា សព្ពេ, សុណន្ត មធុរំ គិរំ។

៧៣. “ធម្មមេឃេន វស្សនេ, សព្វេ ហោន្ត អនាសវា;
យេត្ត បច្ឆិមកា សត្វា, សោតាបន្នា ភវន្ត តោ។

៧៤. “ទត្វា ទាតព្ពកំ ទានំ, សីលំ បូរេត្វា អសេសតោ;
នេក្ខម្មបារមី គន្ធា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ។

៧៥. “បណ្ឌិតេ បរិបុច្ឆិត្វា, កត្វា វិរិយមុត្តមំ;
ខន្តិយា បារមី គន្ធា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ។

៧៦. “កត្វា ទន្សមធិដ្ឋានំ, សច្ចបារមី បូរិយ;
មេត្តាយ បារមី គន្ធា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ។

៧៧. “លាភាលាភេ សុខេ ទុក្ខេ, សម្មានេ ចាវមានេនេ [សម្មានេ ច វិមានេនេ (ក.) សម្មានេនេ វិមានេនេ (ស្យា.)];
សព្ពត្ថ សមកោ ហុត្វា, បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ។

៧៨. “កោសជ្ឈំ ភយតោ ទិស្វា, វិរិយំ ចាបិ ខេមតោ;
អារទ្ធវិរិយា ហោថ, ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី។

៧៩. “វិវាទំ ភយតោ ទិស្វា, អវិវាទញ្ច ខេមតោ;
សមគ្គា សឱលា ហោថ, ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី។

៨០. “បមាទំ ភយតោ ទិស្វា, អប្បមាទញ្ច ខេមតោ;
ភាវេចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ, ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី។

៨១. “សមាគតា ពហុ ពុទ្ធា, អរហន្តា [អរហន្តោ (ស្យា.)] ច សព្ពសោ;
សម្ពុទ្ធេ អរហន្តេ ច, វន្តមានា នមស្សថ។

៨២. “ឯវំ អចិន្តិយា ពុទ្ធា, ពុទ្ធជម្ពា អចិន្តិយា;
អចិន្តិយេ បសន្នានំ, វិបាកោ ហោតិ អចិន្តិយោ”។

ឥត្ថំ សុទំ ភក្កវា អត្ថនោ ពុទ្ធចរិយំ សម្ភារយមា នោ ពុទ្ធាបទានិយំ [ពុទ្ធចរិយំ (សី.) ពុទ្ធចរិតំ (ស្យា.)] នាម
ធម្មបរិយាយំ អភាសិត្តាតិ។

ពុទ្ធាបទានំ សមគ្គំ។

២. បច្ចេកពុទ្ធអបទានំ

អថ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ សុណាថ –

៨៣. “តថាគតំ ជេតវនេ វសន្តំ, អបុច្ឆិ វេទេហមុនី នគដ្ឋោ;
‘បច្ចេកពុទ្ធា កិវ នាម ហោន្តិ, ភវន្តិ តេ ហេតុភិ កេហិ វិវ’ [ជិវ (សី.) ជិវា (ស្យា.)]។

៨៤. “តទាហ សព្ពញ្ញវរោ មហេសី, អានន្ទភទ្ធំ មជ្ជវស្សនេ;
‘យេ បុព្ពពុទ្ធសុ [សព្ពពុទ្ធសុ (ស្យា. ក.)] កតាធិការា, អលទ្ធមោក្ខា ជិនសាសនេសុ។

៨៥. “តេនេវ សំវេតមុខេន ជិវា, វិនាបិ ពុទ្ធវេហិ សុតិក្ខបញ្ញា;
អារម្មណេនាបិ បរិត្តកេន, បច្ចេកពោធិ អនុបាបុណន្តិ។

៨៦. “សព្ពម្ហិ លោកម្ហិ មមំ បបេត្វា, បច្ចេកពុទ្ធវេហិ សមោវ នត្ថិ;
តេសំ ឥមំ វណ្ណបទេសមគ្គំ, វត្ថាមហំ សាធុ មហាមុនីនំ។

៨៧. “សយមេវ ពុទ្ធានំ មហាឥសីនំ, សាធ្វនិ វាក្យានិ មធ្វវ [មធ្វវ (សី.)] ឧទ្ទំ;
អនុក្ករំ ភេសជំ បត្តយន្តា, សុណាថ សព្ពេសុ បសន្នចិត្តា។

៨៨. “បច្ចេកពុទ្ធានំ សមាគតានំ, បរម្យវំ ព្យាករណានិ យានិ;

អាទិនវេ យញ្ច វិកតវត្ថុ, យថា ច ពោធិ អនុបាបុណីសុ។

៨៩. “សភាវត្ថុសុ វិកតសញ្ញី, រត្តម្ហិ លោកម្ហិ វិក្កចិត្តា;
ហិត្វា បបញ្ចេ ជិតផន្ទិតានី [វិទិយ ផន្ទិតានី (សី.) ជិតពន្ទិតានី (ក.)], តថេវ ពោធិ អនុបាបុណីសុ។

៩០. “សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ, អវិហេបយំ អញ្ញតរម្យិ តេសំ;
មេត្តេន ចិត្តេន ហិតានុកម្យិ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩១. “សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ, អវិហេបយំ អញ្ញតរម្យិ តេសំ;
ន បុត្តមិច្ឆេយ្យ កុតោ សហាយំ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩២. “សំសគ្គជាតស្ស ភវន្តិ ស្នេហា, ស្នេហន្ទយំ ទុក្ខមិនំ បហោតិ;
អាទិនវេ ស្នេហជំ បេក្ខមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៣. “មិត្តេ សុហជ្ជេ អនុកម្យមាណោ, ហាបេតិ អត្ថំ បដិពន្ធចិត្តោ;
ឯតំ ភយំ សន្ថវេ បេក្ខមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៤. “វិសោ វិសាលោវ យថា វិសត្តោ, បុត្តេសុ ទាវេសុ ច យា អបេក្ខា;
វិសេ កឡីរោវ អសជ្ជមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៥. “មិតោ អញ្ញម្ហិ យថា អពន្វោ, យេនិច្ឆកំ គច្ឆតិ គោចរាយ;
វិញ្ញេ នរោ សេវិតំ បេក្ខមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៦. “អាមន្តនា ហោតិ សហាយមជ្ឈេ, វាសេ ច [វាសេ (សី. ស្យា.) សុត្តនិបាតេបិ “ច“កាវេ នត្ថិ] ហនេ
គមនេ ចារិកាយ;
អនភិជ្ឈិតំ សេវិតំ បេក្ខមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៧. “ខិដ្ឋា រតិ ហោតិ សហាយមជ្ឈេ, បុត្តេសុ បេមំ វិបុលញ្ច ហោតិ;
បិយវិប្បយោគំ វិជិតុច្ឆមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៨. “ចាតុទ្ធិសោ អប្បដិយោ ច ហោតិ, សន្តស្សមាណោ ភតិវិគរេន;
បរិស្សយានំ សហិតា អនម្ហិ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

៩៩. “ទុស្សង្គហា បព្ពជិតាបិ ឯកេ, អថោ គហដ្ឋា យរមាវសន្តា;
អប្បោស្សក្កោ បរបុត្តេសុ ហត្វា, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០០. “ឱរោបយិត្វា គិហិព្យញ្ញនានិ, សញ្ញិនុបត្តោ យថា កោវិទ្យារោ;
នេត្វាន វិរោ គិហិតន្ទនានិ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០១. “សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ, សទ្ធិ ចរំ សាធុវិហារិជីរំ;
អភិកុយ្យ សព្ពានិ បរិស្សយានិ, ចវេយ្យ តេនត្ថមនោ សតីមា។

១០២. “នោ ចេ លភេថ និបកំ សហាយំ, សទ្ធិ ចរំ សាធុវិហារិជីរំ;
វាជារ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ, ឯកោ ចវេ មាតង្គរញ្ជេវ នាកោ។

១០៣. “អន្វា បសំសាម សហាយសម្បទំ, សេដ្ឋា សមា សេវិតញ្ច សហាយា;
ឯតេ អលទ្វា អនវជ្ជភោជី, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០៤. “ទិស្វា សុវណ្ណស្ស បកស្សរានិ, កម្មារបុត្តេន សុនិដ្ឋិតានិ;
សង្ឃដ្ឋមាណានិ ទុវេ ភុជស្មី, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០៥. “ឯវំ ទុគ្គិយេន សហា មមស្ស, វាចាភិលាបោ អភិសង្កនា វា;
ឯតំ ភយំ អាយតិ បេក្ខមាណោ, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០៦. “កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា, វិបរូបេន មថេន្តិ ចិត្តំ;
អាទិនវេ កាមគុណេសុ ទិស្វា, ឯកោ ចវេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០៧. “វ្លាតិ ច គណ្ណោ ច ឧបទ្ធវេវ ច, រោគោ ច សល្លញ្ច ភយញ្ច មេតំ;

ឯតំ ភយំ កាមគុណេសុ ទិស្វា, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០៨ “សីតញ្ច ឧណ្ហញ្ច ខុទ្ទំ បិបាសំ, វាតាគបេ ខំសសវិសបេ [ខំសសិវិសបេ (សី. ស្យា.)] ច;
សញ្ញានីបេតានិ អភិព្ភតិក្ខា [អភិសំភវតិក្ខា (សុត្តនិបាតេ)], ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១០៩ “នាកោវ បូថានិ វិវដ្ឋយិត្វា, សញ្ញាគខន្នោ បទុមិ ឧឡារោ;
យថាភិរន្តំ វិហរំ អរញ្ញោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១០ “អដ្ឋានតំ សង្កណិការតស្ស, យំ ផស្សយេ [ផុស្សយេ (ស្យា.)] សាមយិកំ វិមុត្តិ;
អាទិច្ចពន្ធស្ស វចោ និសម្ម, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១១ “ទិដ្ឋិវិស្វកានិ ឧបាតិវត្តោ, បត្តោ និយាមំ បដិលទ្ធមត្តោ;
ឧប្បន្នញ្ញណោម្ហិ អនញ្ញនេយ្យោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១២ “និល្លោលុបោ និក្កហោ និហ្មិបាសោ, និម្មត្ត [និម្មត្តោ (ស្យា.)] និទ្ធន្តកសាវមោហោ;
និវាសយោ [និវាសាសោ (ក.)] សព្ពលោកេ ភវិត្វា, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១៣ “បាបំ សហាយំ បរិវដ្ឋយេថ, អនត្ថទស្សី វិសមេ និវិដ្ឋ;
សំយំ ន សេវេ បសុតំ បមត្តំ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១៤ “ពហុស្សតំ ធម្មជរំ ភជេថ, មិត្តំ ឧឡារំ បដិភានវន្តំ;
អញ្ញាយ អត្ថានិ វិនេយ្យ កង្ខំ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១៥ “ខិដ្ឋំ រតី កាមសុខញ្ច លោកេ, អនលង្ករិក្ខា អនបេក្ខមាណោ;
វិភូសដ្ឋានា វិរតោ សច្ចវាទី, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១៦ “បុត្តញ្ច ទារំ បិគរញ្ច មាគរំ, ជនានិ ជញ្ញានិ ច ពន្ធវាទិ;
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១៧ “សង្កោ ឯសោ បរិត្តមេត្ត សោខ្យំ, អប្បស្សាទោ ទុក្ខមេវេត្ត ភិយ្យោ;
គំឡោ [គាហោ (សី.) កណ្ណោ (ស្យា.) គាឡោ (ក.)] ឯសោ ឥតិ ញត្វា មតិមា, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណ
កប្បោ។

១១៨ “សន្នាលយិត្វាន សំយោជនានិ, ជាលំវ ភេត្វា សលិលម្ពចារី;
អត្ថិវ ទឡំ អនិវត្តមាណោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១១៩ “ឱក្ខិត្តចក្ខុ ន ច បាទលោលោ, គុត្តិទ្រីយោ រក្ខិតមានសាណោ;
អនវស្សតោ អបរិឧយ្ហមាណោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២០ “ឱហារយិត្វា គិហិព្យញ្ញនានិ, សញ្ញន្តបត្តោ យថា បារិវត្តោ;
កាសាយវត្តោ អភិនិក្ខមិត្វា, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២១ “រសេសុ ភេធំ អករំ អលោលោ, អនញ្ញបោសិ សបទានបារិ;
កុលេ កុលេ អប្បធិពន្ធចិត្តោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២២ “បហាយ បញ្ចវរណានិ ចេតសោ, ឧបក្កិលេសេ ព្យបនុជ្ជ សព្វេ;
អំនិស្សិតោ ឆេដ្ឋ សិនេហទោសំ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៣ “វិបិដ្ឋិកត្វាន សុខញ្ច ទុក្ខំ, បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សំ;
លទ្ធានុបេក្ខំ សមថំ វិសុទ្ធិ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៤ “អារទ្ធវិរិយោ បរមត្ថបត្តិយា, អលិនចិត្តោ អកុសិកុត្តិ;
ទន្សនិក្កមោ ថាមពលូបបន្នោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៥ “បដិសល្លានំ ឈានមវិញ្ញមាណោ, ធម្មេសុ និច្ចំ អនុធម្មចារិ;
អាទីនំ សម្មសិកា ភវេសុ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៦ “គណ្ណក្ខយំ បត្តយមប្បមត្តោ, អនេឡម្មតោ សុតាវា សតីមា;

សង្ខាតធម្មោ និយតោ បធានវា, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៧ “សិហោ សទ្ធសុ អសន្តសន្តោ, វាគោ ជាលម្ហិ អសជ្ជមានោ;
បំបុមំ តោយេន អលិម្បមានោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៨ “សិហោ យថា ទាបពលី បសយ្ហ, រាជា មិតានំ អភិកុយ្យ ចារិ;
សេវេថ បន្តានិ សេនាសនានិ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១២៩ “មេត្តំ ឧបេក្ខំ ករុណំ វិមុត្តិ, អាសេវមាណោ មុទិតញ្ច កាលេ;
សព្ពេន លោកេន អវិជ្ជមានោ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១៣០ “រាគញ្ច ទោសញ្ច បហាយ មោហំ, សន្នាលយិត្វាន សំយោជនានិ;
អសន្តសំ ជីវិតសង្ខយម្ហិ, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១៣១ “ភជន្តិ សេវន្តិ ច ការណត្ថា, និក្ការណា ទុល្លភា អជ្ជ មិត្តា;
អត្តត្ថបញ្ញា អសុចីមនុស្សា, ឯកោ ចរេ ខត្តវិសាណកប្បោ។

១៣២ “វិសុទ្ធសីលា សុវិសុទ្ធបញ្ញា, សមាហិតា ជាគរិយានុយុត្តា;
វិបស្សកា ធម្មវិសេសទស្សី, មគ្គង្គពោជ្ឈង្គតតេ វិជញ្ញា។

១៣៣ “សុញ្ញប្បណិធិញ្ច តថានិមិត្តំ [សុញ្ញតប្បណិហិតញ្ញានិមិត្តំ (សី.)], អាសេវយិត្វា ជិនសាសនម្ហិ;
យេ សាវកត្ថំ ន វជន្តិ ជីវា, ភវន្តិ បច្ចេកជិនា សយម្ហ។

១៣៤ “មហន្តធម្មា ពហុធម្មកាយា, ចិត្តិស្សរា សព្ពទុក្ខោយតិណ្ណា;
ឧទត្តចិត្តា បរមត្ថទស្សី, សិហោបមា ខត្តវិសាណកប្បោ។

១៣៥ “សន្តិទ្រិយា សន្តមនា សមាជី, បច្ចន្តសត្តេសុ បតិប្បចារា [បច្ចត្តកម្មីរមតប្បចារា (សី.)];
ទីបា បរត្ថ ឥធ វិជ្ជលន្តា, បច្ចេកពុទ្ធា សតតំ ហិតាមេ។

១៣៦ “បហិនសញ្ញារវណា ជនិន្ទា, លោកប្បទីបា យនកញ្ចនាភា;
និស្សំសយំ លោកសុទក្ខិណេយ្យា, បច្ចេកពុទ្ធា សតតប្បិតាមេ។

១៣៧ “បច្ចេកពុទ្ធានំ សុភាសិតានិ, ចរន្តិ លោកម្ហិ សទេវកម្ហិ;
សុត្វា តថា យេ ន ករោន្តិ ពាលា, ចរន្តិ ទុក្ខេសុ បុនប្បនំ តេ។

១៣៨ “បច្ចេកពុទ្ធានំ សុភាសិតានិ, មជ្ជំ យថា ខុទ្ទមវស្សវន្តំ;
សុត្វា តថា យេ បដិបត្តិយុត្តា, ភវន្តិ តេ សច្ចទសា សបញ្ញា។

១៣៩ “បច្ចេកពុទ្ធវេហិ ជិនេហិ ភាសិតា, កថា [តាថា (សី. ស្យា.)] ឧឡារា អភិនិក្ខមិត្វា;
តា សក្យសីហេន នរុត្តមេន, បកាសិតា ធម្មវិជាននត្ថំ។

១៤០ “លោកានុកម្សាយ តមាសិ តេសំ, បច្ចេកពុទ្ធាន វិកុញ្ញិតានិ;
សំវេគសង្គមគីវឌ្ឍនត្ថំ, សយម្ហសីហេន បកាសិតានី”តិ។

បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ សមគ្គំ។

៣-១. សាវិបុត្តត្ថេរអបទានំ

អថ ថេរាបទានំ សុណាថ –

១៤១ “ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ, លម្អកោ នាម បព្ពតោ;
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ, បណ្ណសាលា សុមាហិតា។

១៤២ “ឧត្តានកូលា នទិកា, សុបតិក្ខា មនោរមា;
សុសុទ្ធបុទ្ធិនាគិណ្ណា, អវិទូរេ មមស្សមំ។

១៤៣ “អសក្ខរា អបញ្ញារា, សាទុ អប្បដិគន្ធិកា;

សន្មតិ នទិកា តត្ថ, សោភយន្តា មមស្សមំ។

១៤៤ “កុម្មីលា មករា ចេត្ត, សុសុមារា [សុសុមារា (សី. ស្យា.)] ច កច្ចបា;
ចំរន្តិ នទិយា តត្ថ, សោភយន្តា មមស្សមំ។

១៤៥ “បាបីនា បាវុសា មច្ឆា, ពលជា [វជលា (សី. ស្យា.) ជលជា (បី.)] មុញ្ញរោហិតា;
វគ្គឡា [វគ្គលា (សី.) វគ្គឡា (ស្យា.) មគ្គរា (ថេរោគាថា)] បបតាយន្តា, សោភយន្តិ [បបតាយន្តិ, សោភ
យន្តា (ក.)] មមស្សមំ។

១៤៦ “ឧភោ កូលេសុ នទិយា, បុប្ផិនោ ផលិនោ ទុមា;
ឧភោ អភិលម្ពន្តា, សោភយន្តិ [អភិលម្ពន្តិ សោភយន្តា (ក.)] មមស្សមំ។

១៤៧ “អម្ពា សាលា ច តិលកា, បាដលី សិន្ធុវរិកា [សិន្ធុវរិកា (ពហុសុ)];
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តិ, បុប្ផិតា មម អស្សមេ។

១៤៨ “ចម្បកា សឡលា នីបា [និម្ពា (ក.)], នាគបុន្នាគកេតកា;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តិ, បុប្ផិតា មម អស្សមេ។

១៤៩ “អតិមុត្តា អសោកា ច, ភគិនីមាលា ច បុប្ផិតា;
អង្កោលា ពិម្ពិជាលា [ពិម្ពិជាលា (ក.)] ច, បុប្ផិតា មម អស្សមេ។

១៥០ “កេតកា កន្ទលី [កន្ទលី (ស្យា.)] ចេវ, គោធុកា តិណសុលិកា;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សមំ។

១៥១ “កណិកា កណ្ឌិកា ច, អសនា អជ្ឈនា ពហុ;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សមំ។

១៥២ “បុន្នាតា គិវិបុន្នាតា, កោវិឡារា ច បុប្ផិតា;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សមំ។

១៥៣ “ឧទ្ទាលកា ច កុដជា, កន្ទម្ពា វកុលា ពហុ;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សមំ។

១៥៤ “អាឡកា ឥសិមុត្តា ច, កន្ទលីមាតុលុដ្ឋិយោ;
គន្ទោទកេន សំវដ្ឋា, ផលានិ ធារយន្តិ តេ។

១៥៥ “អញ្ជោ បុប្ផន្តិ បទុមា, អញ្ជោ ជាយន្តិ កេសវី;
អញ្ជោ ឱបុប្ផា បទុមា, បុប្ផិតា តឡាកេ តទា។

១៥៦ “កព្ពំ កណ្ឌន្តិ បទុមា, និន្វាវន្តិ មុលាឡិយោ;
សិយាឱបត្តមាភិណ្ណា, សោភន្តិ តឡាកេ តទា។

១៥៧ “នយិតា អម្ពកន្តិ ច, ឧត្តលី ពន្ធដីវកា;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តិ, បុប្ផិតា តឡាកេ តទា។

១៥៨ “បាបីនា បាវុសា មច្ឆា, ពលជា មុញ្ញរោហិតា;
សំគុលា មគ្គរា [មដ្ឋរា (សី. ក.)] ចេវ, វសន្តិ តឡាកេ តទា។

១៥៩ “កុម្មីលា សុសុមារា ច, តន្តិកាហា ច វគ្គសា;
ឱគុហា [ឱគាហា (ស្យា.)] អជគរា ច, វសន្តិ តឡាកេ តទា។

១៦០ “បាវេតា វវិហំសា, ចក្កវាកា នទិចរា;
កោកិលា សុកសាឡិកា, ឧបជីវន្តិ តំ សវំ។

១៦១ “កុក្កត្ថកា កុឡីវកា, វនេ បោក្ខវសាតកា;
ទិន្និកា សុវបោតា ច, ឧបជីវន្តិ តំ សវំ។

១៦២ “ហំសា កោញា មយ្យរា ច, កោកិលា តម្ពច្ចឡកា [តម្ពច្ចឡិកា (សី.)];

បម្បូកា ជីវជីវា ច, ឧបជីវន្តី តំ សវំ។

១៦៣. “កោសិកា បោដ្ឋសីសា ច, កុរា សេនកា ពហុ;
មហាកាឡា ច សកុណា, ឧបជីវន្តី តំ សវំ។

១៦៤. “បសទា ច វរហា ច, ចមរា គណ្ណកា ពហុ [វកា ភេរណ្ណកា ពហុ (សី. ស្យា.)];
រោហិត្វា សុកបោតា [សុត្តបោតា (ស្យា.)] ច, ឧបជីវន្តី តំ សវំ។

១៦៥. “សីហព្យគ្យា ច ទីបី ច, អច្ឆកោកតរច្ឆកា;
តីជា បភិន្ទុមាតង្គា, ឧបជីវន្តី តំ សវំ។

១៦៦. “កិន្ទរា វានរា ចេវ, អថោបិ វនកម្មិកា;
ចេតា ច លុទ្ធកា ចេវ, ឧបជីវន្តី តំ សវំ។

១៦៧. “កិន្ទកានិ បិយាលានិ, មធុកា កាសុមារយោ [កាសមារិយោ (ស្យា.)];
ធុរំ ផលានិ ធារេន្តិ, អវិទូរេ មមស្សមំ។

១៦៨. “កោសម្ពា [កោសុម្ពា (សី. ស្យា.)] សឡលា និម្ពា [សឡលា នីបា (សី. ស្យា.) បនសា អម្ពា (?)],
សាទុផលសមាយុតា;
ធុរំ ផលានិ ធារេន្តិ, អវិទូរេ មមស្សមំ។

១៦៩. “ហរិកកា អាមលកា, អម្ពជម្ពុវិកិកកា;
កោលា ភល្លាតកា ពិល្លា, ផលានិ ធារយន្តិ តោ។

១៧០. “អាលុវា ច កឡម្ពា ច, ពិឡាលីតក្កឡានិ ច;
ជីវកា សុតកា ចេវ, ពហុកា មម អស្សមេ។

១៧១. “អស្សមស្សាវិទូរម្ហិ, តឡាកាសុំ សុនិម្មិតា;
អច្ឆោទកា សីតផលា, សុបតិគ្គា មនោរមា។

១៧២. “បទុមុប្បលសញ្ញន្ទា, បុណ្ណរិកសមាយុតា;
មន្ទាលកេហិ សញ្ញន្ទា, ទិព្ពគន្ទោ បវាយតិ។

១៧៣. “ឯវំ សព្ពង្គសម្បន្នោ, បុប្ផិកេ ផលិកេ វនេ;
សុកតេ អស្សមេ រម្មេ, វិហរាមិ អហំ តទា។

១៧៤. “សិលវា វតសម្បន្នោ [វត្តសម្បន្នោ (ស្យា.)], ឈាយី ឈានរតោ សទា;
បញ្ញាភិញ្ញាពលប្បត្តោ, សុរុចិ នាម តាបសោ។

១៧៥. “ចតុវិសសហស្សានិ, សិស្សា មយ្ហំ ឧបដ្ឋហុ;
សព្ពេវ ព្រាហ្មណា ឯតេ, ជាតិមន្តោ យសស្សិនោ។

១៧៦. “លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច, សនិយណ្ណសកេដុកេ;
បទកា វេយ្យាករណា, សធម្មេ បារមី តតា។

១៧៧. “ឧប្បាតេសុ និមិត្តេសុ, លក្ខណេសុ ច កោវិទា;
បំថព្យា ភូមន្តលិក្ខេ, មម សិស្សា សុសិក្ខិតា។

១៧៨. “អប្បិច្ឆា នីបកា ឯតេ, អប្បាហរា អលោលុបា;
លាភាលាភេន សន្តដ្ឋា, បរិវារេន្តិ មំ សទា។

១៧៩. “ឈាយី ឈានរតា ជីវា, សន្តចិត្តា សមាហិតា;
អាកិញ្ញញ្ញំ បត្ថយន្តា, បរិវារេន្តិ មំ សទា។

១៨០. “អភិញ្ញាបារមិប្បត្តា, បេត្តិកេ តោចរេ រតា;
អន្តលិក្ខចរា ជីវា, បរិវារេន្តិ មំ សទា។

១៨១. “សុំតា ឆសុ ទ្វារេសុ, អនេជា រក្ខិតិន្ទ្រិយា;

អស់សង្ខារ ច តេ ជីវា, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៨២ “បល្លង្កេន និសង្ខាយ, ហានចង្កមនេន ច;
វិគីនាមេន្តិ តេ វត្ថី, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៨៣ “រជនីយេ ន រជ្ជន្តិ, ទុស្សនីយេ ន ទុស្សនេ;
មោហនីយេ ន មុយ្ហន្តិ, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៨៤ “តទ្ធិ វិមំសមានា តេ, វត្តន្តិ និច្ចកាលិកំ;
បថវី **[បបវី (សិ. ស្យា.)]** តេ បកម្បេន្តិ, សារម្កេន ទុរាសទា។

១៨៥ “កីឡមានា ច តេ សិស្សា, កីឡន្តិ ឈានកីឡីតំ;
ជ័ម្ពតោ ផលមាទេន្តិ, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៨៦ “អញ្ជោ កច្ចន្តិ គោយានំ, អញ្ជោ បុព្វវិទេហកំ **[បុព្វវិទេហនំ (ស្យា. ក.)]**;
អញ្ជោ ច ឧត្តរកុរុំ, ឯសនាយ ទុរាសទា។

១៨៧ “បុរតោ បេសេន្តិ ខារី, បច្ឆតោ ច វជន្តិ តេ;
ចំគុវិសសហស្សេហិ, ឆាទិតំ ហោតិ អម្ពរ។

១៨៨ “អគ្គិបាកី អនគ្គី ច, ទន្តោទុក្ខលិកាបិ ច;
អស្មេន កោដ្ឋិតា កេចិ, បវត្តផលភោជនា។

១៨៩ “ឧទកោរោហណា កេចិ, សាយំ បាតោ សុចីវតា;
តោយាភិសេចនករា, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៩០ “បុរេកច្ចននិលោមា, បង្កទន្តា រជស្សិរា;
គន្ធិតា សីលគន្លេន, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៩១ “បាតោវ សន្និបតិក្ខា, ជជិលា ឧត្តតាបនា;
លំភាលាភំ បកិក្កេត្វា, កច្ចន្តិ អម្ពរេ តទា។

១៩២ “ឯតេសំ បក្កមន្តានំ, មហាសទ្វោ បវត្តតិ;
អជិនចម្ពសទ្វេន, មុទិតា ហោន្តិ ទេវតា។

១៩៣ “ទិសោទិសំ បក្កមន្តិ, អន្តលិក្ខចរា ឥសី;
សកេ ពលេនុបត្តទ្វា, តេ កច្ចន្តិ យទិច្ចកំ។

១៩៤ “បថវីកម្សកា ឯតេ, សព្វេវ នភបាវិនោ;
ឧត្តតេជា ទុប្បសហា, សាគរោវ អខោភិយា។

១៩៥ “ហានចង្កមិនោ កេចិ, កេចិ នេសជ្ជិកា ឥសី;
បវត្តភោជនា កេចិ, មម សិស្សា ទុរាសទា។

១៩៦ “មេត្តាវិហារិនោ ឯតេ, ហិតេសី សព្វបាណិនំ;
អនត្តកុំសកា សព្វេ, ន តេ វម្កេន្តិ កស្សចិ។

១៩៧ “សីហរាជារសម្ពិតា, គជរាជារ ថាមរា;
ទុរាសទា ព្យគ្យាវិ, អាគច្ចន្តិ មមន្តិកេ។

១៩៨ “វិជ្ជាជរា ទេវតា ច, នាគគន្ធព្វរក្ខសា;
កុម្ពណ្ណា ទានវា គរុឡា, ឧបជីវន្តិ តំ សរ។

១៩៩ “តេ ជជាខារិកវិតា, អជិនុត្តរាសនា;
អន្តលិក្ខចរា សព្វេ, ឧបជីវន្តិ តំ សរ។

២០០ “សទានុច្ឆរិកា **[តទានុច្ឆរិកា (ស្យា. ក.)]** ឯតេ, អញ្ញមញ្ញំ សគារវា;
ចំគុញ្ញិសសហស្សានំ, ខិបិតសទ្វោ ន វិជ្ជតិ។

២០១ បាទេ បាទំ និក្ខិបន្តា, អប្បសន្ធា សុសំវុតា;
ឧបសង្កម្ម សញ្ញេវ [សញ្ញេ ភេ (ស្យា.)], សិរសា វន្តេវ មមំ។

២០២ “ភេហិ សិស្សេហិ បរិវិតោ, សន្តេហិ ច គបស្សិភិ;
វសាមិ អស្សមេ គត្ថ, ឈាយី ឈានរកោ អហំ។

២០៣ “គសិនំ សីលកន្លេន, បុប្ផកន្លេន ចូកយំ;
ផលិនំ ផលកន្លេន, គន្ធិតោ ហោតិ អស្សមោ។

២០៤ “វត្តិនីវំ ន ជានាមិ, អរតិ មេ ន វិជ្ជតិ;
សំកេ សិស្សេ ឱវទន្តោ, ភិយ្យោ ហាសំ លភាមហំ។

២០៥ “បុប្ផានំ បុប្ផមាធានំ, ផលានញ្ច វិបច្ចតំ;
ទិព្ពគន្ធា បវាយន្តិ, សោភយន្តា មមស្សមំ។

២០៦ “សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា, អាតាបី និបកោ អហំ;
ខារិការំ គហេត្វាន, វនំ អជ្ឈោគហី អហំ។

២០៧ “ឧប្បាតេ សុបិនេ បាបិ, លក្ខណេសុ សុសិក្ខិតោ;
បំរុត្តមានំ [វត្តមានំ (ក.)] មន្តបទំ, ធារយាមិ អហំ គទា។

២០៨ “អនោមទស្សិ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ, ហិមវន្តមុបាកមិ។

២០៩ “អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ, អក្កោ កាវុណិកោ មុនិ;
បល្លង្គំ អាកុជិត្វាន, និសិទិ បុរិសុត្តមោ។

២១០ “តមទ្ធសាហំ សម្ពុទ្ធំ, សប្បភាសំ មនោរមំ;
តន្តីវរំ ជលិតំ, អាទិត្តំ ហុតាសនំ។

២១១ “ជលន្តំ ទីបរុក្ខំវ, វិជ្ជតំ គគណេ យថា;
សុធុល្លំ សាលរាជំវ, អន្ធសំ លោកនាយកំ។

២១២ “អយំ នាកោ មហាវិរោ, ទុក្ខស្សន្តករោ មុនិ;
តមំ ទស្សនមាគម្ម, សព្ពទុក្ខា បមុច្ចរេ។

២១៣ “ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ, លក្ខណំ ឧបធារយី;
ពុទ្ធោ នុ ខោ ន វា ពុទ្ធោ, ហន្ត បស្សាមិ ចត្តមំ។

២១៤ “សហស្សារានិ ចក្កានិ, ទិស្សន្តិ ចរណត្ថមេ;
លក្ខណានិស្ស ទិស្វាន, និដ្ឋំ កច្ឆិ កថាកតោ។

២១៥ “សម្ពុជ្ជនី គហេត្វាន, សម្ពុជ្ជិត្វានហំ គទា;
អថ បុប្ផេ សមាទេត្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយី។

២១៦ “បូជយិត្វាន តំ ពុទ្ធំ, ឱយគិណ្ឌមនាសវំ;
ឯកំសំ អជិនំ កត្វា, នមស្សិ លោកនាយកំ។

២១៧ “យេន ញ្ញណេន សម្ពុទ្ធោ, វិហរតិ [វិហរិត្ថ (សី.), វិហរេតិ (ក.)] អនាសរោ;
តំ ញ្ញណំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

២១៨ “សមុទ្ធវសិមំ [សមុទ្ធវសិមំ (ស្យា.)] លោកំ, សយម្ហូ អមិគោទយ;
តំវ ទស្សនមាគម្ម, កង្ខាសោតំ គរន្តិ តោ។

២១៩ “តុវំ សត្តា ច កេតុ ច, ធជោ យូបោ ច បាណិនំ;
បរាយណោ [បរាយនោ (ស្យា. ក.)] បតិដ្ឋា ច, ទីបោ ច ទ្វិបទុត្តមោ។

២២០ “សក្កា សមុទ្ធេ ឧទកំ, បមេតុំ អាឡកេន វា;

ន ត្រូវ កវ សព្ពញ្ញ, ញាណំ សក្កា បមេតវេ។

២២១ “ធារេតុំ បថវី សក្កា, បបេត្វា តុលមណ្ឌលេ;
ន ត្រូវ កវ សព្ពញ្ញ, ញាណំ សក្កា ធមេតវេ។

២២២ “អាកាសោ មិនិតុំ សក្កា, រដ្ឋយា អង្គលេន វា;
ន ត្រូវ កវ សព្ពញ្ញ, ញាណំ សក្កា បមេតវេ។

២២៣ “មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ, បថវី ចាខិលា ជដំ [បថវី ចាខិលញ្ចហេ (ស្យា.)];
ពុទ្ធក្រោល ឧបាទាយ, ឧបមាតោ ន យុជ្ឈវេ។

២២៤ “សទេវកស្ស លោកស្ស, ចិត្តំ យេសំ បវត្តតិ;
អន្តោជាលីកតា [អន្តោជាលកតា (បី.)] ឯតេ, កវ ញាណម្ហិ ចក្ខម។

២២៥ “យេន ញាណេន បត្តោសិ, កេវលំ ពោធិមុត្តមំ;
តេន ញាណេន សព្ពញ្ញ, មទ្ធសី បរិគ្គិយេ។

២២៦ “គមា គាថា ថវិត្វាន, សុវុចិ នាម តាបសោ;
អជិនំ បត្តវិត្វាន, បថវិយំ និសិទិ សោ។

២២៧ “ចុណ្ហសីតិសហស្សានិ, អដ្ឋោត្តារោ មហាណ្ណវេ;
អច្ចកតោ តាវទេវ, គិរិវាជា បុព្វតិ។

២២៨ “តាវ អច្ចកតោ នេវ, អាយតោ វិត្តតោ ច សោ;
ចុណ្ហិតោ អណុភេទេន, កោដិសតសហស្សសោ [សហស្សិយោ (ស្យា. ក.)]។

២២៩ “លក្ខេ បបិយមានម្ហិ, បរិក្ខយមគច្ឆថ;
ន ត្រូវ កវ សព្ពញ្ញ, ញាណំ សក្កា បមេតវេ។

២៣០ “សុខុមច្ឆិកេន ជាលេន, ឧទកំ យោ បរិក្ខិបេ;
យេ កេចិ ឧទកេ បាណា, អន្តោជាលីកតា សិយុំ។

២៣១ “តថេវ ហិ មហាវិរ, យេ កេចិ បុថុគិគ្គិយា;
ទីដ្ឋិកហនបក្ខន្ទា [បក្ខន្ទា (សី. ស្យា.)], បរាមាសេន មោហិតា។

២៣២ “កវ សុទ្ទេន ញាណេន, អនាវរណទស្សិនា;
អន្តោជាលីកតា ឯតេ, ញាណំ តេ នាគិវត្តវេ។

២៣៣ “ភក្កវា តម្ហិ សមយេ, អនោមទស្សិ មហាយសោ;
វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា, ទិសំ ឱលោកយី ជិនោ។

២៣៤ “អនោមទស្សិមុនិនោ, និសភោ នាម សាវកោ;
បរិវិតោ សតសហស្សេហិ, សន្តចិត្តេហិ តាទិភិ។

២៣៥ “ខីណាសវេហិ សុទ្ទេហិ, ឆន្យភិញ្ញេហិ ឈាយិភិ;
ចិត្តមញ្ញាយ ពុទ្ធស្ស, ឧបេសិ លោកនាយកំ។

២៣៦ “អន្តលិក្ខេ បិតា គត្ថ, បទក្ខិណមកំសុ តេ;
នមស្សន្តា បញ្ចលិកា, ឱតុំ [ឱតុំ (ស្យា.)] ពុទ្ធសន្តិកេ។

២៣៧ “អនោមទស្សិ ភក្កវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, សិកំ បាតុកវិ ជិនោ។

២៣៨ “វុណោ នាមុបដ្ឋាកោ, អនោមទស្សិស្ស សត្តនោ;
ឯកំសំ ចិវំ កត្វា, អបុច្ឆិ លោកនាយកំ។

២៣៩ “កោ នុ ខោ ភក្កវា ហេតុ, សិកកម្មស្ស សត្តនោ;
ន ហិ ពុទ្ធា អហេតុហិ, សិកំ បាតុកវោន្តិ តេ។

២៤០ អនោមនស្សី ភក្កវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
ភិក្ខុមជ្ឈេ និសិទ្ធិត្វា, ឥមំ គាថំ អភាសថ។

២៤១ “យោ មំ បុប្ផេន បូជេសិ, ញណញាបិ អនុត្តរិ;
គមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណោថ មម ភាសកោ។

២៤២ “ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, សព្វេ ទេវា សមាគតា;
សន្ធឹម្ហំ សោតុកាមា តេ, សម្ពុទ្ធមុបសង្កម្ហំ។

២៤៣ “ទេសសុ លោកធាតុសុ, ទេវកាយា មហិទ្ធិកា;
សន្ធឹម្ហំ សោតុកាមា តេ, សម្ពុទ្ធមុបសង្កម្ហំ។

២៤៤ “ហត្ថី អស្សា រថា បត្តិ, សេនា ច ចតុរង្គិនី;
បំរិវាវេស្សន្តិមំ និច្ចំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៤៥ “សន្និគ្វរិយសហស្សានិ, ភេរិយោ សមលង្កតា;
ឧបន្និស្សន្តិមំ និច្ចំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៤៦ “សោឡសិត្តិសហស្សានិ, នារិយោ សមលង្កតា;
វិចិត្តវត្ថាភរណា, អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា។

២៤៧ “អន្តារបម្ភា ហសុលា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;
បំរិវាវេស្សន្តិមំ និច្ចំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៤៨ “កប្បសតសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ ចក្កវត្តិ, វាជា រដ្ឋេ ភវិស្សតិ។

២៤៩ “សហស្សក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
បំរេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ [អសង្ខយំ (ស្សា. ក.) ឯវមុបរិបិ]។

២៥០ “បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ [បច្ឆិមភវេ សម្បត្តេ (សី.)], មនុស្សត្ថំ គមិស្សតិ;
ព្រាហ្មណី សារិយា នាម, ធារយិស្សតិ កុច្ឆិនា។

២៥១ “មាតុយា នាមកោត្តេន, បញ្ញាយិស្សតិយំ នរោ;
សារិបុត្តោតិ នាមេន, តិក្ខុបញ្ញោ ភវិស្សតិ។

២៥២ “អសីតិកោដិ ឆខ្នេត្វា, បព្ពជិស្សតិកិញ្ចនោ;
គវេសន្តោ សន្តិបទំ, ចរិស្សតិ មហិ ឥមំ។

២៥៣ “អប្បរិមេយ្យេ តតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
តោតមោ នាម កោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

២៥៤ “តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សារិបុត្តោតិ នាមេន, ហេស្សតិ អគ្គសាវកោ។

២៥៥ “អយំ ភាគីរថី [ភាគីរសី (ស្សា. ក.)] គង្គា, ហិមវន្តា បភាវិតា;
មហាសមុទ្ទមប្បេតិ, តប្បយន្តិ មហោនទី [មហោនទី (?) គង្គាទិមហានទិយោតិ អត្ថោ]។

២៥៦ “តថេវាយំ សារិបុត្តោ, សកេ តីសុ វិសារទោ;
បញ្ញាយ បារមី គន្ធា, តប្បយិស្សតិ បាណិនេ [បាណិនោ (សី. ស្សា.)]។

២៥៧ “ហិមវន្តមុបាទាយ, សាករញ្ច មហោនទី;
ឯត្ថន្តរេ យំ បុលិនំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

២៥៨ “តម្បិ សក្កា អសេសេន, សង្ខាតុំ គណនា យថា;
ន ត្រូវ សារិបុត្តស្ស, បញ្ញាយន្តោ ភវិស្សតិ។

២៥៩ “លក្ខេ បបិយមានម្ហិ, ខីយេ គង្គាយ វាលុកា;

ន ត្រូវ សារិបុត្តស្ស, បញ្ញាយន្តោ ភវិស្សតិ។

២៦០ “មហាសមុទ្ធេ ឧមិយោ, គណនាតោ អសង្ខិយា;
តថេវ សារិបុត្តស្ស, បញ្ញាយន្តោ ន ហេស្សតិ។

២៦១ “អារាធយិត្វា សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុគ្គវំ;
បញ្ញាយ បារមី គន្ធា, ហេស្សតិ អគ្គសាវកោ។

២៦២ “បរិត្តិកំ ធម្មចក្កំ, សក្យបុគ្គេន តាទិនា;
អនុវត្តេស្សតិ សម្មា, វស្សេន្តោ ធម្មវុដ្ឋិយោ។

២៦៣ “សព្ពមេតំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុគ្គវោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, អគ្គដ្ឋានេ បហេស្សតិ។

២៦៤ “អហោ មេ សុកតំ កម្ពុំ, អនោមទស្សិស្ស សត្តនោ;
យស្សាហំ ការំ [យស្សាធិការំ (ស្សា.)] កត្វាន, សព្ពត្ថ បារមី គតោ។

២៦៥ “អបរិមេយ្យេ កតំ កម្ពុំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ;
សុមុត្តោ សរវេគោវ, កិលេសេ ឈាបយី អហំ។

២៦៦ “អសង្ខតំ គវេសន្តោ, និព្វានំ អចលំ បទំ;
វិចិនំ តិគ្គិយេ សព្វេ, ឯសាហំ សំសវី ភវេ។

២៦៧ “យថាបិ ព្យាធិតោ បោសោ, បរិយេសេយ្យ ឱសធំ;
វិចិនេយ្យ វនំ [ធនំ (ស្សា. ក.)] សព្ពំ, ព្យាធិតោ បរិមុត្តិយា។

២៦៨ “អសង្ខតំ គវេសន្តោ, និព្វានំ អមតំ បទំ;
អញ្ជោកិណ្ឌំ [អញ្ជោច្ឆិន្ទំ (អដ្ឋ.)] បញ្ចសតំ, បព្ពជី ឥសិបព្ពជំ។

២៦៩ “ជដាភារេន ភវិតោ, អជិនុត្តរនិវាសនោ;
អភិញ្ញាបារមី គន្ធា, ព្រហ្មលោកំ អគច្ឆិហំ។

២៧០ “នត្ថិ ពាហិរកេ សុទ្ធិ, បហេត្វា ជិនសាសនំ;
យេ កេចិ ពុទ្ធិមា សត្តា, សុជ្ឈន្តិ ជិនសាសនេ។

២៧១ “អត្តការមយំ [អត្តការមយំ (ក.)] ឯតំ, នយិនំ ឥតិហិតិហំ;
អសង្ខតំ គវេសន្តោ, កុតិក្ខេ [កុតិក្ខំ (សិ. ស្សា.)] សញ្ជរិ អហំ។

២៧២ “យថា សារត្ថិកោ បោសោ, កទលី ឆេត្វាន ផាលយេ;
ន គត្ថ សាវំ វិន្នេយ្យ, សារេន វិត្តកោ ហិ សោ។

២៧៣ “តថេវ តិគ្គិយា លោកេ, នានាទិដ្ឋិ ពហុជ្ជនា;
អសង្ខតេន វិត្តាសេ, សារេន កទលី យថា។

២៧៤ “បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ, ព្រហ្មពន្ធ អហោសហំ;
មហាភោគំ ឆខ្មេត្វាន, បព្ពជី អនភារិយំ។

បឋមភាណវារំ។

២៧៥ “អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ឌំ វេទាន បារត្វ;
ព្រាហ្មណោ សញ្ជយោ [សញ្ជយោ (សិ. ស្សា. បិ.)] នាម, តស្ស មូលេ វសាមហំ។

២៧៦ “សាវកោ ភេ មហាវីរ, អស្សជិ នាម ព្រាហ្មណោ;
ទុរាសទោ ឧត្តតេជោ, បិណ្ឌាយ ចរតី គទា។

២៧៧ “ភមទ្ធសាសី សប្បញ្ញំ, មុនី មោនេ សមាហិតំ;
សន្តចិត្តំ មហានាគំ, សុធុល្លំ បទុមំ យថា។

២៧៨ ទិស្វា មេ ចិត្តមុប្បជ្ជិ, សុទន្តំ សុទ្ធិមានសំ;
ឧសកំ បវរំ វិរិ, អរហាយំ ភវិស្សតិ។

២៧៩ “បាសាទិកោ ភវិយតិ, អភិរូបោ សុសំរុតោ;
ឧត្តមេ ទមថេ ទន្តោ, អមតទស្សិ ភវិស្សតិ។

២៨០ “យំនូនាហំ ឧត្តមត្ថំ, បុច្ឆេយ្យំ គុដ្ឋមានសំ;
សោ មេ បុដ្ឋោ កថេស្សតិ, បដិបុច្ឆាមហំ គទា។

២៨១ “បិណ្ឌបាតំ [បិណ្ឌបារំ (ស្យា.)] ចរន្តស្ស, បច្ឆតោ អគមាសហំ;
ឪកាសំ បដិមាទេន្តោ, បុច្ឆិតុំ អមតំ បទំ។

២៨២ “វិចិន្តវេ អនុប្បត្តំ, ឧបគន្ធាន បុច្ឆហំ;
កំថំ គោត្តោសិ ភ្នំ វិរិ, កស្ស សិស្សោសិ មាវិស’។

២៨៣ “សោ មេ បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, អសម្ពិគោវ កេសវិ;
ពុំន្នោ លោកេ សមុប្បន្នោ, កស្ស សិស្សោម្ហិ អាវុសោ’។

២៨៤ “កិទិសំ ភេ មហាវិរិ, អនុជាត មហាយស;
ពុំន្តស្ស សាសនំ ធម្មំ, សាធុ មេ កថយស្ស ភោ’។

២៨៥ “សោ មេ បុដ្ឋោ កថី សព្ពំ, គម្ពិរំ និបុណំ បទំ;
គណ្ណសល្លស្ស ហន្តារំ, សព្ពទុក្ខាបន្ទទនំ។

២៨៦ “យេ ធម្មា ហេតុប្បភវា, ភេសំ ហេតុំ តថាគតោ អាហ;
តេសញ្ច យោ និរោធនោ, ឯវំ វាទី មហាសមណោ’។

២៨៧ “សោហំ វិស្សជ្ជិតេ បញ្ចេ, បឋមំ ផលមជ្ឈតំ;
វិរិដោ វិមលោ អាសិ, សុត្វាន ជិនសាសនំ។

២៨៨ “សុត្វាន មុនិនោ វាក្យំ, បស្សិត្វា ធម្មមុត្តមំ;
បរិយោគាឡសន្ធម្មោ, គមំ កាថមភាសហំ។

២៨៩ “ឯសេវ ធម្មោ យទិ ភាវទេវ, បច្ឆព្យថបទមសោកំ;
អទិដ្ឋំ អព្ពតិកំ, ពហុកេហិ កប្បនហុកេហិ’។

២៩០ “ស្វាហំ ធម្មំ គវេសន្តោ, កុតិត្ថេ សញ្ញវិ អហំ;
សោ មេ អត្តោ អនុប្បត្តោ, កាលោ មេ នប្បមជ្ជិតុំ។

២៩១ “គោសិតោហំ អស្សជិនា, បត្វាន អចលំ បទំ;
សហាយកំ គវេសន្តោ, អស្សមំ អគមាសហំ។

២៩២ “ទូរតោវ មមំ ទិស្វា, សហាយោ មេ សុសិក្ខិតោ;
តំវិយាបថសម្បន្តោ [តំវិយាបថ មមំ ទិស្វា (ក.)], តទំ វចនមព្រាវិ។

២៩៣ “បសន្នមុខនេត្តោសិ, មុនិភារោវ ទិស្សតិ;
អមតាធិគតោ កច្ចិ, និព្វានមច្ឆតំ បទំ។

២៩៤ “សុភានុរូបោ អាយាសិ, អានេញ្ចការិតោ វិយ;
ទន្តោវ ទន្តទមថោ [ទន្តោវុត្តមទមថោ (សិ.) ទន្តោវ ទន្ត ទមថេ (ស្យា.)], ឧបសន្តោសិ ព្រាហ្មណ។

២៩៥ “អមតំ មយាធិគតំ, សោកសល្លាបន្ទទនំ;
ភ្នំម្យី តំ អធិគច្ឆេសិ [អធិគច្ឆាហិ (សិ.), អធិគច្ឆេហិ (ស្យា.), អធិគតោសិ (?)], គច្ឆាម ពុទ្ធសន្តិកំ។

២៩៦ “សាច្ចតិ សោ បដិស្សត្វា, សហាយោ មេ សុសិក្ខិតោ;
ហំត្ថេន ហត្ថំ គណ្ឌិត្វា, ឧបគម្ម [ឧបាគមិ (សិ.), ឧបាគម្ម (ស្យា.)] ភវន្តិកំ។

២៩៧ “ឧភោបិ បព្ពជិស្សាម, សក្យបុត្ត ភវន្តិកេ;

តវ សាសនមាគម្ម, វិហារម អនាសវា។

២៩៨ “កោលិតោ ឥទ្ធិយា សេដ្ឋោ, អហំ បញ្ញាយ បារតោ;
ឧកោវ ឯកតោ ហុត្វា, សាសនំ សោភយាមសេ។

២៩៩ “អបរិយោសិតសង្កប្បោ , កុតិក្កេ សញ្ញវិ អហំ;
តវ ទស្សនមាគម្ម, សង្កប្បោ បូរិតោ មម។

៣០០ “បថវិយំ បតិដ្ឋាយ, បុប្ផន្តិ សមយេ ទុមា;
ទិព្ពគន្ធា សម្បវន្តិ, តោសេន្តិ សព្ពបាណិនំ។

៣០១ “តថេវាហំ មហាវិរ, សក្យបុត្ត មហាយស;
សាសនេ តេ បតិដ្ឋាយ, សមយេសាមិ បុប្ផិតុំ។

៣០២ “វិមុត្តិបុប្ផំ ឯសន្តោ, ភវសំសារមោចនំ;
វិមុត្តិបុប្ផលាភេន, តោសេមិ សព្ពបាណិនំ។

៣០៣ “យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ, បេត្វាន មហាមុនី;
បញ្ញាយ សទិសោ នត្ថិ, តវ បុត្តស្ស ចក្កម។

៣០៤ “សុវិនីតា ច តេ សិស្សា, បរិសា ច សុសិក្ខិតា;
ឧត្តមេ ទមថេ ទន្តា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣០៥ “ឈាយី ឈានរតា ជីវា, សន្តចិត្តា សមាហិតា;
មុនី មោនេយ្យសម្បន្នា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣០៦ “អប្បិច្ឆា និបកា ជីវា, អប្បាហារា អលោលុបា;
លាភាលាភេន សន្តដ្ឋា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣០៧ “អារញ្ជិកា ធុតរតា, ឈាយិនោ លូខចីវរា;
វិវេកាភិរតា ជីវា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣០៨ “បដិបន្នា ផលដ្ឋា ច, សេខា ផលសមដ្ឋិនោ;
អាសិសកា [អាសិសកា (សិ. ស្យា.)] ឧត្តមត្ថំ, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣០៩ “សោតាបន្នា ច វិមលា, សកទាគាមិនោ ច យេ;
អនាគាមិ ច អរហា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣១០ “សតិបដ្ឋានកុសលា, ពោជ្ឈង្គភាវនារតា;
សាវកា តេ ពហូ សព្ពេ, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣១១ “ឥទ្ធិបាទេសុ កុសលា, សមាធិភាវនារតា;
សម្មប្បធានានុយុត្តា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣១២ “តេវិជ្ជា ឆន្ទភិញ្ញា ច, ឥទ្ធិយា បារមី គតា;
បញ្ញាយ បារមី បត្តា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣១៣ “ឯទិសា តេ មហាវិរ, តវ សិស្សា សុសិក្ខិតា;
ទុរាសទា ឧត្តតេជា, បរិវារេន្តិ តំ សទា។

៣១៤ “តេហិ សិស្សេហិ បរិវិតោ, សញ្ញតេហិ តបស្សិភិ;
មិគរាជារសម្ពិកោ, ឧន្ទរាជារ សោភសិ។

៣១៥ “បថវិយំ បតិដ្ឋាយ, រុហន្តិ ធរណីរុហា;
វេបុល្លតំ បាបុណន្តិ, ផលញ្ច ទស្សយន្តិ តេ។

៣១៦ “បថវិសទិសោ ត្វំសិ, សក្យបុត្ត មហាយស;
សាសនេ តេ បតិដ្ឋាយ, លកន្តិ អមតំ ផលំ។

៣១៧ សិន្ទុ សរស្សតី ចេវ, នទិយោ ចន្ទភាគីកា;
គង្គា ច យមុនា ចេវ, សរក្ខ ច អថោ មហី។

៣១៨ “ឯតាសំ សន្ទមាធានំ, សាគរោ សម្មជីវ្ជតិ;
ជហន្តិ បុរិមំ នាមំ, សាគរោតេវ ញ្ញយតិ។

៣១៩ “តថេវិមេ ចតុព្ពណ្ណ, បព្ពជិត្វា ភវន្តិកេ;
ជហន្តិ បុរិមំ នាមំ, ពុទ្ធបុត្តាតិ ញ្ញយរេ។

៣២០ “យថាបិ ចន្ទោ វិមលោ, គច្ចំ អាកាសធាតុយា;
សព្ពេ តារកណេ លោកេ, អាកាយ អភិរោចតិ។

៣២១ “តថេវ ភ្នំ មហាវិរ, បរិវតោ ទេវមានុសេ;
ឯតេ សព្ពេ អភិក្កម្ម, ជលសិ សព្ពទា គុវ។

៣២២ “គម្ពីរេ ឧដ្ឋិតា ឧមី, ន វេលមភិវត្តរេ;
សព្ពា វេលំ ធុសន្តិ [សព្ពាវ វេលំ ធុសន្តិ (សី.), សព្ពា វេលំ បធុស្សន្តិ (ស្ស.)], សព្ពាណ្ណា វិភិវន្តិ តា។

៣២៣ “តថេវ តិគ្គិយា លោកេ, នានាទិដ្ឋិ ពហុជ្ជនា;
ធម្មំ វាទិតុកាមា តេ, នាគិវត្តន្តិ តំ មុនី។

៣២៤ “សចេ ច តំ បាបុណន្តិ, បដិវាទេហិ ចក្ខម;
ភវន្តិកំ ឧបាគន្ធា, សព្ពាណ្ណាវ ភវន្តិ តោ។

៣២៥ “យថាបិ ឧទកេ ជាតា, កុមុទា មន្ទាលកា ពហុ;
ឧបលិម្បន្តិ [ឧបលិម្បន្តិ (?)] តោយេន, កន្ទមកលលេន ច។

៣២៦ “តថេវ ពហុកា សត្តា, លោកេ ជាតា វិហរេ;
អដ្ឋិតា រាគទោសេន, កន្ទមេ កុមុទំ យថា។

៣២៧ “យថាបិ បនុមំ ជលជំ, ជលមជ្ឈេ វិហតិ;
ន សោ លិម្បតិ តោយេន, បរិសុទ្ធោ ហិ កេសវី។

៣២៨ “តថេវ ភ្នំ មហាវិរ, លោកេ ជាតោ មហាមុនិ;
នោបលិម្បសិ លោកេន, តោយេន បនុមំ យថា។

៣២៩ “យថាបិ រម្មកេ មាសេ, ពហុ បុប្ផន្តិ វាវិជា;
នាតិក្កមន្តិ តំ មាសំ, សមយោ បុប្ផនាយ សោ។

៣៣០ “តថេវ ភ្នំ មហាវិរ, បុប្ផិតោ តេ វិមុត្តិយា;
សាសនំ នាគិវត្តន្តិ, បនុមំ វាវិជំ យថា។

៣៣១ “សុបុប្ផិតោ សាលរាជា, ទិព្ពគន្ធី បរាយតិ;
អញ្ញសាលេហិ បរិវតោ, សាលរាជារ សោភតិ។

៣៣២ “តថេវ ភ្នំ មហាវិរ, ពុទ្ធហ្មណេន បុប្ផិតោ;
ភិក្ខុសង្ឃបរិវតោ, សាលរាជារ សោភសិ។

៣៣៣ “យថាបិ សេលោ ហិមវា, ឱសដោ សព្ពបាណិនំ;
នាគានំ អសុរានញ្ច, ទេវតានញ្ច អាលយោ។

៣៣៤ “តថេវ ភ្នំ មហាវិរ, ឱសដោ វិយ បាណិនំ;
តេវិជ្ជា ឆន្ទុភិញ្ញា ច, ឥទ្ធិយា បារមី គតា។

៣៣៥ “អនុសិដ្ឋា មហាវិរ, តយា កាវុណិកេន តេ;
រមន្តិ ធម្មរតិយា, វសន្តិ ភវ សាសនេ។

៣៣៦ “មិគរាជា យថា សីហោ, អភិនិក្ខម្ម អាសយា;

ចតុទ្ធិសានុវិលោកេត្វា [\[វិលោកេត្វា \(សី. ស្យា.\), នុលោកេត្វា \(ក.\)\]](#),

គិត្តត្ថំ អភិនាទតិ។

៣៣៧ “សព្ពេ មិគា ឧត្តសន្តិ, មិគរាជស្ស គជ្ឈតោ;
តថា ហិ ជាតិមា ឯសោ, បស្ស តាសេតិ សព្ពទា។

៣៣៨ “គជ្ឈតោ តេ មហាវីរ, វសុធា សម្បកម្សតិ;
ពោធនេយ្យវពុជ្ឈន្តិ, គសន្តិ មារកាយិកា។

៣៣៩ “គសន្តិ គិត្តិយា សព្ពេ, នទតោ តេ មហាមុនិ;
កាកា សេនាវ វិព្ពន្ធា, មិគរញ្ញា យថា មិគា។

៣៤០ “យេ កេចិ គណិនោ លោកេ, សត្តារោតិ បវុច្ឆវេ;
បរម្បរាគតំ ធម្មំ, ទេសេន្តិ បរិសាយ តោ។

៣៤១ “ន ហេវំ ភំ មហាវីរ, ធម្មំ ទេសេសិ បាណិនំ;
សាមំ សច្ចានិ ពុជ្ឈិត្វា, កេវលំ ពោធិបក្ខិយំ។

៣៤២ “អាសយានុសយំ ញត្វា, តន្ត្រិយានំ ពលាពលំ;
ភក្កភព្ពេ វិទិត្វាន, មហាមេយោវ គជ្ឈសិ។

៣៤៣ “ចក្កវាឡបរិយន្តា, នីសិន្ទា បរិសា ភវេ;
នានាទិដ្ឋិ វិចិនន្តា [\[វិចិន្តេន្តិ \(ស្យា.\), វិចិនន្តំ \(ក.\)\]](#), វិមតិច្ឆេទនាយ តំ។

៣៤៤ “សព្ពេសំ ចិត្តមញ្ញាយ, ឱបម្ពកុសលោ មុនិ;
ឯកំ បព្ពំ កថេន្តោវ, វិមតិ និន្ទសិ [\[និន្ទិ \(ស្យា. ក.\)\]](#) បាណិនំ។

៣៤៥ “ឧបតិស្សសទិសេហេវ, វសុធា បូរិកា ភវេ;
សព្ពេវ តេ បញ្ចលិកា, កិត្តយំ លោកនាយកំ។

៣៤៦ “កប្បំ វា តេ កិត្តយន្តា, នានាវណ្ណេហិ កិត្តយំ;
បរិមេតុំ ន សក្កេយ្យំ [\[ន កប្បេយ្យំ \(ស្យា.\), ន បប្បេយ្យំ \(ក.\)\]](#), អប្បមេយ្យោ តថាគតោ។

៣៤៧ “យថាសកេន ថាមេន, កិត្តិតោ ហិ មយា ជិនោ;
កប្បកោដិបិ កិត្តេន្តា, ឯវមេវ បកិត្តយុំ។

៣៤៨ “សចេ ហិ កោចិ ទេវោ វា, មនុស្សោ វា សុសិក្ខិតោ;
បមេតុំ បរិកប្បេយ្យ, វិឃាតំវ លកេយ្យ សោ។

៣៤៩ “សាសនេ តេ បតិដ្ឋាយ, សក្យបុត្ត មហាយស;
បញ្ញាយ បារមិ គន្ធា, វិហរាមិ អនាសវោ។

៣៥០ “គិត្តិយេ សម្បមទ្វាមិ, វត្តេមិ ជិនសាសនំ;
ធម្មសេនាបតិ អជ្ឈ, សក្យបុត្តស្ស សាសនេ។

៣៥១ “អបរិមេយ្យ កតំ កម្មំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ;
សុខិត្តោ សរវេតោវ, កិលេសេ ឈាបយី មម [\[ឈាបយី មម \(ស្យា.\), ឈាបយី អហំ \(ក.\)\]](#)។

៣៥២ “យោ កោចិ មនុជោ ភារំ, ធារេយ្យ មត្តកេ សទា;
ភារេន ទុក្ខិតោ អស្ស, ភារេហិ ភវិតោ តថា។

៣៥៣ “ឧប្បមាទោ គីហគ្គិហិ, ភវេសុ សំសវី អហំ;
ភវិតោ ភវភារេន, គិរី ឧច្ឆារិតោ យថា។

៣៥៤ “ឱរោបិតោ ច មេ ភារោ, ភវា ឧត្តាដិតា មយា;
កំរណីយំ កតំ សព្ពំ, សក្យបុត្តស្ស សាសនេ។

៣៥៥ យាវតា ពុទ្ធខេត្តមិ, បបេត្វា សក្យបុង្គវៈ;
អហំ អគ្គោម្ហិ បញ្ញាយ, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ។

៣៥៦ “សមាធិម្ហិ សុកុសលោ, ឥទ្ធិយា បារមី គតោ;
ឥច្ឆមានោ ចហំ អជ្ជ, សហស្សំ អភិនិម្មិនេ។

៣៥៧ “អនុបុព្វវិហារស្ស, វសីភូតោ មហាមុនិ;
កថេសិ សាសនំ មយ្ហំ, និរោធា សយនំ មម។

៣៥៨ “ទិព្ពចក្ខុ វិសុទ្ធំ មេ, សមាធិកុសលោ អហំ;
សម្មប្បធានានុយុត្តោ, ពោជ្ឈង្គភាវនារតោ។

៣៥៩ “សាវកេន ហិ បត្តព្ធំ, សព្ពមេវ កតំ មយា;
លោកនាថំ បបេត្វាន, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ។

៣៦០ “សមាបក្កិនំ កុសលោ [សមាបក្កិនយកុសលោ (សី.)], ឈានវិមោក្ខាន ខិប្បបដិលាភិ;
ពោជ្ឈង្គភាវនារតោ, សាវកគុណបារមីគតោស្និ។

៣៦១ “សាវកគុណេនបិ ផុស្សេន [សាវកគុណផុស្សេន (ស្យា.)], ពុទ្ធិយា បរិសុត្តមការវា [បុរិសុត្តមការវា (ស្យា.), បុរិសុត្តមការវា (ក.)];
យំ សទ្ធាសង្កហិតំ [សទ្ធាយ សង្កហិតំ (សី.), សទ្ធាសង្កហិតំ (ស្យា.)] ចិត្តំ, សទា សព្វាហ្មចារិសុ។

៣៦២ “ឧទ្ទតវិសាវ សប្បោ, ឆិន្នវិសាលោវ ឧសភោ;
នីក្ខិត្តមាននប្បោវ [ទព្ពោវ (ក.)], ឧបេមិ គរុការវេន គណំ។

៣៦៣ “យទិ រូបិនី ភវេយ្យ, បញ្ញា មេ វសុមតីបិ [វសុមតី (សី. ក.) វសុបតីនំ (ស្យា.)] ន សមេយ្យ;
អនោមទស្សិស្ស [អនោមទស្សិ (?)] ភគវតោ, ផលមេតំ ញ្ញាណថវនាយ។

៣៦៤ “បរិគ្គិតំ ធម្មចក្កំ, សក្យបុត្តេន តាទិនា;
អនុវត្តេមហំ សម្មា, ញ្ញាណថវនាយិទំ ផលំ។

៣៦៥ “មា មេ កទាចិ បាបិច្ឆោ, កុសីកោ ហិនវិរិយោ;
អប្បស្សតោ អនានរោ [អនាបារោ (សព្ពត្ថ) ថេរគា. ៩៨៧ បស្សិតញ្ញា], សមេតោ អហុ កត្ថចិ។

៣៦៦ “ពហុស្សតោ ច មេធាវី, សីលេសុ សុសមាហិតោ;
ចេតោសមថានុយុត្តោ, អបិ មុទ្ធនិ តិដ្ឋកុ។

៣៦៧ “តំ វោ វទាមិ ភទ្ទន្តោ, យាវន្តេត្ថ សមាគតា;
អប្បិច្ឆា ហោថ សន្តដ្ឋា, ឈាយី ឈានរតា សទា។

៣៦៨ “យមហំ បបមំ ទិស្វា, វិរជោ វិមលោ អហំ;
សោ មេ អាចរិយោ ធិរោ, អស្សជិ នាម សាវកោ។

៣៦៩ “គស្សាហំ វាហសា អជ្ជ, ធម្មសេនាបតី អហំ;
សព្ពត្ថ បារមី បត្វា, វិហារមិ អនាសវោ។

៣៧០ “យោ មេ អាចរិយោ អាសិ, អស្សជិ នាម សាវកោ;
យំស្សំ ទិសាយំ វសតិ, ឧស្សីសម្ពិ ករោមហំ។

៣៧១ “មម កម្មំ សវិគ្វាន, គោតមោ សក្យបុង្គវោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, អគ្គដ្ឋានេ បបេសិ មំ។

៣៧២ [គុមា ទ្វេ គាថាយោ ស្យាមបោត្ថកេ ន សន្តិ]
កំលេសំ ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សម្មហតា។

នាកោវ ពន្លនំ នេត្វា, វិហារមិ អនាសវោ។

៣៧៣ ព្យាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ [ឥមា ទ្វេ គាថាវោ ស្យាមបោគ្គកេ ន សន្តិ]។

៣៧៤ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ [ចតស្សោ ច (សី.)], វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាវិបុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ

អភាសិតាតិ។

សាវិបុត្តត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

៣-២. មហាមោគ្គល្លានត្ថេរអបទានំ

៣៧៥ “អនោមទស្សិ ភគវា, លោកដេដ្ឋោ នរាសភោ;
វិហាសិ ហិមវន្តម្ហិ, ទេវសង្ឃបុរគ្គតោ។

៣៧៦ “វុណោ នាម នាមេន, នាគរាជា អហំ តទា;
កាមរូបិ វិកុញ្ញមិ, មហោទធិនិវាសហំ។

៣៧៧ “សង្កណិយំ គណំ ហិត្វា, ត្វិយំ បដ្ឋបេសហំ;
សម្ពុទ្ធំ បរិវារត្វា, វាទេសុំ អច្ឆរា តទា។

៣៧៨ “វុដ្ឋមានេសុ ត្វិវេសុ, ទេវា ត្វរានិ [តុរិយេសុ, ទេវា តុរិយានិ (សី. ស្យា.)] វុដ្ឋយុំ;
ឧភិន្នំ សន្នំ សុត្វាន, ពុទ្ធាបិ សម្មពុជ្ឈថ។

៣៧៩ “និមន្តេត្វាន សម្ពុទ្ធំ, សកំ ភវនុបាគមិ;
អាសនំ បញ្ញបេត្វាន, កាលមារោចយិ អហំ។

៣៨០ “ខីណាសវេសហស្សេហិ, បរិវុតោ លោកនាយកោ;
ឱភាសេន្តោ ទិសា សញ្ញា, ភវនំ មេ ឧបាគមិ។

៣៨១ “ឧបវិដ្ឋំ មហាវីរី, ទេវទេវំ នរាសកំ;
សភិក្កសង្ឃំ តប្បេសិ [សន្តប្បេសិ (ស្យា.), តប្បេមិ (ក.)], អន្តបាទេនហំ តទា។

៣៨២ “អនុមោទិ មហាវីរោ, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៣៨៣ “យោ សោ [យំ សោ (ក.)] សង្ឃំ អប្បដេសិ, ពុទ្ធចញ្ញ លោកនាយកំ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទេវលោកំ គមិស្សតិ។

៣៨៤ “សត្តសត្តតិក្ខត្តញ្ញ, ទេវវុដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
បថព្យា វុដ្ឋំ អដ្ឋសតំ, វេសុធំ អាវសិស្សតិ។

៣៨៥ “បញ្ចបញ្ញាសក្ខត្តញ្ញ, ចក្កវត្ថិ ភវិស្សតិ;
ភោតា អសង្ខិយា តស្ស, ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិ តាវទេ។

៣៨៦ “អបរិមេយ្យេ តតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
តោតមោ នាម គោត្តេន [នាមេន (សី.)], សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៣៨៧ “និរិយា សោ ចរិត្វាន, មនុស្សតំ គមិស្សតិ;
កោលិតោ នាម នាមេន, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សតិ។

៣៨៨ “សោ បច្ឆា បព្ពជិត្វាន, កុសលមូលេន បោទិតោ;
តោតមស្ស ភគវតោ, ទុតិយោ ហេស្សតិ សាវកោ។

៣៨៩ “អារទ្ធវិរិយោ បហិតតោ, ឥទ្ធិយា បារមី តតោ;

សញ្ញាសរេ បរិញ្ញាយ, និញ្ញាយិស្សតិនាសរោ។

៣៩០ “បាបមិត្តោបនិស្សាយ, កាមរាគវសំ គតោ;
មាគរំ បិគរញ្ញាបិ, យាគយី ទុដ្ឋមានសោ។

៣៩១ “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, និរយំ អថ មានុសំ;
បាបកម្មសមដ្ឋិតា, ភិន្នសិសោ មរាមហំ។

៣៩២ “ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភរោ;
តំធាបិ ឯទិសោ មយ្ហំ, មរណកាលេ ភវិស្សតិ។

៣៩៣ “បរិវេកមនុយុត្តោ, សមាធិការនារតោ;
សញ្ញាសរេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសរោ។

៣៩៤ “ធរណិម្មិ សុគម្ពិរំ, ពហលំ ទុប្បជំសិយំ;
វាមង្គុដ្ឋេន ខោភេយ្យំ, ឥទ្ធិយា បារមី គតោ។

៣៩៥ “អស្មិមានំ ន បស្សាមិ, មាទោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ;
សាមណេវេ ឧបាទាយ, កុច្ឆិតំ ករោមហំ។

៣៩៦ “អបរិមេយ្យេ គតោ កប្បេ, យំ កម្មមភិនីហរិ;
តាហំ ភូមិមនុប្បត្តោ, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។

៣៩៧ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មហាមោគ្គល្លានោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣-៣. មហាកស្សបត្ថេរអបទានំ

៣៩៨ “បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
នីព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, បូជំ កុព្ពន្តិ សត្តនោ។

៣៩៩ “ឧទគ្គចិត្តា ជនតា, អាមោទិតបមោទិតា;
តេសុ សំវេគជាតេសុ, បីតិ មេ ឧទបជ្ជថ។

៤០០ “ញាតិមិត្តេ សមាទេត្វា, ឥទំ វចនមព្រវិ;
បរិនិព្ពតោ មហាវិរោ, ហន្ត បូជំ ករោមសេ។

៤០១ “សាធ្វតិ តេ បដិស្សត្វា, ភិយ្យោ ហាសំ ជនីសុ មេ;
ពុទ្ធស្តី លោកនាថម្ហិ, កាហាម បុញ្ញសញ្ញយំ។

៤០២ “អភ្លិយំ សុកតំ កត្វា, សតហត្ថសមុគ្គតំ;
ទិយខ្ព្យហត្ថបត្ថដំ, វិមានំ នភមុគ្គតំ។

៤០៣ “កត្វាន ហម្មិយំ គត្ថ, តាលបន្តីហិ ចិត្តិតំ;
សំកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ចេតិយំ បូជយុត្តមំ។

៤០៤ “អត្ថិក្ខន្ធោវ ជលិតោ, កីសុកោ គវ [សាលរាជារ (សី.)] ផុល្លិតោ;
ឥន្ទលដ្ឋីវ អាភាសេ, ឱភាសេតិ ចតុទ្ធិសា។

៤០៥ “គត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កត្វាន កុសលំ ពហុ;
បុព្ពកម្មំ សវិត្វាន, តិទសំ ឧបបជ្ជហំ។

៤០៦ “សហស្សយុត្តំ ហយវាហិ, ទិព្វយានមធិដ្ឋិតោ;

ឧត្តិវង្ស ភវនំ មយ្ហំ, សត្តភូមំ សមុត្តតំ។

៤០៧ “កូដាគារសហស្សានិ, សព្ពសោណ្ណមយា អហំ;
ជលន្តិ សកតេជេន, ទិសា សព្ពា បភាសយំ។

៤០៨ “សន្តិ អញ្ជេបិ និយ្យហា, លោហិតក្កមយា តទា;
តេបិ ជោតន្តិ អាភាយ, សមន្តា ចតុរោ ទិសា។

៤០៩ “បុញ្ញកម្មាភិនិព្ពត្តា, កូដាគារា សុនិម្មិតា;
មណិមយាបិ ជោតន្តិ, ទិសា ទស [ទិសោទិសំ (ស្យា.)] សមន្តតោ។

៤១០ “តេសំ ឧជោតមាឆានំ, ឱភាសោ វិបុលោ អហុ;
សព្ពេ ទេវេ អភិភោមិ, បុញ្ញកម្មស្សិនំ ផលំ។

៤១១ “សន្តិកប្បសហស្សម្ហិ, ឧត្តិទ្វោ នាម ខត្តិយោ;
ចាតុរន្តោ វិជិតាវិ, បថវិ អារសិ អហំ។

៤១២ “តថេវ ភទ្ទកេ កប្បេ, គីសក្ខត្តំ អហោសហំ;
សកកម្មាភិរទ្វោម្ហិ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៤១៣ “សត្តរតនសម្បន្នោ, ចតុទីបម្ហិ ឥស្សរោ;
តត្ថាបិ ភវនំ មយ្ហំ, ឥន្ទលដ្ឋីវ ឧត្តតំ។

៤១៤ “អាយាមតោ ចតុត្ថិសំ, វិត្ថារេន ច ទ្វាទស;
រម្មណំ [រម្មកំ (សី. ស្យា.)] នាម នគរំ, ទន្ស៊ីបាការតោរណំ។

៤១៥ “អាយាមតោ បញ្ចសតំ, វិត្ថារេន តទខ្ស្រកំ;
អាភិណ្ណំ ជនកាយេហិ, តិទសានំ បុរំ វិយ។

៤១៦ “យថា សុចិយេ សុចី, បក្ខិក្កា បណ្ណវិសតិ;
អញ្ញមញ្ញំ បយដ្ឋេន្តិ, អាភិណ្ណំ ហោតិ លង្កតំ [តំ តទា (សី.), សតតា (ស្យា.), សង្ករំ (?)]។

៤១៧ “ឯវម្បិ នគរំ មយ្ហំ, ហត្ថិស្សវថសំកុលំ;
មនុស្សេហិ សទាភិណ្ណំ, រម្មណំ នគរុត្តមំ។

៤១៨ “តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច, បុន ទេវត្តនំ គតោ [បុនបិ ទេវតក្កតោ (ក.)]។
ភវេ បច្ឆិមកេ មយ្ហំ, អហោសិ កុលសម្បទា។

៤១៩ “ព្រាហ្មញ្ញកុលសម្ពុតោ, មហារតនសញ្ញយោ;
អសីតិកោដិយោ ហិត្វា, ហិរញ្ញស្សាបិ បព្ពដី។

៤២០ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកស្សបោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ។

មហាកស្សបក្ខេវស្សាបទានំ គតិយំ។

៣-៤. អនុវត្តតេរាអបទានំ

៤២១ “សុមេធំ ភក្កវត្តាហំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ;
រូបកដ្ឋំ វិហរន្តំ, អទ្ធសំ លោកនាយកំ។

៤២២ “ឧបគន្ធាន សម្ពុទ្ធំ, សុមេធំ លោកនាយកំ;
អញ្ញលី បក្កហេត្វាន, ពុទ្ធសេដ្ឋមយាចហំ។

៤២៣ “អនុកម្ម មហាវីរ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ;

បទីបំ គេ បទស្សាមិ, រុក្ខមូលម្ហិ ឈាយតោ។

៤២៤ “អធិវាសេសិ សោ ជីរោ, សយម្ហូរទតំ វរោ;
ទុមេសុ វិនិវិជ្ជិតា, យន្តំ យោជិយហំ តទា។

៤២៥ “សហស្សវន្តី បាទាសិ, ពុទ្ធស្ស លោកពន្ធនោ;
សត្តាហំ បជ្ឈលិត្វាន, ទីបា រូបសមិសុ មេ។

៤២៦ “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, វិមានមុបបជ្ជហំ។

៤២៧ “ឧបបន្ទស្ស ទេវត្ថំ, ព្យម្ហំ អាសិ សុនិម្មិតំ;
សមន្តតោ បជ្ឈលតិ, ទីបទានស្សិទំ ផលំ។

៤២៨ “សមន្តា យោជនសតំ, វិរោចេសិមហំ តទា;
សព្ពេ ទេវេ អភិភោមិ, ទីបទានស្សិទំ ផលំ។

៤២៩ “ភីសកប្បានិ ទេវិន្ទោ, ទេវជ្ឈមការយិ;
ន មំ កេចីតិមញ្ញត្តិ, ទីបទានស្សិទំ ផលំ។

៤៣០ “អដ្ឋវិសតិក្ខត្តញ, ចក្កវត្ថី អហោសហំ;
ទិវា រត្តិញ បស្សាមិ, សមន្តា យោជនំ តទា។

៤៣១ “សហស្សលោកំ ញាណេន, បស្សាមិ សត្ត សាសនេ;
ទីព្ពចក្ខមនុប្បត្តោ, ទីបទានស្សិទំ ផលំ។

៤៣២ “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, ភីសកប្បសហស្សិតោ;
តស្ស ទីបោ មយា ទិន្ទោ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៤៣៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អនុរុទ្ធក្មេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៣-៥. បុណ្ណមន្តាណិបុត្តក្មេរអបទានំ

៤៣៤ “អដ្ឋាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;
បុរុក្ខតោម្ហិ សិស្សេហិ, ឧបគច្ឆិ នរុត្តមំ។

៤៣៥ “បនុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
មម កម្មំ បកិក្កេសិ, សដ្ឋិក្កេន មហាមុនិ។

៤៣៦ “តាហំ ធម្មំ សុណិត្វាន, អភិវាទេត្វាន សត្តនោ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, បក្កមិ [បក្កាមិ (សិ. ស្យា.)] ទត្ថិណមុខោ។

៤៣៧ “សដ្ឋិក្កេន សុណិត្វាន, វិត្ថានេន អភាសយិ [អទេសយិ (សិ. ស្យា.)];
សព្ពេ សិស្សា អត្តមនា, សុត្វាន មម ភាសតោ;
សកំ ទិដ្ឋិ វិនោទេត្វា, ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយំ។

៤៣៨ “សដ្ឋិក្កេនបិ ទេសេមិ, វិត្ថានេន តថេវហំ [ទេសេសិ វិត្ថានេនបិ ភាសយិ (ក.)];
អភិធម្មនយញ្ញហំ , កថាវត្ថុវិសុទ្ធិយា;
សព្ពេសំ វិញ្ញាបេត្វាន, វិហរាមិ អនាសវោ។

៤៣៩ “ឥតោ បញ្ចសតេ កប្បេ, ចតុរោ សុប្បកាសកា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចតុទីបដ្ឋិ ឥស្សរា។

៤៤០ “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា បុណ្ណោ មន្តាណិបុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បុណ្ណមន្តាណិបុត្តត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៣-៦. ឧបាលិក្ខេរអបទានំ

៤៤១ “នគរេ ហំសវគិយា, សុជាតោ នាម ព្រាហ្មណេ;
អសីតិកោជិនិចយោ, បហូតធនធាញ្ញវា។

៤៤២ “អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, ភិណ្ឌំ វេទាន បារគូ;
លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច, សធម្មេ បារមី គតោ។

៤៤៣ “បរិព្ពាជា ឯកសិខា [ឯកភិក្ខា (ក.)], គោតមា
ពុទ្ធសាវកា [សព្ពគ្គបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ]។

ចរកា តាបសា ចេវ, ចរន្តិ មហិយា ឥទា។

៤៤៤ “តេបិ មំ បរិវារន្តិ, ព្រាហ្មណោ វិស្សតោ ឥតិ;
ពហុជ្ឈនោ មំ បូជេតិ, នាហំ បូជេមិ កិញ្ចនំ។

៤៤៥ “បូជារហំ ន បស្សមិ, មានត្ថុទ្ធោ អហំ ឥទា;
ពុទ្ធោតិ វចនំ នត្ថិ, តាវ នុប្បជ្ឈតេ ជិនោ។

៤៤៦ “អច្ចយេន អហោរត្តំ, បទុមុត្តរនាមកោ [នាយកោ (សី. ស្យា.)];
សព្ពំ គមំ វិនោទេត្វា, លោកេ ឧប្បជ្ឈិ ចក្កមា។

៤៤៧ “វិត្តារិកេ ពហុជញ្ញោ, បុថុគូតេ ច សាសនេ;
ឧបាគមិ ឥទា ពុទ្ធោ, នគរំ ហំសស្សយំ។

៤៤៨ “បិកុ អត្ថាយ សោ ពុទ្ធោ, ធម្មំ ទេសេសិ ចក្កមា;
តេន កាលេន បរិសា, សមន្តា យោជនំ ឥទា។

៤៤៩ “សម្មតោ មនុជានំ សោ, សុនន្តោ នាម តាបសោ;
យាវតា ពុទ្ធបរិសា, បុប្ផេហច្ឆាទយី ឥទា។

៤៥០ “ចតុសច្ចំ បកាសេន្តេ, សេដ្ឋេ ច [ហេដ្ឋា ច (ក.)] បុប្ផមណ្ឌបេ;
កោជិសគសហស្សានំ, ធម្មាភិសមយោ អហុ។

៤៥១ “សត្តរត្តិន្ទិរំ ពុទ្ធោ, វស្សេត្វា ធម្មុវុដ្ឋិយោ;
អដ្ឋមេ ទិវសេ បត្តេ, សុនន្តំ កិត្តយី ជិនោ។

៤៥២ “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, សំសរន្តោ អយំ ភវេ;
សំព្ពេសំ បរេវោ ហុត្វា, ភវេសុ សំសរិស្សតិ។

៤៥៣ “កប្បសគសហស្សម្ហិ , ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៤៥៤ “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
មន្តាណិបុត្តោ បុណ្ណោតិ, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។

៤៥៥ “ឯវំ កិត្តយិ សម្ពុទ្ធោ, សុនន្តំ តាបសំ ឥទា;
ហាសយន្តោ ជនំ សព្ពំ, ទស្សយន្តោ សកំ ពលំ។

៤៥៦ “កកញ្ញលី នមស្សន្តិ, សុនន្តំ តាបសំ ជនា;

ពុទ្ធ ការ កវិត្វាន, សោធនេសិ គតិមត្តនោ។

៤៥៧ “កត្ត មេ អហ សង្កប្បោ, សុត្វាន មុនិនោ វចំ;
អំហម្បិ ការ កស្សាមិ, យថា បស្សាមិ គោតមំ។

៤៥៨ “ឯវាហំ ចិន្ទយិត្វាន, កិរិយំ ចិន្ទយិ មម;
ក្យាហំ កម្ពំ អាចរាមិ, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ។

៤៥៩ “អយញ្ច បាបិកោ ភិក្ខុ, សព្ពបាបិស្ស សាសនេ;
វិនយេ អគ្គនិក្ខិត្តោ, តំ ហំនំ បត្តយេ អហំ។

៤៦០ “ឥទំ មេ អមិតំ ភោតំ, អក្ខោតំ សាគរូបមំ;
តេន ភោគេន ពុទ្ធស្ស, អារាមំ មាបយេ អហំ។

៤៦១ “សោភនំ នាម អារាមំ, នគរស្ស បុរត្ថតោ;
កិណិត្វា [កិត្វា (សី.), កិត្វា (ក.)] សគសហស្សេន, សង្ខារាមំ អមាបយិ។

៤៦២ “ត្វដាតារេ ច បាសានេ, មណ្ឌបេ ហម្មិយេ គុហា;
ចង្កមេ សុកតេ កត្វា, សង្ខារាមំ អមាបយិ។

៤៦៣ “ជន្តាយំ អគ្គិសាលំ, អថោ ឧទកមាឡុកំ;
ន្តានយំ មាបយិត្វា, ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ។

៤៦៤ “អាសន្និយោ បីបកេ ច, បរិភោគេ ច ភាជនេ;
អារាមិកញ្ច ភេសជ្ជំ, សព្ពមេតំ អទាសហំ។

៤៦៥ “អារក្ខំ បដ្ឋបេត្វាន, បាការំ ការយិ នន្ទុំ;
មា នំ កោចិ វិហេបេសិ, សន្តចិត្តាន តាទិនំ។

៤៦៦ “សគសហស្សេនាវាសំ [អារាសំ សគសហស្សេន (សី.), អារាសេ សគសហស្សេ (ស្យា.)], សង្ខារាមេ
អមាបយិ;
វេបុល្លំ តំ មាបយិត្វា [វេបុល្លតំ បាបយិត្វា (សី.)], សម្ពន្ធ�ំ ឧបនាមយិ។

៤៦៧ “និដ្ឋាបិតោ មយារាមោ, សម្មជិច្ច គុរំ មុនិ;
និយ្យាទេស្យាមិ តំ វិ [គេ វិ (សី.), តំ ជិវ (ស្យា.)], អធិវាសេហិ ចក្កម។

៤៦៨ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, អធិវាសេសិ នាយកោ។

៤៦៩ “អធិវាសនមញ្ញាយ, សព្ពញ្ញស្ស មហេសិនោ;
ភោជនំ បដិយាទេត្វា, កាលមារោចយិ អហំ។

៤៧០ “អាវោចិត្តម្ហិ កាលម្ហិ, បទុមុត្តរនាយកោ;
ខីណាសវសហស្សេហិ, អារាមំ មេ ឧបាគមិ។

៤៧១ “និសិន្នំ កាលមញ្ញាយ, អន្តបានេន គប្បយិ;
ភុត្តាវិ កាលមញ្ញាយ, ឥទំ វចនមព្រវិ។

៤៧២ “កីតោ សគសហស្សេន, តត្ថកេនេវ ការិតោ;
សោភនោ នាម អារាមោ, សម្មជិច្ច គុរំ មុនិ។

៤៧៣ “ឥមិនារាមទានេន , ចេតនាបណិជីហិ ច;
ភវេ និព្ពត្តមានោហំ, លភាមិ មម បត្តិតំ។

៤៧៤ “បដិគ្គហេត្វា សម្ពន្ធោ, សង្ខារាមំ សុមាបិតំ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិន្និត្វា, ឥទំ វចនមព្រវិ។

៤៧៥ “យោ សោ ពុទ្ធស្ស បាទាសិ, សង្ខារាមំ សុមាបិតំ;

តមហំ កិត្តិយស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៤៧៦ “ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី, សេនា ច ចតុរង្គិនី;
បំរិវាវេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សង្ខារាមស្សិនំ ផលំ។

៤៧៧ “សដ្ឋិ ត្វាសហស្សានិ **[តុរិយសហស្សានិ (សី. ស្យា.)]**, ភេរិយោ សមលង្កតា;
បំរិវាវេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សង្ខារាមស្សិនំ ផលំ។

៤៧៨ “ឆន្ទសីតិសហស្សានិ, នារិយោ សមលង្កតា;
វិចិត្តវត្ថាភរណា, អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា។

៤៧៩ “អន្ធារាបម្ពា ហសុលា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;
បំរិវាវេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សង្ខារាមស្សិនំ ផលំ។

៤៨០ “តីសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សតិ។

៤៨១ “ទេវរាជេន បត្តព្ភំ, សព្ភំ បដិលភិស្សតិ;
អន្ទនភោគោ ហុត្វាន, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សតិ។

៤៨២ “សហស្សក្ខត្តំ ចក្កវត្ថី, រាជា រដ្ឋេ ភវិស្សតិ;
បំថព្យា រដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

៤៨៣ “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៤៨៤ “តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
ឧបាលិ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្តុ សាវកោ។

៤៨៥ “វិនយេ បារមី បត្វា, ហានាហានេ ច កោវិទោ;
ជិនសាសនំ ជាវេន្តោ, វិហរិស្សតិនាសវោ។

៤៨៦ “សព្ភមេតំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុដ្ឋវោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ឯតទគ្គេ បបេស្សតិ។

៤៨៧ “អបរិមេយ្យបាទាយ, បត្តេមិ គវ សាសនំ;
សោ មេ អត្តោ អនុប្បត្តោ, សព្ភសំយោជនក្ខយោ។

៤៨៨ “យថា សុលាវុតោ បោសោ, រាជទណ្ឌេន តជ្ជិតោ;
សុលេ សាតំ អវិន្ទន្តោ, បរិមុត្តិវ តច្ចតិ។

៤៨៩ “តថេវាហំ មហាវិរ, ភវទណ្ឌេន តជ្ជិតោ;
កម្មសុលាវុតោ សន្តោ, បិបាសាវេទនដ្ឋិតោ។

៤៩០ “ភវេ សាតំ ន វិន្ទាមិ, ឧប្បន្តោ គីហិ អគ្គិភិ;
បំរិមុត្តិ គវេសាមិ, យថាបិ រាជទណ្ឌិតោ។

៤៩១ “យថា វិសាទោ បុរិសោ, វិសេន បរិបិទ្ហិតោ;
អគទំ សោ គវេសេយ្យ, វិសយាតាយុបាលនំ **[វិសយាតាយុបាយនំ (ស្យា. ក.)]**។

៤៩២ “គវេសមាទោ បស្សេយ្យ, អគទំ វិសយាតកំ;
តំ បិវិត្វា សុខី អស្ស, វិសម្ពា បរិមុត្តិយា។

៤៩៣ “តថេវាហំ មហាវិរ, យថា វិសហតោ នរោ;
សម្មិទ្ធិតោ អវិជ្ជាយ, សទ្ធម្មាគទមេសហំ។

៤៩៤ “ធម្មាគទំ គវេសន្តោ, អន្ធិក្ខី សក្យសាសនំ;
អត្តំ សព្ភោសធានំ តំ, សព្ភសល្លវិនោទនំ។

៤៩៥ ធម្មោសធំ បិវិត្វាន, វិសំ សព្ពំ សមូហនី;
អជរាមរំ សីតិភារំ, និព្ពានំ ជស្សយី អហំ។

៤៩៦ “យថា ភូតន្តិកោ បោសោ, ភូតគ្គាហេន បិទ្បិកោ;
ភូតវេជ្ជំ គវេសេយ្យ, ភូតស្មា បរិមុត្តិយា។

៤៩៧ “គវេសមា នោ បស្សេយ្យ, ភូតវិជ្ជាសុ កោវិន្ទ;
តស្ស សោ វិហនេ ភូតំ, សមូលញ្ច វិនាសយេ។

៤៩៨ “តថេវាហំ មហាវីរ, តមគ្គាហេន បិទ្បិកោ;
ញ្ញាណាលោកំ គវេសាមិ, តមតោ បរិមុត្តិយា។

៤៩៩ “អថទ្ធសំ សក្យមុនី, កិលេសតមសោធនំ;
សោ មេ តមំ វិនោទេសិ, ភូតវេជ្ជោ ភូតកំ។

៥០០ “សំសារសោតំ សញ្ជិន្ទី, តណ្ហាសោតំ និវារយី;
ភំរំ ឧគ្យាដយី សព្ពំ, ភូតវេជ្ជោ មូលកោ។

៥០១ “គុរុឡោ យថា ឱបតតិ, បន្ទតំ ភក្ខមក្ខនោ;
សមន្តា យោជនសតំ, វិក្ខោភេតិ មហាសរំ។

៥០២ “បន្ទតំ សោ តហេត្វាន, អធាសីសំ វិហេបយំ;
អាទាយ សោ បក្ខមតិ, យេនកាមំ វិហង្គមោ។

៥០៣ “តថេវាហំ មហាវីរ, យថាបិ គុរុឡោ ពលី;
អសង្ខតំ គវេសន្តោ, ទោសេ វិក្ខាលយី អហំ។

៥០៤ “ទិដ្ឋោ អហំ ធម្មរំ, សន្តិបទមនុត្តរំ;
អាទាយ វិហាមេតំ, គុរុឡោ បន្ទតំ យថា។

៥០៥ “អាសាវតី នាម លតា, ជាតា ចិត្តលតាវនេ;
តស្សា វស្សសហស្សេន, ឯកំ និព្ពត្តកេ ផលំ។

៥០៦ “តំ ទេវា បយិរុបាសន្តិ, តាវទ្ធវជលេ សតិ;
ទេវានំ សា បិយា ឯរំ, អាសាវតី លតុត្តមា។

៥០៧ “សតសហស្សបាទាយ, តាហំ បរិចេ មុនិ;
សាយំ បាតំ នមស្សាមិ, ទេវា អាសាវតី យថា។

៥០៨ “អវញ្ញា បារិចរិយា, អមោយា ច នមស្សនា;
ទ្វាភកតម្បិ មំ សន្តំ, ខណោយំ ន វិរាជយិ។

៥០៩ “បដិសន្ធិ ន បស្សាមិ, វិចិនន្តោ ភវេ អហំ;
នីរូបជិ វិប្បមុត្តោ [\[វិប្បមុត្តោ \(ក.\)\]](#), ឧបសន្តោ ចរាមហំ។

៥១០ “យថាបិ បទុមំ នាម, សុរិយរំសេន បុប្ផតិ;
តំថេវាហំ មហាវីរ, ពុទ្ធរំសេន បុប្ផិកោ។

៥១១ “យថា ពលាកយោនិម្ហិ, ន វិជ្ជតិ បុមោ [\[បុមា \(សិ. ស្យា.\)\]](#) សទា;
មេយេសុ គជ្ជមាទេសុ, គព្ពំ គណ្ឌន្តិ តា សទា។

៥១២ “ចិរម្បិ គព្ពំ ធារេន្តិ, យាវ មេយោ ន គជ្ជតិ;
ភារតោ បរិមុច្ចន្តិ, យទា មេយោ បរស្សតិ។

៥១៣ “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, ធម្មមេយេន គជ្ជតោ;
សទ្ទេន ធម្មមេយស្ស, ធម្មគព្ពំ អគណ្ឌហំ។

៥១៤ “សតសហស្សបាទាយ, បុញ្ញគព្ពំ ធរេមហំ;

នប្បមុច្ឆាមិ ភារតោ, ធម្មមេឃោ ន គជ្ជគិ។

៥១៥ “យទា តុវំ សក្យមុនិ, រម្មេ កបិលវត្ថុវេ;
គជ្ជសិ ធម្មមេឃេន, ភារតោ បរិមុច្ចហំ។

៥១៦ “សុញ្ញតំ អនិមិត្តញ្ច, តថាប្បណិហិតម្យិ ច;
ចតុរោ ច ផលេ សព្ពេ, ធម្មេវ វិជនយី [វិជនយី (ក.) ពលាកានំ វិជាយនូបមាយ សំសន្នេត្វា អត្ថោ
វេទិតញ្ចោ] អហំ។

ទុតិយភាណវារំ។

៥១៧ “អបរិមេយ្យបាទាយ, បត្ថេមិ តវំ សាសនំ;
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ, សន្តិបទមនុត្តរំ។

៥១៨ “វិនយេ បារមី បត្តោ, យថាបិ បាបិកោ ឥសិ;
ន មេ សមសមោ អត្ថិ, ជារមិ សាសនំ អហំ។

៥១៩ “វិនយេ ខន្ធកេ បាបិ, តិកច្ឆេទេ ច បញ្ចកេ [បញ្ចមេ (សី.)];
ឯត្ថ មេ វិមតិ នត្ថិ, អក្ខរេ ព្យញ្ញនេបិ វា។

៥២០ “និគ្គហេ បដិកម្ពេ ច, ឋានាឋានេ ច កោវិទោ;
ឱសារណេ វុដ្ឋាបនេ, សព្ពត្ថ បារមី គតោ។

៥២១ “វិនយេ ខន្ធកេ វាបិ, និក្ខិបិត្វា បទំ អហំ;
ឧភតោ វិនិវេបេត្វា, រសតោ ឱសរេយ្យហំ។

៥២២ “និរុត្តិយា សុកុសលោ, អត្ថានត្ថេ ច កោវិទោ;
អនញ្ញតំ មយា នត្ថិ, ឯកគ្គោ សត្ត សាសនេ។

៥២៣ “រូបទក្ខោ [រូបរក្ខោ (?) មិលិនុបញ្ចោ ធម្មនគរាធិការេ បស្សិតព្ពំ] អហំ អជ្ជ, សក្យបុគ្គស្ស សាសនេ;
កង្ខំ សព្ពំ វិនោទេមិ, ឆិន្នាមិ សព្ពសំសយំ។

៥២៤ “បទំ អនុបទញ្ញាបិ, អក្ខរញ្ញាបិ ព្យញ្ញនំ;
និនានេ បរិយោសានេ, សព្ពត្ថ កោវិទោ អហំ។

៥២៥ “យថាបិ រាជា ពលវា, និគ្គណ្ឌិត្វា បរន្តបេ;
វិជិនិត្វាន សង្គាមំ, នគរំ តត្ថ មាបយេ។

៥២៦ “បាការំ បរិខញ្ញាបិ, ឯសិកំ ទ្វារកោដ្ឋកំ;
អង្គាលកេ ច វិវិធេ, ការយេ នគរេ ពហូ។

៥២៧ “សិដ្ឋាដកំ ចច្ឆរញ្ច, សុវិភត្តន្តរាបណំ;
ការយេយ្យ សកំ តត្ថ, អត្ថានត្ថវិនិច្ឆយំ។

៥២៨ “និក្សាតតំ អមិត្តានំ, ឆិន្នាឆិន្នញ្ច ជានិកំ;
ពលកាយស្ស រក្ខាយ, សេនាបច្ចំ បបេតិ [ថបេសិ (ក.)] សោ។

៥២៩ “អារក្ខត្ថាយ ភណ្ឌស្ស, និធានកុសលំ នរំ;
មា មេ ភណ្ឌំ វិនស្សិតិ, ភណ្ឌរក្ខំ បបេតិ សោ។

៥៣០ “មមត្ថោ [មាមកោ (សី.), សមត្ថោ (ស្យា.)]
ហោតិ យោ រញ្ជោ, វុទ្ធិ យស្ស ច គច្ឆគិ។

តស្សាធិករណំ ទេតិ, មិត្តស្ស បដិបដ្ឋិកុំ។

៥៣១ “ឧប្បាតេសុ និមិត្តេសុ, លក្ខណេសុ ច កោវិនំ;
អជ្ឈាយកំ មន្តធំ, បោរោហិត្ថេ បបេតិ សោ។

៥៣២ ឯតេហង្កេហិ សម្បន្នោ, ខត្តិយោតិ បុរុច្ចតិ;
សទា រក្ខត្តិ រាជានំ, ចក្កវាកោវ ទុក្ខតំ។

៥៣៣ “តថេវ ភំ មហាវិរ, ហតាមិត្តោវ ខត្តិយោ;
សនេវកស្ស លោកស្ស, ធម្មរាជាតិ វុច្ចតិ។

៥៣៤ “តិគ្គិយេ និហនិត្វាន **[នីហិត្វាន (ស្យា. ក.)]**, មារញ្ញាបិ សសេនកំ;
តមន្នការំ វិធមិត្វា, ធម្មនគរំ អមាបយិ។

៥៣៥ “សីលំ បាការកំ តត្ថ, ញ្ចណំ តេ ទ្វារកោដ្ឋកំ;
សំទ្វា តេ ឯសិកា វិរ, ទ្វារបាលោ ច សំរោ។

៥៣៦ “សតិបដ្ឋានមដ្ឋាលំ, បញ្ញា តេ ចច្ចរំ មុនេ;
តំទ្វិបាទញ្ច សិដ្ឋាដំ, ធម្មវិចិ សុមាបិតា។

៥៣៧ “សុត្តន្តំ អភិធម្មញ្ញ, វិនយញ្ញាបិ កេវលំ;
នវង្គំ ពុទ្ធវចនំ, ឯសា ធម្មសភា គវ។

៥៣៨ “សុញ្ញតំ អនិមិត្តញ្ញ, វិហារញ្ញប្បណិហិតំ;
អានេញ្ញញ្ច និរោជោ ច, ឯសា ធម្មកុដិ គវ។

៥៣៩ “បញ្ញាយ អត្តោ និក្ខិត្តោ **[អត្តនិក្ខិត្តោ (សី.)]**, បដិភានេ ច កោវិនោ;
សាវិបុត្តោតិ នាមេន, ធម្មសេនាបតី គវ។

៥៤០ “បុគ្គបបាតកុសលោ, ឥទ្ធិយា បារមី គតោ;
កោលិតោ នាម នាមេន, បោរោហិត្វោ គរំ មុនេ។

៥៤១ “បោរណាករំសធរោ, ឧត្តតេជោ ទុរាសទោ;
ធុត្តវាទីគុណេនត្តោ, អក្ខទស្សោ គរំ មុនេ។

៥៤២ “ពហុស្សតោ ធម្មធរោ, សព្ពបាបី ច សាសនេ;
អានន្នោ នាម នាមេន, ធម្មារក្ខោ **[ធម្មារក្ខោ (ស្យា.)]** គរំ មុនេ។

៥៤៣ “ឯតេ សព្ពេ អតិក្កម្ម, បមេសិ ភគវា មមំ;
វិនិច្ឆយំ មេ បាទាសិ, វិនយេ វិញ្ញទេសិតំ។

៥៤៤ “យោ កោចិ វិនយេ បញ្ចំ, បុច្ចតិ ពុទ្ធសាវកោ;
តត្ថ មេ ចិន្តនា នត្ថិ, តញ្ញេវត្ថំ កថេមហំ។

៥៤៥ “យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ, បបេត្វា តំ មហាមុនិ;
វិនយេ មាទិសោ នត្ថិ, កុតោ ភិយ្យោ ភវិស្សតិ។

៥៤៦ “ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, ឯវំ ភជ្ជតិ គោតមោ;
ឧបាលិស្ស សមោ នត្ថិ, វិនយេ ខន្ធកេសុ ច។

៥៤៧ “យាវតា ពុទ្ធភណិតំ, នវង្គំ សត្តសាសនំ;
វិនយោគជំ តំ **[វិនយោគជិតំ (សី. អដ្ឋ.), វិនយេ កថិតំ (ស្យា.)]** សព្ពំ,

វិនយមូលបស្សិនោ **[វិនយំ មូលន្តិ បស្សតោ (សី.)]**។

៥៤៨ “មម កម្មំ សវិត្វាន, គោតមោ សក្យបុដ្ឋរោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, ឯតទត្ថេ បបេសិ មំ។

៥៤៩ “សកសហស្សបាទាយ, តមំ ហានំ អបត្ថយិ;
សោ មេ អត្តោ អនុប្បត្តោ, វិនយេ បារមី គតោ។

៥៥០ “សក្យានំ នន្ទិជននោ, កប្បកោ អាសហំ បុរេ;
វិធមិត្វាន តំ ជាតិ, បុត្តោ ជាតោ មហេសិនោ។

៥៥១ គតោ ទុតិយកេ កប្បេ, អញ្ញសោ នាម ខត្តិយោ;
អនន្តតេជោ អមិតយសោ, ភូមិបាលោ មហន្ទនោ។

៥៥២ “តស្ស រញ្ជោ អហំ បុត្តោ, ចន្ទនោ នាម ខត្តិយោ;
ជាតិមទេនុបត្ថន្នោ, យសភោគមទេន ច។

៥៥៣ “នាគសគសហស្សានិ, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
តីជាបភិន្នា មាគង្កា, បរិវារេន្តី មំ សទា។

៥៥៤ “សពលេហិ បរេតោហំ, ឧយ្យានំ គន្តិកាមកោ;
អាវុយ្យ សិរិកំ នាគំ, នគរា នីក្ខមី តទា។

៥៥៥ “ចរណេន ច សម្បន្នោ, គុត្តទ្វារោ សុសំរុកោ;
ទេវលោ នាម សម្ពន្ធោ, អាគច្ឆិ បុរោ មម។

៥៥៦ “បេសេត្វា សិរិកំ នាគំ, ពុទ្ធំ អាសាទយី តទា;
គតោ សញ្ញាគកោបោ សោ [ជាគកោបោ (ស្យា.)], នាគោ នុទ្ធរតេ បទំ។

៥៥៧ “នាគំ រុណ្ណមនំ [រុដ្ឋមនំ (បី. អដ្ឋ.), ទុដ្ឋមនំ (សី. អដ្ឋ.), រុដ្ឋបទំ (?)] ទិស្វា, ពុទ្ធេ កោធំ អកាសហំ;
វិហេសយិត្វា សម្ពន្ធំ, ឧយ្យានំ អគមាសហំ។

៥៥៨ “សាគំ គត្ថ ន វិន្នាមិ, សិរោ បដ្ឋលិកោ យថា;
បរិឡាហេន ឧយ្យាមិ, មច្ឆោវ ពទ្ធិសាទកោ។

៥៥៩ “សសាករន្តា បថវី, អាទិត្តា វិយ ហោតិ មេ;
បិតុ សន្តិកុបាគម្ម, ឥទំ វចនមព្រវិ។

៥៦០ “អាសិវិសំ កុបិតំ, អគ្គិក្ខន្ធវំ អាគតំ;
មត្តំ កុញ្ញំ ទន្តី, យំ សយម្ពមសាទយី។

៥៦១ “អាសាទិតោ មយា ពុទ្ធោ, យោរោ ឧត្តតបោ ជិនោ;
បុរា សព្ពេ វិនស្យាម, ខមាបេស្យាម តំ មុនី។

៥៦២ “នោ ចេ តំ និដ្ឋាបេស្យាម, អត្តទន្តំ សមាហិតំ;
ឱរេន សត្តទិវសា, រដ្ឋំ មេ វិធមិស្សតិ។

៥៦៣ “សុមេខលោ កោសិយោ ច, សិគ្គរោ ចាបិ សត្តកោ [សត្តកោ (សី.)];
អាសាទយិត្វា គសយោ, ទុត្តតា តេ សរដ្ឋកា។

៥៦៤ “យទា កុប្បន្តិ គសយោ, សញ្ញតា ព្រហ្មចារិនោ;
សទេវកំ វិនាសេន្តិ, សសាករំ សបព្ពតំ។

៥៦៥ “តិយោជនសហស្សម្ហិ, បុរិសេ សន្និបាគយី;
អច្ចយំ ទេសនត្ថាយ, សយម្ពំ ឧបសង្កមី។

៥៦៦ “អល្លវត្ថា អល្លសិរា, សព្ពេវ បញ្ចលីកតា;
ពុទ្ធស្ស បាទេ និបតិក្វា, ឥទំ វចនមព្រុំ [មព្រុំ (ក.)]។

៥៦៧ “ឧមស្ស ភ្នំ មហាវិរ, អភិយាចតិ តំ ជនោ;
បរិឡាហំ វិនោទេហិ, មា នោ រដ្ឋំ វិនាសយ។

៥៦៨ “សទេវមាទុសា សព្ពេ, សទានវា សរក្ខសា;
អយោមយេន កុដេន, សិរំ ភិន្នេយ្យ មេ សទា។

៥៦៩ “ទកេ [ឧទកេ (សី. ស្យា.)] អគ្គិ ន សណ្ឋាតិ, ពិជំ សេលេ ន រូហតិ;
អគទេ កិមិ ន សណ្ឋាតិ, កោបោ ពុទ្ធេ ន ជាយតិ។

៥៧០ “យថា ច ភូមិ អចលា, អប្បមេយ្យោ ច សាគរោ;

អនន្តកោ ច អាកាសោ, ឯវំ ពុទ្ធា អខោភិយា។

៥៧១ “សទា ខន្តា មហាវិរា, ខមិតា ច តបស្សិនោ;
ខន្តានំ ខមិតានញ្ច, គមនំ តំ [\[វោ \(ស្យា.\)\]](#) ន វិជ្ជតិ។

៥៧២ “ភទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ, បរិន្ទាហំ វិនោទយំ;
មហាជនស្ស បុរតោ, នកំ អព្ពគ្គមិ តទា។

៥៧៣ “តេន កម្មេនហំ វិរិ, ហិនត្តំ អជ្ឈបាគតោ;
សមគិក្ខម្ហ តំ ជាតិ, បាវិសិ អភយំ បុរំ។

៥៧៤ “តទាបិ មំ មហាវិរិ, ឧយ្ហមានំ សុសណ្ឌិតំ;
បរិន្ទាហំ វិនោទេសិ, សយម្ពញ្ច ខមាបយិ។

៥៧៥ “អដ្ឋាបិ មំ មហាវិរិ, ឧយ្ហមានំ តិហគ្គិភិ;
នីព្វាបេសិ គយោ អគ្គិ, សីតិភាវញ្ច បាបយិ [\[បាបយិ \(សី.\)\]](#)។

៥៧៦ “យសំ សោតាវធានត្ថិ, សុណាថ មម ភាសតោ;
អត្ថំ តុម្ហំ បវគ្គាមិ, យថា ទិដ្ឋំ បទំ មម។

៥៧៧ “សយម្ហំ តំ វិមាទេត្វា, សន្តចិត្តំ សមាហិតំ;
តេន កម្មេនហំ អជ្ឈ, ជាតោម្ហំ នីចយោនិយំ។

៥៧៨ “មា វោ ខណំ វិរាជេថ, ខណាតីតា ហិ សោចវេ;
សទត្ថេ វាយមេយ្យាថ, ខណោ វោ បដិបាទិតោ។

៥៧៩ “ឯកច្ឆានញ្ច វមនំ, ឯកច្ឆានំ វិវេចនំ;
វិសំ ហលាហលំ ឯកេ, ឯកច្ឆានញ្ច ឱសធំ។

៥៨០ “វមនំ បដិបន្នានំ, ផលដ្ឋានំ វិវេចនំ;
ឱសធំ ផលលាភិនំ, បុញ្ញក្ខេត្តំ គវេសិនំ។

៥៨១ “សាសនេន វិទ្ធានំ, វិសំ ហលាហលំ យថា;
អាសិវិសោ ទិដ្ឋវិសោ [\[ទដ្ឋវិសោ \(ស្យា. អដ្ឋ.\)\]](#), ឯវំ ឈាបេតិ តំ នវំ។

៥៨២ “សកិ បីតំ ហលាហលំ, ឧបុន្នតិ ជីវិតំ;
សាសនេន វិជ្ជិត្វា, កប្បកោដិម្ហិ ឧយ្ហតិ។

៥៨៣ “ខន្តិយា អវិហិតាយ, មេត្តចិត្តវតាយ ច;
សទេវកំ សោ ការតិ, តស្មា តេ អវិរាជិយា [\[អវិរាជិយោ \(សី.\), តេ អវិរាជិយា \(ស្យា.\)\]](#)។

៥៨៤ “លាភាលាកេ ន សដ្ឋន្តិ, សម្មាននវិមាននេ;
បថវិសទិសា ពុទ្ធា, តស្មា តេ ន វិរាជិយា [\[តេ ន វិរាជិយា \(សី. ស្យា.\)\]](#)។

៥៨៥ “ទេវទត្ថេ ច វជកេ, ចោវេ អង្គលិមាលកេ;
រាហុលេ ធនបាលេ ច, សព្ពេសំ សមកោ មុនិ។

៥៨៦ “ឯតេសំ បដិយោ នត្ថិ, រាគោមេសំ ន វិជ្ជតិ;
សព្ពេសំ សមកោ ពុទ្ធោ, វជកស្សោរសស្ស ច។

៥៨៧ “បន្ថេ ទិស្វាន កាសាវំ, ឆន្ទិតំ មិន្ធហមត្ថិតំ;
សិរស្សិ អញ្ញលិ កត្វា, វន្និតព្ពំ តសិទ្ធជំ។

៥៨៨ “អព្ពគីតា ច យេ ពុទ្ធា, វត្តមានា អនាគតា;
ធជេនានេន សុដ្ឋន្តិ, តស្មា ឯតេ នមស្សិយា។

៥៨៩ “សត្តកប្បំ សុវិនយំ, ធាវេមិ ហទយេនហំ;
នមស្សមាទោ វិនយំ, វិហរិស្សាមិ សព្ពទា។

៥៩០ វិនយោ អាសយោ មយ្ហំ, វិនយោ ហនចង្កម៌;
កប្បេមិ វិនយេ វាសំ, វិនយោ មម គោចរោ។

៥៩១ “វិនយេ បារមិប្បត្តោ, សមថេ ចាបិ កោវិទោ;
ឧបាលិ តំ មហាវិរ, បាទេ វន្តតិ សត្តនោ។

៥៩២ “សោ អហំ វិចរិស្សាមិ, តាមា តាមំ បុរា បុរំ;
នមស្សមា នោ សម្ពុទ្ធំ, ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ។

៥៩៣ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សញ្ញាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្វរោ។

៥៩៤ “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៥៩៥ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិក្ខុញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧបាលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧបាលិ ត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៣-៧. អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញត្ថេរអបទានំ

៥៩៦ “បទុមុត្តរសម្ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ វិនាយកំ;
ពុទ្ធកូមិមនុប្បត្តំ, បបមំ អន្ទសំ អហំ។

៥៩៧ “យាវតា ពោធិយា មូលេ, យក្ខា សព្ពេ សមាគតា;
សម្ពុទ្ធំ បរិវារត្វា, វន្តន្តិ បញ្ញលិកតា។

៥៩៨ “សព្ពេ ទេវា តុដ្ឋមនា, អាកាសេ សញ្ញវន្តិ តេ;
ពុទ្ធោ អយំ អនុប្បត្តោ, អន្ធការតមោនុទោ។

៥៩៩ “តេសំ ហាសបរេតានំ, មហានាទោ អវត្តថ;
កិលេសេ ឈាបយិស្សាម, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

៦០០ “ទេវានំ គិរមញ្ញាយ, វាចាសភិមុទីវិហំ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, អាទិភិក្ខមទាសហំ។

៦០១ “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុត្តរោ;
ទេវេសង្ខេ ឆិសីទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៦០២ “សត្តាហំ អភិនិក្ខម្ម, ពោធិ អជ្ឈគមំ អហំ;
តំទំ មេ បបមំ ភត្តំ, ព្រហ្មចារិស្ស យាបនំ។

៦០៣ “តុសិតា ហិ ឥធាគន្ធា, យោ មេ ភិក្ខុំ ឧបាសយិ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណោថ មម ភាសតោ។

៦០៤ “តិសកប្បសហស្សានិ **[តិសមត្តេ កប្បសគស្សេ (ស្ស. ក.)]**, ទេវរដ្ឋំ ករិស្សតិ;
សព្ពេ ទេវេ អភិកោត្វា, តិទិវំ អារសិស្សតិ។

៦០៥ “ទេវលោកា ចរិត្វាន, មនុស្សត្ថំ គមិស្សតិ;
សហស្សជា ចក្កវត្ថី, ភត្ត រដ្ឋំ ករិស្សតិ។

៦០៦ “កប្បសគសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
តោតមោ នាម តោត្តេន, សត្តា លោកេ ភរិស្សតិ។

៦០៧ “តិទសា សោ ចវិគ្គាន, មនុស្សត្ថំ គមិស្សតិ;
អគារា បព្ពជិត្វាន, ឆព្ពស្សានិ វសិស្សតិ។

៦០៨ “តតោ សត្តមកេ វស្សេ, ពុទ្ធា សច្ចំ កថេស្សតិ;
កោណ្ឌញ្ញោ នាម នាមេន, បបមំ សច្ចិកាហិតិ។

៦០៩ “និក្ខន្តេនានុបព្ពជី , បធានំ សុកតំ មយា;
កិលេសេ ឈាបនត្ថាយ, បព្ពជី អនគារិយំ។

៦១០ “អភិគន្ធាន សព្ពញ្ញ, ពុទ្ធា លោកេ សទេវកេ;
ឥសិនាមេ មិការញ្ញេ [ឥមិនា មេ មហារញ្ញំ (ស្យា.), ឥមិនា មេ មិការញ្ញំ (ក.)], អមតភេរិមាហនី។

៦១១ “សោ ទានិ បត្តោ អមតំ, សន្តិបទមនុត្តរំ;
សំព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។

៦១២ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញោ សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញោ [អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញោ (សី.), អញ្ញា កោណ្ឌញ្ញោ (ស្យា.)] ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៣-៨. បិណ្ឌោលការទ្វាជត្ថេរអបទានំ

៦១៣ “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សយម្ហូ អគ្គបុត្តលោ;
បុរតោ ហិមវន្តស្ស, ចិត្តក្ខដេ វសិ តទា។

៦១៤ “អភិគរូបោ គត្ថាសិ, មិគរាជា ចតុក្កមោ;
តស្ស សន្នំ សុណិត្វាន, វិក្ខមុត្តិ ពហុជ្ជនា។

៦១៥ “សុធុល្លំ បទុមំ គយ្ហ, ឧបគច្ឆិ នរាសកំ;
វុដ្ឋិតស្ស សមាធិម្ហា, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។

៦១៦ “បាតុទ្ធិសំ នមស្សិត្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ នរុត្តមំ;
សំកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សីហនានំ នទី អហំ [គនា (ស្យា.)]។

៦១៧ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិក្កហោ;
សកាសនេ និសិទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៦១៨ “ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, សព្ពេ ទេវា សមាគតា;
អាគតោ វទតំ សេដ្ឋោ, ធម្មំ សោស្សាម តំ មយំ។

៦១៩ “តេសំ ហាសបរេតានំ, បុរតោ លោកនាយកោ;
មម សន្នំ [កម្មំ (?)] បកិក្កេសិ, ទីយទស្សី មហាមុនី។

៦២០ “យេនិទំ បទុមំ ទិន្នំ, សីហនាទោ ច នាទិតោ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៦២១ “តតោ អដ្ឋមកេ កប្បេ, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ;
សត្តរតនសម្បន្នោ ចតុទីបម្ពិ តស្សរោ។

៦២២ “ការយិស្សតិ ឥស្សរិយំ [ឥស្សរំ (ស្យា. ក.)], មហិយា ចតុសង្កិយា;
បទុមោ នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៦២៣ “កប្បសតសហស្សម្ពិ , ឱក្កាកកុលសម្ពរោ;

គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៦២៤ “បកាសិតេ បាវចនេ, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សតិ;
ព្រហ្មញ្ញា អភិនិក្ខម្ម, បព្ពជិស្សតិ តាវទេ។”

៦២៥ “បធានបហិតត្តោ សោ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៦២៦ “វិជនេ បន្តសេយ្យម្ហិ, វាឡមិគសមាភុលេ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៦២៧ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិណ្ឌោលការទ្វាដោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

បិណ្ឌោលការទ្វាជត្តេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៣-៩. ខទិវនិយវេតត្តេរអបទានំ

៦២៨ “គង្គា ភាគីវថី នាម, ហិមវន្តា បភាវិតា;
កុតិគ្គេ នារិកោ អាសិ, ឱរិមេ ច គវិ [ឱរិមំ ច គវេ (ស្សា.)] អហំ។

៦២៩ “បទុមុត្តរោ នាយកោ, សម្ពុទ្ធោ ទ្វិបទុត្តមោ;
វសី សតសហស្សេហិ, គង្គាតីរមុបាគតោ [បុព្វេ មយ្ហំ សុតំ អាសិ, ឥ “បទុមុត្តរនាយកោ; វសីសត
សហស្សេហិ, គង្គាសោតំ ភវិស្សតិ”; (សី.)]។

៦៣០ “ពហូ នាវា សមាទេត្វា, វដ្ឋកីហិ [ចម្មកេហិ (ក.)] សុសង្ខតំ;
នាវាយ [នាវានំ (ក.)] ឆទនំ កត្វា, បដិមាសី នវាសកំ។

៦៣១ “អាគន្ធាន ច សម្ពុទ្ធោ, អារូហិ តញ្ច នាវកំ;
វារិមជ្ឈេ បិតោ សត្តា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៦៣២ “យោ សោ តាវេសិ សម្ពុទ្ធំ, សង្ឃញ្ញាបិ អនាសវំ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

៦៣៣ “និព្ពត្តិស្សតិ តេ ព្យម្ហំ, សុកតំ នាវសណ្ឋិតំ;
អាកាសេ បុប្ផឆទនំ, ជារយិស្សតិ សព្ពទា។

៦៣៤ “អដ្ឋបញ្ញាសកប្បម្ហិ, តាវកោ [តាវណោ (ស្សា.)] នាម ខត្តិយោ;
បាតុរន្តោ វិជិតាវិ, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

៦៣៥ “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ចម្មកោ [ចម្មកោ (សី.), ចម្មកោ (ស្សា.)] នាម ខត្តិយោ;
ឧត្តច្ឆន្តោវ សូរិយោ, ជោតិស្សតិ មហព្ពលោ។

៦៣៦ “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៦៣៧ “តិទសា សោ ចវិគ្វាន, មនុស្សត្ថំ គមិស្សតិ;
វេរតោ នាម នាមេន, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សតិ។

៦៣៨ “អគារា និក្ខមិគ្វាន, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
គោតមស្ស ភកវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។

៦៣៩ “សោ បច្ឆា បព្ពជិគ្វាន, យុត្តយោគោ វិបស្សកោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៦៤០ “វិវិយំ [វិវិយំ (សិ. ស្យា.)] មេ ធុរធារយ្ហំ, យោគក្ខេមាធិវាហនំ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

៦៤១ “សតសហស្សេ កតំ កម្មំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ភិធ;
សុមុត្តោ សរវេកោវ, កិលេសេ ឈាបយី មម។

៦៤២ “តតោ មំ វននិវតំ, ទិស្វា លោកន្តក្ខ មុនិ;
វនវាសិភិក្ខុនគំ, បញ្ញបេសិ មហាមតិ។

៦៤៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ខទិវនិយោ វេកោ ថេរោ ភមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ខទិវនិយវេកត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

៣-១០. អានន្ទត្ថេរអបទានំ

៦៤៤ “អារាមទ្វារា និក្ខម្ព, បទុមុត្តរោ មហាមុនិ;
វិស្សេន្តោ អមតំ វុដ្ឋិ, និព្វាបេសិ មហាជនំ។

៦៤៥ “សតសហស្សំ តេ ធិរា, ឆន្ទភិញ្ញា មហិទ្ធិកា;
បរិវារេន្តិ សម្ពុទ្ធនំ, ឆាយាវ អនបាយិនី [អនុបាយិនី (ស្យា. ក.)]។

៦៤៦ “ហត្ថិក្ខន្ធតតោ អាសិ, សេតច្ឆតំ វុត្តមំ;
សុចារុរូបំ ទិស្វាន, វិគ្គិ មេ ឧទបជ្ជថ។

៦៤៧ “ឱរុយ្ហ ហត្ថិខន្ធម្ហា, ឧបកច្ឆិ នរាសកំ;
វតនាមយនគំ មេ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ធារយី។

៦៤៨ “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, បទុមុត្តរោ មហាភសិ;
តំ កថំ បបយិត្វាន, ភមា គាថា អភាសថ។

៦៤៩ “យោ សោ នក្កមធារេសិ, សោណ្ណាលង្ការភូសិតំ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណោថ មម ភាសតោ។

៦៥០ “តតោ គន្ធា អយំ បោសោ, តុសិតំ អារវិស្សតិ;
អនុភោស្សតិ សម្បត្តិ, អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ។

៦៥១ “ចតុត្ថិសតិក្ខត្តញ្ច, ទេវវជ្ជំ ភវិស្សតិ;
ពំលាធិបោ អដ្ឋសតំ, វសុធំ អារវិស្សតិ។

៦៥២ “អដ្ឋបញ្ញាសក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថុំ ភវិស្សតិ;
បំទេសវជ្ជំ វិបុលំ, មហិយា ការយិស្សតិ។

៦៥៣ “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
តោតមោ នាម តោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៦៥៤ “សក្យានំ កុលកេតុស្ស, ញាតិពន្ធ ភវិស្សតិ;
អានន្តោ នាម នាមេន, ឧបដ្ឋាកោ មហេសិនោ។

៦៥៥ “អាតាបី និបកោ ចាបិ, ពាហុសច្ចេ សុកោវិនោ;
និវាតុត្ថិ អត្ថនោ, សព្ពបាបី ភវិស្សតិ។

៦៥៦ “បធានបហិតត្តោ សោ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៦៥៧. សន្តិ អារញ្ញកា នាគា, កុញ្ញា សង្ខិហាយនា;
តិធាបភិក្ខុ មាគង្កា, ភ្នំសាទន្តា ឧបន្ទវា។

៦៥៨. “អនេកសតសហស្ស, បណ្ឌិតាបិ មហិទ្ធិកា;
សព្វេ តេ ពុទ្ធនាគស្ស, ន ហោន្ត បណិធិម្ហិ តេ” [ន ហោន្តិ បរិវិម្ពិតា (ស្ស.), ន ហោន្តិ បណិធិម្ហិ តេ
(ក.)]។

៦៥៩. “អាទិយាមេ នមស្សមិ, មជ្ឈិមេ អថ បច្ឆិមេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបដ្ឋហិ។

៦៦០. “អាតាបិ និបកោ ចាបិ, សម្បជានោ បតិស្សតោ;
សោតាបត្តិផលំ បក្កោ, សេខភូមិសុ កោវិទោ។

៦៦១. “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមភិនីហវិ;
តាហំ ភូមិមនុប្បត្តោ, បិតា សទ្ធម្មមាចលោ [បិតោ សទ្ធម្មមាចលោ (សី.), បិតា សទ្ធា មហាប្បលា
(ស្ស.)]។

៦៦២. “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៦៦៣. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិក្ខោ សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អានន្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាភិ។

អានន្តត្ថេវស្សាបទានំ នសមំ។

តស្សទ្ធានំ –

ពុទ្ធា បច្ចេកពុទ្ធា ច, សាវិបុត្តោ ច កោលិតោ;
កស្សបោ អនុរុទ្ធា ច, បុណ្ណត្ថេរោ ឧបាលិ ច។

អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញោ បិណ្ឌាលោ, វេរតានន្ទបណ្ឌិតោ;
ឆសតានី ច បញ្ញាស, គាថាយោ សព្ពបិណ្ឌិតា។

អបទានេ ពុទ្ធវគ្គោ បឋមោ។

២. សីហាសនិយវគ្គោ

១. សីហាសនទាយកត្តេអបទានំ

១. “និព្វតេ លោកនាថម្ហិ, សិទ្ធកេតុ ទ្វីបទុក្ខមេ [ទ្វីបទុក្ខមេ (សិ. ស្យា.)];
វិត្តាវិកេ បាវចនេ, ពាហុជញ្ញម្ហិ សាសនេ។
២. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សីហាសនមកាសហំ;
សីហាសនំ កវិត្តាន, បាទបិបមកាសហំ។
៣. “សីហាសនេ ច វស្សនេ, យំ តត្ថ អកាសហំ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, តុសិតំ ឧបបដ្ឋហំ។
៤. “អាយាមេន ចតុត្ថិស, យោជនំ អាសិ [យោជនាសិសុ (ស្យា. ក.)] តាវទេ;
វិមានំ សុកតំ មយ្ហំ, វិត្តានេន ចតុទ្ទស។
៥. “សតំ [សត្ត (ស្យា.)] កញ្ញាសហស្សានិ, បរិវារន្តិ មំ សទា;
សោណ្ឌមយញ្ច បល្លង្គំ, ព្យម្ពេ អាសិ សុនិម្មិតំ។
៦. “ហត្ថិយានំ អស្សយានំ, ទិព្វយានំ ឧបដ្ឋិតំ;
បាសាទា សិវិកា ចេវ, និព្វត្តន្តិ យទិច្ចកំ។
៧. “មណិមយា ច បល្លង្កា, អញ្ជោ សារមយា ពហុ;
និព្វត្តន្តិ មមំ សព្វេ, សីហាសនស្សិទំ ផលំ។
៨. “សោណ្ឌមយា រូបិមយា, ផលិកាវេន្យវិយាមយា;
បាទុកា អភិរូហមិ, បាទបិបស្សិទំ ផលំ។
៩. “ចតុន្ទុតិកោ [ចតុន្ទុតេ តតោ (សិ. ស្យា.)] កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។
១០. “តេសត្តតិកោ កប្បេ, តន្ទនាមា តយោ ជនា;
ទ្វេសត្តតិកោ កប្បេ, តយោ សុមននាមកា។
១១. “សមសត្តតិកោ កប្បេ, តយោ វុណនាមកា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចតុទីបដ្ឋិ ឥស្សរា។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីហាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សីហាសនទាយកត្តេស្សាបទានំ បឋមំ។

២. ឯកត្ថម្ហិកត្តេអបទានំ

១៣. “សិទ្ធកេតុស្ស ភកវតោ, មហាបូគគណោ អហុ;
សរណំ គតា ច តេ ពុទ្ធំ, សទ្ធហាន្តិ តថាគតំ។
១៤. “សព្វេ សង្គម្ម មន្តេត្វា, មាឡំ កុព្ពន្តិ សត្តនោ;
ឯកត្ថម្ហំ អលកន្តា, វិចិនន្តិ ព្រហ្មវនេ។
១៥. “តេហំ អរញ្ជេ ទិស្វាន, ឧបគម្ម គណំ តទា;
អញ្ជលី បគ្គហេត្វាន, បរិបុច្ឆិ គណំ អហំ។
១៦. “តេ មេ បុដ្ឋា វិយាកំសុ, សីលវន្តោ ឧបាសកា;

មាឡី មយំ កត្តកាមា, ឯកត្ថម្ពោ ន លព្ពតិ។

១៧. “ឯកត្ថម្ពំ មមំ ទេថ, អហំ ទស្សាមិ សត្តនោ;
អាហវិស្សាមហំ ថម្ពំ, អប្បោស្សក្កា ភវន្ត តេ [ភវន្ត វោ (សី.), ភវាថ វោ (?)]។

១៨. “តេ មេ ថម្ពំ បវេច្ឆិសុ, បសន្នា តុដ្ឋមានសា;
តតោ បដិនិវត្តិត្វា, អគមំសុ សកំ យវំ។

១៩. “អចិរំ គតេ បូគគណេ, ថម្ពំ អហាសហំ តទា;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បឋមំ ឧស្សបេសហំ។

២០. “តេន ចិត្តប្បសាទេន, វិមានំ ឧបបជ្ជហំ;
ឧព្ពិទ្ធំ ភវនំ មយ្ហំ, សត្តភូមំ [សត្តភូមំ (សី. ក.)] សមុគ្គតំ។

២១. “វដ្ឋមានាសុ ភេវិសុ, បរិចារេមហំ សទា;
បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ, រាជា អាសី យសោធរោ។

២២. “តត្ថាបិ ភវនំ មយ្ហំ, សត្តភូមំ សមុគ្គតំ;
ក្នុងាគារវរូបេតំ, ឯកត្ថម្ពំ មនោរមំ។

២៣. “ឯកវិសតិកប្បម្ហិ, ឧទេនោ នាម ខត្តិយោ;
តត្ថាបិ ភវនំ មយ្ហំ, សត្តភូមំ សមុគ្គតំ។

២៤. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
អនុភោមិ សុខំ សព្ពំ [សព្ពមេតំ (ស្យា.)], ឯកត្ថម្ពស្សិទំ ផលំ។

២៥. “ចតុន្ទុវតិកោ កប្បេ, យំ ថម្ពមទទំ តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ឯកត្ថម្ពស្សិទំ ផលំ។

២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកត្ថម្ពិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ។

ឯកត្ថម្ពិកត្តោស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. នន្ទត្ថោអបទានំ

២៧. “បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
វត្ថំ ខោមំ មយា ទិន្នំ, សយម្ពស្ស មហេសិនោ។

២៨. “តំ មេ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ, ជលជុត្តរនាមកោ;
‘តមិនា វត្ថុទានេន, ហេមវណ្ណោ ភវិស្សសិ។

២៩. “ទ្វេ សម្បត្តិ អនុភោត្វា, កុសលមូលេហិ ចោទិតោ;
គោតមស្ស ភគវតោ, កនិដ្ឋោ ភ្នំ ភវិស្សសិ។

៣០. “រាគវត្តោ សុខសីលោ, កាមេសុ គេធមាយុតោ;
ពុទ្ធេន ចោទិតោ សន្តោ, តទា [តតោ (ស្យា.)] ភ្នំ បព្ពជិស្សសិ។

៣១. “បព្ពជិត្វាន ភ្នំ តត្ថ, កុសលមូលេន ចោទិតោ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្ពាយិស្សសិនាសវោ។

៣២. “សត្ត [សត (ស្យា.)] កប្បសហស្សម្ហិ, ចតុរោ ចេឡនាមកា;
សដ្ឋិ កប្បសហស្សម្ហិ, ឧបចេលា ចតុជ្ជនា។

៣៣. “បញ្ច កប្បសហស្សម្ហិ, ចេឡាវ ចតុរោ ជនា;

សត្វកនសម្បត្តា, ចក្ខុវិស័យ ឥស្សរា។

៣៤. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា នន្នោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

នន្ទក្ខេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. ចូឡបន្តកត្តេអបទានំ

៣៥. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
គណម្ពា រូបកដ្ឋោ សោ, ហិមវន្តេ វសី តទា។

៣៦. “អហម្មិ ហិមវន្តម្ហិ, វសាមិ អស្សមេ តទា;
អចិរាគតំ មហាវិរី, ឧបេសិ លោកនាយកំ។

៣៧. “បុប្ផច្ចត្ថំ គហេត្វាន, ឧបគច្ឆិ នវាសកំ;
សមាធិ សមាបជ្ជន្តំ, អន្តរាយមកាសហំ។

៣៨. “ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, បុប្ផច្ចត្ថំ អទាសហំ;
បដិគ្គហេសិ ភគវា, បទុមុត្តរោ មហាមុនី។

៣៩. “សព្ពេ ទេវា អត្តមនា, ហិមវន្តំ ឧបេន្តិ តេ;
សាធុការំ បវត្តេសុំ, អនុមោទិស្សតិ ចក្ខុមា។

៤០. “ឥទ្ធំ វត្វាន តេ ទេវា, ឧបគច្ឆំ នវុត្តមំ;
អាភាសេ ធារយន្តស្ស [ធារយន្តំ មេ (ក), ធារយតោ មេ (?)], បទុមច្ចត្ថមុត្តមំ។

៤១. “សតបត្តឆត្ថំ បគ្គយ្ហ, អទាសិ តាបសោ មម;
‘តមហំ កិត្តយិស្សមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៤២. “បញ្ចវិសតិកប្បានិ, ទេវជ្ជំ ភវិស្សតិ;
ចក្ខុត្តិសតិក្ខត្តញ្ច, ចក្ខុវត្តិ ភវិស្សតិ។

៤៣. “យំ យំ យោនី សំសរតិ, ទេវត្ថំ អថ មានុសំ;
អញ្ចោកាសេ បតិដ្ឋន្តំ, បទុមំ ធារយិស្សតិ។

៤៤. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពវោ;
តោតមោ នាម តោត្តេន [នាមេន (សិ. ក.)], សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៤៥. “បកាសិតេ បាវចនេ, មនុស្សត្ថំ លភិស្សតិ;
មនោមយម្ហិ កាយម្ហិ, ឧត្តមោ សោ ភវិស្សតិ។

៤៦. “ទ្វេ ភាគរោ ភវិស្សន្តិ, ឧភោបិ បន្តកវ្ពយា;
អនុភោត្វា ឧត្តមត្ថំ, ជោតយិស្សន្តិ សាសនំ។

៤៧. “សោហំ អដ្ឋារសវស្សោ [សោ អដ្ឋារសវស្សោហំ (ស្ស.)], បព្ពជី អនគារិយំ;
វិសេសាហំ ន វិន្នាមិ, សក្យបុត្តស្ស សាសនេ។

៤៨. “ទន្នា មយ្ហំ គតិ អាសិ, បរិភូតោ បុរេ អហំ [អហំ (ស្ស.)];
ភាតា ច មំ បណាមេសិ, គច្ឆ ទានិ សកំ យរិ។

៤៩. “សោហំ បណាមិតោ សន្តោ, សង្ខារាមស្ស កោដ្ឋកេ;
ទុម្មនោ ភត្ត អដ្ឋាសិ, សាមញ្ញស្និ អបេក្ខវា។

៥០. “ភគវា ភត្ត [អថេត្ត សត្តា (សិ. ស្ស.)] អាគច្ឆិ, សីសំ មយ្ហំ បរាមសិ;

ពាហាយ មំ គហេត្វាន, សង្ខារាមំ បវេសយិ។

៥១. “អនុកម្មាយ មេ សត្តា, អទាសិ បាទបុញ្ញនី;
ឯវំ សុទ្ធំ អធិដ្ឋេហិ, ឯកមន្តមធិដ្ឋហំ។

៥២. “ហត្ថេហិ តមហំ គយ្ហ, សវី កោកនទំ អហំ;
តត្ថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ, អរហត្តំ អបាបុណី។

៥៣. “មនោមយេសុ កាយេសុ, សព្ពត្ថ បារមី គតោ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។

៥៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទាភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ចុឡបន្តកោ [ចុល្លបន្តកោ (សី. ស្យា.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាភិ។

ចុឡបន្តកត្តោស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. បិណ្ឌន្ទវច្ឆត្តោអបទានំ

៥៥. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, សុមេធ�េ អគ្គបុគ្គលេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ចូបបួជំ អកាសហំ។

៥៦. “យេ ច ខីណាសវា តត្ថ, ឆន្ទាភិញ្ញា មហិទ្ធិកា;
តេហំ តត្ថ សមាទេត្វា, សង្ខរកត្តំ អកាសហំ។

៥៧. “សុមេធស្ស ភកវតោ, ឧបដ្ឋាកោ តទា អហុ;
សុមេធនាម នាមេន, អនុមោទិត្ត សោ តទា។

៥៨. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, វិមាទំ ឧបបជ្ជហំ;
ឆន្ទាសីតិសហស្សានិ, អច្ឆរាយោ រមិសុ មេ។

៥៩. “មមេវ អនុវត្តន្តិ, សព្ពកាមេហិ តា សទា;
អញ្ជេ ទេវេ អភិកោមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

៦០. “បញ្ចវិសតិកប្បម្ហិ, វុណោ នាម ខត្តិយោ;
វិសុទ្ធកោជនោ [សុសុទ្ធកោជនោ (សី.)] អាសិ, ចក្កវត្ថិ អហំ តទា។

៦១. “ន កេ ពិជំ បវបន្តិ, នបិ នីយន្តិ នង្គលា;
អកដ្ឋបាកិមំ សាលី, បរិកុញ្ញន្តិ មានុសា។

៦២. “តត្ថ រដ្ឋំ កវិគ្វាន, ទេវត្ថំ បុន គច្ឆហំ;
តទាបិ ឯទិសា មយ្ហំ, និព្ពត្តា ភោគសម្បទា។

៦៣. “ន មំ មិត្តា អមិត្តា វា, ហិសន្តិ សព្ពបាណិនោ;
សព្ពេសម្បិ បិយោ ហោមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

៦៤. “តិសកប្បសហស្សម្ហិ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, គន្ធាលេបស្សិទំ ផលំ។

៦៥. “ឥមស្ថិ ភទ្ទកេ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
មហានុភាវោ រាជាហំ [រាជិសិ (ស្យា. ក.)], ចក្កវត្ថិ មហព្ពលោ។

៦៦. “សោហំ បញ្ចសុ សិលេសុ, បបេត្វា ជនតំ ពហុ;
បាបេត្វា សុគតិយេវ, ទេវតានំ បិយោ អហុ។

៦៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;

ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិណ្ឌិន្ទវច្ឆោ **[បិណ្ឌិន្ទវច្ឆោ (សី.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាភិ។

បិណ្ឌិន្ទវច្ឆត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. រាហុលត្ថេរអបទានំ

៦៨. “បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
សត្តក្ខមម្ហិ បាសាទេ, អាទាសំ សន្តវី អហំ។

៦៩. “ខីណាសវសហស្សេហិ, បរិកិណ្ណោ មហាមុនិ;
ឧបាគមិ គន្ធកុដិ, ទ្វីបទិន្នោ **[ទ្វីបទិន្នោ (សី. ស្យា.)]** នរាសភោ។

៧០. “វិរោចេន្នោ **[វិរោចយំ (ស្យា.)]** គន្ធកុដិ, ទេវទេវោ នរាសភោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិតោ សត្តា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៧១. “យេនាយំ ជោតិកា សេយ្យា, អាទាសោវ សុសន្តតោ;
តមហំ កិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៧២. “សោណ្ណមយា រូបិមយា, អថោ វេន្នវិយាមយា;
និព្ពត្តិស្សន្តិ បាសាទា, យេ កេចិ មនសោ បិយា។

៧៣. “ចតុសដ្ឋិក្ខត្ថំ ទេវិន្នោ, ទេវវដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្ថំ ចក្កវត្ថិ, ភវិស្សតិ អនន្តរា។

៧៤. “ឯកវិសតិកប្បម្ហិ, វិមលោ នាម ខត្តិយោ;
បាគុរន្នោ វិជិតាវិ, ចក្កវត្ថិ ភវិស្សតិ។

៧៥. “នគរំ វេណុវតី នាម, ឥដ្ឋកាហិ សុមាបិតំ;
អាយាមតោ គីណិ សតំ, ចតុរស្សសមាយុតំ។

៧៦. “សុទស្សនោ នាម បាសាទោ, វិស្សកម្មេន មាបិតោ **[វិស្សកម្មេនន្ទមាបិតោ (ក.), វិស្សកម្មេន និម្មិតោ (សី.)]**;
ក្ខដាគារវរូបេតោ, សត្តរតនភូសិតោ។

៧៧. “ទសសន្ធាវិវិតំ តំ **[អវិវិតំ (សី.)]**, វិជ្ជាធរសមាកុលំ;
សុទស្សនំ នគរំ, ទេវតានំ ភវិស្សតិ។

៧៨. “បភា និក្ខច្ឆតេ តស្ស, ឧត្តច្ឆន្តេវ សុរិយេ;
វិរោចេស្សតិ តំ និច្ចំ, សមន្តា អដ្ឋយោជនំ។

៧៩. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៨០. “តុសិតា សោ ចវិគ្គាន, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
គោតមស្ស ភគវតោ, អត្រជោ សោ ភវិស្សតិ។

៨១. “សចេ វសេយ្យ **[សចាវសេយ្យ (?)]** អគារំ, ចក្កវត្ថិ ភវេយ្យ សោ;
អដ្ឋានមេតំ យំ តាទី, អគារេ វតិមជ្ឈតា។

៨២. “និក្ខមិត្វា អគារម្ហា, បព្ពជិស្សតិ សុព្ពតោ;
រាហុលោ នាម នាមេន, អរហោ សោ ភវិស្សតិ។

៨៣. “កិកិរំ អណ្ណំ រក្ខេយ្យ, បាមវិ វិយ វាលជី;
និបកោ សីលសម្បន្នោ, មមំ រក្ខិ មហាមុនិ **[ឯវំ រក្ខិ មហាមុនិ (សី. ក.), មមំ ទក្ខិ មហាមុនិ (ស្យា.)]**។

៨៤. “តស្សាហំ ធម្មមញ្ញាយ, វិហាសី សាសនេ រតោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

៨៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្យភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា រាហុលោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

រាហុលត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរអបទានំ

៨៦. “បទុមុត្តរំ ភកវន្តំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ;
បញ្ញាវដ្ឋិ និសិទ្ធន្តំ, ឧបកថ្វិ នរុត្តមំ។

៨៧. “កណិការបុដ្ឋំ [កណិការំ បុដ្ឋិតំ (សិ. ស្ស.)] ទិស្វា, វណ្ណេ នេត្វានហំ តទា;
អលង្ករិក្ខា ឆត្តម្ហិ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។

៨៨. “បិណ្ឌបាតញ្ច បាទាសិ, បរមន្តំ សុភោជនំ;
ពុទ្ធនេ នវមេ គត្ថ, សមណោ អដ្ឋ ភោជយិ។

៨៩. “អនុមោទិ មហាវិរោ, សយម្ហូ អគ្គបុត្តលោ;
គមិនា ឆត្តទានេន, បរមន្តបវេច្ឆនា។

៩០. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, សម្បត្តិមនុភោស្សសិ;
ឆត្តិសក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវវង្គំ ភវិស្សតិ។

៩១. “ឯកវិសតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ;
បទេសវង្គំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។

៩២. “សគសហស្សិតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ពវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ [យំ វទន្តិ សុមេធាតិ, ភូរិបញ្ញំ សុមេធសំ;
កប្បេតោ សគសហស្សេ, ឯស ពុទ្ធា ភវិស្សតិ; (ក.)]។

៩៣. “សាសនេ ទិព្វមានម្ហិ, មនុស្សត្ថំ គមិស្សតិ;
តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្ហិតោ។

៩៤. “ឧបសេនោតិ នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ;
[តទំ បាទទ្ធយំ ថេរគាថាអដ្ឋកថាយមេវ ទិស្សតិ] សមន្តបាសាទិកត្តា, អគ្គដ្ឋានេ បបេស្សតិ

[តទំ បាទទ្ធយំ ថេរគាថាអដ្ឋកថាយមេវ ទិស្សតិ]។

៩៥. “ចរិមំ វត្តតេ មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, ជេត្វា មារំ សវាហនំ [សវាហិនី (?)]។

៩៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្យភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

តតិយភាណវាវ។

៨. វង្គបាលត្ថេរអបទានំ

៩៧. “បនុមុត្តរស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
វរនាគោ មយា ទិនោ, ភ្នំសាននោ ឧរុន្ទរា។
៩៨. “សេតច្ចតោ បសោភិតោ, សកប្បនោ សហគ្គីបោ;
អគ្សាបេត្វាន តំ សព្វំ, សង្ខារាមំ អការយី។
៩៩. “ចតុបញ្ញាសសហស្សានិ, បាសាទេ ការយី អហំ;
មហោយទានំ [មហាភត្តំ (សី.), មហោយញ្ច (ក.), មហាទានំ (?)] កវិន្ទាន, និយ្យាទេសី មហេសិនោ។
១០០. “អនុមោទិ មហាវិរោ, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
សព្វេ ជនេ ហាសយន្តោ, ទេសេសិ អមតំ បទំ។
១០១. “តំ មេ ពុទ្ធា វិយាកាសិ, ជលជុត្តរនាមកោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, ឥមា គាថា អភាសថ។
១០២. “ចតុបញ្ញាសសហស្សានិ, បាសាទេ ការយី អយំ;
កំចយិស្សមិ វិបាកំ, សុណោថ មម ភាសតោ។
១០៣. “អដ្ឋារសសហស្សានិ, កុដាគារា ភវិស្សរេ;
ព្យម្ពត្តមម្ហិ និព្ពត្តា, សព្វសោណ្ឌមយា ច តោ។
១០៤. “បញ្ញាសក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវវន្តំ កវិស្សតិ;
អដ្ឋបញ្ញាសក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ។
១០៥. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពរោ;
តោតមោ នាម តោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
១០៦. “ទេវលោកា ចវិន្ទាន, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
អរោ កុលេ មហាកោគេ, និព្ពត្តិស្សតិ តាវទេ។
១០៧. “សោ បច្ឆា បព្ពជិន្ទាន, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
រដ្ឋបាលោតិ នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។
១០៨. “បធានបហិតតោ សោ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្ពាយិស្សតិនាសរោ។
១០៩. “ឧដ្ឋាយ អភិនិក្ខម្ហ, ជហិតា ភោគសម្បទា;
ខេឡុបិណ្ណេវ ភោគម្ហិ, បេមំ មយំ ន វិជ្ជតិ។
១១០. “វិរិយំ មេ ធុរធារយ្ហំ, យោគក្ខេមាធិវាហនំ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
១១១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា រដ្ឋបាលោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

រដ្ឋបាលត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សោបាកត្ថេរអបទានំ

១១២. “បញ្ចារំ សោធយន្តស្ស [សេវយន្តស្ស (សី. ក.)], វិបិនេ បព្ពតុត្តមេ;
សិទ្ធតោ នាម ភគវា, អាកច្ឆិ មម សន្តិកំ។
១១៣. “ពុទ្ធី ឧបកតំ ទិស្វា, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
សន្តរំ សន្តវិន្ទាន [បញ្ញាបេត្វាន (ស្សា. អដ្ឋ)], បុប្ផាសនមទាសហំ។

១១៤ បុប្ផាសនេ និសិទិក្ខា, សិទ្ធក្តោ លោកនាយកោ;
មមញ្ច កតិមញ្ញាយ, អនិច្ចតមុទាហរិ។

១១៥ “អនិច្ចា វត សង្ខារា, ឧប្បាទវយធម្មិនោ;
ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ, តេសំ រូបសមោ សុខោ។”

១១៦ “កនំ វត្វាន សព្ពញ្ញ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
នកំ អព្ពក្កមិ វិរោ, ហំសរាជារ អម្ពរេ។

១១៧ “សកំ ទិដ្ឋិ ជហិត្វាន, ភាវយានិច្ចសញ្ញហំ;
ឯកាហំ ភាវយិត្វាន, តត្ថ កាលំ កតោ អហំ។

១១៨ “ទ្វេ សម្បត្តិ អនុភោត្វា, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
បច្ឆិមេ ភវេ សម្បត្តេ, សបាកយោនុបាកមិ។

១១៩ “អគារា អភិនិក្ខម្ព, បព្ពដិ អនគារិយំ;
ជាតិយា សត្តវស្សេហំ, អរហត្តមបាបុណិ។

១២០ “អារទ្ធវិរិយោ បហិតត្តោ, សិលេសុ សុសមាហិតោ;
តោសេត្វាន មហានាក់, អលត្ថំ ឧបសម្បទំ។

១២១ “ចតុន្ទុតិតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផានស្សិទំ ផលំ។

១២២ “ចតុន្ទុតិតោ កប្បេ, យំ សញ្ញំ ភាវយី តទា;
តំ សញ្ញំ ភាវយន្តស្ស, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ។

១២៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោបាកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សោបាកត្តេវស្សាបទានំ នវមំ។

១០. សុមង្គលត្តេវអបទានំ

១២៤ “អាហុតិ យិដ្ឋកាមោហំ, បដិយាទេត្វាន ភោជនំ;
ព្រាហ្មណេ បដិមាទេន្តោ, វិសាលេ មាឡុកេ បិតោ។

១២៥ “អថទ្ធសាសិ សម្ពុទ្ធំ, បិយទស្សិ មហាយសំ;
សព្ពលោកវិនេតារំ, សយម្ពំ អគ្គបុគ្គលំ។

១២៦ “ភគវន្តំ ជុតិមន្តំ, សាវកេហិ បុរក្ខតំ;
អាទិច្ចមិវ រោចន្តំ, រថិយំ បដិបន្នកំ។

១២៧ “អញ្ញលិ បគ្គហេត្វាន, សកំ ចិត្តំ បសាទយី;
មនសាវ និមន្តេសី, ‘អាគច្ឆតុ មហាមុនិ’។

១២៨ “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុត្តរោ;
ខីណាសវសហស្សេហិ, មម ទ្វារំ ឧបាកមិ។

១២៩ “នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;
បាសានំ អភិរូហិត្វា, សីហាសនេ និសិទតំ [និសិទ ភ្នំ (សី.)]។

១៣០ “ទន្តោ ទន្តបរិវារោ, តិណ្ណោ តារយតំ វរោ;
បាសានំ អភិរូហិត្វា, និសិទិ បរវាសនេ។

១៣១ យំ មេ អត្ថិ សកេ គេហេ, អាមិសំ បច្ចុប្បន្នតំ;
តាហំ ពុទ្ធស្ស បាទាសី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

១៣២ “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វេទជាតោ កតញ្ញលី;
ពុទ្ធសេដ្ឋំ នមស្សាមិ, អហោ ពុទ្ធស្សឡាវតា។

១៣៣ “អដ្ឋន្តំ បយិរុបាសតំ, ភុញ្ញំ ខីណាសវា ពហុ;
តុយ្ហេវេសោ អានុភាវោ, សរណំ តំ ឧបេមហំ។

១៣៤ “បិយទស្សី ច ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ភិមា គាថា អភាសថ។

១៣៥ “យោ សោ សង្ឃំ អភោជេសិ, ឧជុភ្ចតំ សមាហិតំ;
ភិថាគតញ្ញ សម្ពុទ្ធំ, សុណាថ មម ភាសតោ។

១៣៦ “សត្តវិសតិក្ខត្តំ សោ, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
សកកម្មាភិរទ្ធោ សោ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

១៣៧ “ទស អដ្ឋ ចក្ខុត្តំ [ទសញ្ញដ្ឋក្ខត្តំ (សី.), ទស ចដ្ឋក្ខត្តំ (ស្យា.)] សោ, ចក្កវត្ថិ ភវិស្សតិ;
បំថព្យា រដ្ឋំ បញ្ចសតំ, វសុធំ អារិស្សតិ។

១៣៨ “អញ្ញវនមោគ្គយ្ហ, កាននំ ព្យក្សសេវិតំ;
បធានំ បទហិត្វាន, កិលេសា ឈាបិតា មយា។

១៣៩ “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ភត្តទានស្សិទំ ផលំ។

១៤០ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមង្គលោ ថេរោ ភិមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុមង្គលត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

តស្សទ្វានំ –

សិហាសនី ឯកថម្ពី, នន្ទោ ច ចូឡបន្តកោ;
បិណ្ឌន្តរាហុលោ ចេវ, វង្គន្តោ វដ្ឋបាលកោ។

សោបាកោ មង្គលោ ចេវ, ទសេវ ទុតិយេ វគ្គេ;
សតញ្ញ អដ្ឋតីស ច, គាថា ចេត្ត បកាសិតា។

សិហាសនិយវគ្គោ ទុតិយោ។

៣. សុត្តន្តបិដក

១. សុត្តន្តបិដក

១. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , និសភោ នាម បញ្ចតោ;
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ, បណ្ណសាលា សុមាបិតា។
២. “កោសិយោ នាម នាមេន, ជជិលោ ឧត្តតាបនោ;
ឯកាកិយោ [ឯកាកិកោ (ក.)] អនុតិយោ, វសាមិ និសភេ តទា។
៣. “ផលំ មូលញ្ច បណ្ណញ្ច, ន ភុញ្ញាមិ អហំ តទា;
បរិក្កំរំ សុបាតាហំ [បរិក្កបបណ្ណបក្កានិ (សី.)], ឧបដិវាមិ តាវទេ។
៤. “នាហំ កោបេមិ អាជីវំ, ចជមាទោបិ ជីវិតំ;
អារាជេមិ សកំ ចិត្តំ, វិវដ្ឋេមិ អនេសនំ។
៥. “វាគ្គបសំហិតំ ចិត្តំ, យទា ឧប្បជ្ឈតេ មម;
សយំវ បច្ចវេក្ខាមិ, ឯកក្កោ តំ ទមេមហំ។
៦. “វជ្ជសេ វជ្ជនីយេ ច, ទុស្សនីយេ ច ទុស្សសេ;
មុយ្ហសេ មោហនីយេ ច, និក្ខមស្ស វនា តុវំ។
៧. “វិសុទ្ធានំ អយំ វាសោ, និម្មលានំ តបស្សិនំ;
មា ខោ វិសុទ្ធំ ទូសេសិ, និក្ខមស្ស វនា តុវំ។
៨. “អគារិកោ ភវិត្វាន, យទា បុត្តំ [សទាយុត្តំ (សី.), យទាយុត្តំ (ស្យា.)], លភិស្សសិ;
ឧភោបិ មា វិវាជេសិ, និក្ខមស្ស វនា តុវំ។
៩. “ឆវាលាតំ យថា កដ្ឋំ, ន ក្ខចិ កិច្ចការកំ;
នេវ តាមេ អរញ្ជេ វា, ន ហិ តំ កដ្ឋសម្មតំ។
១០. “ឆវាលាតូបមោ ភ្នំសិ, ន គិហី នាបិ សញ្ញតោ;
ឧភតោ មុត្តកោ អដ្ឋ, និក្ខមស្ស វនា តុវំ។
១១. “សិយា នុ ខោ តវ ឯតំ, កោ បជាឆាតិ តេ ឥទំ;
សទ្ធាធុរំ វហិសិ [សទ្ធាធុរំ ជហសិ (សី.), សិយំ ធុរំ វហិសិ (ស្យា.)] មេ, កោសជ្ជពហុលាយ ច។
១២. “ជិកុច្ឆិស្សន្តិ តំ វិញ្ញ, អសុចិ នាគរិកោ យថា;
អាកដ្ឋិត្វាន ឥសយោ, ចោទយិស្សន្តិ តំ សទា។
១៣. “តំ វិញ្ញ បរិទិស្សន្តិ, សមតិក្កន្តសាសនំ;
សំវាសំ អលភន្តោ ហិ, កថំ ជិវិហិសិ [ជិវិស្សសិ (សី.)] តុវំ។
១៤. “តិធាបភិក្ខុំ មាតង្គំ, កុញ្ញំ សដ្ឋិហាយនំ;
ពលី នាគោ ឧបគន្ធា, យុថា នីហរតេ គជំ។
១៥. “យុថា វិនិស្សដោ សន្តោ, សុខំ សាតំ ន វិន្ទតិ;
ទុក្ខិកោ វិមនោ ហោតិ, បដ្ឋាយន្តោ បវេជតិ។
១៦. “តថេវ ជជិលា តម្បិ, នីហវិស្សន្តិ ទុម្ពតិ;
តេហិ ភ្នំ និស្សដោ សន្តោ, សុខំ សាតំ ន លច្ឆសិ។
១៧. “ទិវា វា យទិ វា រត្តិ, សោកសល្លសមប្បិកោ;
ឧយ្ហសិ បរិទ្យាហេន, គដោ យុថាវ និស្សដោ។
១៨. “ជាត្សរំ យថា កដ្ឋំ, នេវ ឈាយតិ [ឈាយតិ (ស្យា.)] កត្ថចិ;
តថា សីលវិហិតោ ភ្នំ, ន ឈាយិស្សសិ [ឈាយិស្សសិ (ស្យា.)] កត្ថចិ។

១៩. “អគារំ វសមា នោបិ, កថំ ជីវិហិសិ តុរំ;
មគ្គិកំ បេត្តិកញ្ចាបិ, នត្ថិ តេ និហិតំ ជនំ។
២០. “សយំ កម្មំ កវិក្ខាន, គត្តេ សេទំ បមោចយំ;
ឯវំ ជីវិហិសិ គេហេ, សាធុ តេ តំ ន រុច្ចតិ។
២១. “ឯវាហំ គត្ត វាវេមិ, សំកិលេសគតំ មនំ;
នានាធម្មកថំ កត្វា, បាបា ចិត្តំ និវារយិ។
២២. “ឯវំ មេ វិហរន្តស្ស, អប្បមាទវិហារិនោ;
តិសវស្សសហស្សានិ, វិបិនេ មេ អតិក្កម្មំ។
២៣. “អប្បមាទរតំ ទិស្វា, ឧត្តមត្ថំ គវេសកំ;
បទុមុត្តរសម្ពុទ្ធោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។
២៤. “តិម្ពរូសកវណ្ណភោ, អប្បមេយ្យោ អនុបមោ;
រូបេនាសទិសោ ពុទ្ធោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។
២៥. “សុដុល្លោ សាលរាជារ, វិជ្ជវព្វយនន្តរេ;
ញ្ញាណេនាសទិសោ ពុទ្ធោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។
២៦. “សីហរាជា វសម្ពីតោ [ឆម្ពីតោ (ក.)],
គជរាជារ ទប្បិកោ [ទម្ពីតោ (ក.)]។

លាសិតោ [អភីតោ (ស្យា.)] ព្យគ្សរាជារ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។

២៧. “សិដ្ឋិនិក្ខសវណ្ណភោ, ខទិវង្គារសន្តិភោ;
មណិ យថា ជោតិរសោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។
២៨. “វិសុទ្ធកេលាសនិភោ, បុណ្ណមាយេវ ចន្ទីមា;
មជ្ឈន្តិកេវ [មជ្ឈន្តិកេវ (សព្ពត្ត)] សូរិយោ, អាកាសេ ចង្កមី តទា។
២៩. “ទិស្វា នភេ ចង្កមត្ថំ, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;
‘ទេវោ នុ ខោ អយំ សត្តោ, ឧទាហុ មនុជោ អយំ។
៣០. “ន មេ សុតោ វា ទិដ្ឋោ វា, មហិយា ឯទិសោ នរោ;
អបិ មន្តបទំ អត្ថិ, អយំ សត្តា ភវិស្សតិ។
៣១. “ឯវាហំ ចិន្តយិក្ខាន, សកំ ចិត្តំ បសាទយិ;
នានាបុប្ផញ្ច គន្ធាញ្ច, សន្និបាតេសហំ [សន្និបាតេត្វាហំ (សី.)] តទា។
៣២. “បុប្ផាសនំ បញ្ញបេត្វា, សាធុចិត្តំ មនោរមំ;
នរសារថិនំ អត្ថំ, ឥទំ វចនមព្រវិ។
៣៣. “ឥទំ មេ អាសនំ វិវ, បញ្ញត្តំ តវនុច្ឆរំ;
ហាសយន្តោ មមំ ចិត្តំ, និសីទ កុសុមាសនេ។
៣៤. “និសីទិ គត្ត ភគវា, អសម្ពីតោវ [អឆម្ពីតោវ (ក.)] កេសវិ;
សត្តរត្តិន្ទិរំ ពុទ្ធោ, បវរេ កុសុមាសនេ។
៣៥. “នមស្សមា នោ អដ្ឋាសិ, សត្តរត្តិន្ទិរំ អហំ;
វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា, សត្តា លោកេ អនុត្តរោ;
មម កម្មំ បកិក្កេន្តោ, ឥទំ វចនមព្រវិ។
៣៦. “ភាវេហិ ពុទ្ធានុស្សតី, ភាវនានមនុត្តរំ;
តមំ សតី ភាវយិត្វា, បូរយិស្សសិ មានសំ។

៣៧. “តិសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សសិ;
អសីតិក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សសិ;
សហស្សក្ខត្តំ ចក្កវត្ថី, រាជា រដ្ឋេ ភវិស្សសិ។

៣៨. “បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
អនុភោស្សសិ តំ សព្ពំ, ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ។

៣៩. “ភវាភវេ សំសរន្តោ, មហាកោគំ លភិស្សសិ;
ភោគេ ភេ ឧនតា នត្ថិ, ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ។

៤០. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៤១. “អសីតិកោដិ ឆខ្នេត្វា, ទាសេ កម្មករេ ពហូ;
គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សសិ។

៤២. “អារាធយិក្ខា សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុគ្គវំ;
សុភូតិ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្តុ សាវកោ។

៤៣. “ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ទត្ថិណេយ្យគុណម្ហិ តំ;
តថាណវិហារេ ច, ទ្វីសុ អគ្គេ បបេស្សតិ។

៤៤. “កទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ, ជលធុត្ថមនាមកោ;
នភំ អព្ពត្តមី វិរោ, ហំសរាជារ អម្ពរេ។

៤៥. “សាសិតោ លោកនាថេន, នមស្សិត្វា តថាគតំ;
សទា ភាវេមិ មុទិតោ, ពុទ្ធានុស្សតិមុត្តមំ។

៤៦. “ភេន កម្មេន សុកភេន, ចេតនាបណិជ្ជិហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតីសំ អគច្ឆហំ។

៤៧. “អសីតិក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវរដ្ឋមការយិ;
សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្ថី អហោសហំ។

៤៨. “បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
អនុភោមិ សុសម្បត្តិ, ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ។

៤៩. “ភវាភវេ សំសរន្តោ, មហាកោគំ លភាមហំ;
ភោគេ មេ ឧនតា នត្ថិ, ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ។

៥០. “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ។

៥១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុភូតិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សុភូតិភ្លេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. ឧបវានភ្លេរអបទានំ

៥២. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពធម្មាន បារគូ;
ជលិត្វា អគ្គិក្ខន្ធាវ, សម្ពុទ្ធោ បរិនិព្ពតោ។

៥៣. “មហាជនា សមាគម្ម, បូជយិត្វា តថាគតំ;
ចិតំ កត្វាន សុកតំ, សរីរំ អភិរោបយំ។

៥៤. “សរីរិកិច្ចំ កត្វាន, ធាតុំ គត្ថ សមាធយុំ;
សទេវមានុសា សព្ពេ, ពុទ្ធចូបំ អកំសុ តេ។
៥៥. “បបមា កញ្ចនមយា, ទុតិយាសិ មណីមយា;
តតិយា រូបិយមយា, ចតុត្ថី ផលិកាមយា។
៥៦. “តថា [គត្ថ (ស្យា. ក.)] បញ្ចមិយា ភូមិ [នេមិ (សី.)], លោហិតង្គមយា អហុ;
ឆដ្ឋា មសាវគល្លស្ស, សព្ពរតនមយូបវិ។
៥៧. “ជង្សា មណីមយា អាសិ, វេទិកា រតនមយា;
សព្ពសោណ្ឌមយោ ថូបោ, ឧទ្ធុំ យោជនមុត្តតោ។
៥៨. “ទេវា គត្ថ សមាគន្ធា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;
មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ។
៥៩. “ធាតុ អាវេណិកា នត្ថិ, សរីរំ ឯកបិណ្ឌិកំ;
តមម្ហិ ពុទ្ធចូបម្ហិ, កស្សាម កញ្ចកំ មយំ។
៦០. “ទេវា សត្តហិ រត្នេហិ [សត្តរតនេហិ (សី.)], អញ្ញំ វឌ្ឍេសុ យោជនំ;
ថូបោ ទ្វិយោជនុញ្ញោ, តិមិរំ ព្យុបហន្តិ សោ។
៦១. “នាគា គត្ថ សមាគន្ធា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;
មនុស្សា ចេវ ទេវា ច, ពុទ្ធចូបំ អកំសុ តេ។
៦២. “មា នោ បមគ្គា អស្សម្ហ [អស្សម្ហា (សី. ស្យា.), អាសិម្ហា (?)], អប្បមគ្គា សទេវកា;
មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ។
៦៣. “គន្ធនីលំ មហានីលំ, អថោ ជោតិរសំ មណី;
ឯកតោ សន្និបាតេត្វា, ពុទ្ធចូបំ អធានយុំ។
៦៤. “សព្ពំ មណីមយំ អាសិ, តាវតា ពុទ្ធចេតិយំ;
តិយោជនសមុត្តិទ្ធុំ [តីណិ យោជនមុត្តិទ្ធុំ (សី. ក.)], អាលោកករណំ តទា។
៦៥. “គុរុឡា ច សមាគន្ធា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;
មនុស្សា ទេវា នាគា ច, ពុទ្ធចូបំ អកំសុ តេ។
៦៦. “មា នោ បមគ្គា អស្សម្ហ, អប្បមគ្គា សទេវកា;
មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ។
៦៧. “សព្ពំ មណីមយំ ថូបំ, អកុរុំ តេ ច កញ្ចកំ [សព្ពមណីមយំ ថូបេ, អកុត្តរកញ្ចកំ (សី.)];
យោជនំ តេបិ វឌ្ឍេសុ, អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ។
៦៨. “ចតុយោជនមុត្តិទ្វោ, ពុទ្ធចូបោ វិរោចតិ;
ឱភាសេតិ ទិសា សព្ពា, សតវសីវ ឧត្តតោ។
៦៩. “កុម្មណ្ណា ច សមាគន្ធា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;
មនុស្សា ចេវ ទេវា ច, នាគា ច គុរុឡា តថា។
បច្ចេកំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, អកំសុ ថូបមុត្តម។
៧០. “មា នោ បមគ្គា អស្សម្ហ, អប្បមគ្គា សទេវកា;
មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ;
រតនេហិ ឆាទេស្សាម, អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ។
៧១. “យោជនំ តេបិ វឌ្ឍេសុ, អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ;
បញ្ចយោជនមុត្តិទ្វោ, ថូបោ ឱភាសតេ តទា។
៧២. “យក្ខា គត្ថ សមាគន្ធា, ឯកតោ មន្តយុំ តទា;

មនុស្ស ទេវា នាគា ច, គុរុឡា កុម្មុយកា។

៧៣. “បច្ចេកំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, អកំសុ ថូបមុត្តម៌;
‘មា នោ បមត្តា អស្សម្ហ, អប្បមត្តា សទេវកា។

៧៤. “មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ;
ផលិកាហិ នាទេស្សាម, អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ។

៧៥. “យោជនំ តេបិ វខ្ពេសុំ, អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ;
ឆ យោជនានិ ឧព្ពិទ្ធោ, ថូបោ ឱភាសតេ តទា។

៧៦. “គន្ធព្ហា ច សមាគន្ធា, ឯកតោ មន្តយំ តទា;
‘មនុស្សា ទេវតា នាគា, គុរុឡា កុម្មុយកា។

៧៧. “សព្ពេកំសុ ពុទ្ធថូបំ, មយមេត្ត អការកា;
‘មយម្បិ ថូបំ កស្សាម, លោកនាថស្ស តាទិនោ។

៧៨. “វេទិយោ សត្ត កត្វាន, ឆត្តមារោបយិសុ តេ;
សព្ពសោណ្ឌមយំ ថូបំ, គន្ធព្ហា ការយំ តទា។

៧៩. “សត្តយោជនមុព្ពិទ្ធោ, ថូបោ ឱភាសតេ តទា;
វត្ថិនិវា ន ញាយន្តិ, អាលោកោ ហោតិ [អាលោកា ហោន្តិ (ស្ស. ក.)] សព្ពទា។

៨០. “អភិភោន្តិ ន តស្សាភា, ចន្ទស្សា សតារកា;
សមន្តា យោជនសតេ, បទីបោបិ ន បដ្ឋលិ។

៨១. “តេន កាលេន យេ កេចិ, ថូបំ បូជេន្តិ មានុសា;
ន តេ ថូបមារុហន្តិ, អម្ពេ ឧក្ខិបន្តិ តេ។

៨២. “ទេវេហិ បិបិតោ យក្ខោ, អភិសម្មតនាមកោ;
ឆជំ វា បុប្ផទាមំ វា, អភិរោបេតិ ឧត្តរិ។

៨៣. “ន តេ បស្សន្តិ តំ យក្ខំ, ទាមំ បស្សន្តិ គច្ឆតោ;
ឯវំ បស្សិត្វា គច្ឆន្តា, សព្ពេ គច្ឆន្តិ សុត្តតិ។

៨៤. “វិរុទ្ធា [វិសទ្ធា (សី.)] យេ បាវចនេ, បសន្នា យេ ច សាសនេ;
បាធិហេវំ ទដ្ឋកាមា, ថូបំ បូជេន្តិ មានុសា។

៨៥. “នគរេ ហំសវតិយា, អហោសិ ភតកោ [វរកោ (ស្ស. ក.)] តទា;
អាមោទិតំ ជនំ ទិស្វា, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា។

៨៦. “ឧឡារោ ភកវា ហេសោ, យស្ស ធាតុឆរេទិសំ;
តមា ច ជនតា តុដ្ឋា, ការំ កុព្ពំ ន តប្បវេ [កុព្ពន្ធស្សកំ (សី.)]។

៨៧. “អហម្បិ ការំ កស្សាមិ, លោកនាថស្ស តាទិនោ;
តស្ស ឆម្ពេសុ ទាយាទោ, ភវិស្សាមិ អនាគតេ។

៨៨. “សុធាតំ វជកេនាហំ, ឧត្តរេយ្យបដំ មម;
វេឡុក្កេ អាឈកេត្វាន, ឆជំ ឧក្ខិបិមម្ពរេ។

៨៩. “អភិសម្មតកោ គយ្ហ, អម្ពេហាសិ មេ ឆជំ;
វាតេវិតំ ឆជំ ទិស្វា, ភិយ្យោ ហាសំ ជនេសហំ។

៩០. “តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សមណំ ឧបសង្កមិ;
តំ ភិក្ខុំ អភិវាទេត្វា, វិបាកំ បុច្ឆហំ ឆជេ។

៩១. “សោ មេ កថេសិ អានន្ទ, បីតិសញ្ញននំ មម;
‘តស្ស ឆជស្ស វិបាកំ, អនុភោស្សសិ សព្ពទា។

៩២. “ហត្ថី អស្សា រថា បត្តិ, សេនា ច ចក្កវគ្គិនី;
បរិវាសេស្សន្តិ កំ និច្ចំ, ធនទានស្សិនំ ផលំ។
៩៣. “សន្និគ្គវិយសហស្សានិ, ភេរិយោ សមលង្កតា;
បរិវាសេស្សន្តិ កំ និច្ចំ, ធនទានស្សិនំ ផលំ។
៩៤. “ឆឡាសិគិសហស្សានិ, នារិយោ សមលង្កតា;
វិចិត្តវត្ថាភរណា, អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា។
៩៥. “អឡារបម្ភា ហសុលា, សុសញ្ញា គនុមជ្ឈិមា;
បរិវាសេស្សន្តិ កំ និច្ចំ, ធនទានស្សិនំ ផលំ។
៩៦. “តិសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សសិ;
អសីកិក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវរជ្ជំ ភវិស្សសិ។
៩៧. “សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវគ្គី ភវិស្សសិ;
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។
៩៨. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
៩៩. “ទេវលោកា ចវិគ្គាន, សុក្កមូលេន ចោទិគោ;
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សសិ។
១០០. “អសីកិកោដិ ឆខ្នេត្វា, ទាសេ កម្មករេ ពហូ;
គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សសិ។
១០១. “អាវាធយិគ្គា សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុគ្គវំ;
ឧបវានោតិ នាមេន, ហេស្សសិ សត្ត សាវកោ’។
១០២. “សតសហស្សេ កតំ កម្មំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ភធ;
សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយី មម។
១០៣. “ចក្កវគ្គិស្ស សន្តស្ស, ចកុទីបិស្សរស្ស មេ;
តិយោជនានី សមន្តា, ឧស្សីសន្តិ ធម្មា សទា។
១០៤. “សតសហស្សតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ធនទានស្សិនំ ផលំ។
១០៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆឡាភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧបវានោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ឧបវានត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. តិសរណគមនិយត្ថេរអបទានំ

១០៦. “នគរេ ចន្ទរតិយា [ពន្ធមតិយា (អដ្ឋ.)], មាតុឧបដ្ឋាកោ [មាតុបដ្ឋាយកោ (សិ.), មាតុបដ្ឋានកោ (ស្យា.)] អហំ;
អន្ទា មាតា បិតា មយ្ហំ, តេ បោសេមិ អហំ តទា។
១០៧. “រហោគតោ និសិទិគ្វា, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;
បោសេន្តោ មាតាបិតារោ, បព្ពជ្ជំ ន លភាមហំ។
១០៨. “មហន្ទការបិហិតា [តមន្ទការបិហិតា (ស្យា.)], តិវិជគ្គិហិ ឧយ្ហរេ;
ឯតាទិសេ ភវេ [ភយេ (សិ.)] ជាតេ, នត្ថិ កោចិ វិនាយកោ។

១០៩ “ពុទ្ធា លោកេ សមុប្បន្នោ, ទិប្បតិ **[ទិព្ពតិ (ក.)]** **[ជិនសាសនំ (សី.)]** ទានិ សាសនំ;
សក្កា ឧទ្ធវិកំ អត្តា, បុញ្ញកាមេន ជន្តនា។

១១០ “ឧគ្គយ្ហ គីណិ សរណេ, បរិបុណ្ណានិ គោបយី;
តេន កម្មេន សុកតេន, បដិមោក្ខាមិ ទុគ្គតី។

១១១ “និសភោ នាម សមណោ, ពុទ្ធស្ស អគ្គសាវកោ;
តំមហំ ឧបគន្ធាន, សរណគមនំ គហី។

១១២ “វិស្សសតសហស្សានិ, អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ;
តាវតា សរណគមនំ, បរិបុណ្ណំ អគោបយី។

១១៣ “ចរិមេ វត្តមានម្ហិ, សរណំ តំ អនុស្សវិ;
តេន កម្មេន សុកតេន, តាវតីសំ អគច្ឆហំ។

១១៤ “ទេវលោកគតោ សន្តោ, បុញ្ញកម្មសមាហិតោ;
យំ ទេសំ **[យំ យំ ទេសំ (ស្យា.)]** ឧបបជ្ជាមិ **[ឧបគច្ឆាមិ (សី.)]**, អដ្ឋ ហេតុ លភាមហំ។

១១៥ “ទិសាសុ បូជិតោ ហោមិ, តិក្ខុបញ្ញោ ភវាមហំ;
សំព្តេ ទេវានុវត្តន្តិ, អមិតភោគំ លភាមហំ។

១១៦ “សុវណ្ណវណ្ណោ សព្ពត្ថ, បដិកន្តោ ភវាមហំ;
មីត្តានំ អចលោ ហោមិ, យសោ អព្ពត្តតោ មមំ។

១១៧ “អសីតិក្ខត្ត ទេវិន្នោ, ទេវរជ្ជមការយី;
ទិព្ពសុខំ អនុភវី, អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ។

១១៨ “បញ្ចសត្តតិក្ខត្តញ្ច , ចក្កវត្តិ អហោសហំ;
បំទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

១១៩ “បច្ឆិមេ ភវេ សម្បត្តេ, បុញ្ញកម្មសមាហិតោ;
បុរេ សាវត្ថិយំ ជាតោ, មហាសាលេ សុអន្នុកោ។

១២០ “នគរា និក្ខមិត្តាន, ទារកេហិ បុរក្ខតោ;
ហសខិឌ្ឋសមដ្ឋីហំ **[សាហំ ខិឌ្ឋសមដ្ឋី (ស្យា.)]**, សង្ឃារាមំ ឧបាគមិ។

១២១ “គត្តទ្ធសាសិ **[គត្តទ្ធសាហំ (ក.)]** សមណំ, វិប្បមុត្តំ និរូបជី;
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ, សរណញ្ច អទាសិ មេ។

១២២ “សោហំ សុត្វាន សរណំ, សរណំ មេ អនុស្សវិ;
ឯកាសនេ និសិទិត្វា, អរហត្តមបាបុណី។

១២៣ “ជាតិយា សត្តមេ វស្សេ, អរហត្តមបាបុណី;
ឧបសម្បទយិ ពុទ្ធា, គុណមញ្ញាយ ចក្កមា។

១២៤ “អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, សរណានិ អគច្ឆហំ;
តំតោ មេ សុកតំ កម្មំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ។

១២៥ “សុគោបិតំ មេ សរណំ, មានសំ សុប្បណីហិតំ;
អនុភោត្វា យសំ សព្ពំ, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

១២៦ “យេសំ សោតាវធានត្ថិ, សុណោថ មម ភាសតោ;
អហំ **[អត្ថំ (ស្យា.)]** វោ កថយិស្សាមិ, សាមំ ទិដ្ឋំ បទំ មម។

១២៧ “ពុទ្ធា លោកេ សមុប្បន្នោ, វត្តតេ ជិនសាសនំ;
អមតា វាទិតា ភេរិ, សោកសល្លវិនោទនា។

១២៨ “យថាសកេន ថាមេន, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ;

អធិការ ករុណា, បស្សយិស្សថ និព្វតិ។

១២៩ “បក្កយ្ហ តីណិ សរណេ, បញ្ចសីលានិ គោបិយ;
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថ។

១៣០ “សម្មា ធម្មំ ភាវេត្វាន **[មហេបមំ ករិត្វាន (សី. ស្យា.)]**, សីលានិ បរិគោបិយ;
អចិន្តំ អរហត្តំ វេ, សព្ពេហិ បាបុណិស្សថ។

១៣១ “តេវិជ្ជោ ឥន្ទ្របត្តោម្ហិ, ចេតោបរិយកោវិនោ;
សាវកោ តេ មហាវិរ, សរណេ **[ចរណេ (សី. ស្យា.)]** វន្តតិ សត្តនោ។

១៣២ “អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, សរណំ ពុទ្ធស្ស គច្ចហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សរណំ គមនេ ផលំ។

១៣៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទ្យភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា តិសរណគមនិយោ ថេវោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិសរណគមនិយត្ថេរស្សបទានំ គតិយំ។

៤. បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរអបទានំ

១៣៤ “នគរេ ចន្ទរតិយា, ភគកោ អាសហំ តទា;
បរិកម្មាយនេ យុត្តោ, បព្ពដ្ឋំ ន លភាមហំ។

១៣៥ “មហន្ទការបិហិតា , តិវិជគីហិ ឧយ្ហនេ;
កេន នុ ខោ ឧបាយេន, វិស័យុត្តោ ភវេ អហំ។

១៣៦ “ទេយ្យធម្មោ ច មេ នត្ថិ, វរកោ ភគកោ អហំ;
យំនូនាហំ បញ្ចសីលំ, រក្ខេយ្យំ បរិបូរយំ។

១៣៧ “អនោមទស្សិស្ស មុនិនោ, និសកោ នាម សាវកោ;
តមហំ ឧបសង្កម្ម, បញ្ចសិក្ខាបទគ្គហិ។

១៣៨ “វស្សសតសហស្សានិ, អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ;
តាវតា បញ្ចសីលានិ, បរិបុណ្ណានិ គោបយិ។

១៣៩ “មច្ចកាលេ ច សម្បត្តេ, ទេវា អស្សាសយន្តិ មំ;
វេថោ សហស្សយុត្តោ តេ, មាវិសាយំ **[មាវិសស្ស (ក.)]** ឧបដ្ឋិតោ។

១៤០ “វត្តនេ ចរិមេ ចិត្តេ, មម សីលំ អនុស្សវិ;
តេន កម្មេន សុកតេន, តាវតីសំ អគច្ចហំ។

១៤១ “តិសក្ខត្តញ្ច ទេវិន្ទោ, ទេវជ្ឈមការយិ;
ទិព្វសុខំ **[ទិព្វំ សុខំ (សី.)]** អនុភវិ, អច្ចរាហិ បុរក្ខតោ។

១៤២ “បញ្ចសក្កតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថី អហោសហំ;
បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

១៤៣ “ទេវលោកា ចរិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
បុរេ វេសាលិយំ ជាតោ, មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ។

១៤៤ “វស្សបនាយិកេ កាលេ, ទិប្បនេ **[ទិព្វន្តិ (ក.)]** ជិនសាសនេ;
មាតា ច មេ បិតា ចេវ, បញ្ចសិក្ខាបទគ្គហំ។

១៤៥ “សហ សុត្វានហំ សីលំ, មម សីលំ អនុស្សវិ;

ឯកាសនេ នីសិទ្ធិត្វា, អរហត្តមបាបុណី។

១៤៦ “ជាតិយា បញ្ចវស្សេន, អរហត្តមបាបុណី;
ឧបសម្មាទយី ពុទ្ធា, គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា។

១៤៧ “បរិបុណ្ណានី គោបេត្វា, បញ្ចសិក្ខាបទានហំ;
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, វិនិបាតំ ន គច្ចហំ។

១៤៨ “ស្វាហំ យសមនុភវី, តេសំ សីលាន វាហសា;
កប្បកោដិម្បិ កិត្តេន្តោ, កិត្តយេ ឯកទេសកំ។

១៤៩ “បញ្ចសីលានី គោបេត្វា, តយោ ហេតុ លភាមហំ;
ទីយាយុកោ មហាកោតោ, តិក្ខុបញ្ញោ ភវាមហំ។

១៥០ “សំកិត្តេន្តោ ច **[បកិត្តេន្តោវ (សី.), បកិត្តេន្តេ ច (ស្យា.)]** សព្ពេសំ, អភិមគ្គញ បោវិសំ;
ភវាភវេ សំសវិត្វា, ឯតេ ហានេ លភាមហំ។

១៥១ “អបរិមេយ្យសីលេសុ, វត្តន្តា ជិនសាវកា;
ភវេសុ យទិ រជ្ជេយ្យំ, វិបាកោ កីទិសោ ភវេ។

១៥២ “សុចិណ្ឌំ មេ បញ្ចសីលំ, ភគកេន គបស្សិនា **[វិបស្សិនា (សី.)]**;
តេន សីលេនហំ អជ្ឈ, មោចយី សព្ពពន្ធនា។

១៥៣ “អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, បញ្ចសីលានី គោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បញ្ចសីលានិនំ ផលំ។

១៥៤ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចសីលសមាទានិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. អន្តសំសាវកត្ថេរអបទានំ

១៥៥ “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធនំ, គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ;
កញ្ញនគ្សិយសំកាសំ, ពាក្ខីសវរលក្ខណំ។

១៥៦ “សិន្ធុត្ថំ លោកបង្កោតំ, អប្បមេយ្យំ អនោបមំ;
អលត្ថំ បរមំ បីតី, ទិស្វា ទន្តំ ជុតិន្ធរំ។

១៥៧ “សម្ពុទ្ធនំ អភិនាមេត្វា, ភោជយី តំ មហាមុនី;
មហាការុណិកោ លោកេ **[នាថោ (សី.)]**, អនុមោទិ មមំ ឥទា។

១៥៨ “តស្មី មហាការុណិកេ, បរមស្សាសការកេ;
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ។

១៥៩ “ចតុន្ទវុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី ឥទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ភិក្ខាទានស្សិនំ ផលំ។

១៦០ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អន្តសំសាវកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អន្តសំសាវកត្ថេរស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ជួបទាយកត្តោអបទាន់

- ១៦១ “សិទ្ធត្ថស្ស ភកវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
កុដិជ្ជបំ មយា ទិន្នំ, វិប្បសន្តេន ចេតសា។
- ១៦២ “យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
សព្ពេសម្បិ បិយោ ហោមិ, ជួបទានស្សិនំ ផលំ។
- ១៦៣ “ចតុន្តវុតិកោ កប្បេ, យំ ជួបមទទី តទា [យំ ជួបនមទាសហំ (ក.)];
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ជួបទានស្សិនំ ផលំ។
- ១៦៤ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ជួបទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ជួបទាយកត្តោស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. បុណិនបូជកត្តោអបទាន់

- ១៦៥ “វិបស្សិស្ស ភកវតោ, ពោធិយា បាទបុគ្គមេ;
បុរាណបុណិនំ ហិត្វា [ឆខ្មេត្វា (សី. ស្យា.)], សុទ្ធបុណិនមាភិវិ។
- ១៦៦ “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុណិនមទាសហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បុណិនទានស្សិនំ ផលំ។
- ១៦៧ “តីសតិមេ [តិបញ្ញាសេ (សី. ស្យា.)] ឥតោ កប្បេ, រាជា អាសិ ជនាធិភូ;
មហាបុណិននាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
- ១៦៨ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បុណិនបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បុណិនបូជកត្តោស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ឧត្តិយត្តោអបទាន់

- ១៦៩ “ចន្ទភាគានទីតីវេ, សុសុមារោ អហំ តទា;
សកោចរបៀសុតោហំ [សភោជនបសុតាហំ (ស្យា. ក.)], នទីតិត្ថំ អគច្ចហំ។
- ១៧០ “សិទ្ធត្ថោ តម្ហិ សមយេ, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
នទី តវិតុកាមោ សោ, នទីតិត្ថំ ឧបាកមិ។
- ១៧១ “ឧបាកតេ ច [ឧបាកតម្ហិ (ស្យា. ក.)] សម្ពុទ្ធេ, អហម្បិ តត្ថបាកមិ;
ឧបកន្ទាន សម្ពុទ្ធំ, ឥមំ វាចំ ឧទីរយី។
- ១៧២ “អភិរូហ មហាវិរ, តារេស្សាមិ អហំ តុវំ;
បេត្តិកំ វិសយំ មយ្ហំ, អនុកម្ម មហាមុនិ។
- ១៧៣ “មម ឧគ្គជ្ជនំ សុត្វា, អភិរូហិ មហាមុនិ;
ហំដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, តារេសី លោកនាយកំ។
- ១៧៤ “នទិយា បារិមេ តីវេ, សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ;
អស្សាសេសិ មមំ តត្ថ, អមតំ បាបុណិស្សសិ។

១៧៥ ភម្មា កាយា ចរិត្វាន, ទេវលោកំ អាកច្ចហំ;
ទិព្វសុខំ អនុភវី, អច្ចរាហិ បុរក្ខតោ។

១៧៦ “សត្តក្ខត្តញ ទេវិន្ទោ, ទេវជ្ឈមកាសហំ;
គីណិក្ខត្តំ ចក្កវត្ថី, មហិយា ឥស្សរោ អហំ។

១៧៧ “វិវេកមនុយុត្តោហំ , និបកោ ច សុសំវុតោ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

១៧៨ “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, តាវេសិ យំ នរាសកំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, គរណាយ ឥទំ ផលំ។

១៧៩ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧត្តិយោ **[ឧត្តិរិយោ (សី.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧត្តិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ឯកញ្ញលិកត្ថេរអបទានំ

១៨០ “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ;
វិបស្សី សត្តវាហត្ថំ, នវរំ វិនាយកំ។

១៨១ “អនន្តទមនំ តាទី, មហាវាទី មហាមតិ;
ទិស្វា បសន្នោ សុមនោ, ឯកញ្ញលិមកាសហំ។

១៨២ “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យមញ្ញលិ កវិ **[យំ អញ្ញលិមកវិ (ស្យា.), អញ្ញលិមកវិ (ក.)]** តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, អញ្ញលិស្ស ឥទំ ផលំ។

១៨៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកញ្ញលិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកញ្ញលិកត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. ខោមទាយកត្ថេរអបទានំ

១៨៤ “នគរេ ពន្ធមតិយា, អហោសិ វាណិជោ តទា;
តេនេវ ទារំ បោសេមិ, រោបេមិ ពិជសម្បទំ។

១៨៥ “រថិយំ បដិបន្នស្ស, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ;
ឯកំ ខោមំ មយា ទិន្នំ, កុសលត្ថាយ សត្តនោ។

១៨៦ “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ ខោមមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ខោមទានស្សិទំ ផលំ។

១៨៧ “សត្តរសេ **[សត្តរិសេ (សី. ស្យា.)]** តតោ កប្បេ, ឯកោ សិន្ទរសន្ធនោ;
សត្តរគនសម្បន្នោ, ចតុទីបម្ពិ ឥស្សរោ។

១៨៨ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ខោមទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ខោមទាយកត្តោស្សបទានំ ទសមំ។

កស្សទ្វានំ –

សុសុតិ ឧបវានោ ច, សរណោ សីលគាហកោ;
អន្តសំសារកោ ខោមទាយី ច, ទសេវ គតិយេ គណេ;

អញ្ញលី ខោមទាយី ច, ទសេវ គតិយេ គណេ;
បញ្ញាលីសីតិសតំ វុត្តា, គាថាយោ សព្ពបិណ្ឌិតា។

សុភូតិវគ្គោ គតិយោ។

ចតុត្ថភាណវំ។

៤. កុណ្ឌធានវគ្គោ

១. កុណ្ឌធានត្ថេរអបទានំ

១. “សត្តាហំ បដិសល្លិនំ, សយម្ហំ អគ្គបុគ្គលំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបដ្ឋហិ។
២. “វុដ្ឋិតំ កាលមញ្ញាយ, បទុមុត្តរំ មហាមុនី;
មហន្តិ កទលីកណ្ឌិ, គហេត្វា ឧបគច្ចហំ។
៣. “បដិគ្គហេត្វា [បដិគ្គហេសិ (ស្យា. ក.)] ភគវា, សព្ពញ្ញ [តំ ផលំ (សី.)] លោកនាយកោ;
មម ចិត្តំ បសាទេន្តោ, បរិកុញ្ញិ មហាមុនី។
៤. “បរិកុញ្ញិត្វា សម្ពុទ្ធោ, សត្តវហោ អនុគ្គរោ;
សកាសនេ និសិទ្ធិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។
៥. “យេ ច សន្តិ សមិគារោ [យេ វសន្តិ សមេគារោ (សី.)], យក្ខា ឥមម្ហិ បព្ពតេ;
អរញ្ញេ ភូតភព្យានិ [ភូតគណា សព្ព (ស្យា.)], សុណន្ត វចនំ មម។
៦. “យោ សោ ពុទ្ធិ ឧបដ្ឋាសិ, មិគរាជំ កេសវិ [មិគរាជារ កេសវិ (សី.)];
តមហំ កិត្តយិស្សមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
៧. “ឯកានុសញ្ញក្ខត្តំ, សោ [សោយមេកានុសញ្ញក្ខត្តំ (សី.)] ទេវរាជា ភវិស្សតិ;
ចតុតិសតិក្ខត្តញ្ញ, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។
៨. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
៩. “អក្កោសិត្វាន សមណេ, សីលវន្តេ អនាសវេ;
បាបកម្មវិបាកេន, នាមធម្មំ លភិស្សតិ [ភវិស្សតិ (ក.)]។
១០. “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
កុណ្ឌធានោតិ នាមេន, សាវកោ សោ ភវិស្សតិ។
១១. “បរិវេកមនុយុត្តោ, ឈាយិ ឈានរតោ អហំ;
តោសយិត្វាន សត្តារំ, វិហារមិ អនាសវោ។
១២. “សាវកេហិ [សាវកត្ថេហិ (សី.)] បរិវតោ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, សលាកំ គាហយិ ជិនោ។
១៣. “ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា, វន្តិត្វា លោកនាយកំ;
វនតំ វស្ស បុរតោ, បបមំ អគ្គហេសហំ។
១៤. “ភេន កម្មេន ភគវា, ទសសហស្សិកម្មកោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, អគ្គដ្ឋានេ បបេសិ មំ។
១៥. “វិរិយំ មេ ធុរធារយ្ហំ, យោគក្ខេមាធិវាហនំ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

តត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កុណ្ឌធានោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុណ្ឌធានត្ថេរស្សាបទានំ បបមំ។

២. សាគតត្ថេរអបទាន់

១៧. “សោភិតោ នាម នាមេន, អហោសី ព្រាហ្មណេ តទា;
បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ, អាវាមំ អគមាសហំ។
១៨. “ភគវា តម្កិ សមយេ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ;
អាវាមទ្វារា និក្ខម្ម, អដ្ឋាសិ បុរិសុត្តមោ។
១៩. “តមទ្ធសាសី សម្ពុទ្ធំ, ទន្តំ ទន្តបុរក្ខតំ;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សន្តវីលោកនាយកំ។
២០. “យេ កេចិ បាទបា សព្ពេ, មហិយា តេ វិហារេ;
ពុទ្ធិមន្តោ តថា សត្តា, រុហន្តិ ជិនសាសនេ។
២១. “សត្តវាហោសិ សប្បញ្ញោ, មហោសិ ពហុកេ ជនេ;
វិបថា ឧទ្ធវិគ្គាន, បថំ អាចិត្តសេ គុវំ។
២២. “ទន្តោ ទន្តបរិកិណ្ណោ [បុរក្ខតោ (ស្យា.)], ឈាយី ឈានរតេហិ ច;
អាតាបិ បហិតត្តេហិ, ឧបសន្តេហិ តាទិភិ។
២៣. “អលង្កតោ បរិសាហិ, បុញ្ញញ្ញោណេហិ សោភតិ;
បភា និទ្វារតេ តុយ្ហំ, សុវិយោទយនេ យថា។
២៤. “បសន្នចិត្តំ ទិស្វាន, មហោសី បទុមុត្តរោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិតោ សត្តា, ឥមា គាថា អភាសថ។
២៥. “យោ សោ ហាសំ ជនេត្វាន, មមំ ភិក្ខេសិ ព្រាហ្មណេ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។
២៦. “តុសិតា ហិ ចវិគ្គាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
តោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។
២៧. “តេន កម្មេន សុកតេន, អរហត្តំ [តុដ្ឋហដ្ឋំ (ស្យា. ក.)] លភិស្សតិ;
សាគតោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្តំ សាវកោ។
២៨. “បព្ពជិត្វាន កាយេន, បាបកម្មំ វិវដ្ឋយី;
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា, អាជីវំ បរិសោធយី។
២៩. “ឯវំ វិហរមា នោហំ, តេជោធាតូសុ កោវិទោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។
៣០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទ្ធំ អាយស្មា សាគតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សាគតត្ថេរស្សាបទាន់ ទុតិយំ។

៣. មហាកថានត្ថេរអបទាន់

៣១. “បទុមុត្តរនាថស្ស, បទុមំ នាម ចេតិយំ;
សិលាសនំ [សិហាសនំ (ក.)] ការយិត្វា, សុវណ្ណេនាភិលេបយី។
៣២. “រតនាមយឆត្តញ, បក្កយ្ហ វាឡពិជនី [វាឡពិជនី (សិ. ស្យា.)];
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, លោកពន្ធស្ស តាទិនោ។
៣៣. “យាវតា ទេវតា ភុម្មា [ភូមា (ក.)], សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា;
រតនាមយឆត្តានំ, វិបាកំ កថយិស្សតិ។

៣៤. “តញ្ច សព្វំ សុណិស្សាម, កថយន្តស្ស សត្តនោ;
ភិយ្យោ ហាសំ ជនេយ្យាម, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
៣៥. “ហេមាសនេ និសិទិក្ខា, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្វន្តោ **[បរិព្វន្តោ (សី.)]**, ឥមា គាថា អភាសថ។
៣៦. “យេនិទំ អាសនំ ទិន្នំ, សោវណ្ណំ រតនាមយំ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
៣៧. “តិសកប្បានិ ទេវិន្ទោ, ទេវវជ្ជំ ភវិស្សតិ;
សមន្តា យោជនសតំ, អាកាយាភិភវិស្សតិ។
៣៨. “មនុស្សលោកមាគន្ធា, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ;
បភស្សរោគិ នាមេន, ឧគ្គតេជោ ភវិស្សតិ។
៣៩. “ទិវា វា យទិ វា រត្ថី, សករំសិវំ ឧគ្គតោ;
សមន្តា អដ្ឋរតនំ, ឧដ្ឋោតិស្សតិ ឧត្ថិយោ។
៤០. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
៤១. “តុសិតា ហិ ចវិគ្គាន, សុក្កមូលេន ចោទិកោ;
កច្ចានោ នាម នាមេន, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សតិ។
៤២. “សោ បច្ឆា បព្ពជិត្វាន, អរហា ហេស្សតិនាសវោ;
គោតមោ លោកបដ្ឋោតោ, អគ្គដ្ឋានេ បបេស្សតិ។
៤៣. “សំខិត្តបុច្ឆិតំ **[សំខិត្តំ បុច្ឆិតំ (ស្យា. ក.)]** បញ្ចំ, វិគ្គាវេន កថេស្សតិ;
កថយន្តោ ច តំ បញ្ចំ, អដ្ឋាសយំ **[អដ្ឋាសំ (សី.), អព្ពាសំ (ក.)]** បូរយិស្សតិ។
៤៤. “អន្នេ កុលេ អភិជាតោ, ព្រាហ្មណោ មន្តុបារត្វ;
ឱហាយ ជនធជញ្ញានិ, បព្ពជី អនគារិយំ។
៤៥. “សំខិត្តេនបិ បុច្ឆន្តេ, វិគ្គាវេន កថេមហំ;
អដ្ឋាសយំ តេសំ បូរេមិ, តោសេមិ ទ្វិបទុក្ខមំ។
៤៦. “តោសិតោ មេ មហាវិរោ, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, ឯតទគ្គេ បបេសិ មំ។
៤៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកច្ចានោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មហាកច្ចានគ្រូរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. កាឡទាយិគ្រូរអបទានំ

៤៨. “បទុមុក្ករពុទ្ធស្ស, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
អទ្ធានំ បដិបន្តស្ស, ចរតោ ចារិកំ តទា។
៤៩. “សុធុល្លំ បទុមំ គយ្ហ, ឧប្បលំ មល្លិកញ្ចហំ;
បរមន្តំ គហេត្វាន, អទាសិ សត្តនោ អហំ។
៥០. “បរិកុញ្ញិ មហាវិរោ, បរមន្តំ សុភោជនំ;
តញ្ច បុប្ផំ គហេត្វាន, ជនស្ស សម្បទស្សយិ។
៥១. “គដ្ឋំ កន្តំ **[កន្តយិទំ (ស្យា.)]**, បិយំ លោកេ, ជលជំ បុប្ផមុក្កមំ;
សុទុក្ករំ កតំ តេន, យោ មេ បុប្ផំ អទាសិទំ។

៥២. “យោ បុប្ផមភិរោបេសិ, បរមន្តញ្ចទាសិ មេ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
៥៣. “ទស អដ្ឋ ចក្ខុតំ [ទស ចដ្ឋក្ខតំ (សី.), ទសមដ្ឋក្ខតំ (ស្យា.)] សោ, ទេវវដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
ឧប្បលំ បទុមញ្ញាបិ, មល្លិកញ្ច តទុត្តរិ។
៥៤. “អស្ស បុញ្ញវិបាកេន, ទិព្ពគន្ធសមាយុតំ;
អាកាសេ ឆន្ទនំ កត្វា, ធារយិស្សតិ តាវទេ។
៥៥. “បញ្ញវិសតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ;
បថព្យា វដ្ឋំ បញ្ចសតំ, វេសុធំ អារិស្សតិ។
៥៦. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន [នាមេន (សី. ស្យា. ក.)], សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
៥៧. “សកកម្មាភិវន្នោ សោ, សុក្កមូលេន ចោទិគោ;
សក្យានំ នន្ទិជននោ, ញាតិពន្ធ ភវិស្សតិ។
៥៨. “សោ បច្ឆា បព្ពជិគ្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិគោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និញ្ញាយិស្សតិនាសវោ។
៥៩. “បដិសម្ពិទ្ធមនុប្បត្តំ, កតកិច្ចមនាសវំ;
គោតមោ លោកពន្ធ តំ [សោ (សី.)], ឯតទគ្គេ បបេស្សតិ។
៦០. “បធានបហិតត្តោ សោ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
ឧទាយី នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។
៦១. “រាគោ ទោសោ ច មោហោ ច, មាណោ មក្ខោ ច ធំសិគោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។
៦២. “គោសយិញ្ញាបិ សម្ពុទ្ធំ, អាតាបិ និបកោ អហំ;
បសាទិគោ [បមោទិគោ (សី.)] ច សម្ពុទ្ធោ, ឯតទគ្គេ បបេសិ មំ។
៦៣. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កាឡទាយី ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

កាឡទាយីថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. មោឃរាជត្ថេរអបទានំ

៦៤. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, សយម្ហូ អបរាជិគោ;
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្យុទ្ធោ, វចិយំ បដិបដ្ឋថ។
៦៥. “សិស្សេហិ សម្មវិរុតោ, យរម្ហោ អភិនិក្ខមិ;
និក្ខមិគ្វានហំ តត្ថ, អទ្ធសំ លោកនាយកំ។
៦៦. “អភិវាទិយ សម្ពុទ្ធំ, សិវេ កត្វាន អញ្ញលិ;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សន្តវី លោកនាយកំ។
៦៧. “យាវតា រូបិនោ សត្តា, អរូបិ វា អសញ្ញិនោ;
សព្ពេ តេ ភវ ញ្ញាណម្ហិ, អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា។
៦៨. “សុខមច្ឆិកជាលេន , ឧទកំ យោ បរិក្ខិបេ;
យេ កេចិ ឧទកេ បាណា, អន្តោជាលេ ភវន្តិ តោ។
៦៩. “យេសញ្ច ចេតនា អត្ថិ, រូបិនោ ច អរូបិនោ;
សព្ពេ តេ ភវ ញ្ញាណម្ហិ, អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា។

៧០. “សមុទ្រសិម៌ លោក, អន្តការសមាគម;
តវ ធម្មំ សុណិត្វាន, កង្ខារសោតំ តវន្តិ តោ។
៧១. “អវិជ្ជានិវុតោ លោកេ, អន្តការេន ឱត្តដេ;
តវ ញ្ញាណម្ហិ ជេតនេ, អន្តការា បជំសិតា។
៧២. “តុវំ ចក្ខុសិ សព្ពេសំ, មហាតមបន្ទូនោ;
តវ ធម្មំ សុណិត្វាន, និព្វាយតិ ពហុជ្ជនោ។
៧៣. “បុដកំ បូរិយិត្វាន **[បិបរំ (សី.), បុតរំ (ស្យា.)]**, មធុឧទ្ទមនេឡាក់;
ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, ឧបនេសិ មហេសិនោ។
៧៤. “បដិគ្គណ្ឌិ មហាវិរោ, សហត្ថេន មហា ឥសី;
ភុញ្ញិត្វា តព្វា សព្ពេ, វេហសំ នភមុគ្គមិ។
៧៥. “អន្តលិក្ខេ បិគោ សត្តា, អត្តទស្សី នរាសភោ;
មម ចិត្តំ បសាទេន្តោ, ឥមា គាថា អភាសថ។
៧៦. “យេនិទំ ថវិតំ ញ្ញាណំ, ពុទ្ធសេដ្ឋោ ច ថោមិតោ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទុក្ខតិ សោ ន គច្ឆតិ។
៧៧. “ចតុទ្ធសញ្ញក្ខត្តំ **[ចតុសដ្ឋិញ្ញ (ស្យា.)]** សោ, ទេវវដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
បថព្យា វដ្ឋំ អដ្ឋសតំ, វសុធំ អារិស្សតិ។
៧៨. “បញ្ជោ សតក្ខត្តញ្ញ **[អថ បញ្ញសតក្ខត្តំ (សី.)]**, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ;
បទេសវដ្ឋំ អសង្ខេយ្យំ, មហិយា ការយិស្សតិ។
៧៩. “អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ឌំ វេទាន បារគុ;
គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។
៨០. “គម្ពីរំ និបុណំ អត្ថំ, ញ្ញាណេន វិចិនិស្សតិ;
មោយរាជាតិ នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។
៨១. “តីហិ វិជ្ជាហិ សម្បន្នំ, កតកិច្ចមនាសវំ;
គោតមោ សត្តវាហគ្គោ, ឯតទគ្គេ បេស្សតិ។
៨២. “ហិត្វា មានុសកំ យោគំ, ឆេត្វាន ភវពន្ធនំ;
សព្វាសវេ បវិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។
៨៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មោយរាជោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

មោយរាជត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. អធិមុត្តត្ថេរអបទានំ

៨៤. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, អត្តទស្សីនុត្តមេ;
ឧបដ្ឋហិ ភិក្ខុសង្ឃំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
៨៥. “និមន្តេត្វា ភិក្ខុសង្ឃំ **[សំយតនំ (សី. ស្យា.)]**, ឧជុភ្ចតំ សមាហិតំ;
ឧច្ឆនា មណ្ឌបំ កត្វា, ភោជេសិ សង្ឃមុត្តមំ។
៨៦. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;
សព្ពេ សត្តេ អភិគោមិ **[អភិគោមិ (សី. ក.)]**, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។
៨៧. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, ឧច្ឆទានស្សិទំ ផលំ។

៨៨. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា អធិមុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ;

អធិមុត្តត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. លសុណទាយកត្ថេរអបទានំ

៨៩. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , តាបសោ អាសហំ ឥទ្ធា;
លសុណំ ឧបជីវាមិ, លសុណំ មយ្ហភោជនំ។
៩០. “ខារិយោ បូរិយា, សង្ឃារាមមគច្ចហំ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, សង្ឃស្ស លសុណំ អទំ។
៩១. “វិបស្សិស្ស នរគុស្ស, សាសនេ និរគុស្សហំ;
សង្ឃស្ស លសុណំ ទត្វា, កប្បំ សក្កម្ហិ មោទហំ។
៩២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, លសុណំ យមទំ ឥទ្ធា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, លសុណស្ស ឥទំ ផលំ។
៩៣. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា លសុណទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ;

លសុណទាយកត្ថេរស្សាបទានំ សក្កមំ។

៨. អាយាគទាយកត្ថេរអបទានំ

៩៤. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, សិខិម្ហិ វេទំ វេរេ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, អវន្តិ ថូបមុត្តមំ។
៩៥. “វេជ្ជកិហិ កថាបេត្វា, មូលំ ទត្វានហំ ឥទ្ធា;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, អាយាគំ ការបេសហំ។
៩៦. “អដ្ឋ កប្បានិ ទេវេសុ, អញ្ជោកិណ្ឌំ [អញ្ជោច្ឆិន្ទំ (សិ.)] វសិ អហំ;
អវសេសេសុ កប្បេសុ, វោកិណ្ឌំ សំសវិ អហំ។
៩៧. “កាយេ វិសំ ន កមតិ, សត្តានិ ន ច ហន្តិ មេ;
ឧទកេហំ ន មិយ្យាមិ, អាយាគស្ស ឥទំ ផលំ។
៩៨. “យទិច្ឆាមិ អហំ វស្សំ, មហាមេយោ បវស្សតិ;
ទេវាបិ មេ វសំ ឯន្តិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។
៩៩. “សត្តរតនសម្បន្នោ, តិសក្ខត្ថំ អហោសហំ;
ន មំ កេចាវជានន្តិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។
១០០. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, អាយាគំ យមការយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, អាយាគស្ស ឥទំ ផលំ។
១០១. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា អាយាគទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អាយាគទាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ធម្មចក្កិកត្ថេរអបទានំ

១០២. “សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ, សិហាសនស្ស សម្មាខា;
ធម្មចក្កំ មេ បបិតំ, សុកតំ វិញ្ញវណ្ឌិតំ។

១០៣ “បារុណ្ណេវ សោភាមិ, សយោគ្គពលវាហនោ;
បរិវារេត្តិ មំ និច្ចំ, អនុយន្តា ពហុជ្ជនា។

១០៤ “សដ្ឋិតុរិយសហស្សេហិ, បរិចារេមហំ សទា;
បរិវារេន សោភាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

១០៥ “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ចក្កំ បបយី អហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ធម្មចក្កស្សិទំ ផលំ។

១០៦ “ឥតោ ឯកាទសេ កប្បេ, អដ្ឋាសិសុ ជនាធិបា;
សហស្សរាជនាមេន, ចក្កវត្ថុ មហព្ពលា។

១០៧ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធម្មចក្កិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ធម្មចក្កិកត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. កប្បុរក្ខិយត្ថេរអបទានំ

១០៨ “សិទ្ធត្ថស្ស ភកវតោ, ថូបសេដ្ឋស្ស សម្មដា;
វិចិត្តទុស្សេ លកេត្វា [\[លក្ខេត្វា \(សី. ស្យា.\)\]](#), កប្បុរក្ខំ បបេសហំ។

១០៩ “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
សោភយន្តោ មម ទ្វារំ, កប្បុរក្ខោ បតិដ្ឋតិ។

១១០ “អហព្វា បរិសា ចេវ, យេ កេចិ មម វស្សិតា [\[និស្សិតា \(សី.\)\]](#);
តម្ហា ទុស្សំ គហេត្វាន, និវាសេម មយំ សទា [\[គទា \(ស្យា.\)\]](#)។

១១១ “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ រុក្ខំ បបយី អហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, កប្បុរក្ខស្សិទំ ផលំ។

១១២ “ឥតោ ច សត្តមេ កប្បេ, សុចេទ្វា អដ្ឋ ខត្តិយា;
សត្តវតនសម្បន្នា, ចក្កវត្ថុ មហព្ពលា។

១១៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កប្បុរក្ខិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

កប្បុរក្ខិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

កុណ្ឌធានវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សទ្វានំ –

កុណ្ឌសាគតកច្ឆានា, ឧទាយី មោយរាជកោ;
អធិមុត្តោ លសុណទោ, អាយាគី ធម្មចក្កិកោ;
កប្បុរក្ខិ ច ទសមោ, គាថា ទ្វយទសសតំ [\[គាថាយោ ទ្វានសសតំ \(សី.\)\]](#)។

៥. ឧបាល័យក្តោ

១. ភាគីនេយ្យបាល័យត្រូវអបទាន់

១. “ខីណាសវសហស្សេហិ , បរិវត្តោ [បរេតោ (ភ. អដ្ឋ)] លោកនាយកោ;
វិវេកមនុយុត្តោ សោ, គច្ឆតេ បដិសន្ធិតុំ។
២. “អជិនេន និវត្តោហំ, តិទណ្ឌបវិធារកោ;
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្យុទ្ធំ, អន្ធសំ លោកនាយកំ។
៣. “ឯកំសំ អជិនំ កត្វា, សិវេ កត្វាន អញ្ញលី;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, សន្តវី លោកនាយកំ។
៤. “យថាណ្ហជា ច សំសេទា, ឱបបាតី ផលាពុជា;
កាកាទិបក្ខិនោ សព្វេ, អន្តលិក្ខចរា សទា។
៥. “យេ កេចិ បាណភូតត្ថិ, សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ;
សព្វេ តេ ភវ ញ្ញណម្ហិ, អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា។
៦. “គន្ធា ច បព្ពតេយ្យា យេ, ហិមវន្តនគុត្តមេ;
សព្វេ តេ ភវ សីលម្ហិ, កលាយបិ ន យុជ្ឈរេ។
៧. “មោហន្នការបក្ខន្តោ, អយំ លោកោ សទេវកោ;
ភវ ញ្ញណម្ហិ ជេតន្តេ, អន្នការា វិធំសិតា។
៨. “យថា អត្ថង្គតេ សុរិយេ, ហោន្តិ សត្តា តមោគតា;
ឯវ ពុទ្ធេ អនុប្បន្នេ, ហោតិ លោកោ តមោគតោ។
៩. “យថោទយន្តោ អាទិច្ឆោ, វិនោទេតិ តមំ សទា;
តថេវ ភំ ពុទ្ធសេដ្ឋ, វិទ្ធិសេសិ តមំ សទា។
១០. “បធានបហិតត្តោសិ , ពុទ្ធោ លោកេ សទេវកេ;
ភវ កម្មាភិវន្នេន, តោសេសិ ជនតំ ពហុំ។
១១. “តំ សព្ពំ អនុមោទិត្វា, បទុមុត្តរោ មហាមុនិ;
នកំ អព្ពត្តមិ ជីវេ, ហំសវាជារ អម្ពរេ។
១២. “អព្ពត្តន្ទាន សម្ពុទ្ធោ, មហេសិ បទុមុត្តរោ;
អន្តលិក្ខេ បិកោ សត្តា, តមា គាថា អភាសថ។
១៣. “យេនិទំ ថវិកំ ញ្ញណំ, ឱបម្ពេហិ សមាយុតំ;
តមហំ កិក្ខយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
១៤. “អដ្ឋារសញ្ញា ខត្តំ សោ, ទេវរាជា ភវិស្សតិ;
បថព្យា រដ្ឋំ តិសតំ, វសុធំ អារសិស្សតិ។
១៥. “បញ្ចវិសតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថិ ភវិស្សតិ;
បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។
១៦. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
តោតមោ នាម តោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
១៧. “តុសិតា ហិ ចវិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
ហីនោវ ជាតិយា សន្តោ, ឧបាលិ នាម ហេស្សតិ។
១៨. “សោ បច្ឆា បព្ពជិត្វាន, វិរាជេត្វាន បាបកំ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

១៩. “តុដ្ឋោ ច គោតមោ ពុទ្ធោ, សក្យបុត្តោ មហាយសោ;
វិនយាធិគតំ ភស្ស, ឯតទគ្គេ បបេស្សតិ។”

២០. “សទ្ធាយាហំ បព្ពជិតោ, កតកិច្ចោ អនាសវោ;
សញ្ញាសវេ បវិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។”

២១. “ភគវា ចានុកម្មី មំ, វិនយេហំ វិសារទោ;
សកកម្មាភិរទ្ធោ ច, វិហារមិ អនាសវោ។”

២២. “សំរុតោ បាតិមោក្ខម្ហិ, ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ;
ធារេមិ វិនយំ សព្ពំ, កេវលំ រតនាករំ [រតនគ្យំ (ក.)]។”

២៣. “មមញ្ច គុណមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុត្តរោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ឯតទគ្គេ បបេសិ មំ។”

២៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆឡភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧបាលិថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ភាគិនេយ្យបាលិត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. សោណកោឡិវិសត្ថេរអបទានំ

២៥. “អនោមទស្សិស្ស មុនិនោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
សុឆាយ លេបនំ កត្វា, ចង្កមំ ការយិ អហំ។”

២៦. “នានាវណេហិ បុប្ផេហិ, ចង្កមំ សន្តវិ អហំ;
អាកាសេ វិតានំ កត្វា, ភោជយិ ពុទ្ធមុត្តមំ។”

២៧. “អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, អភិវាទេត្វាន សុព្ពតំ [បុប្ផកំ (ក.)];
ទីយសាលំ ភគវតោ, និយ្យាទេសិមហំ តទា។”

២៨. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុត្តរោ;
បដិគ្គហេសិ ភគវា, អនុកម្មាយ ចក្ខុមា។”

២៩. “បដិគ្គហេត្វាន សម្ពុទ្ធោ, ទត្ថិណេយ្យោ សទេវកេ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។”

៣០. “យោ សោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, ទីយសាលំ អទាសិ [អភាសិ (សី.)] មេ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។”

៣១. “ឥមស្ស មច្ចកាលម្ហិ, បុញ្ញកម្មសមដ្ឋិនោ;
សហស្សយុត្តស្សរថោ, ឧបដ្ឋិស្សតិ ភាវទេ។”

៣២. “តេន យានេនយំ បោសោ, ទេវលោកំ គមិស្សតិ;
អនុមោទិស្សវេ ទេវា, សម្បត្តេ កុសលព្ពវេ [កុសលេ ភវេ (សី. ស្យា.)]។”

៣៣. “មហារហំ ព្យម្ពំ សេដ្ឋំ, រតនមគ្គិកលេបនំ;
ក្នុងាគារវរូបេតំ, ព្យម្ពំ អជ្ឈាវសិស្សតិ។”

៣៤. “តីសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
បញ្ចវិសតិ កប្បានី, ទេវរាជា ភវិស្សតិ។”

៣៥. “សត្តសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ;
យសោធរសនាមា [យសេធរា សមាសា (សី.)] តេ, សព្ពេបិ ឯកនាមកា។”

៣៦. “ទ្វេ សម្បត្តិ អនុភោត្វា, វឌ្ឍេត្វា [ចិនិច្ឆា (ស្យា.)] បុញ្ញសញ្ញយំ;
អដ្ឋវិសតិកប្បម្ហិ, ចក្កវត្ថុ ភវិស្សតិ។

៣៧. “តត្រាបិ ព្យម្ពំ បរំ, វិស្សកម្មេន មាបិតំ;
ទសសន្ទាវិវិត្តំ តំ, បុរេជ្ឈាវសិស្សតិ។

៣៨. “អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, ភូមិបាលោ មហិទ្ធិកោ;
ឱក្កាកោ នាម នាមេន, វាជា វដ្ឋេ ភវិស្សតិ។

៣៩. “សោឡសិត្តិសហស្សានំ, សញ្ញាសំ បរំវា ច សា [បរំវា យា (ស្យា.), បរំវា បិយា (?)];
អភិជាកា ខត្តិយានី, នវំ បុត្តេ ជនេស្សតិ។

៤០. “នវំ បុត្តេ ជនេត្វាន, ខត្តិយានី មវិស្សតិ;
តុណ្ហី ច បិយា កញ្ញា, មហេសិត្តំ ភវិស្សតិ។

៤១. “ឱក្កាកំ តោសយិត្វាន, វំ កញ្ញា លភិស្សតិ;
វំ លទ្ធាន សា កញ្ញា, បុត្តេ បញ្ចជយិស្សតិ។

៤២. “បញ្ចជិតា ច តេ សព្វេ, គមិស្សន្តិ នគុត្តមំ;
ជាតិភេទភយា សព្វេ, ភគិនីហិ វសិស្សេ [សំវសិស្សេ (សិ.)]។

៤៣. “ឯកា ច កញ្ញា ព្យាជីហិ, ភវិស្សតិ បរិក្ខតា [បុរិក្ខតា (ស្យា. ក.)];
មា នោ ជាតិ បភិជ្ជតិ, និខណិស្សន្តិ ខត្តិយា។

៤៤. “ខត្តិយោ នីហិត្វាន, តាយ សទ្ធិ វសិស្សតិ;
ភវិស្សតិ តទា ភេទោ, ឱក្កាកុលសម្ពវោ។

៤៥. “តេសំ បជា ភវិស្សន្តិ, កោឡិយា នាម ជាតិយា;
តត្ថ មានុសកំ ភោគំ, អនុភោស្សតិនប្បកំ។

៤៦. “តម្ហា កាយា ចរិត្វាន, ទេវលោកំ គមិស្សតិ;
តត្រាបិ បរំ ព្យម្ពំ, លភិស្សតិ មនោរមំ។

៤៧. “ទេវលោកា ចរិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិកោ;
អាគន្ធាន មនុស្សត្ថំ, សោណោ នាម ភវិស្សតិ។

៤៨. “អារទ្ធវិយោ បហិតតោ, បទហំ សត្ត សាសនេ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និញ្ញាយិស្សតិនាសវោ។

៤៩. “អនន្តទស្សិ ភគវា, គោតមោ សក្យបុដ្ឋវោ;
វិសេសញ្ញ មហាវិរោ, អគ្គដ្ឋានេ បបេស្សតិ។

៥០. “វុដ្ឋម្ហិ ទេវេ ចតុរង្គលម្ហិ, តិណេ អនិលេវិតអង្គណម្ហិ;
បត្វាន យោគស្ស បយុត្តតាទិនោ, តតោត្ថវិ បារមតា ន វិជ្ជតិ។

៥១. “ឧត្តមេ ទមថេ ទន្តោ, ចិត្តំ មេ សុបណិហិតំ;
ភារោ មេ ឱហិតោ សព្វោ, និញ្ញតោម្ហិ អនាសវោ។

៥២. “អដ្ឋិរសោ មហានាគោ, អភិជាកោវ កេសវិ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិច្ឆា, ឯតទគ្គេ បបេសិ មំ។

៥៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោណោ កោឡិវិសោ [កោឡិយវេស្សោ (សិ. ស្យា.), កោធិកណ្ណោ (ក.)] ថេវេ ឥមា
តាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សោណាកោឡិវិសត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. កាឡិគោធាបុត្តភក្ខិយត្ថេរអបទានំ

៥៤. “បនុមុត្តរសម្ពុទ្ធំ , មេត្តចិត្តំ មហាមុនី;
ឧបេតិ ជនតា សព្ពា, សព្ពលោកគុនាយកំ។
៥៥. “សត្តកញ្ច ពន្ធកញ្ច **[វត្ថំ សេនាសនញ្ចេវ (សី.), សត្តកញ្ច បទកញ្ច (សី. អដ្ឋ.), សត្តកញ្ច បរិកញ្ច (ស្យា.)]**, អាមិសំ បានភោជនំ;
ទទន្តិ សត្តនោ សព្ពេ, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ។
៥៦. “អហម្បិ ទានំ ទស្សាមិ, ទេវទេវស្ស តាទិនោ;
ពុទ្ធសេដ្ឋំ និមន្តេត្វា, សង្ឃម្បិ ច អនុត្តរំ។
៥៧. “ឧយ្យោជិតា មយា ចេតេ, និមន្តេសុំ តថាគតំ;
កេរលំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ច, បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ។
៥៨. “សតសហស្សបល្លង្កំ, សោវណ្ណំ គោនកត្ថតំ;
តូលិកាបដលិកាយ, ខោមកប្បាសិកេហិ ច;
មហារហំ បញ្ញាបយិ, អាសនំ ពុទ្ធយុត្តកំ។
៥៩. “បនុមុត្តរោ លោកវិទូ, ទេវទេវោ នរាសភោ;
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្វង្គោ, មម ទ្វារមុបាគមិ។
៦០. “បច្ចុគ្គន្ទាន សម្ពុទ្ធំ, លោកនាថំ យសស្សិនំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អភិនាមយី សង្ឃរំ **[សកំ យរំ (សី.)]**។
៦១. “ភិក្ខុនំ សតសហស្សំ, ពុទ្ធាញ្ច លោកនាយកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បរមន្តេន តប្បយី។
៦២. “បនុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ឥមា តាថា អភាសថ។
៦៣. “យេនិទំ អាសនំ ទិន្នំ, សោវណ្ណំ គោនកត្ថតំ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
៦៤. “ចតុសត្តតិក្ខត្តំ សោ, ទេវវង្គំ ភវិស្សតិ;
អនុភោស្សតិ សម្បត្តិ, អច្ឆរាហិ បុរុក្ខតោ។
៦៥. “បទេសវង្គំ សហស្សំ, វសុធំ អារវិស្សតិ;
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។
៦៦. “សព្ពាសុ ភវយោនីសុ, ឧច្ចាកុលី **[ឧច្ចាកុលេ (ក.)]** ភវិស្សតិ;
សោ ច បច្ឆា បព្ពជិត្វា, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
ភទ្ធិយោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។
៦៧. “វិវេកមនុយុត្តោម្ហិ, បន្តសេននិវាសហំ;
ផលញ្ញាធិគតំ សព្ពំ, ចត្តក្ខេសោម្ហិ អជ្ឈហំ។
៦៨. “មម សព្ពំ **[កម្មំ (?)]** អភិញ្ញាយ, សព្ពញ្ច លោកនាយកោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ឯតទគ្គេ បបេសិ ម’។
៦៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភទ្ធិយោ កាឡិគោធាយ បុត្តោ ថេរោ ឥមា តាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ភក្ខិយស្ស កាឡិគោធាយ បុត្តត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. សន្និដ្ឋាបកត្ថេរអបទានំ

៧០. “អរញ្ជេ កុដិកំ កត្វា, វសាមិ បព្ពតន្តរេ;
លាភាលាភេន សន្តរោ, យសេន អយសេន ច។

៧១. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
វសីសតសហស្សេហិ [ភិក្ខុសតសហស្សេហិ (ស្យា.)], អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

៧២. “ឧបាគតំ មហានាគំ [មហាវិ (សី.)], ជលជុត្តមនាមកំ;
តិណសន្តរំ [តិណត្ថរំ (ក.)] បញ្ញាបេត្វា, អទាសី សត្តនោ អហំ។

៧៣. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អាមណ្ឌំ បាសីយញ្ចហំ;
អទាសី ឧជុភូតស្ស, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៧៤. “សតសហស្សិតោ កប្បេ [សតសហស្សេ តតោ កប្បេ (សី.)], យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អាមណ្ឌស្ស តទំ ផលំ។

៧៥. “ឯកតាលីសកប្បម្ហិ, ឯកោ អាសី អវិន្ទមោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៧៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សន្និដ្ឋាបកោ [សន្និដ្ឋាបកោ (សី.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សន្និដ្ឋាបកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. បញ្ចហត្ថិយត្ថេរអបទានំ

៧៧. “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, គច្ឆតេ អន្តរាបណេ;
ឱក្ខិត្តចក្ក [ឱក្ខិត្ត (ក. សី. ក.)] មិតភាណី, សតិមា សំរុតិទ្រិយោ។

៧៨. “បញ្ច ឧប្បលហត្ថានិ, អាវេទ្យត្ថំ អហំសុ មេ;
តេន ពុទ្ធំ អប្បជេសី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

៧៩. “អាហេបិតា ច តេ បុប្ផា, ឆទនំ អស្ស សត្តនោ;
សមាជីសុ [សំសាវិសុ (សី.)] មហានាគំ, សិស្សា អាចរិយំ យថា។

៨០. “តីសកប្បសហស្សម្ហិ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៨១. “តតោ វិសកប្បសតេ, អហេសុំ បញ្ច ខត្ថិយា;
ហត្ថិយា នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

៨២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចហត្ថិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បញ្ចហត្ថិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. បទុមច្ឆទនិយត្ថេរអបទានំ

៨៣. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, វិបស្សិម្ពុត្តបុត្តលេ;
សុធុល្លបទុមំ គយ្ហ, ចិតមារោបយី អហំ។

៨៤. “អាហេបិតេ ច ចិតកេ, វេហាសំ នភមុត្តមិ;
អាកាសេ ឆទនំ [អាកាសច្ឆទនំ (សី.)] កត្វា, ចិតកម្ហិ អធារយី។

៨៥. “ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៨៦. “សត្តតាលីសិតោ កប្បេ, បទុមិស្សនាមកោ;

ចាតុរន្តោ វិជិតាវី, ចក្កវត្តី មហព្ភលោ។

៨៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមច្ចទនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

បទុមច្ចទនិយត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. សយនទាយកត្ថេរអបទានំ

៨៨. “សិទ្ធក្ខស្ស ភគវតោ, មេត្តចិត្តស្ស តាទិនោ;
សយនក្កំ មយា ទិន្នំ, ទុស្សកណ្ណេហិ [ទុស្សកណ្ណេន (ស្សា.)] អត្ថតំ។

៨៩. “បដិគ្គហេសិ ភគវា, កហ្មិយំ សយនាសនំ;
ឧដ្ឋាយ សយនា [អាសនា (សី.)] តម្ហា, វេហាសំ ឧត្តមិ ជិនោ។

៩០. “ចតុន្ទុតិកោ កហ្មេ, យំ សយនមទាសហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, សយនស្ស ឥទំ ផលំ។

៩១. “ឯកបញ្ញាសិកោ កហ្មេ, វរកោ [វុណោ (សី. ស្សា.)] ទេវស្សយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ភលោ។

៩២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សយនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សយនទាយកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ចង្កមនទាយកត្ថេរអបទានំ

៩៣. “អត្ថទស្សិស្ស មុនិនោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
ឥដ្ឋកាហិ ចិនិត្វាន, ចង្កមំ ការយី អហំ។

៩៤. “ឧច្ចតោ បញ្ចរតនំ, ចង្កមំ សាធុមាបិកំ;
អាយាមកោ ហត្ថសតំ, ភាវនីយ្យំ មនោរមំ។

៩៥. “បដិគ្គហេសិ ភគវា, អត្ថទស្សី នុត្តមោ;
ហត្ថេន បុលិនំ គយ្ហ, ឥមា គាថា អភាសថ។

៩៦. “ឥមិនា បុលិនទានេន, ចង្កមំ សុកកេន ច;
សត្តរតនសម្បន្នំ, បុលិនំ អនុភោស្សតិ។

៩៧. “តីណិ កហ្មានិ ទេវេសុ, ទេវវង្ខំ ភវិស្សតិ;
អនុភោស្សតិ សម្បត្តិ, អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ។

៩៨. “មនុស្សលោកមាគន្ធា, រាជា រដ្ឋ ភវិស្សតិ;
តិក្ខត្តំ ចក្កវត្តី ច, មហិយា សោ ភវិស្សតិ។

៩៩. “អដ្ឋារសេ កហ្មសតេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ចង្កមស្ស ឥទំ ផលំ។

១០០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចង្កមនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចង្កមនទាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សុភទ្ធត្ថេរអបទានំ

១០១ “បនុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ជនគំ ឧទ្ធវិគ្គាន, និព្វាយតិ មហាយសោ។

១០២ “និព្វាយន្តេ ច សម្ពុទ្ធោ, ទសសហស្សិ កម្ស័ថ;
ជនកាយោ មហា អាសិ, ទេវា សន្និបត្តំ តទា។

១០៣ “ចន្ទនំ បូរយិត្វាន, តគរាមណ្ឌិកាហិ ច;
ហង្គោ ហង្គេន ចិត្តេន, អាហេបយី [អាហេបេសិ (សី.), អាហេបេសិ (ស្យា.)] នុត្តមំ។

១០៤ “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុត្តរោ;
នីបន្នកោវ សម្ពុទ្ធោ, ឥមា គាថា អភាសថ។

១០៥ “យោ មេ បច្ឆិមកេ កាលេ, គន្ធមាលេន [គន្ធមល្លេន (ស្យា. ក.) នប្បុសកេកត្តំ មនសិកាតព្វំ]
ឆានយិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

១០៦ “ឥតោ ចុតោ អយំ បោសោ, តុសិតកាយំ គមិស្សតិ;
តត្ថ រដ្ឋំ កវិត្វាន, និម្មានំ សោ គមិស្សតិ។

១០៧ “ឯតេនេវ ឧបាយេន, ទត្វា មាលំ [មល្យំ (សី.), មល្លំ (ស្យា. ក.)] វុត្តមំ;
សកកម្មាភិរទ្ធោ សោ, សម្បត្តិ អនុភោស្សតិ។

១០៨ “បុនាបិ តុសិតេ កាយេ, និព្វត្តិស្សតិយំ នរោ;
តម្លា កាយា ចវិត្វាន, មនុស្សត្ថំ គមិស្សតិ។

១០៩ “សក្យបុត្តោ មហានាគោ, អគ្គោ លោកេ សទេវកេ;
ពោធជយិត្វា ពហូ សត្តេ, និព្វាយិស្សតិ ចក្ខុមា។

១១០ “តទា សោបគតោ សន្តោ, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធំ, បញ្ចំ បុច្ឆិស្សតិ តទា។

១១១ “ហាសយិត្វាន សម្ពុទ្ធោ, សព្ពញ្ញ លោកនាយកោ;
បុញ្ញកម្មំ បរិញ្ញាយ, សច្ចានិ វិវិស្សតិ។

១១២ “អារទ្ធោ ច អយំ បញ្ចោ, តុដ្ឋោ ឯកគ្គមានសោ;
សត្តារំ អភិវាទេត្វា, បព្ពជ្ជំ យាចយិស្សតិ។

១១៣ “បសន្នមានសំ ទិស្វា, សកកម្មេន តោសិតំ;
បញ្ញាជេស្សតិ សោ ពុទ្ធោ, អគ្គមគ្គស្ស កោវិទោ។

១១៤ “វាយមិត្វានយំ បោសោ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ;
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

បញ្ចមភាណវាវ។

១១៥ “បុព្ពកម្មេន សំយុត្តោ, ឯកគ្គោ សុសមាហិតោ;
ពុទ្ធស្ស ឱរសោ បុត្តោ, ធម្មដោម្ហិ សុនិម្មិតោ។

១១៦ “ធម្មរាជំ ឧបគម្ម, អបុច្ឆិ បញ្ចមុត្តមំ;
កថយន្តោ ច មេ បញ្ចំ, ធម្មសោតំ ឧបាសយិ។

១១៧ “តស្សាហំ ធម្មមញ្ញាយ, វិហាសិ សាសនេ រតោ;
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសវោ។

១១៨ “សតសហស្សិតោ កប្បេ, ជលជុត្តមនាយកោ;
និព្វាយិ អនុបាទានោ, ទីបោវ តេលសង្ខយា។

១១៩. សត្វយោជនីកំ អាសិ, ថូបញ្ច រតនាមយំ;
ធនំ ភត្ត អប្បជេសី, សព្ពកន្ធំ មនោរមំ។

១២០. “កស្សបស្ស ច ពុទ្ធស្ស, តិស្សោ នាមគ្គសាវកោ;
បុត្តោ មេ ឱរសោ អាសិ, ទាយាទោ ជិនសាសនោ។

១២១. “កស្ស ហិនេន មនសា, វាចំ ភាសី អភទ្ទកំ;
តេន កម្មវិបាកេន, បច្ឆា មេ អាសិ ភទ្ទកំ [បច្ឆិមេ អទ្ទសំ ជិនំ (សិ.)]។

១២២. “ឧបវត្តនេ សាលវនេ, បច្ឆិមេ សយនេ មុនី;
បំព្រាជេសិ មហាវិរោ, ហិតោ ការុណិកោ ជិនោ។

១២៣. “អជ្ជេវ ទានិ បព្ពដ្ឋា, អជ្ជេវ ឧបសម្បទា;
អជ្ជេវ បរិនិព្វានំ, សម្មខា ទ្វិបទុត្តមេ។

១២៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ភត្តំ សុទំ អាយស្ថា សុភទ្ធោ ថេរោ ភមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុភទ្ធក្មេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. ចុន្ទក្មេរអបទានំ

១២៥. “សិន្ទត្ថស្ស ភកវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
អភ្លិយំ ការយិត្វាន, ជាតិបុប្ផេហិ ឆានយី។

១២៦. “និដ្ឋាបេត្វាន តំ បុព្វំ, ពុទ្ធស្ស ឧបនាមយី;
បុច្ឆាវសេសំ បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។

១២៧. “កញ្ចនក្សិយសង្កាសំ, ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បុប្ផក្សិយមុបានយី។

១២៨. “វិគិណ្ណកង្ខោ សម្ពុទ្ធោ, តិណ្ណោយេហិ បុរក្ខតោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ភមា គាថា អភាសថ។

១២៩. “ទិព្ពកន្ធំ បវាយន្តំ, យោ មេ បុប្ផក្សិយំ អទា;
ភមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

១៣០. “ភតោ ចុតោ អយំ បោសោ, ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ;
ជាតិបុប្ផេហិ បរិកិណ្ណោ, ទេវលោកំ គមិស្សតិ។

១៣១. “ឧត្តិទ្ធំ ភវនំ ភស្ស, សោវណ្ណញ្ច មណីមយំ;
ព្យម្ពំ បាតុភវិស្សតិ, បុញ្ញកម្មប្បភាវិតំ។

១៣២. “ចតុសត្ថតិក្ខតំ សោ, ទេវវដ្តំ ភវិស្សតិ;
អនុភោស្សតិ សម្បត្តិ, អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ។

១៣៣. “បថព្យា វដ្តំ តិសតំ, វសុធំ អាវសិស្សតិ;
បញ្ចសត្ថតិក្ខតញ្ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

១៣៤. “ទុដ្ឋយោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ មនុជាធិបោ;
អនុភោត្វាន តំ បុព្វំ, សកកម្មំ អបស្សិតោ [សកកម្មបសំហិតោ (ស្សា.)]។

១៣៥. “វិនិបាតំ អគន្ធាន, មនុស្សតំ គមិស្សតិ;
ហិរញ្ញំ ភស្ស [ហិរញ្ញស្ស ច (សិ. ក.)] និចិតំ, កោដិសតមនប្បកំ។

១៣៦. “និព្ពត្តិស្សតិ យោនិម្ហិ, ព្រាហ្មណេ សោ ភវិស្សតិ;
វង្គន្តស្ស សុតោ ធីមា, សាវិយា ឱរសោ បិយោ។

១៣៧.សោ ច បច្ឆា បព្ពជិត្វា, អង្គីវសស្ស សាសនេ;
ចុន្ទចុន្ទោតិ [ចូលចុន្ទោតិ (សី.)] នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។

១៣៨.“សាមណេរោ សោ សន្តោ, ខីណាសវោ ភវិស្សតិ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

១៣៩.“ឧបដ្ឋហិ មហាវីរី, អញ្ជេ ច បេសលេ ពហុ;
ភាគរំ មេ ចុបដ្ឋាសី, ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា។

១៤០.“ភាគរំ មេ ឧបដ្ឋិត្វា, ធាតុំ បត្តម្ហិ ឱហិយ [ឱហិយ (សី.), ឱចិយ (ស្យា.)];
សម្ពុទ្ធំ ឧបនាមេសី, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។

១៤១.“ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, ពុន្ទោ លោកេ សទេវកេ;
សន្នស្សយន្តោ តំ ធាតុំ, កិត្តយិ អគ្គសាវកំ។

១៤២.“ចិត្តញ សុវិមុត្តំ មេ, សន្នា មយ្ហំ បតិដ្ឋិតា;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

១៤៣.“បដិសម្ពិទានុប្បត្តា, វិមោក្ខាបិ ច ផស្សិតា [បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ (ស្យា.)];
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុន្ទស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចុន្ទោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចុន្ទក្តេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ឧបាលិវក្កោ បញ្ចមោ។

តស្សទ្វានំ –

ឧបាលិ សោណោ ភទ្ធិយោ, សន្និដ្ឋាបកហត្ថិយោ;
ឆទនំ សេយ្យចង្កមំ, សុភទ្ទោ ចុន្ទសង្កយោ;
គាថាសតំ សតាលីសំ [ច តាលីសំ (សី. ស្យា.)], ចតស្សោ ច តនុត្តរិ។

៦. ពិជនិវត្តោ

១. វិជ្ជបនទាយកត្តេអបទានំ

១. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
ពិជនិកា [វិជនិកា (សី. ស្យា.)] មយា ទិន្នា, ទិបទិន្នស្ស តាទិនោ។
២. “សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, បគ្គហេត្វាន អញ្ញលី;
សម្ពុទ្ធមភិវាទេត្វា, បគ្គមី ឧត្តរាមុខោ។
៣. “ពិជនី បគ្គហេត្វាន, សត្តា លោកគ្គនាយកោ [លោកេ អនុត្តរោ (សី.)];
ភិក្ខុសង្ឃេ បិគោ សន្តោ, ឥមា គាថា អភាសថ។
៤. “ឥមិនា ពិជនិទានេន, ចិត្តស្ស បណិជ្ជិហិ [ចេតនាបណិជ្ជិហិ (អញ្ញត្ថ)] ច;
កប្បានំ សតសហស្សំ, វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ។
៥. “អារទ្ធវិវិយោ បហិតត្តោ, ចេតោគុណសមាហិតោ;
ជាតិយា សត្តរស្សោហំ, អរហត្តំ អបាបុណី។
៦. “សដ្ឋិកប្បសហស្សម្ហិ, ពិជមានសនាមកា;
សោឡសាសីសុ រាជានោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្ថា វិជ្ជបនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វិជ្ជបនទាយកត្តេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. សតវសិត្តេអបទានំ

៨. “ឧត្តិទ្ធំ សេលមារុយ្ហ, និសិទិ បុរិសុត្តមោ;
បព្ពតស្សាវិន្ទរម្ហិ, ព្រាហ្មណោ មន្តបារត្វ។
៩. “ឧបវិដ្ឋំ មហាវីរី, ទេវទេវំ នរាសកំ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, សន្តវី លោកនាយកំ។
១០. “ឯស ពុទ្ធោ មហាវិរោ, វរធម្មប្បកាសកោ;
ជលតិ អគ្គិខន្នោវ, ភិក្ខុសង្ឃបុរុក្ខតោ។
១១. “មហាសមុទ្ទោវត្តញ្ញោ [វត្តោភោ (សី. ស្យា.)], អណ្ណវោវ ទុរុត្តរោ;
មិគរាជារសម្ពិគោ [ឆម្ពិគោ (ក.)], ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។
១២. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, បទុមុត្តរនាយកោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិគោ សត្តា, ឥមា គាថា អភាសថ។
១៣. “យេនាយំ [យេនាហំ (ក.)] អញ្ញលី ទិន្នោ, ពុទ្ធសេដ្ឋោ ច ថោមិតោ;
តិសកប្បសហស្សានី, ទេវវជ្ជំ កវិស្សតិ។
១៤. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, អដ្ឋិវសសនាមកោ;
វិវុត្តច្ឆទោ [វិវុត្តច្ឆទោ (សី.)] សម្ពុទ្ធោ, ឧប្បជ្ជិស្សតិ តាវទេ។
១៥. “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សតវសិតិ នាមេន, អរហ សោ ភវិស្សតិ។
១៦. “ជាតិយា សត្តរស្សោហំ, បព្ពជី អនគារិយំ;

សតវសិដ្ឋិ នាមេន, បភា និទ្ធាវតេ មម។

១៧. “មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា, ឈាយី ឈានរកោ អហំ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

១៨. “សដ្ឋិកប្បសហស្សម្ហិ, ចតុរោ រាមនាមកា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សតវសិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សតវសិក្ខេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. សយនទាយកត្ថេរអបទានំ

២០. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, សព្ពលោកានុកម្មិនោ;
សយនំ គស្ស បាទាសិ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

២១. “កេន សយនទានេន, សុខេត្តេ ពិជសម្បទា;
ភោគា និព្ពត្តរេ គស្ស, សយនស្ស ឥទំ ផលំ។

២២. “អាកាសេ សេយ្យំ កប្បេមិ, ធារេមិ បថវី ឥមំ;
បាលេសុ មេ ឥស្សរិយំ, សយនស្ស ឥទំ ផលំ។

២៣. “បញ្ចកប្បសហស្សម្ហិ, អដ្ឋ អាសុំ មហាតេជោ [មហាវរា (សី.), មហាវិរា (ស្យា.);
ចតុត្ថិសេ កប្បសតេ, ចតុរោ ច មហព្ពលា។

២៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សយនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សយនទាយកត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. គន្លោទកិយត្ថេរអបទានំ

២៥. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, មហាពោធិមហោ អហុ;
វិចិត្តំ យដមាទាយ, គន្លោទកមទាសហំ។

២៦. “ន្ទានកាលេ ច ពោធិយា, មហាមេយោ បវស្សថ;
និន្ទាទោ ច មហា អាសិ, អសនិយា ផលន្តិយា។

២៧. “កេនេវាសនីវេកេន, គត្ត កាលង្កតោ [កាលកតោ (សី. ស្យា.)] អហំ [អហំ (សី.);
ទេវលោកេ បិតោ សន្តោ, ឥមា គាថា អភាសហំ។

២៨. “អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្តសម្បទា;
កឡេវរំ [កលេពរំ (សី.)] មេ បតិកំ, ទេវលោកេ រមាមហំ។

២៩. “ឧព្ពិទ្ធំ ភវនំ មយ្ហំ, សតភូមំ សមុត្តតំ;
កញ្ញាសតសហស្សានិ, បរិវារន្តិ មំ សទា។

៣០. “អាពាធា មេ ន វិជ្ជន្តិ, សោកោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ;
បរិឡាហំ ន បស្សមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

៣១. “អដ្ឋវិសេ កប្បសតេ, រាជា សំវសិតោ អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៣២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា គន្លោទកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

៥. ឱបវយ្យត្ថេរអបទានំ

៣៣. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, អាជានីយមទាសហំ;
នីយ្យាទេត្វាន សម្ពុទ្ធេ [សម្ពុទ្ធំ (សី. ក.)], អគមាសី សកំ យវំ។
៣៤. “ទេវលោ នាម នាមេន, សត្តានោ អគ្គសាវកោ;
វរធម្មស្ស ទាយាទោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។
៣៥. “សបត្តភារោ ភគវា, អាជានេយ្យោ ន កប្បតិ;
តវ សង្កប្បមញ្ញាយ, អធិវាសេសិ ចក្ខុមា។
៣៦. “អគ្សាបេត្វា វាគជវំ, សិន្ធវំ សីយវាហនំ;
បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, ឧបនីយមទាសហំ។
៣៧. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ [ទេវេ ច មានុសេ ភវេ (សី. ក.)];
ឧបនីយំ វាគជវំ, ចិត្តំ និព្ពត្តតេ [អាជានីយា វាគជវា, វិត្តិ និព្ពត្តេ (ស្យា.), ឧបនីយា វាគជវា, ចិត្តា
និព្ពត្តេ (សី.)] មម។
៣៨. “លាភំ តេសំ សុលទ្ធវំ, យេ លភន្តបសម្បទំ;
បុនបិ បយិរុបាសេយ្យំ, ពុទ្ធា លោកេ សចេ ភវេ។
៣៩. “អដ្ឋវិសតិក្ខត្តំហំ, រាជា អាសី មហព្ពលោ;
បាគុរន្តោ វិជិតាវី, ជម្ពុសណ្ឌស្ស [ជម្ពុទីបស្ស (ស្យា.), ជម្ពុមណ្ឌស្ស (ក.)] ជម្ពុតស្សរោ។
៤០. “តទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវោ;
បត្តោស្និ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។
៤១. “ចតុតិសសហស្សម្ហិ, មហាតេជោសិ ខត្តិយោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
កត្តំ សុទំ អាយស្មា ឱបវយ្យោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ឱបវយ្យត្ថេរស្យាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. សបរិវាសនត្ថេរអបទានំ

៤៣. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, បិណ្ឌបាតំ អទាសហំ;
គន្ធា កិលិដ្ឋកំ ហានំ [តំ ភោជនដ្ឋានំ (សី.)], មល្លិកាហិ បរិក្ខិតំ [បរិក្ខិបិ (សី.)]។
៤៤. “តម្ហាសនម្ហិ អាសីនោ, ពុទ្ធា លោកគ្គនាយកោ;
អភិក្ខយិ បិណ្ឌបាតំ, ឧដុភូតោ សមាហិតោ។
៤៥. “យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ, ពីជំ អប្បម្យិ រោបិតំ;
សម្មា ធាវំ បវេច្ឆន្តេ, ផលំ តោសេតិ កស្សកំ។
៤៦. “តថេវាយំ បិណ្ឌបាតោ, សុខេត្តេ រោបិតោ ឥយា;
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ផលំ តេ [និព្ពត្តមានំ ហិ, ផលតោ (សី.)] តោសយិស្សតិ [តប្បយិស្សតិ (ក.)]។
៤៧. “តទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធា, ជលធុត្តមនាមកោ;
បិណ្ឌបាតំ គហេត្វាន, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។
៤៨. “សុវតោ បាតិមោក្ខស្និ, ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ;
បរិវេកមនុយុត្តោ, វិហារមិ អនាសរោ។

៤៩. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា សបរិវាសនោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សបរិវាសនត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. បញ្ចទីបកត្ថេរអបទានំ

៥០. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, សព្ពគ្គតានុកម្មិនោ;
សទ្ធិហិត្វាន **[សុសញ្ញហិត្វា (សី.)]** សទ្ធិម្មេ, ឧជុទិដ្ឋិ អហោសហំ។
៥១. “បទីបទានំ បាទាសី, បរិវាសនោ ពោធិយំ;
សទ្ធិហន្តោ បទីបាសី, អកវិ តាវទេ អហំ។
៥២. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
អាកាសេ ឧក្កំ ធារេន្តិ, ទីបទានស្សិទ្ធំ ផលំ។
៥៣. “តិរោកុដ្ឋំ តិរោសេលំ, សមតិគ្គយ្ហ បព្ពតំ;
សមន្តា យោជនសតំ, ទស្សនំ អនុភោមហំ។
៥៤. “ភេន កម្មារសេសេន, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, ទីបទិន្ធស្ស សាសនេ។
៥៥. “ចតុត្ថីសេ កប្បសតេ, សតចក្ខុសនាមកា;
រាជាហេសុំ មហាគេជោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៥៦. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា បញ្ចទីបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បញ្ចទីបកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ធម្មទាយកត្ថេរអបទានំ

៥៧. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, ពោធិយា បាទបុត្តមេ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, ធម្មារោបយី អហំ។
៥៨. “បតិគបត្តានី គណ្ឌិត្វា, ពហិត្វា ឆដ្ឋយី អហំ;
អន្តោសុទ្ធំ ពហិត្វា, អធិមុត្តមនាសវំ។
៥៩. “សម្មាខា វិយ សម្ពុទ្ធំ, អវន្តិ ពោធិមុត្តមំ;
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ។
៦០. “ភិក្ខុសង្ឃេ បិកោ សត្តា, ឥមា គាថា អភាសថ;
“តមិនា ធម្មទានេន, ឧបដ្ឋានេន ចូកយំ។
៦១. “កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្ខតី សោ ន គច្ឆតិ;
ទេវេសុ ទេវេសោភក្យំ, អនុភោស្សតិនប្បកំ។
៦២. “អនេកសត្តក្ខញ្ញ , រាជា រដ្ឋេ ភវិស្សតិ;
ឧត្តតោ នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ។
៦៣. “សម្បត្តិ អនុភោត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
គោតមស្ស ភក្កវតោ, សាសនេភិរមិស្សតិ។
៦៤. “បធានបហិតត្តោម្ហិ, ឧបសន្តោ និរូបធិ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
៦៥. “ឯកបញ្ញាសសហស្សេ, កប្បេ ឧត្តតសង្កាយោ **[សង្កាយា (ស្យា.)]**;

បញ្ហាសតសហស្ស, ខត្តិយោ មេឃស្រូវយោ [ខត្តិយា ខេមស្រូវយា (ស្យា.)]។

៦៦. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ធនទាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. បទុមត្ថេរអបទានំ

៦៧. “ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ, វេធម្មប្បវត្តកោ;
វស្សតេ [វស្សតិ (?)] អមតំ វុដ្ឋិ, និព្វាបេន្តោ មហាជនំ។

៦៨. “សធនំ [សទ្ធា (សី.)] បទុមំ គយ្ហ, អដ្ឋកោសេ បិគោ អហំ;
បទុមុត្តរមុនិស្ស, បហដ្ឋោ ឧត្តិបិមម្ហរេ។

៦៩. “អាគច្ឆន្តេ ច បទុមេ, អព្ពតោ អាសិ តាវទេ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, បគ្គណ្ឌិ វទតំ វរោ។

៧០. “ករសេដ្ឋេន បគ្គយ្ហ, ជលជំ បុប្ផមុត្តមំ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិគោ សត្ថា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៧១. “យេនិទំ បទុមំ ខិត្តំ, សព្ពញ្ញម្ហិ វិនាយកេ [សព្ពញ្ញតមនាយកេ (ស្យា. ក.)];
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៧២. “តិសកប្បានិ ទេវិន្តោ, ទេវវជ្ជំ ភវិស្សតិ;
បថព្យា វជ្ជំ សត្តសតំ, វេសុធំ អារិសិស្សតិ។

៧៣. “តត្ថ បត្តំ គណេត្វាន, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ;
អាកាសតោ បុប្ផវុដ្ឋិ, អភិវស្សិស្សតិ តទា។

៧៤. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពរោ;
គោតមោ នាម នាមេន, សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ។

៧៥. “តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្ហិតោ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៧៦. “និក្ខមិត្វាន កុច្ឆិម្ហា, សម្បជានោ បតិស្សតោ;
ជាតិយា បញ្ចវស្សាហំ, អរហត្តំ អបាបុណី។

៧៧. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

បទុមត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. អសនពោធិយត្ថេរអបទានំ

៧៨. “ជាតិយា សត្តវស្សាហំ, អន្ធកំ លោកនាយកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ឧបកច្ឆិ នវុត្តមំ។

៧៩. “តិស្សស្សាហំ ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, វេបយិ ពោធិមុត្តមំ។

៨០. “អសនោ នាមធម្មេន, ធរណីរុហបាទបោ;
បញ្ចវស្សេ បរិចរិ, អសនំ ពោធិមុត្តមំ។

៨១. “បុប្ផិតំ បាទបំ ទិស្វា, អព្ពតំ លោមហំសនំ;
សកំ កម្មំ បកិត្តេន្តោ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបាកមិ។

៨២. “តិស្សោ ឥទា សោ សម្ពុទ្ធោ, សយម្ពុ អគ្គបុគ្គលោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិក្ខា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៨៣. “យេនាយំ រោបិតា ពោធិ, ពុទ្ធបូជា ច សក្កតា;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៨៤. “តិសកប្បានិ ទេវេសុ, ទេវវង្គំ ភវិស្សតិ;
ចតុសង្កិ ចក្កត្ថំ សោ, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ។

៨៥. “តុសិតា ហិ ចវិគ្គាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
ទ្វេ សម្បត្តិ អនុភោត្វា, មនុស្សត្ថេ រមិស្សតិ។

៨៦. “បធានបហិតត្តោ សោ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និញ្ញាយិស្សតិនាសវោ។

៨៧. “វិវេកមនុយុត្តោហំ , ឧបសន្តោ និរូបជិ;
នាកោវ ពន្ធនំ នេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

៨៨. “ទ្វេនុត្ថេ ឥតោ កប្បេ, ពោធិ រោបេសហំ ឥទា;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, ពោធិរោបស្សិទំ ផលំ។

៨៩. “ចតុសក្កតិកោ កប្បេ, ទណ្ឌសេនោតិ វិស្សតោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី ឥទា អហំ។

៩០. “តេសត្ថតិម្ហិកោ កប្បេ, សត្តាហេសុំ មហិបតី;
សមន្តនេមិនាមេន, រាជានោ ចក្កវត្ថិនោ។

៩១. “បណ្ណវិសតិកោ កប្បេ, បុណ្ណកោ នាម ខត្តិយោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។

៩២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អសនពោធិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អសនពោធិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ពិជនីវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

កស្សទ្ធានំ –

ពិជនី សករំសិ ច, សយនោទកិវាហិយោ;
បរិវារោ បទីបញ្ច, ធជោ បទុមបូជកោ;
ពោធិ ច ទសមោ វុត្តោ, គាថា ទ្វេនុត្ថេ ឥថា។

៧. សកចិន្តនិយវគ្គោ

១. សកចិន្តនិយត្ថេរអបទានំ

១. “បរិនំ កាននំ ទិស្វា, អប្បសន្ធមន្ទារិលំ;
ឥសិនំ អនុចិណ្ណំ, អាហុតិនំ បដិក្កហំ។
២. “ចូបំ កត្វាន បុលិនំ [វេទ្យនា (អដ្ឋ.), វេទ្យិនំ (ស្យា.)], នានាបុប្ផំ សមោកិរិ;
សម្មាខា វិយ សម្ពុទ្ធំ, និម្មិតំ អភិវន្ទហំ។
៣. “សត្តរតនសម្បន្នោ , រាជា រដ្ឋដ្ឋិ ឥស្សរោ;
សកកម្មាភិរន្ទោហំ, បុប្ផបូជាយិនំ [ចូបបូជាយិនំ (សី.)] ផលំ។
៤. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិនំ [ចូបបូជាយិនំ (សី.)] ផលំ។
៥. “អសិគិកប្បេនន្តយសោ, ចក្កវត្ថិ អហោសហំ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចតុទីបដ្ឋិ ឥស្សរោ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សកចិន្តនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សកចិន្តនិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. អវេបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៧. “វិហារា អភិនិក្ខម្ម, អព្ពដ្ឋហិយ [អព្ពដ្ឋាសិ ច (ស្យា. ក.)] ចង្កមេ;
ចតុសច្ចំ បកាសន្តោ, ទេសេតិ [ទេសេន្តោ (ស្យា. ក.)] អមតំ បទំ។
  ៨. “សិខិស្ស គិរមញ្ញាយ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
នានាបុប្ផំ គហេត្វាន, អាកាសដ្ឋិ សមោកិរិ។
  ៩. “គេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសក;
បត្តោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។
  ១០. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិនំ ផលំ។
  ១១. “ឥតោ វិសតិកប្បម្ហិ, សុមេធា នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថិ មហាព្ពលោ។
  ១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អវេបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អវេបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. បច្ចាគមនិយត្ថេរអបទានំ

១៣. “សិន្នយា នទិយា ភីវេ, ចក្កវាកោ អហំ ឥទា;
សុទ្ធសេវាលកក្ខោហំ, បាបេសុ ច សុសញ្ញតោ។
១៤. “អន្ធសំ វិវជំ ពុទ្ធំ, កច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសេ;
តុណ្ណេន សាលំ បគ្គយ្ហ, វិបស្សិស្សាភិរោបយិ។

១៥. “យស្ស សទ្ធា តថាគតេ, អចលា សុបតិដ្ឋិតា;
តេន ចិត្តប្បសារេន, ទុក្ខតី សោ ន គច្ឆតិ។
១៦. “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ;
វិហង្កមេន សន្តេន, សុតីដំ រោបិតំ មយា។
១៧. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ **[បុប្ផបូជាយិទំ (សី.)]** ផលំ។
១៨. “សុចារុទស្សនា នាម, អដ្ឋេតេ ឯកនាមកា;
កប្បេ សត្តរសេ អាសុំ, ចក្កវត្តិ មហញ្ញលា។
១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បច្ចាគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បច្ចាគមនិយត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. បរហ្សសាទកត្ថេរអបទានំ

២០. “ឧសភំ បវំ វិរិ, មហេសិ វិជិតាវិន្ទ;
សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។
២១. “ហិមវាវាបរិមេយ្យោ, សាគរោ ទុរុត្តរោ;
តថេវ ឈានំ ពុទ្ធស្ស, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។
២២. “វេសុធា យថាប្បមេយ្យោ, ចិត្តា វនេវដំសកា;
តថេវ សិលំ ពុទ្ធស្ស, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។
២៣. “អនិលញ្ញសាសង្កព្វោ **[អនិលជោវ អសង្ខោភោ (សី.)]**, យថាកាសោ អសង្ខិយោ;
តថេវ ញ្ញាណំ ពុទ្ធស្ស, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។
២៤. “ឥមាហិ ចតុគាថាហិ, ព្រាហ្មណោ សេនសវ្វយោ;
ពុទ្ធសេដ្ឋំ ថវិគ្វាន, សិទ្ធកំ អបរាជិតំ។
២៥. “ចតុន្ទុតិកប្បានិ, ទុក្ខតី នុបបជ្ជថ្ម;
សុគតិ សុខសម្បត្តិ **[សុគតិសុ សុសម្បត្តិ (សី. ស្យា.)]**, អនុភោសិមនប្បកំ។
២៦. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, ថវិគ្វា លោកនាយកំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ថោមនាយ **[ថោមនស្ស (ស្យា.)]** តទំ ផលំ។
២៧. “បាតុន្ទុសម្ពិ កប្បម្ហិ, ចតុរោ អាសុមុត្តតា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហញ្ញលា។
២៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បរហ្សសាទកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បរហ្សសាទកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ភិសទាយកត្ថេរអបទានំ

២៩. “វេស្សភូ នាម នាមេន, ឥសិនំ គតិយោ អហុ;
កាននំ វនមោគយ្ហ, វិហាសិ បុរិសុត្តមោ។
៣០. “ភិសមុឡាលំ គណ្ឌិត្វា, អគមំ ពុទ្ធសន្តិកំ;
តញ្ច ពុទ្ធស្ស បាទាសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
៣១. “ករេន ច បរាមដ្ឋោ, វេស្សភូវវពុទ្ធិនា;

សុខាហំ នាភិជានាមិ, សមំ ភេន កុតោត្តរិ។

៣២. “ចរិមោ វត្តតេ មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
ហត្ថិនាភេន សន្តេន, កុសលំ រោបិតំ មយា [នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរមិ អនាសវេ (ស្យា.)]។

៣៣. “ឯកត្ថិសេ តតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ភិសទានស្សិនំ ផលំ។

៣៤. “សមោធានា ច រាជានោ, សោឡស មនុជាធិបា;
កប្បម្ហិ ចុទ្ធសេ [គោរសេ (សី. ស្យា.)] អាសុំ, ចក្កវត្ថិ មហព្ពលា។

៣៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិសទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ភិសទាយកត្តោស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. សុចិន្តិតត្តោអបទានំ

៣៦. “គិរិទុក្កចរោ អាសី, អភិជាកោវ កេសរិ;
មិតសង្ឃំ វេធិក្វាន, ជិវាមិ បព្ពតន្តរេ។

៣៧. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, សព្ពញ្ញ វទតំ វរោ;
មមុទ្ធវិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ បព្ពតុត្ថមំ។

៣៨. “បសទញ្ច មិតំ ហន្នា, ភក្ខិតុំ សមុបាគមិ;
ភគវា តម្ហិ សមយេ, ភិក្ខុមាណោ [សិក្ខាបាណោ (ស្យា.)] ឧបាគមិ។

៣៩. “វរបំសានិ បក្កយ្ហ, អទាសិ តស្ស សត្តនោ;
អនុមោទិ មហាវិរោ, និព្ពាបេន្តោ មមំ តទា។

៤០. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, គិរិទុក្កំ បរិសិ អហំ;
បីតិ ឧប្បាទយិក្វាន, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។

៤១. “ឯភេន មំសទានេន, ចិត្តស្ស បណិធិហិ ច;
បន្តរសេ កប្បសតេ, ទេវលោកេ រមី អហំ។

៤២. “អវសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ចិន្តិតំ [និចិតំ (សី.), ករិតំ (ស្យា.)] មយា;
តេនេវ មំសទានេន, ពុទ្ធានុស្សរណេន ច។

៤៣. “អដ្ឋត្ថិសម្ពិ កប្បម្ហិ, អដ្ឋ ទីយាយុនាមកា;
សដ្ឋិម្ហិតោ កប្បសតេ, ទុវេ វុណនាមកា [សវណនាមកា (ស្យា.)]។

៤៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុចិន្តិតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សុចិន្តិតត្តោស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. វត្តទាយកត្តោអបទានំ

៤៥. “បក្ខិជាកោ តទា អាសី, សុបណ្ណោ គុរុឡាធិបោ;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធនំ, កច្ឆន្តំ កន្ធមាទនំ។

៤៦. “ជហិត្វា គុរុឡវណ្ណំ, មាណវកំ អធារយិ;
ឯកំ វត្ថំ មយា ទិន្នំ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។

៤៧. “តញ្ច ទុស្សំ បដិក្កយ្ហ, ពុទ្ធោ លោកគ្គនាយកោ;
អន្តលិក្ខេ បិតោ សត្តា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៤៨. “ឥមិនា វត្តទានេន, ចិត្តស្ស បណីធីហិ ច;
បហាយ កុរុឡំ យោនី, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

៤៩. “អត្ថទស្សី កុ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
វត្តទានំ បសំសិទ្ធា, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។

៥០. “ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ហោត្តិ មេ វត្ថុសម្បទា;
អាកាសេ ឆននំ ហោតិ, វត្តទានស្សិនំ ផលំ។

៥១. “អរុណា **[អរុណាកា (សី.), អរុណសា (ស្សា.)]** សត្ត ជនា, ចក្កវត្តី មហញ្ញលា;
ឆត្តិសតិម្ហិ អាសិសុ, កប្បម្ហិ មនុជាធិបា។

៥២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា វត្តទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វត្តទាយកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. អម្ពទាយកត្ថេរអបទានំ

៥៣. “អនោមទស្សី ភគវា, និសិន្នោ បព្ពតន្តរេ;
មេត្តាយ អជវិលោកេ, អប្បមាណេ និរូបធិ។

៥៤. “កបិ អហំ តទា អាសី, ហិមវន្តេ នគុត្តមេ;
ទិស្វា អនោមទស្សី តំ **[អនោមំ អមិតំ (សី.), អនោមមជិតំ (ស្សា.)]**, ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយី។

៥៥. “អវិទូរេ ហិមវន្តស្ស, អម្ពាសុំ ផលិនោ តទា;
តតោ បក្កំ គហេត្វាន, អម្ពំ សមធុកំ អទំ។

៥៦. “តំ មេ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ, អនោមទស្សី មហាមុនិ;
ឥមិនា មធុទានេន, អម្ពទានេន ចូកយំ។

៥៧. “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
អវសេសេសុ កប្បេសុ, វោកិណ្ណំ សំសវិស្សតិ។

៥៨. “ខេបេត្វា បាបកំ កម្ពំ, បរិបក្កាយ ពុទ្ធិយា;
វិនិបាតមគន្ធាន, កិលេសេ ឈាបយិស្សតិ។

៥៩. “ទមេន ឧត្តមេនាហំ, ទមិគោម្ហិ មហេសិនា;
បត្តោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។

៦០. “សត្តសត្តតិកប្បសតេ, អម្ពដ្ឋជសនាមកា;
ចតុទ្ធស តេ រាជានោ, ចក្កវត្តី មហញ្ញលា។

៦១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អម្ពទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អម្ពទាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សុមនត្ថេរអបទានំ

៦២. “សុមនោ នាម នាមេន, មាលាការោ អហំ តទា;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, លោកាហុតិបដិក្កហំ។

៦៣. “ឧភោ ហត្ថេហិ បក្កយ្ហ, សុមនំ បុប្ផមុត្តមំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិ, សិខិនោ លោកពន្ធនោ។

៦៤. “ឥមាយ បុប្ផបូជាយ, ចេតនាបណីធីហិ ច;

ទុក្ខគឺ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៦៥. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខគឺ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ [បុប្ផបូជាយិទំ (សី.)] ផលំ។

៦៦. “ឆត្ថិសតិម្ហិ កប្បម្ហិ, ចត្តារោសុំ មហាយសា;
សត្តរតនសម្បទ្នា, រាជានោ ចក្កវត្តិនោ។

៦៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមនោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុមនត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរអបទានំ

៦៨. “អភិក្កបំ សីហំ, គុរុឡគ្គំ បក្ខិនំ;
ព្យគ្យសកំ បវំ, អភិជាតំ កេសរិ។

៦៩. “សិខិ តិលោកសរណំ, អនេជំ អបរាជិតំ;
និសិន្នំ សមណានគ្គំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ។

៧០. “ចង្កោដកេ [ចង្កោដកេ (សី.)] បបេត្វាន, អនោជំ បុប្ផមុត្តមំ;
សហ ចង្កោដកេនេវ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ សមោកិរិ។

៧១. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, ទ្វិបទិន្ន នរាសក;
បត្តោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយហរាជយំ។

៧២. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិ តទា;
ទុក្ខគឺ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៧៣. “សម្បណ្ណេ តិសកប្បម្ហិ, ទេវភូតិសនាមកា;
សត្តរតនសម្បទ្នា, បញ្ចាសុំ ចក្កវត្តិនោ។

៧៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុប្ផចង្កោដិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

សកចិន្តនិយវគ្គោ សត្តមោ។

តស្សទ្វានំ –

សកចិន្តិ អវេបុប្ផិ, សបច្ចាគមនេន ច;
បរាប្បសាទី ភិសទោ, សុចិន្តិ វត្ថុទាយកោ។

អម្ពនាយិ ច សុមនោ, បុប្ផចង្កោដកិបិ ច;
គាថេកសត្តតិ វុត្តា, គណិតា អត្ថទស្សិភិ។

៨. នាគសមាលវគ្គោ

១. នាគសមាលត្ថេរអបទានំ

១. “អបាដលី អហំ បុប្ផំ, ឧជ្ឈិតំ សុមហាបថេ;
ចូបម្ហិ អភិរោបេសី, សិខិនោ លោកពន្ធនោ។
២. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ចូបបូជាយិទំ ផលំ។
៣. “ឥតោ បន្ទរសេ កប្បេ, ភូមិយោ **[បុប្ផិយោ (ស្យា.)]** នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគសមាលោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

នាគសមាលត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. បទសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៥. “អក្កន្តញ្ច បទំ ទិស្វា, តិស្សស្សាទិច្ចពន្ធនោ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បទេ ចិត្តំ បសាទយី។
៦. “ទ្វេនុរុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បទសញ្ញាយិទំ ផលំ។
៧. “ឥតោ សត្តមកេ កប្បេ, សុមេធា នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។
៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បទសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៩. “ទុមក្កេ បំសុក្ខលិកំ, លក្កំ ទិស្វាន សត្តានោ;
តតោ តមញ្ញលី កត្វា, បំសុក្ខលំ អវន្នហំ។
១០. “ទ្វេនុរុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។
១១. “ឥតោ ចតុត្ថកេ កប្បេ, ទុមសារោសិ ខត្តិយោ;
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. ភិសាលុវទាយកត្ថេរអបទានំ

១៣. “កាននំ វនមោគយ្ហ, វសាមិ វិបិនេ អហំ;

វិបស្សី អន្ទុសំ ពុទ្ធំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ។

១៤. “ភិសាលុវុញ្ញ បាទាសី, ឧទកំ ហត្ថធាវនំ;
វន្និក្ខា សិរសា បាទេ, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។

១៥. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, ភិសាលុវមទំ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិនំ ផលំ។

១៦. “ឥតោ តតិយកេ កប្បេ, ភិសសម្មុតខត្តិយោ;
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

១៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិសាលុវទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ភិសាលុវទាយកត្តេស្យាបទានំ ចតុត្ថំ។

ឆដ្ឋភាណាវំ។

៥. ឯកសញ្ញកត្តេអបទានំ

១៨. “ខណ្ឌោ នាមាសិ នាមេន, វិបស្សិស្សគ្គសាវកោ;
ឯកា ភិក្ខា មយា ទិន្នា, លោកាហុតិបដិគ្គហោ។

១៩. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, ទ្វិបទិន្ន នរាសក;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ឯកភិក្ខាយិនំ ផលំ។

២០. “ចត្តាលីសម្ពិទោ កប្បេ, វុណោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

២១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកសញ្ញកត្តេស្យាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. តិណសន្តរទាយកត្តេអបទានំ

២២. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, មហាជាតស្សរោ អហុ;
សតបត្តេហិ សញ្ញន្នោ, នានាសកុណមាលយោ។

២៣. “កម្ពិ ន្តត្វា ច បិក្ខា [បិក្ខា (សិ. ស្យា.)] ច, អវិទូរេ វសាមហំ;
អន្ទុសំ សមណនគ្គំ, កច្ចន្តំ អនិលញ្ញសោ។

២៤. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុគ្គរោ;
អព្ពតោ ឱរុហិត្វាន, ភូមិយំហាសិ តាវទេ។

២៥. “វិសាណេន [លាយនេន (ស្យា.)] តិណំ កយ្ហ, និសិទនមទាសហំ;
និសិទិ ភកាវ ភត្ថ, តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ។

២៦. “សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, អវន្និ លោកនាយកំ;
បដិកុដិកោ [ឧក្កដិកោ (ស្យា. ក.)] អបសក្កិ, និជ្ឈាយន្តោ មហាមុនី។

២៧. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, និម្មានំ ឧបបជ្ជហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, សន្តរស្ស ឥទំ ផលំ។

២៨. “ឥតោ ទុតិយកេ កប្បេ, មិគ [មិគ្គ (ស្យា.)] សម្មុតខត្តិយោ;
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

២៩. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គិណសន្តរទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គិណសន្តរទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. សូចិទាយកត្ថេរអបទានំ

៣០. “តីសកប្បសហស្សម្ហិ, សម្ពុទ្ធោ លោកនាយកោ;
សុមេធា នាម នាមេន, ពាក្កិសវរលក្ខណោ។
៣១. “តស្ស កញ្ចនវណ្ណស្ស, ទ្វីបទិន្នស្ស តាទិនោ;
បញ្ច សូចិ មយា ទិន្នា, សិព្ពនត្ថាយ ចីវរំ។
៣២. “តេនេវ សូចិទានេន, និបុណត្ថវិបស្សកំ;
តិក្ខំ លហុញ ជាសុញ, ញាណំ មេ ឧទបដ្ឋថ។
៣៣. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
៣៤. “ទ្វីបទាធិបតី នាម, រាជានោ ចតុរោ អហំ;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៣៥. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សូចិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សូចិទាយកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. បាដលិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣៦. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, កច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ;
កញ្ចនក្សិយសង្កាសំ, ពាក្កិសវរលក្ខណំ។
៣៧. “សេដ្ឋិបុត្តោ តទា អាសិ, សុខុមាលោ សុខេធិកោ;
ឧច្ឆង្កេ បាដលិបុប្ផំ, កត្វាន **[កត្វា តំ (សិ. ស្ស.)]** អភិសំហវិ។
៣៨. “ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បុប្ផេហិ អភិបុជយិ;
តិស្សំ លោកវិទុំ នាថំ, នរទេវំ នមស្សហំ។
៣៩. “ទ្វេនុវតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ។
៤០. “ឥតោ តេសដ្ឋិកប្បម្ហិ, អភិសម្មតនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៤១. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាដលិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បាដលិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. បិកញ្ចលិយត្ថេរអបទានំ

៤២. “មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសិ, អរញ្ញោ កាននេ អហំ;
តត្ថ អន្ធសំ **[តត្ថទ្ធសាសិ (សិ. ស្ស.)]** សម្ពុទ្ធំ, ពាក្កិសវរលក្ខណំ។
៤៣. “តត្ថាហំ អញ្ញលី កត្វា, បក្កាមិ បាចិនាមុខោ;
អវិទូរេ និសិន្នស្ស, និយកេ បណ្ណសន្តរេ។

៤៤. “តតោ មេ អសនីបាតោ, មត្តកេ និបតី តទា;
សោហំ មរណកាលម្ហិ, អកាសិ បុនរញ្ញលី។
៤៥. “ទ្វេនុតេ តតោ កប្បេ, អញ្ញលី អកវី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អញ្ញលិស្ស តទំ ផលំ។
៤៦. “ចតុបណ្ណាសកប្បម្ហិ, មិគកេតុសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហាព្ពលោ។
៤៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិគញ្ញលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អកាសិត្តាតិ។

បិគញ្ញលិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. តិបទុមិយត្ថេរអបទានំ

៤៨. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពធម្មាន បារគូ;
ទន្តោ ទន្តបរិគោ, នគរា និក្ខមិ តទា។
៤៩. “នគរេ ហំសវតិយំ, អហោសិ មាលិកោ តទា;
យំ តត្ថ ឧត្តមំ តោណិ, បទ្កបុប្ផានិ [ឧត្តមំ បុប្ផំ, តីណិ បុប្ផានិ (សី.)] អគ្គហិ។
៥០. “អន្ធសំ វិវដំ ពុទ្ធនំ, បដិមគ្គន្តរាបណេ;
សហ [សោហំ (សី.)] ទិស្វាន សម្ពុទ្ធនំ, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា។
៥១. “កី មេ តមេហិ បុប្ផេហិ, រញ្ជោ ឧបនិគេហិ មេ;
គាមំ វា គាមខេត្តំ វា, សហស្សំ វា លភេយ្យហំ។
៥២. “អនន្តទមនំ វីរី, សព្ពសត្តសុខារហំ;
លោកនាថំ បូជយិត្វា, លច្ឆាមិ អមតំ ជនំ។
៥៣. “ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន, សកំ ចិត្តំ បសាទយី;
តីណិ លោហិតកេ គយ្ហ, អាកាសេ ឧត្តិបី តទា។
៥៤. “មយា ឧត្តិមត្តមិ, អាកាសេ បត្តវិសុ តេ;
ធាវិសុ មត្តកេ តត្ថ, ឧទ្ធុវណ្ណា អជោមុខា។
៥៥. “យេ កេចិ មនុស្សា ទិស្វា, ឧក្កដិ សម្បវត្តយុំ;
ទេវតា អន្តលិក្ខមិ, សាធុការំ បវត្តយុំ។
៥៦. “អច្ឆេរំ លោកេ ឧប្បន្នំ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស វាហសា;
សព្ពេ ធម្មំ សុណិស្សាម, បុប្ផានំ វាហសា មយំ។
៥៧. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
វិថិយញ្ជិ បិគោ សន្តោ, ឥមា គាថា អភាសថ។
៥៨. “យោ សោ ពុទ្ធនំ អបូជេសិ, រត្តបទ្កេហិ [រត្តបទុមេហិ (សី. ស្យា.)] មាណវោ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
៥៩. “តិសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
តិសកប្បានិ [តិសក្ខត្តញ្ញ (ស្យា.)] ទេវិន្នោ, ទេវវន្តំ ករិស្សតិ។
៦០. “មហាវិត្តាវិកំ នាម, ព្យម្ពំ ហេស្សតិ តាវទេ;
តិយោជនសត្តុទ្ធនំ, ទិយឧស្សតវិត្តតំ។
៦១. “ចត្តាវិសតសហស្សានិ, និយ្យហា ច សុមាបិតា;
ក្នុងាគារវរូបេតា, មហាសយនមណ្ឌិតា។

៦២. “កោដិសតសហស្សិយោ , បរិវារេស្សន្តិ អច្ឆរា;
កុសលា នច្ចគីតស្ស, វាទិតេបិ បទក្ខីណា។
៦៣. “ឯតាទិសេ ព្យម្ពវេ, នារីគណសមាកុលេ;
វស្សិស្សតិ បុប្ផវស្សោ, ទិញ្ចោ [បទ (ក.)] លោហិតកោ សទា។
៦៤. “ភិក្ខុខីលេ នាគទន្តេ, ទ្វារពាហាយ គោរណេ;
ចក្កមគ្គា លោហិតកា, ឱលម្ពិស្សន្តិ តាវទេ។
៦៥. “បត្តេន បត្តសញ្ញន្តេ, អន្តោព្យម្ពវេ ឥមំ;
អត្ថវិត្វា បារុបិត្វា, គុវន្តិស្សន្តិ តាវទេ។
៦៦. “កវនំ បរិវារេត្វា, សមន្តា សតយោជនេ;
តេបិ បទ្ហា [តេ វិសុទ្ធា (សិ. ស្យា.)] លោហិតកា, ទិព្ពគន្ធី បរាយវេ។
៦៧. “បញ្ចសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ;
បទេសវជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។
៦៨. “សម្មត្តិយោ ទុវេ ភុត្វា, អនីតិ អនុបទ្ធពា;
សម្មត្តេ បរិយោសានេ, និព្វានំ បាបុណិស្សតិ’ [ជស្សយិស្សតិ (សិ.), បស្សយិស្សតិ (ក.)]។
៦៩. “សុទិដ្ឋោ វត មេ ពុទ្ធោ, វាណិជ្ជំ សុបយោជិតំ;
បទ្ហានិ គីណិ បូជេត្វា, អនុភោសិ ភិសម្មទា [អនុភូយន្តិ សម្មទា (ក.)]។
៧០. “អជ្ជ មេ ធម្មប្បត្តស្ស, វិប្បមុត្តស្ស សព្ពសោ;
សុបុប្ផិតំ លោហិតកំ, ធារយិស្សតិ មត្តកេ។
៧១. “មម កម្មំ កថេន្តស្ស, បទុមុត្តរសត្តនោ;
សតបាណសហស្សានំ, ធម្មាភិសមយោ អហុ។
៧២. “សតសហស្សិកោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធមភិបូជយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ភិបទុមានិនំ ផលំ។
៧៣. “ភិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សម្មហតា;
សព្ពាសវា បរិក្ខីណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវេ។
៧៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិបទុមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ភិបទុមិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

នាគសមាលវត្តោ អដ្ឋមោ។

គស្សទ្ធានំ –

នាគសមាលោ បទសញ្ញី, សញ្ញាកាលុវទាយកោ;
ឯកសញ្ញី គិណសន្តារោ, សូចិបាដលិបុប្ផិយោ;
បិតញ្ញលី ភិបទុមិ, គាថាយោ បញ្ចសត្តតិ។

៨. តិមិរវគ្គោ

១. តិមិរបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១. “ចន្ទភាគានទីតីវេ , អនុសោតំ វជាមហំ;
និសិន្ទំ សមណំ ទិស្វា, វិប្បសន្តមនាវិលំ។
២. “តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា **[បសាទេសី (ស្យា.)]**, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;
ការយិស្សតិ តិណ្ណោយំ, ទន្តោយំ ទមយិស្សតិ។
៣. “អស្សាសិស្សតិ អស្សតោ, សន្តោ ច សមយិស្សតិ;
មោចយិស្សតិ មុត្តោ ច, និព្វាបេស្សតិ និព្វតោ។
៤. “ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន, សិទ្ធក្ខន្ធស្ស មហេសិនោ;
គហេត្វា តិមិរបុប្ផំ, មត្តកេ ឱកិវិ អហំ **[តទា (ស្យា.)]**។
៥. “អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ;
វន្តិត្វា សត្តនោ បាទេ, បក្កាមី អបរំ ទិសំ។
៦. “អចិរំ គតមត្តំ មំ, មិគរាជា វិហេបយិ;
បបាតមនុកច្ឆន្តោ, តត្ថេវ បបតី អហំ។
៧. “ចតុន្ទុវតីតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ **[ពុទ្ធបូជាយិទំ (សិ. ស្យា.)]** ផលំ។
៨. “ឆប្បញ្ញាសម្ពិ កប្បម្ពិ, សត្តេវាសុំ មហាយសា **[មហារហា (ស្យា. ក.)]**;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិមិរបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិមិរបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. គតសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

១០. “ជាតិយា សត្តរស្សោហំ, បព្ពជី អនគារិយំ;
អវន្តី សត្តនោ បាទេ, វិប្បសន្តេន ចេតសា។
១១. “សត្តនង្គលកិបុប្ផេ, អាកាសេ ឧក្ខិបិ អហំ;
តិស្សំ ពុទ្ធិំ សមុទ្ធិស្ស, អនន្តគុណសាករំ។
១២. “សុគតានុគតំ មគ្គំ, បូជេត្វា ហដ្ឋមានសោ;
អញ្ញលិញ្ញ **[អញ្ញលិស្ស (ក.)]** តទាកាសី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
១៣. “ទ្វេនុវតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១៤. “ឥតោ អដ្ឋមកេ កប្បេ, តយោ អគ្គិសិន្វា អហំ;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។
១៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គតសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គតសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. និបន្នញ្ញូលិកត្ថេរអបទានំ

១៦. “វុត្តមូលេ និសិន្នោហំ, ព្យាធិតោ បរមេន ច;
បរមការុញ្ញបត្តោម្ហិ, អរញ្ញេ កាននេ អហំ។
១៧. “អនុកម្យំ ឧបាទាយ, តិស្សោ សត្តា ឧបេសិ មំ;
សោហំ និបន្នកោ សន្តោ, សិវេ កត្វាន អញ្ញលី។
១៨. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សព្ពសត្តានមុត្តមំ;
សម្ពន្ធំ អភិវាទេត្វា, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។
១៩. “ទ្វេនុត្ថេ ឥតោ កប្បេ, យំ វន្ធិ បុរិសុត្តមំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, វន្ធនាយ ឥទំ ផលំ។
២០. “ឥតោ បញ្ចមកេ កប្បេ, បញ្ចេវាសុំ មហាសិខា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលា។
២១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថ សុទំ អាយស្មា និបន្នញ្ញូលិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

និបន្នញ្ញូលិកត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. អធោបុច្ឆិយត្ថេរអបទានំ

២២. “អភិភូ នាម សោ ភិក្ខុ, សិខិនោ អគ្គសាវកោ;
មហានុភាវោ តេវិជ្ជោ, ហិមវន្តំ ឧបាគមិ។
២៣. “អហម្យិ ហិមវន្តម្ហិ, រមណីយស្សមេ ឥសិ;
វសាមិ អប្បមញ្ញាសុ, ឥន្ទ្រិសុ ច ឥទា វសិ។
២៤. “បក្ខិជាតោ វិយាកាសេ, បព្ពតំ អធិវត្ថយិ [អភិបត្ថយិ (ស្ស.), អភិមត្ថយិ (ក.), អធិវត្ថយិ ត្ថិ
បព្ពតស្ស ឧបវិ គច្ឆិន្តិអត្ថោ];
អធោបុព្ពំ គហេត្វាន, អាគច្ឆិ [អគច្ឆិ (ក.)] បព្ពតំ អហំ។
២៥. “សត្ត បុប្ផានិ គណ្ឌិត្វា, មគ្គកេ ឱតិវិ អហំ;
អាណេកិតេ [អាណេកិតោ (ស្ស.)] ច វិនេន, បក្កាមិ បាចិនាមុខោ។
២៦. “អារាសំ អភិសម្ពោសិ, បត្វាន អស្សមំ អហំ;
ខាវិការំ គហេត្វាន, បាយាសិ [បាវិសិ (សិ.)] បព្ពតន្តរំ។
២៧. “អជគរោ មំ បីឡេសិ, យោរុបោ មហាព្ពលោ;
បុព្ពកម្ពំ សវិត្វាន, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។
២៨. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ។
២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថ សុទំ អាយស្មា អធោបុច្ឆិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អធោបុច្ឆិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. វសិសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៣០. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, វាសំ កប្បេសហំ បុរេ;
អជិនុត្តរវាសោហំ, វសាមិ បព្ពតន្តរេ។
៣១. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពន្ធំ, សតវសិវ ភាណុមំ;

វេនន្តរកតំ ទិស្វា, សាលរាជ្យ បុប្ផិកំ។

៣២. “វិស្វា [វិសេ (ស្វា. ក.)] ចិត្តំ បសាទេត្វា, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ;
បគ្គយ្ហ អញ្ញលី វន្តិ, សិរសា ឧក្កដិ [សិរសា ឧក្កដិកោ (ស្វា.), សិរសុក្កដិកោ (ក.)] អហំ។

៣៣. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, វិសិសញ្ញាយិទំ ផលំ។

៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិសិសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វិសិសញ្ញកត្តេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ទុតិយវិសិសញ្ញកត្តេរអបទានំ

៣៥. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, វាកចីរធរោ អហំ;
ចង្កមញ្ញ សមាប្បន្នោ, និសិទិ បាចិនាមុខោ។

៣៦. “បព្ពតេ សុគតំ ទិស្វា, ផុស្សំ ឈានរតំ តទា;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, វិស្វា ចិត្តំ បសាទយី។

៣៧. “ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, វិសិសញ្ញាយិទំ ផលំ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិសិសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ទុតិយវិសិសញ្ញកត្តេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ផលទាយកត្តេរអបទានំ

៣៩. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, ខរាជិនធរោ អហំ;
ផុស្សំ ជិនវំ ទិស្វា, ផលហត្ថោ ផលំ អទំ។

៤០. “យមហំ ផលមទាសិ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ផលំ និព្ពត្តកេ មម។

៤១. “ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិ អហំ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា ផលទាយកោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ផលទាយកត្តេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. សទ្ធសញ្ញកត្តេរអបទានំ

៤៣. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, វសាមិ បណ្ណសន្ថវេ;
ផុស្សស្ស ឆម្ពំ ភណតោ, សទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយី។

៤៤. “ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

៤៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា សទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៩. ពោធិសិញ្ញាក្នុងអបទាន់

៤៦. “វិបស្សិស្ស ភគវតោ, មហាពោធិមហោ អហុ;
បព្ពដ្ឋបកតោ សន្តោ, ឧបកថ្វី អហំ តទា។
៤៧. “កុសុមោទកមាទាយ , ពោធិយា ឱកិវី អហំ;
មោចយិស្សតិ នោ មុត្តោ, និព្វាបេស្សតិ និព្វតោ។
៤៨. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ ពោធិមភិសិញ្ញយី;
នុត្តតិ នាភិជានាមិ, ពោធិសិញ្ញាយិទំ ផលំ។
៤៩. “តេត្តិសេ វត្តមានម្ហិ, កប្បេ អាសុំ ជនាធិបា;
ឧទកសេចនា នាម, អន្ទេតេ ចក្កវត្តិនោ។
៥០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិសិញ្ញាកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពោធិសិញ្ញាក្នុងស្នាមបទាន់ នវម៍។

១០. បទុមបុប្ផិយក្នុងអបទាន់

៥១. “បោក្ខវនំ បរិដ្ឋោ, ភព្វន្តោ បទុមាសិហំ;
តត្ថទ្ធសំ ផុស្សំ ពុទ្ធំ [អទ្ធសំ ផុស្សសម្ពុទ្ធំ (សី. ស្យា.)], ពាក្ខីសវរលក្ខណំ។
៥២. “បទុមបុប្ផំ គហេត្វាន, អាកាសេ ឧត្តិបី អហំ;
បាបកម្មំ សវិត្វាន, បព្ពដី អនគារិយំ។
៥៣. “បព្ពដិក្ខាន កាយេន, មនសា សំរុតេន ច;
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា, អាជីវំ បរិសោធយី។
៥៤. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
នុត្តតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៥៥. “បទុមាភាសនាមា ច, អដ្ឋារស មហិបតី;
អដ្ឋារសេសុ កប្បេសុ, អដ្ឋតាលីសមាសិសុំ។
៥៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

បទុមបុប្ផិយក្នុងស្នាមបទាន់ ទសម៍។

តិមិវរក្កោ នវមោ។

កស្សទ្វានំ –

តិមិនង្គលីបុប្ផ, និប្បន្នញ្ញលិកោ អធា;
ទ្វេ វសិសញ្ញី ផលទោ, សទ្ធសញ្ញី ច សេចកោ;
បទុបុប្ផី ច គាថាយោ, ឆប្បញ្ញាស បកិគ្គិតា។

១០. សុធាវគ្គោ

១. សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរអបទានំ

១. “បូជារហេ បូជយតោ, ពុទ្ធេ យទិ វ សាវកេ;
បបញ្ចសមគិក្កន្តេ, តិណ្ណសោកបវិទូវេ។
២. “តេ តាទិសេ បូជយតោ, និព្ពតេ អកុតោភយេ;
ន សក្កា បុព្វំ សង្ខាតំ, ឥមេត្ថមបិ [ឥន្ទម្ពុត្តន្តិ (សី.), ឥមេត្ថមបិ (ក.)] កេនចិ។
៣. “ចតុន្ទមបិ ទីបាសំ, ឥស្សំ យោធ ការយេ;
ឯកិស្សា បូជនាយេតំ, កលំ នាគ្យតិ សោឡសី។
៤. “សិទ្ធក្ខស្ស នរក្ខស្ស, ចេតិយេ ផលិតន្តវេ;
សុធាបិណ្ឌោ មយា ទិន្នោ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
៥. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បដិសង្ខារស្សិទំ ផលំ។
៦. “ឥតោ តិសតិកប្បម្ពិ, បដិសង្ខារស្សយា;
សត្តរគនសម្បន្នា, តេរស ចក្កវត្តិនោ។
៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុធាបិណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា តាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. សុចិន្តិកត្ថេរអបទានំ

៨. “តិស្សស្ស លោកនាថស្ស, សុទ្ធបឋមទាសហំ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្តនោ។
៩. “អដ្ឋារសេ [អដ្ឋតិសេ (សី. ស្យា.)] ឥតោ កប្បេ, រាជា អាសី មហារុចិ;
ភោតោ ច វិបុលោ អាសិ, សយនញ្ច អនប្បកំ។
១០. “បឋំ ពុទ្ធស្ស ទគ្គាន, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
អនុភោមិ សកំ កម្មំ, បុព្វេ សុកតមត្តនោ។
១១. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ បឋមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បឋទានស្សិទំ ផលំ។
១២. “អដ្ឋតិសេ ឥតោ កប្បេ, តយោ តេ ចក្កវត្តិនោ;
រុចិ ឧបរុចិ ចេវ, មហារុចិ តតិយកោ។
១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុចិន្តិកោ ថេរោ ឥមា តាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុចិន្តិកត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. អដ្ឋចេឡកត្ថេរអបទានំ

១៤. “តិស្សស្សហំ ភគវតោ, ឧបដ្ឋទុស្សមទាសហំ;
បរមកាបញ្ញបត្តោម្ពិ [បរមកាបញ្ញបត្តោម្ពិ (ស្យា. ក.)], ទុក្ខតេន [ទុក្ខន្ទេន (សី.)] សមប្បិកោ។

១៥. “ឧបខ្លុំទុស្សំ ទត្វាន, កប្បំ សក្កម្ហិ មោទហំ;
អវសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ការិកំ មយា។
១៦. “ទ្វេនុត្តេ ឥតោ កប្បេ, យំ ទុស្សមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ទុស្សទានស្សិនំ ផលំ។
១៧. “ឯកូនបញ្ញាសកប្បម្ហិ [ឯកបញ្ញាសកប្បម្ហិ (ស្យា.)], រាជានោ ចក្កវត្តិនោ;
សមន្តច្ចទនា នាម, ពាត្តិសាសុំ [ឧត្តិយាសុំ (ស្យា. ក.)] ជនាធិបា។
១៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អដ្ឋចេឡកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អដ្ឋចេឡកត្ថេរស្សាបទានំ ភតិយំ។

៤. សូចិនាយកត្ថេរអបទានំ

១៩. “កម្មារោហំ បុរេ អាសី, ពន្ធមាយំ បុរុគ្គមេ;
សូចិនានំ មយា ទិន្នំ, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ។
២០. “វជិរគ្គសមំ ញាណំ, ហោតិ កម្មេន តាទិសំ;
វិរាគោម្ហិ វិមុត្តោម្ហិ [វិរាគោម្ហិ វិមុត្តោម្ហិ (ក.)], បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។
២១. “អតីតេ ច ភវេ សព្វេ, វត្តមានេ ចនាគតេ [អតីតា ច ភវា សព្វេ, វត្តមានា ច’នាគតា (ស្យា. ក.)];
ញាណេន វិចិនី សព្វំ, សូចិនានស្សិនំ ផលំ។
២២. “ឯកនុត្តរតោ កប្បេ, សត្តាសុំ វជិរុយា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សូចិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សូចិនាយកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. គន្ធមាលិយត្ថេរអបទានំ

២៤. “សិទ្ធត្ថស្ស ភកវតោ, គន្ធចូបំ អកាសហំ;
សុមនេហិ បដិច្ចន្នំ, ពុទ្ធនុច្ចវិកំ កតំ។
២៥. “កញ្ញនគ្បិយសង្កាសំ, ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ;
ឥន្ទ្រិវរំ ជលិតំ, អាទិត្តំ ហុតាសនំ។
២៦. “ព្យក្សសភំ បរិ, អភិជានំ កេសវិ;
និសិន្នំ សមណនគ្គំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ។
២៧. “វន្តិកា សត្តនោ បាទេ, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ;
ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, គន្ធមាលំ យតោ អទំ។
២៨. “ពុទ្ធេ កតស្ស ការស្ស, ផលេនាហំ វិសេសតោ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
២៩. “ចត្តាវិសម្ពិ ឯកូនេ, កប្បេ អាសិសុ សោឡសុ;
ទេវគន្ធសនាមា តេ, រាជានោ ចក្កវត្តិនោ។
៣០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គន្ធមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គន្ធមាលិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. តិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣១. “មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសី, អរញ្ញេ កាននេ អហំ [ព្រហ្ម (ស្យា.);
បាដលី ហរិកំ ទិស្វា, តីណិ បុប្ផានិ ឱគិរិ។
៣២. “បតិគបត្តានិ [សត្តបត្តានិ (សី.), សតបត្តានិ (ក.), សុត្តបណ្ណានិ (ស្យា.)] គណ្ឌិត្វា, ពហិ នខ្នេសហំ
តទា;
អន្តោសុទ្ធី ពហិសុទ្ធី, សុវិមុត្តំ អនាសវំ។
៣៣. “សម្មខា វិយ សម្ពុទ្ធំ, វិបស្សី លោកនាយកំ;
បាដលី អភិវាទេត្វា, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។
៣៤. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ពោធិមភិប្បជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពោធិប្បជាយិនំ ផលំ។
៣៥. “សមន្តបាសាទិកា នាម, តេរសាសីសុ រាជិនោ;
ឥតោ តេត្តិសកប្បម្ហិ [តិសតិកប្បម្ហិ (ស្យា.)], ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៣៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ នដ្ឋំ។

៧. មធុបិណ្ឌិកត្ថេរអបទានំ

៣៧. “វិបិនេ [វិនេ (ស្យា. អដ្ឋ.)] កាននេ ទិស្វា, អប្បសន្នេ និរាគុលេ;
សិទ្ធក្កំ ឥសិនំ សេដ្ឋំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ។
៣៨. “និព្ពតត្តំ [និព្ពតត្តំ (ក.), និព្ពតិកំ (ស្យា.)] មហានាគំ, និសភាជានិយំ យថា;
ឱសធូរំ វិរោចន្តំ, ទេវសង្ឃនមស្សិតំ។
៣៩. “វិត្តិ មមាហុ តាវទេ [វិត្តិ មេ បាហុនា តាវ (សី. ស្យា.)], ញាណំ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ;
វុដ្ឋិតស្ស សមាធិម្ហា, មជ្ជំ ទត្វាន សត្តនោ។
៤០. “វន្តិក្វា សត្តនោ បាទេ, បក្កាមី បាចិនាមុខោ;
ចតុត្តិសម្ពិ កប្បម្ហិ, រាជា អាសី សុទស្សនោ។
៤១. “មធុ ភិសេហិ សវតិ, ភោជនម្ហិ ច តាវទេ;
មធុវស្សំ បវស្សិត្ថ, បុព្ពកម្មស្សិនំ ផលំ។
៤២. “ចតុន្ទវុតិកោ កប្បេ, យំ មជ្ជំ អទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, មធុទានស្សិនំ ផលំ។
៤៣. “ចតុត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, ចត្តារោ តេ សុទស្សនា;
សត្តវតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៤៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មធុបិណ្ឌិកោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មធុបិណ្ឌិកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. សេនាសនទាយកត្ថេរអបទានំ

៤៥. “សិទ្ធកត្តស្ស ភកវតោ, អទាសី បណ្ណសន្តវំ;
សមន្តា ឧបហារញ្ច, កុសុមំ ឱគិរិ អហំ។
៤៦. “បាសាទេវំ គុណំ រម្មំ [បាសាទេ ច គុហំ រម្មំ (ស្យា.)], អនុភោមិ មហារហំ;

មហាក្សត្រី ច បុប្ផានី, សយនេភិសន្តិ មេ។

៤៧. “សយនេហំ គុវង្គាមិ, វិចិត្តេ បុប្ផសន្តតេ;
បុប្ផុដ្ឋិ ច សយនេ, អភិវស្សតិ តាវទេ។

៤៨. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, អទាសិ បណ្ណសន្តរំ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, សន្តរស្ស ឥទំ ផលំ។

៤៩. “តិណសន្តរកា នាម, សត្តេតេ ចក្កវត្តិនោ;
ឥតោ តេ បញ្ចមេ កប្បេ, ឧប្បជ្ឈិសុ ជនាធិបា។

៥០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សេនាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សេនាសនទាយកត្តេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. វេយ្យាវច្ឆកត្តេរអបទានំ

៥១. “វិបស្សិស្ស ភកវតោ, មហាបូគគណោ អហុ;
វេយ្យាវច្ឆករោ អាសិ, សព្ពកិច្ចេសុ វាវដោ [ព្យាវដោ (សិ. ស្យា.)]។

៥២. “ទេយ្យធម្មោ ច មេ នត្ថិ, សុគតស្ស មហេសិនោ;
អវន្តិ សត្តនោ បាទេ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៥៣. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, វេយ្យាវច្ឆំ អកាសហំ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, វេយ្យាវច្ឆស្សិទំ ផលំ។

៥៤. “ឥតោ ច អដ្ឋមេ កប្បេ, រាជោ អាសិ សុចិន្តិកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៥៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេយ្យាវច្ឆកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វេយ្យាវច្ឆកត្តេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. ពុទ្ធបដ្ឋាកត្តេរអបទានំ

៥៦. “វិបស្សិស្ស ភកវតោ, អហោសិ សង្ខធម្មកោ;
និច្ចបដ្ឋានយុត្តោម្ហិ, សុគតស្ស មហេសិនោ។

៥៧. “ឧបដ្ឋានផលំ បស្ស, លោកនាថស្ស តាទិនោ;
សង្ខិត្តវិយសហស្សានិ, បរិវារេន្តិ មំ សទា។

៥៨. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, ឧបដ្ឋហិ មហាឥសិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ។

៥៩. “ចតុវិសេ [ចតុនុតេ (ស្យា.)] ឥតោ កប្បេ, មហានិក្ខេបសនាមកា;
សោឡសាសិសុ រាជានោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៦០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធបដ្ឋាកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពុទ្ធបដ្ឋាកត្តេរស្សបទានំ នសមំ។

សុធាវគ្គោ នសមោ។

កស្សន្ទានំ –

សុធា សុចិន្តិ ចេឡញ, សុចី ច គន្ធមាលិយោ;
តិបុប្ផិយោ មធុសេនា, វេយ្យាវធ្មោ ចុបដ្ឋកោ;
សមសន្និ ច គាថាយោ, អស្មី វគ្គេ បកិក្ខិតា។

អថ វគ្គន្ទានំ –

ពុន្ធវគ្គោ ហិ បបមោ, សិហាសនិ សុភូតិ ច;
កុណ្ឌានោ ឧបាលិ ច, ពីជនិសកចិន្តិ ច។
នាគសមាលោ ភិមិរោ, សុធាវគ្គេន ភេ ទស;
ចតុន្ទសសតា គាថា, បញ្ចបញ្ញាសមេវ ច។

ពុន្ធវគ្គទសកំ។

បបមសតកំ សមត្ថំ។

១១. ភិក្ខុទាយវិគ្គោ

១. ភិក្ខុទាយកត្តេអបទានំ

១. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ;
បរវា [បរិនា (ស្យា.)] អភិនិក្ខន្ធំ, វេនា និព្ពានមាគតំ [វិនា និព្ពានមាគតំ (ស្យា.)]។
២. “កដ្ឋកិក្ខុំ បាទាសិ, សិទ្ធក្ខស្ស មហេសិនោ;
បញ្ញាយ ឧបសន្តស្ស, មហាវិស្ស តាទិនោ។
៣. “បទេនានុបទាយន្តំ [បទេនានុបទាយន្តោ (សិ. ស្យា.)], និព្វាបេន្តេ មហាជនំ;
ឧឡារា វិគ្គិ មេ ជាតា, ពុទ្ធេ អាទិច្ចពន្ធនេ [វិគ្គិ មេ បាហុនា កាវ, ពុទ្ធស្យាទិច្ចពន្ធនោ (ស្យា.)]។
៤. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ភិក្ខុទានស្សិនំ ផលំ។
៥. “សត្តាសិទ្ធិមិត្តោ កប្បេ, មហាវេណុ សនាមកា;
សត្តរតនសម្បន្នា, សត្តេតេ ចក្កវត្តិនោ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិក្ខុំ សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិក្ខុទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ភិក្ខុទាយកត្តេស្សបទានំ បឋមំ។

២. ញាណសញ្ញិកត្តេអបទានំ

៧. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, និសភាជានិយំ យថា;
តិធាបភិន្នំ មាតង្គំ, កុញ្ញវេរំ មហេសិនំ។
៨. “ឱភាសេន្តំ ទិសា សញ្ញា, ឧឡារាជំ បូរិតំ;
រថិយំ បដិបជ្ឈន្តំ, លោកជេដ្ឋំ អបស្សហំ។
៩. “ញាណេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, បគ្គហេត្វាន អញ្ញលី;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិទ្ធក្ខមភិវាទយី។
១០. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ញាណសញ្ញាយិនំ ផលំ។
១១. “តេសត្តតិមិត្តោ កប្បេ, សោឡសាសុំ នរុត្តមា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហាពុលា។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ញាណសញ្ញិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ញាណសញ្ញិកត្តេស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. ឧប្បលហត្ថិយត្តេអបទានំ

១៣. “តិរវាយំ និវាសិហំ, អហោសិ មាលិកោ តទា;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, សិទ្ធក្ខំ លោកបូជិតំ [លោកនាយកំ (សិ.)]។
១៤. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បុប្ផហត្ថមទាសហំ;
យត្ថ យត្ថបបដ្ឋាមិ, តស្ស កម្មស្ស វាហសា។

១៥. “អនុភោមិ ផលំ ឥដ្ឋំ, បុព្វេ សុកតមគ្គនោ;
បរិក្ខិតោ សុមល្លេហិ, បុប្ផទានស្សិនំ ផលំ។
១៦. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិនំ [ពុទ្ធបូជាយិនំ (សី.)] ផលំ។
១៧. “ចតុន្ទុវុតុបាទាយ, បបេត្វា វត្តមានកំ;
បញ្ចរាជសតា ឥត្ថ, នដ្ឋសមសនាមកា [នដ្ឋបមសនាមកា (សី. ស្យា.)]។
១៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧប្បលហត្ថិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧប្បលហត្ថិយត្ថេរស្សាបទានំ ឥតិយំ។

៤. បទបូជកត្ថេរអបទានំ

១៩. “សិទ្ធក្ខស្ស ភគវតោ, ជាតិបុប្ផមទាសហំ;
បាទេសុ សត្ត បុប្ផានិ, ហាសេនោភិវិតានិ មេ។
២០. “ភេន កម្មេនហំ អដ្ឋ, អភិភោមិ នរាមរេ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
២១. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិនំ ផលំ។
២២. “សមន្តគន្ធនាមាសុំ, ភេរស ចក្កវត្ថិនោ;
ឥតោ បញ្ចមកេ កប្បេ, ចាតុន្តា ជនាធិបា។
២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បទបូជកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. មុដ្ឋិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២៤. “សុទស្សនោតិ នាមេន, មាលាការោ អហំ ឥទា;
អន្ទុសំ វិវដំ ពុទ្ធនំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។
២៥. “ជាតិបុប្ផំ កហេត្វាន, បូជយី បទុមុត្តរំ;
វិសុទ្ធចក្ខុ សុមនោ, ទិព្ពចក្ខុំ សមជ្ឈកំ។
២៦. “ឯតិស្សា បុប្ផបូជាយ, ចិត្តស្ស បណិធិហិ ច;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតី នុបបដ្ឋហំ។
២៧. “សោឡសាសិសុ រាជានោ, ទេវុត្តរសនាមកា;
ឆត្ថិសម្ពិ ឥតោ កប្បេ, ចក្កវត្ថិ មហព្ពលា។
២៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មុដ្ឋិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មុដ្ឋិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ឧទកបូជកត្ថេរអបទានំ

២៩. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធនំ, គច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសេ;
យតាសនំ ជលិតំ, អាទិត្តំ ហុតាសនំ។

៣០. “បាណិនា ឧទកំ គយ្ហ, អាកាសេ ឧត្តិបិ អហំ;
សម្បដិច្ចិ មហាវីរោ, ពុទ្ធា កាវណិកោ ឥសិ [មឃិ (ស្យា.)]។
៣១. “អន្តលិក្ខេ បិគោ សត្វា, បទុមុត្តរនាមកោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, ឥមំ គាថំ អភាសថ។
៣២. “ឥមិនា ទកទានេន, បីតិឧប្បាទនេន ច;
កប្បសតសហស្សម្បិ, ទុក្កតី នុបបជ្ជតិ [នុបបជ្ជសិ (ក.)]។
៣៣. “តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសក;
បត្តោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយហរាជយំ។
៣៤. “សហស្សរាជនាមេន , តយោ ភេ ចក្កវត្តិនោ;
បញ្ចសន្និកប្បសតេ, ចាគុរន្តា ជនាធិបា។
៣៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧទកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧទកបូជកត្ថេរស្សាបទានំ នដ្ឋំ។

៧. នឡមាលិយត្ថេរអបទានំ

៣៦. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
តិណត្ថេន និសិន្នស្ស, ឧបសន្តស្ស តាទិនោ។
៣៧. “នឡមាលំ គហេត្វាន, ពន្ធិត្វា [ពិជិត្វា (ក.)] ពិជនី អហំ;
ពុទ្ធស្ស ឧបនាមេសិ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។
៣៨. “បដិគ្គហេត្វា សព្ពញ្ញ, ពិជនី លោកនាយកោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, ឥមំ គាថំ អភាសថ។
៣៩. “យថា មេ កាយោ និព្ពាតិ, បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ;
តថេវ តិវិជគ្គិហិ, ចិត្តំ តវ វិមុច្ចតុ។
៤០. “សព្វេ ទេវា សមាគម្ពំ, យេ ភេចិ វននិស្សិតា;
សោស្សាម ពុទ្ធវចនំ, ហាសយន្តញ្ច ទាយកំ។
៤១. “និសិន្នោ ភគវា គត្ថ, ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ;
ទាយកំ សម្បហំសេន្តោ, ឥមា គាថា អភាសថ។
៤២. “ឥមិនា ពិជនិនានេន, ចិត្តស្ស បណិជ្ជិហិ ច;
សុព្ពតោ នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។
៤៣. “តេន កម្មាវសេសេន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
មាលុតោ នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។
៤៤. “ឥមិនា ពិជនិនានេន, សម្មានវិបុលេន ច;
កប្បសតសហស្សម្បិ, ទុក្កតី នុបបជ្ជតិ។
៤៥. “តិសកប្បសហស្សម្បិ, សុព្ពតា អដ្ឋតិស តេ;
ឯក្ខនតិសសហស្សេ, អដ្ឋ មាលុតនាមកា។
៤៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា នឡមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

នឡមាលិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. អាសនុបដ្ឋាហកត្តេអបទានំ

៤៧. “កាននំ វនមោគយ្ហ, អប្បសន្នំ និរាគរំ;
សីហាសនំ មយា ទិន្នំ, អត្ថទស្សីស្ស តាទិនោ។
៤៨. “មាលាហត្ថំ គហេត្វាន, កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ;
សត្តារំ បយិរុបាសិត្វា, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។
៤៩. “តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសក;
សន្និព្ពាបេមិ [សន្និដ្ឋាបេមិ (ក.)] អត្តានំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា។
៥០. “អដ្ឋារសកប្បសតេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, សីហាសនស្សិទំ ផលំ។
៥១. “តតោ សត្វកប្បសតេ, សន្និព្ពាបក [សន្និដ្ឋោ នាម (ក.)] ឧត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៥២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អាសនុបដ្ឋាហកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អាសនុបដ្ឋាហកត្តេស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ពិឡាលិនាយកត្តេអបទានំ

៥៣. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ, វសាមិ បណ្ណសន្ថេរ;
យាសេសុ គេធមាបន្នោ, សេយ្យសិលោ ចហំ [សេយសិលោវហំ (ស្សា. ក.)] តទា។
៥៤. “ខណ្ឌាណុ [ខណ្ឌាណុ (ស្សា.)] កលម្ពានិ, ពិឡាលិតក្កលានិ ច;
កោលំ ភណ្ឌតកំ ពិល្លំ, អាហត្វា បដិយាទិតំ។
៥៥. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។
៥៦. “ឧបាគតំ មហានាគំ, ទេវទេវំ នរាសកំ;
ពិឡាលិ បក្កហេត្វាន, បក្កម្ហំ ឱកិវិ អហំ។
៥៧. “បរិកុញ្ញិ មហាវិរោ, តោសយន្តោ មមំ តទា;
បរិកុញ្ញិត្វាន សព្ពញ្ញ, ឥមំ គាថំ អភាសថ។
៥៨. “សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ពិឡាលិ មេ អទា គុវំ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្កតី នុបបជ្ជសិ។
៥៩. “ចរិមំ វត្តតេ មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
៦០. “ចតុបញ្ញាសិតោ កប្បេ, សុមេខលិយសង្កយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៦១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ពិឡាលិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពិឡាលិនាយកត្តេស្សបទានំ នវមំ។

១០. វណ្ណបូជកត្តេអបទានំ

៦២. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, សតវសីវ ភាណម៌;
ឱភាសេន្តំ ទិសា សញ្ញា, ឧទ្យាជំវ បូរិតំ។

៦៣. “បុរក្ខតំ សាវកេហិ, សាគរេហេវ មេទនី;
នាគំ បគ្គយ្ហ វេណូហិ, វិបស្សិស្សាភិរោបយី។

៦៤. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ វេណុមភិរោបយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៦៥. “បណ្ណតាលីសិកោ កប្បេ, វេណុ នាមាសិ ខត្តិយោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។

៦៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
កត្តំ សុទំ អាយស្មា វេណុបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

វេណុបូជកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ភិក្ខុទាយិវគ្គោ ឯកាទសមោ។

កស្សទ្វានំ –

ភិក្ខុទាយី ញាណសញ្ញី, ហត្ថិយោ បទបូជកោ;
មុដ្ឋិបុប្ផិ ឧទកទោ, នឡមាលិ ឧបដ្ឋកោ;
ពិឡាលិទាយី វេណុ ច, គាថាយោ ឆ ច សដ្ឋិ ច។

១២. មហាបរិវារក្កោ

១. មហាបរិវារកត្តេអបទានំ

១. “វិបស្សី នាម ភគវា, លោកដេដ្ឋោ នរាសភោ;
អដ្ឋសង្កឹសហស្សេហិ, បារិសិ ពន្ធមំ តទា។
២. “នគរា អភិនិក្ខម្ហ, អគមំ ទីបចេតិយំ;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ។
៣. “ចុល្លាសីតិសហស្សានិ, យក្ខា មយំ ឧបន្តិកេ;
ឧបដ្ឋហន្តិ សក្កច្ចំ **[មំ និច្ចំ (ក.)]**, ឥន្ទំវ តិទសា គណា។
៤. “ភវនា អភិនិក្ខម្ហ, ទុស្សំ បក្កយ្ហហំ តទា;
សិរសា អភិវាទេសិ, តញ្ញាទាសិ មហេសិនោ។
៥. “អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្ត សម្មទា;
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, វសុធាយំ បកម្យថ។
៦. “តញ្ញ អជ្ជវិយំ ទិស្វា, អព្ពតំ លោមហំសនំ;
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេមិ, ទ្វិបទិន្នម្ហិ ភាទិនោ។
៧. “សោហំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ទុស្សំ ទត្វាន សត្តនោ;
សរណញ្ញ ឧបាគច្ឆិ, សាមច្ឆោ សបរិជ្ជនោ។
៨. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៩. “ឥតោ បន្ទរសេ កប្បេ, សោឡសាសំ សុវាហនា **[សោឡសាសិសុ វាហនោ (ស្ស.)]**;
សត្តរតនសម្មន្នា, ចក្កវគ្គី មហាព្ពលា។
១០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មហាបរិវារកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មហាបរិវារកត្តេស្សបទានំ បឋមំ។

២. សុមង្គលត្តេអបទានំ

១១. “អត្ថទស្សី ជិនវរោ, លោកដេដ្ឋោ នរាសភោ;
វិហារា អភិនិក្ខម្ហ, តទ្យាកំ ឧបសង្កមិ។
១២. “ន្តត្វា បិច្ឆា ច សម្ពុទ្ធោ, ឧត្តវិភ្វេកចីវរោ;
អដ្ឋាសិ ភគវា តត្ថ, វិលោកេន្តោ ទិសោទិសំ។
១៣. “ភវនេ ឧបវិដ្ឋោហំ, អន្ទសំ លោកនាយកំ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, អប្បោដេសិ អហំ តទា។
១៤. “សតវំសិវ ជោតន្តំ, បភាសន្តំវ កញ្ចនំ **[ឥមិនា បាទទ្ធយេន បុរិមបាទទ្ធយស្ស បុរោ ភវិតព្ភ]**;
នច្ចតីតេ បយុត្តោហំ, បញ្ចង្គត្វវិយម្ហិ ច។
១៥. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវត្ថំ អថ មានុសំ;
សព្ពេ សត្តេ អភិភោមិ, វិបុលោ ហោតិ មេ យសោ **[អយញ្ញ គាថា បរិក្ខហេតិគាថាយ អនន្តរមេវ ហតំ យុត្តា]**។

១៦. “នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;
អត្តានំ តោសយិត្វាន, បរេ តោសេសិ ភ្នំ មុនី។

១៧. “បរិគ្គហេ [បរិគ្គយ្ហ (សី.), បរិគ្គហិត្វា (ស្យា.), បរិគ្គហេន (ក.)] និសីទិត្វា, ហាសំ កត្វាន សុព្ពតេ;
ឧបដ្ឋហិត្វា សម្ពុទ្ធំ, តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ។

១៨. “សោឡសេតោ កប្បសតេ, ទ្វិនវេកចិន្តិតា;
សត្តរតនសម្បទ្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមង្គលោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុមង្គលត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. សរណគមនិយត្ថេរអបទានំ

២០. “ឧភិន្នំ ទេវរាជ្ជនំ, សង្កាមោ សមុបដ្ឋិតោ;
អហោសិ សមុបព្យុទ្ធោ [សមុបព្យុទ្ធោ (សី.)], មហាយោសោ អវត្តថ [បវត្តថ (សី.)]។

២១. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
អន្តលិក្ខេ បិតោ សត្តា, សំវេជេសិ មហាជនំ។

២២. “សព្ពេ ទេវា អត្តមនា, និក្ខិត្តកវចារុជា;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, ឯកគ្គាសីសុ តាវទេ។

២៣. “មយ្ហំ [អម្ហំ (សី.)] សង្កប្បមញ្ញាយ, វាចាសភិមុទីរិយិ;
អនុកម្យកោ លោកវិទូ, និព្វាបេសិ មហាជនំ។

២៤. “បទុដ្ឋចិត្តោ មនុដោ, ឯកបាណំ វិហេបយំ;
តេន ចិត្តប្បទោសេន, អបាយំ ឧបបជ្ជតិ។

២៥. “សង្កាមសីសេ នាគោវ, ពហូ បាណេ វិហេបយំ;
និព្វាបេថ សកំ ចិត្តំ, មា ហញ្ញិត្តោ បុនប្បនំ។

២៦. “ទ្វិន្ទម្បិ យក្ខរាជ្ជនំ, សេនា សា វិម្ពិតា អហុ [សេនាយោ វិម្ពិតា អហុ (សី.), សេនាបិ សមិតា អហុ (ស្យា.)];
សរណញ្ច ឧបាគម្ពំ, លោកជេដ្ឋំ សុតាទិនំ។

២៧. “សញ្ញាបេត្វាន ជនតំ, បទុមុទ្ធវិ [ឧទ្ធវិបន (សី. ស្យា.)] ចក្កមា;
បេត្តមាទោវ ទេវេហិ, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។

២៨. “បបមំ សរណំ គច្ឆិ, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្កតិ នុបបជ្ជហំ។

២៩. “មហាទុន្តភិនាមា ច, សោឡសាសុំ រថេសកា;
តិសកប្បសហស្សម្ហិ, រាជានោ ចក្កវត្តិនោ។

៣០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សរណគមនិយោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សរណគមនិយត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. ឯកាសនិយត្ថេរអបទានំ

៣១. “វុរុណោ នាម នាមេន, ទេវរាជា អហំ តទា;
ឧបដ្ឋហេសិ សម្ពុទ្ធំ, សយោគ្គពលវាហនោ។

៣២. “និព្វតេ លោកនាថម្ហិ, អត្ថទស្សីនុត្តមេ;
ត្វិយំ សព្ពមាទាយ, អគមំ ពោធិមុត្តមំ។

៣៣. “វាទីភេន ច នច្ឆេន, សម្មតាឡសមាហិតោ;
សម្មខា វិយ សម្ពុទ្ធំ, ឧបដ្ឋី ពោធិមុត្តមំ។

៣៤. “ឧបដ្ឋហិត្វា កំ ពោធិ, ធរណីរុហបាទបំ;
បល្លង្កំ អាកុជិត្វាន, គត្ត កាលង្កតោ អហំ។

៣៥. “សកកម្មាភិរទ្ធោហំ, បសន្នោ ពោធិមុត្តមេ;
ភេន ចិត្តប្បសាទេន, និម្មានំ ឧបបដ្ឋហំ។

៣៦. “សដ្ឋិត្វិយសហស្សានិ, បរិវារេន្តិ មំ សទា;
មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ, វត្តមានំ ភវាភវេ។

៣៧. “តិវិជគ្គី និព្វតា មយ្ហំ, ភវា សព្វេ សមូហតា;
ធារេមិ អន្តីមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ [អយញ្ច គាថា បដិសម្ពិទា ចតស្សេតិគាថាយ ឯកសម្ពុទ្ធា
ភវិតំ យុត្តា]។

៣៨. “សុពាហូ នាម នាមេន, ចតុត្ថិសាសុ ខត្តិយា;
សត្វាភនសម្បន្នា, បញ្ចកប្បសតេ ឥតោ។

៣៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សេ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកាសនីយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកាសនីយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. សុវណ្ណបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៤០. “វិបស្សី នាម ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
និសិន្នោ ជនកាយស្ស, ទេសេសិ អមតំ បទំ។

៤១. “តស្សាហំ ធម្មំ សុត្វាន, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ;
សោណ្ណបុប្ផានិ ចត្តាវិ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។

៤២. “សុវណ្ណច្ឆទនំ អាសិ, យាវតា បរិសា តទា;
ពុទ្ធាភា ច សុវណ្ណភា, អាលោកោ វិបុលោ អហុ។

៤៣. “ឧទត្តចិត្តោ សុមនោ, វេទជាតោ កតញ្ញលី;
វិត្តិសញ្ញននោ ភេសំ, ទិដ្ឋធម្មសុខាវហោ។

៤៤. “អាយាចិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, វន្តិត្វាន ច សុព្ពតំ;
បាមោជ្ជំ ជនយិត្វាន, សកំ ភវនុបាកមី។

៤៥. “ភវនេ ឧបវិដ្ឋោហំ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សវិ;
ភេន ចិត្តប្បសាទេន, តុសិតំ ឧបបដ្ឋហំ។

៤៦. “ឯកនុត្តិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុត្តតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៤៧. “សោឡសាសិសុ រាជានោ, នេមិសម្ពុតនាមកា;
តេតាលីសេ ឥតោ កប្បេ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

៤៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សេ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុវណ្ណបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុវណ្ណបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ចិតកបូជកត្តេអបទានំ

៤៩. “វេសាមិ រាជាយតនេ, សាមច្ឆោ សបវិជ្ជនោ;
បរិនិព្ពតេ ភគវតី, សិខិនោ លោកពន្តនោ។
៥០. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ចិតកំ អគមាសហំ;
ត្វិវិយំ តត្ថ វាទេត្វា, គន្ធមាលំ សមោភិវិ។
៥១. “ចិតម្ហិ បូជំ កត្វាន, វន្តិត្វា ចិតកំ អហំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សកំ ភវនុបាគមិ។
៥២. “ភវនេ ឧបវិដ្ឋោហំ, ចិតបូជំ អនុស្សវិ;
តេន កម្មេន ទ្វីបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសភ។
៥៣. “អនុភោត្វាន សម្បត្តិ, ទេវេសុ មានុសេសុ ច;
បត្តោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។
៥៤. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ចិតបូជាយិទំ ផលំ។
៥៥. “ឯកូនតីសកប្បម្ហិ, ឥតោ សោឡស រាជានោ;
ឧគ្គតា នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៥៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចិតកបូជកត្តេស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ពុទ្ធសញ្ញកត្តេអបទានំ

៥៧. “យទា វិបស្សី លោកត្តោ, អាយុសង្ខារមោស្សជិ;
បថវី សម្បកម្សិត្ថ, មេទនី ជលមេខលា។
៥៨. “ឱតតំ វិត្ថតំ [ឱតតំ វិតតំ (ស្សា.)] មយំ, សុវិចិត្តវដ្ឋសកំ [សុវិចិត្តំ បបញ្ចកំ (ស្សា.)];
ភវនម្សិ បកម្សិត្ថ, ពុទ្ធស្ស អាយុសង្ខយេ។
៥៩. “តាសោ មយំ សមុប្បន្នោ, ភវនេ សម្បកម្សិតេ;
ឧប្បាទោ [ឧប្បាតោ (?)] នុ កិមត្ថាយ, អាណោកោ វិបុលោ អហុ។
៦០. “វេស្សវណោ ឥធាគម្ម, និព្ពាបេសិ មហាជនំ;
បាណភូតេ [បាណភូតំ (ស្សា.), បាណភូនំ (សិ. ក.)] ភយំ នត្ថិ, ឯកត្តា ហោថ សំវុតា [សគារវា (ស្សា.)]។
៦១. “អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្តុ សម្បទា;
យស្មី ឧប្បជ្ជមានម្ហិ, បថវី [បបវី (សិ. ស្សា.)] សម្បកម្សិតិ។
៦២. “ពុទ្ធានុភាវំ កិក្ខេត្វា, កប្បំ សត្តម្ហិ មោទហំ;
អវសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ចរិតំ [ករិតំ (សិ. ស្សា.), កាវិតំ (ក.)] មយា។
៦៣. “ឯកនុវត្តិតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។
៦៤. “ឥតោ ចុទ្ធសកប្បម្ហិ, រាជា អាសិ បតាបវា;
សមិតោ នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៦៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៨. មគ្គសញ្ញកត្តោស្សបទានំ

៦៦. “បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស, សាវកា វនចារិនោ;
វិប្បនដ្ឋា ព្រហ្មារញ្ចេ, អន្ទាវ អនុសុយ្យេ **[អនុសុយេ (សី.)]**។
៦៧. “អនុស្សវិត្វា សម្ពុទ្ធំ, បទុមុត្តរនាយកំ;
តស្ស តេ មុនិនោ បុត្តា, វិប្បនដ្ឋា មហារនេ។
៦៨. “ភវនា ឱរុហិត្វាន, អគមី ភិក្ខុសន្តិកំ;
តេសំ មគ្គញ អាចិក្ខី, ភោជនញ អទាសហំ។
៦៩. “ភេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសភ;
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ, អរហត្តមបាបុណី។
៧០. “សច្ចក្ខ នាម នាមេន, ទ្វាទស ចក្កវត្តិនោ;
សត្តវតនសម្បន្នា, បញ្ចកប្បសតេ ឥតោ។
៧១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មគ្គសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មគ្គសញ្ញកត្តោស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. បច្ចុបដ្ឋានសញ្ញកត្តោស្សបទានំ

៧២. “អត្ថទស្សិម្ហិ សុគតេ, និព្ពតេ សមនន្តរា;
យត្ថយេនី ឧបបជ្ជិ, យសំ បត្តោ ចហំ តទា។
៧៣. “ទុល្លទ្ធំ វត មេ អាសិ, ទុប្បភាតំ ទុរុដ្ឋិតំ;
យំ មេ ភោគេ វិជ្ជមានេ, បរិនិព្ពាយិ ចក្ខុមា។
៧៤. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សាគរោ នាម សាវកោ;
មមុទ្ធវិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។
៧៥. “កី នុ សោចសិ មា ភាយិ, ចរ ធម្មំ សុមេធស;
អនុប្បទិន្នា ពុទ្ធនេ, សព្ពេសំ ពិជសម្បទា។
៧៦. “សោ ចេ បូជេយ្យ សម្ពុទ្ធំ, តិដ្ឋន្តំ លោកនាយកំ;
ធាកុំ សាសបមគ្គម្បិ, និព្ពតស្សាបិ បូជយេ។
៧៧. “សមេ ចិត្តប្បសាទម្ហិ, សមំ បុញ្ញំ មហគ្គកំ;
តស្មា ថូបំ កវិត្វាន, បូជេហិ ជិនធាតុយោ។
៧៨. “សាគរស្ស វចោ សុត្វា, ពុទ្ធថូបំ អកាសហំ;
បញ្ចវស្សេ បរិចរី, មុនិនោ ថូបមុត្តមំ។
៧៩. “ភេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសភ;
សម្បត្តិ អនុភោត្វាន, អរហត្តមបាបុណី។
៨០. “ភូរិបញ្ញា ច ចត្តារោ, សត្តកប្បសតេ ឥតោ;
សត្តវតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។
៨១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បច្ចុបដ្ឋានសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បច្ចុបដ្ឋានសញ្ញកត្តោស្សបទានំ នវមំ។

១០. ជាតិបូជកត្តេអបទាន់

៨២. “ជាយន្តស្ស វិបស្សិស្ស, អាណោកោ វិបុលោ អហុ;
បថវី ច បកម្បិត្ត, សសាគរា សបព្ពតា។

៨៣. “នេមិត្តា ច វិយាកំសុ, ពុទ្ធា លោកេ ភវិស្សតិ;
អក្កោ ច សព្ពសត្តានំ, ជនតំ ឧទ្ធវិស្សតិ។

៨៤. “នេមិត្តានំ សុណិត្វាន, ជាតិបូជមកាសហំ;
ឯទិសា បូជនា នត្ថិ, យាទិសា ជាតិបូជនា។

៨៥. “សង្ខរិត្វាន [សំហរិត្វាន (សី. ស្យា.), សង្ករិត្វាន (ក.)]
កុសលំ, សកំ ចិត្តំ បសាទយី។

ជាតិបូជំ ករិត្វាន, គត្ត កាលង្កតោ អហំ។

៨៦. “យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
សព្ពេ សត្តេ អភិភោមិ, ជាតិបូជាយិទំ ផលំ។

៨៧. “ជាតិយោ មំ ឧបដ្ឋន្តិ, មម ចិត្តវសានុកា;
ន តា សក្កោន្តិ កោបេតុ, ជាតិបូជាយិទំ ផលំ។

៨៨. “ឯកនុតិកោ កហ្មេ, យំ បូជមកវិ តទា;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, ជាតិបូជាយិទំ ផលំ។

៨៩. “សុបាវិចរិយា នាម, ចតុត្ថិស ជនាធិបា;
គតោ គតិយកហ្មម្ហិ, ចក្កវត្ថិ មហព្ពលា។

៩០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជាតិបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ជាតិបូជកត្តេស្សបទានំ នសមំ។

មហាបរិវារក្កោ ទ្វាទសមោ។

កស្សន្ទានំ –

បរិវារសុមង្កលា, សរណសនបុប្ផិយា;
ចិត្តបូជី ពុទ្ធសញ្ញី, មគ្គបដ្ឋានជាតិនា;
គាថាយោ នុតិ វុត្តា, គណិតាយោ វិភាវិហិ។

១៣. សេដយ្យក្តោ

១. សេដយ្យកត្តេអបទានំ

១. “អដ្ឋាយកោ មន្តជរោ, ភិណ្ឌំ វេទាន បារគូ;
អញ្ចោកាសេ បិតោ សន្តោ, អទ្ធសំ លោកនាយកំ។
២. “សីហំ យថា វេទំ, ព្យគ្សាជំ និគ្គតំ;
តិបាបភិក្ខុមាគង្គំ, កុញ្ញវំ មហេសិនំ។
៣. “សេដយ្យកំ គហេត្វាន, អាកាសេ ឧត្តិបី [និគ្គិបី (ក.)] អហំ;
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, បរិវារេន្តិ សព្ពតោ [សព្ពតោ (សី.)]។
៤. “អធិដ្ឋហិ មហាវិរោ, សព្ពញ្ញ លោកនាយកោ;
សមន្តា បុប្ផច្ឆន្ទនា, ឱកិវិសុ នរាសកំ។
៥. “តតោ សា បុប្ផកញ្ញកា, អន្តោវណ្ណ ពហិមុខា;
សត្តាហំ ឆន្ទនំ កត្វា, តតោ អន្តរធាយថ។
៦. “តញ្ច អច្ឆរិយំ ទិស្វា, អព្ពតំ លោមហំសនំ;
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេសី, សុគតេ លោកនាយកេ។
៧. “តេន ចិត្តប្បសាទេន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្កតិ នុបបដ្ឋហំ។
៨. “បន្ទរសសហស្សម្ហិ, កប្បានំ បញ្ចវិសតិ;
វិគមលា [ចិត្តមាលា (សី.), វិលាមាលា (ស្យា.)] សមាទា ច, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សេដយ្យកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សេដយ្យកត្តេស្សាបទានំ បឋមំ។

២. បុប្ផថូបិយត្តេអបទានំ

១០. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , កុក្ករោ នាម [កុក្កដោ នាម (សី.)] បព្ពតោ;
វេមជ្ឈេ តស្ស វេសតិ, ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ។
១១. “បញ្ច សិស្សសហស្សានិ, បរិវារេន្តិ មំ សទា;
បុព្ពដ្ឋាយិ ច តេ អាសុំ, មន្តេសុ ច វិសារទា។
១២. “ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ, តំ វិជានាថ នោ ភវំ;
អសីតិព្យញ្ញនានស្ស, ពាក្យិសវរលក្ខណា។
១៣. “ព្យាមប្បកោ ជិនវរោ, អាទិច្ឆោវ វិរោចតិ;
សិស្សានំ វេទនំ សុត្វា, ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ។
១៤. “អស្សមា អភិនិក្ខម្ម, ទិសំ បុច្ឆតិ សិស្សកេ [ព្រាហ្មណោ (ស្យា.)];
យម្ហិ ទេសេ មហាវិរោ, វេសតិ លោកនាយកោ។
១៥. “តាហំ ទិសំ នមស្សិស្សំ, ជិនំ អប្បដិបុគ្គលំ;
ឧទក្កចិត្តោ សុមនោ, បូជេសី តំ គថាកតំ។
១៦. “ឯថ សិស្សា គមិស្សាម, ទក្ខិស្សាម គថាកតំ;

វង្សីត្វា សត្តនោ បាទេ, សោស្សាម ជិនសាសនំ។

១៧. “ឯកាហំ អភិនិក្ខម្ព, ព្យាជី បដិលភី អហំ;
ព្យាជិនា បីឡិកោ សន្តោ, សាលំ វាសយិតំ គមី។

១៨. “សព្ពេ សិស្សេ សមាទេត្វា, អបុច្ឆី តេ គថាគតំ;
ភីទិសំ លោកនាថស្ស, គុណំ បរមពុទ្ធិនោ។

១៩. “តេ មេ បុដ្ឋា វិយាកំសុ, យថា ទស្សាវិនោ គថា;
សក្កច្ចំ ពុទ្ធសេដ្ឋំ តំ, ទេសេសុំ [ទស្សេសុំ (សី. ស្យា.)] មម សម្ពខា។

២០. “តេសាហំ វចនំ សុត្វា, សកំ ចិត្តំ បសានយី;
បុប្ផេហិ ថូបំ កត្វាន, តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

២១. “តេ មេ សរីរំ ឈាបេត្វា, អគមុំ ពុទ្ធសន្តិកំ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, សត្តារមភិវាទយុំ។

២២. “បុប្ផេហិ ថូបំ កត្វាន, សុគតស្ស មហេសិនោ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតី នុបបជ្ជហំ។

២៣. “ចត្តាលីសសហស្សម្ហិ, កប្បេ សោឡស ខត្តិយា;
នាមេនគ្គិសមា នាម, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

២៤. “វិសកប្បសហស្សម្ហិ, រាជានោ ចក្កវត្តិនោ;
យតាសនសនាមាវ, អដ្ឋត្តិស មហីបតី។

២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុប្ផថូបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតី។

បុប្ផថូបិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. បាយសទាយកត្ថេរអបទានំ

២៦. សុវណ្ណវណ្ណំ ... បេ.... បុរក្ខតំ-ឯវំ ទុតិយន្តវសេន សី. ស្យា. បោត្ថកេសុ ទិស្សតិ> “សុវណ្ណវណ្ណោ សម្ពុទ្ធោ,
ពាក្ខីសវវលក្ខណោ;
បវនា [បធានោ (ក.)] អភិនិក្ខន្តោ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ [សុវណ្ណវណ្ណំ ... បេ.... បុរក្ខតំ-ឯវំ
ទុតិយន្តវសេន សី. ស្យា. បោត្ថកេសុ ទិស្សតិ]។

២៧. “មហច្ឆា [សហត្ថា (ស្យា. ក.)] កំសបាតិយា, វង្កេត្វា បាយសំ [បាយាសំ (ស្យា. ក.)] អហំ;
អាហុតី យិដ្ឋកាមោ សោ, ឧបនេសិ ពលី អហំ។

២៨. “ភគវា តម្ហិ សមយេ, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
ចង្កមំ សុសមាឡន្តោ, អម្ពវេ អនិលាយនេ។

២៩. “តញ្ច អច្ឆរិយំ ទិស្វា, អព្ពតំ លោមហំសនំ;
បបយិត្វា កំសបាតី, វិបស្សី អភិវាទយី។

៣០. “តុវំ ទេវាសិ [ពុទ្ធាសិ (ស្យា.)] សព្ពញ្ញ, សទេវេ សហមាទុសេ;
អនុកម្យំ ឧបាទាយ, បដិគណ្ណ មហាមុនី។

៣១. “បដិគ្គហេសិ ភគវា, សព្ពញ្ញ លោកនាយកោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ មហាមុនី [អនុគ្គហេ (ស្យា.)]។

៣២. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី គទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បាយសស្ស [បាយាសស្ស (ស្យា. ក.)] តទំ ផលំ។

៣៣. “ឯកតាលីសិតោ កប្បេ, ពុទ្ធោ នាមាសិ ខត្តិយោ;

សត្វកនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។

៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាយសទាយកោ [បាយសទាយកោ (ស្ស. ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បាយសទាយកត្តេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. គន្លោទកិយត្តេរអបទានំ

៣៥. “និសង្គ បាសាទវេរេ, វិបស្សី អន្ធសំ ជិនំ;

កកុធំ វិលសន្តវំ, សព្ពញ្ចំ គមនាសកំ [សព្ពញ្ចក្កមនាយកំ (ស្ស.), សព្ពញ្ចគមនាសវំ (ក.)]។

៣៦. “បាសាទស្សាវិទូរេ ច, គច្ឆតិ លោកនាយកោ;

បភា និទ្ទាវតេ តស្ស, យថា ច សតវំសិនោ។

៣៧. “គន្លោទកញ្ច បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ សមោកិវិ;

តេន ចិត្តប្បសាទេន, ឥត្ថំ កាលង្គកោ អហំ។

៣៨. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ គន្លោទកមាគិវិ;

ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣៩. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, សុគន្លោ នាម ខត្តិយោ;

សត្វកនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។

៤០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គន្លោទកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គន្លោទកិយត្តេរស្សាបទានំ ចកុត្ថំ។

៥. សម្ពុខាថវិកត្តេរអបទានំ

៤១. “ជាយមាទេ វិបស្សិម្ហិ, និមិត្តំ ព្យាករិ អហំ;

និព្ពាបយិញ្ច [និព្ពាបយំ ច (សិ. ស្ស.), និព្ពាបយន្តោ (?)] ជនតំ, ពុទ្ធោ លោកេ ភវិស្សតិ។

៤២. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, ទសសហស្សិ កម្សតិ;

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៣. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, អាណោកោ វិបុលោ អហុ;

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៤. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, សវិកាយោ ន សន្ធយុំ [សន្ធិសុំ (សិ. ស្ស.)];

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៥. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, អវិចគ្គិ ន បដ្ឋលិ;

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៦. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, បក្ខិសង្ខោ ន សំចរិ;

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៧. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, វាតក្ខន្ធោ ន វាយតិ;

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៨. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, សព្ពរកនានិ ជោតយុំ [ជោតិសុំ (សិ. ស្ស.)];

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៤៩. “យស្មិញ្ច ជាយមានស្មិ, សត្តាសុំ បទវិក្កមា;

សោ ទានិ ភគវា សត្តា, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៥០. “ជាតមក្តោ ច សម្ពុទ្ធោ, ទិសា សព្វា វិលោកយិ;
វាចាសភិមុទីវេសិ, ឯសា ពុទ្ធាន ធម្មតា។”
៥១. “សំវេជយិត្វា ជនតំ, ថវិត្វា លោកនាយកំ;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, បក្កាមី បាចិនាមុខោ។
៥២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធមភិថោមយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ថោមនាយ ឥទំ ផលំ។
៥៣. “ឥតោ នវុតិកប្បម្ហិ, សម្ពុខាថវិក្កយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៥៤. “បថវីទុន្តភិ នាម **[ទុទ្ធសិ នាម (ក.)]**, ឯកូននវុតិម្ហិកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៥៥. “អដ្ឋាសីតិម្ហិកោ កប្បេ, ឱភាសោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៥៦. “សត្តាសីតិម្ហិកោ កប្បេ, សវិតច្ឆេទន្តវយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៥៧. “អគ្គិនិព្វាបនោ នាម, កប្បានំ ឆន្ទសីតិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៥៨. “កតិបច្ឆេទនោ នាម, កប្បានំ បញ្ចសីតិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៥៩. “រាជា វាតសមោ នាម, កប្បានំ ចុល្លសីតិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៦០. “រតនបដ្ឋលោ នាម, កប្បានំ តេអសីតិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៦១. “បទវិក្កមនោ នាម, កប្បានំ ទ្វេអសីតិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៦២. “រាជា វិលោកនោ នាម, កប្បានំ ឯកសីតិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៦៣. “គិរិសារោតិ នាមេន, កប្បេសីតិម្ហិ ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៦៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សម្ពុខាថវិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សម្ពុខាថវិកត្តេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. កុសុមាសនិយត្តេរអបទានំ

៦៥. “នគរេ ធុញ្ញវតិយា, អហោសី ព្រាហ្មណោ ឥទា;
លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច, សនិយណ្ឌសកេដុភោ។
៦៦. “បទកោ វេយ្យាករណោ, និមិត្តកោវិទោ អហំ;
មន្តេ ច សិស្សោ វាចេសិ, តិណ្ឌំ វេទាន បារត្វ។
៦៧. “បញ្ច ឧប្បលហត្ថានិ, បិដ្ឋិយំ បបិកានិ មេ;
អាហុតី យិដ្ឋកាមោហំ, បិគុមាតុសមាគមេ។

៦៨. “តទា វិបស្សី ភគវា, ភិក្ខុសង្ឃបុរាណតោ;
ឱភាសេន្តោ ទិសា សញ្ញា, អាគច្ឆតិ នរាសភោ។

៦៩. “អាសនំ បញ្ញបេត្វាន, និមន្តេត្វា មហាមុនី;
សន្តវិត្វាន គំ បុប្ផំ, អភិនេសិ សកំ យវំ។

៧០. “យំ មេ អត្ថិ សកេ គេហេ, អាមិសំ បច្ចុប្បដ្ឋិគំ;
តាហំ ពុទ្ធស្ស បាទាសី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

៧១. “ភុត្តាវិ កាលមញ្ញាយ, បុប្ផហត្ថមទាសហំ;
អនុមោទិត្វាន សព្ពញ្ញ, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។

៧២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមទទិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិទំ ផលំ។

៧៣. “អនន្តរំ តតោ កប្បេ, រាជាហំ វេទស្សនោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។

៧៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុសុមាសនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

កុសុមាសនិយត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ផលទាយកត្ថេរអបទានំ

៧៥. “អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ, តិណ្ណំ វេទាន បារគូ;
ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វសាមិ អស្សមេ អហំ។

៧៦. “អគ្គិហុត្តញ្ច មេ អត្ថិ, បុណ្ណវិកផលានិ ច;
បុដកេ និក្ខិបិត្វាន, ទុមក្កេ លក្ខិតំ មយា។

៧៧. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
មមុទ្ធវិគុកាមោ សោ, ភិក្ខុន្តោ មមុបាគមិ។

៧៨. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ផលំ ពុទ្ធស្សទាសហំ;
វិគ្គិសញ្ញននោ មយ្ហំ, ទិដ្ឋធម្មសុខារហោ។

៧៩. “សុវណ្ណវណ្ណោ សម្ពុទ្ធោ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
អន្តលិក្ខេ បិតោ សត្តា, ឥមំ គាថំ អភាសថ។

៨០. “ឥមិនា ផលទានេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
កប្បានំ សគសហស្សំ, ទុក្កតិ នុបបដ្ឋសិ។

៨១. “តេនេវ សុក្កមូលេន, អនុភោត្វាន សម្បទា;
បក្កោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។

៨២. “តតោ សត្តសតេ កប្បេ, រាជា អាសិ សុមង្គលោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។

៨៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ផលទាយកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ញាណសញ្ញិកត្ថេរអបទានំ

៨៤. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, វសាមិ បព្ពតន្តរេ;

បុលិនំ សោភនំ ទិស្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សវិ។

៨៥. “ញាណេ ឧបនិធា នត្ថិ, សង្ខារំ [សង្ខារំ (សី. ស្យា.), សង្ខារំ (ថេរកាថា អដ្ឋ.)] នត្ថិ សត្តនោ;
សព្ពធម្មំ អភិញ្ញាយ, ញាណេន អធិមុច្ចតិ។

៨៦. “នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;
ញាណេន តេ សមោ នត្ថិ, យាវតា ញាណមុត្តម។

៨៧. “ញាណេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សត្តម្ហិ មោទហំ;
អវសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ចរិតំ [ករិតំ (សី. ស្យា.), កិរិយំ (ក.)] មយា។

៨៨. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ញាណសញ្ញាយិនំ ផលំ។

៨៩. “តតោ សត្តតិកប្បម្ហិ [តេសត្តតិកប្បេ (សី. ស្យា.)], ឯកោ បុលិនបុប្ផិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។

៩០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្មា ញាណសញ្ញិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ញាណសញ្ញិកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. គណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៩១. “សុវណ្ណវណ្ណា សម្ពុទ្ធា, វិបស្សី ទក្ខិណារហោ;
បុរក្ខតោ សាវកេហិ, អារាមា អភិនិក្ខមិ។

៩២. “ទិស្វានហំ ពុទ្ធសេដ្ឋំ, សព្ពញ្ចំ តមនាសកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, គណ្ឌិបុប្ផំ [គតមគ្គំ (ស្យា. ក.)] អបូជយិ។

៩៣. “តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បុន វន្តី តថាគតំ។

៩៤. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។

៩៥. “ឯកតាលីសិកោ កប្បេ, ចរណោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។

៩៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្មា គណ្ឌិបុប្ផិយោ [គន្ធបុប្ផិយោ (ស្យា. ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. បទុមបូជកត្ថេរអបទានំ

៩៧. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ, គោតមោ នាម បព្ភតោ;
នានារុក្ខេហិ សញ្ញន្នោ, មហាភូតគណាលយោ។

៩៨. “វេមជ្ឈម្ហិ ច តស្សាសិ, អស្សមោ អភិនិម្ហិកោ;
បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ, វសាមិ អស្សមេ អហំ។

៩៩. “អាយន្ត មេ សិស្សគណា, បទុមំ អាហរន្ត មេ;
ពុទ្ធបូជំ ករិស្សាមិ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។

១០០. “ឯវន្តី តេ បដិស្សត្វា, បទុមំ អាហរិសុ មេ;
តថា និមិត្តំ កត្វាហំ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។

១០១ “សិស្ស ឥទា សមាទេត្វា, សាធុកំ អនុសាសហំ;
មា ខោ តុម្ពេ បមជ្ជិត្ថ, អប្បមាទោ សុខាវហោ។

១០២ “ឯវំ សមនុសាសិត្វា, ភេ សិស្ស វចនក្ខមេ;
អប្បមាទតុណោ យុត្តោ, ឥទា កាលង្គតោ អហំ។

១០៣ “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១០៤ “ឯកបញ្ញាសកប្បម្ហិ, រាជា អាសិ ជលុត្តមោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្វលោ។

១០៥ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ត្ថត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បទុមបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ;

បទុមបូជកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

សេរេយ្យវគ្គោ តេរសមោ។

កស្សទ្វានំ –

សេរេយ្យកោ បុប្ផថូបិ, បាយសោ គន្ធមោមកោ;
អាសនី ផលសញ្ញី ច, គណ្ឌិបទុមបុច្ឆិយោ;
បញ្ញត្តរសតា គាថា, គណិតា អត្ថទស្សិភិ។

១៤. សោភិតរក្កោ

១. សោភិតត្រូវអបទាន់

១. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
មហាកោ ជនកាយស្ស, ទេសេតិ អមតំ បទំ។
២. “តស្សាហំ វចនំ សុត្វា, វាចាសភិមុទិវិគំ [វាចាសភិមុទិវិយំ (?)];
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, ឯកក្កោ អាសហំ តទា។
៣. “យថា សមុទ្ធោ ឧទធ័នមក្កោ, នេរុ នគានំ បរេវា សិលុច្ឆយោ;
តថេវ យេ ចិត្តវសេន វត្ថុវេ, ន ពុទ្ធក្រិយាស្ស កលំ ឧបេន្តិ តោ។
៤. “ធម្មវិធី [ធម្មេ វិធី (សី.)] បបេត្វាន, ពុទ្ធោ កាវុណិកោ ឥសិ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, ឥមា គាថា អភាសថ។
៥. “យោ សោ ញាណំ បភិក្កេសិ, ពុទ្ធម្ហិ លោកនាយកេ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្ខតិ ន គមិស្សតិ។
៦. “កិលេសេ ឈាបយិត្វាន, ឯកក្កោ សុសមាហិតោ;
សោភិតោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្តុ សាវកោ។
៧. “បញ្ញាសេ កប្បសហស្សេ, សត្តេវាសុំ យសុត្តតា [សមុត្តតា (ស្យា.)];
សត្តរតនសម្បទ្នា, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលា។
៨. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្វេ សមូហតា;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោភិតោ ថេវេ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សោភិតត្រូវស្សាបទាន់ បឋមំ។

២. សុទស្សនត្រូវអបទាន់

១០. “វិនតា នទិយា [វិត្តតាយ នទិយា (ស្យា.)] តីវេ, បិលក្ខ [បិលក្ខោ (សី. ថេរកាថា អដ្ឋ.)] ផលិតោ អហុ;
តាហំ រុក្ខំ គវេសន្តោ, អន្ទសំ លោកនាយកំ។
១១. “កេតកំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, វណ្ណេ នេត្វានហំ តទា;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, សិខិនោ លោកពន្តនោ។
១២. “យេន ញាណេន បក្កោសិ, អច្ចតំ អមតំ បទំ;
តំ ញាណំ អភិបូជេមិ, ពុទ្ធសេដ្ឋ មហាមុនិ។
១៣. “ញាណម្ហិ បូជំ កត្វាន, បិលក្ខមន្ទសំ អហំ;
បដិលទ្ធោម្ហិ តំ បញ្ញំ [តំ សញ្ញំ (ស្យា.), តំ បុញ្ញំ (ក.)], ញាណបូជាយិទំ ផលំ។
១៤. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, ញាណបូជាយិទំ ផលំ។
១៥. “ឥតោ តេរសកប្បម្ហិ, ទ្វាទសាសុំ ផលុត្តតា;
សត្តរតនសម្បទ្នា, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលា។
១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា សុទ្ធស្សនោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុទ្ធស្សនត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. ចន្ទនបូជនកត្ថេរស្សបទានំ

១៧. “ចន្ទភាគានទីតីរេ, អហោសិ កិន្ទរោ តទា;
បុប្ផកក្ខោ ចហំ អាសិ, បុប្ផានិវសនោ តថា [បុប្ផានំ វសនោ អហំ (ស្ស.)]។
១៨. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
វិបិនគ្មេន និយ្យាសិ, ហំសរាជារ អម្ពរេ។
១៩. “នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, ចិត្តំ តេ សុវិសោធិកំ;
បសន្នមុខវណ្ណាសិ, វិប្បសន្នមុខិន្ទ្រិយោ។
២០. “ឱរោហិត្វាន អាកាសា, ភូរិបញ្ញោ សុមេធសោ;
សង្ខាដិ បត្តិវិគ្វាន, បល្លង្កេន ឧបាវិសិ។
២១. “វិលិនំ ចន្ទនាទាយ, អគមាសិ ជិនន្តិកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
២២. “អភិវាទេត្វាន សម្ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ;
បាមោជ្ជំ ជនយិត្វាន, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។
២៣. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, ចន្ទនំ យំ អបូជយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
២៤. “ចតុទ្ធសេ កប្បសតេ, ឥតោ អាសិសុ តេ តយោ;
រោហណី នាម [រោហិតា នាម (សី.), រោហិណី នាម (ស្ស.)] នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា ចន្ទនបូជនកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

ចន្ទនបូជនកត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

អដ្ឋមភាណវារំ។

៤. បុប្ផច្ឆទនិយត្ថេរស្សបទានំ

២៦. “សុនន្នោ នាម នាមេន, ព្រាហ្មណោ មន្តបារត្វ;
អជ្ឈាយកោ យាចយោគោ, វាជបេយ្យំ អយាជយិ។
២៧. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អត្តោ កាវុណិកោ ឥសិ;
ជនកំ អនុកម្សន្តោ, អម្ពរេ ចង្កមិ តទា។
២៨. “ចង្កមិត្វាន សម្ពុទ្ធោ, សព្ពញ្ញ លោកនាយកោ;
មេត្តាយ អជវិសត្តេ, អប្បមាណេ [អប្បមាណំ (សី. ស្ស.)] និរូបជិ។
២៩. “វណ្ណេ នេត្វាន បុប្ផានិ, ព្រាហ្មណោ មន្តបារត្វ;
សព្ពេ សិស្សេ សមាទេត្វា, អាកាសេ ឧត្តិបាបយិ។
៣០. “យាវតា នករំ អាសិ, បុប្ផានំ នទនំ តទា;
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, សត្តាហំ ន វិគច្ឆថ។
៣១. “តេនេវ សុក្កមូលេន, អនុភោត្វាន សម្បទា;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, តិណ្ណោ លោកេ វិសត្តិកំ។

៣២. “ឯការសេ កប្បសតេ, បញ្ចតិសាសុ ខត្តិយា;
អម្ពរំសសនាមា តេ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុប្ផច្ឆនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុប្ផច្ឆនិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. រហោសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៣៤. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វសភោ នាម បព្ពតោ;
តស្មី បព្ពតទាម្ពិ, អស្សមោ អាសិ មាបិតោ។

៣៥. “តីណិ សិស្សសហស្សានី, វាចេសី ព្រាហ្មណោ [ព្រាហ្មណេ (សី.)] តទា;
សំហវិគ្គាន [សំសាវិគ្គាន (ស្យា.)] តេ សិស្សេ, ឯកមន្តំ ឧបាវិសី។

៣៦. “ឯកមន្តំ និសិទ្ធិត្វា, ព្រាហ្មណោ មន្តុបាវត្ថុ;
ពុទ្ធវេទំ គវេសន្តោ [បវេសន្តោ (ក.)], ញាណេ ចិត្តំ បសាទយី។

៣៧. “តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, និសិទ្ធិ បណ្ណសន្ថរេ;
បល្លង្គំ អាកុជិត្វាន, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។

៣៨. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ញាណសញ្ញាយិទំ ផលំ។

៣៩. “សត្តវិសតិកប្បម្ពិ, រាជា សិរិធរោ អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៤០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា រហោសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

រហោសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ចម្បកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៤១. “កណិការំរំ ដោតន្តំ, និសិន្នំ បព្ពតន្តរេ;
ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្ពា, ឱសធំ វិយ តារកំ [ឱសធំ វិយ តារកា (ក.)]។

៤២. “តយោ មាណវកា អាសុំ, សកេ សិប្បេ សុសិក្ខិតា;
ខាវិការំ គហេត្វាន, អន្ទេន្តិ មម បច្ឆតោ។

៤៣. “បុដកេ សត្ត បុប្ផានិ, និក្ខិត្តានិ តបស្សិនា;
គហេត្វា តានិ ញាណម្ពិ, វេស្សកុស្យាភិរោបយី។

៤៤. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ញាណបូជាយិទំ ផលំ។

៤៥. “ឯក្ខនតិសកប្បម្ពិ, វិបុលាភ [វិហតាភា (ស្យា.)] សនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី [រាជា ហោសិ (ក.)] មហព្ពលោ។

៤៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចម្បកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

ចម្បកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. អត្ថសន្និស្សកត្ថេរអបទានំ

៤៧. “វិសាលមាឡេ អាសិនោ, អន្ធសំ លោកនាយក;
ខីណាសរំ ពលប្បត្តំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរុក្ខតំ។

៤៨. “សភសហស្សា តេវិជ្ជា, ឆន្ទភិក្ខុ មហិទ្ធិកា;
បរិវារេន្តិ សម្ពុទ្ធំ, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។

៤៩. “ញាណោ ឧបនិធា យស្ស, ន វិជ្ជតិ សទេវកេ;
អនន្តញាណំ សម្ពុទ្ធំ, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។

៥០. “ធម្មកាយញ ទីបេន្តំ, កេវលំ រតនាករំ;
វិកប្បេតុំ [វិកោបេតុំ (សី. ស្យា.)] ន សក្កោន្តិ, កោ ទិស្វា នប្បសិទតិ។

៥១. “ឥមាហិ តីហិ គាថាហិ, នារទោយុវច្ឆលោ [សុភក្ខិយោ (សី.), បុរុក្ខិយោ (ស្យា.)];
បទុមុត្តរំ ថវិគ្គាន, សម្ពុទ្ធំ អបរាជិតំ។

៥២. “តេន ចិត្តប្បសាទេន, ពុទ្ធសន្តរំនេន ច;
កប្បានំ សភសហស្សំ, ទុក្កតី, នុបបជ្ជហំ។

៥៣. “ឥតោ តីសកប្បសតេ, សុមិត្តោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហញ្ញលោ។

៥៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អត្ថសន្និស្សកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

អត្ថសន្និស្សកត្តោស្សបទានំ សក្កមំ។

៨. ឯកបសាទនិយត្តោអបទានំ

៥៥. “នារទោ ឥតិ មេ នាមំ [នារទោ ឥតិ នាមេន (ស្យា. ក.) ឧបវិ តេវីសតិមវគ្គេ បន ឆដ្ឋាបទានេ “មេ
នាមំ” ឥច្ឆេវ ទិស្សតិ], កេសវោ ឥតិ មំ វិទុ;
កុសលាកុសលំ ឯសំ, អគមំ ពុទ្ធសន្តិកំ។

៥៦. “មេត្តចិត្តោ ការុណិកោ, អត្ថទស្សី មហាមុនិ;
អស្សាសយន្តោ សត្តេ សោ, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។

៥៧. “សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សិរេ កត្វាន អញ្ញលិ;
សត្តារំ អភិវាទេត្វា, បក្កាមី បាចិនាមុខោ។

៥៨. “សត្តរសេ កប្បសតេ, រាជា អាសិ មហីបតិ;
អមិត្តតាបនោ នាម, ចក្កវត្តិ មហញ្ញលោ។

៥៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឯកបសាទនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ឯកបសាទនិយត្តោស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សាលបុប្ផនាយកត្តោអបទានំ

៦០. “មិគរាជា តទា អាសិ, អភិជាកោ សុកេសវិ;
តិវិទុត្ថំ គវេសន្តោ, អន្ធសំ លោកនាយកំ។

៦១. “អយំ នុ ខោ មហាវីរោ, និព្វាបេតិ មហាជនំ;
យំនូនាហំ ឧបាសេយ្យំ, ទេវទេវំ នរាសកំ។

៦២. “សាខំ សាលស្ស ភក្កិក្វា, សកោសំ បុប្ផមាហវិ;
ឧបកន្នាន សម្ពុទ្ធំ, អទាសិ បុប្ផមុត្តមំ។

៦៣. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិនំ ផលំ។

៦៤. “តតោ ច នវមេ កប្បេ, វិរោចនសនាមកា;
តយោ អាសីសុ រាជានោ, ចក្កវត្តិ មហញ្ញលា។

៦៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាលបុប្ផទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សាលបុប្ផទាយកត្តោស្សបទានំ នវមំ។

១០. បិយាលផលទាយកត្តោអបទានំ

៦៦. “បារាវតោ [បរោធកោ (ស្សា.)] តទា អាសី, បរំ អនុបរោធកោ;
បញ្ចារេ សេយ្យំ កប្បេមិ, អវិទូរេ សិខិសត្តនោ។

៦៧. “សាយំ បាគញ្ញ បស្សាមិ, ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ;
ទេយ្យធម្មោ ច មេ នត្ថិ, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ។

៦៨. “បិយាលផលមាទាយ , អគមំ ពុទ្ធសន្តិកំ;
បដិគ្គហេសិ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ។

៦៩. “តតោ បរំ ឧបាទាយ, បរិចារិ វិនាយកំ;
តេន ចិត្តប្បសារេន, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។

៧០. “ឯកត្ថិសេ តតោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទិ អហំ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។

៧១. “តតោ បន្ទរសេ កប្បេ, តយោ អាសុំ បិយាលិនោ;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហញ្ញលា។

៧២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិយាលផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បិយាលផលទាយកត្តោស្សបទានំ ទសមំ។

សោភិតវគ្គោ ចុទ្ធសមោ។

តស្សទ្វានំ –

សោភិតសុទស្សនោ ច, ចន្ទនោ បុប្ផឆននោ;
រហោ ចម្បកបុប្ផិ ច, អត្ថសន្ទស្សកេន ច។

ឯកបសាទី [ឯកវសិ (ស្សា.)] សាលទទោ, ទសមោ ផលទាយកោ;
គាថាយោ សត្តតិ ទ្វេ ច, គណិតាយោ វិភាវិភិ។

១៥. ឆត្រក្តោ

១. អតិធិក្ខិយត្ថេរអបទានំ

១. “បរិនិព្វតេ ភកវតិ, អត្ថទស្សីនុត្តមេ;
ឆត្តាតិធិក្ខំ [ឆត្តាធិធិក្ខំ (សី.)] កាវេត្វា, ចូបម្ហិ អភិរោបយី។
២. “កាលេន កាលមាគន្ធា, នមស្សី លោកនាយកំ [សត្ត ចេតិយំ (សី.)];
បុប្ផច្ឆនំ កត្វាន, ឆត្តម្ហិ អភិរោបយី។
៣. “សត្តរសេ កប្បសតេ, ទេវជ្ឈមការយី;
មនុស្សតំ ន គច្ឆាមិ, ចូបបូជាយិទំ ផលំ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អតិធិក្ខិយោ [អធិធិក្ខិយោ (សី. ស្យា.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អតិធិក្ខិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. ថម្ការោបកត្ថេរអបទានំ

៥. “និព្វតេ លោកនាថម្កិ, ធម្មទស្សីនរាសកេ;
អាវោបេសិ ធនត្ថម្កំ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ចេតិយេ។
៦. “និស្សេណី មាបយិគ្វាន, ចូបសេដ្ឋំ សមារុហិ;
ជាតិបុប្ផំ គហេត្វាន, ចូបម្ហិ អភិរោបយី។
៧. “អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្ត សម្មទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ចូបបូជាយិទំ ផលំ។
៨. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, ចូបសិខនាមកា;
សោឡសាសិសុ រាជានោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ថម្ការោបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ថម្ការោបកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. វេទិការកត្ថេរអបទានំ

១០. “និព្វតេ លោកនាថម្កិ, បិយទស្សីនុត្តមេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, មុត្តាវេទិមកាសហំ។
១១. “មណីហិ បរិវារេត្វា, អភាសិ វេទិមុត្តមំ;
វេទិកាយ មហំ កត្វា, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។
១២. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
មណី ជារត្តិ អាកាសេ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។
១៣. “សោឡសិកោ កប្បសតេ, មណិប្បកាសនាមកា;
ឆត្តិសាសិសុ [ឆត្តិសាសិសុ (សី. ស្យា.)] រាជានោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
១៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា វេទិការកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៤. សបរិវាវិយត្ថេរអបទានំ

១៥. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
ជលិត្វា អគ្គិក្ខន្ធាវ, សម្ពុត្តោ បរិនិព្វតោ។
១៦. “និព្វតេ ច មហាវិវេ, ថូបោ វិត្តារិកោ អហុ;
ទូរតោវ [អហោរត្តំ (សី.), ថូបទត្តំ (ស្យា.)] ឧបដ្ឋេន្តិ, ធាតុកេហវុត្តមេ។
១៧. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អកំ ចន្ទនវេទិកំ;
ទិស្សតិ ថូបខន្នោ ច [ទិយតិ ជូមក្ខន្ធា ច (សី.), ទិយតិ ជូបកន្នោ ច (ស្យា.)], ថូបាទុច្ឆរិកោ គទា។
១៨. “ភវេ និព្វត្តមានម្ហិ, ទេវត្តេ អថ មានុសេ;
ឱមត្តំ មេ ន បស្សាមិ, បុព្ពកម្មស្សិនំ ផលំ។
១៩. “បញ្ចទសកប្បសតេ , គតោ អដ្ឋ ជនា អហុ;
សព្ពេ សមគ្គនាមា តេ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
២០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
គត្តំ សុទំ អាយស្មា សបរិវាវិយោ ថេរោ គមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សបរិវាវិយត្ថេរស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ឧមាបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២១. “និព្វតេ លោកមហិតេ [លោកនាថម្ហិ (សី.)], អាហុតិនំ បដិគ្គហេ;
សិទ្ធក្ខម្ហិ ភក្កវតិ, មហាថូបមហោ អហុ។
២២. “មហេ បវត្តមានម្ហិ, សិទ្ធក្ខស្ស មហេសិនោ;
ឧមាបុប្ផំ [ឧមាបុប្ផំ (សព្ពត្ថ)] គហេត្វាន, ថូបម្ហិ អភិរោបយិ។
២៣. “ចតុន្ទវតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ថូបបូជាយិនំ [បុប្ផបូជាយិនំ (ស្យា.), ពុទ្ធបូជាយិនំ (ក.)] ផលំ។
២៤. “គតោ ច នវមេ កប្បេ, សោមទេវសនាមកា;
បញ្ញាសីតិសុ រាជានោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
គត្តំ សុទំ អាយស្មា ឧមាបុប្ផិយោ ថេរោ គមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧមាបុប្ផិយត្ថេរស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. អនុលេបទាយកត្ថេរអបទានំ

២៦. “អនោមទស្សិមុនិនោ , ពោធិវេទិមកាសហំ;
សុធាយ បិណ្ឌំ ទត្វាន, បាលិកម្ពំ អកាសហំ។
២៧. “ទិស្វា តំ សុកតំ កម្ពំ, អនោមទស្សិ នវុត្តមោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិតោ សត្តា, គមំ គាថំ អកាសថ។
២៨. “ឥមិនា សុធកម្មេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
សម្បត្តិ អនុកោត្វាន, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ។
២៩. “បសន្នមុខវណ្ណាម្ហិ , ឯកក្កោ សុសមាហិតោ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

៣០. “ឥតោ កប្បសតេ អាសី, បរិបុណ្ណេ អនុនកេ [បរិបុណ្ណេ អនុនកេ (ស្យា.)];
រាជា សព្ពយនោ នាម, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។

៣១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អនុលេបទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អនុលេបទាយកត្ថេរស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. មគ្គទាយកត្ថេរអបទានំ

៣២. “ឧត្តវិគ្គាន នទិកំ, វនំ គច្ឆតិ ចក្ខុមា;
តមទ្ធសាសិ សម្ពុទ្ធំ, សិទ្ធត្ថំ វលក្ខណំ។

៣៣. “កុទាល [កុទាល (សី. ស្យា.)] បិដកមាទាយ, សមំ កត្វាន តំ បថំ;
សត្តារំ អភិវាទេត្វា, សកំ ចិត្តំ បសាទយី។

៣៤. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, មគ្គទានស្សិទំ ផលំ។

៣៥. “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
នាមេន សុប្បពុទ្ធាតិ, នាយកោ សោ នវិស្សរោ។

៣៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មគ្គទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

មគ្គទាយកត្ថេរស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. ផលកទាយកត្ថេរអបទានំ

៣៧. “យានកាវោ បុរេ អាសិ, ទារុកម្មេ សុសិក្ខិតោ;
ចន្ទនំ ផលកំ កត្វា, អទាសិ លោកពន្ធនោ។

៣៨. “បភាសតិ ឥទំ ព្យម្ពំ, សុវណ្ណស្ស សុនិម្មិតំ;
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ, ទិព្ភយានំ ឧបដ្ឋិតំ។

៣៩. “បាសាទា សិវិកា ចេវ, និព្ពត្តន្តិ យទិច្ឆកំ;
អត្តព្ពំ [អត្តោកំ (សី.)] រតនំ មយ្ហំ, ផលកស្ស ឥទំ ផលំ។

៤០. “ឯកនុវុតិកោ កប្បេ, ផលកំ យមហំ ទទី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ផលកស្ស ឥទំ ផលំ។

៤១. “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ចតុរោ និម្មិតាវុយា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។

៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ផលកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ផលកទាយកត្ថេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. វង្សសកិយត្ថេរអបទានំ

៤៣. “សុមេធា នាម នាមេន, សយម្ហូ អបរាជិតោ;
វិវេកមនុព្រហ្មន្តោ, អដ្ឋោគហិ មហាវនំ។

៤៤. “សឡលំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, គន្ធិគ្វាន [ពន្ធិគ្វាន (សី.)] វង្សសកំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិ, សម្ពុទ្ធា លោកនាយកំ។

៤៥. “តើសក្សីសហស្សម្ហិ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមី, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៤៦. “ធនវីសេ កប្បសតេ, សោឡសាសុំ សុនិម្មិតា;
សត្វតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

៤៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា វង្សកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វង្សកិយត្ថេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. បល្លង្កនាយកត្ថេរអបទានំ

៤៨. “សុមេធស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
បល្លង្កោ ហិ មយា ទិនោ, សឧត្តរសបច្ចទោ។

៤៩. “សត្វតនសម្បន្នោ, បល្លង្កោ អាសិ សោ តទា;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, និព្ពត្តតិ សទា មម។

៥០. “តើសក្សីសហស្សម្ហិ, បល្លង្កមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមី, បល្លង្កស្ស តទំ ផលំ។

៥១. “វីសកប្បសហស្សម្ហិ, សុវណ្ណភា តយោ ជនា;
សត្វតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

៥២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បល្លង្កនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បល្លង្កនាយកត្ថេរស្សបទានំ ទសមំ។

ឆត្តវគ្គោ បន្តវសមោ។

កស្សន្ទានំ –

ឆត្តំ ថម្ពោ ច វេទិ ច, បរិវារមបុប្ផិយោ;
អនុលេបោ ច មគ្គោ ច, ផលកោ ច វង្សកោ;
បល្លង្កនាយិ ច គាថាយោ, ឆប្បញ្ញាស បកិគ្គិតាតិ។

១៦. ពន្លឺជីវកវគ្គោ

១. ពន្លឺជីវកត្តេអបទាន់

១. “ចន្ទរំ វិមលំ សុទ្ធំ, វិប្បសន្នមនាវិលំ;
នន្ទិកវបរិក្ខិណំ, តិណ្ណំ លោកេ វិសត្តិកំ។
២. “និព្វាបយន្តំ ជនតំ, តិណ្ណំ [ទិស្វា (?)] តារយតំ វំ [តារយតំ មុនី (ស្វា.)];
មុនី នន្ទិ ឈាយន្តំ [នន្ទិ ឈាយមាសំ តំ (សី. ស្វា.)], ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ។
៣. “ពន្លឺជីវកបុប្ផានិ, លកេត្វា សុត្តកេនហំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី, សិខិនោ លោកពន្លនោ។
៤. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិន្ទ ផលំ។
៥. “ឥតោ សត្តមកេ កប្បេ, មនុជិន្នោ មហាយសោ;
សមន្តចក្ក នាមាសិ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ពន្លឺជីវកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ពន្លឺជីវកត្តេស្សាបទាន់ បឋមំ។

២. តម្កបុប្ផិយត្តេអបទាន់

៧. “បរកម្ពាយនេ យុត្តោ, អបរាជំ អកាសហំ;
វនន្តំ អភិធាវិស្សំ, ភយវេសមហ្សិតោ។
៨. “បុប្ផិកំ បាទបំ ទិស្វា, បិណ្ឌិតន្តំ សុនិម្ពិតំ;
តម្កបុប្ផំ គហេត្វាន, ពោធិយំ ឱកិវិ អហំ។
៩. “សម្ពុជ្ជិតាន តំ ពោធិ, បាដលី បាទបុត្តមំ;
បល្លង្គំ អាកុជិតាន, ពោធិមូលេ ឧបាវិសិ។
១០. “គតមគ្គំ គវេសន្តា, អាកុជ្ជំ មម សន្តិកំ;
តេ ច ទិស្វានហំ តត្ថ, អារជ្ជី ពោធិមុត្តមំ។
១១. “វន្តិតាន អហំ ពោធិ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
អនេកតាលេ បបតី, គិរិទុក្កេ ភយានកេ។
១២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពោធិបូជាយិន្ទ ផលំ។
១៣. “ឥតោ ច តតិយេ កប្បេ, រាជា សុសញ្ញតោ អហំ [សំថុសិកោ អហំ (សី.)];
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
១៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា តម្កបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

តម្កបុប្ផិយត្តេស្សាបទាន់ ទុតិយំ។

៣. វិចិសម្ពុជ្ជកត្តេអបទាន់

១៥. “ឧទេន្តំ សករំសិរ, បីករំសិរ **[សិករំសិរ (សិ. ស្យា.)]** ភាណុម៌;
បន្ទរសេ យថា ចន្ទំ, និយ្យន្តំ លោកនាយកំ។
១៦. “អដ្ឋសង្ខិសហស្សានិ, សព្វេ ខីណាសវា អហំ;
បរិវាវិសុ សម្ពុទ្ធំ, ទ្វិបទិន្ទំ នរាសកំ។
១៧. “សម្មជ្ជិត្វាន កំ វិថី, និយ្យន្តេ លោកនាយកេ;
ឧស្សាហេសិ ធនំ គត្ត, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
១៨. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ធនំ អភិរោបយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ធនទានស្សិនំ ផលំ។
១៩. “ឥតោ ចតុត្ថកេ កប្បេ, រាជាហោសិ មហាព្ពលោ;
សញ្ញាការេន សម្បន្នោ, សុធជោ ឥតិ វិស្សតោ។
២០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិថិសម្មជ្ជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វិថិសម្មជ្ជកត្តោស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. កក្ការុបុប្ផបូជកត្តោអបទានំ

២១. “ទេវបុត្តោ អហំ សន្តោ, បូជយី សិខិនាយកំ;
កក្ការុបុប្ផំ បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
២២. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
២៣. “ឥតោ ច នវមេ កប្បេ, រាជា សត្តត្ថមោ អហំ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។
២៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កក្ការុបុប្ផបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កក្ការុបុប្ផបូជកត្តោស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. មន្ទារវបុប្ផបូជកត្តោអបទានំ

២៥. “ទេវបុត្តោ អហំ សន្តោ, បូជយី សិខិនាយកំ;
មន្ទារវេន បុប្ផេន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
២៦. “សត្តាហំ ឆទនំ អាសិ, ទិព្វំ មាលំ តថាគតេ;
សព្វេ ជនា សមាគន្ធា, នមស្សិសុ តថាគតំ។
២៧. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
២៨. “ឥតោ ច ទសមេ កប្បេ, រាជាហោសិ ជុតិន្ទរោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។
២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មន្ទារវបុប្ផបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មន្ទារវបុប្ផបូជកត្តោស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. កទម្ពបុប្ផិយត្តោអបទានំ

៣០. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ , កុក្កដោ នាម បព្ពតោ;
តម្ពិ បព្ពតបានម្ពិ, សត្ត ពុទ្ធា វសន្តិ តេ។

៣១. “កទម្ពំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, ទីបរាជំវ ឧត្តតំ;
ឧភោ ហត្ថេហិ បក្កយ្ហ, សត្ត ពុទ្ធេ សមោភិវិ។

៣២. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣៣. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, សត្តាសុំ បុប្ផនាមកា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កទម្ពបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

កទម្ពបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. តិណសូលកត្ថេរអបទានំ

៣៥. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ , ភូតគណោ នាម បព្ពតោ;
វសតេកោ ជិនោ តត្ថ, សយម្ព លោកនិស្សដោ។

៣៦. “តិណសូលំ គហេត្វាន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី;
ឯក្ខនសតសហស្សំ, កប្បំ ន វិនិបាតិកោ។

៣៧. “ឥតោ ឯកាទសេ កប្បេ, ឯកោសិ ធរណីរុហោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា តិណសូលកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិណសូលកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. នាគបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣៩. “សុវុច្ឆោ នាម នាមេន, ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ;
បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ, វសតេ បព្ពតន្តរេ។

៤០. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, អាហុតិនំ បដិក្កហោ;
មមុន្ធវិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

៤១. “វេហាសម្ពិ ចង្កមភិ, ជូបាយភិ ជលតេ តថា;
ហាសំ មមំ វិទិត្វាន, បក្កាមិ បាចិនាមុខោ។

៤២. “តព្វា អច្ឆរិយំ ទិស្វា, អព្ពតំ លោមហំសនំ;
នាគបុប្ផំ គហេត្វាន, គតមក្កម្ពិ ឱកិវិ។

៤៣. “សតសហស្សិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផំ ឱកិវិ អហំ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទុក្កតី នុបបជ្ជហំ។

៤៤. “ឯកត្តិសេ កប្បសតេ [ឯកត្តិសេ ឥតោ កម្មេ (ស្សា.)], រាជា អាសិ មហារហោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៤៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា នាគបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

នាគបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. បុន្តាគបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៤៦. “កាននំ វនមោគយ្ហ, វសាមិ លុទ្ធកោ អហំ;
បុន្តាគំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សវី។
៤៧. “តំ បុប្ផំ ឱចិនិគ្វាន, សុគន្ធ�ំ គន្ធិតំ សុភំ;
ចូបំ កវិក្ខា បុលិនេ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
៤៨. “ទ្វេនុវុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
៤៩. “ឯកម្ហិ នុវុតេ កប្បេ, ឯកោ អាសិ តមោនុទោ;
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៥០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុន្តាគបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុន្តាគបុប្ផិយត្ថេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. កុមុទទាយកត្ថេរអបទានំ

៥១. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ, មហាជាតស្សរោ អហុ;
បទុមុប្បលសញ្ញន្នោ, បុណ្ណវិកសមោត្តដោ។
៥២. “កុកុត្តោ នាម នាមេន, តត្ថាសី សកុណោ តទា;
សីលវា ពុទ្ធិសម្បន្នោ, បុញ្ញាបុញ្ញេសុ កោវិទោ។
៥៣. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ជាតស្សវិទូរេ, សញ្ញវិត្ត មហាមុនី។
៥៤. “ផលជំ កុមុទំ នេត្វា, ឧបនេសិ មហេសិនោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, បដិគ្គហិ មហាមុនី។
៥៥. “តញ្ច ទានំ ទទិគ្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្កតី នុបបជ្ឈហំ។
៥៦. “សោឡសេតោ កប្បសតេ, អាសុំ វុណនាមកា;
អដ្ឋ ឯតេ ជនាធិបា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៥៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុមុទទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុមុទទាយកត្ថេរស្សបទានំ ទសមំ។

ពន្ធដីវកវគ្គោ សោឡសមោ។

តស្សទ្វានំ –

ពន្ធដីវោ តម្កបុប្ផិ, វិចិកក្ការុបុប្ផិយោ;
មន្ទារវោ កទម្ពិ ច, សូលកោ នាគបុប្ផិយោ;
បុន្តាគោ កោមុទី គាថា, ឆប្បញ្ញាស បកិក្កិតាតិ។

១៧. សុបាវិចរិយវគ្គោ

១. សុបាវិចរិយត្ថេរអបទានំ

១. “បទុមោ នាម នាមេន, ទ្វិបទិន្នោ នរាសកោ;
បវនា អភិនិក្ខម្ភ, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា។
២. “យក្ខានំ សមយោ អាសិ, អវិទូរេ មហេសិនោ;
យេន កិច្ចេន សម្បត្តា, អដ្ឋាបេត្តិសុ តាវទេ។
៣. “ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, អមតស្ស ច ទេសនំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អប្បោដេត្វា ឧបដ្ឋហិ។
៤. “សុចិណ្ឌស្ស ផលំ បស្ស, ឧបដ្ឋានស្ស សត្តនោ;
តិសកប្បសហស្សេសុ, ទុក្ខតី នុបបដ្ឋហំ។
៥. “ឧនតិសេ កប្បសតេ, សមលង្កតនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុបាវិចរិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុបាវិចរិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. កណវេរបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៧. “សិទ្ធត្ថោ នាម ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
បុរក្ខតោ សាវកេហិ, នគរំ បដិបដ្ឋថ។
  ៨. “រញ្ជោ អន្តេបុរេ អាសិ, គោបកោ អភិសម្ពតោ;
បាសាទេ ឧបវិដ្ឋោហំ, អន្ធសំ លោកនាយកំ។
  ៩. “កណវេរំ [ករវិរី (សក្កតានុលោមំ), កណវិរី (បាកត)] គហេត្វាន, ភិក្ខុសង្ខេ វិសោកិរិ;
ពុទ្ធស្ស វិសុំ កត្វាន, តតោ ភិយ្យោ សមោកិរិ។
  ១០. “ចតុន្ទុវតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ [រោបយិ (ស្សា.)];
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
  ១១. “សត្តាសិទ្ធិតោ កប្បេ, ចតុរាសុំ មហិទ្ធិកា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
  ១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កណវេរបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កណវេរបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ឧជ្ជកទាយកត្ថេរអបទានំ

១៣. “តិស្សស្ស ខោ ភគវតោ, បុព្ពេ ផលមទាសហំ;
នាឡិកេរញ្ច បាទាសិ, ឧជ្ជកំ អភិសម្ពតំ។
១៤. “ពុទ្ធស្ស តមហំ ទត្វា, តិស្សស្ស តុ មហេសិនោ;
មោទាមហំ កាមកាមិ, ឧបបដ្ឋី [កាមកាវិ, ឧបបដ្ឋំ (សី.)] យមិច្ឆកំ [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ]។

១៥. “ទ្វេនុត្តរតោ កក្កោ កក្កោ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។
១៦. “តតោ តោសកប្បម្ហិ, រាជា ឥន្ទសមោ អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
១៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ខជ្ជកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ខជ្ជកទាយកត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. ទេសបូជកត្ថេរអបទានំ

១៨. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
អព្ពគ្គន្ទាន វេហាសំ, គច្ឆតេ អនិលញ្ញសេ។
១៩. “យម្ហិ ទេសេ បិគោ សត្តា, អព្ពគ្គច្ឆិ មហាមុនី;
តាហំ ទេសំ អបូជេសី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
២០. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, អន្ទសំ យំ មហាមុនី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ទេសបូជាយិនំ ផលំ។
២១. “ឯកានសេ កប្បសតេ, គោសុជាតសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
២២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ទេសបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ទេសបូជកត្ថេរស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. កណិការឆត្តិយត្ថេរអបទានំ

២៣. “វេស្សភូ នាម សម្ពុទ្ធោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
ទិវាវិហារាយ មុនី, ឱតាហយិ មហាវនំ។
២៤. “កណិការំ ឱចិនិត្វា, ឆត្ថំ កត្វានហំ តទា;
បុប្ផច្ឆនំ កត្វាន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
២៥. “ឯកត្តិសេ តតោ កក្កោ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
២៦. “តតោ វិសតិកប្បម្ហិ, សោណ្ណភា អដ្ឋ ឧត្តិយា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
២៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កណិការឆត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កណិការឆត្តិយត្ថេរស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. សប្បិទាយកត្ថេរអបទានំ

២៨. “ផុស្សោ នាមាសិ [នាមាថ (សី.)] ភគវា, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
គច្ឆតេ វិចីយំ វិរោ, និព្ពាហេន្តោ មហាជនំ។
២៩. “អនុបុព្វេន ភគវា, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ;
តតោ តំ [តតោហំ (សី. ស្សា.)] បត្តំ បក្កយ្ហ, សប្បិកេលមទាសហំ។

៣០. “ទ្វេនុត្តរតោ កក្កោ កក្កោ, យំ សង្ឃិមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, សង្ឃិនានស្សិទំ ផលំ។
៣១. “ឆប្បញ្ញាសេ តតោ កក្កោ, ឯកោ អាសិ សមោទកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៣២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សង្ឃិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សង្ឃិនាយកត្ថេរស្សាបទានំ នដ្ឋំ។

៧. យូចិកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣៣. “ចន្ទភាគានទីតីរេ , អនុសោតំ វជាមហំ;
សយម្ហំ អន្ទសំ តត្ថ, សាលរាជំ ផុល្លិតំ។
៣៤. “បុប្ផំ យូចិកមាទាយ, ឧបគច្ឆិ មហាមុនី;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
៣៥. “ចតុន្ទរុតិកោ កក្កោ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៣៦. “សត្តសង្ឃិមិតោ កក្កោ, ឯកោ សាមុទ្ធរោ អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
៣៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា យូចិកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

យូចិកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ទុស្សនាយកត្ថេរអបទានំ

៣៨. “តិរវាយំ បុរេ រម្មេ, រាជបុត្តោសហំ [រាជបុត្តោ អហំ (សិ. ស្យា.)] តទា;
បណ្ណាការំ លភិក្ខាន, ឧបសន្តស្សនាសហំ។
៣៩. “អធិវាសេសិ ភគវា, វត្ថំ [នរំ (ក.)] ហត្ថេន អាមសិ;
សិទ្ធក្តោ អធិវាសេត្វា, វេហាសំ នភមុគ្គមិ។
៤០. “ពុទ្ធស្ស កច្ឆមានស្ស, ទុស្សា ធាវន្តិ បច្ឆកោ;
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេសិ, ពុទ្ធោ នោ អគ្គបុគ្គលោ។
៤១. “ចតុន្ទរុតិកោ កក្កោ, យំ ទុស្សមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ទុស្សនានស្សិទំ ផលំ។
៤២. “សត្តសង្ឃិមិតោ កក្កោ, ចក្កវត្ថី តទា អហុ;
បរិសុទ្ធោតិ នាមេន, មនុជិន្នោ មហព្ភលោ។
៤៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ទុស្សនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ទុស្សនាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សមាទបកត្ថេរអបទានំ

៤៤. “នគរេ ពន្ធមតិយា, មហាបូគកណោ អហុ;
តេសាហំ បរិវោ អាសី, មម ពន្ធចរា [បដ្ឋចរា (ស្យា.)] ច តោ។

៤៥. “សព្វេ តេ សន្និបាតេត្វា, បុព្វកម្មេ សមាទយិ;
មាឡំ កស្សាម សង្ឃស្ស, បុព្វក្ខេត្តំ អនុត្តរំ។

៤៦. “សាធូតិ តេ បដិស្សត្វា, មម ឆន្ទវសានុកា;
និដ្ឋាបេត្វា ច តំ មាឡំ, វិបស្សិស្ស អនម្ហសេ។

៤៧. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ មាឡមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, មាឡទានស្សិនំ ផលំ។

៤៨. “ឯកូនសត្តតិកប្បេ [ឯកូនសង្កិកប្បម្ហិ (សី. ស្យា.)],
ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ។

អាទេយ្យោ នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៤៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា សមាទបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សមាទបកត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. បញ្ចង្គលិយត្ថេរអបទានំ

៥០. “តិស្សោ នាមាសិ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នវាសភោ;
បវិសតិ គន្ធកុដ្ឋិ, វិហារកុសលោ មុនី។

៥១. “សុគន្ធមាលមាទាយ, អគមាសី ជិនន្តិកំ;
អបសន្នោ ច សម្ពុទ្ធោ, បញ្ចង្គលិមទាសហំ។

៥២. “ទ្វេនុតេ តតោ កប្បេ, យំ គន្ធមភិរោបយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បញ្ចង្គលិស្សិនំ [បញ្ចង្គលិយិនំ (សី.)] ផលំ។

៥៣. “ទ្វេសត្តតិម្ហិតោ កប្បេ, រាជា អាសិ សយម្យភោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៥៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចង្គលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

បញ្ចង្គលិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

សុបារិចរិយវគ្គោ សត្តរសមោ។

តស្សទ្វានំ –

សុបារិចរិ កណវេរី, ខដ្ឋកោ ទេសបូជកោ;
កណិការោ សហ្មិទទោ, យូថិកោ ទុស្សទាយកោ;
មាឡោ ច បញ្ចង្គលិកោ, ចតុបញ្ញាស គាថកាតិ។

១៨. កុម្មុទ្រគ្រោ

១. កុម្មុទ្រមាលិយត្ថេរអបទាន់

១. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, មហាជាតស្សរោ អហុ;
តត្ថជោ រក្ខតោ អាសី, យោរុបោ មហព្ពលោ។
២. “កុម្មុទ្ធំ បុប្ផតេ តត្ថ, ចក្កមគ្គានិ ជាយរេ;
ឱចិនាមិ ច តំ បុប្ផំ, ពលិនោ សមិតិ តទា។
៣. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, ទ្វិបទិន្នោ នរាសកោ;
បុប្ផសង្កោចិតំ [បុប្ផំ សង្កោចិតំ (សី. ស្យា.), បុប្ផំ សមោចិតំ (?)] ទិស្វា, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។
៤. “ឧបាកកញ្ច សម្ពុទ្ធំ, ទេវទេវំ នរាសកំ;
សព្ពញ្ច បុប្ផំ បក្កយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
៥. “យាវតា ហិមវន្តន្តា, បរិសា សា [ហិមវន្តស្ថិ, យាវ មាលា (ស្យា.)] តទា អហុ;
តាវច្ឆននសម្បន្នោ, អគមាសិ តថាគតោ។
៦. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៧. “តតោ បន្ទរសេ កប្បេ, សត្តាហេសុំ ជនាធិបា;
សហស្សរថនាមា តេ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា កុម្មុទ្រមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុម្មុទ្រមាលិយត្ថេរស្សាបទាន់ បឋមំ។

២. និស្សេណិនាយកត្ថេរអបទាន់

៩. “កោណ្ឌញ្ញស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
អាហោត្ថាយ បាសានំ, និស្សេណី កាវិតា មយា។
១០. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, អនុភោត្វាន សម្បទា;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
១១. “ឯកត្តិសម្ពិ កប្បានំ, សហស្សម្ហិ តាយោ អហំ [មហា (សី. ស្យា.)];
សម្ពុហុលា នាម រាជានោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា និស្សេណិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

និស្សេណិនាយកត្ថេរស្សាបទាន់ ទុតិយំ។

៣. វត្ថុបុប្ផិយត្ថេរអបទាន់

១៣. “មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសី, អរញ្ញោ កាននេ អហំ;
វិបស្សី អន្ទសំ ពុទ្ធំ, ទេវទេវំ នរាសកំ។
១៤. “វត្ថុកំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, កុដជំ ធរណីរុហំ;
សម្មលំ បក្កហេត្វាន, ឧបនេសី មហេសិនោ។

១៥. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិនំ ផលំ។

១៦. “តតោ ច អដ្ឋមេ កប្បេ, សុប្បសន្នុសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, រាជាហោសិ មហព្ពលោ។

១៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា រត្តិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

រត្តិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. ឧទបាទាយកត្ថេរអបទានំ

១៨. “វិបស្សិនោ ភគវតោ, ឧទបានោ កតោ មយា;
បិណ្ឌបាតញ្ច ទត្វាន [គហេត្វាន (ស្សា.)], និយ្យាទេសិមហំ គទា។

១៩. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ គទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ឧទបាទានស្សិនំ ផលំ។

២០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧទបាទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ឧទបាទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. សិហាសនទាយកត្ថេរអបទានំ

២១. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, បទុមុត្តរនាយកេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិហាសនមទាសហំ។

២២. “ពហូហិ កន្ធមាលេហិ, ទិដ្ឋធម្មសុខាវហេ;
តត្ថ បូជញ្ច កត្វាន, និព្ពាយតិ ពហុជ្ឈនោ។

២៣. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្តិត្វា ពោធិមុត្តមំ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតី នុបបជ្ឈហំ។

២៤. “បន្ទរសសហស្សម្ហិ, កប្បានំ អដ្ឋ អាសុ តេ [អដ្ឋ អាសយំ (ក.)];
សិលុច្ឆយសនាមា ច, រាជានោ ចក្កវត្តិនោ។

២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សិហាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ;

សិហាសនទាយកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. មគ្គទត្តិកត្ថេរអបទានំ

២៦. “អនោមទស្សី ភគវា, ទ្វិបទិន្នោ នរាសកោ;
ទិដ្ឋធម្មសុខត្ថាយ, អព្ពោកាសម្ហិ ចង្កមិ។

២៧. “ឧទ្ធកេ បាទេ បុប្ផានិ, សោភំ មុន្ធនិ តិដ្ឋវេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្តិត្វា បុប្ផមោកិវិ។

២៨. “វិសកប្បសហស្សម្ហិ, តតោ បញ្ច ជនា អហំ;
បុប្ផច្ឆននិយា នាម, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មគ្គទត្តិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

៧. ឯកទីបិយត្ថេរស្យាបទានំ

៣០. “បទុមុត្តរស្ស មុនិនោ, សឡលេ ពោធិមុត្តមេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ឯកទីបំ អទាសហំ។
៣១. “ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, និព្ពត្តេ បុព្វសញ្ញាយេ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ទីបទានស្សិនំ ផលំ។
៣២. “សោឡសេ កប្បសហស្សេ, ឥតោ តេ ចតុរោ ជនា;
ចន្ទាភា នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឯកទីបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកទីបិយត្ថេរស្យាបទានំ សក្កមំ។

នវមំ ភាណវាវំ។

៨. មណិប្បជកត្ថេរស្យាបទានំ

៣៤. “ឱវេន ហិមវន្តស្ស, នទិកា សម្បវត្ថថ;
តស្សា ចានុបខេត្តម្ហិ, សយម្ហូ វសតេ តទា។
៣៥. “មណី បគ្គយ្ហ បល្លង្គំ, សាធុចិត្តំ មនោរមំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
៣៦. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ មណី អភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
៣៧. “ឥតោ ច ទ្វាទសេ កប្បេ, សកាវសីសនាមកា;
អដ្ឋ តេ អាសុំ រាជានោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មណិប្បជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មណិប្បជកត្ថេរស្យាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. តិកិច្ចកត្ថេរស្យាបទានំ

៣៩. “នគរេ ពន្ធមតិយា, វេជ្ជោ អាសិ សុសិក្ខិតោ;
អាតុរានំ សទុក្ខានំ, មហាជនសុខាវហោ។
៤០. “ព្យាធិតំ សមណំ ទិស្វា, សីលវន្តំ មហាជុតិ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ភេសជ្ជមទទី តទា។
៤១. “អរោកោ អាសិ តេនេវ, សមណោ សំវុត្ថិន្ទិយោ;
អសោកោ នាម នាមេន, ឧបដ្ឋាកោ វិបស្សិនោ។
៤២. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ ឱសធមទាសហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ភេសជ្ជស្ស ឥទំ ផលំ។
៤៣. “ឥតោ ច អដ្ឋមេ កប្បេ, សញ្ញោសធសនាមកោ;
សក្កាតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៤៤. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា តិកិច្ចកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

តិកិច្ចកត្តេរស្សាបទានំ នរមំ។

១០. សង្ឃបដ្ឋាកត្តេរអបទានំ

៤៥. “វេស្សភុម្ហិ ភគវតិ, អហោសារាមិកោ អហំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ឧបដ្ឋិ សង្ឃមុត្តមំ។

៤៦. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ឧបដ្ឋានស្សិទ្ធំ ផលំ។

៤៧. “ឥតោ តេ សត្តមេ កប្បេ, សត្តេវាសុំ សមោទកា;
សត្តាគនសម្បន្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

៤៨. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា សង្ឃបដ្ឋាកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សង្ឃបដ្ឋាកត្តេរស្សាបទានំ ទសមំ។

កុមុទវគ្គោ អដ្ឋារសមោ។

កស្សទ្ធានំ –

កុមុទោ អថ និស្សេណី, វត្តិកោ ឧទបាទទោ;
សិហាសនី មគ្គទទោ, ឯកទីបី មណិប្បទោ;
តិកិច្ចកោ ឧបដ្ឋាកោ, ឯកបញ្ញាស គាថកាតិ។

១៩. កុដជបុប្ផិយវគ្គោ

១. កុដជបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, សតវសីវំ ឧត្តគំ;
ទិសំ អនុវិលោកេន្តំ, គច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសេ។
២. “កុដជំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, សំវិត្តតសមោត្តគំ;
រុក្ខតោ ឱចិនិគ្វាន, ផុស្សស្ស អភិរោបយី។
៣. “ទ្វេនុវុតេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៤. “តតោ សត្តរសេ កប្បេ, តយោ អាសុំ សុបុប្ផិតា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុដជបុប្ផិយោ ថេរោ ភិមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុដជបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. ពន្ធដីវកត្ថេរអបទានំ

៦. “សិទ្ធត្ថោ នាម សម្ពុទ្ធោ, សយម្ហូ សព្វិ វណ្ណិកោ;
សមាធិ សោ សមាបន្នោ, និសិទិ បព្ពតន្តរេ។
៧. “ជាតស្សរេ គវេសន្តោ, ទកជំ បុប្ផមុត្តមំ;
ពន្ធដីវកបុប្ផានិ, អន្ធសំ សមនន្តរំ។
៨. “ឧភោ ហត្ថេហិ បក្កយ្ហ, ឧបាគច្ឆិ មហាមុនី;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិទ្ធត្ថស្សាភិរោបយី។
៩. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១០. “តតោ ចាតុន្ទសេ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
សមុទ្ធកប្បោ នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
១១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពន្ធដីវកោ ថេរោ ភិមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពន្ធដីវកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. កោដុម្ពរិយត្ថេរអបទានំ

១២. “កណិការំវ ជោតន្តំ, និសិទ្ធំ បព្ពតន្តរេ;
អប្សមេយ្យំវ ឧទធំ, វិត្តតំ ជរណិ យថា។
១៣. “បូជិតំ [បរេតំ (សី.)] ទេវសង្ឃេន, និសភាជានិយំ យថា;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, ឧបាគច្ឆិ នរុត្តមំ។
១៤. “សត្តបុប្ផានិ បក្កយ្ហ, កោដុម្ពរិយសមាភូលំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិ, សិខិនោ លោកពន្ធនោ។

១៥. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១៦. “ឥតោ វិសតិកប្បម្ហិ, មហានេលសនាមកោ;
ឯកោ អាសិ មហាតេជោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
១៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោដុម្ពវិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កោដុម្ពវិយត្ថេរស្សាបទានំ ឥតិយំ។

៤. បញ្ចហត្ថិយត្ថេរអបទានំ

១៨. “តិស្សោ នាមាសិ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
បុរក្ខតោ សាវកេហិ, រថិយំ បដិបដ្ឋថ។
១៩. “បញ្ច ឧប្បលហត្ថា ច, ចាតុរា បបិតា មយា;
អាហុតិ នាតុកាមោហំ, បក្កញ្ជិ វតសិទ្ធិយា [បុត្តោម្ហិ ហិតសិទ្ធិយា (ស្សា.)]។
២០. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធី, គជ្ជន្តំ អន្តរាបលោ;
ពុទ្ធរសិហិ ផុដ្ឋោស្មិ [ពុទ្ធរស្សាភិផុដ្ឋោម្ហិ (សិ.), ពុទ្ធរសាភិយុដ្ឋោស្មិ (ក.)], បូជេសិ ទ្វិបទុត្តមំ។
២១. “ទ្វេនុរុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
២២. “ឥតោ តេរសកប្បម្ហិ, បញ្ច សុសភសម្មតា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចហត្ថិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បញ្ចហត្ថិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ឥសិមុត្តនាយកត្ថេរអបទានំ

២៤. “ឧទេន្តំ សករំសិវ, បិករំសិវ [សិករំសិវ (សិ.)] ភាណុមំ;
កកុជំ វិលសន្តរំ, បទុមុត្តនាយកំ។
២៥. “ឥសិមុត្តានិ បិសិក្ខា [ឥសិសុត្តានិ បិសេក្ខា (សិ.), ឥសិមុត្តំ និមន្តេក្ខា (ស្សា.)], មធុឧទ្ទេ អនីឡកេ;
បាសានេវ បិកោ សន្តោ, អទាសិ លោកពន្ធនោ។
២៦. “អដ្ឋសតសហស្សានិ, អហេសុំ ពុទ្ធសាវកា;
សព្ពេសំ បត្តបូរេន្តំ [បត្តបូរំ តំ (សិ.)], ឥតោ ចាបិ ពហុត្ថរំ។
២៧. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, សុក្កមូលេន ចោទិគោ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុគ្គតិ នុបបដ្ឋហំ។
២៨. “ចត្តាលីសម្ពិ សហស្សេ, កប្បានំ អដ្ឋតិស ភេ;
ឥសិមុត្តសនាមា [មហិសមន្តនាមា (ស្សា.)] ភេ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឥសិមុត្តនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឥសិមុត្តនាយកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ពោធិឧបដ្ឋាកត្ថេរអបទានំ

៣០. “នគរេ រម្មវតីយា, អាសី មុរជវាទកោ;
និច្ចបង្ហានយុត្តោម្ហិ, គគោហំ ពោធិមុត្តមំ។
៣១. “សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋិតា, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
អដ្ឋារសកប្បសតេ, ទុក្កតី នុបបជ្ជហំ។
៣២. “បន្ទរសេ កប្បសតេ, តតោ អាសី ជនាធិបោ;
មុរជោ [ទមថោ (ស្យា.)] នាម នាមេន, ចក្កវត្តី មហព្ភលោ។
៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិឧបដ្ឋាកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពោធិឧបដ្ឋាកត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ឯកចិន្តិកត្ថេរអបទានំ

៣៤. “យទា ទេវោ [ទេវា (ក.)] ទេវកាយា, ចរតេ [ចរត្តិ (ក.)] អាយុសង្ខយា;
តយោ សទ្ធា និច្ឆរន្តិ, ទេវានំ អនុមោទតំ។
៣៥. “តតោ ភោ សុគតី គច្ឆ, មនុស្សានំ សហព្យតំ;
មនុស្សភូតោ សទ្ធម្មេ, លភ សទ្ធិ អនុត្តរំ។
៣៦. “សា តេ សទ្ធា និវិដ្ឋាស្ស, មូលជាតា បតិដ្ឋិតា;
យាវជីវំ អសំហិរា, សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតោ។
៣៧. “កាយេន កុសលំ កត្វា, វាចាយ កុសលំ ពហុ;
មនសា កុសលំ កត្វា, អព្យាបដ្ឋំ [អព្យាបដ្ឋំ (ស្យា.), អប្បមាណំ (ឥតិវុត្តកេ ៨៣)] និរូបជី។
៣៨. “តតោ ឱបជីកំ បុព្វំ, កត្វា ទានេន តំ ពហុ;
អញ្ជេបិ មច្ចេ សទ្ធម្មេ, ព្រហ្មចរិយេ និវេសយ។
៣៩. “ឥមាយ អនុកម្មាយ, ទេវា ទេវំ យទា វិទូ;
ចរត្តំ អនុមោទន្តិ, ឯហិ ទេវ បុនប្បនំ [ទេវបុរំ បុន (ស្យា.)]។
៤០. “សំវេតោ មេ [សំវិត្តោហំ (ស្យា.)] តទា អាសី, ទេវសង្ខេ ឥមាគតេ;
កំសុ នាម អហំ យោនី, គមិស្សាមិ តតោ ចុតោ។
៤១. “មម សំវេតមញ្ញាយ, សមណោ ភាវិតិទ្រិយោ;
មមុទ្ធវិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។
៤២. “សុមនោ នាម នាមេន, បទុមុត្តរសាវកោ;
អត្ថធម្មានុសាសិត្វា, សំវេជេសិ មម តទា។
៤៣. “តស្សាហំ វចនំ សុត្វា, ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយី;
តំ ជីវំ អភិវាទេត្វា, តត្ថ កាលំកតោ អហំ។
៤៤. “ឧបបដ្ឋិ ស [ឧបបដ្ឋិស្សំ (សី.)] តត្ថេវ, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្កតី នុបបជ្ជហំ។
៤៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកចិន្តិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកចិន្តិកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. តិកណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៤៦. “ទេវភូតោ អហំ សន្តោ, អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ;

បុព្វកម្ម សិក្ខាស, ពុទ្ធសេដ្ឋ អនុស្សវិ។

៤៧. “តិកណ្ឌិបុប្ផំ [តិកណ្ឌិបុប្ផំ (ក.)] បក្កយ្ហ, សកំ ចិត្តំ បសាទយី;
ពុទ្ធម្ហិ អភិរោបេសី, វិបស្សិម្ហិ នរាសកេ។

៤៨. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៤៩. “តេសត្តតិម្ហិកោ កប្បេ, ចតុរាសំ រមុត្តមា;
សត្តរតនសម្បទ្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

៥០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិកណ្ឌិបុប្ផិយោ [តិកណ្ឌិកបុប្ផិយោ (ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិកណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ឯកចារិយត្ថេរអបទានំ

៥១. “តាវតីសេសុ ទេវេសុ, មហាយោសោ ឥទា អហុ;
ពុទ្ធោ ច លោកេ និព្ពាតិ, មយញ្ញម្ហ សរាគិនោ។

៥២. “តេសំ សំវេគជាតានំ, សោកសល្លសមដ្ឋិនំ;
សពលេន ឧបត្ថនោ, អគមំ ពុទ្ធសន្តិកំ។

៥៣. “មន្ទារំ គហេត្វាន, សដ្ឋិតិ [សណ្ឌិតំ (សី.), សដ្ឋិតំ (ស្សា.)] អភិនិម្មិតំ;
បរិនិព្ពាតកាលម្ហិ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។

៥៤. “សព្វេ ទេវានុមោទីសុ, អច្ឆរាយោ ច មេ ឥទា;
កប្បានំ សតសហស្សំ, ទុក្កតិ នុបបជ្ជហំ។

៥៥. “សដ្ឋិកប្បសហស្សម្ហិ, ឥតោ សោឡស តេ ជនា;
មហាមល្លជនា នាម, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

៥៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកចារិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកចារិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. តិរណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៥៧. “អភិភូតំ បនិជ្ឈន្តិ [អភិភូតោបនិជ្ឈន្តិ (សី.)], សព្វេ សង្កម្ម តេ មម [អភិកុំ ថេរំ បនិជ្ឈាម, សព្វេ
សង្កម្ម តេ មយំ (ស្សា.)];
តេសំ និជ្ឈាយមាទានំ, បរិឡាហោ អជាយថ។

៥៨. “សុនន្នោ នាម នាមេន, ពុទ្ធស្ស សាវកោ ឥទា;
ធម្មទស្សិស្ស មុនិនោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

៥៩. “យេ មេ ពន្ធចរា អាសុំ, តេ មេ បុប្ផំ អនុំ ឥទា;
តាហំ បុប្ផំ គហេត្វាន, សាវកេ អភិរោបយី។

៦០. “សោហំ កាលំកតោ ឥត្ថ, បុនាបិ ឧបបជ្ជហំ;
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, វិនិបាតំ ន គច្ឆហំ។

៦១. “តេរសេតោ កប្បសតេ, អដ្ឋាសុំ ជូមកេតុនោ;
សត្តរតនសម្បទ្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

៦២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិវណ្ណិបុច្ឆិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

តិវណ្ណិបុច្ឆិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

កុដជបុច្ឆិយវគ្គោ ឯកូនវិសតិមោ។

កស្សន្ទានំ –

កុដដោ ពន្ធដីវី ច, កោដុម្ពវិកហត្ថិយោ;
ឥសិមុគ្គោ ច ពោធិ ច, ឯកចិន្តី តិកណ្ណិកោ;
ឯកចារី តិវណ្ណិ ច, គាថា ទ្វាសង្ខី កិត្តិតាតិ។

២០. តមាលបុប្ផិយវគ្គោ

១. តមាលបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១. “ចុណ្ហសីតិសហស្សានិ , ថម្ពា សោវណ្ណយា អហុ;
ទេវលទ្ធិបដិភាគំ, វិមានំ មេ សុនិម្មិតំ។
២. “តមាលបុប្ផំ បក្កយ្ហ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី, សិខិនោ លោកពន្ធនោ។
៣. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៤. “ឥតោ វិសតិមេ កប្បេ, ចន្ទតិក្កោតិ ឯកកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆឡុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តមាលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តមាលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. តិណសន្តារកត្ថេរអបទានំ

៦. “យទា វនវាសី [យំ នាយវាសិកោ (សី.)] ឥសិ, តិណំ លាយតិ សត្តនោ;
សព្ពេ បទក្ខិណវដ្តា [បទក្ខិណវត្តា (សី. ស្សា.)], បថព្យា [បុថវ្យា (សី.)] និបតិសុ តេ។
  ៧. “តមហំ តិណមាទាយ, សន្តវិធរណុត្តមេ;
តិណេវ តាលបក្កានី, អាហវិត្វានហំ តទា។
  ៨. “តិណេន ឆទនំ កត្វា, សិទ្ធក្ខស្ស អទាសហំ;
សត្តាហំ ធារយុំ តស្ស [តត្ថ (ស្សា.)], ទេវមានុសសត្តនោ។
  ៩. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ តិណំ អទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, តិណទានស្សិទំ ផលំ។
  ១០. “បញ្ចសដ្ឋិម្ហិកោ កប្បេ, ចត្តារោសុំ មហន្ទនា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
  ១១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណសន្តារកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិណសន្តារកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ខណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១២. “ផុស្សស្ស ខោ ភគវតោ, ថូបោ អាសិ មហាវនេ;
កុញ្ញរេហិ តទា ភិក្ខោ, ប្បន្នោ បាទបោ [ប្បន្នបាទបោ (សី.), សំរុទ្ធោ បាទបោ (ស្សា.)] តហិ។
១៣. “វិសមញ្ញ សមំ កត្វា, សុធាបិណ្ឌំ អទាសហំ;
តិលោកគរុនោ តស្ស, គុណេហិ បរិតោសិតោ [បរិតោ សុតោ (ក.)]។
១៤. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សុធាបិណ្ឌស្សិទំ ផលំ។

១៥. “សត្វសត្វតិកប្បម្ហិ, ជិតសេនាសុំ សោឡស;
សត្វតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ខណ្ឌធុល្លិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ខណ្ឌបុណ្ណិយត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. អសោកបូជកត្ថេរអបទានំ

១៧. “តិរវាយំ [តិបុរាយំ (ស្សា.)] បុរេ រម្មេ, រាជយ្យានំ អហុ តទា;
ឧយ្យានបាលោ តត្ថាសី, រញ្ជោ ពុទ្ធចរោ អហំ។

១៨. “បទុមោ នាម នាមេន, សយម្ហូ សប្បកោ អហុ;
និសិន្នំ [និសិន្នោ (ក.)] បុណ្ណវិកម្ហិ, ឆាយា ន ជហិ តំ មុនី។

១៩. “អសោកំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, បិណ្ឌិការំ សុទស្សនំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, ជលជុត្តមនាមិនោ។

២០. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២១. “សត្វតិសម្ពិកោ កប្បេ, សោឡស អរណញ្ញហា [អរណញ្ញហា (សី.)];
សត្វតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

២២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អសោកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អសោកបូជកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. អង្កោលកត្ថេរអបទានំ

២៣. “អង្កោលំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, មាលារំ សកោសកំ [សមោគធំ (ស្សា.)];
ឱចិនិត្វាន តំ បុប្ផំ, អគមំ ពុទ្ធសន្តិកំ។

២៤. “សិទ្ធតោ តម្ហិ សមយេ, បតិលីនោ មហាមុនី;
មុហុត្ថំ បដិមាទេត្វា, គុហាយំ បុប្ផមោភិវី។

២៥. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិទំ [ពុទ្ធបូជាយិទំ (សី. ស្សា.)] ផលំ។

២៦. “ឆត្តិសម្ពិ តតោ កប្បេ, អាសេកោ ទេវគង្គិតោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

២៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អង្កោលកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អង្កោលកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. កិសលយបូជកត្ថេរអបទានំ

២៨. “នគរេ ទ្វារវតិយា, មាលាវច្ឆោ មមំ អហុ;
ឧទបានោ ច តត្ថេរ, បាទបានំ វិរោហនោ។

២៩. “សពលេន ឧបត្ថនោ, សិទ្ធតោ អបរាជិតោ;
មមានុកម្យមាទោ សោ, គច្ឆតេ អនិលញ្ញសេ។

៣០. “អញ្ជ្រំ កិញ្ជិ ន បស្សមិ, បូជាយោគ្គំ មហេសិនោ;
អសោកំ បល្លវំ ទិស្វា, អាកាសេ ឧត្តិបី អហំ។

៣១. “ពុទ្ធស្ស តេ កិសលយា, គច្ឆតោ យន្តិ បច្ឆតោ;
តាហំ ទិស្វាន សំវិជី [សោហំ ទិស្វាន តំ ឥទ្ធិ (សី. ស្យា.)], អហោ ពុទ្ធស្សឡារតា។

៣២. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, បល្លវំ អភិរោបយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣៣. “សត្តតិសេ [សត្តវិសេ (សី. ស្យា.)] តតោ កប្បេ, ឯកោ ឯកិស្សរោ អហុ;
សត្តាភនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កិសលយបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

កិសលយបូជកត្ថេរស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. តិន្តកទាយកត្ថេរអបទានំ

៣៥. “គិវិទុក្ខចរោ អាសី, មក្កដោ ថាមវេគិកោ;
ផលិនំ តិន្តកំ ទិស្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរិ។

៣៦. “និក្ខមិត្វា កតិបាហំ, វិចិនី លោកនាយកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិទ្ធកំ ភិកវន្តកុំ។

៣៧. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកេ អនុក្ករោ;
ខីណាសវសហស្សេហិ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

៣៨. “បាមោជ្ឈំ ជនយិត្វាន, ផលហត្ថោ ឧបាគមិ;
បដិក្កហេសិ ភគវា, សព្ពញ្ញ វទតំ វរោ។

៣៩. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

៤០. “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ឧបនន្ទសនាមកោ;
សត្តាភនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៤១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា តិន្តកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

តិន្តកទាយកត្ថេរស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. មុដ្ឋិបូជកត្ថេរអបទានំ

៤២. “សុមេធា នាម ភគវា, លោកដេដ្ឋោ នរាសកោ;
បច្ឆិមេ អនុកម្សាយ, បធានំ បទហិ ជិនោ។

៤៣. “កស្ស ចង្កមមានស្ស, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ;
គិរិនេលស្ស បុប្ផានំ, មុដ្ឋិ ពុទ្ធស្ស រោបយី។

៤៤. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
តិសកប្បសហស្សានិ, ទុក្ខតី នុបបជ្ជហំ។

៤៥. “ភេវីសតិកប្បសតេ, សុនេលោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តាភនសម្បន្នោ, ឯកោ អាសី មហព្ពលោ។

៤៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្ថា មុដ្ឋិបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មុដ្ឋិបូជកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. កីកណិកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៤៧. “សុមង្គលោតិ នាមេន, សយម្ហូ អបរាជិតោ;
បរេនា និក្ខមិគ្វាន, នគរំ បារិសី ជិនោ។

៤៨. “បិណ្ឌបារំ ចរិគ្វាន, និក្ខម្ម នគរា មុនិ;
កកកិច្ចោវ សម្ពុទ្ធោ, សោ វសី វនមន្តរេ។

៤៩. “កីកណិបុប្ផំ បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សយម្ហូស្ស មហេសិនោ។

៥០. “ចតុន្ទុវតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៥១. “ឆន្ទាសីតិម្ហិតោ កប្បេ, អបិលាសិសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។

៥២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទំ អាយស្ថា កីកណិកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កីកណិកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. យូចិកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៥៣. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
បរេនា និក្ខមិគ្វាន, វិហារំ យាតិ ចក្កមា។

៥៤. “ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, យូចិកំ បុប្ផមុត្តមំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ, មេត្តចិត្តស្ស តាទិនោ។

៥៥. “គេន ចិត្តប្បសាទេន, អនុភោគ្វាន សម្បទា;
កប្បានំ សគសហស្សំ, ទុក្ខតី នុបបជ្ឈហំ។

៥៦. “ឥតោ បញ្ញាសកប្បេសុ, ឯកោ អាសី ជនាធិបោ;
សមិត្តនន្ទនោ នាម, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។

៥៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទំ អាយស្ថា យូចិកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

យូចិកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

គមាលបុប្ផិយវគ្គោ វីសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

គមាលតិណសន្តារោ , ខណ្ឌផុល្លិ អសោកិយោ;
អដ្ឋោលកី កិសលយោ, តិទ្កកោ នេលបុប្ផិយោ;
កីកណិកោ យូចិកោ ច, គាថា បញ្ញាស អដ្ឋ បាតិ។

អថ វគ្គទ្វានំ –

ភិក្ខុទាយី បរិវារោ, សេរេយ្យោ សោភិតោ ភថា;
ឆត្តញ្ច ពន្ធដីវី ច, សុបារិចរិយោបិ ច។

កុមុទោ កុដដោ ចេវ, តមាលិ ទសមោ កតោ;
ឆសតានិ ច គាថានិ, ឆសង្ខិ ច តតុត្តរិ។

ភិក្ខុវគ្គទសកំ។

ទុតិយសតកំ សមត្តំ។

២១. កណ្តិការបុប្ផិយវគ្គោ

១. កណ្តិការបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១. “កណ្តិការំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, ឱចិនិត្វានហំ តទា;
តិស្សស្ស អភិរោបេសី, ឱយតិណ្ណស្ស តាទិនោ។
២. “ទ្វេនុត្ថេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
៣. “បញ្ចត្តិសេ តតោ កប្បេ, អរុណបាណីតិ វិស្សតោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កណ្តិការបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កណ្តិការបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. មិនេលបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៥. “សុវណ្ណវណ្ណោ ភគវា, សតវសី បតាបវា;
ចង្កមនំ សមារុណ្ណោ, មេត្តចិត្តោ សិខីសកោ។
៦. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្តិត្វា **[ថោមេត្វា (ស្យា.)]** ញាណមុត្តមំ;
មិនេលបុប្ផំ បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
៧. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
៨. “ឯកូនតិសកប្បម្ហិ, សុមេឃយននាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មិនេលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មិនេលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. កិង្កណិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១០. “កញ្ចុនក្សិយសង្កាសោ, សព្ពញ្ញ លោកនាយកោ;
ឱទកំ ទហមោគ្គយ្ហ, សិនាយិ លោកនាយកោ។
១១. “បគ្គយ្ហ កិង្កណិ **[កិង្កិណិ (សី.)]** បុប្ផំ, វិបស្សិស្សាភិរោបយី;
ឧទក្កចិត្តោ សុមនោ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។
១២. “ឯកនុត្ថេតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
១៣. “សត្តវិសតិកប្បម្ហិ, រាជា ភិមរថោ អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។
១៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កិង្កណិបុប្ផិយោ **[កិង្កិណិកបុប្ផិយោ (សី.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៤. ករណីយត្ថេរស្យាបទានំ

១៥. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, ទ្វីបទិន្នោ នរាសភោ;
បុរាណោ សាវកេហិ, គង្គាគីរមុបាកមិ។
១៦. “សមតិគី កាកបេយ្យា, គង្គា អាសិ ទុរុត្តរា;
ឧត្តរយី ភិក្ខុសង្ឃ, ពុទ្ធបា ទ្វីបទុត្តមំ។
១៧. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ កម្មមភវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, គរណាយ ឥទំ ផលំ។
១៨. “តេរសេតោ កប្បសតេ, បញ្ច សញ្ញោភវា [សញ្ញោភវា (សី.)] អហំ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
១៩. “បច្ឆិមេ ច ភវេ អស្មី, ជាតោហំ ព្រាហ្មណេ កុលេ;
សទ្ធិ ភិហិ សហាយេហិ, បព្ពជី សត្ត សាសនេ។
២០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ករណីយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

ករណីយត្ថេរស្យាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. និក្ខណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរស្យាបទានំ

២១. “វិបស្សិស្ស ភគវតោ, អាសិមារាមិកោ អហំ;
និក្ខណ្ឌិបុប្ផំ បក្កយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
២២. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
២៣. “បញ្ចវិសេ [បញ្ចតិសេ (សី. ស្យា.)] តតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
មហាបតាបនាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
២៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា និក្ខណ្ឌិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

និក្ខណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរស្យាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ឧទកទាយកត្ថេរស្យាបទានំ

២៥. “ភុព្ពន្តំ សមណំ ទិស្វា, វិប្បសន្នមនាវិលំ;
យដេនោទកមាទាយ, សិទ្ធក្ខស្ស អទាសហំ។
២៦. “និម្មលោ ហោមហំ អជ្ឈ, វិមលោ ខីណសំសយោ;
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ផលំ និព្ពត្តតេ មម [សុភំ (សី.)]។
២៧. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, ឧទកំ យមទាសហំ [យំ តទា អទំ (សី.), អទទី តទា (ស្យា.)];
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ទកទានស្សិទំ ផលំ។
២៨. “ឯកសដ្ឋិម្ហិកោ កប្បេ, ឯកោវ វិមលោ អហុ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧទកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៧. សលលមាលិយត្ថោអបទានំ

៣០. “កណិការីវ ជោតន្តំ, និសិន្ទំ បព្ពតន្តរេ;
ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្ពា, សិន្ទតំ នរសារថី។
៣១. “ធនំ អទ្ទេជ្ឈំ កត្វាន, ឧសុំ សន្នយ្ហហំ តទា;
បុប្ផំ សវណ្ណំ នេត្វាន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
៣២. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៣៣. “ឯកបញ្ញាសិកោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ធុតិន្ទរោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សលលមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សលលមាលិយត្ថោស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. កោរណ្ណបុប្ផិយត្ថោអបទានំ

៣៥. “អក្កន្តញ្ច បទំ ទិស្វា, ចក្កាលង្ការភូសិតំ;
បទេនានុបទំ យន្តោ, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ។
៣៦. “កោរណ្ណំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, សមូលំ បូជិតំ មយា;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, អវន្តី បទមុត្តមំ។
៣៧. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៣៨. “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ឯកោ វីតមលោ អហំ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៣៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោរណ្ណបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

កោរណ្ណបុប្ផិយត្ថោស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. អាធារទាយកត្ថោអបទានំ

៤០. “អាធារកំ មយា ទិន្ទំ, សិខិនោ លោកពន្ធនោ;
ធារេមិ បថវី សព្ពំ, កេរលំ វសុធំ ឥមំ។
៤១. “កិលេសា ឈាបិតា មយំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
៤២. “សត្តវីសេ ឥតោ កប្បេ, អហេសុំ ចតុរោ ជនា;
សមន្តវណ្ណ នាម, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៤៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាធារទាយកោ **[បរិយាទានិយោ (ក.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អាធារទាយកត្ថោស្សបទានំ នវមំ។

១០. បាបនិវាវិយត្ថេរអបទាន់

៤៤. “តិស្សស្ស តុ ភកវតោ, ទេវទេវស្ស តាទិនោ;
ឯកច្ចត្តំ មយា ទិន្នំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៤៥. “និវតំ ហោតិ មេ បាបំ, កុសលស្សបសម្បទា;
អាកាសេ នត្តំ ជានន្តិ, បុព្ពកម្មស្សិទំ ផលំ។

៤៦. “ចរិមំ វត្តតេ មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
ជារមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

៤៧. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ នត្តមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, នត្តទានស្សិទំ ផលំ។

៤៨. “ទ្វេសត្តតិម្ហិតោ កប្បេ, អដ្ឋាសិសុ ជនាធិបា;
មហានិទាននាមេន, រាជានោ ចក្កវត្តិនោ។

៤៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាបនិវាវិយោ **[វាតាតបនិវាវិយោ (សី.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

បាបនិវាវិយត្ថេរស្សាបទាន់ ទសមំ។

កណិការបុប្ផិយវគ្គោ ឯកវិសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

កណិការោ មិនេលញ្ច, កិដ្ឋណិ តរណេន ច;
និក្ខណ្ឌិបុប្ផិ ទកទោ, សលលោ ច កុរណ្ណកោ;
អាធារកោ បាបវារី, អដ្ឋតាលីស គាថកាតិ។

២២. ហត្ថិវគ្គោ

១. ហត្ថិទាយកត្តោអបទានំ

១. “សិទ្ធក្ខត្ថស្ស ភគវតោ, ទ្វិបទិទ្ធស្ស តាទិនោ;
នាគសេដ្ឋោ មយា ទិនោ, វ្លសាទនោ ឧរុវ្លវា។
២. “ឧត្តមត្ថំ អនុភោមិ, សន្តិបទមនុត្ថរំ;
នាគទានំ [អគ្គទានំ (សិ. ក.)] មយា ទិន្នំ, សព្ពលោកហិតេសិនោ។
៣. “ចតុន្ទុវតិកោ កប្បេ, យំ នាគ [ទាន (សិ. ក.)] មទទី តទា;
ទុក្ខតី នាគិជានាមិ, នាគទានស្សិទំ ផលំ។
៤. “អដ្ឋសត្តតិកប្បម្ហិ, សោឡសាសីសុ ខត្តិយា;
សមន្តបាសាទិកា នាម, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆឡាភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ហត្ថិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតី។

ហត្ថិទាយកត្តោស្សបទានំ បឋមំ។

២. បានធិទាយកត្តោអបទានំ

៦. “អារញ្ជិកស្ស ឥសិនោ, ចិរត្តតបស្សិនោ [ឈាឃិនោ, មេត្តចិត្តតបស្សិនោ (ស្ស.)];
ពុទ្ធស្ស [ធម្មស្ស (ស្ស. ក.)] ភាវិតត្ថស្ស, អទាសិ បានធិ អហំ។
៧. “តេន កម្មេន ទ្វិបទិទ្ធិ, លោកជេដ្ឋ នរាសក;
ទិព្ពយានំ [សព្ព យានំ (សិ.)] អនុភោមិ, បុព្ពកម្មស្សិទំ ផលំ។
៨. “ចតុន្ទុវតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាគិជានាមិ, បានធិស្ស ឥទំ ផលំ។
៩. “សត្តសត្តតិកោ កប្បេ, អដ្ឋ អាសីសុ ខត្តិយា;
សុយានា នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
១០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បានធិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតី។

បានធិទាយកត្តោស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. សច្ចសញ្ញកត្តោអបទានំ

១១. “វេស្សភូ តម្ហិ សមយេ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ;
ទេសេតិ អរិយសច្ចានិ, និព្វាបេន្តោ មហាជនំ។
១២. “បរមការុញ្ញបត្តោម្ហិ, សមីតី អគមាសហំ;
សោហំ និសិទ្ធកោ សន្តោ, ធម្មមស្សោសិ សត្តនោ។
១៣. “តស្សាហំ ធម្មំ សុគ្វាន, ទេវលោកំ អគច្ឆហំ;
តីសកប្បានិ ទេវេសុ, អវសិ តត្ថហំ បុរេ។
១៤. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្ខតី នាគិជានាមិ, សច្ចសញ្ញាយិទំ ផលំ។

១៥. “ឆក្កិសម្ពិ ឥតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
ឯកផុសិតនាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សច្ចសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សច្ចសញ្ញកត្តោស្សបទានំ គតិយំ។

៤. ឯកសញ្ញកត្តោអបទានំ

១៧. “ទុមគ្គេ បំសុក្ខលិកំ [បំសុក្ខលកំ (?)], លក្កំ ទិស្វាន សត្តនោ;
អញ្ញលិ បក្កហេត្វាន, បំសុក្ខលំ អវន្តហំ។

១៨. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី ឥទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៩. “បញ្ជវិសេ ឥតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
អមិតាកោតិ នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

២០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកសញ្ញកត្តោស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. វិសិសញ្ញកត្តោអបទានំ

២១. “ឧទេន្តំ សតវំសិវ, បិកវំសិវ [សិកវំសិវ (សិ. ស្សា.)] ភាណុមៈ;
ព្យគ្គ្យសកំវ បវរំ, សុជាតំ បព្ពតន្តរេ។

២២. “ពុទ្ធស្ស អានុភាវោ សោ, ជលតេ បព្ពតន្តរេ;
វិសេ [វិស្សា (?)] ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សក្កម្ហិ មោទហំ។

២៣. “អវិសេសេសុ កប្បេសុ, កុសលំ ចរិតំ មយា;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, ពុទ្ធានុស្សតិយាបិ ច។

២៤. “តីសកប្បសហស្សេតោ, យំ សញ្ញមលភី ឥទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

២៥. “សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
សុជាតោ នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិសិសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វិសិសញ្ញកត្តោស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. សន្និកត្តោអបទានំ

២៧. “អស្សត្ថេ ហរិតោភាសេ, សំវិទ្យម្ហិ បាទបេ;
ឯកំ ពុទ្ធកតំ សញ្ញំ, អលភីហំ [អលភិស្សំ (សិ.)] បភិស្សតោ។

២៨. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី ឥទា;
តស្សា សញ្ញាយ វាហសា, បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ។

២៩. “ឥតោ តេរសកប្បម្ហិ, ជនិដ្ឋោ នាម ខត្ថិយោ;
សត្តរតនសម្មន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៣០. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា សន្និគោ **[សណ្ឌិគោ (សី.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សន្និគោត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. កាលវណ្ណទាយកត្ថេរអបទានំ

៣១. “កាលវណ្ណំ មយា ទិន្នំ, ភិស្សស្សាទិច្ចពន្ធនោ;
ភិម្ហនិញ្ញាបនត្ថាយ, បរិឡាហោបសន្តិយា។

៣២. “សន្និញ្ញាបេមិ រាគគី, ទោសគីញ តទុគ្គវិ;
និញ្ញាបេមិ ច មោហគី, កាលវណ្ណស្សិទ្ធំ ផលំ។

៣៣. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្វេ សមូហតា;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។

៣៤. “ទ្វេនុវតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, កាលវណ្ណស្សិទ្ធំ ផលំ។

៣៥. “តេសង្កិម្ហិ ឥតោ កប្បេ, មហានាមសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

៣៦. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា កាលវណ្ណទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

កាលវណ្ណទាយកត្ថេរស្សាបទានំ សក្កមំ។

៨. អក្កន្តសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៣៧. “កុសាដកំ គហេត្វាន, ឧបជ្ឈាយស្សហំ បុរេ;
មន្តញ្ច អនុសិក្ខាមិ, គន្ថាទោសស្ស **[កណ្ឌភេទស្ស (សី.), គណ្ឌភេទស្ស (ស្សា.)]** បត្តិយា។

៣៨. “អន្ធសំ វិជំ ពុទ្ធំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ;
ឧសកំ បរិ អគ្គំ, ភិស្សំ ពុទ្ធំ គណ្ឌក្ខមំ **[គដុក្ខមំ (ស្សា.)]**។

៣៩. “កុសាដកំ បត្តវិតំ, អក្កមន្តំ នុក្ខមំ;
សមុគ្គតំ មហាវីរី, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។

៤០. “ទិស្វា តំ លោកបដ្ឋោតំ, វិមលំ ចន្ទសន្និកំ;
អវន្នី សត្តនោ បាទេ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៤១. “ចតុន្ទុវតិគោ កប្បេ, យំ អទាសិ កុសាដកំ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, កុសាដកស្សិទ្ធំ ផលំ។

៤២. “សត្តតិសេ ឥតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
សុនន្នោ នាម នាមេន, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

៤៣. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា អក្កន្តសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ;

អក្កន្តសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សប្បិទាយកត្ថេរអបទានំ

៤៤. “និសិន្នោ បាសាទវរេ, នាវិគណបុរក្ខកោ;
ព្យាធិកំ សមណំ ទិស្វា, អភិនាមេសហំ យវំ។

៤៥. “ឧបវិជ្ជំ មហារី, ទេវទេវំ នរាសកំ;
សប្បិកេលំ មយា ទិន្នំ, សិទ្ធក្ខស្ស មហេសិនោ។

៤៦. “បស្សន្ធទរថំ ទិស្វា, វិប្បសន្តមុខិទ្រិយំ;
វន្តិក្ខា សត្តនោ បាទេ, អនុសំសារយី បុរេ។

៤៧. “ទិស្វា មំ សុប្បសន្តតំ [សុប្បសន្តតំ (ស្យា. ក.) សុប្បសន្តចិត្តតិ អត្ថោ], ឥទ្ធិយា បារមិដ្ឋកោ;
នកំ អព្ពក្កមី ជីវេ, ហំសរាជារ អម្ពរេ។

៤៨. “ចតុន្តវុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, សប្បិកេលស្សិនំ ផលំ។

៤៩. “ឥតោ សត្តរសេ កប្បេ, ជុតិទេវ [ទុតិទេវ (ស្យា.), តុតិទេវ (ក.)] សនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៥០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សប្បិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សប្បិទាយកត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. បាបនិវាវិយត្ថេរអបទានំ

៥១. “បិយទស្សិស្ស ភគវតោ, ចង្កមំ សោធិតំ មយា;
នឡកេហិ បដិច្ចន្នំ, វាតាគបនិវារណំ។

៥២. “បាបំ វិវជ្ជនត្ថាយ, កុសលស្សបសម្បទា;
កិលេសានំ បហានាយ, បទហី សត្ត សាសនេ។

៥៣. “ឥតោ ឯកាទសេ កប្បេ, អគ្គិទេវាតិ វិស្សកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៥៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាបនិវាវិយោ [វាតាគបនិវាវិយោ (?)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បាបនិវាវិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ហត្ថិវគ្គោ ពាវីសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

ហត្ថិ បានធិ សច្ចញ្ញ, ឯកសញ្ញិ ច វសិកោ;
សន្និកោ គាលវណ្ណញ្ញ, តថា អក្កន្តសញ្ញកោ;
សប្បិ បាបនិវាវិច, ចតុប្បញ្ញាស គាថកាតិ។

២៣. អាណាម្បាលទាយកវគ្គោ

១. អាណាម្បាលទាយកត្តេអបទាន់

១. “អត្ថទស្សីស្ស ភគវគ្គោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
អាណម្បាល មយា ទិន្នំ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។
២. “ធរណី បដិបជ្ជាមិ, វិបុលំ សាគរឃ្យវំ;
បាលោសុ ច ឥស្សរិយំ, វគ្គេមិ វសុធាយ ច។
៣. “កិលេសា ឈាបិតា មយំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤. “ឥតោ ទ្វេសង្កិកប្បម្ហិ, តយោ អាសីសុ ខត្តិយា;
ឯកាបស្សិតនាមា តេ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អាណាម្បាលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អាណាម្បាលទាយកត្តេស្សបទាន់ បឋម។

២. អធិនទាយកត្តេអបទាន់

៦. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, គណសត្តារកោ អហំ;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធនំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ។
៧. “ចម្មខណ្ឌំ មយា ទិន្នំ, សិខិនោ លោកពន្ធនោ;
តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសភ។
៨. “សម្បត្តិ អនុភោត្វាន, កិលេសេ ឈាបយិ អហំ;
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ។
៩. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, អធិនំ យំ អទាសហំ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, អធិនស្ស ឥទំ ផលំ។
១០. “ឥតោ បញ្ចមកេ កប្បេ, រាជា អាសី សុទាយកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
១១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អធិនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អធិនទាយកត្តេស្សបទាន់ ទុតិយំ។

៣. ទ្វេរតនិយត្តេអបទាន់

១២. “មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសី, អរញ្ញេ កាននេ អហំ;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធនំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ។
១៣. “មំសបេសិ មយា ទិន្នា, វិបស្សីស្ស មហេសិនោ;
សទេវកស្មី លោកស្មី, ឥស្សរំ ការយាមហំ។
១៤. “ឥមិនា មំសទានេន, រតនំ និព្ពត្តតេ មម;
ទុរេមេ រតនា លោកេ, ទិដ្ឋធម្មស្ស បត្តិយា។

១៥. “តេហំ សព្វេ អនុភោមិ, មំសទានស្ស សត្តិយា;
គត្តញ្ច មុនុកំ មយ្ហំ, បញ្ញា និបុណវេទនី។

១៦. “ឯកនុត្តរតោ កប្បេ, យំ មំសមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, មំសទានស្សិទំ ផលំ។

១៧. “ឥតោ ចតុត្ថកេ កប្បេ, ឯកោ អាសី ជនាធិបោ;
មហារោហិតនាមោ សោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

១៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ទ្វេរតនិយោ **[ទ្វិរតនិយោ (សី.)]** ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ទ្វេរតនិយត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

ទសមំ ភាណវំ។

៤. អារក្ខទាយកត្ថេរអបទានំ

១៩. “សិទ្ធក្ខស្ស ភគវតោ, វេទិ ការាបិតា **[វេទិកា ការិតា (ស្សា.)]** មយា;
អារក្ខោ ច មយា ទិន្នោ, សុគតស្ស មហេសិនោ។

២០. “តេន កម្មវិសេសេន, ន បស្សី ភយភេរំ;
កុហិញ្ចី ឧបបន្នស្ស, តាសោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ។

២១. “ចតុន្ទុត្តរតោ កប្បេ, យំ វេទិ ការយី បុរេ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, វេទិកាយ ឥទំ ផលំ។

២២. “ឥតោ ឆដ្ឋម្ហិ កប្បម្ហិ, អបស្សេនសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អារក្ខទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អារក្ខទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. អព្យាធិកត្ថេរអបទានំ

២៤. “វិបស្សិស្ស ភគវតោ, អគ្គិសាលំ អទាសហំ;
ព្យាធិកានញ្ច អារាសំ, ឧណ្ហោទកបដិគ្គហំ។

២៥. “តេន កម្មេនយំ មយ្ហំ, អត្តភារោ សុនិម្មិតោ;
ព្យាធាហំ នាភិជានាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ។

២៦. “ឯកនុត្តរតោ កប្បេ, យំ សាលមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, អគ្គិសាលាយិទំ ផលំ។

២៧. “ឥតោ ច សត្តមេ កប្បេ, ឯកោសី អបរាជិតោ **[ឯកោ អាសី នរាធិបោ (ស្សា.)]**;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

២៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អព្យាធិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អព្យាធិកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. អង្កោលបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២៩. “នារទោ [វរទោ (ក.)] ឥតិ មេ នាមំ, កស្សបោ ឥតិ មំ វិទូ;
អន្ធសំ សមណានគំ, វិបស្សិ ទេវសក្កតំ។

៣០. “អនុញ្ញានធរំ ពុទ្ធំ, អាហុតីនំ បដិគ្គហំ;
អង្កោលបុប្ផំ [វុគ្គលបុប្ផំ (ស្យា.), ពកោលបុប្ផំ (ក.)] បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។

៣១. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣២. “ចតុសត្តតិកោ កប្បេ, រោមសោ នាម ខត្តិយោ;
អាមុក្កមាលាភរណោ, សយោគ្គពលវាហនោ។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អង្កោលបុប្ផិយោ [វុគ្គលបុប្ផិយោ (ស្យា.), ពកោលបុប្ផិយោ (ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អង្កោលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ នដ្ឋំ។

៧. សោវណ្ណវដ្តសកិយត្ថេរអបទានំ

៣៤. “ឧយ្យានភូមិ និយ្យន្តោ, អន្ធសំ លោកនាយកំ;
វដ្តសកំ គហេត្វាន, សោវណ្ណំ សាធុនិម្មិតំ។

៣៥. “សីយំ តតោ សមារុយ្ហ, ហត្ថិក្ខន្ធតតោ អហំ;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, សិខិនោ លោកពន្ធនោ។

៣៦. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ។

៣៧. “សត្តវិសេ ឥតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
មហាបតាបនាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោវណ្ណវដ្តសកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សោវណ្ណវដ្តសកិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. មិញ្ញវដ្តសកិយត្ថេរអបទានំ

៣៩. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, សិខិម្ហិ វទតំ វរេ;
វដ្តសកេហិ អាកិណ្ណំ, ពោធិបូជំ អកាសហំ។

៤០. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បូជមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពោធិបូជាយិទំ ផលំ។

៤១. “ឥតោ នក្ខតិកប្បេ, អហំ មេយព្ពនាមកោ;
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មិញ្ញវដ្តសកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មិញ្ញវដ្តសកិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សុកតាវឡិយត្ថេរអបទានំ

៤៣. “អសិកោ នាម នាមេន, មាលាការោ អហំ [អហំ (?)] តទា;

អាវេឡូ បត្តហេត្វាន, រញ្ជោ ទាត់ វេជ្ជមហា។

៤៤. “អសម្បត្តោមិ **[អសម្បត្តមិ (សី.), អសម្បត្តោវ (?)]** រាជានំ, អន្ធសំ សិខិនាយកំ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។

៤៥. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៤៦. “បញ្ចវិសេ ឥតោ កប្បេ, រាជាហោសិ មហព្ពលោ;
វេភារោ នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៤៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុកតាវេឡិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុកតាវេឡិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. ឯកវន្ទនិយត្ថេរអបទានំ

៤៨. “ឧសភំ បវរំ វិរី, វេស្សកំ វិជិតាវិនំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋមវន្ទហំ។

៤៩. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិតទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, វន្ទនាយ ឥទំ ផលំ។

៥០. “ចតុវិសតិកប្បម្ហិ, វិកតានន្ទនាមកោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

៥១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកវន្ទនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកវន្ទនិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

អាលម្ពណនាយកវគ្គោ តេវីសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

អាលម្ពណញ្ច អជិនំ, មំសទារក្ខនាយកោ;
អព្យាធិ អង្កោលំ **[វគ្គលំ (ស្យា.), ពកុឡំ (ក.)]** សោណ្តំ, មិញ្ញអាវេឡវន្ទនំ;
បញ្ចបញ្ញាស គាថាយោ, គណិតា អត្ថទស្សិតិ។

២៤. ឧទកាសនវគ្គោ

១. ឧទកាសនទាយកត្តេអបទានំ

១. “អារាមទ្វារា និក្ខម្ម, ផលកំ សន្តវិ អហំ;
ឧទកញ្ច ឧបដ្ឋាសី, ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា។
២. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, អាសនេ ចោទកេ ផលំ។
៣. “ឥតោ បន្ទរសេ កប្បេ, អភិសាមសមវ្កយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧទកាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧទកាសនទាយកត្តេស្សបទានំ បឋមំ។

២. ភាជនបាលកត្តេអបទានំ

៥. “នគរេ ពន្ធមតិយា, កុម្មការោ អហំ តទា;
ភាជនំ អនុបាលេសី, ភិក្ខុសង្ឃស្ស តាវទេ។
៦. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, ភាជនំ អនុបាលយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ភាជនស្ស តទំ ផលំ។
៧. “តេបញ្ញាសេ ឥតោ កប្បេ, អនន្តជាលិនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ភាជនបាលកោ [ភាជនទាយកោ (សិ. ស្សា.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ភាជនបាលកត្តេស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. សាលបុប្ផិយត្តេអបទានំ

៩. “អរុណវតិយា នគរេ, អហោសិ បូបិកោ តទា;
មម ទ្វារេន គច្ឆន្តំ, សិខិនំ អទ្ធសំ ជិនំ។
១០. “ពុទ្ធស្ស បត្តំ បគ្គយ្ហ, សាលបុប្ផំ អទាសហំ;
សម្មគ្គតស្ស ពុទ្ធស្ស, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
១១. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិទាសហំ [យំ ខដ្ឋកមទាសហំ (សិ.), យំ ខដ្ឋមភិទាសហំ (ក.)]
សាលបុប្ផនាមកំ ខដ្ឋកំ វា ភវេយ្យ្ហ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សាលបុប្ផស្សិនំ ផលំ។
១២. “ឥតោ ចុទ្ធសកប្បម្ហិ, អហោសិ អមិគញ្ញលោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សាលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សាលបុប្ផិយត្តេស្សបទានំ តតិយំ។

៤. កិលញ្ញទាយកត្ថេរអបទាន់

១៤. “តិរវាយំ បុរេ រម្មេ, នឡកាវេ អហំ តទា;
សិទ្ធត្ថេ លោកបដ្ឋោតេ, បសន្នា ជនតា តហិ។
១៥. “បូជតំ លោកនាថស្ស, កិលញ្ញំ បរិយេសតិ;
ពុទ្ធបូជំ ករោន្តានំ, កិលញ្ញំ អទទិ អហំ។
១៦. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, កិលញ្ញស្ស ឥទំ ផលំ។
១៧. “សត្តសត្តតិកប្បមិ, រាជា អាសី ជលន្ទរោ **[ធុតិន្ទរោ (សី.)]**;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
១៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កិលញ្ញទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កិលញ្ញទាយកត្ថេរស្សបទាន់ ចតុត្ថំ។

៥. វេទិការកត្ថេរអបទាន់

១៩. “វិបស្សិនោ ភកវតោ, ពោធិយា បាទបុត្តមេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, កាវេសិ វេទិកំ អហំ។
២០. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, កាវេសិ វេទិកំ អហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, វេទិកាយ ឥទំ ផលំ។
២១. “ឥតោ ឯកាទសេ កប្បេ, អហោសិ សុរិយស្សមោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
២២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេទិការកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វេទិការកត្ថេរស្សបទាន់ បញ្ចមំ។

៦. វណ្ណការត្ថេរអបទាន់

២៣. “នគរេ អរុណវតិយា, វណ្ណកាវេ អហំ តទា;
ចេតិយេ ទុស្សភណ្ឌានិ, នានាវណ្ណំ រជេសហំ **[រជី អហំ (ក.), រជេមហំ (ស្សា.)]**។
២៤. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ វណ្ណំ រជយី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, វណ្ណទានស្សិទំ ផលំ។
២៥. “ឥតោ តេវីសតិកប្បេ, វណ្ណសម **[ចន្ទបម (សី.), ចន្ទសម (ស្សា.)]** សនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ភលោ។
២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វណ្ណកាវេ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វណ្ណការត្ថេរស្សបទាន់ ឆដ្ឋំ។

៧. បិយាលបុប្ផិយត្ថេរអបទាន់

២៧. “មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសិ, អរញ្ញោ កាននេ អហំ;
បិយាលំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, គតមក្កេ ខិបិ អហំ។

២៨. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បិយាលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បិយាលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. អម្ពយាកទាយកត្ថេរអបទានំ

៣០. “សកេ សិប្បេ អបត្ថទ្វោ, អគមំ កាននំ អហំ;
សម្ពន្ធំ យន្តំ ទិស្វាន, អម្ពយាកំ អទាសហំ។

៣១. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, អម្ពយាកស្សិទំ ផលំ។

៣២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អម្ពយាកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អម្ពយាកទាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ជគតិការកត្ថេរអបទានំ

៣៣. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, អត្ថទស្សិ នរុត្តមេ;
ជគតី ការិកា មយ្ហំ, ពុទ្ធស្ស ថូបមុត្តមេ។

៣៤. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ជគតិយា ឥទំ ផលំ។

៣៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ជគតិការកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ជគតិការកត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. វាសិនាយកត្ថេរអបទានំ

៣៦. “កម្មារោហំ បុរេ អាសិ, តិរវាយំ បុរុត្តមេ;
ឯកា វាសិ មយា ទិន្នា, សយម្ពំ អបរាជិតំ [សយម្ពម្ហិបរាជិតេ (?)]។

៣៧. “ចកុន្ទរុតិកោ កប្បេ, យំ វាសិមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, វាសិនាស្សិទំ ផលំ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា វាសិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

វាសិនាយកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ឧទកាសនវគ្គោ ចកុរិសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

ឧទកាសនភាជនំ, សាលបុប្ផិ កិលញ្ចកោ;
វេទិកា វណ្ណការោ ច, បិយាលអម្ពយាកទោ;
ជគតី វាសិនាតា ច, គាថា តិស ច អដ្ឋ ច។

២៥. តុវនាយកវគ្គោ

១. តុវនាយកត្ថេរអបទាន់

១. “មិត្តលុទ្ធា បុរេ អាសី, អរញ្ញេ កាននេ អហំ;
ភវិត្តា តុវនាយាយ [ភវិត្តា តុវនាយាយ (ក.), ភជ្ជិតំ តុវនាយាយ (?) ឯត្ថ តុវន្តិ មុត្តកលាយសទិសំ
តុវន្តិ តទដ្ឋកថា; តុវរោ ធម្មភេទេតិ សក្កតាភិជានេ], សង្ឃស្ស អទទី អហំ។
២. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, តុវស្ស តនំ ផលំ។
៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តុវនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តុវនាយកត្ថេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. នាគកេសវិយត្ថេរអបទាន់

៤. “ធនុំ អទ្ធទ្បំ កត្វាន, វនមជ្ឈោគហិ អហំ;
កេសរំ ឱគតំ [ឱសរំ (ស្យា.), ឱសដំ (សី.)] ទិស្វា, បតបត្តំ សមុដ្ឋិតំ។
  ៥. “ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, សិរេ កត្វាន អញ្ញលី;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិ, តិស្សស្ស លោកពន្តនោ។
  ៦. “ទ្វេនរុតេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
  ៧. “តេសត្តតិម្ហិ កប្បម្ហិ [សត្តសត្តតិមេ កប្បេ (ស្យា.)], សត្ត កេសវនាមកា;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
  ៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគកេសវិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

នាគកេសវិយត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. នឡិនកេសវិយត្ថេរអបទាន់

៩. “ជាតស្សរស្ស វេមជ្ឈេ, វសាមិ ជលកុក្កដោ;
អន្ធសាហំ [អថទ្ធសំ (សី. ស្យា.)] ទេវទេវំ, គច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសេ។
  ១០. “តុញ្ញេន កេសវិ [កេសរំ (ស្យា.)] គយ្ហ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិ, តិស្សស្ស លោកពន្តនោ។
  ១១. “ទ្វេនរុតេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
  ១២. “តេសត្តតិម្ហិ កប្បម្ហិ, សត្ត កេសវនាមកា [សត្តបត្តសនាមកោ (សី. ស្យា.)];
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
  ១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នឡិនកេសវិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

នឡិនកេសវិយត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. វិវបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១៤. “ខីណាសវសហស្សេហិ, និយ្យាតិ លោកនាយកោ;
វិវបុប្ផមាទាយ **[វិវបុប្ផំ បគ្គយ្ហ (សី.)]**, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
១៥. “ឯកនុត្តរុត្តិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិវបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

វិវបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. កុដិជូបកត្ថេរអបទានំ

១៧. “សិទ្ធក្ខស្ស ភកវតោ, អហោសិ កុដិគោបកោ;
កាលេន កាលំ ជូបេសី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
១៨. “ចតុន្ទុត្តិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ជូបទានស្សិទំ **[ពុទ្ធបូជាយិទំ (សី.)]** ផលំ។
១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុដិជូបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុដិជូបកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. បគ្គទាយកត្ថេរអបទានំ

២០. “បរមេន ទមថេន, សិទ្ធក្ខស្ស មហេសិនោ;
បគ្គទានំ មយា ទិន្នំ, ឧដុក្ខតស្ស តាទិនោ។
២១. “ចតុន្ទុត្តិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បគ្គទានស្សិទំ ផលំ។
២២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បគ្គទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បគ្គទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ធាតុបូជកត្ថេរអបទានំ

២៣. “និព្ពតេ លោកនាថម្ហិ, សិទ្ធក្ខម្ហិ នុត្តមេ;
ឯកា ធាតុ មយា លទ្ធា, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។
២៤. “តាហំ ធាតុំ គហេត្វាន, ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធនោ;
បញ្ចវស្សេ បរិចរី, តិដ្ឋន្តរំ នុត្តមំ។
២៥. “ចតុន្ទុត្តិកោ កប្បេ, យំ ធាតុំ បូជយី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ធាតុបូជហនេ ផលំ។
២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធាតុបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ធាតុបូជកត្ថេរស្សាបទានំ សក្កមំ។

៨. សក្កលិបុប្ផបូជកត្ថេរអបទានំ

២៧. “សត្វ សត្វលិបុប្ផានី, សីសេ កត្វានហំ តទា;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, វេស្សភុម្មិ នរុត្តមេ **[វិភត្តិវិបល្លាសោ ចិន្តេតញ្ជោ]**។

២៨. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្វលិបុប្ផបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សត្វលិបុប្ផបូជកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ពិម្ពិជាលិយត្ថេរអបទានំ

៣០. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
ចតុសច្ចំ បកាសេតិ, ទីបេតិ អមតំ បទំ។

៣១. “ពិម្ពិជាលកបុប្ផានី **[ពិម្ពិជាលកបុប្ផានី (ក.)]**, បុថុ កត្វានហំ តទា;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ។

៣២. “អដ្ឋសដ្ឋិម្ពិកោ កប្បេ, ចតុរោ កិញ្ញកេសរា;
សត្វរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពិម្ពិជាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពិម្ពិជាលិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. ឧទ្ទាលកទាយកត្ថេរអបទានំ

៣៤. “កកុដោ នាម នាមេន, សយម្ហូ អបរាជិកោ;
បវេនា និក្ខមិត្វាន, អនុប្បត្តោ មហានទី។

៣៥. “ឧទ្ទាលកំ គហេត្វាន, សយម្ហូស្ស អទាសហំ;
សំយតស្សុជុភូតស្ស, បសន្នមានសោ អហំ។

៣៦. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិទំ ផលំ។

៣៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧទ្ទាលកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧទ្ទាលកទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

តុវរទាយកវគ្គោ បញ្ចវិសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

តុវរនាគនឡិនា, វិវី កុដិជ្ជបកោ;
បត្តោ ធាតុសត្វលិយោ, ពិម្ពិ ឧទ្ទាលកេន ច;
សត្វតិសតិ គាថាយោ, គណិតាយោ វិភាវិភិ។

២៦. ថោមកវគ្គោ

១. ថោមកត្ថេរអបទានំ

១. “ទេវលោកេ បិតោ សន្តោ, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ;
ធម្មំ សុណិត្វា មុទិតោ, ឥមំ វាចំ អភាសហំ។
២. “នមោ ភេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ ភេ បុរិសុត្តម;
ពហុជ្ជនំ [ពហុ ជនំ (សិ.)] ការយសិ, ទេសេន្តោ អមតំ បទំ។
៣. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ វាចមភណី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ថោមនាយ ឥទំ ផលំ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ថោមកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ថោមកត្ថេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. ឯកាសនទាយកត្ថេរអបទានំ

៥. “វិជហិត្វា ទេវវណ្ណំ, សភវិយោ ឥធាគមិ;
អធិការំ កត្តកាមោ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សាសនេ។
៦. “ទេវលោ នាម នាមេន, បទុមុត្តរសាវកោ;
តស្ស ភិក្ខា មយា ទិន្នា, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
៧. “សគសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បិណ្ឌបាតស្សិទំ ផលំ។
៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកាសនទាយកត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. ចិតកប្បជកត្ថេរអបទានំ

៩. “អានន្នោ នាម សម្ពុទ្ធោ, សយម្ពូ អបរាជិតោ;
អរញ្ជេ បរិនិព្វាយិ, អមនុស្សម្ហិ កាននេ។
១០. “ទេវលោកា ឥធាគន្ធា, ចិតំ កត្វានហំ តទា;
សរីរំ តត្ថ ឈាបេសិ, សក្ការញ្ច អភាសហំ។
១១. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកប្បជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចិតកប្បជកត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. តិចម្បកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១៣. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, វិកតោ [វិកនោ (សិ. ស្សា.)] នាម បព្ពតោ;

តស្ស វេមជ្ឈេ វសតិ, សមណោ ភាវិតិទ្រិយោ។

១៤. “ទិស្វាន តស្សោបសមំ, វិប្បសន្តេន ចេតសា;
តីណិ ចម្បកបុប្ផានិ, គហេត្វាន សមោភិវិ។

១៥. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយិ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា តិចម្បកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិចម្បកបុប្ផិយត្ថេរស្សោបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. សត្តបាដលិយត្ថេរអបទានំ

១៧. “កណិការំវ ជោតន្តំ, និសិន្ទំ បព្ពតន្តរេ;
សត្ត បាដលិបុប្ផានិ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។

១៨. “ចតុន្ទវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សត្តបាដលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សត្តបាដលិយត្ថេរស្សោបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ឧបាហនទាយកត្ថេរអបទានំ

២០. “អហោសិ ចន្ទនោ នាម, សម្ពុទ្ធស្សត្រដោ តទា;
ឯកោបាហនោ មយា ទិន្នោ, ពោធិ សម្បជ្ជ មេ តុវំ។

២១. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បានធិ [យមុបាហនំ (សី.), យំ បាទុំ (ស្យា.)] ទទិ តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ឧបាហនស្សិទំ ផលំ។

២២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧបាហនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧបាហនទាយកត្ថេរស្សោបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. មញ្ញវិប្បជកត្ថេរអបទានំ

២៣. “មញ្ញវិកំ កវិគ្វាន, រថិយំ បដិបជ្ជហំ;
អន្ធនំ សមណានត្ថំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរុក្ខតំ។

២៤. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បរមាយ ច បីតិយា;
ឧភោ ហត្ថេហិ បក្កយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។

២៥. “ទ្វេនវុតេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយិ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ។

២៦. “តតោ តេសត្តតិកប្បេ, ឯកោ អាសិ មហិបតិ;
ជោតិយោ នាម នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

២៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មញ្ញវិប្បជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៨. បណ្ណទាយកត្ថេរអបទានំ

២៨. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, វាកចីរធរោ អហំ;
អលោណបណ្ណកក្ខោម្ហិ, និយមេសុ ច សំរុកោ។
២៩. “បាគរាសេ អនុប្បត្តេ, សិទ្ធត្ថោ ឧបកច្ឆិ មំ;
តាហំ ពុទ្ធស្ស បាទាសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
៣០. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បណ្ណមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បណ្ណទានស្សិទំ ផលំ។
៣១. “សត្តវិសតិកប្បម្ហិ, រាជា អាសិ សទត្ថិយោ [យទត្ថិយោ (សិ. ស្យា.)];
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។
៣២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បណ្ណទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បណ្ណទាយកត្ថេរស្យាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. កុដិនាយកត្ថេរអបទានំ

៣៣. “វិបិនចារី សម្ពុទ្ធោ, វុត្តមូលេ វសិ តទា;
បណ្ណសាលំ កវិក្ខាន, អទាសិ អបរាជិតោ។
៣៤. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បណ្ណកុដិកំ អទំ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, កុដិនានស្សិទំ ផលំ។
៣៥. “អដ្ឋវិសេ [អដ្ឋតិសេ (ស្យា.)] តតោ កប្បេ, សោឡសាសិសុ រាជានោ;
សព្ពត្ថ អភិវស្សិតិ, វុច្ឆេ ចក្កវត្ថិនោ។
៣៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុដិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុដិនាយកត្ថេរស្យាបទានំ នវមំ។

១០. អគ្គបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣៧. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, និសិន្នំ បព្ពតន្តរេ;
ឱភាសយន្តំ វសេន [វសិយា (ស្យា.)], សិខិនំ សិខិនំ យថា។
៣៨. “អគ្គជំ បុប្ផមាទាយ, ឧបាកច្ឆិ នុត្តមំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
៣៩. “ឯកត្ថិសេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបុជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបុជាយិទំ ផលំ។
៤០. “បញ្ញវិសតិកប្បម្ហិ, អហោសិ អមិតោគតោ [អមិតវុយោ (សិ.)];
សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។
៤១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អគ្គបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អគ្គបុប្ផិយត្ថេរស្យាបទានំ ទសមំ។

ថោមកវគ្គោ នញ្ចីសតិមោ។

កស្សន្ទានំ –

ថោមកេកាសនចិត្តកំ, ចម្បកោ សត្តបាដលិ;
បានធិ [បាហនោ (សី.), បាទុ (ស្យា.)] មញ្ញវីបណ្ណំ, កុដិទោ អគ្គបុដ្ឋិយោ;
គាថាយោ គណិតា ចេត្ត, ឯកតាលីសមេរំ បាតិ។

២៧. បទមុត្តិបវគ្គោ

១. អាកាសុត្តិបិយត្ថេរអបទានំ

១. “សុវណ្ណវណ្ណំ សិទ្ធកំ, កច្ចន្តំ អន្តរាបណេ;
ជលជគ្គេ ទុវេ គយ្ហ, ឧបាគច្ឆិ នរាសកំ។
២. “ឯកញ្ច បុប្ផំ បាទេសុ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស និក្ខិបិ;
ឯកញ្ច បុប្ផំ បគ្គយ្ហ, អាកាសេ ឧត្តិបិ អហំ។
៣. “ចតុន្ទុតិគោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បុប្ផទានស្សិនំ ផលំ។
៤. “ឥតោ ឆត្តិសកប្បម្ហិ, ឯកោ អាសិ មហិបតិ;
អន្តរាគ្គករោ នាម, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាកាសុត្តិបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អាកាសុត្តិបិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. គេលមក្ខិយត្ថេរអបទានំ

៦. “សិទ្ធកម្ហិ ភក្កវតិ, និព្ពតម្ហិ នរាសកេ;
ពោធិយា វេទិកាយាហំ, គេលំ មក្ខេសិ គាវទេ។
៧. “ចតុន្ទុតិគោ កប្បេ, យំ គេលំ មក្ខយី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, មក្ខនាយ ឥទំ ផលំ។
៨. “ចតុវិសេ ឥតោ កប្បេ, សុច្ឆវី នាម ខត្តិយោ;
សត្តរគនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គេលមក្ខិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គេលមក្ខិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. អដ្ឋចន្ទិយត្ថេរអបទានំ

១០. “តិស្សស្ស ខោ ភក្កវតោ, ពោធិយា បាទបុត្តមេ;
អដ្ឋចន្ទំ មយា និន្ទំ, ធរណីរុហបាទបេ។
១១. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ ចន្ទ [យំ បុប្ផ (ក.)] មភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពោធិបូជាយិនំ ផលំ។
១២. “បញ្ចវិសេ ឥតោ កប្បេ, ទេវលោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរគនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អដ្ឋចន្ទិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អដ្ឋចន្ទិយត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. បទីបទាយកត្តេអបទានំ

១៤. “ទេវភូតោ អហំ សន្តោ, ឱរុយ្ហ បថវី តទា;
បទីបេ បញ្ច បាទាសី, បសន្តោ សេហិ បាណិភិ។

១៥. “ចតុន្ទុភិកោ កប្បេ, យំ បទីបមនំ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ទីបទានស្សិនំ ផលំ។

១៦. “បញ្ចបញ្ញាសកេ កប្បេ, ឯកោ អាសី មហីបតិ;
សមន្តចក្កនាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

១៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុនំ អាយស្មា បទីបទាយកោ [អបណ្ណទីបិយោ (សិ. ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បទីបទាយកត្តេស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ពិឡាណិទាយកត្តេអបទានំ

១៨. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , រោមសោ នាម បព្ពតោ;
តម្ហិ បព្ពតបាទម្ហិ, សមណោ ភាវិតិទ្រិយោ។

១៩. “ពិឡាណិយោ គហេត្វាន, សមណស្ស អទាសហំ;
អនុមោទិ មហាវិរោ, សយម្ហូ អបរាជិតោ។

២០. “ពិឡាណី តេ មម ទិន្នា, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ផលំ និព្ពត្តតំ ភវ។

២១. “ចតុន្ទុភិកោ កប្បេ, យំ ពិឡាណិមទាសហំ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពិឡាណិយា ឥនំ ផលំ។

២២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុនំ អាយស្មា ពិឡាណិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពិឡាណិទាយកត្តេស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. មច្ឆទាយកត្តេអបទានំ

២៣. “ចន្ទភាគានទីតីរេ, ឧក្កសោ អាសហំ តទា;
មហន្តំ មច្ឆំ បក្កយ្ហ, សិទ្ធក្កមុនិនោ អទំ។

២៤. “ចតុន្ទុភិកោ កប្បេ, យំ មច្ឆមទទិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, មច្ឆទានស្សិនំ ផលំ។

២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុនំ អាយស្មា មច្ឆទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មច្ឆទាយកត្តេស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ជវហំសកត្តេអបទានំ

២៦. “ចន្ទភាគានទីតីរេ, អាសី វនចរោ តទា;
សិទ្ធកំ អទ្ធសំ ពុទ្ធនំ, កច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសេ។

២៧. “អញ្ញលី បក្កហេត្វាន, ឧណ្ហោកេន្តោ មហាមុនី;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, អវន្នី នាយកំ អហំ។

២៨. “ចក្កនុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យមវន្តី នរាសកំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, វន្តនាយ ឥទ្ធំ ផលំ។

២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ជវហំសកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ជវហំសកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. សឡលបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣០. “ចន្ទភាគានទីតីរេ , អហោសិ កិន្ទរោ តទា;
វិបស្សី អន្ធសំ ពុទ្ធំ, វិសិជាលសមាកុលំ។

៣១. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បរមាយ ច បីតិយា;
បគ្គយ្ហ សឡលំ បុប្ផំ, វិបស្សី ឱកិរិ អហំ។

៣២. “ឯកនុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទ្ធំ ផលំ។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា សឡលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សឡលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ឧបាគតាសយត្ថេរអបទានំ

៣៤. “ហិមវន្តស្ស វេមជ្ឈេ, សរោ អាសិ សុនិម្មិតោ;
តត្ថាហំ រក្ខសោ អាសិ, ហេបសីលោ ភយានកោ។

៣៥. “អនុកម្មកោ កាវុណិកោ, វិបស្សី លោកនាយកោ;
មមុទ្ធវិតុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

៣៦. “ឧបាគតំ មហាវីរី, ទេវទេវំ នរាសកំ;
អាសយា អភិនិក្ខម្ម, អវន្តី សត្តនោ អហំ។

៣៧. “ឯកនុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យំ វន្តី បុរិសុត្តមំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, វន្តនាយ ឥទ្ធំ ផលំ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ឧបាគតាសយោ [ឧបាគតាហសនិយោ (ស្ស.), ឧបាគតាហសនិយោ (ក.)] ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧបាគតាសយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. តរណិយត្ថេរអបទានំ

៣៩. “សុវណ្ណវណ្ណោ សម្ពុទ្ធោ, វិបស្សី ទត្តិណារហោ;
នទីតីរេ បិតោ សត្តា, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ។

៤០. “នាវា ន វិជ្ជកេ តត្ថ, សន្តារណី មហណ្ឌវេ;
នទិយា អភិនិក្ខម្ម, តារេសី លោកនាយកំ។

៤១. “ឯកនុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យំ តារេសី នរុត្តមំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, តរណាយ ឥទ្ធំ ផលំ។

៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទ្ធំ អាយស្មា គរណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គរណិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

បទុមុក្ខិបរក្កោ សត្តវីសតិមោ។

កស្សន្ទានំ –

ឧក្ខិបី កេលចន្ទី ច, ទីបទោ ច ពិឡាលិទោ;
មច្ឆោ ជរោ សឡុលទោ, រក្ខសោ គរណោ ទស;
គាថាយោ ចេត្ត សង្ខាតា, គាលីសំ ចេកមេវ ចាតិ។

២៨. សុវណ្ណពិញ្ញាហនវគ្គោ

១. សុវណ្ណពិញ្ញាហនិយត្តេរអបទានំ

១. “ឯកាសនំ អហមទំ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
ពិញ្ញាហនញ្ច **[ពិម្ពោហនញ្ច (សិ. បី.)]** បាទាសិ, ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា។
២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, ពិញ្ញាហនមទាសហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពិញ្ញាហនស្សិទំ ផលំ។
៣. “ឥតោ តេសដ្ឋិមេ កប្បេ, អសមោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុវណ្ណពិញ្ញាហនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សុវណ្ណពិញ្ញាហនិយត្តេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. តិលមុដ្ឋិនាយកត្តេរអបទានំ

៥. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, សត្តា លោកគ្គនាយកោ;
មនោមយេន កាយេន, ឥទ្ធិយា ឧបសង្កមិ។
៦. “សត្តារំ ឧបសង្កន្តំ, វន្តិកា បុរិសុត្ថម៌;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, តិលមុដ្ឋិមទាសហំ។
៧. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, តិលមុដ្ឋិយិទំ ផលំ។
៨. “ឥតោ សោឡសកប្បម្ហិ, តត្ថិសោ **[ខត្តិយោ (ស្ស.)]** នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិលមុដ្ឋិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

តិលមុដ្ឋិនាយកត្តេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. ចង្កោដកិយត្តេរអបទានំ

១០. “មហាសមុទ្ធំ និស្សាយ, វសតី បព្ពតន្តរេ;
បច្ចុគ្គន្ទាន កត្វាន **[បច្ចុគ្គន្ទាន'កាសហំ (អដ្ឋ.), បច្ចុគ្គមនំ កត្វាន (?)]**, ចង្កោដក **[ចង្កោដក (សិ.)]** មទាសហំ។
១១. “សិទ្ធក្ខស្ស មហេសិនោ, សព្ពសត្តានុកម្មិនោ **[សយម្ពុស្សានុកម្មិនោ (ស្ស.)]**;
បុប្ផចង្កោដកំ ទត្វា, កប្បំ សត្តម្ហិ មោទហំ។
១២. “ចតុន្ទវុតិកោ កប្បេ, ចង្កោដកមទំ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ចង្កោដកស្សិទំ ផលំ។
១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចង្កោដកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ចង្កោដកិយត្តេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. អព្ពញ្ជនទាយកត្តេអបទាន់

១៤. “កោណ្ឌញ្ញស្ស ភគវតោ, វីតរាគស្ស តាទិនោ;
អាកាសសមចិត្តស្ស [អកក្កសចិត្តស្សាច (អដ្ឋ.)], នីប្បបញ្ចស្ស ឈាយិនោ។
១៥. “សព្ពមោហាតិវត្ថុស្ស, សព្ពលោកហិតេសិនោ;
អព្ពញ្ជនំ មយា ទិន្នំ, ទ្វីបទិន្នស្ស តាទិនោ។
១៦. “អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, អព្ពញ្ជនមទំ តទា [អម្ពញ្ជនមទាសហំ (ស្យា.)];
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អព្ពញ្ជនស្សិទំ ផលំ។
១៧. “ឥតោ បន្ទរសេ កប្បេ, ចិរិយោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
១៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អព្ពញ្ជនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អព្ពញ្ជនទាយកត្តេស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ឯកញ្ញលិកត្តេអបទាន់

១៩. “ឧទុម្ពរេ វេសន្តស្ស, និយតេ បណ្ណសន្ថរេ;
វុត្តោកាសោ មយា ទិន្នោ, សមណស្ស មហេសិនោ។
២០. “តិស្សស្ស ទ្វីបទិន្នស្ស, លោកនាថស្ស តាទិនោ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, សន្តវិ បុប្ផសន្តរំ។
២១. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ កវិ បុប្ផសន្តរំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, សន្តរស្ស ឥទំ ផលំ។
២២. “ឥតោ ចុទ្ធសកប្បម្ហិ, អហេសិ មនុជាធិបោ;
ឯកអញ្ញលិកោ នាម, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកញ្ញលិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកញ្ញលិកត្តេស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. បោត្តកទាយកត្តេអបទាន់

២៤. “សត្តារំ ធម្មមារក្ក, សង្ឃញ្ញាបិ មហេសិនំ;
បោត្តទានំ មយា ទិន្នំ, ទក្ខិណេយ្យេ អនុត្តរេ។
២៥. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បោត្តទានស្សិទំ ផលំ។
២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បោត្តកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បោត្តកទាយកត្តេស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ចិតកប្បជកត្តេអបទាន់

២៧. “ចន្ទភាគានទីតីរេ, អនុសោតំ វជាមហំ;
សត្ត មាលុវុបុប្ផានិ, ចិតមារោបយិ អហំ។

២៨. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, ចិត្តកំ យមបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ចិត្តបូជាយិទំ ផលំ។

២៩. “សត្តសង្ខិម្ហិកោ កប្បេ, បដិជគ្គសនាមកា;
សត្តរតនសម្បន្នោ, សត្តាសុំ ចក្កវត្តិនោ [បដិជគ្គសនាមកោ; សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហញ្ញលោ
(ស្សា.)]។

៣០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ចិត្តកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចិត្តកបូជកត្ថេរស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. អាលុវទាយកត្ថេរអបទានំ

៣១. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, មហាសិន្ន សុទស្សនា;
តត្ថន្ទសំ វិតរាគំ, សុប្បភាសំ សុទស្សនំ។

៣២. “បរមោបសមេ យុត្តំ, ទិស្វា វិម្ហិតមានសោ;
អាលុវំ តស្ស បាទាសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

៣៣. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, អាលុវស្ស ឥទំ ផលំ។

៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អាលុវទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អាលុវទាយកត្ថេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ឯកបុណ្ណវិកត្ថេរអបទានំ

៣៥. “រោមសោ នាម នាមេន, សយម្ហ សុព្ពតោ [សប្បភោ (ស្សា.)] តទា;
បុណ្ណវិកំ មយា ទិន្នំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

៣៦. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, បុណ្ណវិកមទំ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បុណ្ណវិកស្សិទំ ផលំ។

៣៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឯកបុណ្ណវិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកបុណ្ណវិកត្ថេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. គរណីយត្ថេរអបទានំ

៣៨. “មហាបថម្ហិ វិសមេ, សេតុ កាវហិតោ មយា;
គរណត្ថាយ លោកស្ស, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

៣៩. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យោ សេតុ កាវិតោ មយា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សេតុនាសស្សិទំ ផលំ។

៤០. “បញ្ចបញ្ញាសិតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ សមោគដោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តី មហញ្ញលោ។

៤១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា គរណីយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គរណីយត្ថេរស្សបទានំ ទសមំ។

សុវណ្ណពិញ្ញាបនវគ្គោ អង្គវិសតិមោ។

កស្សន្ទានំ –

សុវណ្ណំ តិលមុដ្ឋិ ច, ចង្កោដព្ពព្ននព្ពលី;
បោត្ថកោ ចិត្តមាលុវា, ឯកបុណ្ណវី សេតុនា;
ទ្វេចគ្គាលីស គាថាយោ, គណិតាយោ វិភាវិភីតិ។

ឯកានសម៌ ភាណវារំ។

២៩. បណ្ណទាយកវគ្គោ

១. បណ្ណទាយកត្ថេរអបទានំ

១. “បណ្ណសាលេ និសិន្នោម្ហិ, បណ្ណភោជនភោជនោ;
ឧបវិដ្ឋញ្ច មំ សន្តំ, ឧបាគច្ឆិ មហាគសិ [មហាមុនិ (សិ.)]។
២. “សិទ្ធត្ថោ លោកបដ្ឋោតោ, សព្ពលោកតិកិច្ចកោ;
តស្ស បណ្ណំ មយា ទិន្នំ, និសិន្នំ [និសិន្នស្ស (ស្ស. អដ្ឋ.)] បណ្ណសន្តរេ។
៣. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បណ្ណមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បណ្ណទានស្សិនំ ផលំ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បណ្ណទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ។

បណ្ណទាយកត្ថេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. ផលទាយកត្ថេរអបទានំ

៥. “សិនេរុសមសន្តោសោ, ធរណីសម [ធរណីធរ (សិ. ស្ស.)] សាទិសោ;
វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា, ភិក្ខាយ មមុបដ្ឋិកោ។
៦. “ហរិតកំ [ហរិតកិ (ស្ស.)] អាមលកំ, អម្ពជម្ពវិភិតកំ;
កោលំ ភណ្ឌគកំ ពិល្លំ, ផារុសកផលានិ ច។
៧. “សិទ្ធត្ថស្ស មហេសិស្ស, សព្ពលោកានុកម្មិនោ;
តព្វ សព្ព មយា ទិន្នំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
៨. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ផលំ អទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។
៩. “សត្តបញ្ញាសិកោ កប្បេ, ឯកដ្ឋោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្មន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
១០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ។

ផលទាយកត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. បច្ចុគ្គមនិយត្ថេរអបទានំ

១១. “សីហំ យថា វនចរំ, និសភាជានិយំ យថា;
កកុជំ វិលសន្តរំ, អាគច្ឆន្តំ នរាសកំ។
១២. “សិទ្ធត្ថំ លោកបដ្ឋោតំ, សព្ពលោកតិកិច្ចកំ;
អភាសិ បច្ចុគ្គមនំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
១៣. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, បច្ចុគ្គមនំ នរាសកំ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បច្ចុគ្គមនេ ឥទំ ផលំ។
១៤. “សត្តតិសេ [សត្តវិសេ (សិ. ស្ស.)] តតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ ជនាធិបោ;
សបរិវាហតិ នាមេន, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។

១៥. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្ថា បច្ចុគ្គមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បច្ចុគ្គមនិយត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. ឯកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១៦. “ទក្ខិណម្ហិ ទុវារម្ហិ, បិសាចោ អាសហំ ឥទ្ធា;
អន្ធរំ វិជំ ពុទ្ធំ, បិក្ខវសិវ ភាណមំ។

១៧. “វិបស្សិស្ស នរក្កស្ស, សព្ពលោកហិតេសិនោ;
ឯកបុប្ផំ មយា ទិន្នំ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។

១៨. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមទទី ឥទ្ធា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៩. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្ថា ឯកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ឯកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. មឃវបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២០. “នម្មទានទិយា ភីរេ, សយម្ហូ អបរាជិតោ;
សមាធិ សោ សមាបន្នោ, វិប្បសន្នោ អនាវិលោ។

២១. “ទិស្វា បសន្នសុមនោ, សម្ពុទ្ធំ អបរាជិតំ;
តាហំ មឃវបុប្ផេន, សយម្ហូ បូជយី ឥទ្ធា។

២២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៣. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្ថា មឃវបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

មឃវបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ឧបដ្ឋាកទាយកត្ថេរអបទានំ

២៤. “រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ, អាហុតីនំ បដិក្កហំ;
ទ្វិបទិន្នំ មហានាគំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសគំ។

២៥. “បក្កោសាបិយ តស្សាហំ, សព្ពលោកហិតេសិនោ;
ឧបដ្ឋាកោ មយា ទិន្នោ, សិទ្ធក្កស្ស មហេសិនោ។

២៦. “បដិក្កហេត្វា [បដិក្កហេសិ (ក.)] សម្ពុទ្ធោ, និយ្យាទេសិ មហាមុនិ [មហាឥសិ (ក.)];
ឧដ្ឋាយ អាសនា តម្ហា, បក្កាមិ បាចិនាមុខោ។

២៧. “ចតុន្ទវុតិកោ កប្បេ, ឧបដ្ឋាកមទំ ឥទ្ធា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ។

២៨. “សត្តបញ្ញាសិតោ កប្បេ, ពលសេនសនាមកោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។

២៩. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្ថា ឧបដ្ឋាកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

៧. អបទានិយត្ថេរអបទានំ

៣០. “អបទានំ សុគតានំ, កិត្តយីហំ មហេសិនំ;
បាទេ ច សិរសា វន្តី, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
៣១. “ទ្វេនុតោ ឥតោ កប្បេ, អបទានំ បកិត្តយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ។
៣២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អបទានិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អបទានិយត្ថេរស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. សត្តាហបព្ពជិតត្ថេរអបទានំ

៣៣. “វិបស្សិស្ស ភគវតោ, សង្ឃោ សក្កតមានិតោ;
ព្យសនំ មេ អនុប្បត្តំ, ញាតិភេទោ បុរេ អហុ។
៣៤. “បព្ពជ្ជំ ឧបគន្ធាន, ព្យសនុបសមាយហំ;
សត្តាហភិរតោ ឥត្ថ, សត្តសាសនកម្មតា។
៣៥. “ឯកនុតោ កប្បេ, យមហំ បព្ពជី ឥទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បព្ពជ្ជាយ ឥទំ ផលំ។
៣៦. “សត្តសង្ឃិមិតោ កប្បេ, សត្ត អាសុំ មហិបតី;
សុនិក្ខមាភិ ញាយន្តិ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៣៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្តាហបព្ពជិតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សត្តាហបព្ពជិតត្ថេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ពុទ្ធបដ្ឋាយិកត្ថេរអបទានំ

៣៨. “វេជម្ពិនីតិ [វេជម្ពរិភិ (សិ.), វេជម្ពិនីតិ (ស្យា.)] មេ នាមំ, បិគុសន្តំ [បិគា'សន្តំ (?)] មមំ ឥទា;
មម ហត្ថំ គហេត្វាន, ឧបាសយិ មហាមុនី។
៣៩. “ឥមេមំ ឧទ្ធិសិស្សន្តិ, ពុទ្ធា លោកគ្គនាយកា;
តេហំ ឧបដ្ឋិ សក្កច្ចំ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។
៤០. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, ពុទ្ធធេ ឧបដ្ឋហិ [បរិចរិ (សិ. ស្យា.)] ឥទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ។
៤១. “តេវីសម្ពិ ឥតោ កប្បេ, ចតុរោ អាសុ ខត្តិយា;
សមណុបដ្ឋាកា នាម, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។
៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធបដ្ឋាយិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ពុទ្ធបដ្ឋាយិកត្ថេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. បុព្ពង្គមិយត្ថេរអបទានំ

៤៣. “បុព្ពសីតិសហស្សានិ , បព្ពជិម្ហ អភិញ្ញាតា;

តេសំ បុព្ពង្គមោ អាសី, ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា។

៤៤. “សរាគា សភវា [សមោហា (ស្សា.)] ចេតេ, វិប្បសន្នមនាវិលា;
ឧបង្កហិសុ សក្កច្ចំ, បសន្នា សេហិ បាណិភិ។

៤៥. “ខីណាសវា វន្តទោសា, កតកិច្ចា អនាសវា;
ផវិសុ មេត្តចិត្តេន, សយម្ហូ អបរាជិតា។

៤៦. “តេសំ ឧបង្កហិត្វាន, សម្ពុទ្ធានំ បតិស្សតោ;
មរណញ្ច អនុប្បត្តោ, ទេវត្តញ្ច អគម្ពសេ។

៤៧. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, យំ សីលមនុបាលយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សញ្ញមស្ស តទំ ផលំ។

៤៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុព្ពង្គមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុព្ពង្គមិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

បណ្ណទាយកវគ្គោ ឯក្ខនកីសតិមោ។

កស្សទ្ធានំ –

បណ្ណំ ផលំ បច្ចុគ្គមំ, ឯកបុប្ផិ ច មយវា;
ឧបង្កាភាបទានញ្ច , បព្ពដ្ឋា ពុទ្ធបង្កាកោ;
បុព្ពង្គមោ ច គាថាយោ, អដ្ឋគាលីស កិត្តិតា។

៣០. ចិតកប្បជកវគ្គោ

១. ចិតកប្បជកត្ថេរអបទានំ

១. “អធិតោ នាម នាមេន, អហោសី ព្រាហ្មណេ ឥទា;
អាហុតី យិដ្ឋកាមោហំ, នានាបុប្ផំ សមាសយី។
២. “ជលន្តំ ចិតកំ ទិស្វា, សិខិនោ លោកពន្ធនោ;
តព្វា បុប្ផំ សមាទេត្វា, ចិតកេ ឱកិវី អហំ។
៣. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធប្បជាយិទំ ផលំ។
៤. “សត្តវិសេ [សត្តតិសេ (ក.)] ឥតោ កប្បេ, សត្តាសុំ មនុជាធិបា;
សុបដ្ឋលិតនាមា តេ, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆទ្យភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកប្បជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចិតកប្បជកត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. បុប្ផធារកត្ថេរអបទានំ

៦. “វាកចីរធរោ អាសី, អធិនុត្តរវាសនោ;
អភិញ្ញា បញ្ច និព្ពត្តា, ចន្ទស្ស បរិមជ្ឈកោ។
  ៧. “វិបស្សី លោកបដ្ឋោតំ, ទិស្វា អភិគតំ មមំ;
បារិច្ឆត្តកបុប្ផានី, ធារេសី សត្តនោ អហំ។
  ៨. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ធារណាយ ឥទំ ផលំ។
  ៩. “សត្តាសីតិម្ហិតោ កប្បេ, ឯកោ អាសី មហិបតិ;
សមន្តធារណេ នាម, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
  ១០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុប្ផធារកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុប្ផធារកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ឆត្តទាយកត្ថេរអបទានំ

១១. “បុត្តោ មម បព្ពជិតោ, កាសាយវេសនោ ឥទា;
សោ ច ពុទ្ធត្ថំ សម្បត្តោ, និព្ពតោ លោកបូជិតោ។
១២. “វិចិននោ សកំ បុត្ថំ, អគមំ បច្ឆតោ អហំ;
និព្ពតស្ស មហន្តស្ស, ចិតកំ អគមាសហំ។
១៣. “បគ្គយ្ហ អញ្ញលី គត្ថ, វន្តិត្វា ចិតកំ អហំ;
សេតច្ឆត្តព្វ បគ្គយ្ហ, អាវេហេសី អហំ ឥទា។
១៤. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ឆត្តមភិរោបយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ឆត្តទានស្សិទំ ផលំ។

១៥. “បញ្ចវិសេ តតោ កប្បេ, សត្ត អាសុំ ជនាធិបា;
មហារាសនាមា តេ, ចក្កវត្តិ មហព្ភលា។

១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឆត្តនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឆត្តនាយកត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. សទ្ធសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

១៧. “អនុគ្គតម្ហិ អាទិច្ឆេ, បនាទោ [បសាទោ (ស្សា. អដ្ឋ.)] វិបុលោ អហុ;
ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស លោកម្ហិ, បាតុភារោ មហេសិនោ។

១៨. “យោស [សទ្ធិ (សី. ស្សា.)] មស្សោសហំ តត្ថ, ន ច បស្សាមិ តំ ជិនំ;
មរណញ្ច អនុប្បត្តោ, ពុទ្ធសញ្ញមនុស្សរិ។

១៩. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សទ្ធសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. គោសិសនិក្ខេបកត្ថេរអបទានំ

២១. “អាហមទ្វារា និក្ខម្ហ, គោសិសំ សន្តតំ មយា;
អនុភោមិ សកំ កម្មំ, បុព្ពកម្មស្សិទំ ផលំ។

២២. “អាជានិយា វាគជវា, សិន្ធវា សិយវាហនា;
អនុភោមិ សព្ពមេតំ, គោសិសស្ស ឥទំ ផលំ។

២៣. “អហោ ការំ បរមការំ, សុខត្តេ សុកតំ មយា;
សង្ឃេ កតស្ស ការស្ស, ន អញ្ញំ កលមគ្សតិ។

២៤. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ សិសំ សន្តវិ អហំ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, សន្តរស្ស ឥទំ ផលំ។

២៥. “បញ្ចសត្តតិកប្បម្ហិ, សុប្បតិដ្ឋិតនាមកោ;
ឯកោ អាសិ មហាតេជោ, ចក្កវត្តិ មហព្ភលោ។

២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គោសិសនិក្ខេបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គោសិសនិក្ខេបកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. បាទបូជកត្ថេរអបទានំ

២៧. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, អហោសិ កិន្ធូរោ តទា;
អន្ធអំ វិវដំ ពុទ្ធំ, បិគវសិវ ភាណុមំ។

២៨. “ឧបេតំ តមហំ [ឧបេតោបិ តទា (ស្សា.), ឧបេសិ តមហំ (?)] ពុទ្ធំ, វិបស្សិ លោកនាយកំ;
ចន្ទនំ តគរញ្ញាបិ, បាទេ ឱសិញ្ញហំ តទា។

២៩. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ បាទំ អភិបូជយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បាទបូជាយិទំ ផលំ។

៣០. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា បាទបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បាទបូជកត្តេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ទេសកិត្តកត្តេរអបទានំ

៣១. “ឧបសាលកនាមោហំ , អហោសី ព្រាហ្មណោ ឥទ្ធា;
កាននំ វនមោគាឡំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។

៣២. “ទិស្វាន វន្តី បាទេសុ, លោកាហុតិបដិគ្គហំ;
បសន្នចិត្តំ មំ ញត្វា, ពុទ្ធោ អន្តរធាយថ។

៣៣. “កាននា អភិនិក្ខម្ម, ពុទ្ធសេដ្ឋមនុស្សវិ;
តំ ទេសំ កិត្តយិត្វាន, កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ។

៣៤. “ទ្វេនុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ ទេសមភិកិត្តយិ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, កិត្តនាយ ឥទ្ធំ ផលំ។

៣៥. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ទេសកិត្តកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ទេសកិត្តកត្តេរស្សាបទានំ សគ្គមំ។

៨. សរណគមនិយត្តេរអបទានំ

៣៦. “បព្ពតេ ហិមវន្តម្ហិ, អហោសី លុទ្ធកោ ឥទ្ធា;
វិបស្សី អន្ទសំ ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។

៣៧. “ឧបាសិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, វេយ្យាវច្ឆមកាសហំ;
សរណញ្ច ឧបាគច្ឆិ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិនោ។

៣៨. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, សរណំ ឧបគច្ឆហំ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, សរណគមនប្បលំ។

៣៩. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា សរណគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សរណគមនិយត្តេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. អម្ពបិណ្ឌិយត្តេរអបទានំ

៤០. “រោមសោ នាម នាមេន, ទានវោ ឥតិ វិស្សតោ;
អម្ពបិណ្ឌិ មយា ទិន្នា [អម្ពបិណ្ឌោ មយា ទិន្នា (ស្សា.)], វិបស្សិស្ស មហេសិនោ។

៤១. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យមម្ពមទទី ឥទ្ធា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, អម្ពទានស្សិទ្ធំ ផលំ។

៤២. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា អម្ពបិណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្តេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. អនុសំសាវកត្តេរអបទានំ

៤៣. “បិណ្ឌាយ ចរមាណាហំ, វិបស្សិមន្ទសំ ជិនំ;
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា អនុសំសាវកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧទ្ទង្គកិក្ខុ បាទាសី, ទ្វិបទិន្ទស្ស តាទិនោ។

៤៤. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អភិវាទេសហំ តទា;
អនុសំសារយី ពុទ្ធំ, ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា។

៤៥. “ឯកនុត្ថិតោ កប្បេ, អនុសំសារយី អហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, អនុសំសារនា ផលំ។

៤៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា អនុសំសារកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អនុសំសារកត្តោស្សាបទានំ ទសមំ។

ចិត្តកប្បជកវត្តោ តិសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

ចិត្តកំ បារិវត្តោ ច, សទ្ធកោសីសសន្តរំ;
បាទោ បទេសំ សរណំ, អម្ពោ សំសារកោបិ ច;
អដ្ឋតាលីស គាថាយោ, គណិតាយោ វិភាវិភិ។

អថ វត្តទ្វានំ –

គណិការោ ហត្ថិទទោ, អាណម្ពណុទកាសនំ;
តុរំ ថោមកោ ចេវ, ឧក្ខេបំ សិសុបធានំ។

បណ្ណទោ ចិត្តបូជី ច, គាថាយោ ចេវ សព្ពសោ;
ចត្តាវិ ច សគានីហ, ឯកបញ្ញាសមេវ ច។

បញ្ញវីសសតា សព្ពា, ទ្វាសត្តតិ តទុត្តវិ;
តិសតំ អបទានានំ, គណិតា អត្ថទស្សិភិ។

កណិការវត្តទសកំ។

តតិយសតកំ សមត្តំ។

៣១. បទុមកេសវរក្កោ

១. បទុមកេសវិយត្ថេរអបទានំ

១. “ឥសិសង្ខេ អហំ បុព្ពេ, អាសី មាគង្គារណេ;
មហេសីនំ បសាទេន, បទុកេសវមោកិវិ។
២. “បច្ឆេកជិនសេដ្ឋេសុ, ធុត្តារកេសុ តាទិសុ;
តេសុ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ។
៣. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, កេសវំ ឱកិវិ តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្យភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បទុមកេសវិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បទុមកេសវិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. សព្ពគន្ធិយត្ថេរអបទានំ

៥. “គន្ធមាលំ មយា ទិន្នំ, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ;
អទាសី ឧដុភូតស្ស, កោសេយ្យវត្ថុមុត្តមំ។
៦. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ វត្ថុមទទិ **[គន្ធមទទិ (ស្សា.)]** បុរេ;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, គន្ធនានស្សិទំ ផលំ។
៧. “ឥតោ បន្ទុរសេ កប្បេ, សុចេឡោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។
៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សព្ពគន្ធិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សព្ពគន្ធិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. បរមន្តទាយកត្ថេរអបទានំ

៩. “កណិការំ ជោតន្តំ, ឧទយន្តំ ភាណុមំ;
វិបស្សិ អន្ទសំ ពុទ្ធនំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។
១០. “អញ្ញលី បក្កហេត្វាន, អភិនេសី សកំ យរំ;
អភិនេត្វាន សម្ពុទ្ធំ, បរមន្តមទាសហំ។
១១. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, បរមន្តមទទិ **[បរមន្តំ ទទិ (សី.), បរមន្តមទំ (ស្សា.)]** តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, បរមន្តស្សិទំ ផលំ។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បរមន្តទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បរមន្តទាយកត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. ធម្មសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

១៣. “វិបស្សិនោ ភកវតោ, មហាពោធិមហោ អហុ;

រុក្ខឆ្កស្សី សម្ពុទ្ធោ, រុក្ខឆ្កេយ្យេ សម្ពុទ្ធោ (សី.), រុក្ខឆ្កោ ភវ សម្ពុទ្ធោ (អដ្ឋ.) ឯត្ថ រុក្ខឆ្កស្សី ពោធិមហា
ការជនស្ស សម្ពុទ្ធោ ចតុស្កង្គំ បកាសេតីតិ អត្ថោបិ សក្កា ញាតុំ លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ [លោក
ជេដ្ឋោ នរាសកេ (សី.)]។

១៤. “ភក្កវា តម្ពិ សមយេ, ភិក្ខុសង្ឃបុរុក្ខតោ;
ចតុស្កង្គំ បកាសេតិ, វាចាសភិមុទីរយំ។
១៥. “សង្ខតោ ច ទេសេន្តោ, វិគ្គាវេន ច ទេសយំ [ទេសយិ (ស្យា.), ភាសតិ (ក.)];
វិដ្តច្ឆទោ សម្ពុទ្ធោ, និព្វាបេសិ មហាជនំ។
១៦. “តស្សាហំ ធម្មំ សុត្វាន, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
វន្តិក្វា សត្តនោ បាទេ, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។
១៧. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ធម្មមសុណី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ធម្មសវស្សិនំ ផលំ។
១៨. “តេត្តិសម្ពិ តតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ មហិបតិ;
សុត្វា នាម នាមេន, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។
១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្មា ធម្មសញ្ញកោ ថេរោ ភិមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ធម្មសញ្ញកត្តេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ផលទាយកត្តេរអបទានំ

២០. “ភាគីរថិនទីតិវេ, អហោសិ អស្សមោ តទា;
តមហំ អស្សមំ គច្ឆិ, ផលហត្ថោ អបេក្ខវា។
២១. “វិបស្សី តត្ថ អនុត្តិ, បីតវសិវ ភាណុមៈ;
យំ មេ អត្ថិ ផលំ សព្ពំ, អទាសិ សត្តនោ អហំ។
២២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ផលំ អនុទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។
២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្មា ផលទាយកោ ថេរោ ភិមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ផលទាយកត្តេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. សម្បសាទកត្តេរអបទានំ

២៤. “នមោ តេ ពុទ្ធ វីរត្ថ, វិប្បមុត្តោសិ សព្ពជិ;
ព្យសនម្ពិ [ព្យសនំ ហិ (សី.)] អនុប្បត្តោ, តស្ស មេ សរណំ ភវ”។
២៥. “សិទ្ធតោ តស្ស ព្យាកាសិ, លោកេ អប្បដិបុត្តលោ;
មហោទធិសមោ សង្ខោ, អប្បមេយ្យោ អនុត្តរោ។
២៦. “តត្ថ ត្វំ វិវេ ខេត្តេ, អនន្តផលទាយកេ;
សង្ខេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សុពិជំ វាប [ចាបិ (សី.), វាបិ (ស្យា.)] រោបយ។
២៧. “តទំ វត្វាន សព្ពញ្ញ, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
មមេវ អនុសាសិត្វា, វេហាសំ នភមុត្តមិ។
២៨. “អចិរំ តតមត្តម្ពិ, សព្ពញ្ញម្ពិ នរាសកេ;
មរណំ សមនុប្បត្តោ, តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ។

២៩. “តទាហំ វិវេ ខេត្តេ, អនន្តជលទាយកេ;
សង្ឃេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សក្កម្ហិ មោទហំ។

៣០. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, បសាទមលភី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បសាទស្ស ឥទំ ផលំ។

៣១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សម្បសាទកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សម្បសាទកត្ថេរស្សបទានំ នដ្ឋំ។

៧. អាវាមទាយកត្ថេរអបទានំ

៣២. “សិទ្ធក្ខស្ស ភកវតោ, អាវាមោ រោហិតោ មយា;
សន្និច្ឆាយេសុ [សីតនាយេសុ (ស្យា.), សន្និច្ឆាយេសុ (ក.)] រុក្ខេសុ, ឧបាសន្តេសុ បក្ខិសុ។

៣៣. “អទ្ធសំ វិវេ ពុទ្ធំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ;
អាវាមំ អភិនាមេសិ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។

៣៤. “ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, ផលំ បុប្ផមទាសហំ;
តតោ ជាតប្បសាទោវ, តំ វនំ បរិណាមយី។

៣៥. “ពុទ្ធស្ស យមិទំ ទាសី, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, និព្ពត្តតិ ផលំ មម។

៣៦. “ចតុន្ទុវុតិកោ កប្បេ, យំ អាវាមមទំ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អាវាមស្ស ឥទំ ផលំ។

៣៧. “សក្កតិសេ ឥតោ កប្បេ, សក្កាសុំ មុទុសីតលា;
សក្កាតនសម្បន្នា, ចក្កវត្ថី មហព្ពលា។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាវាមទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អាវាមទាយកត្ថេរស្សបទានំ សក្កមំ។

៨. អនុលេបទាយកត្ថេរអបទានំ

៣៩. “អត្ថទស្សិស្ស មុនិនោ, អទ្ធសំ សាវកំ អហំ;
នវកម្មំ ករោន្តស្ស, សិមាយ ឧបគច្ឆហំ។

៤០. “និដ្ឋិតេ នវកម្មេ ច, អនុលេបមទាសហំ;
បសន្និចិត្តោ សុមនោ, បុញ្ញត្ថេត្ថេ អនុគ្គរេ។

៤១. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ កម្មមកវី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អនុលេបស្សិទំ ផលំ។

៤២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អនុលេបទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អនុលេបទាយកត្ថេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៤៣. “ឧទេន្តំ សកវសិវ, បីតវសិវ ភាណុមំ;
វនន្តរកតំ សន្តំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ។

៤៤. “អន្ទសំ សុបិនន្តេន, សិទ្ធកំ លោកនាយក;
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, សុគតី ឧបបន្នហំ។

៤៥. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

៤៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភី។

ពុទ្ធសញ្ញកត្តេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. បញ្ហាទាយកត្តេរអបទានំ

៤៧. “បិយទស្សិនោ ភគវតោ, បញ្ហារោ សោធិតោ មយា;
យដកញ្ច ឧបដ្ឋាសី, បរិភោគាយ តាទិនោ។

៤៨. “តំ មេ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ, បិយទស្សី មហាមុនិ;
សហស្សកណ្ណោ សតភេណ្ឌ [\[សតភេណ្ឌ \(ស្សា. ក.\)\]](#), ធជាលុ ហរិតាមយោ។

៤៩. “និព្ពត្តិស្សតិ សោ យូបោ, រតនញ្ច អនប្បកំ;
បញ្ហាទានំ ទត្វាន, កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ។

៥០. “ឥតោ ពាត្តិសកប្បម្ហិ, សុសុទ្ធោ នាម ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។

៥១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ហាទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភី។

បញ្ហាទាយកត្តេរស្សបទានំ ទសមំ។

បទុមកេសវរក្កោ ឯកភីសតិមោ។

កស្សន្ទានំ –

កេសវំ គន្ធមន្ទញ្ច, ធម្មសញ្ញី ផលេន ច;
បសាទាមទាយី ច, លេបកោ ពុទ្ធសញ្ញកោ;
បញ្ហាទោ ច គាថាយោ, ឯកបញ្ញាស កិត្តិកា។

៣២. អារក្ខទាយកវគ្គោ

១. អារក្ខទាយកត្ថេរអបទាន់

១. “ធម្មទស្សីស្ស មុនិនោ, វតី កាវាបិតា មយា;
អារក្ខោ ច មយា ទិន្នោ, ទ្វិបទិន្នស្ស តាទិន្នោ។
២. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
តេន កម្មវិសេសេន, បក្កោ មេ អាសវគ្គយោ។
៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អារក្ខទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

អារក្ខទាយកត្ថេរស្សបទាន់ បឋមំ។

២. ភោជនទាយកត្ថេរអបទាន់

៤. “សុជាតោ សាលលដ្ឋីវ, សោភញ្ញនមិវុត្តកោ;
ឥន្ទលដ្ឋិវិវាគាសេ, វិរោចតិ សទា ជិនោ។
៥. “តស្ស ទេវាតិទេវស្ស, វេស្សភុស្ស មហេសិនោ;
អទាសិ ភោជនមហំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
៦. “តំ មេ ពុទ្ធោ អនុមោទិ, សយម្ព អបរាជិតោ;
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ, ផលំ និព្ពត្តត្ថ គវ។
៧. “ឯកក្ខិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ភោជនស្ស ឥទំ ផលំ។
៨. “បញ្ញវិសេ ឥតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ អមិត្តកោ;
សត្វតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ។
៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភោជនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ភោជនទាយកត្ថេរស្សបទាន់ ទុតិយំ។

៣. គតសញ្ញកត្ថេរអបទាន់

១០. “អាកាសេវ បទំ នត្ថិ, អម្ពរេ អនិលញ្ញសេ;
សិទ្ធតំ ជិនមទ្ធក្ខិ, គច្ឆន្តំ តិទិវង្គណេ [តិទិវង្គណំ (ស្ស. ក.)]។
១១. “អនិលេនេវិតំ ទិស្វា, សម្មាសម្ពុទ្ធជីវំ;
វិត្តិ មមាហុ តាវទេ [វិត្តិ មេ បាហុណា តាវ (ស្ស.), វិត្តិ មេ តាវទេ ជាតា (សី.)], ទិស្វាន កមនំ មុនី
[មុនេ (សី.)]។
១២. “ចតុន្ទុវតីតោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។
១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គតសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

គតសញ្ញកត្ថេរស្សបទាន់ តតិយំ។

៤. សត្វបទុមិយត្ថេរអបទាន់

១៤. “នទីកូលេ វសាមហំ, នេសាទោ នាម ព្រាហ្មណេ;
សត្វបត្តេហិ បុប្ផេហិ, សម្មជ្ជិតាន អស្សមំ។
១៥. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, សិទ្ធកំ លោកនាយកំ;
ទិស្វា នភេន **[វនេន (ស្យា. ក.)]** គច្ឆន្តំ, ហាសោ មេ ឧទបជ្ជថ។
១៦. “បច្ឆក្កន្ធាន សម្ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ នរាសកំ;
អស្សមំ អតិនាមេត្វា, ជលជគ្គេហិ ឱកិវិ។
១៧. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១៨. “តតោ តេ សត្វមេ កប្បេ, ចតុរោ បាទបាវរា;
សត្វភនសម្បន្នា, ចក្កវត្តិ មហព្ពលា។
១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្យ សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្មា សត្វបទុមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សត្វបទុមិយត្ថេរស្យាបទាន់ ចតុត្ថំ។

៥. បុប្ផាសននាយកត្ថេរអបទាន់

២០. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, បីតវសីវ **[សតវសីវ (សី. ស្យា.)]** ភាណុមំ;
អវិទូរេន គច្ឆន្តំ, សិទ្ធកំ អបរាជិតំ។
២១. “កស្ស បច្ឆក្កមិត្វាន, បវេសេត្វាន អស្សមំ;
បុប្ផាសនំ មយា ទិន្នំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
២២. “អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, វេទជាតោ តទា អហំ;
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, តំ កម្ពំ បរិណាមយី។
២៣. “យំ មេ អត្ថិ កតំ បុព្វំ, សយម្ពម្ពបរាជិតេ;
សព្ពេន ភេន កុសលេន, វិមលោ ហោមិ សាសនេ។
២៤. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, បុប្ផាសនមទំ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បុប្ផាសនស្សិទំ ផលំ។
២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្យ សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្មា បុប្ផាសននាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុប្ផាសននាយកត្ថេរស្យាបទាន់ បញ្ចមំ។

៦. អាសនសន្តវិកត្ថេរអបទាន់

២៦. “ចេតិយំ ឧត្តមំ នាម, សិខិនោ លោកពន្ធនោ;
អរញ្ជេ ឥវិណេ វនេ, អន្នាហិណ្ឌាមហំ តទា។
២៧. “បវនា និក្ខមន្តេន, ទិដ្ឋំ សីហាសនំ មយា;
ឯកំសំ អញ្ញលី កត្វា, សន្តវិ **[ថវិស្សំ (សី.)]** លោកនាយកំ។
២៨. “ទិវសភាគំ ថវិត្វាន, ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, ឥមំ វាចំ ឧទិវយី។
២៩. “នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;
សព្ពញ្ញសិ មហាវីរ, លោកជេដ្ឋ នរាសក។

៣០. “អភិវត្តវិជ្ជា សិខិន្ទ, និមិត្តករណេនហំ;
អាសន៍ អភិវទេត្វា, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។

៣១. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ ថវីវទតំ វរំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ថោមនាយ ឥទំ ផលំ។

៣២. “សត្តវិសេ តតោ កប្បេ, អតុលា សត្ត អាសុ តេ;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលា។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាសនសន្តវិកោ [អាសនសន្តវិកោ (?), អាសនថវិកោ (ក.), អាសនត្ថវិកោ (សិ. ស្យា.)]
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

អាសនសន្តវិកោត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. សទ្ធសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

៣៤. “សុទ្ធស្សនោ មហាវិរោ, ទេសេតិ អមតំ បទំ;
បរិវិតោ សាវកេហិ, វសេតិ យរមុត្តមេ។

៣៥. “តាយ វាចាយ មជ្ជរាយ, សង្កណ្ហតិ [សង្កណ្ហន្តេ (សិ.)] មហាជនំ;
យោសោ ច វិបុលោ អាសិ, អាសិសោ [អាសិសោ (សិ.)] ទេវមានុសេ។

៣៦. “និក្ខោសសទ្ធិំ សុត្វាន, សិទ្ធក្ខស្ស មហេសិនោ;
សទ្ធវេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, អវន្តី លោកនាយកំ។

៣៧. “ចកុន្តុវតិកោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សទ្ធសញ្ញកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. គិរិសិយត្ថេរអបទានំ

៣៩. “កេសវិ អភិជានំ, អត្តិក្ខន្ធវំ បព្ពតេ;
ឱភាសេន្តំ ទិសា សញ្ញា [និវាសេន្តំ (ក.), ទិសាសិទ្ធិ (ស្យា.)], សិទ្ធក្ខំ បព្ពតន្តរេ។

៤០. “សុរិយស្ស ច អាណេកំ, ចន្ទាលោកំ តថេវ ច;
ពុទ្ធាលោកញ ទិស្វាន, វិត្តិ មេ ឧទបជ្ជថ។

៤១. “តយោ អាណេកេ ទិស្វាន, សម្ពុទ្ធិំ [ពុទ្ធស្ស (សិ.)] សាវកុត្តមំ;
ឯកំសំ អជិនំ កត្វា, សន្តវី លោកនាយកំ។

៤២. “តយោ ហិ អាណេកករា, លោកេ លោកតមោនុទា;
ចន្ទោ ច សុរិយោ ចាបិ, ពុទ្ធវោ ច លោកនាយកោ។

៤៣. “ឱបម្ពំ ឧបទស្សេត្វា, កិត្តិកោ មេ មហាមុនិ;
ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ កិត្តេត្វា, កប្បំ សត្តម្ហិ មោទហំ។

៤៤. “ចកុន្តុវតិកោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយិ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ។

៤៥. “ឯកសង្ខិម្ហតោ កប្បេ, ឯកោ ញ្ញាណធរោ អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នា, ចក្កវត្តី មហព្ពលោ។

៤៦. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា គិរិសិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គិរិសិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៨. កន្ទុលិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៤៧. “សិន្នយា នទិយា តីរេ, អហោសិ កស្សកោ ឥទ្ធា;
បរកម្មាយនេ យុត្តោ, បរកត្ថំ អបស្សិតោ។

៤៨. “សិន្នំ អនុចរន្តោហំ, សិន្នត្ថំ ជិនមទ្ធសំ;
សមាធិនា និសិន្នំវ, សគបត្ថំវ បុប្ផិតំ។

៤៩. “សត្ត កន្ទុលិបុប្ផានិ, វណ្ណេ នេត្វានហំ ឥទ្ធា;
មត្តកេ អភិរោបេសិ, ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធនោ។

៥០. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អនុកូលេ សមាហិតំ;
តិធាបភិន្នាមាគង្គំ, កុញ្ញវំ ទុរាសទំ។

៥១. “តមហំ ឧបកន្នាន, និបកំ ភាវិតិន្ទ្រិយំ;
អញ្ញលិ បគ្គហេត្វាន, អវន្តិ សត្តនោ អហំ។

៥២. “ចកុន្តុតិគោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយិ;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៥៣. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា កន្ទុលិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កន្ទុលិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. កុមុទមាលិយត្ថេរអបទានំ

៥៤. “ឧសភំ បវរំ វិរិ, មហោសិ វិជិតាវិនំ;
វិបស្សិនំ មហាវិរិ, អភិជានំវ កេសវិ។

៥៥. “រថិយំ បដិបជ្ឈន្តំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ;
គហេត្វា កុមុទំ មាលំ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ សមោកិរិ។

៥៦. “ឯកនុតិគោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៥៧. “បដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា កុមុទមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កុមុទមាលិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

អារក្ខទាយកវគ្គោ ពាក្ខិសតិមោ [ពាក្ខិសតិមោ (សិ. ស្សា.)]។

តស្ស្យទ្វានំ –

អារក្ខទោ ភោជនទោ, គតសញ្ញិ បទុមិយោ;
បុប្ផាសនី សន្តវិកោ, សន្តសញ្ញិ គិរិសិយោ;
កន្ទុលិកោ កុមុទី ច, សត្តបញ្ញាស គាថកាតិ។

៣៣. ឧមាបុប្ផិយវគ្គោ

១. ឧមាបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១. “សមាហិតំ សមាបន្តំ, សិទ្ធក្ខមបរាជិតំ;
សមាធិនា ឧបវិជ្ជំ, អន្ធសាហំ នរុត្តមំ។
២. “ឧមាបុប្ផំ គហេត្វាន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ;
សព្ពបុប្ផា ឯកសិសា, ឧទ្ធុវណ្ណា អដោមុខា។
៣. “សុចិត្តា វិយ តិដ្ឋន្តេ, អាកាសេ បុប្ផសន្ធរា;
តេន ចិត្តប្បសារេន, កុសិតំ ឧបបដ្ឋហំ។
៤. “ចកុន្តុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៥. “បញ្ចបញ្ញាសិតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ មហិបតិ;
សមន្តននោ នាម, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧមាបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ឧមាបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. បុលិនបូជកត្ថេរអបទានំ

៧. “កកុដំ វិលសន្តំ, និសភាជានិយំ យថា;
ឱសធិវ វិរោចន្តំ, ឱភាសន្តំ នរាសកំ។
៨. “អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, អវន្តី សត្តនោ អហំ;
សត្តារំ បរិវណ្ណសិ, សកកម្មេន តោសយិ **[តោសិតោ (សី.)]**។
៩. “សុសុទ្ធំ បុលិនំ គយ្ហ, គតមគ្គេ សមោកិរិ;
ឧច្ឆង្កេន គហេត្វាន, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ។
១០. “តតោ ឧបខ្ន្យបុលិនំ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
ទិវាវិហារេ ឱសិញ្ញី, ទ្វិបទិន្ធស្ស តាទិនោ។
១១. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, បុលិនំ យមសិញ្ញហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បុលិនស្ស ឥទំ ផលំ។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុលិនបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បុលិនបូជកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ហាសជនកត្ថេរអបទានំ

១៣. “ទុមគ្គេ បំសុក្ខលកំ **[បំសុក្ខលិកំ (ស្សា. ក.)]**, លក្ខំ ទិស្វាន សត្តនោ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, ភិយ្យោ ឧច្ឆារិតំ មយា។
១៤. “ទូរតោ បន ទិស្វាន **[បតិទិស្វាន (សី. ស្សា.)]**, ហាសោ មេ ឧទបដ្ឋថ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, ភិយ្យោ ចិត្តំ បសាទយិ។

១៥. “ឯកនុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

១៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ហាសជនកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភី។

ហាសជនកត្តោស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. យញ្ញសាមិកត្តោអបទានំ

១៧. “ជាតិយា សត្តរស្សោហំ, អហោសិ មន្តបារគូ;
កុលវត្ថំ [កុលវត្ថំ (សិ. ស្យា.)] អធាវេសិ, យញ្ញោ ឧស្សាហិតោ មយា។

១៨. “ចុល្លាសីតិសហស្សានិ , បសុ ហញ្ញន្តិ មេ តទា;
សារថម្ពបនីតានិ [ការស្និហិ ឧបនីតានិ (ក.), សារស្និហិ ឧបនីតានិ (ស្យា.)], យញ្ញត្ថាយ ឧបដ្ឋិតា។

១៩. “ឧក្កាមុខបហដ្ឋោវ , ខទិវង្ការសន្និកោ;
ឧទយន្តោវ សុរិយោ, បុណ្ណមាឃេវ [បុណ្ណមាឃេវ (សិ.)] ចន្ទិមា។

២០. “សិទ្ធតោ សព្ពសិទ្ធតោ, តិលោកមហិតោ ហិតោ;
ឧបកន្ទាន សម្ពុទ្ធោ, ឥទំ វចនមព្រវិ។

២១. “អហិសា សព្ពបាណីនំ, កុមារ មម វុច្ចតិ;
ថេយ្យា ច អភិបារា ច, មជ្ជបាណា ច អារតិ។

២២. “រតិ ច សមចរិយាយ, ពាហុសច្ចំ កតញ្ញតា;
ទិដ្ឋេ ធម្មេ បរត្ថ ច, ធម្មា ឯតេ បសំសិយា។

២៣. “ឯតេ ធម្មេ ភាវយិត្វា, សព្ពសត្តហិតេ រតោ [ហិតេសិតោ (ក.)];
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ភាវេហិ មគ្គមុត្តមំ។

២៤. “ឥទំ វត្ថាន សព្ពញ្ញ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
មមេវ អនុសាសិត្វា, វេហាសំ ឧគ្គតោ គតោ។

២៥. “បុព្វេ ចិត្តំ វិសោធន្ទា, បច្ឆា ចិត្តំ បសាទយី;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, តុសិតំ ឧបបដ្ឋហំ។

២៦. “ចកុន្តុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យទា ចិត្តំ បសាទយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

២៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យញ្ញសាមិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភី។

យញ្ញសាមិកត្តោស្សាបទានំ ចកុត្ថំ។

៥. និមិត្តសញ្ញកត្តោអបទានំ

២៨. “ចន្ទភាគានទីតីវេ , វសាមិ អស្សមេ អហំ;
សុវណ្ណមិគមទ្ធក្ខិ, ចរន្តំ វិបិនេ អហំ។

២៩. “មិគេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, លោកជេដ្ឋំ អនុស្សវិ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, អញ្ជេ ពុទ្ធេ អនុស្សវិ។

៣០. “អព្ពតីតា ច យេ ពុទ្ធា, វត្តមានា អនាគតា;
ឯវមេវ វិរោចន្តិ, មិគរាជារ តេ គយោ។

៣១. “ចកុន្តុត្តរុត្តរោ កប្បេ, យំ សញ្ញមលភី តទា;

ទុក្ខគឺ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ។

៣២. “សត្តវិសេ ឥតោ កប្បេ, ឯកោ អាសិ មហិបតិ;
អវញ្ញសត្តោ នាមេន, ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា និមិត្តសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

និមិត្តសញ្ញកត្តោស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. អន្តសំសារកត្តោអបទានំ

៣៤. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ;
កញ្ចនក្សិយសង្កាសំ, ពាក្ខីសវរលក្ខណំ។

៣៥. “សិទ្ធកំ សព្ពសិទ្ធកំ, អនេជំ អហរាជិកំ;
សម្ពុទ្ធំ អតិនាមេត្វា, ភោជយី តំ មហាមុនី។

៣៦. “មុនិ ការុណិកោ លោកេ, ឱភាសយិ មមំ ឥទា;
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, កប្បំ សក្កម្ហិ មោទហំ។

៣៧. “ចកុន្តុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី ឥទា;
ទុក្ខគឺ នាភិជានាមិ, ភិក្ខាទានស្សិទំ ផលំ។

៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អន្តសំសារកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ;

អន្តសំសារកត្តោស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. និក្កណ្ឌិបុប្ផិយត្តោអបទានំ

៣៩. “យទា ទេវោ ទេវកាយា, ចរេតេ អាយុសង្ខយា;
តយោ សទ្ធា និច្ឆរន្តិ, ទេវានំ អនុមោទតំ។

៤០. “ឥតោ ភោ សុគតី គច្ឆ, មនុស្សានំ សហព្យតំ;
មនុស្សភូតោ សទ្ធម្មេ, លភ សទ្ធំ អនុក្ករំ។

៤១. “សា តេ សទ្ធា និវិជ្ជាស្ស, មូលជាតា បតិដ្ឋិតា;
យាវជីវំ អសំហិរា, សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិកោ។

៤២. “កាយេន កុសលំ កត្វា, វាចាយ កុសលំ ពហុ;
មនសា កុសលំ កត្វា, អព្យាបដ្ឋំ និរូបជី។

៤៣. “ឥតោ ឱបជិកំ បុព្វំ, កត្វា ទានេន តំ ពហុ;
អញ្ជេបិ មច្ឆេ សទ្ធម្មេ, ព្រហ្មចរិយេ និវេសយ។

៤៤. “ឥមាយ អនុកម្សាយ, ទេវាទេវំ យទា វិទូ;
ចរន្តំ អនុមោទន្តិ, ឯហិ ទេវ បុនប្បនំ [ទេវបុរំ បុន (សី.)]។

៤៥. “សំវេតោ មេ [សំវិគ្គោហំ (ស្យា.)] ឥទា អាសិ, ទេវសង្ខេ ឥមាគតេ;
កំសុ នាម អហំ យោនី, គមិស្សាមិ ឥតោ ចុតោ។

៤៦. “មម សំវេតមញ្ញាយ, សមណោ ភាវិតិទ្រិយោ;
មមុទ្ធវិគុកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ។

៤៧. “សុមនោ នាម នាមេន, បទុមុក្ករសារកោ;
អត្ថធម្មានុសាសិត្វា, សំវេជេសិ មមំ ឥទា។

៤៨. “តស្សាហំ វចនំ សុត្វា, ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយី;
តំ ជីវំ អភិវាទេត្វា, ឥត្ថ កាលំកតោ អហំ។
៤៩. “ឧបបន្និ ស [ឧបបន្និស្សំ (សី.)] តត្ថេវ, សុក្កម្មលេន ចោទិតោ;
វសន្តោ មាតុកុច្ឆិម្ហិ, បុន ជានេតិ មាតុយា។
៥០. “តម្ហា កាយា ចវិគ្គាន, តិទសេ ឧបបន្នហំ;
ឯត្ថន្តរេ ន បស្សមិ, ទោមនស្សមហំ ឥទា។
៥១. “ការីតិសា ចវិគ្គាន, មាតុកុច្ឆិ សមោក្កមិ;
និក្ខមិគ្គាន កុច្ឆិម្ហា, កណ្ណសុក្កំ អជានហំ។
៥២. “ជាតិយា សត្តវស្សោវ [ជាតិយា សត្តវស្សេន (ស្យា.)], អារាមំ បារិសី អហំ;
គោតមស្ស ភគវតោ, សក្យបុគ្គស្ស តាទិនោ។
៥៣. “វិគ្គារិកេ [វិគ្គារិកេ (សី. ក.)] បាវចនេ, ពាហុជញ្ញម្ហិ សាសនេ;
អន្ធនំ សាសនករេ, ភិក្ខុវោ ឥត្ថ សត្តនោ។
៥៤. “សាវត្ថី នាម នគរំ, រាជា ឥត្ថាសិ កោសលោ;
រថេន នាគយុត្តេន, ឧបេសិ ពោធិមុត្តមំ។
៥៥. “តស្សាហំ នាគំ ទិស្វាន, បុព្ពកម្មំ អនុស្សវិ;
អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, សមយំ អគមាសហំ។
៥៦. “ជាតិយា សត្តវស្សោវ, បព្ពជី អនគារិយំ;
យោ សោ ពុទ្ធំ ឧបដ្ឋាសិ, អានន្តោ នាម សាវកោ។
៥៧. “គតិមា ជិតិមា ចេវ, សតិមា ច ពហុស្សតោ;
រញ្ជោ ចិត្តំ បសាទេន្តោ, និយ្យាទេសិ មហាជុតិ។
៥៨. “តស្សាហំ ធម្មំ សុត្វាន, បុព្ពកម្មំ អនុស្សវិ;
តត្ថេវ បិកកោ សន្តោ, អរហត្តមបាបុណី។
៥៩. “ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា, សិវេ កត្វាន អញ្ញលី;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, ឥមំ វាចំ ឧទីរយី។
៦០. “បទុមុត្តវពុទ្ធស្ស, ទ្វិបទិន្ទស្ស សត្តនោ;
និក្ខណ្ឌិបុប្ផំ បគ្គយ្ហ, សីហាសនេ បបេសហំ។
៦១. “តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ទ, លោកជេដ្ឋ នរាសក;
បក្កោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយបរាជយំ។
៦២. “បញ្ចវិសសហស្សម្ហិ, កប្បានំ មនុស្សាធិបា;
អព្ពននិរព្ពទានិ, អដ្ឋដ្ឋាសិសុ ខត្តិយា។
៦៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថ សុទំ អាយស្មា និក្ខណ្ឌិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

និក្ខណ្ឌិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. សុមនាវេទ្យិយត្ថេរអបទានំ

៦៤. “វេស្សភុស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
សព្ពេ ជនា សមាគម្ម, មហាបូជំ ករោត្តិ តោ។

៦៥. “សុឆាយ បិណ្ឌំ កត្វាន, អាវេឡំ សុមនាយហំ;
សីហាសនស្ស បុរោ, អភិរោបេសហំ តទា។
៦៦. “សព្ពេ ជនា សមាគម្ម, បេក្ខន្តិ បុប្ផមុគ្គម៌;
កេនិនំ បូជិតំ បុប្ផំ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ។
៦៧. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, និម្មានំ ឧបបជ្ជហំ;
អនុភោមិ [អនុភោសិ (សី.)] សកំ កម្មំ, បុព្ពេ សុកតមគ្គនោ។
៦៨. “យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវតំ អថ មានុសំ;
សព្ពេសានំ បិយោ ហោមិ, បុប្ផបូជាយិនំ ផលំ។
៦៩. “នាភិជានាមិ កាយេន, វាចាយ ឧទ ចេតសា;
សំយតានំ តបស្សិនំ, កតំ អក្កោសិតំ មយា។
៧០. “ភេន សុចរិតេនាហំ, ចិត្តស្ស បណិជីហិ ច;
សព្ពេសំ បូជិតោ ហោមិ, អនក្កោសស្សិនំ ផលំ។
៧១. “ឥតោ ឯកាទសេ កប្បេ, សហស្សារោសិ ខត្តិយោ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលោ។
៧២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សុមនាវេឡិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សុមនាវេឡិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. បុប្ផច្ឆតិយត្ថេរអបទានំ

៧៣. “សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
សច្ចំ បកាសយន្តស្ស, និព្វាបេន្តស្ស បាណិនោ។
៧៤. “ជលជំ អាហរិក្ខាន, សតបត្តំ មនោរម៌;
បុប្ផស្ស ឆត្តំ កត្វាន, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយិ។
៧៥. “សិទ្ធត្ថោ ច លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិតោ សត្តា, ឥមំ គាថំ អភាសថ។
៧៦. “យោ មេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, បុប្ផច្ឆត្តំ អធារយិ;
ភេន ចិត្តប្បសាទេន, ទុក្ខតី សោ ន គច្ឆតិ។
៧៧. “ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ, សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ;
ឧយ្យោជេត្វាន បរិសំ, វេហាសំ នភមុគ្គមិ។
៧៨. “វុដ្ឋិកេ នរទេវម្ហិ, សេតច្ឆត្តម្យិ វុដ្ឋហិ;
បុរោ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, គច្ឆតិ ឆត្តមុគ្គម៌។
៧៩. “ចគុន្តុវតិកោ កប្បេ, យំ ឆត្តំ អភិរោបយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បុប្ផច្ឆត្តស្សិនំ ផលំ។
៨០. “ចគុសត្តតិកប្បម្ហិ, អដ្ឋ ជលសិខា អហុ;
សត្តរតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហាព្ពលា។
៨១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បុប្ផច្ឆតិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បុប្ផច្ឆតិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. សបរិវារឆត្តនាយកត្ថេរអបទានំ

៨២. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
អាភាសេ ជលវុឌ្ឍិវ ស្សតេ [វស្សតិ (សី. ស្យា.), វស្សេតិ (?)] ធម្មវុឌ្ឍិយា។
៨៣. “តមទ្ធសាសី សម្ពុទ្ធំ, ទេសេន្តំ អមគំ បទំ;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, អគមាសី សកំ យវំ។
៨៤. “ឆត្តំ អលង្កតំ គយ្ហ, ឧបកច្ឆិ នុត្តមំ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិត្តេន, អាភាសេ ឧក្ខិបី អហំ។
៨៥. “សុសង្កហិតយានំវ, ទន្តោវ សាវកុត្តមោ;
ឧបកន្ទាន សម្ពុទ្ធំ, មគ្គកេ សម្មតិដ្ឋហិ។
៨៦. “អនុកម្មកោ ការុណិកោ, ពុទ្ធា លោកគ្គនាយកោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, ឥមា គាថា អភាសថ។
៨៧. “យេន ឆត្តមិទំ ទិន្នំ, អលង្កតំ មនោរមំ;
តេន ចិត្តប្បសាទេន, ទុក្ខតី សោ ន គច្ឆតិ។
៨៨. “សត្តក្ខត្តញ្ច ទេវេសុ, ទេវវជ្ជំ ភវិស្សតិ;
ពាត្តិសត្តត្តញ្ច រាជា, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។
៨៩. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
៩០. “តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និញ្ញាយិស្សតិនាសវោ។
៩១. “ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, វាចាសភិមុទិវិតំ;
បសន្និចិត្តោ សុមនោ, ភិយ្យោ ហាសំ ជនេសហំ។
៩២. “ជហិត្វា មានុសំ យោនី, ទិព្វំ យោនី [ទេវយោនី (សី.), ទិព្វយោនី (ស្យា.)] មជ្ឈតំ;
វិមានមុត្តមំ មយ្ហំ, អព្ពត្តតំ មនោរមំ។
៩៣. “វិមានា និក្ខមន្តស្ស, សេកច្ឆត្តំ ជរិយតិ;
តទា សញ្ញំ បដិលភី, បុព្ពកម្មស្សិទំ ផលំ។
៩៤. “ទេវលោកា ចវិគ្គាន, មនុស្សក្ខត្តញ្ច អាគមិ;
ឆត្តិសត្តត្តំ ចក្កវត្តិ, សត្តកប្បសតម្ហិកោ។
៩៥. “តម្ហា កាយា ចវិគ្គាន, អាគច្ឆិ [អគញ្ជិ (?)] តិទសំ បុរំ;
សំសវិត្វានុបុព្ពេន, មានុសំ បុនរាគមី។
៩៦. “ឱក្ខន្តំ មាតុកុច្ឆិ មំ, សេក្ខច្ឆត្តំ អធារយុំ;
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ, បព្ពជី អនគារិយំ។
៩៧. “សុនន្ទោ នាម នាមេន, ព្រាហ្មណោ មន្តបារត្វ;
ផលិកំ ឆត្តមាទាយ, សាវកុត្តស្ស សោ តទា។
៩៨. “អនុមោទិ មហាវិរោ, សាវិបុត្តោ មហាកថិ;
សុត្វានុមោទនំ គស្ស, បុព្ពកម្មមនុស្សវិ។
៩៩. “អញ្ញលី បក្កហេត្វាន, សកំ ចិត្តំ បសាទយី;
សវិត្វា បុរិមំ កម្មំ, អរហត្តមបាបុណី។
១០០. “ឧដ្ឋាយ អាសនា តម្ហា, សិវេ កត្វាន អញ្ញលី;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, តមំ វាចំ ឧទិវិយិ។

១០១ “សតសហស្សិកោ កប្បេ, ពុទ្ធោ លោកេ អនុត្តរោ;
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ។

១០២ “តស្ស ឆត្ថំ មយា ទិន្នំ, វិចិត្តំ សមលង្កតំ;
ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គណ្ឌិ, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ។

១០៣ “អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ, អហោ នោ សត្តសម្បទា;
ឯកច្ឆត្តស្ស ទានេន, ទុគ្គតី នុបបជ្ជហំ។

១០៤ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

១០៥ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សបរិវារឆត្តទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សបរិវារឆត្តទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ឧមាបុប្ផិយវគ្គោ តេត្តិសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

ឧមាបុប្ផញ្ច បុលិនំ, ហាសោ យញ្ញោ និមិត្តកោ;
សំសាវកោ និគ្គណ្ឌិ ច, សុមនំ បុប្ផឆត្តកោ;
សបរិវារឆត្តោ ច, គាថា សត្តសត្តភាភិ។

៣៤. គន្លោទករក្កោ

១. គន្លងបិយត្ថេរអបទាន់

១. “សិទ្ធក្ខស្ស ភកវតោ, គន្លងបិ អទាសហំ;
សុមនេហិ បដិច្ចន្តំ, ពុទ្ធានុច្ឆរិកញ្ច តំ។
២. “កញ្ជនក្សិយសង្កាសំ, ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ;
តន្តិវរំ ជលិតំ, អាទិត្តំ ហុតាសនំ។
៣. “ព្យគ្យសកំ បរំ, អភិជាតំ កេសរិ;
និសិន្នំ សមណនក្កំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ។
៤. “ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា, បគ្គហេត្វាន អញ្ញលី;
វន្តិត្វា សត្តនោ បាទេ, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។
៥. “ចតុន្តរុតិកោ កប្បេ, យំ គន្លមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, គន្លបូជាយិទំ ផលំ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា គន្លងបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

គន្លងបិយត្ថេរស្សាបទាន់ បឋមំ។

២. ឧទកបូជកត្ថេរអបទាន់

៧. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, គច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសេ;
យតាសនំ ជលិតំ, អាទិត្តំ ហុតាសនំ។
  ៨. “បាណិនា ឧទកំ គយ្ហ, អាកាសេ ឧត្តិបិ អហំ;
សម្មដិច្ចិ មហាវិរោ, ពុទ្ធា ការុណិកោ ឥសិ។
  ៩. “អន្តលិក្ខេ បិកោ សត្វា, បទុមុត្តរនាមកោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, ឥមំ គាថមភាសថ។
  ១០. “ឥមិនា ទកទានេន, បីតិឧប្បាទនេន ច;
កប្បសតសហស្សម្បិ, ទុក្កតី នុបបជ្ជសិ។
  ១១. “តេន កម្មេន ទ្វិបទិន្ន, លោកជេដ្ឋ នរាសក;
បត្តោម្ហិ អចលំ ហានំ, ហិត្វា ជយហរាជយំ។
  ១២. “សហស្សរាជនាមេន, តយោ ច ចក្កុត្តិនោ;
បញ្ញសន្និកប្បសតេ, ចាតុរន្តា ជនាធិបា។
  ១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា ឧទកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ឧទកបូជកត្ថេរស្សាបទាន់ ទុតិយំ។

៣. បុន្នាគបុប្ផិយត្ថេរអបទាន់

១៤. “កាននំ វនមោគយ្ហ, វសាមិ លុទ្ធកោ អហំ;
បុន្នាគំ បុប្ផិកំ ទិស្វា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរិ។

១៥. “កំ បុប្ផំ ឱចិនិគ្វាន, សុគន្ធំ គន្ធិតំ សុភំ;
ចូបំ កគ្វាន បុលិនេ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
១៦. “ទ្វេនុតេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។
១៧. “ឯកម្ហិ នុតេ កប្បេ, ឯកោ អាសី តមោនុទោ;
សត្តរកនសម្បន្នោ, ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ។
១៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុន្នាគបុប្ផិយោ ថេរោ តមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុន្នាគបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. ឯកទុស្សទាយកត្ថេរអបទានំ

១៩. “នគរេ ហំសវតិយា, អហោសី តិណហារកោ;
តិណហារេន ជីវាមិ, គេន បោសេមិ ទារកេ។
២០. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពធម្មាន បារគូ;
តមន្នកាវំ នាសេត្វា, ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ។
២១. “សកេ យវេ និសិនិគ្វា, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;
‘ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ, ទេយ្យធម្មោ ច នត្ថិ មេ។
២២. “ឥទំ មេ សាដកំ ឯកំ, នត្ថិ មេ កោចិ ទាយកោ;
ទុក្ខោ និយសម្មស្សោ, រោបយិស្សាមិ ទក្ខិណំ។
២៣. “ឯវាហំ ចិន្តយិគ្វាន, សកំ ចិត្តំ បសាទយី;
ឯកំ ទុស្សំ គហេត្វាន, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។
២៤. “ឯកំ ទុស្សំ ទទិគ្វាន, ឧក្កដ្ឋិ សម្បវត្តយី;
យទិ ពុទ្ធោ តុវំ វិវេ, តាវេហិ មំ មហាមុនី។
២៥. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
មម ទានំ បកិក្កេន្នោ, អកា មេ អនុមោទនំ។
២៦. “ឥមិនា ឯកទុស្សេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
កប្បសតសហស្សានី, វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ។
២៧. “ឆត្តិសក្ខត្តំ ទេវិន្នោ, ទេវវជ្ជំ កវិស្សតិ;
តេត្តិសក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ;
បទេសវជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។
២៨. “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, សំសរន្តោ តុវំ ភវេ;
រូបវា គុណសម្បន្នោ, អនវក្កន្តទេហវា;
អក្ខោភំ អមិតំ ទុស្សំ, លភិស្សសិ យទិច្ឆកំ។
២៩. “ឥទំ វគ្វាន សម្ពុទ្ធោ, ជលធុត្តមនាមកោ;
នកំ អព្ពត្តមី ជីវេ, ហំសរាជារ អម្ពរេ។
៣០. “យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;
ភោគេ មេ ឧនតា នត្ថិ, ឯកទុស្សស្សិនំ ផលំ។
៣១. “បទុទ្ធាវេ បទុទ្ធាវេ, ទុស្សំ និព្ពត្តតេ មមំ;
ហេដ្ឋា ទុស្សម្ហិ តិដ្ឋាមិ, ឧបវិឆទនំ មម។

៣២. “ចក្កវាឡមុបាទាយ, សកាននំ សបព្ពតំ;
ឥច្ឆមានោ ចហំ អជ្ឈ, ទុស្សេហិ នាទយេយ្យហំ។

៣៣. “តេនេវ ឯកទុស្សេន, សំសរន្តោ ភវាកវេ;
សុវណ្ណវណ្ណោ ហុត្វាន, សំសរាមិ ភវាកវេ។

៣៤. “វិបាកំ ឯកទុស្សស្ស, នជ្ឈកំ កត្តចិក្ខុយំ;
អយំ មេ អន្តិមា ជាតិ, វិបច្ឆតិ ឥធាបិ មេ។

៣៥. “សតសហស្សិកោ កហ្មេ, យំ ទុស្សមទនី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ឯកទុស្សស្សិទំ ផលំ។

៣៦. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សម្មហតា;
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

៣៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកទុស្សទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកទុស្សទាយកត្ថេរស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ផុសិតកម្ម្យយត្ថេរអបទានំ

៣៨. “វិបស្សី នាម [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ]
សម្ពុទ្ធោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ។

ខីណាសវេហិ សហិតោ, សង្ខារាមេ វសី តទា។

៣៩. “អារាមទ្វារា និក្ខម្ម, វិបស្សី [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ] លោកនាយកោ;
សហ សតសហស្សេហិ, អជ្ឈ [សហស្សសតសិស្សេហិ, អជ្ឈ (ក.), អជ្ឈ សតសហស្សេហិ, សហ (?)]
ខីណាសវេហិ សោ។

៤០. “អធិនេន និវត្តោហំ, វាកចីរធរោបិ ច;
កុសុមោទកមាទាយ [កុសុម្ពោទក... (សី. ស្យា.)], សម្ពុទ្ធនំ ឧបសង្កមិ។

៤១. “សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, វេទជាតោ កតញ្ញលី;
កុសុមោទកមាទាយ, ពុទ្ធមញ្ញក្តិវិ អហំ។

៤២. “តេន កម្មេន សម្ពុទ្ធោ, ផលធុត្តមនាមកោ [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ];
មម កម្មំ បកិក្កេត្វា, អគមា យេន បត្តិតំ។

៤៣. “ផុសិតា បញ្ចសហស្សា, យេហិ បូជេសហំ ជិនំ;
អជ្ឈតេយ្យសហស្សេហិ, ទេវវន្តំ អការយី។

៤៤. “អជ្ឈតេយ្យសហស្សេហិ, ចក្កវត្តិ អហោសហំ;
អវសេសេន កម្មេន, អរហត្តមបាបុណី។

៤៥. “ទេវរាជា យទា ហោមិ [អហោសិ (ស្យា. ក.)], មនុជាធិបតី យទា [តទា (ស្យា. ក.)];
តមេវ នាមធម្យំ មេ, ផុសិតោ នាម ហោមហំ។

៤៦. “ទេវភូតស្ស សន្តស្ស, អថាបិ មានុសស្ស វា;
សមន្តា ព្យាមតោ មយ្ហំ, ផុសិតំ បវស្សតិ។

៤៧. “ភវា ឧត្តាដិតា មយ្ហំ, កិលេសា ឈាបិតា មម;
សព្ពាសវបរិក្ខីណោ, ផុសិតស្ស ឥទំ ផលំ។

៤៨. “ចន្ទនស្សេវ មេ កាយា, តថា គន្លោ បវាយតិ;
សវីរតោ មម គន្លោ, អជ្ឈកោសេ បវាយតិ។

៤៩. “ទិព្វគន្លំ សម្បវន្តំ, បុព្វកម្មសមដ្ឋិន្តំ;
គន្លំ យត្វាន ជានន្តិ, ផុសិកោ អាគតោ ភធា។
៥០. “សាខាបលាសកដ្ឋានិ , តិណានិបិ ច សព្ពសោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, គន្លោ សម្បជ្ជតេ ខណេ។
៥១. “សតសហស្សិតោ [សព្ពត្ថបិ ឯរមេ ទិស្សតិ] កប្បេ, ចន្ទនំ អភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ផុសិតស្ស ភទំ ផលំ។
៥២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ភត្តំ សុទំ អាយស្មា ផុសិតកម្មិយោ ថេរោ ភមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ផុសិតកម្មិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. បកដ្ឋរត្ថេរអបទានំ

៥៣. “បទុមុត្តរភក្ករតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
វិបិនេ ចេតិយំ អាសិ, វាឡមិគសមាកុលេ។
៥៤. “ន កោចិ វិសហិ គន្លំ, ចេតិយំ អភិវន្តិកុំ;
តិណកដ្ឋលតោនន្តំ, បលុក្កំ អាសិ ចេតិយំ។
៥៥. “នកម្មិកោ ភទា អាសិ, បិតុមាតុមភេនហំ [បិតុបេតាមហេនហំ (សី.), បិតាបេតាមហេនហំ (ស្សា.)];
អន្ទសំ វិបិនេ ចូបំ, លុក្កំ តិណលតាកុលំ។
៥៦. “ទិស្វានាហំ ពុទ្ធចូបំ, គុចិត្តំ ឧបដ្ឋហិ;
ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ចូបោយំ, បលុក្កោ អច្ឆតី វនេ។
៥៧. “នច្ឆន្តំ នប្បតិរូបំ, ជានន្តស្ស គុណាគុណំ;
ពុទ្ធចូបំ អសោធន្វា, អញ្ចំ កម្មំ បយោជយេ។
៥៨. “តិណកដ្ឋញ្ច វណ្ណិញ, សោធយិក្វាន ចេតិយេ;
វន្តិក្វា អដ្ឋ វារានិ [អដ្ឋ ហានានិ (ក.)], បដិកុដិកោ អគច្ឆហំ។
៥៩. “ភេន កម្មេន សុកភេន, ចេតនាបណិជ្ជិហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, ការតិសមគច្ឆហំ។
៦០. “ភត្ត មេ សុកតំ ព្យម្ពំ, សោវណ្ណំ សបកស្សរំ;
សន្និយោជនមុត្តិទ្ធំ, តិសយោជនវិត្ថតំ។
៦១. “តិសតានិ ច វារានិ, ទេវវជ្ជមការយី;
បញ្ចវិសតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ។
៦២. “ភវាភវេ សំសរន្តោ, មហាកោកំ លភាមហំ;
ភោគេ មេ ឧនតា នត្ថិ, សោធនាយ ភទំ ផលំ។
៦៣. “សិវិកា ហត្ថិខន្នេន, វិបិនេ គច្ឆកោ មម;
យំ យំ ទិសាហំ គច្ឆាមិ, សរណំ សម្បតេ [សិជ្ឈតេ (ក.)] វនំ។
៦៤. “ខាណុំ វា កណ្តកំ វាបិ, នាហំ បស្សាមិ ចក្កនា;
បុព្វកម្មេន សំយុត្តោ, សយមេវាបនីយរេ។
៦៥. “កុដ្ឋំ គណ្ណោ កិលាសោ ច, អបមារោ វិតច្ឆិកា;
ទន្ទ កច្ឆ [កណ្ណ (ស្សា.)] ច មេ នត្ថិ, សោធនាយ ភទំ ផលំ។
៦៦. “អញ្ញម្បិ មេ អច្ឆវិយំ, ពុទ្ធចូបស្ស សោធនេ [ពុទ្ធចូបម្ហិ សោធិតេ (ស្សា.)];

នាភិជានាមិ មេ កាយេ, ជាតំ បិឡកពិន្តកំ។

៦៧. “អញ្ញម្បិ មេ អច្ឆរិយំ, ពុទ្ធចូបម្ហិ សោធិតេ **[សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ, តថា ឧបវិបិ]**;
ទុវេ ភវេ សំសារមិ, ទេវតេ អថ មានុសេ។

៦៨. “អញ្ញម្បិ មេ អច្ឆរិយំ, ពុទ្ធចូបម្ហិ សោធិតេ;
សុវណ្ណវណ្ណោ សព្ពត្ថ, សប្បភាសោ ភវាមហំ។

៦៩. “អញ្ញម្បិ មេ អច្ឆរិយំ, ពុទ្ធចូបម្ហិ សោធិតេ;
អមនាបំ វិវដ្តតិ, មនាបំ ឧបតិដ្ឋតិ។

៧០. “អញ្ញម្បិ មេ អច្ឆរិយំ, ពុទ្ធចូបម្ហិ សោធិតេ;
វិសុទ្ធំ ហោតិ មេ ចិត្តំ, ឯកត្ថំ សុសមាហិតំ។

៧១. “អញ្ញម្បិ មេ អច្ឆរិយំ, ពុទ្ធចូបម្ហិ សោធិតេ;
ឯកាសនេ និសីទិត្វា, អរហត្តមបាបុណី។

៧២. “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សោធនាយ ឥទំ ផលំ។

៧៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បកដ្ឋរោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

បកដ្ឋរត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. តិណកុដិទាយកត្ថេរអបទានំ

៧៤. “នគរេ ពន្ធមតិយា, អហោសិ បរកម្មិកោ;
បរកម្មាយនេ យុត្តោ, បរកត្ថំ អបស្សិតោ។

៧៥. “រហោគតោ និសីទិត្វា, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;
ពុទ្ធា លោកេ សមុប្បន្នោ, អធិការោ ច នត្ថិ មេ។

៧៦. “កាលោ មេ គតី **[កាលោ គតិ មេ (សិ. ស្សា.)]** សោធនេតុំ, ខណោ មេ បដិបាទិតោ;
ទុក្ខោ និរយសម្មស្សោ, អបុញ្ញានញ្ចិ បាណិនំ។

៧៧. “ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន, កម្មសាមី ឧបាគមិ;
ឯកាហំ កម្មំ យាចិត្វា, វិបិនំ បាវិសិ អហំ។

៧៨. “តិណកដ្ឋញ្ច វល្លិញ្ច, អាហរិត្វានហំ តទា;
តិទណ្ឌកេ បបេត្វាន, អកំ តិណកុដី អហំ។

៧៩. “សង្ឃស្សត្ថាយ កុដិកំ, និយ្យាទេត្វាន **[និយ្យាតេត្វាន (សិ.)]** តំ អហំ;
តទហោយេវ អាគន្ធា, កម្មសាមី ឧបាគមិ។

៨០. “តេន កម្មេន សុកតេន, តាវតីសមគច្ឆហំ;
ឥត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ពំ, កុដិកាយ សុនិម្មិតំ **[តិណកុដិកាយ និម្មិតំ (សិ.)]**។

៨១. “សហស្សកណ្ណំ សតភេណ្ឌ, ធជាលុ ហរិតាមយំ;
សតសហស្សនិយ្យហា, ព្យម្ពេ បាគុភវីសុ មេ។

៨២. “យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ, ទេវត្ថំ អថ មានុសំ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, បាសាទោ ឧបតិដ្ឋតិ។

៨៣. “ភយំ វា ឆម្ពិតត្ថំ វា, លោមហំសោ ន វិដ្ឋតិ;
តាសំ មម ន ជានាមិ, តិណកុដិកាយិទំ **[តិណកុដិយិទំ (ក.)]** ផលំ។

៨៤. “សីហព្យក្សា ច ទីបី ច, អធ្ឆកោកតរច្ឆកា [តរច្ឆយោ (ស្យា. ក.)];
សព្វេ មំ បរិវេជ្ជន្តិ, តិណកុដិកាយិទំ ផលំ។

៨៥. “សរិសបា [សិរិសបា (សី. ស្យា.), សរិសបា (ក.)] ច ភូតា ច, អហី កុម្ពណ្ណរក្ខសា;
តេបិ មំ បរិវេជ្ជន្តិ, តិណកុដិកាយិទំ ផលំ។

៨៦. “ន បាបសុបិនស្សាបិ, សរាមិ ទស្សនំ មម;
ឧបដ្ឋិតា សតិ មយ្ហំ, តិណកុដិកាយិទំ ផលំ។

៨៧. “តាយេវ តិណកុដិកាយ, អនុភោត្វាន សម្មទា;
គោតមស្ស ភគវតោ, ធម្មំ សច្ចិករិ អហំ។

៨៨. “ឯកនវុតិគោ កប្បេ, យំ កម្មមករិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, តិណកុដិកាយិទំ ផលំ។

៨៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណកុដិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិណកុដិនាយកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ឧត្តមយ្យទាយកត្ថេរអបទានំ

៩០. “នគរេ ហំសវតិយា, អហោសិ ព្រាហ្មណោ តទា;
អជ្ឈាយកោ មន្តជរោ, តិណ្ឌំ វេទាន បារគ្ន។

៩១. “បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ, ជាតិមា ច សុសិក្ខិតោ;
តោយាភិសេចនត្ថាយ, នគរា និក្ខមិ តទា។

៩២. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពធម្មាន បារគ្ន;
ខីណាសវសហស្សេហិ, បារិសី នគរំ ជិនោ។

៩៣. “សុបារុបំ ទិស្វាន, អានេញការិតំ វិយ;
បរិវុតំ អរហន្តេហិ, ទិស្វា ចិត្តំ បសាទយី។

៩៤. “សិរស្សិ អញ្ញលី កត្វា, នមស្សិត្វាន សុព្ពតំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ឧត្តវិយមទាសហំ។

៩៥. “ឧភោ ហត្ថេហិ បក្កយ្ហ, សាដកំ ឧត្តិបី អហំ;
យាវតា ពុទ្ធបរិសា, តាវ នាទេសិ សាដកោ។

៩៦. “បិណ្ឌបារំ ចរន្តស្ស, មហាភិក្ខុគណាទិនោ;
ឆនំ ករោន្តោ អដ្ឋាសិ, ហាសយន្តោ មមំ តទា។

៩៧. “យរោ និក្ខមន្តស្ស, សយម្ព អគ្គបុគ្គលោ;
វិថិយំ បិតោ សត្តា, អកា មេ [អកាសិ (ស្យា.)] អនុមោទនំ។

៩៨. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, យោ មេ អទាសិ សាដកំ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណោថ មម ភាសតោ។

៩៩. “តិសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
បញ្ញាសក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវជ្ឈំ ភរិស្សតិ។

១០០. “ទេវលោកេ វសន្តស្ស, បុញ្ញកម្មសមដ្ឋិនោ;
សមន្តា យោជនសតំ, ទុស្សច្ឆន្តំ ភរិស្សតិ។

១០១. “ឆត្តិសក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្តិ ភរិស្សតិ;
បទេសវជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសម្ពិយំ។

១០២ “ភរេ សំសរមានស្ស, បុញ្ញកម្មសមដ្ឋិនោ;
មនសា បត្តិតំ សព្វំ, និព្វត្តិស្សតិ តាវទេ។

១០៣ “កោសេយ្យកម្ពុលិយានិ [កោសេយ្យកម្ពុលិយានិ (សី.)], ខោមកប្បាសិកានិ ច;
មហក្សានិ ច ទុស្សានិ, បដិលច្ចតិយំ នរោ។

១០៤ “មនសា បត្តិតំ សព្វំ, បដិលច្ចតិយំ នរោ;
ឯកទុស្សស្ស វិបាកំ, អនុភោស្សតិ សព្វទា។

១០៥ “សោ បច្ឆា បព្ពជិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
តោតមស្ស ភគវតោ, ធម្មំ សច្ចិកវិស្សតិ។

១០៦ “អហោ មេ សុកតំ កម្មំ, សព្វញ្ញស្ស មហេសិនោ;
ឯកាហំ សាដកំ ទត្វា, បក្កោម្ហិ អមតំ បទំ។

១០៧ “មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា, វេសតោ សុញ្ញកេ យវេ;
ជាវេតិ ទុស្សឆន្ទនំ, សមន្តា ព្យាមតោ មម។

១០៨ “អវិញ្ញត្តំ និវាសេមិ [អវិញ្ញត្តានិ សេវាមិ (?)], ចីវរំ បច្ចយញ្ចហំ;
លាភី [លាភិម្ហិ (ស្យា.)] អន្តស្ស បានស្ស, ឧត្តវេយ្យស្សិទំ ផលំ។

១០៩ “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, វត្ថុទានស្សិទំ ផលំ។

១១០ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧត្តវេយ្យទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧត្តវេយ្យទាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. ធម្មសវនិយត្ថេរអបទានំ

១១១ “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្វធម្មាន បារត្ថ;
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ, សន្តាវេសិ ពហុំ ជនំ។

១១២ “អហំ ភេន សមយេន, ជដិលោ ឧត្តតាបនោ;
ជុនន្តោ វាកចីរានិ, គច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា។

១១៣ “ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ឧបវិ, គន្តំ ន វិសហាមហំ;
បត្តិវ សេលមាសជ្ជ [សេលមាបជ្ជ (ស្យា.)], គមនំ ន លភាមហំ។

១១៤ “ន មេ ឥទំ ភូតបុព្វំ, ឥរិយស្ស វិកោបនំ;
ទំកេ យថា ឧម្ពុជ្ជិត្វា, ឯវំ គច្ឆាមិ អម្ពរេ។

១១៥ “ឧឡារភូតោ មនុដោ, ហេដ្ឋាសីនោ [ហេដ្ឋាបិ នោ (ក.)] ភវិស្សតិ;
ហន្ត មេនំ គវេសិស្សំ, អបិ អត្ថំ លភេយ្យហំ។

១១៦ “ឱរោហន្តោ អន្តលិក្ខា, សទ្ធមស្សោសិ សត្តនោ;
អនិច្ចតំ កថេន្តស្ស, តមហំ ឧត្តហិ តទា។

១១៧ “អនិច្ចសញ្ញមុត្តយ្ហ, អគមាសិ មមស្សមំ;
យាវតាយុំ វសិត្វាន, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។

១១៨ “ចរិមេ វត្តមានម្ហិ, តំ ធម្មសវនំ [ធម្មសវណំ (សី.)] សវិ;
ភេន កម្មេន សុកភេន, តាវតីសមគច្ចហំ។

១១៩ “តីសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិ អហំ;
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តញ្ច, ទេវវជ្ជមការយី។

១២០ “ឯកសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថុ អហោសហំ;
បទេសវដ្ឋ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។

១២១ “បិតុគេហេ និសីទិត្វា, សមណោ ភាវិតិទ្រិយោ;
គាថាយ បរិទីបេន្តោ, អនិច្ចតមុទាហរិ [អនិច្ចតមុទាហរិ (ស្យា. ក.)]។

១២២ “អនុស្សរាមិ តំ សញ្ញំ, សំសរន្តោ ភវាភវេ;
នំ កោដិ បដិវិជ្ជាមិ [ន កោចិ បដិវិជ្ជាមិ (ក.)], និព្វានំ អច្ច្ចតំ បទំ [អយំ គាថា ឧបរិ ៤៣ វគ្គ
សត្តមាបទានេ បុរិមគាថាយ បុរេគំ ទិស្សតិ]។

១២៣ “អនិច្ចា វត សង្ខារា, ឧប្បាទវយធម្មិនោ;
ឧប្បជ្ឈិត្វា និរុជ្ឈន្តិ, តេសំ រូបសមោ សុខោ។

១២៤ “សហ គាថំ សុណិត្វាន, បុព្ពកម្មំ អនុស្សរិ;
ឯកាសនេ និសីទិត្វា, អរហត្តមបាបុណិ។

១២៥ “ជាតិយា សត្តវស្សោហំ, អរហត្តមបាបុណិ;
ឧបសម្មាទយី ពុទ្ធា, គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា។

១២៦ “ទារកោវ អហំ សន្តោ, ករណីយំ សមាបយី;
កី មេ ករណីយំ អជ្ឈ, សក្យបុគ្គស្ស សាសនេ។

១២៧ “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សទ្ធម្មសវនេ ផលំ។

១២៨ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធម្មសវនីយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ធម្មសវនីយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. ឧក្ខិក្ខបទុមិយត្ថេរអបទានំ

១២៩ “នគរេ ហំសវតិយា, អហោសី មាលិកោ តទា;
ឌីតាហេត្វា បទុមសវំ, សតបត្តំ ឱចិនាមហំ។

១៣០ “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពធម្មាន បារគូ;
សហ សតសហស្សេហិ [សតសហស្សេហិ (ក.)], សន្តចិត្តេហិ តាទិភិ។

១៣១ “ខីណាសវេហិ សុទ្ធេហិ, ឆន្ទុភិញ្ញេហិ ឈាយិភិ [សោ តទា (សី.), សោ សហ (ក.)];
មម វុទ្ធិ សមន្ទេសំ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ [មម សន្តិកេ (សី.), បុរិសុត្តមោ (ស្យា. ក.)]។

១៣២ “ទិស្វានហំ ទេវទេវំ, សយម្ហំ លោកនាយកំ;
វណ្ណេ នេត្វា សតបត្តំ, ឧក្ខិបិមម្ហេ តទា។

១៣៣ “យទិ ពុទ្ធា គុវំ វិវ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
សយំ គន្ធា សតបត្តា, មត្តកេ ធារយន្ត តោ។

១៣៤ “អធិដ្ឋហិ មហាវិរោ, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, មត្តកេ ធារយីសុ តោ។

១៣៥ “ភេន កម្មេន សុកភេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតីសមគច្ចហំ។

១៣៦ “តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ, សតបត្តន្តិ វុច្ឆតិ;
សង្ខិយោជនមុត្តិទ្ធំ, តីសយោជនវិត្ថតំ។

១៣៧ “សហស្សក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវវជ្ជមការយី;

បញ្ចសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ។

១៣៨ “បទេសវជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
អនុភោមិ សកំ កម្មំ, បុព្វេ សុកតមត្តនោ។

១៣៩ “តេនេវេកបទុមេន, អនុភោត្វាន សម្បទា;
តោតមស្ស ភក្កវតោ, ធម្មំ សច្ចិកវិ អហំ។

១៤០ “កិលេសា ឈាបិតា មញ្ញំ, ភវា សព្ពេ សម្មហតា;
នាគោវ ពន្ធនំ នេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

១៤១ “សតសហស្សិតោ កហ្មេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ឯកបទុមស្សិទំ ផលំ។

១៤២ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧត្តិក្កបទុមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ឧត្តិក្កបទុមិយត្ថេរស្សាបទានំ នសមំ។

គន្លោទកវគ្គោ ចតុតីសភិមោ។

កស្សទ្វានំ –

គន្ធជូបោ ឧទកញ្ច, បុន្នាគ ឯកទុស្សកា;
ផុសិតោ ច បកង្ករោ, កុដិទោ ឧត្តវិយកោ។

សវនី ឯកបទុមិ, គាថាយោ សព្ពបិណ្ឌិតា;
ឯកំ គាថាសតញ្ជេវ, ចតុតាលីសមេវ ច។

៣៥. ឯកបទុមិយវគ្គោ

១. ឯកបទុមិយត្ថេរអបទានំ

១. “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្ពធម្មាន បារត្ថ;
ភវាភវេ វិភាវេន្តោ, តាវេសិ ជនតំ ពហុ។
២. “ហំសរាជោ តទា ហោមិ, ទិជានំ បរេវោ អហំ;
ជាតស្សុរំ សមោគយ្ហ, កីឡាមិ ហំសកីឡីតំ។
៣. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
ជាតស្សុរស្ស ឧបរិ, អាកច្ឆិ តាវទេ ជិនោ។
៤. “ទិស្វានហំ ទេវទេវំ, សយម្ហំ លោកនាយកំ;
វណ្ណេ នេត្វាន បទុមំ, សតបត្តំ មនោរមំ។
៥. “មុខតុណ្ហេន បក្កយ្ហ, បសន្នោ លោកនាយកេ **[វិប្បសន្នេន ចេតសា (ស្យា.)]**;
ឧត្តិបិដ្ឋាន គគណេ **[ឧត្តិបិដ្ឋា នលាដេន (ក.)]**, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អប្បជយី។
៦. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
អន្តលិក្ខេ បិគោ សត្តា, អកា មេ អនុមោទនំ។
៧. “ឥមិនា ឯកបទុមេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
កប្បានំ សតសហស្សំ, វិនិបាតំ ន គច្ឆសិ។
៨. “តទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ, ជលធុត្តមនាមកោ;
មម កម្មំ បកិក្ខេត្វា, អគមា យេន បត្តិតំ។
៩. “សតសហស្សិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្យភិញ្ញា សច្ឆិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឯកបទុមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកបទុមិយត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. តីណប្បុលមាលិយត្ថេរអបទានំ

១១. “ចន្ទភាគានទីតីវេ , អហោសិ វានរោ តទា;
អន្ទសំ វិជំ ពុទ្ធំ, និសិន្នំ បព្ពតន្តរេ។
១២. “ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្ពា, សាលរាជំ ផុល្លិតំ;
លក្ខណព្យញ្ញនូបេតំ, ទិស្វា អត្តមនោ អហុ។
១៣. “ឧទក្កចិត្តោ សុមនោ, បីតិយា ហដ្ឋមានសោ;
តីណិ ឧប្បុលបុប្ផានី, មត្តកេ អភិរោបយី។
១៤. “បុប្ផានី អភិរោបេត្វា, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ;
សការរោ ភវិត្វាន **[គមិដ្ឋាន (សី.), នមិដ្ឋាន (ក.)]**, បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ។
១៥. “គច្ឆន្តោ បដិកុដិកោ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
សេលន្តរេ បតិដ្ឋាន **[បបតិដ្ឋា (ស្យា. ក.)]**, បាបុណី ជីវិតក្ខយំ។
១៦. “តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ [បុរិមំ ជាតិ (?) ឧបវិ ៣៨ វគ្គេ តតិយាបទានេ ឯវមេវ ទិស្សតិ],
តាវតីសមគច្ឆហំ។

១៧. “សតានំ តីណិក្ខត្តញ្ច, ទេវវដ្ឋំ អការយី;
សតានំ បញ្ចក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ។

១៨. “ឯកនុត្តោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណុប្បលមាលិយោ [តិឧប្បលមាលិយោ (សី.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តីណុប្បលមាលិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ធនទាយកត្ថេរស្សាបទានំ

២០. “តិស្សោ នាម អហុ សត្តា, លោកដេដ្ឋោ នរាសភោ;
តយោបធិក្ខយេ [តស្សោបធិក្ខយេ (សី.)] ទិស្វា, ធនំ អាវេហិតំ មយា។

២១. “តេន កម្មេន សុកតេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវតីសមគច្ឆហំ។

២២. “សតានំ តីណិក្ខត្តញ្ច, ទេវវដ្ឋំ អការយី;
សតានំ បញ្ចក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ។

២៣. “បទេសវដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
អនុភោមិ សកំ កម្មំ, បុព្វេ សុកតមត្តនោ។

២៤. “ទ្វេនុត្តោ តតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ធនទានស្សិទំ ផលំ។

២៥. “ឥច្ឆមានោ ចហំ អជ្ឈ, សកាននំ សបព្ពតំ;
ខោមទុស្សេន នាទេយ្យំ, តទា មយ្ហំ កតេ ផលំ។

២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ធនទាយកត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. តិកិដ្ឋណិប្បជកត្ថេរស្សាបទានំ

២៧. “ហិមវន្តស្សាវិទូវេ, ភូតគណោ នាម បព្ពតោ;
តត្ថទ្ធសំ បំសុក្ខលំ, ទុមគ្គម្ហិ វិលក្កិតំ។

២៨. “តីណិ កិដ្ឋណិប្បជានិ, ឱចិនិក្ខានហំ តទា;
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន, បំសុក្ខលំ អបូជយី។

២៩. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, តិណ្ណំ បុប្ផានិទំ ផលំ។

៣០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិកិដ្ឋណិប្បជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិកិដ្ឋណិប្បជកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. នឡាតារិកត្ថេរស្សាបទានំ

៣១. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ , ហារិភោ នាម បព្ពតោ;
សយម្ពុ នារទោ នាម, រុក្ខមូលេ វសី តទា។
៣២. “នឡាគារំ កវិគ្វាន, តិណេន ឆានយី អហំ;
ចង្កមំ សោធយិគ្វាន, សយម្ពុស្ស អទាសហំ។
៣៣. “ចតុទ្ធសសុ កប្បេសុ, ទេវលោកេ រមិ អហំ;
ចតុសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ទេវវង្ខ អការយី។
៣៤. “ចតុសត្តតិ [សត្តសត្តតិ (សី.)] ក្ខត្តញ្ច , ចក្កវត្តិ អហោសហំ;
បទេសវង្ខ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។
៣៥. “ឧព្ពិទ្ធំ ភវនំ មយ្ហំ, ឥន្ទលដ្ឋីវ ឧគ្គតំ;
សហស្សថម្ពំ អគុលំ, វិមានំ សបកស្សវំ។
៣៦. “ទ្វេ សម្បត្តិ អនុភោត្វា, សុក្កមូលេន ចោទិភោ;
គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេ បព្ពជី អហំ។
៣៧. “បធានបហិតត្តោម្ហិ , ឧបសន្តោ និរូបធិ;
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហារមិ អនាសវោ។
៣៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នឡាគារិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

នឡាគារិកត្ថេរស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ចម្បកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣៩. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ, ជាបលោ [ចាបលោ (សី.), ឆាបលោ (ស្ស.)] នាម បព្ពតោ;
ពុទ្ធា សុទស្សនោ នាម, វិហាសិ បព្ពតន្តរេ។
៤០. “បុប្ផំ ហេមវន្តំ [ហេមវតំ (សី.), ហេមវណ្ណំ (ស្ស.)] គយ្ហ, គច្ចំ វេហាយសេនហំ;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, ឱយតិណ្ឌមនាសវំ។
៤១. “សត្ត ចម្បកបុប្ផានិ, សីសេ កគ្វានហំ តទា;
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសី, សយម្ពុស្ស មហេសិនោ។
៤២. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៤៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចម្បកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចម្បកបុប្ផិយត្ថេរស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. បទុមបូជកត្ថេរអបទានំ

៤៤. “ហិមវន្តស្សវិទូរេ , រោមសោ នាម បព្ពតោ;
ពុទ្ធាបិ សម្ពុរោ នាម, អញ្ជោកាសេ វសី តទា។
៤៥. “ភវនា និក្ខមិគ្វាន, បទុមំ ធារយី អហំ;
ឯកាហំ ធារយិគ្វាន, បុន ភវនុបាគមិ។
៤៦. “ឯកនវុតិភោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិរោបយី;
ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៤៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទ្ធំ អាយស្មា បទុមបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បទុមបូជកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

តេរសមំ ភាណវំ។

៨. តិណមុដ្ឋិនាយកត្ថេរអបទានំ

៤៨. “ហិមវន្តស្សាវិទូវេ, លម្ពកោ នាម បព្ពតោ;
ឧបតិស្សោ នាម សម្ពុទ្ធោ, អញ្ជោកាសម្ពិ ចង្កមិ។
៤៩. “មិគលុទ្ធោ ឥទា អាសី, អរញ្ជោ កាននេ អហំ;
ទិស្វាន តំ ទេវទេវំ, សយម្ហំ អបរាជិតំ។
៥០. “វិប្បសន្នេន ចិត្តេន, ឥទា ឥស្ស មហេសិនោ;
និសីទនត្ថំ ពុទ្ធស្ស, តិណមុដ្ឋិមទាសហំ។
៥១. “ទត្វាន ទេវទេវស្ស, ភិយ្យោ ចិត្តំ បសាទយី;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។
៥២. “អចិរំ គតមត្តំ មំ, មិគរាជា អបោថយិ [អហេបយិ (សី. ស្យា.)];
សីហេន បោថិតោ [បាតិតោ (សី. ស្យា.)] សន្តោ, ឥត្ត កាលង្គតោ អហំ។
៥៣. “អាសន្នេ មេ កតំ កម្ពំ, ពុទ្ធសេដ្ឋេ អនាសវេ;
សុមុត្តោ សរវេតោវ, ទេវលោកំ អគញ្ញហំ។
៥៤. “យូបោ ឥត្ត សុភោ អាសិ, បុញ្ញកម្មាភិនិម្មិតោ;
សហស្សកណ្តោ សតកេណ្ឌ, ធជាលុ ហរិតាមយោ។
៥៥. “បភា និទ្វាវតេ ឥស្ស, សតវសីវ ឧត្តតោ;
អាកិណ្ណោ ទេវកញ្ញាហិ, អាមោទី កាមកាមហំ។
៥៦. “ទេវលោកា ចវិត្វាន, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
អាគន្ធាន មនុស្សត្ថំ, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។
៥៧. “ចកុន្តុវុតិតោ កប្បេ, និសីទនមទាសហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, តិណមុដ្ឋិយិទំ ផលំ។
៥៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទ្ធំ អាយស្មា តិណមុដ្ឋិនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

តិណមុដ្ឋិនាយកត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. តិន្តកផលនាយកត្ថេរអបទានំ

៥៩. “កណិការំវ ជោតន្តំ, និសិន្ទំ បព្ពតន្តវេ;
អទ្ទសំ វិវជំ ពុទ្ធំ, ឱយតិណ្ឌមនាសវំ។
៦០. “តិន្តកំ សផលំ ទិស្វា, ភិន្ទិត្វាន សកោសកំ [សកោដកំ (សី.), សកោធិកំ (ស្យា.)];
បសន្និចិត្តោ សុមនោ, សយម្ហស្ស មទាសហំ [វេស្សកុស្ស អទាសហំ (សី.)]។
៦១. “ឯកនវុតិតោ កប្បេ, យំ ផលមទទី ឥទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។
៦២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទ្ធំ អាយស្មា តិន្តកផលនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

១០. ឯកញ្ញាលិយត្ថោអបទានំ

៦៣. “រោមសោ [វេរកោ (សី.)] នាម សម្ពុទ្ធោ, នទីកូលេ វសី តទា;
អន្ធទសំ វិវដំ ពុទ្ធនំ, បីតវសីវ ភាណមំ។

៦៤. “ឧក្កាមុខបហដ្ឋំវ, ខទិវង្ការសន្និកំ;
ឱសធិវ វិរោចន្តំ, ឯកញ្ញាលិមកាសហំ។

៦៥. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ អញ្ញាលិមកាសហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អញ្ញាលិយា ឥទំ ផលំ។

៦៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកញ្ញាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកញ្ញាលិយត្ថោស្សបទានំ នវមំ។

ឯកបទុមិយវគ្គោ បញ្ចតិសតិមោ។

តស្សទ្វានំ –

បទុមី ឧប្បលមាលី, ធជោ កិដ្ឋណិកំ នឡំ [កិដ្ឋណិកោ នឡោ (សី.)];
ចម្បកោ បទុមោ មុដ្ឋិ, តិន្ទកេកញ្ញលី តថា;
ឆ ច សដ្ឋិ ច គាថាយោ, គណិតាយោ វិភាវិភិ។

៣៦. សទ្ធសញ្ញកវគ្គោ

១. សទ្ធសញ្ញកត្ថេរអបទានំ

១. “មិត្តលុទ្ធា បុរេ អាសី, អរញ្ញេ កាននេ អហំ;
តត្ថទ្ធសាសី សម្ពុទ្ធំ, ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ។
២. “ចតុស្កុំ បកាសេន្តំ, ឧទ្ធវន្តំ មហាជនំ;
អស្សោសី មជ្ឈំ វាចំ, ករិករុទោបមំ **[រុគោបមំ (?)]**។
៣. “ព្រហ្មសរស្ស មុនិនោ, សិខិនោ លោកពន្ធនោ;
យោសេ ចិត្តំ បសាទេត្វា, បក្កោម្ហិ អាសវក្ខយំ។
៤. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិកតទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បសាទស្ស ឥទំ ផលំ។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សទ្ធសញ្ញកត្ថេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. យវកលាបិយត្ថេរអបទានំ

៦. “នគរេ អរុណវតិយា, អាសី យវសិកោ តទា;
បន្ថេ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ, យវកលាបំ សន្ថវិ **[យវកលាបមវត្ថុវិ (សី.)]**។
  ៧. “អនុកម្មកោ កាវុណិកោ, សិខី លោកក្កនាយកោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, នីសីទិ យវសន្ថរេ។
  ៨. “ទិស្វា និសិទ្ធំ វិមលំ, មហាយាយិ វិនាយកំ;
បាមោជ្ជំ ជនយិក្ខាន, តត្ថ កាលង្គតោ អហំ។
  ៩. “ឯកត្តិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិកតទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, យវត្ថរេ ឥទំ ផលំ។
  ១០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យវកលាបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

យវកលាបិយត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. កិសុកបូជកត្ថេរអបទានំ

១១. “កិសុកំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, បគ្គហេត្វាន អញ្ញលិ;
ពុទ្ធំ សវិត្វា សិទ្ធក្ខំ, អាកាសេ អភិបូជយិ។
  ១២. “ចតុន្ទុវតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
  ១៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កិសុកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កិសុកបូជកត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. សកោសកកោរណ្ណទាយកត្ថេរអបទានំ

១៤. “អក្កន្តញ្ច បទំ ទិស្វា, សិខិនោ លោកពន្ធនោ;
ឯកំសំ អធិនំ កត្វា, បទសេដ្ឋំ អវនុហំ។

១៥. “កោរណ្ណំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, បាទបំ ធរណីរុហំ;
សកោសកំ [សកោដកំ (សី. ស្យា.)] គហេត្វាន, បទចក្កំ អបូជយី។

១៦. “ឯកត្ថីសេ ឥតោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, បទបូជាយិទំ ផលំ។

១៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សកោសក [សកោដក (សី. ស្យា.)] កោរណ្ណទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សកោសកកោរណ្ណទាយកត្ថេរស្សបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ទណ្ណទាយកត្ថេរអបទានំ

១៨. “កាននំ វនមោគយ្ហ, វេន្ទំ នេត្វានហំ តទា;
អាលម្ពនំ កវិក្ខាន, សង្ឃស្ស អទទំ អហំ។

១៩. “ភេន ចិត្តប្បសាទេន, សុព្ពតេ អភិវាទិយ;
អាលម្ពនម្យិ ទត្វាន, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។

២០. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ទណ្ឌមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ទណ្ឌទានស្សិទំ ផលំ។

២១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ទណ្ណទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ទណ្ណទាយកត្ថេរស្សបទានំ បញ្ចមំ។

៦. អម្ពយាគុទាយកត្ថេរអបទានំ

២២. “សតវំសី នាម សម្ពុទ្ធោ, សយម្ព អបរាជិតោ;
វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា, ភិក្ខាយ មមុបាគមិ។

២៣. “បច្ចេកពុទ្ធំ ទិស្វាន, អម្ពយាគុំ អទាសហំ;
វិប្បសន្នមនំ គស្ស, វិប្បសន្នេន ចេតសា។

២៤. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, អម្ពយាគុយិទំ ផលំ។

២៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អម្ពយាគុទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អម្ពយាគុទាយកត្ថេរស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. សុបុដកបូជកត្ថេរអបទានំ

២៦. “ទិវាវិហារា និក្ខន្តោ, វិបស្សី លោកនាយកោ;
ភិក្ខាយ វិចរន្តោ សោ, មម សន្តិកុបាគមិ។

២៧. “តតោ បតីតោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
លោណសុបុដកំ ទត្វា, កប្បំ សក្កម្ហិ មោទហំ។

២៨. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ បុដកមទាសហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បុដកស្ស ឥទំ ផលំ។

២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សុបុដកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុបុដកបូជកត្ថេរស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. មញ្ញទាយកត្ថេរអបទានំ

៣០. “វិបស្សិនោ ភគវតោ, លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
ឯកំ មញ្ញំ មយា ទិន្នំ, បសន្នេន សបាណិនា។

៣១. “ហត្ថិយានំ អស្សយានំ, ទិព្ពយានំ សមជ្ឈកំ;
តេន មញ្ញកទានេន, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។

៣២. “ឯកនរុតិកោ កប្បេ, យំ មញ្ញមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, មញ្ញទានស្សិទំ ផលំ។

៣៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មញ្ញទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មញ្ញទាយកត្ថេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សរណគមនិយត្ថេរអបទានំ

៣៤. “អារុហិម្ហ តទា នារំ, ភិក្ខុ ចាជីវកោ ចហំ;
នាវាយ ភិដ្ឋមា នាយ, ភិក្ខុ មេ សរណំ អទា។

៣៥. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យញ្ច មេ សរណំ អទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សរណគមនេ ផលំ។

៣៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សរណគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សរណគមនិយត្ថេរស្សបទានំ នវមំ។

១០. បិណ្ឌបាតិកត្ថេរអបទានំ

៣៧. “តិស្សោ នាមាសិ សម្ពុទ្ធោ, វិហាសិ វិបិនេ តទា;
តុសិតា ហិ ឥធាគន្ធា, បិណ្ឌបាតំ អទាសហំ។

៣៨. “សម្ពុទ្ធមភិវាទេត្វា, តិស្សំ នាម មហាយសំ;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, តុសិតំ អគមាសហំ។

៣៩. “ទ្វេនុរុតេ ឥតោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, បិណ្ឌបាតស្សិទំ ផលំ។

៤០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បិណ្ឌបាតិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បិណ្ឌបាតិកត្ថេរស្សបទានំ ទសមំ។

សទ្ធសញ្ញកវគ្គោ ឆត្តិសតិមោ។

កស្សុទ្ធានំ –

សទ្ធសញ្ញី យវសិកោ, ក៏សុកោរណ្ណបុប្ផិយោ;
អាណម្ពុនោ អម្ពុយាតុ, សុបុដ្ឋិ មញ្ញទាយកោ;
សរណំ បិណ្ឌបាតោ ច, តាថា តាណិសមេវ ច។

៣៧. មន្ទារវបុប្ផិយវគ្គោ

១. មន្ទារវបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១. “តាវគីសា ឥធាគន្ធា, មង្គលោ នាម មាណវោ;
មន្ទារវំ គហេត្វាន, វិបស្សិស្ស មហេសិនោ។
២. “សមាធិនា និសិន្នេស្ស, មត្តកេ ធារយី អហំ;
សត្តាហំ ធារយីត្វាន, ទេវលោកំ បុនាគមី។
៣. “ឯកនុត្ថតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិប្បជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា មន្ទារវបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មន្ទារវបុប្ផិយត្ថេរស្សបទានំ បឋមំ។

២. កក្ការុបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៥. “យាមា ទេវា ឥធាគន្ធា, គោតមំ សិរីវិច្ឆសំ;
កក្ការុមាលំ [គោត្តនុមាលំ (សិ.)] បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។
៦. “ទ្វេនុត្ថតោ ឥតោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធបមភិប្បជយី;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កក្ការុបុប្ផិយោ [គោត្តនុបុប្ផិយោ (ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កក្ការុបុប្ផិយត្ថេរស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. ភិសមុឡាលទាយកត្ថេរអបទានំ

៨. “ផុស្សោ នាមាសិ សម្ពុទ្ធោ, សព្ពធម្មាន បារត្ថ;
វិវេកកាមោ សព្ពញ្ញ [សប្បញ្ញោ (សិ. ស្យា.)], អាគញ្ជិ មម សន្តិកេ។
៩. “តស្មិ ចិត្តំ បសាទេត្វា, មហាការុណិកេ ជិនេ;
ភិសមុឡាលំ បគ្គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។
១០. “ទ្វេនុត្ថតោ ឥតោ កប្បេ, យំ ភិសមទទី តទា;
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ, ភិសទានស្សិទំ ផលំ។
១១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ភិសមុឡាលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ភិសមុឡាលទាយកត្ថេរស្សបទានំ តតិយំ។

៤. កេសវបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១២. “វិជ្ជាធរោ តទា អាសី, ហិមវន្តម្ហិ បព្ពតេ;
អន្ទសំ វិវជំ ពុទ្ធំ, ចង្កមន្តំ មហាយសំ។
១៣. “គីណិ កេសវបុប្ផានិ [កេសវិបុប្ផានិ (សិ.)], សិសេ កត្វានហំ តទា;

ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធំ, វេស្សកុំ អភិបូជយី។

១៤. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ កម្មមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កេសរបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កេសរបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. អង្កោលបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១៦. “បទុមោ នាម សម្ពុទ្ធោ, ចិត្តកូដេ វសី តទា;
ទិស្វាន តំ អហំ ពុទ្ធំ, សយម្ហំ អបរាជិតំ [ឧបកច្ឆិហំ (សី. ស្យា.)]។

១៧. “អង្កោលំ បុប្ផិតំ ទិស្វា, ឱចិនិគ្វានហំ តទា;
ឧបកន្ទាន សម្ពុទ្ធំ, បូជយី បទុមំ ជិនំ។

១៨. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អង្កោលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អង្កោលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. កទម្ពបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២០. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ;
កញ្ជានគ្បិយសង្កាសំ, ពាក្ខីសវរលក្ខណំ។

២១. “និសង្គ បាសាទវេ, អទ្ធសំ លោកនាយកំ;
កទម្ពបុប្ផំ បគ្គយ្ហ, វិបស្សិ អភិបូជយី។

២២. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៣. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កទម្ពបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កទម្ពបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ឧទ្ទាលកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២៤. “អនោមោ [សុជាតោ (ស្យា.), អនុមោ (ក.)] នាម សម្ពុទ្ធោ, គង្គាកូលេ វសី តទា;
ឧទ្ទាលកំ គហេត្វាន, បូជយី អបរាជិតំ។

២៥. “ឯកត្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

២៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧទ្ទាលកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧទ្ទាលកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. ឯកចម្បកបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២៧. “ឧបសន្តោ ច សម្ពុទ្ធោ, វេសតី បព្ពតន្តរេ;
ឯកចម្បកមាទាយ, ឧបកច្ឆី នរុត្តមំ។

២៨. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បច្ចេកមុនិមុត្តមំ;
ឧភោហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ, បូជយី អបរាជិតំ។

២៩. “បញ្ចសន្និម្ពិគោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកចម្បកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកចម្បកបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. តិមិរបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣១. “ចន្ទភាគានទីតីរេ, អនុសោតំ វជាមហំ;
អន្ទសំ វិជំ ពុទ្ធំ, សាលរាជំ ផុល្លិតំ។

៣២. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បច្ចេកមុនិមុត្តមំ;
គហេត្វា តិមិរំ បុប្ផំ, មត្តកេ ឱកិរិ អហំ។

៣៣. “ឯកនរុត្តិគោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិមិរបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិមិរបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. សឡលបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

៣៥. “ចន្ទភាគានទីតីរេ, អហោសិ កិន្ទរោ តទា;
តត្ថទ្ធសំ ទេវទេវំ, ចង្កមន្តំ នរាសកំ។

៣៦. “ឱចិនិគ្វាន សឡលំ, បុប្ផំ ពុទ្ធស្សទាសហំ;
ឧបសិដ្ឋិ មហាវិរោ, សឡលំ ទេវគន្ធិកំ។

៣៧. “បដិគ្គហេត្វា សម្ពុទ្ធោ, វិបស្សី លោកនាយកោ;
ឧបសិដ្ឋិ មហាវិរោ, បេក្ខមានស្ស មេ សតោ។

៣៨. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្តិក្វា ទ្វិបទុត្តមំ;
អញ្ញលិ បគ្គហេត្វាន, បុន បព្ពតមារុហិ។

៣៩. “ឯកនរុត្តិគោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៤០. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សឡលបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សឡលបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

មន្ទារវបុប្ផិយវគ្គោ សត្តតិសតិមោ។

មន្ទីរពេទ្យ កក្កាវ, ភិសកេសរុប្បិយោ;
អង្គោលកោ កន្ទ្រី ច, ឧទ្ទាលី ឯកចម្បកោ;
តិមិរំ សន្ទុលព្រួរ, តាថា តាលីសមេរ ច។

៣៨. ពោធិវន្តនវគ្គោ

១. ពោធិវន្តកត្តេអបទានំ

១. “បាដលី ហរិតំ ទិស្វា, បាទបំ ធរណីរុហំ;
ឯកំសំ អញ្ញលី កត្វា, អវន្តី បាដលី អហំ។
២. “អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, គរុំ កត្វាន មានសំ;
អន្តោសុទ្ធំ ពហិសុទ្ធំ, សុរិមុត្តមនាសវំ។
៣. “វិបស្សី លោកមហិតំ, ករុណញ្ញណសាគរំ;
សម្មទា វិយ សម្ពុទ្ធំ, អវន្តី បាដលី អហំ។
៤. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ពោធិមភិវន្តហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, វន្តនាយ ឥទំ ផលំ។
៥. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆឡុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិវន្តកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ពោធិវន្តកត្តេស្សបទានំ បឋមំ។

២. បាដលីបុប្ផិយត្តេអបទានំ

៦. “វិបស្សី នាម ភគវា, សយម្ហូ អគ្គបុគ្គលោ;
បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ, បារិសិ ពន្ធមំ ជិនោ។
៧. “តីណិ បាដលីបុប្ផានិ, ឧច្ឆង្កេ បបិទានិ មេ;
សីសំ ន្ទាយិកុកាមោវ, នទីតិត្ថំ អគច្ឆហំ។
៨. “នីក្ខម្ហ ពន្ធមតិយា, អទ្ធសំ លោកនាយកំ;
ឥន្ទីវរំ ជលិតំ, អាទិត្តំ ហុតាសនំ។
៩. “ព្យគ្យសភំវ បវរំ, អភិជាតំវ កេសវិ;
កច្ឆន្តំ សមណនគ្គំ, ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ។
១០. “តស្មី បសន្នោ **[សមណ (ក.)]** សុកតេ, កិលេសមលដោវនេ;
គហេត្វា តីណិ បុប្ផានិ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយិ។
១១. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាដលីបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បាដលីបុប្ផិយត្តេស្សបទានំ ទុតិយំ។

៣. តីណុប្បលមាលិយត្តេអបទានំ

១៣. “ចន្ទភាគានទីតិវេ , អហោសិ វានរោ គទា;
អទ្ធសំ វិវជំ ពុទ្ធំ, និសិន្ទំ បព្ពតន្តរេ។
១៤. “ឱភាសេន្តំ ទិសា សព្ពា, សាលរាជំវ ធុល្លិតំ;
លក្ខណព្យញ្ញនូបេតំ, ទិស្វានក្កមនោ អហំ។

១៥. “ឧទុក្ខចិត្តោ សុមនោ, បីតិយា ហង្គមានសោ;
តីណិ ឧប្បលបុច្ឆានី, មត្តកេ អភិរោបយី។
១៦. “បូជយិត្វាន បុច្ឆានី, ផុស្សស្សាហំ មហេសិនោ;
សការរោ ភវិត្វាន, បក្កាមី ឧត្តរាមុខោ។
១៧. “កច្ចន្តោ បដិកុដិកោ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
សេលន្តរេ បតិក្ខាន, បាបុណី ជីវិតក្ខយំ។
១៨. “ភេន កម្មេន សុកភេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ជហិត្វា បុរិមំ ជាតី, តាវតីសមគច្ចហំ។
១៩. “សតានំ តីណិក្ខត្តញ្ច, ទេវវជ្ជមការយី;
សតានំ បញ្ចក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តី អហោសហំ។
២០. “ទ្វេនុតេ តតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
២១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណុប្បលមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តីណុប្បលមាលិយត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. បដ្ឋិបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

២២. “យទា និព្វាយិ សម្ពុទ្ធោ, មហេសី បទុមុត្តរោ;
សមាគម្ម ជនា សព្ពេ, សរីរំ នីហរន្តិ តេ។
២៣. “នីហរន្តេ សរិរម្ហិ, វជ្ជមាណាសុ ភេរិសុ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បដ្ឋិបុប្ផំ អបូជយី។
២៤. “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សរិរិបូជិតេ ផលំ។
២៥. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សម្មហតា;
នាគោវ ពន្ធនំ នេត្វា, វិហរាមិ អនាសរោ។
២៦. “ស្វាគតំ វេត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស [ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស (សី.)] សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
២៧. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បដ្ឋិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បដ្ឋិបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. សត្តបណ្ឌិយត្ថេរអបទានំ

២៨. “សុមនោ នាម សម្ពុទ្ធោ, ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សត្តបណ្ឌិមបូជយី។
២៩. “សតសហស្សិតោ កប្បេ, សត្តបណ្ឌិមបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, សត្តបណ្ឌិបូជាយិទំ [សត្តបណ្ឌិស្សិទំ (សី.)] ផលំ។
៣០. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសរោ។
៣១. “ស្វាគតំ វេត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣២. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្តបណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

៦. កន្ធមុដ្ឋិយត្ថេរអបទានំ

៣៣. [គធ គាថាទ្ធំ ឧនំ វិយ ទិស្សតិ] “ចិតកេ កវីយមានេ, នានាកន្ធន្ទេ សមាហតេ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, កន្ធមុដ្ឋិមបូជយី។

៣៤. “សតសហស្សិកោ កប្បេ, ចិតកំ យំ អបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ចិតបូជាយិទំ ផលំ។

៣៥. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៣៦. “សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣៧. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កន្ធមុដ្ឋិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កន្ធមុដ្ឋិយត្ថេរស្សបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ចិតកបូជកត្ថេរអបទានំ

៣៨. “បរិនិព្វតោ ភកវតិ, ជលជុក្ខមនាមកេ;
អាហេបិតម្ហិ ចិតកេ, សាលបុប្ផមបូជយី។

៣៩. “សតសហស្សិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ចិតបូជាយិទំ ផលំ។

៤០. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៤១. “សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤២. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ចិតកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ចិតកបូជកត្ថេរស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. សុមនតាលវណ្ឌិយត្ថេរអបទានំ

៤៣. “សិទ្ធកុស្យ ភកវតោ, តាលវណ្ណមទាសហំ;
សុមនេហិ បដិច្ចន្នំ, ធារយាមិ មហារហំ។

៤៤. “ចកុន្តុវតិកោ កប្បេ, តាលវណ្ណមទាសហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, តាលវណ្ណស្សិទំ ផលំ។

៤៥. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៤៦. “សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤៧. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សុមនតាលវណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុមនតាលវណ្ឌិយត្ថេរស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សុមនទាមិយត្ថេរអបទានំ

៤៨. “សិទ្ធកុស្យ ភកវតោ, ន្ទាតកស្ស តបស្សិនោ;
កត្វាន សុមនទាមំ, ធារយី បុរតោ បិកោ។

៤៩. “ចកុន្តុវតិកោ កប្បេ, យំ ទាមំ ធារយី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, សុមនធារណេ ផលំ។

៥០. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៥១. “សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៥២. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្ថា សុមនទាមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សុមនទាមិយត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. កាសុមាវិផលទាយកត្ថេរអបទានំ

៥៣. “កណិការីរំ ជោតត្តំ, និសិន្ទំ បព្ពតន្តរេ;
អន្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, លោកជេដ្ឋំ នវាសកំ។

៥៤. “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សិវេ កត្វាន អញ្ញលី;
កាសុមាវិផលំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។

៥៥. “ឯកគ្គិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលមទទី អហំ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។

៥៦. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
៥៧. “ស្លាកតំវត មេ អាសី... បេ.... កត្តំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៥៨. “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កត្តំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្ថា កាសុមាវិផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

កាសុមាវិផលទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ពោធិវន្ទនវគ្គោ អដ្ឋគីសតិមោ។

កស្សន្ទានំ –

ពោធិ បាដលិ ឧប្បលី, បដ្ឋិ ច សត្តបណ្ឌិយោ;
គន្ធមុដ្ឋិ ច ចិតកោ, គាលំ សុមនទាមកោ;
កាសុមាវិផលី ចេវ, គាថា ឯក្ខនសដ្ឋិកា។

៣៩. អវដលក្កោ

១. អវដលទាយកត្ថេរអបទានំ

១. “សគរំសិ នាម ភគវា, សយម្ហូ អបរាជិតោ;
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ, គោចរាយាភិនិត្តមិ។
២. “ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា, ឧបគច្ឆិ នរាសកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អវដំ [អវណ្ណំ (សិ.), អម្ពដំ (ស្យា.)] អទទី ផលំ។
៣. “ចតុន្ទុតិកោ កប្បេ, យំ ផលមទទី អហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។
៤. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សម្មហតា;
នាគោរ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។
៥. “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៦. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អវដលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

អវដលទាយកត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. លពុជទាយកត្ថេរអបទានំ

៧. “នគរេ ពន្ធមតិយា, អាសិ អារាមិកោ តទា;
អទ្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, គច្ឆន្តំ អនិលញ្ញសោ។
៨. “លពុជស្ស ផលំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;
អាកាសេ បិតកោ សន្តោ, បដិគណ្ឌិ មហាយសោ។
៩. “វិគ្គិសញ្ញននំ មយ្ហំ, ទិដ្ឋធម្មសុខាវហំ;
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន, វិប្បសន្នេន ចេតសា។
១០. “អធិគច្ឆិ តទា បីតិ, វិបុលញ្ច សុខុត្តមំ;
ឧប្បជ្ជតេវ រតនំ, និព្ពត្តស្ស តហិ តហិ។
១១. “ឯកនុតិកោ កប្បេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិទំ ផលំ។
១២. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
១៣. “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
១៤. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លពុជទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

លពុជទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. ឧទុម្ពរផលទាយកត្ថេរអបទានំ

១៥. “វិនកានទិយា តីរេ, វិហាសិ បុរិសុត្តមោ;
អទ្ទសំ វិវដំ ពុទ្ធំ, ឯកត្ថំ សុសមាហិតំ។
១៦. “តស្មិ បសន្នមានសោ, កិលេសមលជោវនេ;

ឧទុម្ពរផល កយ្យ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។

១៧. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។

១៨. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្ណំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
១៩. “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
២០. “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧទុម្ពរផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ឧទុម្ពរផលទាយកត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. បិលក្ខផលទាយកត្ថេរអបទានំ

២១. “វនន្តរេ ពុទ្ធំ ទិស្វា, អត្ថនស្សី មហាយសំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, បិលក្ខស្សាទទី ផលំ [បិលក្ខស្ស ផលំ អទំ (សី.), បិលក្ខស្ស ផលំ អទំ (ស្សា.)]។

២២. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។

២៣. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្ណំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
២៤. “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
២៥. “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិលក្ខផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បិលក្ខផលទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ជារុសផលទាយកត្ថេរអបទានំ

២៦. “សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ, អាហុតិនំ បដិគ្គហំ;
វចិយំ បដិបជ្ជន្តំ, ជារុសផលមទាសហំ។

២៧. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ផលមទទី អហំ;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។

២៨. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្ណំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
២៩. “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣០. “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជារុសផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

ជារុសផលទាយកត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. វល្លិផលទាយកត្ថេរអបទានំ

៣១. “សព្ពេ ជនា សមាគម្ម, អគមីសុ វនំ តទា;
ផលមទ្ទេសមាណា តេ, អលភីសុ ផលំ តទា។

៣២. “កត្តទ្ធសាសិ សម្ពុទ្ធំ, សយម្ហំ អបរាជិតំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វល្លិផលមទាសហំ។

៣៣. “ឯកក្តិសេ តតោ កប្បេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។

៣៤. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្ណំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៣៥. “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣៦. “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វល្លិផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

៧. កទលិផលទាយកត្តោវស្សបទានំ

៣៧. “កណិការវំ ជលិតំ, បុណ្ណមាយេវ **[បុណ្ណមាសេវ (សី. ក.)]** ចន្ទីមំ;
ជលន្តំ ទីបរុក្ខំ, អន្ទសំ លោកនាយកំ។
៣៨. “កទលិផលំ បគ្គយ្ហ, អទាសិ សត្តនោ អហំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្ទិទ្វាន អបក្កមី។
៣៩. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។
៤០. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្យ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៤១. “ស្លាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤២. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា កទលិផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

កទលិផលទាយកត្តោវស្សបទានំ សត្តមំ។

៨. បនសផលទាយកត្តោវស្សបទានំ

៤៣. “អដ្ឋនោ នាម សម្ពុទ្ធោ, ហិមវន្តេ វសី តទា;
ចរណេន ច សម្បន្នោ, សមាធិកុសលោ មុនី។
៤៤. “កុម្មមគ្គំ គហេត្វាន, បនសំ ជីវជីវកំ **[វេរគន្ធិកំ (៤១ វគ្គ, ៥ អបទានេ)];**
ឆត្ថបណ្ណេ បបេត្វាន, អទាសិ សត្តនោ អហំ។
៤៥. “ឯកត្ថិសេ ឥតោ កប្បេ, យំ ផលមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។
៤៦. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្យ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
៤៧. “ស្លាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤៨. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា បនសផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

បនសផលទាយកត្តោវស្សបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សោណកោដិវិសត្តោវស្សបទានំ

៤៩. “វិបស្សិនោ បាវចនេ, ឯកំ លេណំ មយា កតំ;
បាតុទ្ធិសស្ស សង្ឃស្ស, ពន្តមារាជធានីយា។
៥០. “ទុស្សេហិ ភូមិ លេណស្ស, សន្តវិត្វា បរិច្ចដិ;
ឧទក្កចិត្តោ សុមនោ, អកាសិ បណិជី តទា។
៥១. “អារាធយេយ្យំ សម្ពុទ្ធំ, បព្ពដ្ឋញ្ច លកេយ្យហំ;
អនុក្ករញ្ច និព្វានំ, ធុសេយ្យំ សន្តិមុត្តមំ។
៥២. “តេនេវ សុក្កមូលេន, កប្បេ **[កប្បំ (សី.), កប្ប (ក.)]** នវុតិ សំសវិ;
ទេវភូតោ មនុស្សោ ច, កតបុញ្ញោ វិរោចហំ។
៥៣. “តតោ កម្មាវសេសេន, ឥធ បច្ឆិមកេ ភវេ;
ចម្បាយំ អគ្គសេដ្ឋិស្ស, ជាតោម្ហិ ឯកបុត្តកោ។
៥៤. “ជាតមគ្គស្ស មេ សុត្វា, បិកុ ឆន្នោ អយំ អហុ;
ទទាមហំ កុមារស្ស, វិសកោដិ អន្ទនកា។

៥៥. “ចក្ករង្គលា ច មេ លោមា, ជាតា បាទតលេ ឧតោ;
សុខុមា មុទុសម្ពស្សា, តូលាបិច្ចសមា សុភា។

៥៦. “អតីតា នវុតិ កប្បា, អយំ ឯកោ ច ឧត្តរិ;
នាភិជានាមិ និក្ខិត្តេ, បាទេ ភូម្យា អសន្តតោ។

៥៧. “អាណាធិតោ មេ សម្ពុទ្ធោ, បព្ពជី អនកាវិយំ;
អរហត្តញ្ច មេ បត្តំ, សីតិភូតោម្ហិ និព្ពតោ។

៥៨. “អក្កោ អារទ្ធវិវិយានំ, និទ្ធិដ្ឋោ សព្វទស្សិនា;
ខីណាសវោម្ហិ អរហា, ឆន្ទភិញ្ញោ មហិទ្ធិកោ។

៥៩. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, លេណទានស្សិនំ ផលំ។

៦០. “កិលេសា លាបិតា មួយ្យំ... បេ.... វិហារមិ អនាសវោ។
“សាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៦១. “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតុស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

៦២. “ថេរោ កោដិវិសោ [កោដិវិសោ (ស្យា. ក.), កោឡិវិសោ (អញ្ញដ្ឋានេសុ)] សោណោ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស
អត្ថតោ;
បញ្ចំ បុដ្ឋោ វិយាកាសិ, អនោតត្ថេ មហាសវេ”តិ។

គត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោណោ កោដិវិសោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សោណកោដិវិសត្ថេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. បុព្ពកម្មបិលោតិកពុទ្ធអបទានំ

៦៤. “អនោតត្ថសាសនេ , រមណីយេ សិលាគលេ;
នានារតនបដ្ឋោតេ, នានាគន្ធវនន្តវេ។

៦៥. “មហតា ភិក្ខុសង្ឃេ, បរេតោ [ឧបេតោ (ឧទានដ្ឋកថាយំ ៤ វគ្គ, ៨ សុត្តេ)] លោកនាយកោ;
អាសិនោ ព្យាករិតត្ថ, បុព្ពកម្មានិ អត្ថនោ។

៦៦. [សុណាថ ភិក្ខុវេ មួយ្យំ, យំ កម្មំ បកតំ មយា; ឯកំ អញ្ជិកំ ភិក្ខុំ, ទិស្វា ទិន្នំ បិលោតិកំ; បត្តិតំ បឋមំ
ពុទ្ធនំ, ពុទ្ធក្លាយ មយា តទា; បិលោតិយស្ស កម្មស្ស, ពុទ្ធក្តេបិ វិបច្ចតិ; គោបាលកោ បុរេ អាសិ, ភាវិ
បាជេតិ គោចរំ; បិវន្តិ ឧទកំ អារិលំ, ភាវិ ទិស្វា និវាយិ; ភេន កម្មវិបាកេន, ឥធ បច្ឆិមកេ ភវេ; វិ
បាសិតោ យទិច្ចកំ, ន ហិ បាតុំ លភាមហំ (ស្យា.)] “សុណាថ ភិក្ខុវេ មួយ្យំ, យំ កម្មំ បកតំ មយា;
បិលោតិកស្ស កម្មស្ស, ពុទ្ធក្តេបិ វិបច្ចតិ [សុណាថ ភិក្ខុវេ មួយ្យំ, យំ កម្មំ បកតំ មយា; ឯកំ អញ្ជិកំ
ភិក្ខុំ, ទិស្វា ទិន្នំ បិលោតិកំ; បត្តិតំ បឋមំ ពុទ្ធនំ, ពុទ្ធក្លាយ មយា តទា; បិលោតិយស្ស កម្មស្ស,
ពុទ្ធក្តេបិ វិបច្ចតិ; គោបាលកោ បុរេ អាសិ, ភាវិ បាជេតិ គោចរំ; បិវន្តិ ឧទកំ អារិលំ, ភាវិ ទិស្វា
និវាយិ; ភេន កម្មវិបាកេន, ឥធ បច្ឆិមកេ ភវេ; វិបាសិតោ យទិច្ចកំ, ន ហិ បាតុំ លភាមហំ
(ស្យា.)]។

[១]

៦៧. “មុនាឡិ នាមហំ ធុត្តោ, បុព្ពេ អញ្ញាសុ ជាតិសុ [អញ្ញាយ ជាតិយា (ឧទាន អដ្ឋ.);
បច្ចេកពុទ្ធនំ សុរតិ [សុរតុំ (សិ.)], អញ្ញាចិក្ខិ អទូសកំ។

៦៨. “ភេន កម្មវិបាកេន, និរយេ សំសវិ ចិរំ;
ពហុវស្សសហស្សានិ, ទុក្ខំ វេទេសិ វេទនំ។

៦៩. “ភេន កម្មាវសេសេន, ឥធ បច្ឆិមកេ ភវេ;
អព្ពក្ខានំ មយា លទ្ធនំ, សុន្ទរិកាយ ការណា។

[២]

៧០. “សព្វាភិកុស្ត ពុទ្ធសូ, នន្ទោ នាមាសិ សាវកោ;
តំ អព្ពក្ខាយ និរយេ, ចិរំ សំសវិតំ មយា។

៧១. “ទសវស្សសហស្សានី, និរយេ សំសវិ ចិរំ;
មនុស្សភាវំ លទ្ធាហំ, អព្ពក្ខានំ ពហុំ លភី។

៧២. “ភេន កម្មាវសេសេន, ចិញ្ចមានវិកា មមំ;
អព្ពចិត្តិ អភូតេន, ជនកាយស្ស អគ្គតោ។

[៣]

៧៣. “ព្រាហ្មណោ សុតវា អាសី, អហំ សក្កតបូជិតោ;
មហាវនេ បញ្ចសតេ, មន្តេ វាចេមិ មាណវេ។

៧៤. “តត្ថាគតោ [តមាគតោ (ក.)] ឥសិ ភីមោ, បញ្ញាភិញ្ញោ មហិទ្ធិកោ;
តំ ចាហំ អាគតំ ទិស្វា, អព្ពចិត្តិ អនូសកំ។

៧៥. “តតោហំ អវចំ សិស្សេ, កាមភោគី អយំ ឥសិ;
មយ្ហម្បិ ភាសមានស្ស, អនុមោទីសុ មាណវា។

៧៦. “តតោ មាណវកា សព្ពេ, ភិក្ខុមានំ កុលេ កុលេ;
មហាជនស្ស អាហំសុ, កាមភោគី អយំ ឥសិ។

៧៧. “ភេន កម្មវិបាកេន, បញ្ច ភិក្ខុសតា ឥមេ;
អព្ពក្ខានំ លភុំ សព្ពេ, សុន្ទរិកាយ ការណា។

[៤]

៧៨. “វេមាគុភាគំ បុព្ពេ, ជនហេតុ ហនី អហំ;
បក្ខិបិ គិរិទុគ្គស្តិ, សិលាយ ច អបិសយី។

៧៩. “ភេន កម្មវិបាកេន, ទេវទត្តោ សិលំ ខិបិ;
អង្គដ្ឋំ បិសយី បាទេ, មម បាសាណសត្វា។

[៥]

៨០. “បុរេហំ ទារកោ ហុត្វា, កីឡមានោ មហាបថេ;
បច្ចេកពុទ្ធ�ំ ទិស្វាន, មគ្គេ សកលិកំ [សក្ខលិកំ (ក.)] ខិបិ [ទហិ (ស្សា.)]។

៨១. “ភេន កម្មវិបាកេន, ឥធ បច្ឆិមកេ ភវេ;
វេត្ថំ មំ ទេវទត្តោ, អភិមារេ បយោជយី។

[៦]

៨២. “ហត្ថារោហោ បុរេ អាសី, បច្ចេកមុនីមុត្តមំ;
បិណ្ឌាយ វិចរន្តំ តំ, អាសាទេសិ គជេនហំ។

៨៣. “ភេន កម្មវិបាកេន, ភន្តោ [ទន្តោ (ក.)] នាឡាគិរី គជោ;
គិរិព្ពជេ បុរេវេ, ទារុណោ សមុបាគមិ [មំ ឧបាគមិ (សី.)]។

[៧]

៨៤. “រាជាហំ បត្តិវោ [បត្តិកោ (ស្សា. ក.), ឧត្តិយោ (ឧទាន អដ្ឋ.)] អាសិ, សត្តិយា បុរិសំ ហនី;
ភេន កម្មវិបាកេន, និរយេ បច្ឆិសំ ភុសំ។

៨៥. “កម្មនោ គស្ស សេសេន, ឥទានិ សកលំ មម;
បាទេ ឆរិ បកប្បេសិ [បកោបេសិ (សី.)], ន ហិ កម្មំ វិនស្សតិ។

[៨]

៨៦. “អហំ កេវដ្តតាមស្មី, អហំ កេវដ្តទារកោ;
មច្ឆកេ យាតិកេ ទិស្វា, ជនយី សោមនស្សកំ [សោមនស្សហំ (ឧទាន អដ្ឋ.)]។

៨៧. “ភេន កម្មវិបាកេន, សីសទុក្ខំ អហូ មម;
សព្ពេ សក្កា ច ហញ្ញីសុ, យទា ហនិ វិដដ្ឋភោ [វិដដ្ឋភោ (ស្យា. ក.)]។

[៩]

៨៨. “ធុស្សស្សហំ បាវចនេ, សាវកេ បរិភាសយី;
យវំ ខានថ ភុញ្ញថ, មា ច ភុញ្ញថ សាលយោ។

៨៩. “ភេន កម្មវិបាកេន, តេមាសំ ខាទិតំ យវំ;
និមន្តិតោ ព្រាហ្មណេន, វេញ្ញាយំ វសី តទា។

[១០]

៩០. “និព្ពន្ធេ វត្តមានម្ហិ, មល្លបុត្តំ និហេបយី [និសេធយី (ស្យា. ក.)];
ភេន កម្មវិបាកេន, បិដ្ឋិទុក្ខំ អហូ មម។

[១១]

៩១. “តិកិច្ចកោ អហំ អាសី, សេដ្ឋិបុត្តំ វិវេចយី;
ភេន កម្មវិបាកេន, ហោតិ បក្ខន្ធិកា មម។

[១២]

៩២. “អវចាហំ ជោតិបាលោ, សុគតំ កស្សបំ តទា;
កុតោ នុ ពោធិ មុណ្ឌស្ស, ពោធិ បរមទុល្លភា។

៩៣. “ភេន កម្មវិបាកេន, អចរិ ទុក្ខំ ពហុ;
ឆព្ពស្សានុវេទ្យាយំ, តតោ ពោធិមបាបុណី។

៩៤. “នាហំ ឯភេន មក្កេន, បាបុណី ពោធិមុត្តមំ;
កុម្មក្កេន គវេសិស្សំ, បុព្ពកម្មេន វារិតោ។

៩៥. “បុញ្ញបាបបរិក្ខិណោ, សព្ពសន្តាបវដ្ឋិតោ;
អសោកោ អនុបាយាសោ, និព្ពាយិស្សមនាសវោ។

៩៦. “ឯវំ ជិនោ វិយាកាសិ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស អគ្គតោ;
សព្ពាភិញ្ញាពលប្បត្តោ, អនោគត្តោ មហាសវេ”តិ។

ឥត្ថំ សុទំ ភគវា អត្តនោ បុព្ពចរិតំ កម្មបិលោតិកំ នាម ពុទ្ធាបទានធម្មបរិយាយំ អភាសិត្តាតិ។

បុព្ពកម្មបិលោតិកំ នាម ពុទ្ធាបទានំ ទសមំ។

អវដលវគ្គោ ឯកូនចក្កាលីសមោ។

កស្សទ្វានំ –

អវដំ លពុជញ្ជេវ, ឧទុម្ពរិបិលក្ខ ច;
ជារុ វល្លី ច កទលី, បនសោ កោដិវិសកោ។

បុព្ពកម្មបិលោតិ ច, អបទានំ មហេសិនោ;

គាថាយោ ឯកនុតិ, គណិតាយោ វិភាវិតិ។

ចុន្ទសម័ ភាណវំ។

៤០. បិណ្ឌន្ទ្រវត្តកោ

១. បិណ្ឌន្ទ្រវត្តកោអបទាន់

១. “នគរេ ហំសវតិយា, អាសី ទោវារិកោ អហំ;
អក្ខោកំ អមិតំ ភោគំ, យវេ សន្តិចិតំ មម។
២. “រហោគតោ នីសីទិត្វា, បហំសិត្វាន មានសំ [សម្បហំសិត្វ មានសំ (សី.)];
និសង្គ បាសាទវេ, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា។

(ចិន្តនាការោ)

៣. “ពហូ មេធិគតា ភោគា, ជីតំ អន្តេបុរំ មម;
រាជាបិ [រាជិសិ (ក.)] សន្តិមន្តេសិ, អានន្ទោ បថវិស្សរោ។
៤. “អយញ្ច ពុទ្ធា ឧប្បន្នោ, អជិច្ចប្បត្តិកោ មុនិ;
សំវិជ្ជន្តិ ច មេ ភោគា, ទានំ ទស្សាមិ សត្តនោ។
៥. “បទុមេន រាជបុគ្គេន, ទិន្នំ ទានវំ ជិនេ;
ហត្ថិនាកេ ច បល្លង្កេ, អបស្សេនញ្ចនប្បកំ។
៦. “អហម្យិ ទានំ ទស្សាមិ, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
អទិន្នបុព្ពមញ្ញេសំ, ភវិស្សំ អាទិកម្មិកោ។
៧. “ចិន្តេត្វាហំ ពហុវិធំ, យាកេ យស្ស សុខំផលំ;
បរិក្ខារទានមទ្ធក្ខិ, មម សង្កប្បបូរណំ។
៨. “បរិក្ខារានិ ទស្សាមិ, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
អទិន្នបុព្ពមញ្ញេសំ, ភវិស្សំ អាទិកម្មិកោ។

(ទានវត្តសម្មាទនំ)

៩. “នឡកាវេ ឧបាគម្ម, ឆត្តំ កាវេសិ តាវទេ;
ឆត្តសគសហស្សានិ, ឯកតោ សន្តិបាគយិ។
១០. “ទុស្សសគសហស្សានិ, ឯកតោ សន្តិបាគយិ;
បត្តសគសហស្សានិ, ឯកតោ សន្តិបាគយិ។
១១. “វាសិយោ សត្តកេ បាបិ, សូចិយោ នខនេទនេ;
ហេដ្ឋាឆត្តេ បបាបេសិ, កាវេត្វា តទនុច្ឆវេ។
១២. “វិច្ឆបនេ តាលវណ្ណេ, មោរហត្តេ ច បាមវេ;
បរិស្សាវនេ តេលធាវេ [តេលធាវេ (សី.)], កាវយី តទនុច្ឆវេ។
១៣. “សូចិយវេ អំសពទ្ធ, អថោបិ កាយពន្ធនេ;
អាធារកេ ច សុកតេ, កាវយី តទនុច្ឆវេ។
១៤. “បរិភោគភាជនេ ច, អថោបិ លោហថាលកេ;
ភេសជ្ជេ បូរយិត្វាន, ហេដ្ឋាឆត្តេ បបេសហំ។
១៥. “វចំ ឧសិរំ លដ្ឋិមជ្ជំ, បិប្ផលី មរិចានិ ច;
ហរិកកិ សិដ្ឋិវេរំ, សព្ពំ បូរេសិ ភាជនេ។
១៦. “ឧបាហនា បាទុកាយោ, អថោ ឧទកបុញ្ញនេ;
កត្តរទណ្ឌេ សុកតេ, កាវយី តទនុច្ឆវេ។

១៧. “ឱសធាននាឡី ច [\[ឱសធំ អញ្ញនាបិច \(ស្យា.\)\]](#), សលាកា ធម្មកុត្តរា;
កុញ្ញិកា បញ្ចវណ្ណហិ, សិក្ខិតេ កុញ្ញិកាយវេ។
១៨. “អាហោគេ ជួមនេត្តេ ច, អថោបិ ទីបធារកេ;
តុម្កកេ ច ករណ្ណេ ច, ការយី ឥទនុច្ឆវេ។
១៩. “សណ្ឋាសេ បិប្ផលេ ចេវ, អថោបិ មលហារកេ;
ភេសជ្ជថវិកេ ចេវ, ការយី ឥទនុច្ឆវេ។
២០. “អាសន្និយោ បីបកេ ច, បល្លង្កេ ចតុរោមយេ;
ឥទនុច្ឆវេ ការយីត្វា, ហេដ្ឋានត្តេ បបេសហំ។
២១. “ឧណ្ហភិសី តូលភិសី, អថោបិ បីបិកាភិសី [\[បីបិកាភិសី \(ស្យា. ក.\)\]](#);
ពិម្ពោហនេ [\[ពិម្ពោហនេ \(ស្យា. ក.\)\]](#) ច សុកតេ, ការយី ឥទនុច្ឆវេ។
២២. “កុរុវិន្នេ មធុសិត្តេ, តេលំ ហត្ថប្បតាបកំ;
សិបាធិជលកេ សុចី, មញ្ញំ អត្ថរណេន ច។
២៣. “សេនាសនេ បាទបុញ្ញេ, សយនាសនទណ្ឌកេ;
ទន្តបោណេ ច អាដលី [\[កថលី \(ស្យា.\)\]](#), សិសាលេបនគន្ធកេ។
២៤. “អរណី ផលបីបេ [\[បរលាបីបេ \(សី.\)\]](#) ច, បត្តបិធានថាលកេ;
ឧទកស្ស កដ្ឋច្ឆ ច, ចុណ្ណកំ រជនម្ពណំ [\[រជនម្ពណំ \(សី.\)\]](#)។
២៥. “សម្មជ្ជនំ [\[សម្មញ្ញនំ \(ស្យា.\), សម្មជ្ជនី, សម្មញ្ញនី \(?\)\]](#) ឧទបត្តំ, តថា វស្សិកសាធិកំ;
និសីទនំ កណ្ណច្ឆាទិ, អថ អន្តរវាសកំ។
២៦. “ឧត្តរាសង្កសង្ខាធិ, នត្តកំ មុខសោធនំ;
ពិទ្ធក្កលោណំ បហូតញ្ច [\[លោណភូតញ្ច \(ក.\)\]](#), មធុញ្ច ទធិបាសកំ។
២៧. “ធ្ងបំ [\[ធ្ងបំ \(ក.\)\]](#) សិត្តំ បិលោតិញ្ច, មុខបុញ្ញនសុត្តកំ;
ទាតព្ពំ នាម យំ អត្ថិ, យញ្ច កប្បតិ សត្តនោ។
២៨. “សព្ពមេកំ សមាទេត្វា, អានន្តំ ឧបសង្កមី;
ឧបសង្កម្ម រាជានំ, ជនេតារំ មហេសិនោ [\[មហេសិនំ \(សី.\), មហាយសំ \(ស្យា.\), មហិស្សរំ \(ក.\)\]](#);
សិរសា អភិវាទេត្វា, ឥទំ ចេនមព្រវី។

(ទានោកាសយាចនា)

២៩. “ឯកតោ ជាតសំវទ្ធា, ឧភិន្នំ ឯកតោ មនំ [\[យសោ \(ស្យា.\), មនោ \(?\)\]](#);
សាធារណ សុខទុក្ខេ, ឧភោ ច អនុវត្តកា។
៣០. “អត្ថិ ចេតសិកំ ទុក្ខំ, តវាធម្យំ អវិន្ទម;
យទិ សក្កោសិ តំ ទុក្ខំ, វិនោទេយ្យាសិ ខត្តិយ។
៣១. “តវ ទុក្ខំ មម ទុក្ខំ, ឧភិន្នំ ឯកតោ មនោ [\[មនំ \(សី. ស្យា.\)\]](#);
និដ្ឋិតន្តិ វិជានាហិ, មមាធម្យំ សចេ តុវ។
៣២. “ជានាហិ ខោ មហារាជ, ទុក្ខំ មេ ទុក្ខិនោទយំ;
បហុ សមាទោ គដ្ឋសុ, ឯកំ តេ ទុច្ឆជំ វវ។
៣៣. “យាវតា វិជិតេ អត្ថិ, យាវតា មម ជីវិតំ;
ឯតេហិ យទិ តេ អត្ថោ, ទស្សាមិ អវិកម្មិតោ។
៣៤. “គដ្ឋិតំ ខោ តយា ទេវ, មិច្ឆា តំ ពហុ គដ្ឋិតំ;
ជានិស្សាមិ តុវ អដ្ឋ, សព្ពធម្មេ [\[សច្ចធម្មេ \(?\)\]](#) បតិដ្ឋិតំ។

៣៥. “អតិពាង្គំ នីបិទ្បេសិ, ទទមានស្ស មេ សកោ;
កី តេ មេ បីឡិកេនតោ, បត្តិកំ តេ កថេហិ មេ។
៣៦. “តច្ឆាមហំ មហារាជ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុត្តរំ;
ភោជយិស្សាមិ សម្ពុទ្ធំ, វង្សំ [វង្សំ (?)] មេ មាហុ ជីវិតំ។
៣៧. “អញ្ញំ តេហំ វរំ ទម្មិ, មា យាចិត្តោ តថាគតំ [អយាចិតោ តថាគតោ (ស្សា. ក.)];
អទេយ្យោ កស្សចិ ពុទ្ធោ, មណិ ជោតិរសោ យថា។
៣៨. “ននុ តេ គជ្ជិកំ ទេវ, យាវ ជីវិតមគ្គនោ [វិជិតមគ្គិកំ (ក.), ជីវិតមគ្គិកំ (ស្សា.)];
ជីវិតំ [វិជិតំ (ក.)] ទទមានេន, យុត្តំ ទាតុំ តថាគតំ។
៣៩. “បបនីយោ មហាវិរោ, អទេយ្យោ កស្សចិ ជិនោ;
ន មេ បដិស្សតោ ពុទ្ធោ, វរស្ស អមិតំ ជនំ។
៤០. “វិនិច្ឆយំ បាបុណ្ណម, បុច្ឆិស្សាម វិនិច្ឆយេ;
យថាសណ្ឌំ [យថាសន្តំ (សី.)] កថេស្សន្តិ, បដិបុច្ឆាម តំ តថា។
៤១. “រញ្ជោ ហត្ថេ គហេត្វាន, អគមាសិ វិនិច្ឆយំ;
បុរតោ អក្ខទស្សានំ, ឥទំ វចនមព្រាវិ។
៤២. “សុណន្ត មេ អក្ខទស្សា, រាជា វរមទាសិ មេ;
ន កិញ្ចិ បបយិត្វាន, ជីវិតម្បិ [វិជិតំបិ (ក.)] បរាវរិ។
៤៣. “តស្ស មេ វរទិន្ទស្ស, ពុទ្ធសេដ្ឋំ វរិ អហំ;
សុទិន្ទោ ហោតិ មេ ពុទ្ធោ, និន្ទថ សំសយំ មម។
៤៤. “សោស្សាម កវ វចនំ, ភូមិបាលស្ស រាជិនោ;
ឧភិន្នំ វចនំ សុត្វា, និន្ទិស្សាមេគ្គ សំសយំ។
៤៥. “សព្ពំ ទេវ តយា ទិន្នំ, ឥមស្ស សព្ពគាហិកំ [សព្ពគាហិកំ (ស្សា. ក.)];
ន កិញ្ចិ បបយិត្វាន, ជីវិតម្បិ បរាវរិ។
៤៦. “កិច្ចប្បត្តោវ ហុត្វាន, យាចិ វរមនុត្តរំ [យាវជីវមនុត្តរំ (ស្សា. ក.)];
ឥមំ សុទុក្ខិកំ ញត្វា, អទាសិ សព្ពគាហិកំ។
៤៧. “បរាជយោ កុវំ [កុវំ (សី.)] ទេវ, អស្ស ទេយ្យោ តថាគតោ;
ឧភិន្នំ សំសយោ និន្ទោ, យថាសណ្ឌម្ហិ [យថាសន្តម្ហិ (សី.)] តិដ្ឋថ។
៤៨. “រាជា តត្ថោវ បត្វាន, អក្ខទស្សេតទព្រាវិ;
សម្មា មយ្ហម្បិ ទេយ្យាថ, បុន ពុទ្ធំ លភាមហំ។
៤៩. “បូរេត្វា កវ សង្កប្បំ, ភោជយិត្វា តថាគតំ;
បុន ទេយ្យាសិ [ទេយ្យាថ (ក.)] សម្ពុទ្ធំ, អានន្ទស្ស យសស្សិនោ។

(និមន្តនកថា)

៥០. “អក្ខទស្សេភិវាទេត្វា, អានន្ទញ្ញាបិ ខត្តិយំ;
តុដ្ឋោ បមុទិតោ ហុត្វា, សម្ពុទ្ធមុបសង្កមី។
៥១. “ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធំ, ឱយតិណ្ណមនាសវំ;
សិរសា អភិវាទេត្វា, ឥទំ វចនមព្រាវិ។
៥២. “វសិសគសហស្សេហិ, អធិវាសេហិ ចក្កម;
ហាសយន្តោ មម ចិត្តំ, និវេសនមុហេហិ មេ។
៥៣. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, អធិវាសេសិ ចក្កម។

៥៤. “អធិវាសនមញ្ញាយ, អភិវាទិយ សត្តនោ;
ហង្កោ ឧទក្កចិត្តោហំ, និវេសនមុបាកមី។

(ទានបដិយាននំ)

៥៥. “មិត្តាមច្ឆេ សមាទេត្វា, ឥទំ វចនមព្រវី;
‘សុទុល្លភោ មយា លទ្ធោ, មណិ ជោតិរសោ យថា។

៥៦. “កេន តំ បូជយិស្សាម, អប្បមេយ្យោ អនុបមោ;
អតុលោ អសមោ ជីវោ, ជិនោ អប្បធិបុគ្គលោ។

៥៧. “តថាសមសមោ ចេវ, អទុតិយោ នវាសភោ;
ទុក្ខំ អធិការញី, ពុទ្ធានុច្ឆរិកំ មយា។

៥៨. “នានាបុប្ផេ សមាទេត្វា, ករោម បុប្ផមណ្ឌបំ;
ពុទ្ធានុច្ឆរិកំ ឯតំ, សព្ពបុជា ភវិស្សតិ។

៥៩. “ឧប្បលំ បទុមំ វាចិ, វស្សិកំ អធិមុត្តកំ [អតិមុត្តកំ (?)];
ចម្បកំ [ចន្ទនំ (ក.)] នាគបុប្ផញ្ច, មណ្ឌបំ ការយី អហំ។

៦០. “សតាសនសហស្សានិ, ឆត្តច្ឆាយាយ បញ្ញបិ;
បច្ឆិមំ អាសនំ មយ្ហំ, អធិកំ សតមក្សតិ។

៦១. “សតាសនសហស្សានិ, ឆត្តច្ឆាយាយ បញ្ញបិ;
បដិយាទេត្វា អន្តបានំ, កាលំ អាវោចយី អហំ។

៦២. “អាវោចិត្តម្ហិ កាលម្ហិ, បទុមុត្តរោ មហាមុនិ;
វសីសតសហស្សេហិ, និវេសនមុបេសិ មេ។

៦៣. “ធារេន្តំ ឧបវិច្ឆត្តំ [ធារេន្តមុបវិច្ឆត្តេ (សិ.)], សុធុល្លបុប្ផមណ្ឌបេ;
វសីសតសហស្សេហិ, និសិទិ បុរិសុត្តមោ។

៦៤. “ឆត្តសតសហស្សានិ, សតសហស្សមាសនំ;
កហ្មិយំ អនវដ្ឋញ្ច, បដិគណ្ហាហិ ចក្កម។

៦៥. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
មមំ តាវេតុកាមោ សោ, សម្បដិច្ចិ មហាមុនិ។

(ទានកថា)

៦៦. “ភិក្ខុនោ ឯកមេកស្ស, បច្ឆេកំ បត្តមទាសហំ;
ជហិសុ សុម្ពកំ [បុព្ពកំ (សិ.), សម្ពតំ (ស្យា.), មត្តិកំ (?)] បត្តំ, លោហបត្តំ អធារយុំ។

៦៧. “សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ, និសិទិ បុប្ផមណ្ឌបេ;
ពោធយន្តោ ពហូ សត្តេ, ធម្មចក្កំ បវត្តយិ។

៦៨. “ធម្មចក្កំ បវត្តេន្តោ, ហេដ្ឋតោ បុប្ផមណ្ឌបេ;
ចុល្លាសីតិសហស្សានំ, ធម្មាភិសមយោ អហុ។

៦៩. “សត្តមេ ទិវសេ បត្តេ, បទុមុត្តរោ មហាមុនិ;
ឆត្តច្ឆាយាយមាសិនោ, ឥមា គាថា អភាសថ។

(ព្យាករណំ)

៧០. “អន្ទនកំ ទានវំ, យោ មេ បាទាសិ មាណវោ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៧១. “ហត្ថី អស្សា រថា បត្តិ, សេនា ច ចតុរដ្ឋិនី;
បរិវាសេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សព្ពទានស្សិនំ ផលំ។

៧២. “ហត្ថិយានំ អស្សយានំ, សិរិកា សន្នមាសិកា;
ឧបដ្ឋិស្សន្តិមំ និច្ចំ, សព្ពទានស្សិនំ ផលំ។

៧៣. “សដ្ឋិ រថសហស្សានិ, សញ្ញាលង្ការភូសិកា;
បរិវាសេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សព្ពទានស្សិនំ ផលំ។

៧៤. “សដ្ឋិ ត្វរិយសហស្សានិ, ភេរិយោ សមលង្កតា;
វជ្ជយិស្សន្តិមំ និច្ចំ, សព្ពទានស្សិនំ ផលំ។

៧៥. “ឆន្ទាសីតិសហស្សានិ, នារិយោ សមលង្កតា;
វិចិត្តវត្ថាភរណ, អាមុក្កមណិកុណ្ឌលា [អាមុក្កមណិកុណ្ឌលា (សី. ស្យា.)]។

៧៦. “អន្សារបម្ភា ហសុលា, សុសញ្ញា គនុមជ្ឈិមា;
បរិវាសេស្សន្តិមំ និច្ចំ, សព្ពទានស្សិនំ ផលំ។

៧៧. “តីសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវវង្គំ ភវិស្សតិ។

៧៨. “សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ;
បទេសវង្គំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

៧៩. “ទេវលោកេ វសន្តស្ស, បុញ្ញកម្មសមដ្ឋិនោ;
ទេវលោកបរិយន្តំ, រកនឆត្តំ ធជរិស្សតិ។

៨០. “ឥច្ឆិស្សតិ យទា នាយំ [យទា វាយំ (ស្យា. ក.)], ឆននំ ទុស្សបុប្ផជំ;
តមស្ស ចិត្តមញ្ញាយ, នីពន្ធំ នាទយិស្សតិ។

៨១. “ទេវលោកា ចរិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិកោ;
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សតិ។

៨២. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន [នាមេន (សព្ពត្ថ) ឯវមុបវិបិ; អដ្ឋថាយំ បន បុព្វេ គោត្តេនាតិបទំ
វណ្ណិតំ], សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៨៣. “សព្ពមេតំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុដ្ឋវោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, ឯតទក្កេ បបេស្សតិ។

៨៤. “បិណ្ឌន្តវច្ឆនាមេន [បិណ្ឌន្តវច្ឆនាមេន (សី.)], ហេស្សតិ សត្តសាវកោ;
ទេវានំ អសុរានញ, គន្ធានញ សក្កតោ។

៨៥. “ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីនញ, គិហិនញ តថេវ សោ;
បិយោ ហុត្វាន សព្ពេសំ, វិហរិស្សតិនាសវោ។

(ទានានិសំសកថា)

៨៦. “សតសហស្សេ កតំ កម្ពំ, ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ;
សុមុត្តោ សរវេកោវ, កិលេសេ ឈាបយី មម [ឈាបយិស្សតិ (សី. ក.), ឈាបយី អហំ (ស្យា.)]។

៨៧. “អហោ មេ សុកតំ កម្ពំ, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ;
យត្ថ ការំ ភវិត្វាន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

៨៨. “អន្ទនកំ ទានវំ, អទាសិ យោ [សោ (ក.)] ហិ មាណវោ;
អាទិបុព្ពង្គមោ អាសិ, តស្ស ទានស្សិនំ ផលំ។

(១. ឆត្តានិសំសោ)

៨៩. “ឆត្តេ ច សុគតេ ទត្វា **[ឆត្តេ សុគតេ ទត្វាន (សី. ស្យា.)]**, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
អដ្ឋានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។
៩០. “សីតំ ឧណ្ណំ ន ជានាមិ, រដោជល្អំ ន លិម្បតិ;
អនុបទ្ធពោ អនីតិ ច, ហោមិ អបចិតោ សទា។
៩១. “សុខុមច្ឆរិកោ ហោមិ, វិសទំ ហោតិ មានសំ;
ឆត្តសតសហស្សានិ, ភវេ សំសរោតោ មម។
៩២. “សព្ពាលង្ការយុត្តានិ , តស្ស កម្មស្ស វាហសា;
តមំ ជាតិ បបេត្វាន, មត្តកេ ធារយន្តិ មេ។
៩៣. “កស្មា **[តស្មា (ស្យា. ក.)]** តមាយ ជាតិយា, នត្ថិ មេ ឆត្តធារណា;
មម សព្ពំ កតំ កម្មំ, វិមុត្តិនុត្តបត្តិយា។

(២. ទុស្សានិសំសោ)

៩៤. “ទុស្សានិ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
អដ្ឋានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។
៩៥. “សុវណ្ណវណ្ណោ វិរដោ, សប្បភាសោ បតាបវា;
សិនិទ្ធិំ ហោតិ មេ គត្តំ, ភវេ សំសរោតោ មម។
៩៦. “ទុស្សសតសហស្សានិ, សេតា បីតា ច លោហិតា;
ធារេន្តិ មត្តកេ មយ្ហំ, ទុស្សទានស្សិទំ ផលំ។
៩៧. “កោសេយ្យកម្ពុលិយានិ, ខោមកប្បាសិកានិ ច;
សព្ពត្ថ បដិលភាមិ, តេសំ និស្សន្ទតោ អហំ។

(៣. បត្តានិសំសោ)

៩៨. “បត្តេ សុគតេ ទត្វាន, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ទសានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។
៩៩. “សុវណ្ណថាលេ មណិថាលេ, រជតេបិ ច ថាលកេ;
លោហិតក្កមយេ ថាលេ, បរិកុញ្ញាមិ សព្ពទា។
១០០. “អនុបទ្ធពោ អនីតិ ច, ហោមិ អបចិតោ សទា;
លាភី អន្តស្ស បានស្ស, វត្ថស្ស សយនស្ស ច។
១០១. “ន វិនស្សន្តិ មេ ភោតា, បិតចិត្តោ ភវាមហំ;
ធម្មកាមោ សទា ហោមិ, អប្បក្ខេសោ អនាសវោ។
១០២. “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, អនុពន្ធា តមេ គុណា;
ឆាយា យថាបិ វុត្តស្ស, សព្ពត្ថ ន ជហន្តិ មំ។

(៤. វាសិអានិសំសោ)

១០៣. “ចិត្តពន្ធនសម្ពុត្វា **[ចិត្តពន្ធនសម្បុត្វា (ក.)]**, សុកតា វាសិយោ ពហូ;
ទត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, សង្ឃស្ស ច តថេវហំ។
១០៤. “អដ្ឋានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម;
ស្វរោ ហោមវិសាវិ ច, វេសារជ្ជេសុ បារមី។
១០៥. “ជិតិវិយវា ហោមិ, បគ្គហិតមនោ សទា;

កិលេសច្នៃទន់ ញាណំ, សុខុមំ អតុលំ សុចិ;
សព្ពត្ថ បដិលភាមិ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(៥. សត្តកានិសំសោ)

១០៦ “អកក្កសេ អជុសេ, សុធាតេ សត្តកេ ពហូ;
បសន្នចិត្តោ ទត្វាន, ពុទ្ធេ សង្ឃេ តថេវ ច។

១០៧ “បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម;
កំល្យាណមិត្តំ [កល្យាណចិត្តំ (សី.)] វិវិយំ, ខន្តិញ មេត្តសត្តកំ។

១០៨ “តណ្ហាសល្លស្ស និន្ទតា, បញ្ញាសត្តំ អនុត្តរំ;
វជិរេន សមំ ញាណំ, តេសំ និស្សន្ទតោ លភោ។

(៦. សូចិអានិសំសោ)

១០៩ “សូចិយោ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១១០ “ន សំសយោ កង្ខេវោ, អភិវុទោ ច ភោគវា;
តិក្ខុបញ្ញោ សទា ហោមិ, សំសរន្តោ ភវាភវេ។

១១១ “គម្ពីរំ និបុណំ ហានំ, អត្តំ ញាណេន បស្សយិ;
វជិរត្ថសមំ ញាណំ, ហោតិ មេ តមយាគនំ។

(៧. នខច្នៃទនានិសំសោ)

១១២ “នខច្នៃទនេ សុគតេ, ទត្វា សង្ឃេ គណុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១១៣ “ទាសិទាសេ [ទាសិទាស (ក.)] គវិស្សេ ច, ភគកេ នាដកេ [អារក្ខកេ (សី.)] ពហូ;
ន្ទាបិតេ ភក្កកេ សូទេ, សព្ពត្ថេវ លភាមហំ។

(៨. វិជ្ជបនតាលវណ្ណានិសំសោ)

១១៤ “វិជ្ជបនេ សុគតេ ទត្វា, តាលវណ្ណេ ច សោភណេ;
អដ្ឋានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១១៥ “សីតំ ឧណ្ហំ ន ជានាមិ, បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ;
ទរថំ នាភិជានាមិ, ចិត្តសន្តាបនំ មម។

១១៦ “រាគក្កិ ទោសមោហក្កិ, មានក្កិ ទិដ្ឋិអក្កិ ច;
សព្ពក្កិ និព្ពតា មយ្ហំ, តស្ស និស្សន្ទតោ មម។

(៩. មោរហត្ថ-ចាមវំ)

១១៧ “មោរហត្ថេ ចាមវិយោ, ទត្វា សង្ឃេ គណុត្តមេ;
ឧបសន្តកិលេសោហំ, វិហរាមិ អនដ្ឋណោ។

(១០. បរិស្សាវនេ-ធម្មកវំ)

១១៨ “បរិស្សាវនេ សុគតេ, ទត្វា ធម្មកវុត្តមេ [ទត្វា សុគតេ ធម្មកុត្តវេ (ស្យា. ក.)];
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១១៩ “សព្ពេសំ សមតិក្កម្ម, ទិព្វំ អាយុំ លភាមហំ;
អប្បសម្ពោ សទា ហោមិ, ចោរបច្ចត្តិកេហិ វា។

១២០ ឥសាន វា វិសេន វា, វិហេសម្បី ន កុព្ពតេ;
អនុរាមរណំ នត្ថិ, តេសំ និស្សន្ទតោ មម។

(១១. គេលធារានិសំសោ)

១២១ “គេលធារេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១២២ “សុចារុបោ សុគតោ [សុគតោ (សី.), សុវាចោ (?)], សុសមុគ្គកមាសសោ;
អវិក្ខិក្កមនោ ហោមិ, សញ្ញារក្ខេហិ រក្ខិតោ។

(១២. សូចិយរានិសំសោ)

១២៣ “សូចិយេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
តីណានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១២៤ “ចេតោសុខំ កាយសុខំ, ឥរិយាបថជំ សុខំ;
ឥមេ គុណេ បដិលភេ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(១៣. អំសពន្ធនានិសំសោ)

១២៥ “អំសពន្ធេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
តីណានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១២៦ “សន្ធម្មេ គាធំ [ចេតោញ្ញាណំ ច (សី.)] វិន្ទាមិ, សរាមិ ទុតិយំ ភវំ;
សំព្ពក្ក សុច្ឆរិ ហោមិ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(១៤. កាយពន្ធនានិសំសោ)

១២៧ “កាយពន្ធេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ឆានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១២៨ “សមាធិសុ ន កម្សាមិ, វសី ហោមិ សមាធិសុ;
អភេជ្ជបរិសោ ហោមិ, អាទេយ្យវចនោ សទា។

១២៩ “ឧបដ្ឋិតសតិ ហោមិ, តាសោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ;
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, អនុពន្ធា ឥមេ គុណា។

(១៥. អាធារកានិសំសោ)

១៣០ “អាធារកេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
បញ្ញវណ្ណេហិ នាយាទោ [បញ្ញវណ្ណេ ភយាភាវោ (ស្យា.)], អចលោ ហោមិ កេនចិ។

១៣១ “យេ កេចិ មេ សុតា ធម្មា, សតិញ្ញាណប្បពោធនា;
ជតា [បិកា (ក.)] មេ ន វិនិស្សន្តិ, ភវន្តិ សុវិនិច្ឆិតា។

(១៦. ភាជនានិសំសោ)

១៣២ “ភាជនេ បរិភោគេ ច, ទត្វា ពុទ្ធេ គណត្តមេ;
តីណានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៣៣ “សោណ្ឌមយេ មណិមយេ, អថោបិ ផលិកាមយេ;
លោហិតង្គមយេ ចេវ, លភាមិ ភាជនេ អហំ។

១៣៤ “ភរិយា នាសទាសី [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ] ច, ហត្ថិស្សរថបត្តិកេ;
តត្ថិ បតិព្ពតា ចេវ, បរិភោគានិ សព្ពទា។

១៣៥ វិជ្ជា មន្តបទេ ចេវ, វិវិធ អាគមេ ពហុ;
សត្តំ សិប្បំ និសាមេមិ, បរិភោគានិ សព្វទា។

(១៧. ថាលកានិសំសោ)

១៣៦ “ថាលកេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
តីណានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៣៧ “សោណ្ឌមយេ មណិមយេ, អថោបិ ផលិកាមយេ;
លោហិតង្គមយេ ចេវ, លភាមិ ថាលកេ អហំ។

១៣៨ “អសត្ថកេ [អសត្ថកេ (សី.), អស្សដ្ឋកេ (ស្យា.)] ផលមយេ, អថោ បោក្ខរាបត្ថកេ;
មធ្យុបាទកសង្ខេ ច, លភាមិ ថាលកេ អហំ។

១៣៩ “វត្តេ គុណេ បដិបត្តិ, អាចារិកិរិយាសុ ច;
តមេ គុណេ បដិលភេ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(១៨. ភេសជ្ជានិសំសោ)

១៤០ “ភេសជ្ជំ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ទំសានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៤១ “អាយុវា ពលវា ជីវេ, វណ្ណវា យសវា សុខី;
អនុបទ្ធវា អនីតិ ច, ហោមិ អបចិតោ សទា;
ន មេ បិយវិយោគត្ថិ, តស្ស និស្សន្ទតោ មម។

(១៩. ឧបាហនានិសំសោ)

១៤២ “ឧបាហនេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
តីណានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៤៣ “ហត្ថិយានំ អស្សយានំ, សិវិកា សន្នមាសិកា;
សង្គិសតសហស្សានិ, បរិវារេន្តិ មំ សទា។

១៤៤ “មណិមយា គម្ពមយា [កម្ពលិកា (សី. ក.)], សោណ្ឌរជគបាទុកា;
និព្ពត្តន្តិ បទុទ្ធាវេ, ភវេ សំសរតោ មម។

១៤៥ “និយាមំ សតិ ធារន្តិ [និយាមំ បដិធារន្តិ (សី.), និយាមំ បដិធារន្តិ (ស្យា.)], អាគុអាចារសោធនំ
[អាចារគុណសោធនំ (សី. ស្យា.)];
តមេ គុណេ បដិលភេ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(២០. បាទុកានិសំសោ)

១៤៦ “បាទុកេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
តទ្ធិបាទុកមារុយ្ហ, វិហារមិ យទិច្ឆកំ។

(២១. ឧទកបុញ្ញនានិសំសោ)

១៤៧ “ឧទកបុញ្ញនបោឡេ, ទត្វា ពុទ្ធេ គណត្ថមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៤៨ “សុវណ្ណវណ្ណោ វិវិដោ, សប្បភាសោ បតាបវា;
សិនិទ្ធិំ ហោតិ មេ គត្តំ, រដោជល្លំ ន លិម្បតិ;

តមេ គុណេ បដិលភេ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(២២. កត្តវទណ្ឌនិសំសោ)

១៤៩ “កត្តវទណ្ឌេ សុគតេ, ទត្វា សង្ឃេ គណុត្តមេ;
និសំសោ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៥០ “បុត្តា មយ្ហំ ពហូ ហោន្តិ, តាសោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ;
អប្បសម្ពោ សទា ហោមិ, សញ្ញារក្ខេហិ រក្ខិតោ;
ខលិតម្បិ [ខលិតំ មំ (សី. ក.)] ន ជានាមិ, អភន្តំ មានសំ មម។

(២៣. ឱសធចញ្ញនានិសំសោ)

១៥១ “ឱសធំ អញ្ជនំ ទត្វា, ពុទ្ធេ សង្ឃេ គណុត្តមេ;
អន្តានិសំសោ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៥២ “វិសាលនយនោ ហោមិ, សេតបីតោ ច លោហិតោ;
អនាវិលបសន្នក្ខោ, សព្ពរោគវិជ្ជិតោ។

១៥៣ “លភាមិ ទិព្ភនយនំ, បញ្ញាចក្ខំ អនុត្តរំ;
តមេ គុណេ បដិលភេ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(២៤. កុញ្ញិកានិសំសោ)

១៥៤ “កុញ្ញិកេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណុត្តមេ;
ធម្មទ្វារវិវរណំ, លភាមិ ញាណកុញ្ញិកំ។

(២៥. កុញ្ញិកាយានិសំសោ)

១៥៥ “កុញ្ញិកានំ យវេ ទត្វា, ពុទ្ធេ សង្ឃេ គណុត្តមេ;
ទ្វានិសំសោ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម;
អប្បកោដោ អនាយាសោ, សំសរន្តោ ភវេ អហំ។

(២៦. អាយោគានិសំសោ)

១៥៦ “អាយោគេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសោ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៥៧ “សមាធិសុ ន កម្សាមិ, វសី ហោមិ សមាធិសុ;
អភេជ្ជបរិសោ ហោមិ, អាទេយ្យវចនោ សទា;
ជាយតិ ភោគសម្បត្តិ, ភវេ សំសរតោ មម។

(២៧. ជួមនេត្តានិសំសោ)

១៥៨ “ជួមនេត្តេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណុត្តមេ;
តីណានិសំសោ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៥៩ “សតិ មេ ឧដុកា ហោតិ, សុសម្ពន្ធា ច ន្ទារវោ;
លភាមិ ទិព្ភនយនំ [ទិព្ភនយនំ (ស្យា.)], តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(២៨. ទីបធារានិសំសោ)

១៦០ “ទីបធាវេ [ទីបដ្ឋានេ (សី.), ទីបទានេ (ស្យា.), ទីបដ្ឋាបេ (ក.)] ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណុត្តមេ;
តីណានិសំសោ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៦១ “ជាតិមា អដ្ឋសម្បន្នោ, បញ្ញាវា ពុទ្ធសម្មតោ [ពុទ្ធិសម្មតោ (សី. ក.)];
តមេ គុណេ បដិលភេ, តស្ស និស្សន្ទតោ អហំ។

(២៩. តុម្កក-ករណ្ណ)

១៦២ “តុម្កកេ ច ករណ្ណេ ច, ទត្វា ពុទ្ធេ គណត្ថមេ;
ទំសានីសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៦៣ “សុតុត្តោ [សទាតុត្តោ (សី. ស្យា.) សំតុត្តោ (ក.)] សុខសមង្គី, មហាយសោ គថាគតិ;
វិបត្តិវិគតោ [វិភត្តិគតោ (ស្យា.)] សុខុមាលោ, សព្វីតិបរិវិជ្ជិតោ។

១៦៤ “វិបុលេ ច តុណេ លាភី, សមាវ ចលនា មម;
សុវិវិជ្ជិតឧព្ពេកោ, តុម្កកេ ច ករណ្ណកេ។

១៦៥ “លភាមិ ចតុរោ វណ្ណេ, ហត្ថិស្សរតនានិ ច;
តានិ មេ ន វិនស្សន្តិ, តុម្កទានេ ឥទំ ផល។

(៣០. មលហរណានិសំសោ)

១៦៦ “មលហរណិយោ [អញ្ជននាឡិយោ (សី.), ហត្ថលិលង្កកេ (ស្យា. បី.), ហត្ថលិលង្កកេ (ក.)] ទត្វា, ពុទ្ធេ
សង្ឃេ គណត្ថមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៦៧ “សព្ពលក្ខណសម្បន្នោ, អាយុបញ្ញាសមាហិតោ;
សព្ពាយាសវិនិមុត្តោ, កាយោ មេ ហោតិ សព្ពទា។

(៣១. បិប្ផលានិសំសោ)

១៦៨ “គណធារេ សុនិសិតេ, សង្ឃេ ទត្វាន បិប្ផលេ;
កិលេសកន្តនំ ញ្ញាណំ, លភាមិ អតុលំ សុចី។

(៣២. ភណ្ឌាសានិសំសោ)

១៦៩ “សណ្ឋាសេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្ថមេ;
កិលេសភញ្ញនំ [កិលេសលុញ្ញនំ (សី. ស្យា. បី.)] ញ្ញាណំ, លភាមិ អតុលំ សុចី។

(៣៣. នត្តកានិសំសោ)

១៧០ “នត្តកេ [ថវិកេ (?) ភេសជ្ជថវិកេតិ ហិ បុព្វេ វុត្តំ] សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្ថមេ;
អង្គានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៧១ “សន្ធឹ សីលំ ហិវិញ្ញាបិ, អថ ឱត្តហ្មិយំ គុណំ;
សុតំ ចាគញ្ច ខន្តិញ្ច, បញ្ចំ មេ អដ្ឋមំ គុណំ។

(៣៤. បីបកានិសំសោ)

១៧២ “បីបកេ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្ថមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៧៣ “ឧច្ឆេ កុលេ បជាយាមិ, មហាកោគោ ភវាមហំ;
សព្វេ មំ អបចាយន្តិ, កិក្ខិ អព្ពត្តកា មម។

១៧៤ “កប្បសតសហស្សានិ, បល្លង្កា ចតុរស្សកា;
បរិវារន្តិ មំ និច្ចំ, សំវិភាករកោ អហំ។

(៣៥. ភិសិអានិសំសោ)

១៧៥ “ភិសិយោ សុគតេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្ថមេ;
នានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៧៦ សមសុគតោបចិតោ, មុនុកោ ចារុទស្សនោ;
លភាមិ ញាណបរិវារំ, ភិសិន្ទានស្សិនំ ផលំ។

១៧៧ “តូលិកា វិកតិកាយោ, កដ្ឋិស្សា [កដ្ឋិស្សា (សី.), កុដ្ឋកា (ក.)] ចិត្តកា ពហុ;
វរំបោត្ថកេ កម្ពុលេ ច, លភាមិ វិវិធេ អហំ។

១៧៨ “បារាវិកេ ច មុនុកេ, មុនុកាជិនវេណិយោ;
លភាមិ វិវិធត្ថានេ [វិវិធឌ្ខានេ (ស្សា. ក.)], ភិសិន្ទានស្សិនំ ផលំ។

១៧៩ “យតោ សរាមិ អត្តានំ, យតោ បត្តោស្និ វិញ្ញតំ;
អតុច្ឆោ ឈានមញ្ញោម្ហិ, ភិសិន្ទានស្សិនំ ផលំ។

(៣៦. ពិព្ពេហនានិសំសោ)

១៨០ “ពិព្ពេហនេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ន្ទានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៨១ “ខណ្ឌិកេ បទុមកេ ច, អថោ លោហិតចន្ទនេ;
ពិព្ពេហនេ ឧបាធនេ, ឧត្តមង្គំ សទា មម។

១៨២ “អដ្ឋង្គិកេ មគ្គវេ, សាមញ្ញេ ចតុរោ ផលេ;
តេសុ ញាណំ ឧប្បាទេត្វា [ឧបនេត្វា (សី.)], វិហរេ និច្ឆកាលិកំ។

១៨៣ “ទានេ ទមេ សំយមេ ច, អប្បមញ្ញាសុ រូបិសុ;
តេសុ ញាណំ ឧប្បាទេត្វា [ឧបនេត្វា (សី.)], វិហរេ សព្ពកាលិកំ។

១៨៤ “វត្តេ គុណេ បដិបត្តិ, អាចារិកិវិយាសុ ច;
តេសុ ញាណំ ឧប្បាទេត្វា [ញាណំ ឧបទហិត្វាន (សី.)], វិហរេ សព្ពទា អហំ។

១៨៥ “ចង្កមេ វា បធានេ វា, វិវិយេ ពោធិបក្ខិយេ;
តេសុ ញាណំ ឧប្បាទេត្វា, វិហរាមិ យទិច្ឆកំ។

១៨៦ “សីលំ សមាធិ បញ្ញា ច, វិមុត្តិ ច អនុត្តរា;
តេសុ ញាណំ ឧប្បាទេត្វា [ញាណំ ឧបទហិត្វាន (សី.)], វិហរាមិ សុខំ អហំ។

(៣៧. ផលបិហានិសំសោ)

១៨៧ “ផលបីបេ [បរាណបិដ្ឋេ (សី.)] ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ន្ទានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៨៨ “សោណ្ឌមយេ មណិមយេ, ទន្តសារមយេ ពហុ;
បំល្លង្កសេដ្ឋេ វិន្ទាមិ, ផលបីបស្សិនំ ផលំ។

(៣៨. បាទបិហានិសំសោ)

១៨៩ “បាទបីបេ ជិនេ ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ន្ទានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម;
លភាមិ ពហុកេ យានេ, បាទបីបស្សិនំ ផលំ។

១៩០ “ទាសី ទាសា ច ភរិយា, យេ ចញ្ជេ អនុជីវិនោ;
សំម្មា បរិចរន្តេ មំ, បាទបីបស្សិនំ ផលំ។

(៣៩. ភេលព្ពញ្ញនានិសំសោ)

១៩១ “ភេលព្ពញ្ញនេ [ភេលានព្ពញ្ញនេ (សី.)] ទត្វា, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៩២ អព្យាធិតា រូបវត្ថុ, ខិប្បំ ធម្មនិសន្តិកា;
លាភិកា អន្តបាសស្ស, អាយុបញ្ចមកំ មម។

(៤០. សប្បិកេលានិសំសោ)

១៩៣ “សប្បិកេលញ្ច ទត្វាន, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៩៤ “ថាមវា រូបសម្បន្នោ, បហដ្ឋកនុដោ សទា;
អព្យាធិ វិសទោ ហោមិ, សប្បិកេលស្សិនំ ផលំ។

(៤១. មុខសោធនកានិសំសោ)

១៩៥ “មុខសោធនកំ ទត្វា, ពុទ្ធេ សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

១៩៦ “វិសុទ្ធកណ្ណោ មជ្ជរស្សរោ, កាសសាសវិវិជ្ជិតោ;
ឧប្បលកន្នោ មុខតោ, ឧបវាយតិ មេ សទា។

(៤២. ទធិអានិសំសោ)

១៩៧ “ទធិ ទត្វាន សម្បន្នំ, ពុទ្ធេ សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ភុញ្ញាមិ អមតំ ភត្តំ [វិត្តំ (សិ. ក.)], វរំ កាយគតាសតី។

(៤៣. មជ្ជអានិសំសោ)

១៩៨ “វណ្ណកន្ធរសោបេតំ, មជ្ជំ ទត្វា ជិនេ គណេ;
អន្ទបមំ អតុលិយំ, បិវេ មុត្តិវសំ អហំ។

(៤៤. វសានិសំសោ)

១៩៩ “យថាភូតំ វសំ ទត្វា, ពុទ្ធេ សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
ចតុរោ ផលេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

(៤៥. អន្តបាសានិសំសោ)

២០០ “អន្តំ បានញ្ច ទត្វាន, ពុទ្ធេ សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
និសានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

២០១ “អាយុវា ពលវា ជីវោ, វណ្ណវា យសវា សុខិ;
លាភី អន្តស្ស បានស្ស, សុរោ បញ្ញាណវា សទា;
គមេ គុណេ បដិលភេ, សំសរន្តោ ភវេ អហំ។

(៤៦. ជូបានិសំសោ)

២០២ “ជូបំ [ជូមំ (សិ. ក.)] ទត្វាន សុគតេ, សង្ឃេ គណវុត្តមេ;
និសានិសំសេ អនុភោមិ, កម្មានុច្ឆរិកេ មម។

២០៣ “សុគន្ធនេហោ យសវា, សិយបញ្ញោ ច កិត្តិមា;
កិត្តបញ្ញោ ភូរិបញ្ញោ, ហាសគម្ពីរបញ្ញាវា។

២០៤ “វេបុល្លជវនបញ្ញោ , សំសរន្តោ ភវាភវេ;
តស្សេវ វាហសា ទានិ, បក្កោ សន្តិសុខំ សិវំ។

(សាធារណានិសំសោ)

២០៥ កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
នាគោវ ពន្ធនំ នេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។

២០៦ “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ [ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ (?)] ឯវមុបវិបិ, ឯតទេវ ហិ ឧ
បាលិត្តោបទានដ្ឋកថាយំ វណ្ណិតំ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

២០៧ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិណ្ឌន្ទវច្ឆោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

បិណ្ឌន្ទវច្ឆោត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. សេលត្ថេរអបទានំ

២០៨ “នគរេ ហំសវតិយា, វិថិសាមី អហោសហំ;
មម ញាតិ សមាទេត្វា, ឥទំ វចនមព្រវិ។

២០៩ “ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ, បុញ្ញក្ខេត្តោ អនុត្តរោ [បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ (សី.)];
អាសិ សោ [អាសិសោ (សី.), អាធារោ (បី.)] សព្ពលោកស្ស, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ។

២១០ “ខត្តិយា នេគមា ចេវ, មហាសាលា ច ព្រាហ្មណ៍;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១១ “ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា, រថិកា បត្តិការកា;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១២ “ឧត្តា ច រាជបុត្តា ច, វេសិយានា ច ព្រាហ្មណ៍;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៣ “អាឡាវិកា កប្បកា [អាឡាវិកា ច សូទា (ស្យា.)] ច, ន្ទាបកា មាលការកា;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៤ “វជកា បេសការា ច, ចម្មការា ច ន្ទាបិតា;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៥ “ឧសុការា ភមការា, ចម្មការា ច តច្ឆកា;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៦ “កម្មារា សោណ្ណការា ច, តិបុលោហការា តថា;
បំសន្មចិត្តា សុមនា, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៧ “ភគកា ចេដកា ចេវ, ទាសកម្មការា ពហុ;
យំថាសកេន ថាមេន, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៨ “ឧទហារា កដ្ឋហារា, កស្សកា តិណហារកា;
យំថាសកេន ថាមេន, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២១៩ “បុប្ផិកា មាលិកា ចេវ, បណ្ឌិកា ផលហារកា;
យំថាសកេន ថាមេន, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២២០ “គណិកា កុម្មទាសី ច, បូរិកា [សូបិកា (ក.)] មច្ឆិកាបិ ច;
យំថាសកេន ថាមេន, បូគធម្មំ អកំសុ តោ។

២២១ “ឯថ សព្ពេ សមាគន្ធា, គណំ ពន្ធាម ឯគតោ;
អំធិការំ កវិស្សាម, បុញ្ញក្ខេត្តោ អនុត្តរេ។

២២២ តេ មេ សុត្វាន វចនំ, គណំ ពន្ធិសុ តាវទេ;
ឧបដ្ឋានសាលំ សុកតំ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ការយុំ។

២២៣ “និដ្ឋាបេត្វាន តំ សាលំ, ឧទក្កោ គុដ្ឋមានសោ;
បរេតោ តេហិ សព្ពេហិ, សម្ពុទ្ធមុបសង្កមី។

២២៤ “ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធំ, លោកនាចំ នវាសកំ;
វន្តិត្វា សត្តុនោ បាទេ, ឥទំ វចនមព្រវី។

២២៥ “តេមេ តីណិ សតា វីរ, បុរិសា ឯកតោ គណា;
ឧបដ្ឋានសាលំ សុកតំ, និយ្យាទេន្តិ [និយ្យាកេន្តិ (សី.)] កុវំ [កវំ (សី.), កវំ (ស្យា.)] មុនី។

២២៦ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស បុរោ, សម្មជីច្ឆត្វ ចក្ខុមា;
តិណ្ណំ សតានំ បុរោ, ឥមា គាថា អភាសថ។

២២៧ “តិសតាបិ ច ជេដ្ឋោ ច, អនុវត្តិសុ ឯកតោ;
សម្មត្តិញ្ចិ [សម្មត្តិហិ (ស្យា. ក.)] កវិត្វាន, សព្ពេ អនុភវិស្សថ។

២២៨ “បច្ឆិមេ ភវេ សម្មត្ថេ, សីតិភាវមនុត្តរំ;
អំជរំ អមតំ សន្តំ, និព្ពានំ ជស្សយិស្សថ។

២២៩ “ឯវំ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ, សព្ពញ្ញ សមណុត្តរោ;
ពុទ្ធស្ស វចនំ សុត្វា, សោមនស្សំ បរេទយី។

២៣០ “តីស កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមី អហំ;
ទេវាធិបោ បញ្ចសតំ, ទេវរជ្ជមការយី។

២៣១ “សហស្សក្ខត្តំ វាជា ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ;
ទេវរជ្ជំ ករោន្តស្ស, មហាទេវា អវន្តិសុំ។

២៣២ “ភធិ មានុសកេ រជ្ជំ [រជ្ជេ (សី.)], បរិសា ហោន្តិ ពន្ធវា;
បច្ឆិមេ ភវេ សម្មត្ថេ, វាសេដ្ឋោ នាម ព្រាហ្មណោ។

២៣៣ “អសីតិកោដិ និចយោ, តស្ស បុត្តោ អហោសហំ;
សេលោ ឥតិ មម នាមំ, ឆឡង្កេ បារមី គតោ។

២៣៤ “ជង្ហាវិហារំ វិចរំ, សសិស្សេហិ បុរក្ខតោ;
ជំជាភារិកភវិតំ, កេណិយំ នាម តាបសំ។

២៣៥ “បដិយត្តាហុតិ ទិស្វា, ឥទំ វចនមព្រវី;
‘អាវាហោ វា វិវាហោ វា, វាជា វា តេ និមន្តិតោ’។

២៣៦ “អាហុតិ [នាហុតិ (?)] យិដ្ឋកាមោហំ, ព្រាហ្មណេ ទេវសម្មតេ;
ន និមន្តេមិ វាជានំ, អាហុតិ មេ ន វិជ្ជតិ។

២៣៧ “ន ចត្តិ មយ្ហមាវាហោ, វិវាហោ មេ ន វិជ្ជតិ;
សំក្យានំ នន្ទិជននោ, សេដ្ឋោ លោកេ សទេវកេ។

២៣៨ “សព្ពលោកហិតតាយ, សព្ពសត្តសុខាវហោ;
សោ មេ និមន្តិតោ អជ្ជ, តស្សេតំ បដិយាទនំ។

២៣៩ “តិម្ពរូសកវណ្ណតោ, អប្បមេយ្យោ អនុបមោ;
រូបេនាសទិសោ ពុទ្ធោ, ស្វាគនាយ និមន្តិតោ។

២៤០ “ឧក្កាមុខបហដ្ឋោវ, ឧទិវង្ការសន្តិកោ;
វិជ្ជបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធោ និមន្តិតោ។

២៤១ “បព្ពតត្ថេ យថា អច្ឆិ, បុណ្ណមាយេវ ចន្ទិមា;

នឡត្តិវណ្ណសង្ហាសោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤២ “អសម្ពិគោ ភយាតីតោ, ភវន្តករណោ មុនិ;
សីហ្គបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៣ “កុសលោ ពុទ្ធជម្ពេហិ, អបសម្ពោ បរេហិ សោ;
នាគូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៤ “សន្នម្ពាចារកុសលោ , ពុទ្ធនាគោ អសាទិសោ;
ឧសភូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៥ “អនន្តវណ្ណោ អមិតយសោ, វិចិត្តសព្ពលក្ខណោ;
សក្កបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៦ “វសី គណី បតាបី ច, ភេជស្សី ច ទុរាសទោ;
ព្រាហ្មបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៧ “បត្តធម្មោ ទសពលោ, ពលាភិពលបារគោ;
ធរណូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៨ “សីលវិចិត្តមាភិណ្ណោ, ធម្មវិញ្ញាណខោភិគោ;
ឧទេធូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៤៩ “ទុរាសទោ ទុប្បសហោ, អចលោ ឧគ្គតោ ព្រហ្មា;
នេរូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥០ “អនន្តញ្ញាណោ អសមសមោ, អតុលោ អគ្គតំ គតោ;
គគន្ធូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

បន្ទរសមំ ភាណវារំ។

២៥១ “បតិដ្ឋា ភយភីតានំ, តាណោ សរណតាមិនំ;
អស្សាសកោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥២ “អាសយោ ពុទ្ធិមន្តានំ, បុញ្ញក្ខេតំ សុខេសិនំ;
វតនាករោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៣ “អស្សាសកោ វេទករោ, សាមញ្ញផលទាយកោ;
មេឃូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៤ “លោកចក្ខុ មហាតេជោ, សព្ពតមវិនោទនោ;
សុរិយូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៥ “អារម្មណវិមុត្តិសុ, សភាវទស្សនោ មុនិ;
ចន្ទូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៦ “ពុទ្ធា សមុស្សិតោ លោកេ, លក្ខណេហិ អលង្កតោ;
អប្បមេយ្យោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៧ “យស្ស ញ្ញាណំ អប្បមេយ្យំ, សីលំ យស្ស អនុបមំ;
វិមុត្តិ អសទិសា យស្ស, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៨ “យស្ស ជីតិ អសទិសា, ថាមោ យស្ស អចិន្តិយោ;
យស្ស បរក្កមោ ជេដ្ឋោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៥៩ “រាគោ ទោសោ ច មោហោ ច, វិសា សព្ពេ សមូហតា;
អគន្ធូបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៦៥ “ក្មេងព្យាធិពហុទុក្ខ សព្វគមរិនោទនោ **[វិនោទកោ (សិ. ស្យា.)]**;
វេជ្ជបមោ មហាវិរោ, សោ មេ ពុទ្ធា និមន្តិតោ។

២៦៦ “ពុទ្ធាតិ កោ យំ វេទសិ, យោសោបេសោ សុទុល្លកោ;
ពុទ្ធា ពុទ្ធាតិ សុត្វាន, បីតិ មេ ឧទបជ្ជថ។

២៦៧ “អព្ពន្ធរំ អគណ្ណន្តំ, បីតិ មេ ពហិ និច្ឆរេ;
សោហំ បីតិមនោ សន្តោ, ឥទំ វចនមព្រវី។

២៦៨ “កហំ នុ ខោ សោ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
តត្ថ គន្ធា នមស្សិស្សំ, សាមញ្ញផលទាយកំ។

២៦៩ “បគ្គយ្ហ ទក្ខិណំ ពាហុ, វេទជាតោ កតញ្ញលី;
អាចិក្ខិ មេ ធម្មរាជំ, សោកសល្លវិនោទនំ។

២៧០ “ឧទេន្តរំ មហាមេយំ, នីលំ អញ្ជនសន្តិកំ;
សាករំ វិយ ទិស្សន្តំ, បស្សសេតំ មហានំ។

២៧១ “ឯត្ថ សោ វសតេ ពុទ្ធា, អនន្តទមកោ មុនិ;
វិនយន្តោ ច វេនេយ្យេ, ពោធន្តោ ពោធិបក្ខិយេ។

២៧២ “បិបាសិតោវ ឧទកំ, ភោជនំវ ជិយច្ឆិតោ;
គាវីយថា វច្ឆកិច្ឆា, ឯវាហំ វិចិនី ជិនំ។

២៧៣ “អាចារឧបចារញ្ញ, ធម្មានុច្ឆរិសំវរំ;
សិក្ខាបេមិ សកេ សិស្សេ, គច្ឆន្តេ ជិនសន្តិកំ។

២៧៤ “ទុរាសទា ភគវន្តោ, សីហាវ ឯកចារិនោ;
បំទេ បទំ និក្ខិបន្តា, អាគច្ឆេយ្យាថ មាណវា។

២៧៥ “អាសិរិសោ យថា យោរោ, មិត្តរាជារ កេសវិ;
មក្កោវ កុញ្ញរោ ទន្តី, ឯវំ ពុទ្ធា ទុរាសទា។

២៧៦ “ឧក្កាសិតញ្ញ ខិបិតំ, អជ្ឈបេក្ខិយ មាណវា;
បំទេ បទំ និក្ខិបន្តា, ឧបេថ ពុទ្ធសន្តិកំ។

២៧៧ “បដិសល្លាសគរុកា, អប្បសទ្ធា ទុរាសទា;
ទ្បបសង្កមា ពុទ្ធា, ក្ស ហោន្តិ សទេវកេ។

២៧៨ “យទាហំ បព្ពំ បុច្ឆាមិ, បដិសម្ពោទយាមិ វា;
អប្បសទ្ធា តទា ហោថ, មុនិភូតាវ តិដ្ឋថ។

២៧៩ “យំ សោ ទេសេតិ សម្ពុទ្ធា **[សទ្ធម្មំ (សិ. ស្យា.)]**, ខេមំ និព្វានបក្ខិយា;
តមេវត្ថំ និសាមេថ, សទ្ធម្មសវនំ សុខំ។

២៨០ “ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធនំ, សម្ពោទី មុនិនា អហំ;
តំ កថំ វិគីសាវេត្វា, លក្ខណេ ឧបធារយី។

២៨១ “លក្ខណេ ទ្វេ ច កង្ខាមិ, បស្សាមិ តិសលក្ខណេ;
កោសោហិតវត្ថុគុយ្ហំ, ឥទ្ធិយា ទស្សយី មុនី។

២៨២ “ជីវ្ហំ និន្ទាមយិក្វាន, កណ្ណសោតេ ច នាសិកេ;
បដិមសិ នលាដន្តំ, កេវលំ ឆានយី ជិនោ។

២៨៣ “កស្សាហំ លក្ខណេ ទិស្វា, បរិបុណ្ណេ សព្វញ្ញនេ;
ពុទ្ធាតិ និដ្ឋំ គន្ធាន, សហ សិស្សេហិ បព្ពដិ។

២៨៤ “សកេហិ តិហិ សហិតោ, បព្ពដិ អនការិយំ;
សកេហិ តិហិ សហិតោ, បព្ពដិ អនការិយំ;

អន្ទមាសេ អសម្បត្តេ, សព្វេ បត្តាម្ហូ និព្វតី។

២៨០ “ឯកតោ កម្មំ កត្វាន, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ;
ឯកតោ សំសវិត្វាន, ឯកតោ វិនិវត្តយំ។

២៨១ “គោបានសិយោ ទត្វាន, បូគធម្មេ វសី អហំ;
តេន កម្មេន សុកតេន, អដ្ឋ ហេតុ លភាមហំ។

២៨២ “ទិសាសុ បូជិតោ ហោមិ, ភោគា ច អមិតា មម;
បំភិដ្ឋា ហោមិ សព្វេសំ, តាសោ មម ន វិជ្ជតី។

២៨៣ “ព្យាធមោ មេ ន វិជ្ជន្តី, ទីយាយុំ បាលយាមិ ច;
សុខុមច្ឆវិកោ ហោមិ, អាវាសេ បត្តិកេ វសេ [អាវាសេ បត្តេ វស្សេ (ស្សា.), អាវាសេវ បិកេ វសេ (ក.)]។

២៨៤ “អដ្ឋ គោបានសី ទត្វា, បូគធម្មេ វសី អហំ;
បំដិសម្ពិទារហត្តញ្ច, ឯតំ មេ អបរដ្ឋមំ។

២៨៥ “សព្វវោសិតវោសានោ, កតកិច្ចោ អនាសវោ;
អដ្ឋគោបានសី នាម, តវ បុត្តោ មហាមុនី។

២៨៦ “បញ្ច ថម្ពានី ទត្វាន, បូគធម្មេ វសី អហំ;
តេន កម្មេន សុកតេន, បញ្ច ហេតុ លភាមហំ។

២៨៧ “អចលោ ហោមិ មេត្តាយ, អន្ទនដ្ឋោ ភវាមហំ;
អាទេយ្យវចនោ ហោមិ, ន ជំសេមិ យថា អហំ។

២៨៨ “អភន្តំ ហោតិ មេ ចិត្តំ, អឱលោ ហោមិ កស្សចិ;
តេន កម្មេន សុកតេន, វិមលោ ហោមិ សាសនេ។

២៨៩ “សគារវោ សប្បតិស្សោ, កតកិច្ចោ អនាសវោ;
សាវកោ តេ មហាវីរ, ភិក្ខុ តំ វន្តតេ មុនី។

២៩០ “កត្វា សុកតបល្លង្គំ, សាលាយំ បញ្ញបេសហំ;
តេន កម្មេន សុកតេន, បញ្ញ ហេតុ លភាមហំ។

២៩១ “ឧច្ឆេ កុលេ បជាយិត្វា, មហាកោគោ ភវាមហំ;
សព្វសម្បត្តិកោ ហោមិ, មច្ឆេរំ មេ ន វិជ្ជតី។

២៩២ “កមនេ បត្តិកេ មយ្ហំ, បល្លង្កោ ឧបតិដ្ឋតិ;
សហ បល្លង្កសេដ្ឋេន, គច្ឆាមិ មម បត្តិតំ។

២៩៣ “តេន បល្លង្កទានេន, តមំ សព្វំ វិនោទយិ;
សព្វាភិញ្ញាពលប្បត្តោ, ថេរោ [សេលោ (?)] វន្តតិ តំ មុនី។

២៩៤ “បរកិច្ចត្តកិច្ចានិ, សព្វកិច្ចានិ សាធម្មិ;
តេន កម្មេន សុកតេន, បារិសិ អភយំ បុរំ។

២៩៥ “បរិនិដ្ឋិតសាលម្ហិ, បរិភោគមទាសហំ;
តេន កម្មេន សុកតេន, សេដ្ឋត្តំ អដ្ឋបាគតោ។

២៩៦ “យេ កេចិ ទមកា លោកេ, ហត្ថិអស្សេ ទមេន្តិ យេ;
កំរិត្វា ការណា នានា, ទារុណេន ទមេន្តិ តោ។

២៩៧ “ន ហេរំ ភ្នំ មហាវីរ, ទមេសិ នរនារិយោ;
អនណ្ឌេន អសត្ថេន, ទមេសិ ឧត្តមេ ទមេ។

២៩៨ “ទានស្ស វណ្ណេ កិក្ខេន្តោ, ទេសនាកុសលោ មុនិ;
ឯកបញ្ចំ កថេន្តោវ, ពោធចេសិ តិសតេ មុនី។

២៩៩ ទន្តា មយំ សារថិនា, សុរិមុត្តា អនាសវា;
សញ្ញាភិញ្ញាពលបត្តា, និព្វតា ឧបជិត្តយេ។

៣០០ “សតសហស្សិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
អភិក្កន្តា ភយា សព្ពេ, សាលាទានស្សិនំ ផលំ។

៣០១ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។

៣០២ “ស្មោតតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៣០៣ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

តត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សេលោ សបរិសោ ភកវកោ សន្តិកេ ឥមា តាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

សេលត្ថេរស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. សព្វកិក្កកត្ថេរអបទានំ

៣០៤ “កណិការំ ជលិតំ [ជោតន្តំ (សី.)], ទីបរុក្ខំ ឧជ្ឈលំ [ជោតិតំ (ស្យា.)];
ឱសធិរំ វិរោចន្តំ, វិជ្ជតំ គគនេ យថា។

៣០៥ “អសម្ពិតំ អនុត្តាសិ, មិគរាជំ កេសវិ;
ញ្ញាណាលោកំ បកាសេន្តំ, មទ្ធន្តំ តិគ្គិយេ គណេ។

៣០៦ “ឧទ្ធវន្តំ ឥមំ លោកំ, ឆិទ្ធន្តំ សព្វសំសយំ;
កជ្ជន្តំ [អសម្ពិតំ (ស្យា.), កច្ឆន្តំ (ក.)] មិគរាជំ, អទ្ធសំ លោកនាយកំ។

៣០៧ “ជដាជិនធរោ អាសិ, ព្រហ្មា ឧដុ បតាបវា;
វាកថីរំ គហេត្វាន, បាទមូលេ អបត្ថវិ។

៣០៨ “កាឡានុសារិយំ គយ្ហ, អនុលិម្បិ តថាគតំ;
សម្ពុទ្ធមនុលិម្បេត្វា, សន្តវិ លោកនាយកំ។

៣០៩ “សមុទ្ធវសិមំ លោកំ, ឱយតិណ្ណ [ឱយតិណ្ណោ (ស្យា. ក.)] មហាមុនិ;
ញ្ញាណាលោកេន ជោតេសិ, នាវដំ [បវរំ (ស្យា.), វជិរ (បី.)] ញ្ញាណមុត្តមំ។

៣១០ “ធម្មចក្កំ [តុរំ ចក្កំ (ក.)] បរត្តេសិ, មទ្ធសេ បរតិគ្គិយេ;
ឧសភោ ជិតសង្ហាមោ, សម្បកម្យេសិ មេទនី។

៣១១ “មហាសមុទ្ធេ ឧមិយោ, វេលន្តម្ហិ បភិជ្ជវេ;
តថេវ តវ ញ្ញាណម្ហិ, សព្វទិដ្ឋិ បភិជ្ជវេ។

៣១២ “សុខមច្ឆិកជាលេន, សរម្ហិ សម្បតានិកេ;
អន្តោជាលិកតា [ជាលគតា (សី.)] បាណា, បិឡិកា ហោត្តិ តាវទេ។

៣១៣ “តថេវ តិគ្គិយា លោកេ, បុថុបាសណ្ឌនិស្សិតា [ម្ពុឡា សច្ចវិនិស្សដា (ស្យា.), មុដ្ឋសច្ចវិនិស្សដា (ក.)];
អន្តោញ្ញាណវេ តុយ្ហំ, បរិវត្តន្តិ មាវិស។

៣១៤ “បតិដ្ឋា វុយ្ហតំ ឱយេ, ត្វញ្ជិ នាថោ អពន្តនំ;
ភ័យដ្ឋិតានំ សរណំ, មុត្តិគ្គិនំ បរាយណំ។

៣១៥ “ឯកវិរោ អសទិសោ, មេត្តាករុណសញ្ញយោ [សញ្ញតោ (ស្យា.)];
អសមោ សុសមោ សន្តោ [សុសិលោ អសមោ សន្តោ (សី.), បញ្ញវា យុត្តចាកោ ច (ស្យា.)], វសិ តានិ
ជិតញ្ញយោ។

៣១៦ “ជីរោ វិគតសម្មោហោ, អនេជោ អកចំកថិ;
តុសិកោ [វុសិកោ (សី.)] វន្តទោសោសិ, និម្មលោ សំយតោ សុចិ។

៣១៧ “សង្ហាតិកោ ហតមទោ [គតមទោ (ស្យា.), គមនុទោ (ក.)], តេវិជ្ជោ តិភវន្តតោ;
សីមាតិកោ ធម្មករុ, គតត្ថោ ហិតវព្ពតោ [ហិតវប្បថោ (សី. ស្យា.)]។

៣១៨ ការកោ ត្វំ យថា នាវា, និធីវស្សាសការកោ;
អសម្ពិគោ យថា សីហោ, គជរាជារ ទប្បិកោ។

៣១៩ “ថោមេត្វា ទសតាថាហិ, បទុមុត្តរំ មហាយសំ;
វន្តិក្វា សត្តនោ បាទេ, តុណ្ហិ អដ្ឋាសហំ តទា។

៣២០ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ បិកោ សត្ថា, តមា តាថា អភាសថ។

៣២១ “យោ មេ សីលញ ញណញ, សទ្ធមញ្ញាបិ វណ្ណយិ [ធម្មញ្ញាបិ បកិក្ខយិ (សិ. ស្យា.)];
តមហំ កិក្ខយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣២២ “សដ្ឋិ កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
អញ្ញេ ទេវេភិកវិក្វា, តស្សំ ការយិស្សតិ។

៣២៣ “សោ បច្ឆា បព្ពជិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
តោតមស្ស ភក្កតោ, សាសនេ បព្ពជិស្សតិ។

៣២៤ “បព្ពជិត្វាន កាយេន, បាបកម្មំ វិវិជ្ជិយ;
សំព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្ពាយិស្សតិនាសវោ។

៣២៥ “យថាបិ មេយោ ចនយំ, តប្បេតិ មេទិនី តមំ;
តថេវ ត្វំ មហាវិ, ធម្មេន តប្បយិ មមំ។

៣២៦ “សីលំ បញ្ញញ ធម្មញ្ញ, ថវិក្វា លោកនាយកំ;
បំត្តោម្ហិ បរមំ សន្តិ, និព្ពានំ បទមច្ចតំ។

៣២៧ “អហោ នូន ស ភក្កា, ចិរំ តិដ្ឋេយ្យ ចក្កមា;
អញ្ញាតញ វិជានេយ្យំ, ផុសេយ្យំ [អញ្ញាតញាបិ ជានេយ្យ, បស្សេយ្យ (ក.)] អមតំ បទំ។

៣២៨ “អយំ មេ បច្ឆិមា ជាតិ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សំព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

៣២៩ “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ពុទ្ធមភិថោមយី
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, កិក្ខនាយ តទំ ផលំ។

៣៣០ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សំព្ពាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវោ។

៣៣១ “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣៣២ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្ថា សព្ពកិក្ខិកោ ថេរោ តមា តាថាយោ អភាសិតាតិ។

សព្ពកិក្ខិកត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. មធុទាយកត្ថេរអបទានំ

៣៣៣ “សិន្និយា នទិយា តីវេ, សុកតោ អស្សមោ មម;
តត្ថំ វាចេមហំ សិស្សេ, តតិហាសំ សលក្ខណំ។

៣៣៤ “ធម្មកាមា វិនីតា តេ, សោតុកាមា សុសាសនំ;
ឆន្ទង្គេ បារមិប្បត្តា, សិន្និកូលេ វសន្តិ តោ។

៣៣៥ “ឧប្បាតកមនេ ចេវ, លក្ខណេសុ ច កោវិទា;
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តា, វសន្តិ វិបិនេ តទា។

៣៣៦ “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ;
អម្ពាភំ អនុកម្មត្ថោ, ឧបាគច្ឆិ វិនាយកោ។

៣៣៧ ឧបាគតំ មហាវីរី, សុមេធំ លោកនាយកំ;
តិណសន្តារកំ កត្វា, លោកជេដ្ឋស្សទាសហំ។

៣៣៨ “វិបិនាតោ មជ្ជំ គយ្ហ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ;
សម្ពុទ្ធោ បរិកុញ្ញត្វា, ឥទ្ធំ វចនមព្រវី។

៣៣៩ “យោ តំ អទាសិ មជ្ជំ មេ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣៤០ “ឥមិនា មធុទានេន, តិណសន្តារកេន ច;
តីស កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ។

៣៤១ “តីស កប្បសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៣៤២ “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៣៤៣ “ទេវលោកា ឥធាគន្ធា, មាតុកុច្ឆិ ឧបាគតេ;
មធុវស្សំ បវស្សិត្ត, ឆានយំ មធុនា មហី។

៣៤៤ “មយិ និក្ខន្តមត្តម្ហិ, កុច្ឆិយា ច សុទុត្តរា;
តត្រាបិ មធុវស្សំ មេ, វស្សតេ និច្ចកាលិកំ។

៣៤៥ “អគារា អភិនិក្ខម្ហ, បព្ពជី អនគារិយំ;
លាភី អន្តស្ស បានស្ស, មធុទានស្សិទ្ធំ ផលំ។

៣៤៦ “សព្ពកាមសមិទ្ធោហំ, ភវិត្វា ទេវមានុសេ;
តេនេវ មធុទានេន, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។

៣៤៧ “វុដ្ឋម្ហិ ទេវេ ចតុរង្គលេ តិណេ, សម្បុប្បិកេ [សុបុប្បិកេ (ស្ស.)] ធរណីរុហេ សញ្ញន្នេ [វប្បទេសេ (ស្ស.)];
សុញ្ញេ យវេ មណ្ឌបុគ្គមូលកេ, វសាមិ និច្ចំ សុខិតោ អនាសវោ។

៣៤៨ “មជ្ឈេ មហន្តេ ហិនេ ច [មជ្ឈេ មយ្ហំ ភវា អស្ស (ស្ស. បី. ក.)], ភវេ សព្ពេ អភិក្កមិ [យេ ភវេ
សមគិក្កមិ (ស្ស. ក.), យោ ភវេសុ បកិក្កយិ (ក.)];
អជ្ឈ មេ អាសវា ខីណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវោ។

៣៤៩ “តីសកប្បសហស្សម្ហិ, យំ ទានមទទិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, មធុទានស្សិទ្ធំ ផលំ។

៣៥០ “កិលេសា លាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សព្ពាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវោ។

៣៥១ “សាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣៥២ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា មធុទាយកោ ថេរោ ឥមា កាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

មធុទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. បទុមក្នុងការវិយត្ថេរអបទានំ

៣៥៣ “បិយទស្សី នាម ភកវា, សយម្ហូ លោកនាយកោ;
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ, សមាធិកុសលោ មុនី។

៣៥៤ “វនសណ្តំ សមោគយ្ហ, បិយទស្សី មហាមុនិ;
បំសុក្ខលំ បត្តវិត្វា, និសីទិ បុរិសុត្តមោ។

៣៥៥ មិត្តលុទ្ធា បុរេ អាសី, អរញ្ញេ [វិបិនេ (សី.), ឥរិនេ (ស្យា. ក.)] កាននេ អហំ;
បសនំ មិត្តមេសន្តោ, អាហិណ្ឌាមិ អហំ តទា។

៣៥៦ “តត្ថទ្ធសាសី សម្ពុទ្ធំ, ឱយតិណ្ឌមនាសំ;
បុប្ផិកំ សាលរាជំ, សតរំសិវំ ឧគ្គតំ។

៣៥៧ “ទិស្វានហំ ទេវទេវំ, បិយទស្សី មហាយសំ;
ជាតស្សំ សមោគយ្ហ, បទុមំ អាហវិ តទា។

៣៥៨ “អាហវិត្វាន បទុមំ, សតបត្តំ មនោរមំ;
ក្នុងាការំ កវិត្វាន, ឆានយី បទុមេនហំ។

៣៥៩ “អនុកម្មកោ កាវណិកោ, បិយទស្សី មហាមុនិ;
សត្តរត្តិន្ទិរំ ពុទ្ធា, ក្នុងាការេ វេសិ ជិនោ។

៣៦០ “បុរាណំ ឆន្ទយិត្វាន, នវេន ឆានយី អហំ;
អញ្ញលី បត្តហេត្វាន, អដ្ឋាសី តារទេ អហំ។

៣៦១ “វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា, បិយទស្សី មហាមុនិ;
ទិសំ អនុវិលោកេន្តោ, និសិទិ លោកនាយកោ។

៣៦២ “តទា សុទស្សនោ នាម, ឧបដ្ឋាកោ មហិន្ទិកោ;
ចិត្តមញ្ញាយ ពុទ្ធស្ស, បិយទស្សីស្ស សត្តនោ។

៣៦៣ “អសីតិយា សហស្សេហិ, ភិក្ខុហិ បរិវារិតោ;
វនន្តេ សុខមាសិនំ, ឧបេសិ លោកនាយកំ។

៣៦៤ “យាវតា វនសណ្ឌម្ហិ, អធិវត្ថា ច ទេវតា;
ពុទ្ធស្ស ចិត្តមញ្ញាយ, សព្វេ សន្និបត្តំ តទា។

៣៦៥ “សមាគតេសុ យក្ខេសុ, កុម្មុណ្ណេ សហវគ្គសេ;
ភិក្ខុសង្ឃេ ច សម្បត្តេ, តាថា បព្វហរិ [សព្វហរិ (ស្យា.), មាព្វហរិ (សី.)] ជិនោ។

៣៦៦ “យោ មំ សត្តាហំ បូជេសិ, អាវាសញ្ច អកាសិ មេ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣៦៧ “សុទុទ្ធសំ សុនិបុណំ, គម្ពិរំ សុប្បកាសិតំ;
ញ្ញាណេន ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣៦៨ “ចតុទ្ធសានិ កប្បានិ, ទេវវង្គំ កវិស្សតិ;
ក្នុងាការំ មហន្តស្ស [ព្រហំ តស្ស (សី. ស្យា.)], បន្ទុបុប្ផេហិ ឆានិកំ។

៣៦៩ “អាកាសេ ធារយិស្សតិ, បុប្ផកម្មស្សិទំ [បុព្ពកម្មស្សិទំ (ស្យា.)] ផលំ;
ចតុត្ថិសេ [ចតុទ្ធសេ (ស្យា.)] កប្បសតេ, វោកិណ្ឌំ សំសវិស្សតិ។

៣៧០ “តត្ថ បុប្ផមយំ ព្យម្ពំ, អាកាសេ ធារយិស្សតិ;
យំថា បទុមបត្តម្ហិ, តោយំ ន ឧបលិម្បតិ។

៣៧១ “តថេវីមស្ស ញ្ញាណម្ហិ, កិលេសា នោបលិម្បរេ;
មនសា វិនិវដ្តេត្វា, បញ្ច នីវរណេ អយំ។

៣៧២ “ចិត្តំ ជនេត្វា នេក្ខម្ពេ, អគារា បព្ពជិស្សតិ;
តតោ បុប្ផមយេ ព្យម្ពេ, ធារេន្តេ [បុប្ផមយំ ព្យម្ពំ, ធារេន្តំ (ស្យា. ក.)] និក្ខមិស្សតិ។

៣៧៣ “វុត្តមលេ វសន្តស្ស, និបកស្ស សតីមតោ;
តត្ថ បុប្ផមយំ ព្យម្ពំ, មត្តកេ ធារយិស្សតិ។

៣៧៤ “ចីរំ បិណ្ឌបាតញ្ច, បច្ចយំ សយនាសនំ;

ទត្វាន ភិក្ខុសង្ឃសួរ, និព្វាយិស្សតិនាសរោ។

៣៧៥ “ក្នុងគោតមេ ចរតា [ចរណា (សី. បី. ក.), ចរិតេ (ស្យា.)], បព្ពដ្ឋ អភិនិក្ខមិ;
រុក្ខមូលេ វសន្តម្បិ [វសន្តម្បិ (សី.), វសតោបិ (?)], ក្នុងគោតមេ ធវិយតិ។

៣៧៦ “ចីរេ បិណ្ឌបាតេ ច, ចេតនា មេ ន វិជ្ជតិ;
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ, លភាមិ បរិនិដ្ឋិតំ។

៣៧៧ “គណនាតោ អសង្ខេយ្យា, កប្បកោដិ ពហូ មម;
វិត្តកា តេ អតិក្កន្តា, បមុត្តា លោកនាយកា។

៣៧៨ “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, បិយទស្សី វិនាយកោ;
តមហំ បយិរុបាសិត្វា, តមំ យោនី ឧបាគតោ។

៣៧៩ “ឥធប សម្មាមិ [ឥធន្ទសាសិ (សី.)] សម្ពុទ្ធំ, អនោមំ នាម ចក្ខុមំ;
តមហំ ឧបកន្នាន, បព្ពដ្ឋ អនគារិយំ។

៣៨០ “ទុក្ខស្សន្តករោ ពុទ្ធោ, មគ្គំ មេ ទេសយី ជិនោ;
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

៣៨១ “តោសយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, តោតមំ សក្យបុរ្តរំ;
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហារមិ អនាសរោ។

៣៨២ “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, យំ ពុទ្ធបភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៣៨៣ “ភិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សព្វាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពរោ។

៣៨៤ “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣៨៥ “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា បទុមក្នុងគោតមេ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បទុមក្នុងគោតមេ ត្រូវស្យាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ពាក្យលក្ខណៈអបទានំ

៣៨៦ “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , សោភិតោ នាម បព្ពតោ;
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ, សកសិស្សេហិ មាបិតោ។

៣៨៧ “មណ្ឌបា ច ពហូ តត្ថ, បុប្ផិតា សិន្ធុវារកា;
កបិត្តា ច ពហូ តត្ថ, បុប្ផិតា ជីវជីវកា [ចម្បកា នាគកេតកា (ស្យា.)]។

៣៨៨ “និក្កណ្ឌិយោ ពហូ តត្ថ, ពទរាមលកានិ ច;
ជារុសកា អលាពូ ច, បុណ្ណរិកា ច បុប្ផិតា។

៣៨៩ “អាឡកា [អឡក្កា (ស្យា.)] ពេលុវា តត្ថ, កទលី មាតុលុដ្ឋកា;
មហានាមា ពហូ តត្ថ, អដ្ឋនា ច បិយដ្ឋកា។

៣៩០ “កោសម្ពា សឡលា និម្ពា [នីបា (សី.)], និគ្រោធា ច កបិត្តនា;
ឯទិសោ អស្សមោ មយ្ហំ, សសិស្សេហំ តហិ វសី។

៣៩១ “អនោមទស្សី ភកវា, សយម្ពុ លោកនាយកោ;
តំវេសំ បដិសណ្តានំ, មមស្សមមុបាគមិ។

៣៩២ “ឧបេតម្ហិ មហាវីរេ, អនោមទស្សីមហាយសេ;
ខណេន លោកនាថស្ស, វាតាពាធា សមុដ្ឋហិ។

៣៩៣ វិចារនោ អរញ្ញម្ហិ, អន្ទសំ លោកនាយកំ;
ឧបគន្ធាន សម្ពុទ្ធំ, ចក្ខុមន្តំ មហាយសំ។

៣៩៤ “តវិយញ្ញាបិ ទិស្វាន, ឧបលក្ខេសហំ តទា;
អសំសយញ្ជិ ពុទ្ធស្ស, ព្យាធិ នោ ឧទបជ្ជថ។

៣៩៥ “ខីប្បំ អស្សមមាគញ្ជិ, មម សិស្សាន សន្តិកេ;
ភេសជ្ជំ កត្តកាមោហំ, សិស្សេ អាមន្តយី តទា។

៣៩៦ “បដិស្សណិត្វាន មេ វាក្យំ, សិស្សា សព្វេ សគារវា;
ឯកជ្ឈំ សន្តិបតីសុ, សត្តការវតា មម។

៣៩៧ “ខីប្បំ បព្ពតមារុយ្ហ, សព្វោសធមហាសហំ [មកាសហំ (ស្សា. ក.)];
ប៉ានីយយោគំ [ប៉ានីយយោគ្គំ (សី.)] កត្វាន, ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ។

៣៩៨ “បរិកុត្តេ មហាវីរេ, សព្ពញ្ញលោកនាយកេ;
ខីប្បំ វាតោ រូបសមិ, សុគតស្ស មហេសិនោ។

៣៩៩ “បស្សន្តំ ទរថំ ទិស្វា, អនោមទស្សី មហាយសោ;
សំកាសនេ និសិទិត្វា, តមា គាថា អភាសថ។

៤០០ “យោ មេ បាទាសិ ភេសជ្ជំ, ព្យាធិញ្ច សមយី មម;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៤០១ “កប្បសតសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
វំទិតេ ត្វរិយេ តត្ថ, មោទិស្សតិ សទា អយំ។

៤០២ “មនុស្សលោកមាគន្ធា, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
សហស្សក្ខត្តំ វាជា ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ។

៤០៣ “បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ, អនោមោ នាម ខត្តិយោ;
ប៉ាតុរន្តោ វិជិតាវី, ជម្ពុមណ្ឌស្ស [ជម្ពុទីបស្ស (ស្សា.)] តស្សរោ។

៤០៤ “សត្តវតនសម្បន្នោ, ចក្កវត្ថី មហព្ពលោ;
តាវតិសេបិ ខោភេត្វា, តស្សំ ការយិស្សតិ។

៤០៥ “ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, អប្បាពាជោ ភវិស្សតិ;
បរិគ្គហំ វិវដ្ឋេត្វា, ព្យាធិ លោកេ ភវិស្សតិ។

៤០៦ “អប្បរិមេយ្យេ តតោ កប្បេ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
តោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៤០៧ “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសរោ។

៤០៨ “កិលេសេ ឈាបយិត្វាន, តណ្ហាសោតំ ភវិស្សតិ;
ពាកុលោ [ពាក្កលោ (សី. ស្សា.)] នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។

៤០៩ “តទំ សព្ពំ អភិញ្ញាយ, តោតមោ សក្យបុដ្ឋរោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, ឯតទគ្គេ បបេស្សតិ។

៤១០ “អនោមទស្សី ភកវា, សយម្ហូ លោកនាយកោ;
វិវេកានុវិលោកេន្តោ, មមស្សមមុបាកមិ។

៤១១ “ឧបាកតំ មហាវីរី, សព្ពញ្ញំ លោកនាយកំ;
សព្វោសធនេ តប្បេសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

៤១២ “តស្ស មេ សុកតំ កម្មំ, សុខេត្តេ ពិជសម្បទា;

ខេបេតុំ នេវ សក្កោមិ, តទា ហិ សុកតំ មម។

៤១៣ “លាភា មម សុលទ្ធំ មេ, យោហំ អទ្ធក្ខិ នាយកំ;
តេន កម្មាវសេសេន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

៤១៤ “សព្ពមេតំ អភិញ្ញាយ, គោតមោ សក្យបុគ្គវោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, ឯតទគ្គេ បបេសិ មំ។

៤១៥ “អបរិមេយេ តតោ កប្បេ, យំ កម្មមករិ តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ភេសជ្ជស្ស តទំ ផលំ។

៤១៦ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សំព្ពាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវោ។

៤១៧ “ស្លាកតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤១៨ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

តត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ពាកុលោ [ពាក្យលោ (សិ. ស្យា.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ;

ពាកុលត្ថេរស្សាបទានំ នដ្ឋំ។

៧. គិរិមានន្ទត្ថេរអបទានំ

៤១៩ “ភវិយា មេ កាលដ្ឋតា, បុត្តោ សិរិចិកំ តតោ;
មាតា បិតា មតា ភាតា, ឯកចិត្តម្ហិ [មាតា បិតា ច ភាតា ច, ឯកចិត្តកម្ហិ (សិ. ស្យា.)] ឧយ្ហរេ។

៤២០ “តេន សោកេន សន្តត្តោ, កិសោ បណ្ណ អហោសហំ;
ចិត្តក្ខេបោ ច មេ អាសិ, តេន សោកេន អន្តិគោ។

៤២១ “សោកសល្លបរេតោហំ, វេនន្តមុបសង្កមី;
បវត្តផលំ ភុញ្ញិត្វា, វុត្តមូលេ វសាមហំ។

៤២២ “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, ទុក្ខស្សន្តករោ ជិនោ;
មមុទ្ធវិគុកាមោ សោ, អាគញ្ញិ មម សន្តិកំ។

៤២៣ “បទសទ្ធំ សុណិត្វាន, សុមេធស្ស មហេសិនោ;
បគ្គហេត្វានហំ សីសំ, ឧណ្ណោកេសិ មហាមុនី។

៤២៤ “ឧបាគតេ មហាវិរេ, បីតិ មេ ឧទបជ្ជថ;
តំទាសិមេកក្កមនោ, ទិស្វា តំ លោកនាយកំ។

៤២៥ “សតិ បដិលភិក្ខាន, បណ្ណមុដ្ឋិមទាសហំ;
នីសិទិ ភគវា តត្ថ, អនុកម្សាយ ចក្ខុមា។

៤២៦ “និសជ្ជ តត្ថ ភគវា, សុមេធា លោកនាយកោ;
ធម្មំ មេ កថយី ពុទ្ធោ, សោកសល្លវិនោទនំ។

៤២៧ “អនុវិកា តតោ អាគំ, អនុញ្ញាតា តតោ គតា;
យំថាគតា តថា គតា, តត្ថ កា បរិទេវនា។

៤២៨ “យថាបិ បចិកា សត្តា, វស្សមាណាយ វុដ្ឋិយា;
សភណ្ឌា ឧបគច្ឆន្តិ, វស្សស្សាបតនាយ តេ។

៤២៩ “វស្សេ ច តេ ឱរមិតេ, សម្បយន្តិ យទិច្ឆកំ;
ឯវំ មាតា បិតា ភុយ្ហំ, តត្ថ កា បរិទេវនា។

៤៣០ “អាគន្តកា បាហុនកា, ចលិតេវិតកម្សិតា;
ឯវំ មាតា បិតា ភុយ្ហំ, តត្ថ កា បរិទេវនា។

៤៣១ “យថាបិ ខរកោ ជិណ្ឌំ, ហិត្វា គច្ឆតិ សំ គចំ [សំគន់ (ស្យា. ក.)];
ឯរំ មាតា បិតា ភយ្ហំ, សំ គនំ គធ ហិយវេ។

៤៣២ “ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, សោកសល្លំ វិវដ្ឋយិ;
បាមោជ្ជំ ជនយិត្វាន, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្តហំ។

៤៣៣ “វន្តិត្វាន មហានាកំ, បូជយិ គិរិមញ្ញវិ [គិរិមញ្ញវិមបូជយិ (សី. ស្យា.)];
ទិព្ពគន្ធី សម្បវន្តំ [ទិព្ពគន្ធនេស សម្បវន្តំ (សី. ស្យា.)], សុមេធំ លោកនាយកំ។

៤៣៤ “បូជយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, សិវេ កត្វាន អញ្ញលិ;
អនុស្សវំ គុណគ្គានី, សន្តវិ លោកនាយកំ។

៤៣៥ “និគ្គិណ្ឌាសិ [និគ្គណ្ឌាសិ (សី.), វិគិណ្ឌាសិ (ស្យា.)] មហាវិរំ, សព្ពញ្ញ លោកនាយក;
សព្ពេ សក្កេ ឧទ្ធហសិ, ញ្ញាណេន ភ្នំ មហាមុនេ។

៤៣៦ “វិមតិ ទ្វេន្យកំ វាបិ, សញ្ញិន្ទសិ មហាមុនេ;
បដិបាទេសិ មេ មគ្គំ, គវំ ញ្ញាណេន ចក្កម។

៤៣៧ “អរហា វសិបត្តា [សិប្បិបត្តា (សី. ស្យា.)] ច, ឆឡភិញ្ញា មហិទ្ធិកា;
អន្តលិក្ខចរា ជិវា, បរិវារេន្តិ ភាវទេ។

៤៣៨ “បដិបន្នា ច សេខា ច, ផលដ្ឋា សន្តិ សាវកា;
ស្វរោទយេវ បទុមា, បុប្ផន្តិ គវំ សាវកា។

៤៣៩ “មហាសមុទ្ទោវត្តោភោ, អតុលោបិ [យថា សមុទ្ទោ អត្តោភោ, អតុលោ ច (សី.)] ឡុត្តរោ;
ឯរំ ញ្ញាណេន សម្បន្នោ, អប្បមេយ្យោសិ ចក្កម។

៤៤០ “វន្តិត្វាហំ លោកជិនំ, ចក្កមន្តំ មហាយសំ;
បុថុ ទិសា នមស្សន្តោ, បដិកុដិកោ អគញ្ញហំ។

៤៤១ “ទេវលោកា ចវិត្វាន, សម្បជានោ បតិស្សតោ;
ឱក្កមិ មាតុយា កុច្ឆិ, សន្ធាវន្តោ ភវាភវេ។

៤៤២ “អគារា អភិនិក្ខម្ម, បព្ពជី អនគារិយំ;
អាតាបិ និបកោ ឈាយិ, បដិសល្លានគោចរោ។

៤៤៣ “បធានំ បទហិត្វាន, តោសយិត្វា មហាមុនី;
ចន្ទោវព្ភយនា មុត្តោ, វិចរាមិ អហំ សទា។

៤៤៤ “វិវេកមនុយុត្តោម្ហិ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

៤៤៥ “គិសកប្បសហស្សម្ហិ, យំ ពុទ្ធមភិបូជយិ;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

៤៤៦ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សព្ពាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពរោ។

៤៤៧ “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤៤៨ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
កត្ត សុំទំ អាយស្មា គិរិមានន្ទោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

គិរិមានន្ទត្ថេរស្សាបទានំ សក្កមំ។

៨. សឡលមណ្ឌបិយត្ថេរអបទានំ

៤៤៩ “និព្ពតេ កកុសន្នម្ហិ, ព្រាហ្មណម្ហិ វុសិមតិ;
គហេត្វា សឡលំ មាលំ, មណ្ឌបំ ការយិ អហំ។

៤៥០ “ការតិសកតោ សន្តោ, លភាមិ ព្យម្ពមុត្តម៌;
អញ្ជេ ទេវេតិរោចាមិ, បុញ្ញកម្មស្សិនំ ផលំ។

៤៥១ “ទិវា វា យទិ វា រត្តិ, ចង្កមន្តោ បិគោ ចហំ;
ឆន្ទោ សឡលបុប្ផេហិ, បុញ្ញកម្មស្សិនំ ផលំ។

៤៥២ “គមស្ថិយេវ កប្បម្ហិ, យំ ពុទ្ធមភិបូជយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។

៤៥៣ “កិលេសា ឈាបិតា មួយំ... បេ... វិហារមិ អនាសវោ។
ស្លាកតំ វត មេ អាសំ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

កតំ សុទំ អាយស្មា សឡលមណ្ឌបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

សឡលមណ្ឌបិយត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៩. សព្ពទាយកត្ថេរអបទានំ

៤៥៦ “មហាសមុទ្ធំ ឱកយ្ហ, ភវនំ មេ សុនិម្មិតំ;
សុនិម្មិតា បោគ្ខរណិ, ចក្កវាកបក្ខជិតា។

៤៥៧ “មន្ទាលកេហិ សញ្ញន្ទា, បទុមុប្បលកេហិ ច;
នទី ច សន្នតេ គត្ថ, សុបតិគ្គា មនោរមា។

៤៥៨ “មច្ឆកច្ចបសញ្ញន្ទា, នានាទិជសមោត្ថតា;
មយ្ហរកោញ្ញាភិវុទា, កោគិលាទីហិ វុត្តហិ។

៤៥៩ “បារេវតា វរិហំសា ច, ចក្កវាកា នទីចរា;
ទិន្និភា សាឡិកា ចេត្ថ, បម្មកា [បម្បកា (សី.), ចប្បកា (ស្យា.)] ជីវជីវកា។

៤៦០ “ហំសា កោញ្ញាបិ នទិតា [កោញ្ញាភិនទិតា (សី. ស្យា.)], កោសិយា បិដ្ឋលា ពហូ;
សត្តរតនសម្បន្នា, មណិមុត្តិកវាលុកា។

៤៦១ “សព្ពសោណ្ឌមយា វុត្តា, នានាគន្ធសមេរិតា;
ឧដ្ឋោតេន្តី ទិវារត្តិ, ភវនំ សព្ពកាលិកំ។

៤៦២ “សដ្ឋិ ត្វរិយសហស្សានិ, សាយំ បាតោ បវដ្ឋវេ;
សោឡសិគ្គិសហស្សានិ, បរិវារេដ្ឋិ មំ សទា។

៤៦៣ “អភិនិក្ខម្ភ ភវនា, សុមេធំ លោកនាយកំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វន្ទយី តំ មហាយសំ។

៤៦៤ “សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, សសង្ឃំ តំ និមន្តយី;
អធិវាសេសិ សោ ធីរោ, សុមេធា លោកនាយកោ។

៤៦៥ “មម ធម្មកថំ កត្វា, ឧយ្យោជេសិ មហាមុនិ;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, ភវនំ មេ ឧបាកមី។

៤៦៦ “អាមន្តយី បរិជនំ, សព្ពេ សន្និបតាថ [សន្និបតត្ថ (ក.)] វោ;
បុព្ពណ្ណសមយំ ពុទ្ធោ, ភវនំ អាគមិស្សតិ។

៤៦៧ “លាភា អម្ពំ សុលទ្ធំ នោ, យេ វសាម ភវន្តិកេ;
មយម្យិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, បូជំ កស្សាម សត្តនោ។

៤៦៨ “អន្តបនំ បដ្ឋបេត្វា, កាលំ អារោចយី អហំ;
វសីសតសហស្សេហិ, ឧបេសិ លោកនាយកោ។

៤៦៩ “បញ្ញត្តិកេហិ ត្វរិយេហិ, បច្ឆក្កមនមកាសហំ;

សព្វសោណ្ឌមយេ បីបេ, នីសិទិ បុរិសុត្តមោ។

៤៧០ “ឧបវិច្ឆននំ អាសិ, សព្វសោណ្ឌមយំ តទា;
ព័ជនិយោ បវាយន្តិ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស អនុវេ។

៤៧១ “បហូកេនន្ទបាទេន , ភិក្ខុសង្ឃមគប្បយិ;
បច្ចេកទុស្សយុគឡេ, ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ។

៤៧២ “យំ វទន្តិ សុមេធាតិ, លោកាហុតិបដិក្កហំ;
ភិក្ខុសង្ឃេ នីសិទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៤៧៣ “យោ មេ អន្តេន បាទេន, សព្វេ ឥមេ ច គប្បយិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៤៧៤ “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ វាជា ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

៤៧៥ “ឧប្បជ្ជតិ [ឧបគច្ឆតិ (សី.)] យំ យោនី, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;
សព្វទា សព្វសោវណ្ណំ, ឆននំ ធារយិស្សតិ។

៤៧៦ “តិសកប្បសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុសលសម្ពវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៤៧៧ “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្ហិតោ;
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៤៧៨ “ភិក្ខុសង្ឃេ នីសិទិត្វា, សីហនាទំ នទិស្សតិ;
ចីតកេ ឆត្តំ ធារេន្តិ, ហេដ្ឋា ឆត្តម្ហិ ឧយ្ហថ។

៤៧៩ “សាមញ្ញំ មេ អនុប្បត្តំ, កិលេសា ឈាបិតា មយា;
មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា, សន្តាបោ មេ ន វិជ្ជតិ។

៤៨០ “តិសកប្បសហស្សម្ហិ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, សព្វទានស្សិទំ ផលំ។

៤៨១ “កិលេសា ឈាបិតា ម្ហយំ... បេ.... វិហារមិ អនាសវោ។
សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៤៨២ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

៤៨៣ “ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា សព្វទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

សព្វទាយកត្តេរស្សាបទានំ នវមំ។

១០. អធិតត្តេរអបទានំ

៤៨៤ “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្វធម្មាន បារត្វ;
អដ្ឋោគាហេត្វា ហិមវន្តំ, នីសិទិ លោកនាយកោ។

៤៨៥ “នាហំ អនុត្តិ [បស្សាមិ (?)] សម្ពុទ្ធំ, នបិ សទ្ធំ សុណោមហំ;
មម ភក្ខំ គវេសន្តោ, អាហិណ្ឌាមិ វនេ អហំ [តទា (សី.)]។

៤៨៦ “កត្តទ្ធស្សាសិ សម្ពុទ្ធំ, ទ្ធត្តិសវរលក្ខណំ;
ទិស្វាន វិក្កិមាបដ្ឋិ [ចិត្តមាបដ្ឋិ (សី.), ចិត្តមាបដ្ឋិ (ស្យា.)], សត្តោ កោ នាមយំ ភវេ។

៤៨៧ “លក្ខណានិ វិលោកេត្វា, មម វិជ្ជំ អនុស្សរិ;
សុតញ្ជិ មេតំ វុឌ្ឍានំ, បណ្ឌិតានំ សុភាសិតំ។

៤៨៨ “តេសំ យថា តំ វចនំ, អយំ ពុទ្ធា ភវិស្សតិ;
យំនូនាហំ សក្ករេយ្យំ, គតិ មេ សោធយិស្សតិ។

៤៨៩ ខំប្បំ អស្សមមាគន្ធា, មជ្ជតេលំ គហី អហំ;
កោលម្កកំ គហេត្វាន, ឧបគច្ឆិ វិនាយកំ [នរាសកំ (សី.)]។

៤៩០ “តិទណ្ឌកេ គហេត្វាន, អញ្ចោកាសេ បបេសហំ;
បទីបំ បជ្ជលិក្ខាន, អដ្ឋក្ខត្តំ អវន្នហំ។

៤៩១ “សត្តរត្តិន្ទិរំ ពុទ្ធោ, និសិទិ បុរិសុត្តមោ;
តតោ រក្សា វិវាសេ, វុដ្ឋាសិ លោកនាយកោ។

៤៩២ “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សញ្ញត្តិន្ទិរំ អហំ;
ទីបំ ពុទ្ធស្ស បាទាសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ។

៤៩៣ “សញ្ជេវនា គន្ធមយា, បញ្ចតេ គន្ធមាទនេ;
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, អាគច្ឆំ ពុទ្ធសន្តិកំ [ឧបគច្ឆំ គទា ជិនំ (សី.)]។

៤៩៤ “យេ កេចិ បុប្ផកន្ធាសេ, បុប្ផិកា ជរណីរុហា;
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន, សញ្ជេ សន្តិបតំ គទា។

៤៩៥ “យាវតា ហិមវន្តម្ហិ, នាគា ច គុរុឡា ឧភោ;
ធម្មញ្ញ សោតុកាមា តេ, អាគច្ឆំ ពុទ្ធសន្តិកំ។

៤៩៦ “ទេវលោ នាម សមណោ, ពុទ្ធស្ស អគ្គសាវកោ;
វសីសតសហស្សេហិ, ពុទ្ធសន្តិកុបាកមិ។

៤៩៧ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិក្ខា, តមា គាថា អភាសថ។

៤៩៨ “យោ មេ ទីបំ បទីបេសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៤៩៩ “សដ្ឋិ កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ វាជា ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ។

សោឡសមំ ភាណវារំ។

៥០០ “ឆត្តិសក្ខត្តំ ទេវិន្នោ, ទេវរជ្ជំ ភវិស្សតិ;
បថវិយំ សត្តសតំ, វិបុលំ រជ្ជំ ភវិស្សតិ។

៥០១ “បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
តមិនា ទីបទានេន, ទិព្ពចក្ខុ ភវិស្សតិ។

៥០២ “សមនុតោ អដ្ឋកោសំ [អដ្ឋកោសំ (សី. ស្យា.)], បស្សិស្សតិ អយំ សទា;
ទេវលោកា ចរុន្តស្ស, និព្ពត្តន្តស្ស ជន្តនោ។

៥០៣ “ទិវា វា យទិ វា រត្ថិ, បទីបំ ជារយិស្សតិ;
ជាយមានស្ស សត្តស្ស, បុញ្ញកម្មសមដ្ឋិនោ។

៥០៤ “យាវតា នគរំ អាសិ, តាវតា ជោតយិស្សតិ;
ឧបបជ្ជតិ យំ យោនី, ទេវតំ អថ មានុសំ។

៥០៥ “អស្សេវ ទីបទានស្ស, [អដ្ឋទីបជលេន ហិ; ឧបដ្ឋិស្សន្តិមំ ជន្តំ (ស្យា.), អដ្ឋ ទីបា ជលេន ហិ; ន
ជហិស្សន្តិមំ ជន្តំ (?)] អដ្ឋទីបជលេន ហិ;
ន ជយិស្សន្តិមំ ជន្តុ [អដ្ឋទីបជលេន ហិ; ឧបដ្ឋិស្សន្តិមំ ជន្តំ (ស្យា.), អដ្ឋ ទីបា ជលេន ហិ; ន
ជហិស្សន្តិមំ ជន្តំ (?)], ទីបទានស្សិទំ ផលំ។

៥០៦ “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពវោ;
តោតមោ នាម តោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៥០៧ “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និញ្ញាយិស្សគិនាសវោ។

៥០៨ “តោសយិក្ខាន សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;
អធិតោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ។

៥០៩ “សន្និ កប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមី អហំ;
តុត្រាបិ មេ ទីបសតំ, ជោតតេ និច្ចកាលិកំ [សព្ពកាលិកំ (សិ.)]។

៥១០ “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, និទ្ធាវន្តិ បភា មម;
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សវិក្ខាន, ភិយ្យោ ហាសំ ជនេសហំ។

៥១១ “កុសិតាហំ ចវិក្ខាន, ឱកុមី មាតុកុច្ឆិយំ;
ជាយមានស្ស សន្តស្ស, អាណោកោ វិបុលោ អហុ។

៥១២ “អគារា អភិនិក្ខម្ម, បព្ពជី អនគារិយំ;
ពារិវិ ឧបសង្កម្ម, សិស្សត្ថំ អជ្ឈបាគមី។

៥១៣ “ហិមវន្តេ វសន្តោហំ, អស្សោសិ លោកនាយកំ;
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តោ, ឧបគច្ឆិ វិនាយកំ។

៥១៤ “ទន្តោ ពុទ្ធា ទមេតាវី, ឱយភិណ្ណោ និរូបជិ;
និព្វានំ កថយី ពុទ្ធា, សព្ពទុក្ខប្បមោចនំ។

៥១៥ “តំ មេ អាកមនំ សិទ្ធំ, តោសិតោហំ មហាមុនី;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៥១៦ “សតសហស្សិតោ កប្បេ, យំ ទីបមទទី តទា;
ទុក្ខតិ នាភិជានាមិ, ទីបទានស្សិនំ ផលំ។

៥១៧ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
៥១៨ “សាកតំ វេត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៥១៩ “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា អធិតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

អធិតត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

បិណ្ឌន្ទវច្ឆវគ្គោ ចត្តាលីសមោ។

តស្សទ្វានំ –

បិណ្ឌន្ទវច្ឆោ សេលោ ច, សព្ពកិក្ខី មជ្ជទទោ;
ក្នុងាគារី ពាកុលោ ច, គិរិ សឡលសង្ខយោ។

សព្ពទោ អធិតោ ថេរ, គាថាយោ គណិតា ឥហ;
សតានិ បញ្ច គាថានំ, វិសតិ ច តទុក្ខវិតិ។

អថ វគ្គទ្វានំ –

បទុមារក្ខទោ ថេរ, ឧមា គន្លោទកេន ច;
ឯកបទ្ធ សទ្ធសញ្ញី, មន្ទារំ ពោធិវន្តកោ។

អវេជញ្ច បិណ្ឌន្ទ [ឯវមេវ ទិស្សតិ] ច, គាថាយោ គណិតា ឥហ;
ចតុសត្ថតិ គាថាយោ, ឯកាទស សតានិ ច។

បទុមវគ្គទសកំ។

ចតុត្ថសតកំ សមត្ថំ។

៤១. មេត្តេយ្យវគ្គោ

១. តិស្សមេត្តេយ្យត្ថេរអបទានំ

១. “បញ្ចារក្ខដំ និស្សាយ, សោភិតោ នាម តាបសោ;
បវត្តផលំ ភុញ្ញិត្វា, វេសតិ បព្ពតន្តរេ។
២. “អគ្គិ ទារុំ អាហវិត្វា, ឧជ្ឈាលេសី អហំ តទា;
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តោ, ព្រហ្មលោក្ខបបត្តិយា។
៣. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
មមុទ្ធវិត្តកាមោ សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកេ។
៤. “កី ករោសិ មហាបុព្វ, ទេហិ មេ អគ្គិទារុកំ;
អហមគ្គិ បរិចរេ, តតោ មេ សុទ្ធិ ហោហិតិ [ហោហិតិ (សី.)]។
៥. “សុភទ្ធកោ ភ្នំ មនុជេ, ទេវតេ ភ្នំ បជានសិ;
តុរំ អគ្គិ បរិចរេ, ហន្ត តេ អគ្គិទារុកំ។
៦. “តតោ កដ្ឋំ គហេត្វាន, អគ្គិ ឧជ្ឈាលយី ជិនោ;
ន តត្ថ កដ្ឋំ បដ្ឋាយិ, បាដិហេរំ មហេសិនោ។
៧. “ន តេ អគ្គិ បដ្ឋលតិ, អាហុតី តេ ន វិជ្ជតិ;
និរត្ថកំ វតំ តុយ្ហំ, អគ្គិ បរិចរស្ស មេ។
៨. “កិទិសោ សោ [តេ (ស្យា. ក.)] មហារី, អគ្គិ តវ បុច្ឆតិ;
មយ្ហម្យិ កថយស្សេតំ, ឧភោ បរិចរាមសេ។
៩. “ហេតុធម្មនិរោធាយ , កិលេសសមណាយ ច;
ឥស្សាមច្ឆរិយំ ហិត្វា, តយោ ឯតេ មមាហុតី។
១០. “កិទិសោ ភ្នំ មហារី, កថំ គោត្តោសិ មារិស;
អាចារបដិបត្តិ តេ, ពាន្តំ ខោ មម បុច្ឆតិ។
១១. “ខត្តិយម្ហិ កុលេ ជាតោ, អភិញ្ញាបារមី តតោ;
សព្វាសវបរិក្ខិណោ, នត្តិ ទានិ បុនព្ពរោ។
១២. “យទិ ពុទ្ធាសិ សព្ពញ្ញ, បភង្គរ តមោនុទ;
នមស្សិស្សាមិ តំ ទេវ, ទុក្ខស្សន្តករោ តុរំ។
១៣. “បត្តវិត្វាជិនចម្ពំ, និសីទនមទាសហំ;
និសីទ នាថ សព្ពញ្ញ, ឧបដ្ឋិស្សាមហំ តុរំ។
១៤. “និសីទិ ភគវា តត្ថ, អជិនម្ហិ សុវិត្ថតេ;
និមន្តយិត្វា សម្ពន្ធនំ, បព្ពតំ អគមាសហំ។
១៥. “ខាវិការញ្ច បូរេត្វា, តិទ្កកផលមាហវិ;
មធុនា យោជយិត្វាន, ផលំ ពុទ្ធស្សទាសហំ។
១៦. “មម និជ្ឈាយមានស្ស, បរិភុញ្ញី តទា ជិនោ;
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេសី, បេក្ខន្តោ លោកនាយកំ។
១៧. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
មមស្សមេ និសីទិត្វា, តមា តាថា អភាសថ។
១៨. “យោ មំ ផលេន តប្បេសិ, បសន្តោ សេហិ បាណិភិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

១៩. “បញ្ចវិសតិក្ខត្តំ សោ, ទេវវជ្ជំ ភវិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្ថុំ ភវិស្សតិ។
២០. “តស្ស សង្កប្បមញ្ញាយ, បុព្វកម្មសមដ្ឋិនោ;
អន្តំ បានញ្ច វត្ថុញ, សយនញ្ច មហារហំ។
២១. “បុព្វកម្មេន សំយុត្តា, និព្វត្តិស្សន្តិ តាវទេ;
សទា បមុទិតោ ចាយំ, ភវិស្សតិ អនាមយោ។
២២. “ឧបបជ្ជតិ យំ យោនី, ទេវតំ អថ មានុសំ;
សព្ពត្ថ សុខិតោ ហុត្វា, មនុស្សតំ គមិស្សតិ។
២៣. “អដ្ឋាយកោ មន្តធរោ, គិណ្ឌំ វេទាន បារត្វ;
សម្ពន្ធនំ ឧបកន្នាន, អរហា សោ ភវិស្សតិ។
២៤. “យតោ សរាមិ អត្តានំ, យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញតំ;
តោគេ មេ ឧនតា នត្ថិ, ផលទានស្សិនំ ផលំ។
២៥. “វេធម្មមនុប្បត្តោ, រាគទោសេ សមូហនី;
សព្ពាសវបរិគ្គិណោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពរោ។
២៦. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
នាគោវ ពន្ននំ ឆេត្វា, វិហរាមិ អនាសរោ។
២៧. “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
២៨. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆន្ទុភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា តិស្សមេត្តេយ្យោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

តិស្សមេត្តេយ្យត្ថេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. បុណ្ណកត្តេអបទានំ

២៩. “បញ្ចារក្ខដំ និស្សាយ, សយម្ហូ អបរាជិតោ;
អាពាធិកោ ច សោ [អាពាធិកោ គុ (សិ.)] ពុទ្ធវោ, វេសតិ បព្ពតន្តរេ។
៣០. “មម អស្សមសាមន្តា, បនាទោ អាសិ តាវទេ;
ពុទ្ធវេ និព្វាយមានម្ហិ, អាលោកោ ឧបបជ្ជថ [អាសិ តាវទេ (ស្ស. ក.)]។
៣១. “យាវតា វនសណ្ឌស្មិ, អច្ឆកោកតរច្ឆកា;
វាឡា ច [ព្យគ្គា (សិ.)] កេសវី សព្ពេ, អភិគដ្ឋិសុ តាវទេ។
៣២. “ឧប្បាតំ តមហំ ទិស្វា, បញ្ចវំ អគមាសហំ;
តត្ថុទ្ធស្សាសិ សម្ពន្ធនំ, និព្វតំ អបរាជិតំ។
៣៣. “សុដុល្លំ សាលរាជំ, សគរំសិវំ ឧគ្គតំ;
វិចច្ឆិកំវ អដ្ឋារំ, និព្វតំ អបរាជិតំ។
៣៤. “តិណំ កដ្ឋញ្ច បូរេត្វា, ចិតកំ តត្ថកាសហំ;
ចិតកំ សុកតំ កត្វា, សរីរំ ឈាបយី អហំ។
៣៥. “សរីរំ ឈាបយិត្វាន, គន្ធតោយំ សមោកិរិ;
អន្តលិក្ខេ បិតោ យក្ខោ, នាមមគ្គហិ តាវទេ។

៣៦. “យំ បូរិត [តំ បូរិត (ស្យា.), សប្បវិស (ក.)] តយា គិច្ចំ, សយម្ពស្ស មហេសិនោ;
បុណ្ណកោ នាម នាមេន, សទា ហោហិ តុរំ [យទា ហោសិ តុរំ (ស្យា.), សទា ហោហិតិ ត្វំ (ក.)] មុនេ។

៣៧. “តម្ហា កាយា ចវិគ្គាន, ទេវលោកំ អគច្ចហំ;
តត្ថ ទិព្ទមយោ គន្ធោ, អន្តលិក្ខា បវស្សតិ [អន្តលិក្ខេ បវាយតិ (សិ.)]។

៣៨. “តត្រាបិ នាមធម្យំ មេ, បុណ្ណកោតិ អហូ តទា;
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, សង្កប្បំ បូរយាមហំ។

៣៩. “តទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវេ;
តធាបិ បុណ្ណកោ នាម, នាមធម្យំ បកាសតិ។

៤០. “តោសយិគ្គាន សម្ពុទ្ធំ, តោតមំ សក្យបុង្គវំ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរមិ អនាសវោ។

៤១. “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ កម្មមកវិ តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, តនុកិច្ចស្សិទំ ផលំ។

៤២. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរមិ អនាសវោ។
៤៣. “ស្លាតតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៤៤. “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថ សុទំ អាយស្ថា បុណ្ណកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

បុណ្ណកត្តេវស្សាបទានំ ទុតិយំ។

៣. មេត្តតុត្តេវអបទានំ

៤៥. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , អសោកោ នាម បព្ពតោ;
តត្ថាសិ អស្សមោ មយ្ហំ, វិស្សកម្មេន [វិសុកម្មេន (សិ. ស្យា. ក.)] មាបិតោ។

៤៦. “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, អក្កោ ការុណិកោ មុនិ;
និវាសយិត្វា បុព្ពណ្ណេ, បិណ្ឌាយ មេ [មំ (សិ.)] ឧបាគមិ។

៤៧. “ឧបាគតំ មហាវីរី, សុមេធំ លោកនាយកំ;
បក្កយ្ហ សុគតបក្កំ [សុគតំ បក្កំ (សិ.), សុភកំ បក្កំ (បី.)], សប្បិគេលំ អបូរយិ [សប្បិគេលេន បូរយិ (សិ.), សប្បិគេលស្សបូរយិ (?)]។

៤៨. “ទត្វានហំ ពុទ្ធសេដ្ឋេ, សុមេធេ លោកនាយកេ;
អញ្ញលិ បក្កហេត្វាន, ភិយ្យោ [ភិយោ (សិ.), ភិយ្យោ (បី.)] ហាសំ ជនេសហំ។

៤៩. “តមិនា សប្បិទានេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, លភាមិ វិបុលំ សុខំ។

៥០. “វិនិបាតំ វិវជ្ជេត្វា, សំសរាមិ ភវាភវេ;
តត្ថ ចិត្តំ បណិជិត្វា, លភាមិ អចលំ បទំ។

៥១. “លាភា តុយ្ហំ សុលទ្ធំ តេ, យំ មំ អទ្ធក្ខិ ព្រាហ្មណ;
មម ទស្សនមាគម្ម, អរហត្តំ ភវិស្សតិ [អរហា ត្វំ ភវិស្សសិ (សិ. បី.), អរហត្តំ គមិស្សសិ (ស្យា.)]។

៥២. “វិស្សត្តោ [វិស្សដ្ឋោ (ស្យា. បី.), វិសដ្ឋោ (ក.)] ហោហិ មា ភាយិ, អធិគន្ធា មហាយសំ;
មមញ្ជិ សប្បិ ទត្វាន, បរិមោក្ខសិ ជាតិយា។

៥៣. “តមិនា សប្បិទានេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, លភាសេ វិបុលំ សុខំ។

៥៤. “តមិនា សប្បិទានេន, មេត្តចិត្តវតាយ ច;
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, ទេវលោកេ រមិស្សសិ។

៥៥. “អង្គតិសតិក្ខត្តញ្ច, ទេវរាជា ភវិស្សសិ;
បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។
៥៦. “ឯកបញ្ញាសក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថុ ភវិស្សសិ;
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី, ជម្ពុមណ្ឌស្ស [ជម្ពុសណ្ឌស្ស (សី. បី.)] ឥស្សរោ។
៥៧. “មហាសមុទ្ទោរក្ខោតោ, ទុទ្ធរោ បថវី យថា;
ឯវមេវ ច តេ ភោតា, អប្បមេយ្យា ភវិស្សរោ។
៥៨. “សន្និកោដិ ហិរញ្ញស្ស, ចជិត្វា [ចត្វាន (សី. ក.), ទត្វាន (ស្យា. បី.)] បព្ពជី អហំ;
កី កុសលំ គវេសន្តោ, ពារី ឧបសង្កមី។
៥៩. “កត្ត មន្តេ អជីយាមិ, ឆឡង្គំ នាម លក្ខណំ;
តមន្នការំ វិធមំ, ឧប្បជ្ជិ ភ្នំ មហាមុនី។
៦០. “តវ ទស្សនកាមោហំ, អាគតោម្ហិ មហាមុនី;
តវ ធម្មំ សុណិត្វាន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។
៦១. “តីសកប្បសហស្សម្ហិ, សប្បិ ពុទ្ធស្សទាសហំ;
ឯត្ថន្តរេ នាភិជានេ, សប្បិ វិញ្ញាបិតំ [វិញ្ញាបិតា (?)] មយា។
៦២. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, ឧប្បជ្ជតិ យទិច្ចកំ;
ចិត្តមញ្ញាយ និព្ពត្តំ, សព្ពេ សន្តប្បយាមហំ។
៦៣. “អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មា [អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មោ (សី.) ថេរគា. ២០១ ថេរគាថាយ ឥទ្ធគកថាយ
ច សំសន្នេកព្យំ], អហោ នោ សត្ត សម្បទា;
ថោកញ្ជិ សប្បិ ទត្វាន, អប្បមេយ្យំ លភាមហំ។
៦៤. “មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ, យាវតា នេរុបស្សតោ;
មម សប្បិ ឧបាទាយ, កលភាគំ ន ហេស្សតិ [ហិស្សតិ (ស្យា. ក.), ឯស្សតិ (សី.)]។
៦៥. “យាវតា ចក្កវាឡស្ស, ករិយន្តស្ស [ការយន្តស្ស (ស្យា.), កយិរន្តស្ស (បី.), អាហរន្តស្ស (ក.)] រាសិតោ;
មម និព្ពត្តវត្ថានំ [មយា និវត្តវត្ថានំ (បី.)], ឱកាសោ សោ ន សម្មតិ។
៦៦. “បព្ពត្តរាជា ហិមវា, បររោបិ សិលុច្ចយោ;
មមានុលិត្តកន្ធស្ស, ឧបនិជំ [ឧបនិជំ (សី. ស្យា. ក.), ឧបនិយំ (បី.)] ន ហេស្សតិ។
៦៧. “វត្ថំ កន្ធា ប្បិញ្ញ, អញ្ញញ្ញ ទិដ្ឋជម្ពិកំ;
អសង្ខតញ្ញ និព្ពានំ, សប្បិទានស្សិទំ ផលំ។
៦៨. “សតិបដ្ឋានសយនោ, សមាធិឈានកោចរោ;
ពោជ្ឈង្គកោជនោ [... ជននោ (ស្យា. ក.)] អដ្ឋ, សប្បិទានស្សិទំ ផលំ។
៦៩. “កិលេសា ឈាបិតា មួយ្យំ... បេ... វិហរាមិ អនាសរោ។
៧០. “ស្វាកតំ វត មេ អាស... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៧១. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មេត្តត្ថ ថេរោ ឥមា គាថាយោ

អភាសិតាតិ។

មេត្តត្ថុត្ថេរស្សាបទានំ គតិយំ។

៤. លោកកត្ថេរអបទានំ

៧២. “គង្គា ភាគីរថី នាម, ហិមវន្តា បភាវិតា [ហិមវន្តប្បភាវិតា (សី.)];
ហំសវតិយា ទ្វារេន, អនុសន្នតិ តាវទេ។

៧៣. “សោភិតោ នាម អារាមោ, គង្គាកូលេ សុមាបិតោ;
តត្ថ បទុមុត្តរោ ពុទ្ធោ, វសេតេ លោកនាយកោ។

៧៤. “តិទសេហិ យថា ឥន្ទោ, មនុស្សេហិ បុរុគ្គតោ;
និសិទិ តត្ថ ភគវា, អសម្ពិកោវ កេសវិ។

៧៥. “នគរេ បំសវតិយា, វសាមិ [អហោសិ (ស្យា.)] ព្រាហ្មណោ អបំ;
ឆឡង្កោ នាម នាមេន, ឯវនាមោ មហាមុនី។

៧៦. “អដ្ឋារស សិស្សសតា, បរិវារេន្តិ មំ ឥទា;
តេហិ សិស្សេហិ សមិតោ, គង្គាតីវ ឧបាកមិ។

៧៧. “តត្ថទ្វសាសី សមណេ, នីក្កហេ ធាតបាបកេ;
ភាគិវចី គរន្តេហំ [គរន្តេហំ (ស្យា. បី.)], ឯវំ ចិន្តេសិ តារទេ។

៧៨. “សាយំ បាតំ [សាយបាតំ (បី.)] គរន្តាមេ, ពុទ្ធបុត្តា មហាយសា;
វិហេសយន្តិ អត្តានំ, តេសំ អត្តា វិហញ្ញតិ។

៧៩. “សទេវកស្ស លោកស្ស, ពុទ្ធោ អក្កោ បរុច្ចតិ;
នត្ថិ មេ ទក្ខិណេ ការំ, គតិមគ្គវិសោធនំ។

៨០. “យំនួន ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស, សេតុំ គង្គាយ ការយេ;
ការាបេត្វា ឥមំ កម្មំ [សេតុំ (ស្យា.)], សន្តរាមិ ឥមំ ភវំ។

៨១. “សតសហស្សំ ទត្វាន, សេតុំ ការាបយី អបំ;
សទ្ធហាន្តោ កតំ ការំ, វិបុលំ មេ ភវិស្សតិ។

៨២. “ការាបេត្វាន តំ សេតុំ, ឧបេសិ លោកនាយកំ;
សិរសិ អញ្ញលី កត្វា, ឥមំ វចនមព្រវិ។

៨៣. “សតសហស្សស្ស វយំ [វយំ សតសហស្សំ (ក.)], ទត្វា [កត្វា (សិ. បី.)] ការាបិតោ មយា;
តវត្ថាយ មហាសេតុ, បដិគ្គណ្ឌ មហាមុនេ។

៨៤. “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៨៥. “យោ មេ សេតុំ អកាវេសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

(សេតុទានអានិសំសោ)

៨៦. “ទរិតោ បព្ពតតោ វា, រុក្ខតោ បតិតោបិយំ;
ចុកោបិ លច្ឆតិ ហនំ, សេតុទានស្សិទំ ផលំ។

៨៧. “វិទ្យុម្មលសន្តានំ, និគ្រោធមិវ មាលុតោ;
អមិត្តា នប្បសហន្តិ, សេតុទានស្សិទំ ផលំ។

៨៨. “នាស្ស ចោរា បសហន្តិ, នាតិមញ្ញន្តិ ខត្តិយា;
សព្ពេ ភវិស្សតាមិត្តេ, សេតុទានស្សិទំ ផលំ។

៨៩. “អព្ពោកាសគតំ សន្តំ, កបិនាតបតាបិតំ;
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តំ, ន ភវិស្សតិ វេទនា [តារទេ (ក.)]។

៩០. “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, ហត្ថិយានំ សុនិម្ពិតំ;
តស្ស សង្កប្បមញ្ញាយ, និព្ពត្តិស្សតិ តារទេ។

៩១. “សហស្សស្សា វាគជវា, សិន្ធវា សិយវាហនា;
សាយំ បាតំ ឧបេស្សន្តិ, សេតុទានស្សិទំ ផលំ។

៩២. “អាគន្ធាន មនុស្សត្តំ, សុខិតោយំ ភវិស្សតិ;
វេហាសំ [គហាបិ (សី. ស្យា. បី.)] មនុជស្សេវ, ហត្ថិយានំ ភវិស្សតិ។

៩៣. “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពុរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៩៤. “តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

៩៥. “អហោ មេ សុកតំ កម្មំ, ជលជុត្តមនាមកេ;
តត្ថ កាវំ ករិក្ខាន, បត្តោហំ អាសវក្ខយំ។

៩៦. “បធានំ បហិតត្តោម្ហិ, ឧបសន្តោ និរុបទិ;
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហរមិ អនាសវោ។

៩៧. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរមិ អនាសវោ។
៩៨. “សាគតំ វត មេ អាសី... បេ... កតំ ពន្ធស្ស សាសនំ។
៩៩. “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
គត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ជោតកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាភិ។

ជោតកកត្តេវស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. ឧបសិវត្ថេវអបទានំ

១០០. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ , អនោមោ នាម បព្ពតោ;
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ, បណ្ណសាលា សុមាបិតា។

១០១. “នទី ច សន្នតី តត្ថ, សុបតិត្តា មនោរមា;
អនុបតិត្តេ ជាយន្តី, បទុមុប្បលកា ពហុ។

១០២. “បាបីនា បាវុសា មច្ឆា, ពលជា មុញ្ញរោហិតា;
មច្ឆកច្ចបសញ្ញន្តា [មច្ឆកច្ចបសម្បន្តា (?)], នទិកា សន្នតេ តទា។

១០៣. “តិមិរា បុប្ផិតា តត្ថ, អសោកា ខុទ្ទមាលកា;
បុន្នាគា គិរិបុន្នាគា, សម្បវន្តិ មមស្សមេ។

១០៤. “កុដជា បុប្ផិតា តត្ថ, តិណសុលវនានិ ច;
សាលា ច សឡុលា តត្ថ, ចម្បកា បុប្ផិតា ពហុ។

១០៥. “អដ្ឋនា អតិមុត្តា ច, មហានាមា ច បុប្ផិតា;
អសនា មជុគន្ធិ ច, បុប្ផិតា តេ មមស្សមេ។

១០៦. “ឧទ្ទាលកា បាដលិកា, យូចិកា ច បិយង្គកា;
ពិម្ពិជាលកសញ្ញន្តា, សមន្តា អឡ្ហយោជនំ។

១០៧. “មាគគ្គារា [មាគង្គរា (សី.), មាគករា (ស្យា.), មាគង្គា វា (បី.)] សត្តលិយោ, បាដលី សិន្តរាវកា;
អង្កោលកា ពហុ តត្ថ, តាលកុដ្ឋិ [តាលកុដ្ឋា (សី. ស្យា.), តាលកុដ្ឋា (បី.)] ច បុប្ផិតា;
សេលេយ្យកា ពហុ តត្ថ, បុប្ផិតា មម អស្សមេ។

១០៨. “ឯតេសុ បុប្ផជាតេសុ [បុប្ផមាទេសុ (សី. បី.)], សោភន្តិ បាទបា ពហុ;
សមន្តា តេន គន្លេន, វាយតេ មម អស្សមេ។

១០៩. “ហរិកកា អាមលកា, អម្ពជម្ពវិភិកកា [វិភិកកា (សី.)];
កោលា ភល្លាតកា ពិល្លា, ជារុសកផលានិ ច។

១១០. “តិន្តកា ច បិយាលា ច, មជុកា កាសុមារយោ;
លពុជា បនសា តត្ថ, កទលី ពទវិផលា [មន្ទវិផលា (ក.), ចន្ទវិផលា (ស្យា. បី.)]។

- ១១១ “អម្ពាដកា ពហូ តត្ថ, វណ្ណិការផលានី ច;
 ព័ជបួរសបារិយោ [ច្រវែងសបាកា ច (ស្យា.), វិដបា ច សបាកា ច (បី), វិទបរេបទានយោ (ក.)],
 ផលិតា មម អស្សមេ។
- ១១២ “អាឡុកា គសិមុគ្គា ច, តតោ មោទផលា ពហូ;
 អវេដា បក្កករិតា [សក្ការិតា (ក.)], បិលក្ខនុម្ពានី ច។
- ១១៣ “បិប្ផិលី មវិចា តត្ថ, និក្រោធា ច កបិគ្គនា;
 ឧទុម្ពរកា ពហវេ, កណ្ណបណ្ណា ច ហរិយោ [កណ្ណបក្កា ច បារិយោ (សី. ស្យា. បី.)]។
- ១១៤ “ឯតេ ចញ្ជេ ច ពហវេ, ផលិតា អស្សមេ មម;
 បុប្ផុត្តាបិ ពហវេ, បុប្ផិតា មម អស្សមេ។
- ១១៥ “អាណុវា ច កឡុម្ពា ច, ពិឡាលី តក្កលានី ច;
 អាណកា តាលកា ចេវ, វិជ្ជន្តី អស្សមេ មម។
- ១១៦ “អស្សមស្សាវិទូរេ មេ, មហាជាតស្សរោ អហុ;
 អវោទកោ សីតជលោ, សុបតិក្ខោ មនោរមោ។
- ១១៧ “បទុមុប្បលា ពហូ តត្ថ, បុណ្ណរិកសមាយុតា;
 មន្ទាលកេហិ សញ្ញន្នា, នានាគន្ធសមេរិតា។
- ១១៨ “កព្វំ គណ្ណន្តិ បទុមា, អញ្ជេ បុប្ផន្តិ កេសរិ;
 ឱបុប្ផបក្កា តិដ្ឋន្តិ, បទុមាកណ្ណិកា ពហូ។
- ១១៩ “មធុ ភិសម្ពា សវតិ, ខិរំ សប្បិ មុលាឡិភិ;
 សមន្តា តេន គន្លេន, នានាគន្ធសមេរិតា។
- ១២០ “កុមុទា អម្ពកន្ធិ ច, នយិតា ទិស្សរេ ពហូ;
 ជាតស្សរស្សានុក្ខលំ, កេតកា បុប្ផិតា ពហូ។
- ១២១ “សុដុល្លា ពន្ធដីវា ច, សេតវាវី សុគន្ធិកា;
 កុម្មិលា សុសុមារា ច, គហកា តត្ថ ជាយវេ។
- ១២២ “ឧត្តាហកា អជគរា, តត្ថ ជាតស្សរេ ពហូ;
 បាបីនា បារុសា មច្ឆា, ពលជា មុញ្ញរោហិតា។
- ១២៣ “មច្ឆកច្ឆបសញ្ញន្នា, អថោ បបដកាហិ [បម្បដកេហិ (សី.), សបដកេហិ (ស្យា.), បម្បដកេហិ (បី)] ច;
 បារេវតា វរិវំសា, កុកុត្តា [កុក្កត្តា (ស្យា. ក.), កុត្តកា (បី.)] ច នទីចរា។
- ១២៤ “ទិទ្ធិកា [ឱទ្ធិកា (បី.)] ចក្កវាកា ច, បម្បកា ជីវជីវកា;
 កលន្នកា ឧក្កសា ច, សេនកា ឧទ្ធពរា ពហូ។
- ១២៥ “កោដ្ឋកា សុកបោតា ច, តុលិយា ចមរា ពហូ;
 កាវេនិយោ [កាសេនិយា (ស្យា.)] ច តិលកា [តិលកា (ក.)], ឧបជីវន្តិ តំ សវំ។
- ១២៦ “សីហា ព្យគ្យា ច ទីបី ច, អច្ឆកោកតរច្ឆកា;
 វ៉ានរា កិន្ទរា ចេវ, ទិស្សន្តិ មម អស្សមេ។
- ១២៧ “តានិ គន្ធានិ យាយន្តោ, ភក្ខយន្តោ ផលានបំ;
 គន្លោទកំ បិវន្តោ ច, វសាមិ មម អស្សមេ។
- ១២៨ “ឯណីមិតា វរាហា ច, បសទា ឧទ្ធច្ចបកា;
 អក្កិកា ជោតិកា ចេវ, វសន្តិ មម អស្សមេ។
- ១២៩ “ហំសា កោញា មយ្យរា ច, សាលិកាបិ ច កោតិលា;
 មជ្ឈារិកា [មញ្ញារិកា (សី. ស្យា. បី.)] ពហូ តត្ថ, កោសិកា បោដ្ឋសិសកា។

១៣០ “បិសាចា ទានវា ចេវ, កុម្មណ្ណា រក្ខតា ពហុ;
គុវុទ្ធា បន្ទុកា ចេវ, វេសន្តិ មម អស្សមេ។

១៣១ “មហានុភាវា ភសយោ, សន្តចិត្តា សមាហិតា;
កមណ្ឌលុធរា សព្វេ, អជិនុត្តរវាសនា;
ជដាភារភរិការ [តេ ជដាភារភរិកា (សិ. បី.), ជដាភារភរិកា ច (ស្យា.)], វេសន្តិ មម អស្សមេ។

១៣២ “យុគមត្តញ្ច បេក្ខន្តា, និបកា សន្តុត្តិនោ;
លាភាលាភេន សន្តដ្ឋា, វេសន្តិ មម អស្សមេ។

១៣៣ “វាកចីវ ជុនន្តា ភេ, ដោដេន្តាជិនចម្ពកំ;
សពាលេហិ ឧបត្ថន្ធា, គច្ឆន្តិ អម្ពវេ ភទា។

១៣៤ “ន ភេ ទកំ អាហរន្តិ, កដ្ឋំ វា អគ្គិទារុកំ;
សយញ្ច ឧបសម្បន្នា, បាដិហិវស្សិនំ ផលំ។

១៣៥ “លោហទោណី គហេត្វាន, វេនមជ្ឈេ វេសន្តិ ភេ;
កុញ្ញវាវ មហានាគា, អសម្ពិការ កេសវី។

១៣៦ “អញ្ជេ គច្ឆន្តិ គោយានំ, អញ្ជេ បុព្វវិទេហកំ [បុព្វវិទេហនំ (ស្យា. បី. ក.)];
អញ្ជេ ច ឧត្តរកុរុំ, សកំ ពលមវស្សិតា [ពលមបស្សិតា (ស្យា. បី. ក.)]។

១៣៧ “តតោ បិណ្ឌំ អាហរិត្វា, បរិភុញ្ញន្តិ ឯកតោ;
សព្វេសំ បក្កមន្តានំ, ឧត្តតេជាន តាទិនំ។

១៣៨ “អជិនចម្ពសន្នេន , វនំ សទ្ធាយភេ ភទា;
ឯទិសា ភេ មហាវី, សិស្សា ឧត្តតបា មម។

១៣៩ “បរិភោ អហំ ភេហិ, វេសមិ មម អស្សមេ;
តោសិតា សកកម្មេន, វិនិតាបិ សមាគតា។

១៤០ “អាវាធយិសុ មំ ឯភេ, សកកម្មាភិលាសិនោ;
សីលវន្តោ ច និបកា, អប្បមញ្ញាសុ កោវិទា។

១៤១ “បនុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
សមយំ សំវិទិត្វាន, ឧបគច្ឆិ វិនាយកោ។

១៤២ “ឧបគន្ធាន សម្ពុទ្ធោ, អាតាបិ និបកោ មុនិ;
បត្តំ បក្កយ្ហ សម្ពុទ្ធោ, ភិក្ខាយ មមុបាគមិ។

១៤៣ “ឧបាគកំ មហាវី, ផលជុត្តមនាយកំ;
តិណសន្តំ [តិណត្ថំ (ស្យា.), តិណត្ថកំ (ក.)] បញ្ញាបេត្វា, សាលបុប្ផេហិ ឱកិរិ។

១៤៤ “និសាទេត្វាន [និសិទេត្វាន (សិ.), និសិទិត្វាន (ស្យា. បី.)] សម្ពុទ្ធំ, ហដ្ឋោ សំវិគ្គមានសោ;
ខិប្បំ បព្ពតមារុយ្ហ, អគន្ធាំ [អគរុំ (សិ.)] អគ្គហិ អហំ។

១៤៥ “កុម្មមត្តំ គហេត្វាន, បនសំ ទេវគន្ធិកំ;
ខន្នេ អាហេបយិត្វាន, ឧបគច្ឆិ វិនាយកំ។

១៤៦ “ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន, អគន្ធាំ អនុលិម្បហំ;
បសន្តចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្តិហំ។

១៤៧ “បនុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
តំសិមជ្ឈេ និសិទិត្វា, តមា គាថា អភាសថ។

១៤៨ “យោ មេ ផលញ្ច អគន្ធាំ, អាសនញ្ច អទាសិ មេ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

១៤៩ “គាមេ វា យទិ វារញ្ចេ, បញ្ចវេសុ គុហសុ វា;
ឥមស្ស ចិត្តមញ្ញាយ, និព្ពត្តិស្សតិ ភោជនំ។

១៥០ “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, ឧបបន្នោ អយំ នរោ;
ភោជនេហិ ច វត្ថេហិ, បរិសំ តប្បយិស្សតិ។

១៥១ “ឧបបជ្ជតិ យំ យោនី, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;
អក្ខោភកោគោ ហុត្វាន, សំសវិស្សតិយំ នរោ។

១៥២ “តីសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ វាជា ច, ចក្កវត្ថី ភវិស្សតិ។

១៥៣ “ឯកសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ទេវវដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
បទេសវដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាគោ អសង្ខិយំ។

១៥៤ “កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

១៥៥ “តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ [(ឧបសិវោ នាម នាមេន, ហេស្សតិ សត្ត សាវកោ)
(ស្សា.)];
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរិស្សតិនាសវោ។

១៥៦ “សុលទ្ធលាភោ លទ្ធោ មេ, យោហំ អន្ធក្ខី នាយកំ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

១៥៧ “គាមេ វា យទិ វារញ្ចេ, បញ្ចវេសុ គុហសុ វា;
មម សង្កប្បមញ្ញាយ, ភោជនំ ហោតិ មេ សទា។

១៥៨ “កិលេសា ឈាបិតា ម្ហ័យំ... បេ.... វិហរមិ អនាសវោ។

១៥៩ “សាគតំ វេត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

១៦០ “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបសិវោ [ឧបសិវោ (ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ឧបសិវត្ថេរស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. នន្ទកត្ថេរអបទានំ

១៦១ “មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសិ, អរញ្ចេ កាននេ អហំ;
បសនំ មិគមេសន្តោ, សយម្ហំ អន្ធសំ អហំ [ជិនំ (សិ.)]។

១៦២ “អនុរុទ្ធោ នាម សម្ពុទ្ធោ, សយម្ហំ អបរាជិតោ;
វិវេកកាមោ សោ ជីវេ, វនមជ្ឈោគហិ តទា។

១៦៣ “ចតុទណ្ឌេ គហេត្វាន, ចតុដ្ឋានេ បេសេហំ;
មណ្ឌបំ សុកតំ កត្វា, បន្ទបុប្ផេហិ ឆានយី។

១៦៤ “មណ្ឌបំ ឆានយិត្វាន, សយម្ហំ អភិវាទយី;
ធនំ តត្ថេវ និក្ខិប្ប, បព្ពជី អនគារិយំ។

១៦៥ “នចិរំ បព្ពជិតស្ស [បព្ពជិតស្ស អចិរំ (សិ.)], ព្យាជិ មេ ឧទបជ្ជថ;
បុព្ពកម្ពំ សវិត្វាន, តត្ថ កាលង្កតោ អហំ។

១៦៦ “បុព្ពកម្មេន សំយុត្តោ, គុសិតំ អគមាសហំ;
តត្ថ សោណ្ឌមយំ ព្យម្ពំ, និព្ពត្តតិ យទិច្ឆកំ។

១៦៧ “សហស្សយុត្តំ ហយវាហិ, ទិព្វយានមជ្ជិម្ហិគោ;
អារុហិត្វាន តំ យានំ, គច្ឆាមហំ យទិច្ឆកំ។

១៦៨ គតោ មេ និយ្យមានស្ស, ទេវភូតស្ស មេ សតោ;
សមន្តា យោជនសតំ, មណ្ឌបោ មេ ធរិយតិ។

១៦៩ “សយនេហំ តុវដ្ឋាមិ, អច្ឆន្ទេ [អច្ឆន្តំ (សី.), អច្ឆន្ត (បី.)] បុប្ផសន្តតេ;
អន្តលិក្ខា ច បទុមា, វស្សន្តេ និច្ចកាលិកំ។

១៧០ “មវិចិកេ ជន្ទមានេ, តប្បមានេ ច អាតបេ;
ន មំ តាបេតិ អាតាបោ, មណ្ឌបស្ស តទំ ផលំ។

១៧១ “ទុក្កតី សមតិក្កន្តោ, អបាយា បិហិតា មម;
មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា, សន្តាបោ មេ ន វិជ្ជតិ។

១៧២ “មហិសញ្ញំ អធិដ្ឋាយ, លោណតោយំ តរាមហំ;
តស្ស មេ សុកតំ កម្មំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៧៣ “អបថម្មិ [អព្ពម្មិ (ស្យា. ក.)] បថំ កត្វា, កច្ឆាមិ អនិលញ្ញសេ;
អហោ មេ សុកតំ កម្មំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៧៤ “បុព្ពេនិវាសំ ជានាមិ, ទិព្ពចក្ខុ វិសោធិតំ;
អាសវា មេ បរិក្ខិណា, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៧៥ “ធម្មិកា បុរិមា ជាតិ, ពុទ្ធស្ស ឱរសោ អហំ;
ទាយាទោម្ហិ ច សន្ធម្មេ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៧៦ “អាវាធិតោម្ហិ សុកតំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;
ធម្មធញោ ធម្មទាយាទោ [ធម្មាទាសោ (ក.)], ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៧៧ “ឧបដ្ឋិតាន សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ;
បារម្ភមនិយំ មគ្គំ, អបុច្ឆិ លោកនាយកំ។

១៧៨ “អដ្ឋិដ្ឋោ កថយី ពុទ្ធោ, គម្ពីរំ និបុណំ បទំ;
តស្សាហំ ធម្មំ សុត្វាន, បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ។

១៧៩ “អហោ មេ សុកតំ កម្មំ, បរិមុត្តោម្ហិ ជាតិយា;
សញ្ញាសវរិក្ខិណោ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពរោ។

១៨០ “កិលេសា លាបិតា មួយំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
១៨១ “សាកតំ វត មេ អាសំ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
១៨២ “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
តត្ថំ សុទំ អាយស្ថា នន្ទកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

នន្ទកត្តោស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ហេមកត្តោអបទានំ

១៨៣ “បញ្ញារក្ខដំ និស្សាយ, អនោមោ នាម តាបសោ;
អស្សមំ សុកតំ កត្វា, បណ្ណសាលេ វសី តទា។

១៨៤ “សិទ្ធិំ តស្ស តបោ កម្មំ, សិទ្ធិបត្តោ សកេ ពលេ;
សកសាមញ្ញវិក្កន្តោ, អាតាបី និបកោ មុនិ។

១៨៥ “វិសារទោ សសមយេ, បរវាទេ ច កោវិទោ;
បដ្ឋោ ភូមន្តលិក្ខម្ហិ, ឧប្បាតម្ហិ ច កោវិទោ។

១៨៦ “វិតសោកោ និរាវម្ពោ, អប្បាហារោ អលោលុបោ;
លាភាលាកេន សន្តដ្ឋោ, ឈាយី ឈានរតោ មុនិ។

១៨៧ “បិយទស្សី នាម សម្ពុទ្ធោ, អត្តោ កាវុណិកោ មុនិ;

សត្តេ តាវេតុកាមោ សោ, កុរុណាយ ជវី តទា។

១៨៨ “ពោធនេយ្យំ ជនំ ទិស្វា, បិយទស្សី មហាមុនិ;
ចក្កវាឡសហស្សម្បិ, គន្ធា ឱវទតេ មុនី។

១៨៩ “មមុទ្ធវិគុកាមោ សោ, មមស្សមមុបាគមិ;
ន ទិដ្ឋោ មេ ជិនោ បុព្ពេ, ន សុគោបិ ច កស្សចិ។

១៩០ “ឧប្បាតា សុបិនា មយ្ហំ, លក្ខណា សុប្បកាសិតា;
បដ្ឋោ ភូមន្តលិក្ខម្ហិ, នក្ខត្តបទកោវិទោ។

១៩១ “សោហំ ពុទ្ធស្ស សុត្វាន, គត្ត ចិត្តំ បសាទយិ;
តិដ្ឋន្តោ [កុញ្ញន្តោ (សី. បី. ក.)] វា និសិន្នោ វា, សរាមិ និច្ចកាលិកំ។

១៩២ “មយិ ឯវំ សន្តម្ហិ, ភគវាបិ អនុស្សវិ;
ពុទ្ធំ អនុស្សន្តស្ស, បីតិ មេ ហោតិ ការទេ។

១៩៣ “កាលញ្ច បុនរាគម្ហ, ឧបេសិ មំ មហាមុនិ;
សម្បត្តេបិ ន ជានាមិ, អយំ ពុទ្ធា មហាមុនិ។

១៩៤ “អនុកម្មកោ ការុណិកោ, បិយទស្សី មហាមុនិ;
សញ្ញានាបេសិ អត្តានំ, ‘អហំ ពុទ្ធា សទេវកេ’។

១៩៥ “សញ្ញានិគ្វាន សម្ពុទ្ធំ, បិយទស្សី មហាមុនិ;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, ឥទំ វចនមព្រាវិ។

១៩៦ “អញ្ជេ [សព្ពេ (ស្យា.)] បីបេ ច បល្លង្កេ, អាសន្នីសុ និសីទេ;
តុវម្បិ សព្ពទស្សាវី, និសីទេ រតនាសនេ។

១៩៧ “សព្ពរតនមយំ បីបំ, និម្មិនិគ្វាន ការទេ;
បិយទស្សីស្ស មុនិនោ, អទាសី ឥទ្ធិនិម្មិតំ។

១៩៨ “រតនេ ច និសិន្នស្ស, បីបកេ ឥទ្ធិនិម្មិតេ;
កុម្មមត្តំ ជម្ពុជលំ, អទាសី ការទេ អហំ។

១៩៩ “មម ហាសំ ជនេត្វាន, បរិកុញ្ញិ មហាមុនិ;
តទា ចិត្តំ បសាទេត្វា, សត្តារំ អភិវាទយិ។

២០០ “បិយទស្សី តុ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសកោ;
រតនាសនមាសិនោ, ឥមា គាថា អភាសថ។

២០១ “យោ មេ រតនមយំ បីបំ, អមតញ្ច ផលំ អទា;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

២០២ “សត្តសត្តតិ កប្បានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

២០៣ “ទុត្តិសក្ខត្តំ ទេវិន្តោ, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។

២០៤ “សោណ្ឌមយំ រូបិមយំ, បល្លង្កំ សុកតំ ពហុ;
លោហិតង្គមយញ្ជេវ, លច្ឆតិ រតនាមយំ។

២០៥ “ចង្កមន្តម្បិ មនុជំ, បុញ្ញកម្មសមង្គិនំ;
បល្លង្កានិ អនេកានិ, បរិវារេស្សេវ តទា។

២០៦ “ក្នុងគារា ច បាសាទា, សយនញ្ច មហាវហំ;
តមស្ស ចិត្តមញ្ញាយ, និព្ពត្តិស្សន្តិ ការទេ។

- ២០៧ “សង្ឃី នាគសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
សុវណ្ណកថា មាគង្កា, ហេមកប្បនិវាសនា [ហេមកប្បនិវាសនា (សី. ស្យា.), ហេមកប្បនិវាសនា (ក.)]។
- ២០៨ “អារុទ្ធា កាមណីយេហិ, តោមរង្គសបាណិភិ;
គមំ បរិចរិស្សន្តិ, រត្នបិបស្សិនំ ផលំ។
- ២០៩ “សង្ឃី អស្សសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
អាជានីយាវ ជាតិយា, សិន្នាវា សិយវាហិនោ។
- ២១០ “អារុទ្ធា កាមណីយេហិ, ឥណ្ឌិយាបាបធាវិភិ;
តេបិមំ បរិចរិស្សន្តិ, រត្នបិបស្សិនំ ផលំ។
- ២១១ “សង្ឃី រថសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
ទីបា អថោបិ វេយគ្យា, សន្នន្ទា ឧស្សិតន្ទជា។
- ២១២ “អារុទ្ធា កាមណីយេហិ, បាបហត្ថេហិ វង្ខិភិ;
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ, រត្នបិបស្សិនំ ផលំ។
- ២១៣ “សង្ឃី ធនុសហស្សានី, ទោហញ្ញា បុង្គវសកេ;
វង្ខកេ ជនយិស្សន្តិ, រត្នបិបស្សិនំ ផលំ។
- ២១៤ “សោឡុសិតិសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
វិចិត្តវត្ថាភរណា, អាមុក្កមណិកុណ្ឌលា។
- ២១៥ “អន្ធារាមា ហសុលា, សុសញ្ញា គនុមជ្ឈិមា;
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ, រត្នបិបស្សិនំ ផលំ។
- ២១៦ “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, តោតមោ នាម ចក្កមា;
តមន្នកាវំ វិធមិត្វា, ពុទ្ធា លោកេ ភវិស្សតិ។
- ២១៧ “តស្ស ទស្សនមាគម្ម, បព្ពជិស្សតិកិញ្ចនោ;
តោសយិត្វាន សត្តាវំ, សាសនេភិរមិស្សតិ។
- ២១៨ “តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន, កិលេសេ យាគយិស្សតិ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។
- ២១៩ “វិរិយំ មេ ធុរធារយ្ហំ, យោគក្ខេមាធិវាហនំ;
ឧត្តមត្ថំ បត្ថយន្តោ, សាសនេ វិហារមហំ។
- ២២០ “តនំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្ថតេ ភវោ;
សញ្ញាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវោ។
- ២២១ “កិលេសា លាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហារមិ អនាសវោ។
សាគតំ វេត មេ អាសី... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
- ២២២ “បដិសន្ធិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
- ២២៣ គត្ថំ សុនំ អាយស្មា ហេមកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ;

ហេមកត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

សត្តរសមំ ភាណវំ។

៨. តោទេយ្យត្ថេរអបទានំ

- ២២៤ “រាជា អធិគញ្ញយោ [រាជាសិ វិជយោ (សី. អដ្ឋ.), រាជា វិជិតជយោ (ស្យា.)] នាម, កេតុមគីបុរុត្តមេ;
សុរោ វិក្កមសម្បន្នោ, បុរមជ្ឈាវសិ តទា។
- ២២៥ “តស្ស រញ្ជោ បមត្តស្ស, អដវិយោ សមុដ្ឋហំ;
ឱតារា [ឧត្តរា (ស្យា.), ឱចរា (បី.)] តុណ្ហិកា ចេវ, រដ្ឋំ វិន្ទិសយំ តទា។

២២៥ បច្ចុន្តេ កុបិតេ ខិប្បំ, សន្និបាតេសិវិន្ទមោ;
ភដេ ចេវ ពលត្ថេ ច, អវិ និគ្គាហយី តទា។

២២៧ “ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា, ស្វរា ច ចម្មយោធិនោ;
ធនុគ្គហា ច ឧគ្គា ច, សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២២៨ “អាឡារិកា ច កប្បកា, ន្ទាបកា មាលការកា;
ស្វរា វិជិតសង្កាមា, សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២២៩ “ឧគ្គហត្ថា ច បុរិសា, ចាបហត្ថា ច វម្មិនោ;
លុទ្ធា វិជិតសង្កាមា, សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២៣០ “តិធាបភិន្ទា មាតដ្ឋា, កុញ្ញរា សន្និហាយនា;
សុវណ្ណកច្ឆាលង្ការា, សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២៣១ “ខមា សីតស្ស ឧណ្ណស្ស, ឧក្ការុហរណស្ស ច;
យោធាធិវា កតកម្មា, សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២៣២ “សង្ខេសន្តំ ភេវិសន្តំ, អថោ ឧតុជ [ឧទ្ធវ (សី.), ឧទ្ធដ (ស្យា.)] សន្ទកំ;
ឯតេហិ តេ ហាសយន្តា, សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២៣៣ “តិសូលកោន្តិមន្តេហិ [តិសូលកោន្តមន្តេហិ (សី.), កវចេហិ តោមរេហិ (សី.), ធនូហិ តោមរេហិ (ស្យា.)] ច;
កោដ្ឋេន្តានំ និបាតេន្តា [កោដ្ឋយន្តា និវត្តេន្តា (ស្យា.)], សព្ពេ សន្និបត្តំ តទា។

២៣៤ “កិមេវាតិនិសាមេត្វា [កវចានិវាសេត្វា (ស្យា.)], សរាជា អធិតញ្ញយោ [អធិនំ ជិនោ (សី.), អជ្ជិតញ្ញិនោ (ស្យា.)];
សន្និ បាណសហស្សានិ, សូលេ ឧគ្គាសយី តទា។

២៣៥ “សន្តំ មានុសកាកំសុ, អហោ រាជា អធម្មិកោ;
នីរយេ បច្ចមានស្ស, កទា អន្តោ ភវិស្សតិ។

២៣៦ “សយនេហំ តុវដ្ឋេន្តោ, បស្សាមិ និរយេ តទា;
នំ សុបាមិ ទិវារក្ខី, សូលេន តជ្ឈយន្តិ មំ។

២៣៧ “តិ បមាទេន រជ្ជេន, វាហនេន ពលេន ច;
ន តេ បហោន្តិ ជារត្ថំ, តាបយន្តិ [តាសយន្តិ (សី. ស្យា.)] មមំ សទា។

២៣៨ “តិ មេ បុត្តេហិ ទារេហិ, រជ្ជេន សកលេន ច;
យំនូន បព្ពជេយ្យាហំ, គតិមគ្គំ វិសោធយេ។

២៣៩ “សន្និ នាគសហស្សានិ, សព្ពាលង្ការភូសិតេ;
សុវណ្ណកច្ឆេ មាតដ្ឋេ, ហេមកប្បនវាសសេ។

២៤០ “អារ្យន្ទេ តាមណីយេហិ, តោមរង្គសបាណិភិ;
សង្កាមាវចរេ ហានេ, អនបេត្វោ វិហាយហំ;
សកកម្មេន សន្តត្តោ, និក្ខមី អនការិយំ។

២៤១ “សន្និ អស្សសហស្សានិ, សព្ពាលង្ការភូសិតេ;
អំជានីយេវ ជាតិយា, សិន្នវេ សិយវាហនេ។

២៤២ “អារ្យន្ទេ តាមណីយេហិ, ចាបហត្ថេហិ វម្មិនិ;
បហារត្វាន [បហាយិត្វាន (សី. បី.), ឆខ្មយិត្វាន (ស្យា.)] តេ សព្ពេ, និក្ខមី អនការិយំ។

២៤៣ “សន្និ រថសហស្សានិ, សព្ពាលង្ការភូសិតេ;
ទីបេ អថោបិ វេយគ្យេ, សន្នន្ទេ ឧស្សិតន្ទដេ;
តេ សព្ពេ បរិហារត្វា [បរិវេជ្ជត្វា (ស្យា.), បរិហាយិត្វា (បី.)], បព្ពជី អនការិយំ។

២៤៤ សង្ឃី ធនុសហស្សានិ, សញ្ញា កំសុបធារណៈ;
តាយោបិ [តាវិយោ (ស្យា.), ធនុយោ (ក.)] ឆន្ទយិត្វាន, បព្ពជី អនគារិយំ។

២៤៥ សង្ឃី តត្ថិសហស្សានិ, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
វិចិត្តវត្ថាភរណ, អាមុក្កមណិកុណ្ឌលា។

២៤៦ “អន្សារបម្ភា ហសុលា, សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា;
តា ហិត្វា កន្ទុមាឆាយោ, បព្ពជី អនគារិយំ។

២៤៧ សង្ឃី តាមសហស្សានិ, បរិបុណ្ណានិ សព្ពសោ;
ឆន្ទយិត្វាន តំ វជ្ជ, បព្ពជី អនគារិយំ។

២៤៨ “នគរា និក្ខមិត្វាន, ហិមវន្តមុបាគមិ;
ភាគិវចិនទីតិវេ, អស្សមំ មាបយិ អហំ។

២៤៩ “បណ្ណសាលំ ករិត្វាន, អគ្យតារំ អកាសហំ;
អារទ្ធវិយោ បហិតតោ, វសាមិ អស្សមេ អហំ។

២៥០ “មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា, សុញ្ញាតារេ ច ឈាយតោ;
នំ តុ វិជ្ជតិ តាសោ មេ, ន បស្សេ ភយកេវរំ។

២៥១ “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, អក្កោ ការុណិកោ មុនី;
ញ្ញាណលោកេន ជោតន្តោ, លោកេ ឧប្បជ្ជិ តារទេ។

២៥២ “មម អស្សមសាមន្តា, យក្ខោ អាសិ មហិទ្ធិកោ;
ពុទ្ធសេដ្ឋម្ហិ ឧប្បន្នោ, អាវោចេសិ មមំ តទា។

២៥៣ “ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ, សុមេធា នាម ចក្កមា;
តារេតិ ជនតំ សព្ពំ, តម្បិ សោ តារយិស្សតិ។

២៥៤ “យក្ខស្ស វចនំ សុត្វា, សំវិក្កោ អាសិ តារទេ;
ពុទ្ធោ ពុទ្ធោតិ ចិន្តេន្តោ, អស្សមំ បដិសាមយិ។

២៥៥ “អគ្គិទារុញ្ញ ឆន្ទេត្វា, សំសាមេត្វាន សន្តតំ;
អស្សមំ អភិវន្តិត្វា, និក្ខមិ វិបិនា អហំ។

២៥៦ “តតោ ចន្ទនមាទាយ, តាមា តាមំ បុរា បុរំ;
ទេវទេវំ គវេសន្តោ, ឧបគច្ឆិ វិនាយកំ។

២៥៧ “ភគវា តម្ហិ សមយេ, សុមេធា លោកនាយកោ;
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ, ពោធចតិ ជនតំ ពហុ។

២៥៨ “អញ្ញលី បគ្គហេត្វាន, សីសេ កត្វាន ចន្ទនំ;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, តមា តាថា អកាសហំ។

២៥៩ “វស្សិកេ បុប្ផមានម្ហិ, សន្តិកេ ឧបវាយតិ;
ត្វំ វិ គុណគន្លេន, ទិសា សញ្ញា បវាយសិ។

២៦០ “ចម្បកេ នាគវនិកេ, អតិមុត្តកកេតកេ;
សាលេសុ បុប្ផមានេសុ, អនុវតំ បវាយតិ។

២៦១ “តវ កន្ទំ សុណិត្វាន, ហិមវន្តា ឥធាគមិ;
ប្បជេមិ តំ មហាវិរ, លោកជេដ្ឋ មហាយស។

២៦២ “វចនុនេនានុលិម្បិ, សុមេធំ លោកនាយកំ;
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា, តុណ្ហិ អដ្ឋាសិ តារទេ។

២៦៣ “សុមេធា នាម ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នវាសកោ;

ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

២៦៤ “យោ មេ គុណេ បកិក្កេសិ, ចន្ទនញ្ច អប្បជយិ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

២៦៥ “អាទេយ្យវាក្យវចនោ, ព្រហ្មា ឧដុ បតាបវា;
បញ្ញវិសតិកប្បានិ, សប្បភាសោ ភវិស្សតិ។

២៦៦ “ឆត្តិសតិកប្បសតេ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

២៦៧ “តេត្តិសក្ខត្តំ ទេវិនោ, ទេវវង្គ ភវិស្សតិ;
បំទេសវង្គ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

២៦៨ “តតោ ចតោយំ មនុជោ, មនុស្សក្កំ គមិស្សតិ;
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ, ព្រហ្មពន្ធ ភវិស្សតិ។

២៦៩ “អដ្ឋាយកោ មន្តធរោ, គិណ្ឌំ វេទាន បារត្វ;
តិលក្ខណេន សម្បន្នោ, ពារវីនាម ព្រាហ្មណោ។

២៧០ “តស្ស សិស្សោ ភវិត្វាន, ហេស្សតិ មន្តបារត្វ;
ឧបគន្ធាន សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុង្គវំ។

២៧១ “បុច្ឆិត្វា និបុណេ បញ្ចេ, ភាវយិត្វាន អញ្ចសំ **[ហាសយិត្វាន មានសំ (ស្យា.), ភាវយិត្វាន សញ្ចយំ (ក.)]**;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរិស្សតិនាសវោ។

២៧២ “តិវិជគ្គិ និព្ពតា មយ្ហំ, ភវា សព្ពេ សមូហតា;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

២៧៣ “កិលេសា លាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
២៧៤ “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
២៧៥ “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្តំ សុទំ អាយស្មា តោទេយ្យោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

តោទេយ្យត្ថេរស្សាបទានំ អដ្ឋមំ។

៨. ជតុកណ្ឌិត្ថេរអបទានំ

២៧៦ “នគរេ ហំសវតិយា, សេដ្ឋិបុត្តោ អហោសហំ;
សមប្បិកោ កាមគុណេ, បរិចារេមហំ តទា។

២៧៧ “តតោ **[តយោ (សី.)]** បាសានមារុយ្ហ, មហាកោគេ វលញ្ញកោ **[ឧត្តិត្វា គេហលុញ្ញកា (ក.), ឧត្តិត្វា គេហលញ្ញកា (សី.)]**;
តត្ថ នច្ចេហិ គីតេហិ, បរិចារេមហំ តទា។

២៧៨ “ត្វិយា អាហតា មយ្ហំ, សម្មតាឡសមាហិតា;
និច្ឆន្តា **[វញ្ញន្តិ (ស្យា.), វជ្ជន្តា (ក.)]** ឥតិយោ សញ្ញា, ហរន្តិយេវ មេ មនោ។

២៧៩ “ចេលាបិកា **[ចេលាវកា (ស្យា.), វេលាមិកា (បី.)]** លាមណិកា **[វាមនិកា (ស្យា. បី.)]**, កុញ្ញវាសី តិ
មជ្ឈិកា **[កុញ្ញវា សិហិមជ្ឈិកា (ស្យា.), កុដ្ឋា វា សិហិមជ្ឈិកា (បី.)]**;
លង្កិកា សោកជ្ឈាយី ច, បរិវារន្តិ មំ សទា។

២៨០ “វេតាឡិនោ កុម្មថ្មនី, នដា ច នច្ចកា ពហូ;
នដកា នាដកា ចេវ, បរិវារន្តិ មំ សទា។

២៨១ “កប្បកា ឆ្លាបកា សទា, មាលាការា សុបាសកា **[សុមាបកា (សី. ស្យា.)]**;
ជណ្ឌា មណ្ឌា ច តេ សព្ពេ, បរិវារន្តិ មំ សទា។

២៨២ ឯតេសុ កីឡាមាទេសុ, សិក្ខិតេ កតុបាសនេ;
រត្តិន្ទរំ ន ជានាមិ, ឥន្ទោរ តិទសង្គណេ។

២៨៣ “អទ្ធិកា បថិកា សព្ពេ, យាចកា វរកា ពហុ;
ឧបកច្ឆន្តិ តេ និច្ចំ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៨៤ “សមណា ព្រាហ្មណា ចេវ, បុញ្ញក្ខេត្តា អនុត្តរា;
វុដ្ឋយន្តា មមំ បុព្វំ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៨៥ “បដកា [បដកា (សិ. ស្យា.), បទកា (បិ.)] លដុកា [លដកា (សិ.)] សព្ពេ, នីតណ្ហា បុប្ផសាដកា;
តេទណ្ឌិកា ឯកសិខា, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៨៦ “អាជីវកា វិលុត្តាវី, គោធម្មា ទេវធម្មិកា;
រិដោជល្អធារា ឯតេ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៨៧ “បុរិក្កកា សន្តិបត្តា [បុរិក្កកា សិទ្ធិបត្តា (សិ. ស្យា. បិ.)], កោធបុគ្គនិកា [កោណ្ឌបុគ្គលិកា (សិ.),
កោណ្ឌបុគ្គលិកា (បិ.)] ពហុ;
តបស្សី វនចារិច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៨៨ “ឱដ្ឋកា ទមិឡា ចេវ, សាកុឡា មលវាឡកា [មលយាលកា (សិ. ស្យា. បិ.)];
សំវរា យោនកា ចេវ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៨៩ “អន្ទកា មុណ្ឌកា សព្ពេ, កោដលា ហនុវិន្ទកា [កោលកា សានុវិន្ទកា (សិ. បិ.)];
អាវរចិនរដ្ឋា ច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩០ “អលសន្ទកា [អលសន្ទា (ក.)] បល្លវកា, ធម្មា និគ្គមានុសា [ពព្ពរា ភគ្កការុសា (សិ.)];
តេហិកា [រោហិកា (សិ.), ពាហិកា (បិ.)] ចេតបុត្តា ច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩១ “មាធុរកា កោសលកា, កលិដ្ឋា [កាសិកា (សិ.)] ហត្ថិបោរិកា;
ឥសិណ្ហា មក្កលា ចេវ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩២ “ចេលាវកា អាវព្វា [អរម្មា (សិ. បិ.)] ច, ឱយ្ហឡា [ឱក្កលា (សិ.)] មេយលា ពហុ;
ឱទ្ធកា សុទ្ធកា ចេវ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៣ “រោហណា សិន្ធវា ចេវ, ចិតកា ឯកកណ្ឌិកា;
សុវដ្ឋា អបរន្តា ច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៤ “សុប្បារកា កុមារា [កិកុមារា (សិ. បិ.)] ច, មល្លសោវណ្ណភូមិកា [មលយា សោណ្ណភូមិកា (សិ. ស្យា.
បិ.)];
វជ្ជិតដ្ឋា [វជ្ជិ តារា (សិ.), វជ្ជិហារា (ស្យា. បិ.)] ច តេ សព្ពេ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៥ “នឡការា បេសការា, ចម្មការា ច តច្ឆកា;
កម្មារា កុម្មការា ច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៦ “មណិការា លោហការា, សោណ្ណការា ច ទុស្សិកា;
តិបុការា ច តេ សព្ពេ, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៧ “ឧសុការា ភមការា, បេសការា ច គន្ធិកា;
វជំកា តុន្តវាយា ច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៨ “តេលិកា កដ្ឋហារា ច, ឧទហារា ច បេស្សិកា;
សូបិកា សូបរក្ខា ច, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

២៩៩ “ទោវរិកា អនីកដ្ឋា, ពន្ធិកា [វន្ធិកា (សិ.), គន្ធិកា (ស្យា.), សន្ធិកា (បិ.)] បុប្ផនដ្ឋកា;
ហត្ថារុហា ហត្ថិបាលា, អាគច្ឆន្តិ មមំ យវំ។

“អានន្ទស្ស មហារញ្ជោ [អានន្ទស្ស នាម រញ្ជោ (ស្យា.), អវិន្ទមនាម រញ្ជោ (បី.)], មមត្ថស្ស [បមត្ថស្ស (សី. បី.), សមត្ថស្ស (ស្យា.)] អទាសហំ;
សត្តវណ្ណេន រតនេន, ធនត្ថំ [ធនត្ថំ (សី. ស្យា. បី.)] បូរយាមហំ។

៣០១ “យេ មយា កិក្ខិកា សព្ពេ, នានាវណ្ណា ពហូ ជនា;
តេសាហំ ចិត្តមញ្ញាយ, តប្បយី រតនេនហំ។

៣០២ “វគ្គសុ ភាសមាណាសុ, វជ្ជមាណាសុ ភេរិសុ;
សង្ខេសុ ធម្មយន្តេសុ, សកកេហេ រមាមហំ។

៣០៣ “ភគវា តម្ហិ សមយេ, បទុមុត្តរនាយកោ;
វសីសតសហស្សេហិ, បរិក្ខិណាសវេហិ សោ។

៣០៤ “ភិក្ខុហិ សហិតោ វិថី, បដិបទ្ធិត្ថ ចក្កមា;
ឱភាសេន្តោ ទិសា សព្ពា, ទីបរុក្ខោវ ជោតតិ។

៣០៥ “វជ្ជន្តិ ភេរិយោ សព្ពា, គច្ឆន្តេ លោកនាយកេ;
បភា និន្ទាវកេ តស្ស, សតវសីវ ឧត្តតោ។

៣០៦ “កវាដន្តរិកាយាបិ, បរិដ្ឋេន ច រស្មិនា;
អន្តោយវេសុ វិបុលោ, អាលោកោ អាសិ តាវទេ។

៣០៧ “បកំ ទិស្វាន ពុទ្ធស្ស, បាវិសដ្ឋេ អវោចហំ;
នីស្សំសយំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ, តមំ វិចិមុបាកតោ។

៣០៨ “ឱប្បំ ឱរុយ្ហ បាសាទា, អគមិ អន្តរាបណំ;
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា, តទំ ចេនមព្រាវី។

៣០៩ “អនុកម្យតុ មេ ពុទ្ធោ, ជលជុត្តមនាយកោ;
វសីសតសហស្សេហិ, អធិវាសេសិ សោ មុនី។

៣១០ “និមន្តេត្វាន សម្ពុទ្ធំ, អភិនេសិ សកំ យវំ;
តត្ថ អន្តេន បាវេន, សន្តប្បេសិ មហាមុនី។

៣១១ “ភុត្តាវិ កាលមញ្ញាយ, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ;
សត្តិកេន ត្វិយេន, ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបដ្ឋហិ។

៣១២ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិក្កហោ;
អន្តោយវេ និសីទិត្វា, តមា តាថា អភាសថ។

៣១៣ “យោ មំ ត្វិយេហុបដ្ឋាសិ, អន្តបាវេនាសិ មេ;
តមហំ កិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣១៤ “បហូតភក្ខោ ហុត្វាន, សហិរញ្ជោ សភោជនោ;
ចតុទីបេ ឯកវដ្តំ, ការយិស្សតិយំ នរោ។

៣១៥ “បញ្ចសីលេ សមាទាយ, ទសកម្មបថេ តតោ;
សមាទាយ បរត្តេន្តោ, បរិសំ សិក្ខាបយិស្សតិ។

៣១៦ “ត្វិយិសតសហស្សានិ, ភេរិយោ សមលង្កតា;
វជ្ជយិស្សន្តិមំ និច្ចំ, ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ។

៣១៧ “តិសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
ចតុសដ្ឋិក្ខត្ថំ ទេវិន្តោ, ទេវវដ្តំ ករិស្សតិ។

៣១៨ “ចតុសដ្ឋិក្ខត្ថំ រាជា, ចក្កវត្ថិ ភវិស្សតិ;
បទេសវដ្តំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ។

៣១៩. កប្បសតសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ពរោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។

៣២០. “ឧបបជ្ជតិ យំ យោនី, ទេវតំ អថ មានុសំ;
អន្ទនភោគោ ហុត្វាន, មនុស្សតំ គមិស្សតិ។

៣២១. “អជ្ឈាយកោ ភវិត្វាន, តិណ្ណំ វេទាន បារត្វ;
ឧត្តមតំ គវេសន្តោ, ចរិស្សតិ មហិ ឥមំ។

៣២២. “សោ បច្ឆា បព្ពជិត្វាន, សុក្កមូលេន ចោទិតោ;
គោតមស្ស ភគវតោ, សាសនេភិរមិស្សតិ។

៣២៣. “អារាធយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ, គោតមំ សក្យបុគ្គវំ;
កិលេសេ ឈាបយិត្វាន, អរហយំ ភវិស្សតិ។

៣២៤. “វិបិនេ ព្យក្សរាជារ, មិគរាជារ កេសវិ;
អភិគោ វិហារមជ្ជ, សក្យបុគ្គស្ស សាសនេ។

៣២៥. “ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, ទលិទ្ធេ ទុក្ខតិម្ហិ វា;
នីព្ពត្តិ មេ ន បស្សាមិ, ឧបដ្ឋានស្សិទ្ធំ ផលំ។

៣២៦. “វិវេកមនុយុត្តោម្ហិ, ឧបសន្តោ និរូបជិ;
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា, វិហារមិ អនាសវោ។

៣២៧. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ...បេ.... វិហារមិ អនាសវោ។
៣២៨. “សាគតំ វត មេ អាសិ...បេ.... កតំ ពទស្ស សាសនំ។
៣២៩. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធិស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ជតុកណ្ឌិត្តេវោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាភិ។

ជតុកណ្ឌិត្តេវស្សាបទានំ នវមំ។

១០. ឧទេនត្ថេវអបទានំ

៣៣០. “ហិមវន្តស្សាវិទូរេ, បទុមោ នាម បព្ពតោ;
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ, បណ្ណសាលា សុមាបិតា។

៣៣១. “នទិយោ សន្នវេ តត្ថ, សុបតិគ្គា មនោរមា;
អច្ឆោទកា សីតជលា, សន្នវេ នទិយោ សទា។

៣៣២. “បាបីនា បារុសា មច្ឆា, ពលជា មុញ្ញរោហិតា;
សោភេន្តា នទិយោ ឯតេ, វសន្តិ នទិយា សទា។

៣៣៣. “អម្ពជម្ពហិ សញ្ញន្នា, កវេរិគិលកា តថា;
ឧទ្ទាលកា បាដលិយោ, សោភេន្តិ មម អស្សមំ។

៣៣៤. “អដ្ឋោលកា ពិម្ពិជាលា, មាយាការីច បុប្ផិតា;
គន្លេន ឧបវាយន្តា, សោភេន្តិ មម អស្សមំ។

៣៣៥. “អតិមុត្តា សត្តលិកា, នាគា សាលា ច បុប្ផិតា;
ទិព្ពគន្ធី សម្បវន្តា, សោភេន្តិ មម អស្សមំ។

៣៣៦. “កោសម្ពា សឡលា នីបា, អដ្ឋង្កាបិ ច បុប្ផិតា [អដ្ឋង្កា ច សុបុប្ផិតា (សី.), កដ្ឋង្កា ច សុបុប្ផិតា (បី.)];
ទិព្ពគន្ធី សម្បវន្តា, សោភេន្តិ មម អស្សមំ។

៣៣៧. “ហរិកកា អាមលកា, អម្ពជម្ពវិភិកកា;
កោលា ភណ្ឌតកា ពិល្លា, ផលានិ ពហុ អស្សមេ។

៣៣៨ កាលម្តាយ កន្ទុលី តត្ថ, បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ;
ទិព្ពគន្ធន៍ [ទិព្ពគន្ធា (សី. ស្យា. បី.) ឯវ បរត្ថបិ] សម្បវន្តា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៣៩ “អសោកបិណ្ឌិវារី ច [អសោកបិណ្ឌិ ច វរី (សី. ស្យា.), អសោកបិណ្ឌិ ច វរី (បី.)], និម្ពុត្តា ច បុប្ផិកា;
ទិព្ពគន្ធន៍ សម្បវន្តា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤០ “បុន្នាតា គិរិបុន្នាតា, គិមិរា តត្ថ បុប្ផិកា;
ទិព្ពគន្ធន៍ សម្បវន្តា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤១ “និក្កណ្ឌិ សិរិនិក្កណ្ឌិ, ចម្បុរក្ខេត្ត បុប្ផិកា;
ទិព្ពគន្ធន៍ សម្បវន្តា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤២ “អវិទូរេ បោគ្គរណិ, ចក្កវាក្យបក្ខជិតា;
មន្ទាលកេហិ សញ្ញន្នា, បទុមុប្បលកេហិ ច។

៣៤៣ “អប្លោទកា សីតជលា, សុបតិស្ថា មនោរមា;
អច្ឆា ផលិកសមាសា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤៤ “បទុមា បុប្ផេ តត្ថ, បុណ្ណវិកា ច ឧប្បលា;
មន្ទាលកេហិ សញ្ញន្នា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤៥ “បាបីនា បាវុសា មច្ឆា, ពលជា មុញ្ញរោហិតា;
វិចារន្តាវ តេ តត្ថ, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤៦ “កុម្មីលា សុសុមារា ច, កច្ចបា ច គហា ពហូ;
ឱគហា អជគរា ច, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤៧ “បារេតា វរិហំសា, ចក្កវាកា នទីចរា;
ទិន្និកា សាឡិកា ចេត្ថ, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤៨ “នយិតា អម្ពគន្ធិ ច, កេតកា តត្ថ បុប្ផិកា;
ទិព្ពគន្ធន៍ សម្បវន្តា, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៤៩ “សីហា ព្យគ្សា ច ទីបី ច, អច្ឆកោកតរច្ឆកា;
អនុសញ្ញន្តា បវនេ, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៥០ “ជដាភារេន ភរិតា, អជិនុត្តរវាសនា;
អនុសញ្ញន្តា បវនេ, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៥១ “អជិនានិធរា ឯតេ, និបកា សន្តុត្តិនោ;
អប្បាហារាវ តេ សព្វេ, សោភេត្តិ មម អស្សមំ។

៣៥២ “ខារិភារំ គហេត្វាន, អជ្ឈោគយ្ហ វនំ តទា;
មូលផលានិ ភុញ្ញន្តា, វសន្តិ អស្សមេ តទា។

៣៥៣ “ន តេ ទារុំ អាហរន្តិ, ឧទកំ បាទធាវនំ;
សព្វេសំ អានុភាវេន, សយមេវាហរិយតិ។

៣៥៤ “ចុល្លាសីតិសហស្សានិ, តសយេត្ថ សមាគតា;
សព្វេវ ឈាយិនោ ឯតេ, ឧត្តមត្ថកវេសកា។

៣៥៥ “តបស្សិនោ ព្រហ្មចារី, ចោទេន្តា អប្បនាវ តេ;
អម្ពរាវចរា សព្វេ, វសន្តិ អស្សមេ តទា។

៣៥៦ “បញ្ចាហំ សន្និបត្តិ, ឯកគ្គា សន្តុត្តិនោ;
អញ្ញោញ្ញំ អភិវាទេត្វា, បក្កមន្តិ ទិសាមុខា។

៣៥៧ “បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ, សព្វធម្មាន បារត្ថ;

គមន្តការ វិធម៌, ឧប្បជ្ជា ការទេ ជិនោ។

៣៥៨ “មម អស្សមសាមន្តា, យក្ខោ អាសិ មហិទ្ធិកោ;
សោ មេ សំសិគ្គ សម្ពុទ្ធំ, ជលជុត្តមនាយកំ។

៣៥៩ “ឯស ពុទ្ធា សមុប្បន្នោ, បទុមុត្តរោ មហាមុនី;
ខីហ្មំ កន្លាន សម្ពុទ្ធំ, បយិរុបាស មាវិស។

៣៦០ “យក្ខស្ស វចនំ សុត្វា, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
អស្សមំ សំសាមេត្វាន, និក្ខមិ វិបិនា គទា។

៣៦១ “ចេឡេវ ឧយ្ហមានម្ហិ, និក្ខមិក្វាន អស្សមា;
ឯករក្កិ និវាសេត្វា [និវសិត្វា (សី.), និវាសេន (?)], ឧបកច្ឆិ វិនាយកំ។

៣៦២ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ, ទេសេសិ អមតំ បទំ។

៣៦៣ “សុដុល្លំ បទុមំ គយ្ហ, ឧបកន្នា មហេសិនោ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី។

៣៦៤ “បុជយិក្វាន សម្ពុទ្ធំ, ជលជុត្តមនាយកំ;
ឯកំសំ អជិនំ កត្វា, សន្តវី លោកនាយកំ។

៣៦៥ “យេន ញាណេន សម្ពុទ្ធា, វសតិហ អនាសវោ;
តំ ញាណំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣៦៦ “សំសារសោតំ ឆិន្ទិត្វា, តាវេសិ សព្ពបាណិនំ;
តវ ធម្មំ សុណិត្វាន, តណ្ហាសោតំ តវន្តិ តោ។

៣៦៧ “តុវំ សត្តា ច កេតុ ច, ធជោ យូបោ ច បាណិនំ;
បរាយណោ បតិដ្ឋា ច, ទីបោ ច ទ្វិបទុក្ខម [ទិបទុក្ខម (សី. ស្យា. បី.)]។

៣៦៨ “យាវតា គណិនោ លោកេ, សត្តាហា បវុច្ឆវេ;
តុវំ អក្កោសិ សព្ពញ្ញ, តវ អន្តោគធាវ តោ។

៣៦៩ “តវ ញាណេន សព្ពញ្ញ, តាវេសិ ជនតំ ពហុ;
តវ ទស្សនមាគម្ម, ទុក្ខស្សន្តំ ភវិស្សវេ។

៣៧០ “យេ កេចិមេ គន្ធជាតា, លោកេ វាយន្តិ ចក្ខុម;
តវ គន្ធសមោ នត្ថិ, បុញ្ញក្ខេត្តេ មហាមុនេ។

៣៧១ “តិរច្ឆានយោនី និរយំ, បរិមោចេសិ [បរិមោចេហិ (ស្យា. ក.)] ចក្ខុម;
អសង្ខតំ បទំ សន្តំ, ទេសេសិ [ទេសេហិ (ស្យា. ក.)] ត្វំ មហាមុនេ។

៣៧២ “បទុមុត្តរោ លោកវិទូ, អាហុតិនំ បដិគ្គហោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, តមា តាថា អភាសថ។

៣៧៣ “យោ មេ ញាណំ អប្បជេសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៣៧៤ “តីសកប្បសហស្សានិ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សំហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

៣៧៥ “សុលទ្ធលាភំ លទ្ធាម្ហិ, តោសយិក្វាន សុព្ពតំ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

៣៧៦ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
៣៧៧ ស្លាតតំ វត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៣៧៨ បុរិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ...បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ឧទេនោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ឧទេនត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

មេត្តេយ្យវគ្គោ ឯកចក្កាលីសមោ។

តស្សទ្វានំ –

មេត្តេយ្យោ បុណ្ណកោ ថេរោ, មេត្តក្ខ ជោតកោបិ ច;
ឧបសិវោ ច នន្ទោ ច, ហេមកោ សត្តមោ តហី។

តោទេយ្យោ ជតុកណ្ឌី ច, ឧទេនោ ច មហាយសោ;
គីណិ គាថាសតានេត្ថ, អសីតិ គីណិ ចុត្តរី។

៤២. ភទ្ទាលិវគ្គោ

១. ភទ្ទាលិវគ្គអបទានំ

១. “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, អក្កោ កាវុណិកោ មុនិ;
វិវេកកាមោ លោកគ្គោ, ហិមវន្តមុបាគមិ។
២. “អដ្ឋោតាហេត្វា ហិមវំ, សុមេធា លោកនាយកោ;
បល្លង្គំ អាកុជិត្វាន, និសិទិ បុរិសុត្តមោ។
៣. “សមាធិ សោ សមាបន្នោ, សុមេធា លោកនាយកោ;
សត្តត្ថិន្ទិរំ ពុទ្ធោ, និសិទិ បុរិសុត្តមោ។
៤. “ខាវិការំ [ខាវិកាធំ (សី.)] គហេត្វាន, វេនមជ្ឈោគហិ អហំ;
តត្ថន្ទសាសិ សម្ពុទ្ធំ, ឱយតិណ្ណមនាសវំ។
៥. “សម្មជ្ជនី គហេត្វាន, សម្មជ្ជិត្វាន អស្សមំ;
ចតុទណ្ឌេ បបេត្វាន, អកាសិ មណ្ឌបំ តទា។
៦. “សាលបុប្ផំ អាហរិត្វា, មណ្ឌបំ នាទយី អហំ;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, អភិវន្តី តថាគតំ។
៧. “យំ វទន្តិ សុមេធាតិ, ភូរិបញ្ចំ សុមេធសំ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទិត្វា, តមា តាថា អភាសថ។
៨. “ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ, សព្វេ ទេវា សមាគមុំ;
អសំសយំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ, ធម្មំ ទេសេតិ ចក្កមា។
៩. “សុមេធា នាម សម្ពុទ្ធោ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;
ទេវសង្ឃេ និសិទិត្វា, តមា តាថា អភាសថ។
១០. “យោ មេ សក្កាហំ មណ្ឌបំ, ធារយី សាលនាទិតំ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
១១. “ទេវភូតោ មនុស្សោ វា, ហេមវណ្ណោ ភវិស្សតិ;
បហូតភោគោ ហុត្វាន, កាមភោគី ភវិស្សតិ។
១២. “សដ្ឋិ នាគសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
សុវណ្ណកច្ឆា មាតង្កា, ហេមកប្បនវាសសា។
១៣. “អារូទ្យា តាមណីយេហិ, តោមរង្គសបាណិភិ;
សាយំ បាតោ [សាយបាតោ (បី.)] ឧបដ្ឋានំ, អាគមិស្សន្តិមំ នវំ;

តោហិ នាគេហិ បរិវុតោ, រមិស្សតិ អយំ នរោ។
១៤. “សដ្ឋិ អស្សសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
អាជានីយាវ ជាតិយា, សិន្នវា សិយវាហិនោ។
១៥. “អារូទ្យា តាមណីយេហិ, តល្លិយាចាបធាវិភិ;
បរិវាសេស្សន្តិមំ និច្ចំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១៦. “សដ្ឋិ រថសហស្សានី, សញ្ញាលង្ការភូសិតា;
ទីបា អថោបិ វេយគ្យា, សន្នន្ទា ឧស្សិតន្នជា។
១៧. “អារូទ្យា តាមណីយេហិ, ចាបហត្ថេហិ វម្មិភិ;
បរិវាសេស្សន្តិមំ និច្ចំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១៨. “សង្ឃី គាមសហស្សានី, បរិបុណ្ណានី សព្វសោ;
បហុគធនធានី, សុសមិទ្ធានី សព្វសោ;
សទា បាតុភវិស្សន្តី, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
១៩. “ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី, សេនា ច ចតុរង្គិនី;
បរិវាវេស្សន្តីមំ និច្ចំ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។
២០. “អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ។
២១. “សតានំ ភិណ្ឌិត្តញ្ច, ទេវវង្គំ ភវិស្សតិ;
បទេសវង្គំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។
២២. “តិសកប្បសហស្សម្ហិ, ឱក្កាកកុលសម្ភវោ;
គោតមោ នាម គោត្តេន, សត្តា លោកេ ភវិស្សតិ។
២៣. “តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរិស្សតិនាសវោ។
២៤. “តិសកប្បសហស្សម្ហិ , អន្ធសំ លោកនាយកំ;
ឯត្ថន្តរមុបាទាយ, គវេសិ អមតំ បទំ។
២៥. “លាភា មយ្ហំ សុលទ្ធីំ មេ, យមហញ្ញាសិ សាសនំ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
២៦. “នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;
តវ ញ្ញាណំ បកិក្កេត្វា, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។
២៧. “យំ យំ យោនុបបដ្ឋាមិ, ទេវត្តំ អថ មានុសំ;
សព្វត្ថ សុខិតោ ហោមិ, ផលំ មេ ញ្ញាណកិត្តនេ។
២៨. “តទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវោ;
នាគោវ ពន្ធនំ នេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។
២៩. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ, ភវា សព្វេ សមូហតា;
នាគោវ ពន្ធនំ នេត្វា, វិហរាមិ អនាសវោ។
៣០. “ស្វាគតំ វត មេ អាសិ, មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ;
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
៣១. “បដិសម្ពិទា ចតស្សោ, វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ;
ឆឡភិញ្ញា សច្ចិកតា, កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភទ្ទាលិក្ខេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

ភទ្ទាលិក្ខេរស្សាបទានំ បឋមំ។

២. ឯកនត្ថិយត្ថេរអបទានំ

៣២. “ចន្ទភាគានទីតីវេ, អស្សមោ សុកតោ មម;
សុសុទ្ធបុលិនាគិណ្ណោ, បន្ទុសាលា សុមាបិតា។
៣៣. “ឧត្តានកូលា នទិកា, សុបតិគ្គា មនោរមា;
មច្ឆកច្ចបសម្បន្នា [... សញ្ញន្នា (ក.)], សុសុមារនិសេវិតា។
៣៤. “អច្ឆា ទីបី ច មយ្ហា, ករវិកា ច សាឡិកា;
ក្នុងន្តី សព្វទា ឯតេ, សោភយន្តា មមស្សមំ។

៣៥. “កោកិលា មញ្ញភាណី ច, ហំសា ច មធុរស្សរា;
អភិក្ខុជន្តិ តេ ភត្ត, សោភយន្តា មមស្សម។
៣៦. “សីហា ព្យគ្សា វរហា ច, អធ្ឆ [វក (សិ. បី.), ពកា (ស្យា.), វកា (ក.)] កោកតរច្ឆកា;
គិរិទុគ្គម្ហិ នាទេន្តិ, សោភយន្តា មមស្សម។
៣៧. “ឯណីមិកា ច សរភា, ភេរណ្ណា សុករា ពហូ;
គិរិទុគ្គម្ហិ នាទេន្តិ, សោភយន្តា មមស្សម។
៣៨. “ឧទ្ទាលកា ចម្បកា ច, បាដលី សិទ្ធិវារកា;
អភិមុត្តា អសោកា ច, សោភយន្តិ មមស្សម [បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ (សិ. បី.)]។
៣៩. “អង្កោលា យូថិកា ចេវ, សត្តលី ពិម្ពិជាលិកា;
កណិកាវា ច បុប្ផន្តិ, សោភយន្តា មមស្សម [កណិកាកណិកាវា ច, បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ (សិ. ស្យា. បី.)]។
៤០. “នាគា សាលា ច សឡលា, បុណ្ណវិកេត្ត បុប្ផិកា;
ទិព្ពគន្ធន្នំ សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សម។
៤១. “អដ្ឋនា អសនា ចេត្ត, មហានាមា ច បុប្ផិកា;
សាលា ច កង្កបុប្ផា ច, សោភយន្តិ មមស្សម។
៤២. “អម្ពា ជម្ព ច គិលកា, និម្ពា ច សាលកល្យាណី;
ទិព្ពគន្ធន្នំ សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សម។
៤៣. “អសោកា ច កបិដ្ឋា ច, គិរិមាលេត្ត [ភគិនិមាលេត្ត (សិ. បី.), ភគិនិមាលា ច (ស្យា.)] បុប្ផិកា;
ទិព្ពគន្ធន្នំ សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សម។
៤៤. “កទម្ពា កទលី ចេវ, ឥសិមុត្តា ច រោបិកា;
ធុវំ ផលានិ ជារន្តិ, សោភយន្តា មមស្សម។
៤៥. “ហរិកកា អាមលកា, អម្ពជម្ពវិភិកកា;
កោលា ភល្លាតកា ពិល្លា, ផលិនោ មម អស្សមេ។
៤៦. “អវិទូរេ បោក្ខរណី, សុបតិកា មនោរមា;
មន្ទាលកេហិ សញ្ញន្តា, បទុមុប្បលកេហិ ច។
៤៧. “គព្ពំ គណ្ណន្តិ បទុមា, អញ្ជេ បុប្ផន្តិ កេសវិ;
ឱបត្តកណ្ណិកា ចេវ, បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ។
៤៨. “បាបីនា បាវុសា មច្ឆា, ពលជា មុញ្ញរោហិតា;
អច្ឆោទកម្ហិ វិចរំ, សោភយន្តិ មមស្សម។
៤៩. “នយិកា អម្ពគន្ធិ ច, អនុកុលេ ច កេតកា;
ទិព្ពគន្ធន្នំ សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សម។
៥០. “មធុ ភិសម្ពា សវតិ, ខីរសប្បិ មុឡាលិកិ;
ទិព្ពគន្ធន្នំ សម្បវន្តា, សោភយន្តិ មមស្សម។
៥១. “បុលិនា សោភនា ភត្ត, អាកិណ្ណា ជលសេវិកា;
ឱបុប្ផា បុប្ផិកា សេន្តិ, សោភយន្តា មមស្សម។
៥២. “ជដាភារេន ភវិកា, អជិនុត្តរវាសនា;
វាកចីរជរា សព្វេ, សោភយន្តិ មមស្សម។
៥៣. “យុគមក្ខមបេក្ខន្តា, នីបកា សន្តវុត្តិនោ;
កាមភោកេ អនបេក្ខា, វសន្តិ មម អស្សមេ។

៥៤. “បុរាណកថាខណ្ឌគោតម , បង្កើតនា រាជស្វរ្យ;
រាជវង្សធានា សព្វ, វសន្តិ មម អស្សមេ។
៥៥. “អភិញ្ញាបារមីប្បត្តា, អនុលិក្ខចរា ច តេ;
ឧត្តច្ឆន្ទា នកំ ឯតេ, សោភយន្តិ មមស្សមេ។
៥៦. “តេហិ សិស្សេហិ បរិវត្តោ, វសាមិ វិបិនេ តទា;
រត្តិន្ទិវ ន ជានាមិ, សទា ឈានសមប្បិកោ។
៥៧. “ភគវា តម្ពិ សមយេ, អត្ថទស្សី មហាមុនិ;
តមន្តការំ នាសេន្តោ, ឧប្បជ្ឈិ លោកនាយកោ។
៥៨. “អថ អញ្ញតរោ សិស្សោ, អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ;
មន្តេ អជ្ឈេតុកាមោ សោ, ឆន្ទង្គំ នាម លក្ខណំ។
៥៩. “ពុទ្ធា លោកេ សមុប្បន្នោ, អត្ថទស្សី មហាមុនិ;
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ, ទេសេតិ អមតំ បទំ។
៦០. “តុដ្ឋហដ្ឋោ បមុទិតោ, ធម្មន្តរកតាសយោ;
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម, តទំ វចនមព្រវិ។
៦១. ““ពុទ្ធា លោកេ សមុប្បន្នោ, ទ្វត្តិសវរលក្ខណោ;
ឯថ សព្វេ គមិស្សាម, សម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិកំ។
៦២. “ឱវាទបដិករា តេ, សធម្មេ បារមី គតា;
សាធូតិ សម្បជ្ជិច្ឆិសុ, ឧត្តមត្ថកវេសកា។
៦៣. “ជដាភារភវិតា តេ **[ជដាភារេន ភវិតា (ក.)]**, អធិនុត្តរវាសនា;
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តា, និក្ខមីសុ វនា តទា។
៦៤. “ភគវា តម្ពិ សមយេ, អត្ថទស្សី មហាយសោ;
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ, ទេសេតិ អមតំ បទំ។
៦៥. “សេតច្ឆត្តំ គហេត្វាន, ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ធារយី;
ឯកាហំ ធារយីត្វាន, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្តហំ។
៦៦. “អត្ថទស្សី តុ ភគវា, លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ;
ភិក្ខុសង្ឃេ និសិទ្ធិត្វា, តមា កាថា អភាសថ។
៦៧. ““យោ មេ ឆត្តំ អធារេសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
តមហំ ភិក្ខុយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។
៦៨. ““តមស្ស ជាយមានស្ស, ទេវតេ អថ មាណុសេ;
ធារេស្សតិ សទា ឆត្តំ, ឆត្តទានស្សិទំ ផលំ។
៦៩. ““សត្តសត្តតិកប្បានិ , ទេវលោកេ រមិស្សតិ;
សហស្សក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។
៧០. ““សត្តសត្តតិក្ខត្តញ, ទេវរដ្ឋំ ភវិស្សតិ;
បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។
៧១. ““អដ្ឋារសេ កប្បសតេ, គោតមោ សក្យបុគ្គវោ;
តមន្តការំ នាសេន្តោ, ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ចក្កមា។
៧២. ““តស្ស ធម្មេសុ នាយាទោ, ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរិស្សតិនាសវោ។
៧៣. “យតោ អហំ កម្មមកំ, ឆត្តំ ពុទ្ធស្ស ធារយំ;

ឯត្ថន្តរេ ន ជានាមិ, សេតច្ចត្តំ អធាវិតំ។

៧៤. “កន្ធំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវេ;
ឆត្តធារណមជ្ឈបិ, វត្តតេ និច្ចកាលិកំ។

៧៥. “អហោ មេ សុកតំ កម្មំ, អត្ថទស្សិស្ស តាទិនោ;
សញ្ញាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពវោ។

៧៦. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហារមិ អនាសវោ។

៧៧. “សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កំកំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

៧៨. “បីដិសង្កិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធិស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទ្ធំ អាយស្មា ឯកឆត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ;

ឯកឆត្តិយត្ថេរស្សាបទានំ ទុកិយំ។

៣. តិណសុលកឆានិយត្ថេរអបទានំ

៧៩. “ជាតិ ជរញ្ច មរណំ, បច្ចវេក្ខិ អហំ តទា;
ឯកកោ អភិនិក្ខម្ម, បព្ពជី អនការិយំ។

៨០. “ចរមា នោនុបុព្វេន, គង្គាតីរំ ឧបាគមិ;
តត្ថទ្ធសាសិ បថវី, គង្គាតីរេ សមុទ្ទតំ។

៨១. “អស្សមំ តត្ថ មាបេត្វា, វសាមិ អស្សមេ អហំ;
សុកតោ ចង្កមោ មយ្ហំ, នានាទិជគណាយុតោ។

៨២. “មមុបេត្តិ ច វិស្សត្ថា, ក្នុងន្តិ ច មនោហរំ;
រមមា នោ សហ តេហិ, វសាមិ អស្សមេ អហំ។

៨៣. “មម អស្សមសាមន្តា, មិគរាជា ចតុក្កមោ;
អាសយា អភិនិក្ខម្ម, គង្គិ សោ អសនី វិយ។

៨៤. “នទិកេ មិគរាជេ ច, ហាសោ មេ ឧទបដ្ឋថ;
មិគរាជំ គវេសន្តោ, អទ្ទសំ លោកនាយកំ។

៨៥. “ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ, តិស្សំ លោកគ្គនាយកំ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិក្កេន, បូជយី នាគកេសវំ។

៨៦. “ឧត្តច្ចន្តំ សុរិយំ, សាលរាជំ បុប្ផិកំ;
ឱសធីរំ វិរោចន្តំ, សន្តវី លោកនាយកំ។

៨៧. “កវំ ញ្ញាណេន សព្ពញ្ញ, មោចេសិមំ សទេវកំ;
កវំ អារាធយិគ្វាន, ជាតិយា បរិមុច្ចរេ។

៨៨. “អទស្សនេន សព្ពញ្ញ, ពុទ្ធានំ សព្ពទស្សិនំ;
បគត្តិវិចិនិរយំ, រាគទោសេហិ ឱដុដា [ឱត្ថដា (ស្សា.)]។

៨៩. “កវំ ទស្សនមាគម្ម, សព្ពញ្ញ លោកនាយក;
បមុច្ចន្តិ ភវា សញ្ញា, ផុសន្តិ អមតំ បទំ។

៩០. “យទា ពុទ្ធា ចក្ខមន្តោ, ឧប្បជ្ឈន្តិ បកង្ករា;
កិលេសេ ឈាបយិគ្វាន, អាលោកំ ទស្សយន្តិ តេ។

៩១. “កិត្តយិគ្វាន សម្ពុទ្ធំ, តិស្សំ លោកគ្គនាយកំ;
ហង្កោ ហង្កេន ចិក្កេន, តិណសុលំ អបូជយី។

៩២. “មម សង្កប្បមញ្ញាយ, តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ;
សកាសនេ និសិទិក្វា, ឥមា គាថា អភាសថ។

៩៣. “យោ មំ បុប្ផេហិ ឆានេសិ, បសន្នោ សេហិ បាណិកិ;
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ, សុណាថ មម ភាសតោ។

៩៤. “បញ្ចវិសតិក្ខត្តំ សោ, ទេវវង្គំ ភវិស្សតិ;
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ។

៩៥. “បទេសវង្គំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
តស្ស កម្មនិស្សន្ទេន [កម្មស្ស និស្សន្ទោ (សិ. ស្យា. បី.)], បុច្ឆានំ បូជនាយ ច [សោ (ស្យា. បី.)]។

៩៦. “សិសំន្តាតោ ចយំ បោសោ, បុប្ផមាកង្ខតេ យទិ [សាយំ បាតោ ចយំ បោសោ, បុប្ផេហិ មំ អនាទយិ
(ស្យា.)];
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តំ [សំយុត្តោ (សិ. ស្យា. បី.)], បុរតោ បាតុភវិស្សតិ។

៩៧. “យំ យំ ឥច្ឆតិ កាមេហិ, តំ តំ បាតុភវិស្សតិ;
សង្កប្បំ បរិបូរេត្វា, និព្វាយិស្សតិនាសវោ។

អដ្ឋារសមំ ភាណវារំ។

៩៨. “កិលេសេ ឈាបយិត្វាន, សម្មជានោ បតិស្សតោ;
ឯកាសនេ និសិទិត្វា, អរហត្តមបាបុណី។

៩៩. “ចង្កមន្តោ និបង្គន្តោ, និសិន្នោ ឧទ វា បិតោ;
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សវិត្វាន, វិហរាមិ អហំ សទា។

១០០. “ចីវរេ បិណ្ឌបាតេ ច, បច្ចយេ សយនាសនេ;
តត្ថ មេ ឧនតា នត្ថិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១០១. “សោ ទានិ បត្តោ អមតំ, សន្តំ បទមនុត្តរំ;
សញ្ញាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

១០២. “ទ្វេនុរតេ ឥតោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយិ;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១០៣. “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។
១០៤. “សាកតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
១០៥. “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គិណសូលកឆាននិយោ [គិណសូលិកឆាននិយោ (ក.)] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អ
ភាសិតាតិ។

គិណសូលកឆាននិយត្ថេរស្សាបទានំ តតិយំ។

៤. មធ្យមសទាយកត្ថេរអបទានំ

១០៦. “នគរេ ពន្តមតិយា, សុករិកោ អហោសហំ;
ឧក្កោដំ នន្ទយិត្វាន [ឧក្កោដកំ នន្ទយិត្វា (សិ. ស្យា.)], មធ្យមសម្ពិទ្ធិ [មធ្យសម្ពិទ្ធិ (បី.), មធ្យ មសម្ពិទ្ធិ (ក.)]
ឱកិរិ។

១០៧. “សន្និបាតំ អហំ គន្ធា, ឯកំ បត្តំ គហេសហំ;
បូរយិត្វាន តំ បត្តំ, ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ។

១០៨. “យោត្ថ ថេរតរោ ភិក្ខុ, និយ្យាទេសិ មមំ តទា;
ឥមិនា បត្តបូរេន, លភស្ស វិបុលំ សុខំ។

១០៩. “ទុវេ សម្មត្តិយោ ភុត្វា, សុក្កមូលេន បោទិតោ;
បច្ឆិមេ វត្តមានម្ហិ, កិលេសេ ឈាបយិស្សតិ។

១១០. “តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា, តាវតិសមគច្ឆហំ;

គត្ត ភុត្វា បិវិត្វា ច, លភាមិ វិបុលំ សុខំ។

១១១ “មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា, បុព្ពកម្មំ អនុស្សវិ;
អន្តបាណាភិវស្សោ មេ, អភិវស្សតិ តាវទេ។

១១២ “ភនំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវេ;
ឥធាបិ អន្តបាណំ មេ, វស្សតេ សព្ពកាលិកំ។

១១៣ “តេនេវ មជ្ជទានេន **[ម្រំសទានេន (សី. បី.)]**, សន្នាវិត្វា ភវេ អហំ;
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ, វិហរាមិ អនាសវោ។

១១៤ “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, មជ្ជទានស្សិទំ ផលំ។

១១៥ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។

១១៦ “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

១១៧ “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

គត្ត សុទំ អាយស្ថា មជ្ជម្រំសទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

មជ្ជម្រំសទាយកត្តេវស្សាបទានំ ចតុត្ថំ។

៥. នាគបល្លវត្តេវអបទានំ

១១៨ “នគរេ ពន្លមតិយា, រាជយ្យានេ វសាមហំ;
មម អស្សមសាមន្តា, និសិទិ លោកនាយកោ។

១១៩ “នាគបល្លវមាទាយ , ពុទ្ធស្ស អភិរោបយី;
បសន្នចិត្តោ សុមនោ, សុគតំ អភិវាទយី។

១២០ “ឯកនវុតិកោ កប្បេ, យំ បល្លវមបូជយី;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ។

១២១ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ... វិហរាមិ អនាសវោ។

១២២ “ស្មាគតំ វត មេ អាសិ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

១២៣ “បីដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

គត្ត សុទំ អាយស្ថា នាគបល្លវោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

នាគបល្លវត្តេវស្សាបទានំ បញ្ចមំ។

៦. ឯកទីបិយត្តេវអបទានំ

១២៤ “បរិនិព្ពតេ សុគតេ, សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ;
សនេវមាធុសា សព្ពេ, បូជេន្តិ ទ្វិបទុក្កមំ។

១២៥ “អាហេបិតេ ច ចិត្តកេ, សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ;
យថាសកេន ថាមេន, ចិតំ បូជេន្តិ សត្តនោ។

១២៦ “អវិទូរេ ចិត្តកស្ស, ទីបំ ឧដ្ឋាលយី អហំ;
យាវ ឧទេតិ សុរិយោ, ទីបំ មេ តាវ ឧដ្ឋលី។

១២៧ “កេន កម្មេន សុកកេន, ចេតនាបណិជីហិ ច;
ជំហិត្វា មាធុសំ ទេហំ, តាវគីសមគច្ឆហំ។

១២៨ “គត្ត មេ សុគតំ ព្យម្ពំ, ឯកទីបីតិ ញាយតិ;
ទីបសតសហស្សានិ, ព្យម្ពេ បដ្ឋលរេ មម។

១២៩ “ឧទយន្តោវ សុរិយោ, ទេហោ មេ ជោតតេ សទា;
សំប្បភាហិ សវិវស្ស, អាលោកោ ហោតិ មេ សទា។

១៣០ “តិរោកុដ្ឋំ [តិរោកុដ្ឋំ (សី. ស្យា. ក.)] តិរោសេលំ, សមតិក្កយ្ហ [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ] បព្ពតំ;
សមន្តោ យោជនសតំ, បស្សាមិ ចក្កនា អហំ។

១៣១ “សត្តសត្តតិក្ខត្តញ្ច, ទេវលោកេ រមី អហំ;
ឯកតិសតិក្ខត្តញ្ច, ទេវរជ្ជមការយី។

១៣២ “អដ្ឋវិសតិក្ខត្តញ្ច, ចក្កវត្ថី អហោសហំ;
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខយំ។

១៣៣ “ទេវលោកា ចវិគ្វាន, និព្ពត្តី មាតុកុច្ឆិយំ;
មាតុកុច្ឆិកតស្សាបិ, អក្ខិ មេ ន នីមិលតិ។

១៣៤ “ជាតិយា ចក្កវស្សោហំ, បព្ពជី អនគារិយំ;
អឌ្ឍមាសេ អសម្បត្តេ, អរហត្តមបាបុណី។

១៣៥ “ទិព្ពចក្កំ វិសោធនី, ភវា សព្ពេ សម្មហតា;
សព្ពេ កិលេសា សញ្ជិន្ទា, ឯកទីបស្សិនំ ផលំ។

១៣៦ “តិរោកុដ្ឋំ តិរោសេលំ, បព្ពតញ្ចាបិ កេវលំ;
សមតិក្កម្ម [សព្ពត្ថបិ ឯវមេវ ទិស្សតិ] បស្សាមិ, ឯកទីបស្សិនំ ផលំ។

១៣៧ “វិសមា មេ សមា ហោត្តិ, អន្ធការោ ន វិជ្ជតិ;
នាហំ បស្សាមិ តិមិរំ, ឯកទីបស្សិនំ ផលំ។

១៣៨ “ចក្កនុត្តរុតិកោ កប្បេ, យំ ទីបមទទី តទា;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ឯកទីបស្សិនំ ផលំ។

១៣៩ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហារមិ អនាសវោ។
១៤០ “ស្មាកតំ វត មេ អាសី... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
១៤១ “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឯកទីបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឯកទីបិយត្ថេរស្សាបទានំ ឆដ្ឋំ។

៧. ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរអបទានំ

១៤២ “នគរេ ពន្ធមតិយា, អហោសី មាលិកោ តទា;
ឧច្ឆង្គំ បូរយីគ្វាន, អគមំ អន្តរាបណំ។

១៤៣ “ភគវា តម្ពិ សមយេ, ភិក្ខុសង្ឃបុរាគូតោ;
មហតា អានុភារេន, និយ្យាតិ លោកនាយកោ។

១៤៤ “ទិស្វាន លោកបង្កោតំ, វិបស្សិ លោកតារណំ;
បុប្ផំ បក្កយ្ហ ឧច្ឆង្គា, ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយី។

១៤៥ “ឯកនុត្តរុតិកោ កប្បេ, យំ បុប្ផមភិបូជយី;
ទុក្ខតី នាភិជានាមិ, ពុទ្ធបូជាយិនំ ផលំ។

១៤៦ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហារមិ អនាសវោ។
១៤៧ “ស្មាកតំ វត មេ អាសី... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
១៤៨ “បីដិសម្ពិទ្ធា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្ថា ឧច្ឆង្គបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្តាតិ។

ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរស្សាបទានំ សត្តមំ។

៨. យាគទាយកត្ថេរអបទានំ

១៤៩ “អតិថី [អតីតំ (ក.)] មេ គហេត្វាន, អគច្ឆិ តាមកំ តទា;

សម្បជ្ឈានទីកំ ទិស្វា, សង្ខារមំ ឧបាគមី។

១៥០ “អារញ្ញកា ធុតធរា, ឈាយិនោ លូខចីវរា;
វិវេកាភិរតា ជីវា, សង្ខារមេ វសន្តិ តេ។

១៥១ “គតិ តេសំ ឧបច្ឆិន្ទា, សុរិមុត្តាន តាទិនំ;
បិណ្ឌយ តេ ន គច្ឆន្តិ, ឱរុន្ទនទិកាយ ហិ [ឱរុន្ទនទិកាយតិ (ស្យា.)]។

១៥២ “បសន្នចិត្តោ សុមនោ, វេទជាតោ កកញ្ចលី;
តណ្ហលំ មេ គហេត្វាន, យាគុទានំ អទាសហំ។

១៥៣ “បញ្ចន្តំ យាគុំ ទត្វាន, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
សំកកម្មាភិរទ្ធោហំ, តាវតិសមគច្ឆហំ។

១៥៤ “មណិមយញ្ច មេ ព្យម្ពំ, និព្ពត្តិ តិទសេ គណេ;
នាវិគណេហិ សហិតោ, មោទាមិ ព្យម្ពមុត្តមេ។

១៥៥ “តេត្តិសក្ខត្តំ ទេវិន្ទោ, ទេវជ្ឈមការយី;
តិសក្ខត្តំ ចក្កវត្តិ, មហាវជ្ឈមការយី។

១៥៦ “បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា, អនុភោត្វា សយំ [យសំ (ស្យា.)] អហំ។

១៥៧ “បច្ឆិមេ ភវេ សម្បត្តេ, បព្ពជី អនការិយំ;
សហ ឱរោបិតេ កេសេ, សព្ពំ សម្បដិវិជ្ឈហំ។

១៥៨ “ខយតោ វយតោ ចាបិ, សម្មសន្តោ កឡេវរំ;
បុរេ សិក្ខាបទាទានា, អរហត្តមបាបុណី។

១៥៩ “សុទិន្ទំ មេ ទានរំ, វាលិជ្ជំ សម្បយោជិតំ;
តេនេវ យាគុទានេន, បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ។

១៦០ “សោកំ បរិន្ទរំ ព្យាជី, ទរចំ ចិត្តតាបនំ;
នាភិជានាមិ ឧប្បន្នំ, យាគុទានស្សិនំ ផលំ។

១៦១ “យាគុំ សង្ឃស្ស ទត្វាន, បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ;
បញ្ញានិសំសេ អនុភោមិ, អហោ យាគុសុយិដ្ឋតា។

១៦២ “អព្យាធិតា រូបវតា, ខិប្បំ ធម្មនិសន្តិកា [និពុជ្ឈិតា (ស្យា.)];
លាភិតា អនុបាសន្ស, អាយុ បញ្ចមកំ មម។

១៦៣ “យោ កោចិ វេទំ ជនយំ, សង្ខេ យាគុំ ទទេយ្យ សោ;
តមាសិ បញ្ច ហានាសិ, បដិគណ្ណេយ្យ បណ្ឌិតោ។

១៦៤ “ករណីយំ កតំ សព្ពំ, ភវា ឧត្តាជិតា មយា;
សព្ពាសវា បរិក្ខិណា, នត្ថិ ទានិ បុនព្ពរោ។

១៦៥ “សោ អហំ វិចរិស្សាមិ, តាមា តាមំ បុរា បុរំ;
នមស្សមាសោ សម្ពុត្តំ, ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ។

១៦៦ “តិសកប្បសហស្សម្ហិ, យំ ទានមទទិ តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, យាគុទានស្សិនំ ផលំ។

១៦៧ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហារមិ អនាសវោ។

១៦៨ “ស្មាគត្ថវត មេ អាសិ... បេ.... កតំ ពទស្ស សាសនំ។

១៦៩ “បដិសម្ពុទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យាគុទាយកោ ថេរោ តមា តាថាយោ អភាសិត្តាភិ។

៩. បត្តោទននាយកត្ថេរអបទានំ

- ១៧០ “វេនចារីបុរេ អាសី, សតតំ វេនកម្មិកោ;
បត្តោទនំ គហេត្វាន, កម្មន្តំ អគមាសហំ។
- ១៧១ “ភត្តទ្វេសាសី សម្ពុទ្ធំ, សយម្ហំ អបរាជិតំ;
វេនា បិណ្ឌាយ និក្ខន្តំ, ទិស្វា ចិត្តំ បសាទយី។
- ១៧២ “បរកម្មាយនេ [វេយកម្មាយនេ (ក.)] យុត្តោ, បុញ្ញញ្ច មេ ន វិជ្ជតិ;
អយំ បត្តោទនោ អត្ថិ, ភោជយិស្សាមហំ [ភោជយិស្សាមិ មំ (ស្យា.)] មុនី។
- ១៧៣ “បត្តោទនំ គហេត្វាន, សយម្ហស្ស អទាសហំ;
មម និជ្ឈាយមានស្ស, បរិកុញ្ញិ តទា មុនី។
- ១៧៤ “ភេន កម្មេន សុកភេន, ចេតនាបណិជ្ជិហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវគីសមគច្ចហំ។
- ១៧៥ “ឆត្តិសក្ខត្តំ ទេវិន្នោ, ទេវជ្ឈមការយិ;
តេត្តិសក្ខត្តំ រាជា ច, ចក្កវត្ថិ អហោសហំ។
- ១៧៦ “បទេសរជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
សុខិតោ យសវា ហោមិ, បត្តោទនស្សិទ្ធំ ផលំ។
- ១៧៧ “ភវាភវេ សំសរន្តោ, លភាមិ អមិតំ ជនំ;
ភោគេ មេ ឧនតា នត្ថិ, បត្តោទនស្សិទ្ធំ ផលំ។
- ១៧៨ “នទីសោគបដិភាគា , ភោគា និព្ពត្តេ មម;
បរិមេតុំ ន សក្កោមិ, បត្តោទនស្សិទ្ធំ ផលំ។
- ១៧៩ “ឥមំ ខាទ ឥមំ ភុញ្ញ, ឥមម្ហិ សយនេ សយ;
តេនាហំ សុខិតោ ហោមិ, បត្តោទនស្សិទ្ធំ ផលំ។
- ១៨០ “ចក្កន្តុវតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតិ នាភិជានាមិ, បត្តោទនស្សិទ្ធំ ផលំ។
- ១៨១ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវោ។
១៨២ “សាកតំ វេត មេ អាសី... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។
១៨៣ “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។
ឥត្ថិ សុទ្ធំ អាយស្មា បត្តោទននាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិតាតិ។

បត្តោទននាយកត្ថេរស្យាបទានំ នវម៌។

១០. មញ្ញនាយកត្ថេរអបទានំ

- ១៨៤ “បរិនិព្ពតេ កាវុណិកេ, សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ;
វិត្ថាវិកេ បាវចនេ, ទេវមានុសសក្កកេ។
- ១៨៥ “ចណ្ឌាលោ អាសហំ តត្ថ, អាសន្និបិបការកោ;
ភេន កម្មេន ជីវាមិ, ភេន បោសេមិ ទារកេ។
- ១៨៦ “អាសន្និ សុកតំ កត្វា, បសន្នោ សេហិ បាណិភិ;
សយមេវុបកន្នាន, ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ។
- ១៨៧ “ភេន កម្មេន សុកភេន, ចេតនាបណិជ្ជិហិ ច;
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ, តាវគីសមគច្ចហំ។

១៨៨ ទេវលោកគតោ សន្តោ, មោទាមិ តិទសេ គណេ;
សយនានិ មហាគ្យានិ, និព្ពត្តន្តិ យទិច្ចកំ។

១៨៩ “បញ្ញាសក្ខតំ ទេវិន្នោ, ទេវវជ្ជមការយី;
អសីតិក្ខតំ រាជា ច, ចក្កវត្តិ អហោសហំ។

១៩០ “បទេសវជ្ជំ វិបុលំ, គណនាតោ អសង្ខិយំ;
សុខិតោ យសវា ហោមិ, មញ្ញទានស្សិទំ ផលំ។

១៩១ “ទេវលោកា ចវិគ្គាន, ឯមិ ចេ មានុសំ ភវំ;
មហារហា សុសយនា, សយមេវ ភវន្តិ មេ។

១៩២ “អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ, ចរិមោ វត្តតេ ភវេ;
អជ្ជាបិ សយនេ កាលេ [សយនកាលេ (ស្យា.)], សយនំ ឧបតិដ្ឋតិ។

១៩៣ “ចកុន្តុតិកោ កប្បេ, យំ ទានមទទី តទា;
ទុក្កតី នាភិជានាមិ, មញ្ញទានស្សិទំ ផលំ។

១៩៤ “កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ... បេ.... វិហរាមិ អនាសវេ។

១៩៥ “ស្វាគតំ វត មេ អាសី... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ។

១៩៦ “បិដិសម្ពិទា ចតស្សោ... បេ.... កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ”។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មញ្ញទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ

អភាសិតាតិ។

មញ្ញទាយកត្ថេរស្សាបទានំ ទសមំ។

ភទ្ទាលិវគ្គោ ពាចត្តាលីសមោ។

តស្សទ្វានំ –

ភទ្ទាលី ឯកឆត្តោ ច, តិណសុលោ ច មំសទោ;
នាគបល្លវិកោ ទីបី, ឧច្ឆន្តិ យាគុទាយកោ។

បត្តោទនី មញ្ញទទោ, គាថាយោ គណិតា ចិហ;
ទ្វេសតានិ ច គាថានំ, គាថា ចេកា តទុក្កវិ។